Mehmed Zâhid KOTKU

RÂMÛZÜ'L-EHÀDÎS DERSLERİ

5

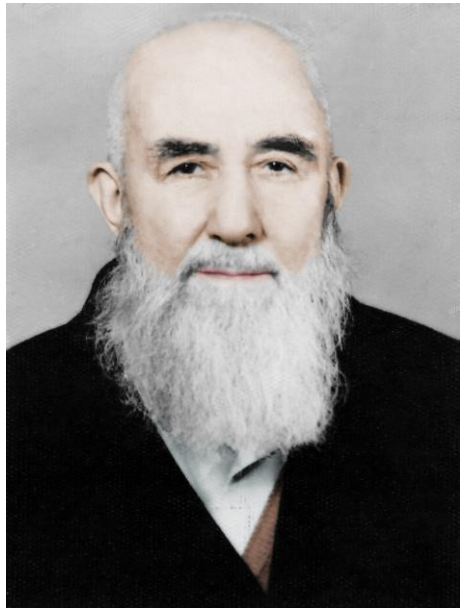

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 15
KISALTMALAR 17
MEHMED ZÂHİD KOTKU (RH.A) HAZRETLERİ'NİN KISA TERCEME-İ HÂLİ 19
a. Ailesi 19
b. Tahsili, Askerliği 20
c. Tasavvufî Yetişmesi ve Dînî Hizmetleri 20
d. Vefâtı 21
e. Ahlâk ve Şemâili 24
f. Mehmed Zâhid Kotku Rh.A'in Eserleri 26
01. CENNETİN NİMETLERİ 29
a. Güzel Konuşan Münafıklar 29
b. Hevâ ve Tùl-i Emel 31
c. Namazı Vaktinde Kılın! 33
d. Riyânın Azı Bile Şirktir 35
e. Cennet Ehline Verilen İkramlar 40
f. Mücâhidlerin Sevabı 42
g. Cennetin Nimetleri 45
h. Ölene Gideceği Yerin Gösterilmesi 47
i. Mü'minlerin Ruhları 49
j. Rasûlüllah'ı Görmeyi İstemek 52
k. İbadet ve Dua 55
l. Cennet Köşklerinin Sahipleri 56
m. Amellerin Kolaylaştırılması 57

n. Ezanın Semâdan Duyulması 58
o. Kur'an Okumak ve Ezberlemek 59
02. BELÂLARIN HİKMETİ 64
a. Belâların Hikmeti 65
b. Peygamber SAS Boş Şey Söylemez 71
c. Uhud Dağı Gibi Amel 73
d. Cuma Günü Gusletmek 75
e. Yatmadan Önce İhlâs Okumak 75
f. Yüz Tesbihin Karşılığı 77
g. Ahiret İçin Hazırlanmak 79
h. Kadınlarla Başbaşa Kalmayın! 81
i. Harama Bakmaktan Sakın! 84
j. Tevbeyi Geciktirmekten Sakının! 85
k. Kötü Arkadaştan Sakının! 86
l. Hıyânetten, Zulümden ve Cimrilikten Sakının! 87
m. Kibirden Sakının! 89
n. Acizlerin İşini Yapmamaktan Sakının! 91
o. Hadisleri Doğru Nakledin! 93
p. Mazlumun Bedduasından Sakının! 94
r. Günahı Küçük Görmekten Sakının! 96
03. HACCIN ÖNEMİ 99
04. HACCA GİDENLERE… 111
05. SAKINILACAK ŞEYLER (1) 113
a. Gıybetin Zinadan Kötü Oluşu 114
b. Ölünün Arkasından Ağlamak 116
c. Güneşin Altında Oturmayın! 117

d. Sapanla Taş Atmayın! 118
f. Münafıkların Huşûu..... 120
g. İsraftan Sakının!..... 121
h. Ana Babaya İsyandan Sakının! 122
i. Kıssacılardan Sakının! 124
j. İhbarcılıktan Sakının! 124
k. Sultanla Oturup Kalkmaktan Sakının! 125
l. Söz Taşımaktan Sakının! 126
m. Ganimet Malını Almaktan Sakının! 131
n. Yatsıdan Sonra Oturmayın! 132
o. Yalan Yeminden Sakının!..... 134
ö. Yol Üzerinde Oturmayın! 135
p. Soğan Sarımsak Yeyince Mescidimize Gelmeyin! 137
r. Yemeği Sıcak Yemekten Sakının!..... 140
s. Kırmızı Renkten Sakının!..... 140
t. Tartışmadan Sakının! 141
u. Hayvanların Sırtını Kürsü Edinmeyin!..... 142
ü. Geceleyin Yola Oturmayın! 143
v. Visal Orucu Tutmayın! 144
y. Çok Yemin Etmekten Sakının!..... 145
z. Su-i Zandan Sakının! 146
06. YENİ HİCRÎ YIL (1390)..... 148
07. ZANDAN VE YALANDAN SAKININ! 155
a. Su-i Zandan Sakının!..... 156
b. Yalandan Sakının! 165
c. Vukùf-i Zamânî 168

d. Harama Bakmayın! 170
08. NUH AS'IN KAVMİNİN HELÂKİ 182
09. SAKINILACAK ŞEYLER (2) 189
a. Çocuklarımıza Kur'an Öğretmek 189
b. Ruhların Birbiriyle Buluşması..... 191
c. Dinde Aşırılıktan Sakının!..... 194
d. Ölüyü Arkasından Methetmeyin! 195
e. Ara Bozmaktan Sakının! 196
f. Soyunmaktan Sakının!..... 197
g. Nefis ve Hevâ Gönülleri Öldürür 199
h. Riyâdan Sakının!..... 200
i. Kabirlere İşemekten Sakının!..... 201
j. Yemeği Çok Yemekten Sakının!..... 202
k. Kin Tutmaktan Sakının! 204
l. Bid'atlerden Sakının!..... 205
m. Medihten Sakının!..... 206
o. Küfrân-ı Nimette Bulunmayın!..... 208
p. Ağrı İçin Okunacak Dua..... 210
r. Varisin Malını Kendi Malından Çok Sevmek 211
10. AŞÛRE 214
11. HAYRA DAVET ETMEK..... 221
a. Bir Kimse İflas Ederse 221
b. Varisin Malını Kendi Malından çok Sevmek..... 227
c. Kadının İzinsiz Sokağa Çıkması 229
d. Nafile Namaz Kılmanın Mükâfatı 231
e. Kötülüğe İzin Vermenin Cezası..... 233

f. Açı Doyurmanın Karşılığı 234
g. Hayra ve Şerre Davet Etmek 235
h. Hasta Ziyaretinin Mükâfatı 237
i. Müslümanların Musafahalaşması 239
j. Yalan Yeminle Gasp 242
k. Yalan Yeminle Başkasının Malını Almak 243
l. Kadının Boşanmak İstemesi 244
m. Kadının Kokulanıp Dışarı Çıkması 245
12. ALLAH'TAN GELEN İKAZ 248
a. Allah'tan Gelen Uyarı 249
b. Gençleri Erken Evlendirin! 252
c. Misafiri Doyurmak, Ağırlamak 253
d. Ağacın Dalları Komşuya Sarkarsa 255
e. Yöneticilerin Sorumluluğu 256
f. İzinsiz Kapıdan Bakmak 259
g. Biriktirilen Para Sahibi İçin Ateştir 261
h. Kölenin İzinsiz Evlenmesi 262
i. Üç Çocuğu Ölen Kadın 264
j. Kadının Başkasının Evinde Kalması 266
k. Köle Azad Etmenin Karşılığı 267
l. Müslümana 'Yâ Kâfir!' Demek 269
m. Müslümanı Tekfir Etmek 271
13. MÜSLÜMANLARIN SAMİMİYETİ 273
a. Salât ü Selâmın Karşılığı 274
b. Kocasının İzni Olmadan Evinden Çıkan Kadın 277
c. İki Müslümanın Musafaha Etmesi 278

d. Yöneticilerin Sorumluluğu 282
14. MEVLİD KANDİLİ 287
a. Fakirin Zekâtı 288
b. İmanın Üç Alâmeti 290
c. Ana baba hakkı. 293
d. Mü'min Mü'minin Aynası 296
e. Müslüman Kanâatkârdır 300
15. RIZKINIZ SİZİ ARAR 305
a. Yanında Ganimet Malı Olan Getirsin! 306
b. İlim ve Fıkhın Önemi 308
c. Namazı Çabuk Çabuk Kılmayın! 311
d. Kadınların Hakları ve Görevleri. 312
e. Sàlih Rüyâ 317
f. Rızkınız Ecel Gibi Sizi Arar 320
g. Sabah Namazından Sonra Camide Oturmak 325
h. Uhud Şehidlerini Ziyaret Edin! 328
16. EBDALLARIN ÖZELLİKLERİ 333
a. Peygamber SAS'in Hz. Ali'ye Duası 334
b. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i Sevmek 334
c. Peygamber SAS'in Hz. Abbas'a Duası 336
d. Peygamber SAS'in Bazı Ashabı İçin Dua Etmesi 336
e. Rasûlüllah SAS'in Ümmeti İçin Duası 338
f. Peygamber SAS'in Kureyş İçin Duası 339
g. Peygamber SAS'in Hz. Muaviye'ye Duası 341
h. Rüzgâra Karşı Dua 342
i. Allahım, Ölümü Bana Kolaylaştır! 343

j. Yâ Rabbi, Kabrimi Put Edindirme! 347
k. Ümmet-i Muhammed'in Gàlip Olması 348
l. Amene'r-Rasûlü'nün Fazîleti 352
m. Ümmetin İçindeki Ebdallar 354
n. Ebdal Ne Demek? 355
o. Ebdallar Şam Ehlindendir 356
p. Ebdaller: Kırk Erkek, Kırk Kadın 362
r. Ebdalların Özellikleri 363
17. İSLÂM'IN ESASLARI 367
a. İman ve Takvâ Kişinin Kalbindedir 367
b. İslâm İzzetlidir 369
c. İslâm On Direk Üzerine Kuruludur 376
d. Çinlilerin Dünyaya Hàkim Olması 385
e. İçki Beş Şeyden Yapılır 386
18. AMELLERİN KARŞILIĞI 388
a. Parmaklarla Dişlerin Temizlenmesi 388
b. Kurban Kesmek 389
c. Mirasçıyı Zarara Uğratmak 396
d. Allah Katında Ameller Yedi Çeşittir 398
e. Güzel Geçim, Güzel Soru 400
f. İktisat Geçimin Yarısıdır 402
g. Büyük Ağabey Baba Gibidir 403
h. Zenginlerin Derecesi Düşük Olacak 408
i. Üç Parmakla Yemek Yemek 417
j. Hizmetçiyle Yemek Yemek 419
k. İmamın Hatası ve Sevabı 420

19. MÜSLÜMANLAR KARDEŞTİR 422
a. İnsanın Ruhu 422
b. Emanete Riayet Rızkı Artırır 423
c. Müslümanlar Kardeştir 431
d. Müslümanı Hakir Görmek 435
e. Emirler Kureyş'tendir 437
f. Fakirler Kırk Yıl Önce Cennete Girecek 438
20. ENSÀR'I SEVMEK 442
a. Ensar'ın Şerefi 443
b. Ensar Benim Dostlarımdır 449
c. Münafıklar Ensar'ı Sevmez 450
d. Müslüman Müslümanın Kardeşidir 452
e. Müslüman Kardeşine Yardım Etmek 455
f. Ancak Mü'minler Ensar'ı Sever 457
g. Veren El Üstündür 458
h. İmanın Ta'rifi 462
i. Dil ile İkrar, Kalp ile Tasdîk 466
j. İmanın Şartları 467
21. İMANIN ŞARTLARI 471
a. Allah'a İman 472
b. Ahiret Gününe İman 476
c. Meleklere İman 477
d. Kitaplara İman 480
e. Peygamberlere İman 481
f. Öldükten Sonra Dirilmeye İman 483
g. Ölene Gideceği Yerin Gösterilmesi 487

h. Sàlih Amelin Önemi 491
i. Cennete, Cehenneme ve Hesaba İman 493
j. İmanınızı Yenileyin! 498
k. Kadere İman 501
22. İMANIN KEMÂLİ 505
a. İman ve Allah Sevgisi 505
b. İmanın Elbisesi, Zîneti ve Malı 506
c. Allah İsm-i Şerifi Hakkında 508
d. Zikrin Terkinden Sakınmak 511
e. Zikrullahın Hülâseten Faydaları 514
f. Selmân-ı Fârisî Hazretleri 516
g. Zikrullahın Faydaları (1) 523
23. İMANIN TADI 536
a. İman ve Hayâ 536
b. Veysel-Karânî Hazretleri 539
c. İman ve Takvâ 541
d. Zikrullahın Faydaları (2) 544
24. İMAN VE AMEL 560
a. Helâlarda Yüzün Kıbleye Gelmesi 560
b. İman ve Amel Kardeştir 561
c. İman ve İffet 563
e. İman ve Namaz 572
f. Mü'minlerin Özellikleri 581
g. Hayâ İmandandır 582
h. Hayâ ile İman Kardeştir 584
25. ZÎNETİN TERK EDİLMESİ 587

a. Zînetin Terki İmandandır 587
b. Zînet ve İsraf..... 594
c. Amellerin Hayırlısı 600
d. Okumanın Amacı..... 604
e. Bereket Büyüklerimizdedir 608
f. Bereket, İlim Ehlinden Büyüklerinizle Beraberdir..... 609
26. ZÎNETİN TERKİ..... 613

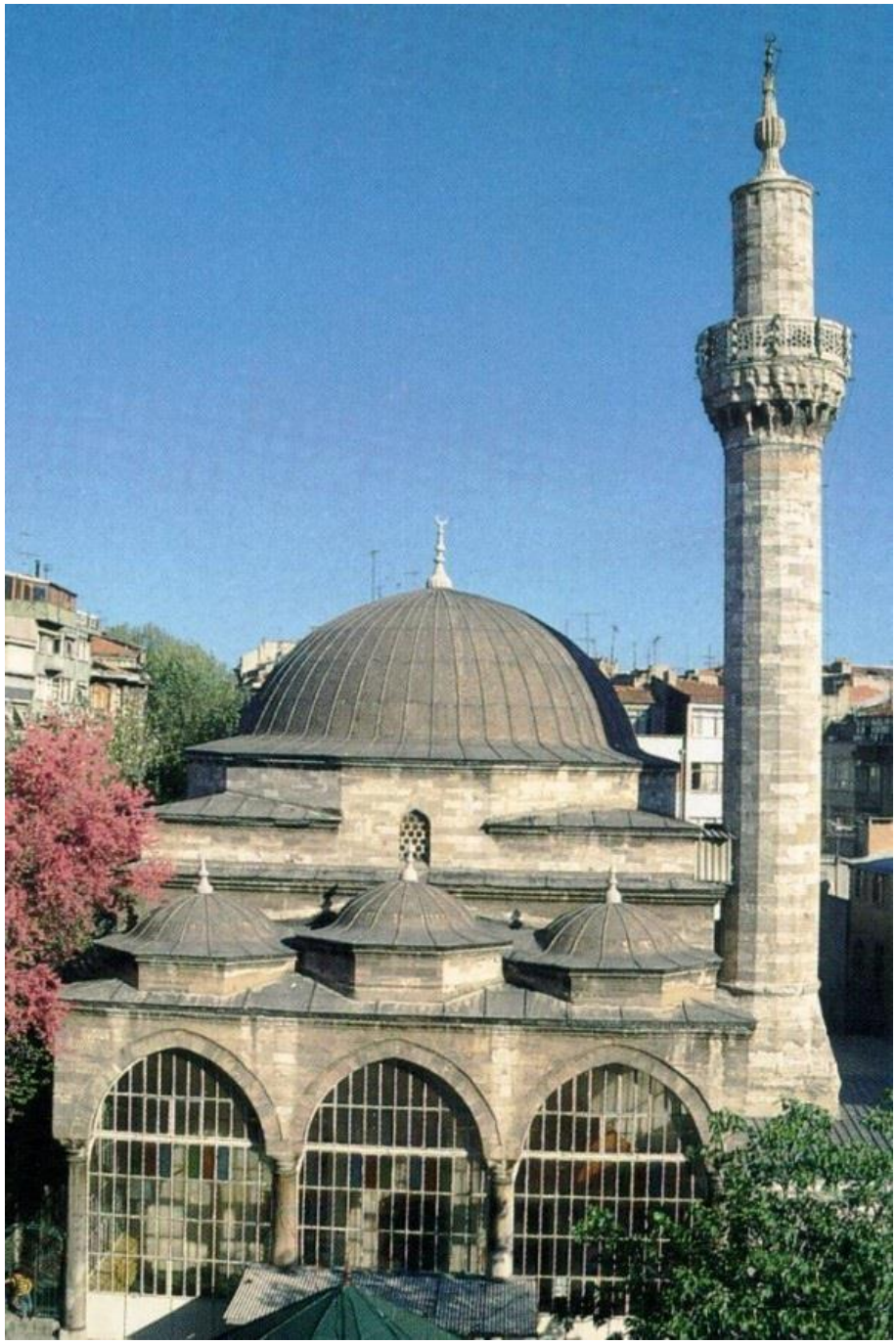

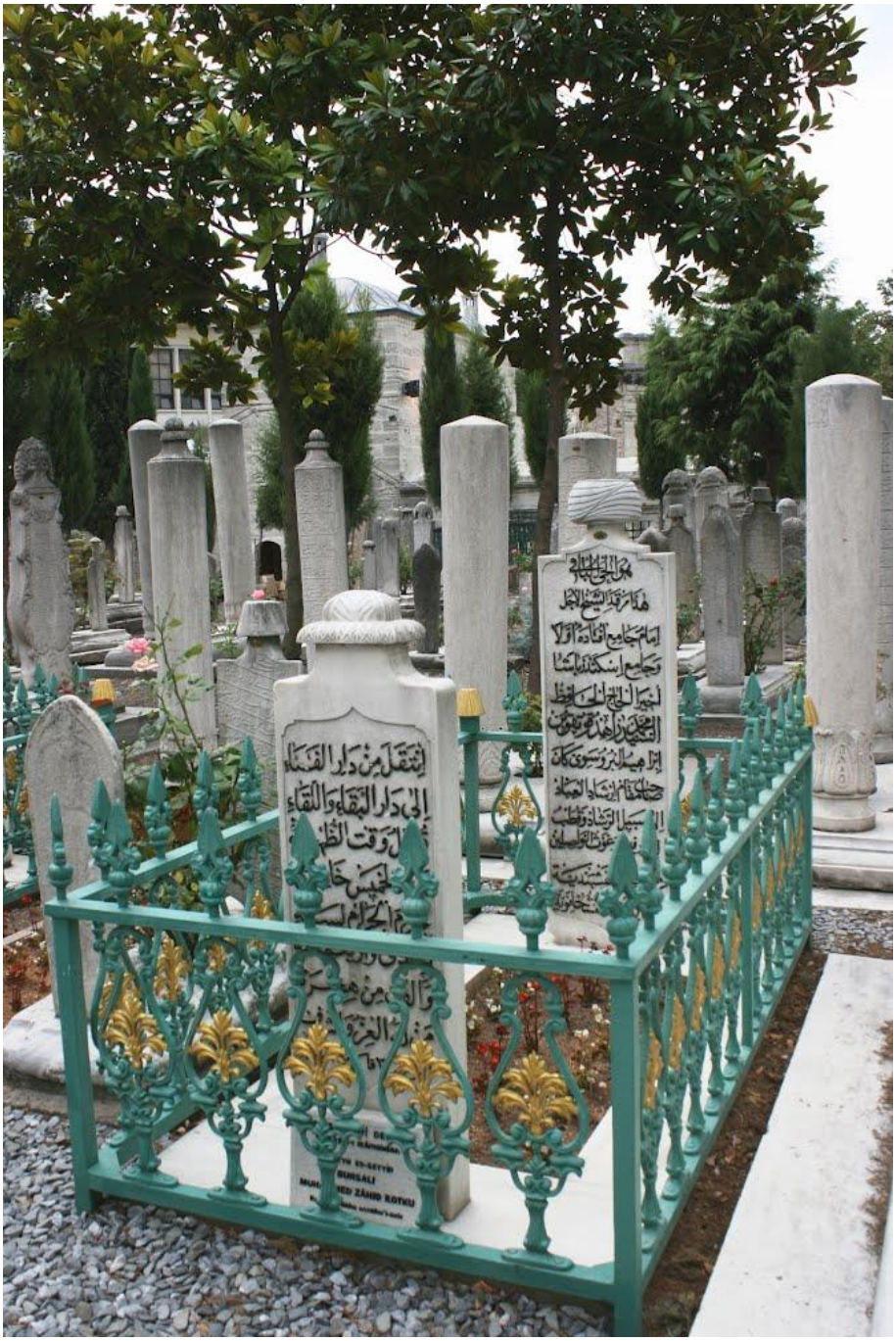

ÖNSÖZ

Hadis-i şerifler, Peygamber SAS Efendimiz'den rivayet olunarak bugüne kadar gelen sözlerdir. Bu sözler kavlen, fi'len, takrîren, sıfaten hepsi hadistir. İster söylesin, isterse onu takrir buyursun yahut fiilen onu göstersin... Gerek fiille gösterdikleri, gerek söz ile söyledikleri, gerek sıfatlarıyla beyan buyurdukları, hepsi hadisten ibarettir. Bu hadislerin gàyesi, insanın hem dünyanın, hem de ahiretin saadetlerine ulaşmasına vesîle olmaktır.

Ahmed Ziyâeddin Gümüşhanevî Hazretleri, tasavvufî bir camiada *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli hadis koleksiyonunu, ders kitabı olarak hazırlamıştır. Az sözle çok mânâ veren, ezberlenmesi kolay, vecîz ve alimlerce muteber 7101 hadis-i şerifi bir araya getirmesiyle oluşan bu eser, iki bölümden oluşmaktadır: İlk bölüm genel konularda 6400 hadis-i şerif ihtiva etmektedir. İkinci bölüm ise, Peygamber Efendimiz'in evsaf ve şemâilini anlatan 701 hadis-i şeriften oluşmaktadır. Müellif bu eseri, 125'i aşkın kaynağa müracaat ederek hazırlamıştır. Sonra da, "Bizim şu hadis koleksiyonumuzu dikkatle okursanız, kısa zamanda muhakkik bir alim olursunuz!" buyurmuştur.

Râmûzü'l-Ehâdis, alfabetik olarak sıralanmış hadislerden oluşmaktadır. Her hadis metninin sonunda, hadisin alındığı kaynak, râvi ve bazen de hadisin sıhhati hakkında bilgi verilmiştir.

Müslümanın ayağının kaymaması için emniyet, hadis-i şeriftedir. Hadis-i şerife sarılmayan kimse, şeriatın çizgisinde devam edemez, ayağı kayar. Çünkü şeriatın çizgisi kıl kadar incedir, kılıç kadar keskindir. Ona ancak hadis-i şerife sarılarak, hadis-i şerif yolunda yürüyerek, takvâ yolunu yol edinerek, ihlâs ile hareket ederek ulaşılabilir.

Onun için, Gümüşhaneli Hazretleri tarafından başlatılan *Ramûzü'l-Ehâdîs* dersleri, bu dergâhın mürşidleri tarafından devam ettirilmiştir. İskenderpaşa Camii'nde Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A) Hocaefendi bu dersleri 1958'den 1977 yılına kadar sürdürmüş; 1977'den sonra ise, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi devam ettirmiştir,

Bu eser, Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'ye ait derslerin yazıya aktarılması ve yayına hazırlanmasıyla oluşmuştur. Elinizdeki 5. ciltte 1970 yılına ait 20 adet hadis dersi, 3 Cuma hutbesi ve iki konuşma yer almaktadır. Ayrıca 1976 yılına ait 1 hadis dersine yer verilmiştir.

Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'nin konulara yaklaşımı, açıklamaları, değerlendirmeleri ve tavsiyeleri okuyucunun istifadesine sunulmuştur. Konuşma üslûbunu da muhafaza ederek hazırladığımız bu eserin, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını ümid ediyoruz.

Konuşmaların yazıya aktarılmasında emeği geçen Muhammed Zahid, Abdüllatif ve Lütfullah Erkaya'ya; kayıtların temininde yardımcı olan kardeşlerimize; bu çalışmamızda bizi teşvik eden Süleyman Zeki Bağlan Ağabey'e; teknik konularda yardım eden Ahmed Enis Erkaya'ya teşekkür ediyor ve eserin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, 17 Ocak 2022
14 Cemâziyel-âhir 1443

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

MEHMED ZÂHİD KOTKU (RH.A) HAZRETLERİ'NİN KISA TERCEME-İ HÂLİ

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Müellif Rahmetullàhi Aleyh'in adı Mehmed Zâhid, soyadı Kotku idi. Kendisinin naklettiğine göre babası ona: "Oğlum Mehemmed!" diye hitab edermiş. Soyadının "mütevâzi" mânâsına geldiği nüfus cüzdanının başına not edilmiş idi.

Tevellüdü 1315 hicrî kamerî (rûmî 1313, milâdî 1897) yılında Bursa şehrinde, kale içinde Türkmenzâde Çıkmazı'ndaki baba evinde vâki olmuştur.

a. Ailesi

Baba ve annesi Kafkasya'dan 1297'de göç eden müslümanlardandır. Dedeleri Kafkasya'da Şirvan'a bağlı eski bir hanlık merkezi olan Nuha'dandır ki burası dağ eteğinde, ipekçilikle meşhur, ahalisi müslüman, hâlen Azerî Türkçesi konuşulan bir yerdir. [Bugünkü Azerbaycan'ın Şeki şehri.]

Babası İbrahim Efendi Bursa'ya 16 yaşlarında [1869] iken gelmiş, Hamza Bey Medresesi'nde tahsil görmüş, muhtelif yerlerde imamlık yapmış, Hazret-i Peygamber SAS sülâlesinden bir seyyid'dir. 1929'larda 76 yaşlarında iken Bursa ovasındaki İzvat Köyü'nde vefat etmiş ve oraya defnolunmuş, ehl-i tarîk bir kimsedir.

Annesi Sabire Hanım, Mehmed Zâhid Efendi 3 yaşlarında iken vefat etmiş, Pınarbaşı Kabristanı'na gömülmüştür.

Bu anne ve babadan doğma ağabeyi Ahmed Şâkir (1308-1335) subaylık yapmış, Kudüs'te Çanakkale'de bulunmuş, siperlerde hastalanmış ve 28 yaşlarında iken vefat edip Söğütlüçeşme'ye defnolunmuştur. Aynı anneden bir küçük kardeşi daha olmuşsa da çok yaşamamış. birkaç aylık iken vefat etmiştir.

Babasının ikinci evliliği yine Dağıstan muhacirlerinden, Fatma Hanım'la olmuştur. Ondan doğma üç kız kardeş halen hayattadırlar. [1981] Bunlardan Pakize Hanım'ın efendisi de,

Bursa Ulu Cami imamlarından ve İsmail Hakkı Tekkesi şeyhlerinden merhum Ahmet Efendi (K.S)'dir.

b. Tahsili, Askerliği

Mehmed Zâhid Efendi (Rh.A) ilk mektebi Oruç Bey İbtidâîsi'nde okudu, Maksem'deki idâdîye devam etti. Sonra Bursa Sanat Mektebi'ne girdi. Bu esnada Birinci Cihan Harbi dolayısıyla 18 yaşlarında askere celb olundu. 14 Nisan 1332'de asker oldu, senelerce askerlik yaptı, çok tehlikeli günler geçirdi, hastalıklar atlattı. Ordunun Suriye'den çekilmesinden sonra, bin bir güçlükle İstanbul'a döndü.

10 Temmuz 1335'de Cuma gününden itibaren de 25 K. 30 şubede yazıcı olarak vazifeye devam etti. Kendi hatıra defteri kayıtlarından 1338 Martlarında henüz bu vazifede olduğu görülüyor.

c. Tasavvufî Yetişmesi ve Dînî Hizmetleri

İstanbul'da bulunduğu esnada çeşitli dînî toplantılara,

derslere, camilerdeki vaazlara devam etti. Bilhassa Seydişehirli Abdullah Feyzi Efendi'yi çok sevdiği anlaşılıyor. Bu arada 16 Temmuz 1336 Cuma günü namazı Ayasofya Camii'nde edadan sonra Vilayet önünde bulunan Fatma Sultan Camii yanındaki Gümüşhâneli Tekkesi'ne giderek Şeyh Ömer Ziyâeddin Efendi'ye intisâb eyledi. Günden güne ahvâlini terakkî ettirdi.

Bu zât-ı şerifin, 18 Kasım 1337 Cuma günü vefatından sonra postnişin-i irşâd olan Tekirdağlı Mustafa Feyzî Efendi'nin yanında tahsil-i kemâlâta devam etmiş, müteaddit defalar halvete girmiş, 27 yaşlarında hilâfetnâmeyi aldıktan sonra, ondan *Râmûzü'l-Ehàdîs, Hizb-i A'zam* ve *Delâilül-Hayrât* icâzetnâmelerini de almış, Bayezit, Fatih ve Ayasofya Camii ve medreselerinde derslere devam etmiş, bu esnada hafızlığını da tamamlamıştır. Bu aralarda hocasının işareti üzere muhtelif kasaba ve köylerde dînî hizmet îfâ etmiştir.

Tekkelerin kapatılmasından sonra Bursa'ya dönmüş, evlenmiş, 1929'da vefat eden babası yerine Bursa ovasındaki İzvat Köyü'nde 15-16 sene kadar imamlık ettikten sonra Üftade Cami-i Şerifi'nin imam-hatipliğine tayin edilerek, şehirde hisar içindeki baba evine yerleşti. Burada 1945-46'dan 1952'ye kadar hizmet eyledi.

1952 Aralığında Gümüşhaneli Dergâhı postnişini ve eski tekke arkadaşı Kazanlı Abdül'aziz Bekkine'nin vefatı üzerine, İstanbul'a naklolarak Fatih'te bulvara nazır Ümmügülsüm Mescidi'nde vazife gördü.

1 Ekim 1958 tarihinde Fatih İskenderpaşa Cami-i Şerifi'ne nakloldu ve vefatına kadar bu vazifede kaldı.

d. Vefâtı

Mehmed Zâhid Efendi Rahmetullahi Aleyh, ömrünün son yıllarında rahatsız idi; ayakta gezmesine rağmen; şiddetli ağrılarından muzdaripti. 1979 yazında uzun zaman kalmak üzere gittiği Hicaz'dan, ağır hasta olarak 1980 Şubatı'nda dönmek zorunda kalmıştı. 7 Mart 1980'de ameliyata girdi ve midesinin üçte ikisi alındı.

Ameliyattan sonra tedricen düzeldi, hatta 1980 Ramazanı'nda hiç aksatmadan oruç tuttu. Hatimle teravih kıldı, vaaz etti. Yazın Balıkesir Ilıca'ya, Çanakkale Ayvacık sahiline ağrıyan ayakları için götürüldü, hac mevsimi gelince de Hicaz'a gitti. Fakat ameliyata sebep olan rahatsızlığı nüks etmiş ve ağrılar tekrar başlamıştı. Haccı güçlükle ifadan sonra, 6 Kasım 1980'de çok ağır hasta olarak İstanbul'a döndü. Tam bir hafta sonra 13 Kasım 1980'de (5 Muharrem 1401), Perşembe günü öğleye yakın, dualar, Yâsin'ler, tesbih ve gözyaşları ile uyur gibi bir halde iken ahirete irtihal eyledi.

Cenaze namazı 14 Kasım 1980 Cuma günü İstanbul Süleymaniye Camii'nde muhteşem, mahzun, vakur ve edepli bir cemm-i gafir tarafından kılınarak, mübarek vücudu, Kanûnî Süleyman Türbesi arkasında, kendisinden feyz aldığı hocaları ve

üstadlarının yanındaki istirahatgâhına defnolundu.

Bu esnada Süleymaniye, Şehzâdebaşı, Fatih ve çevrelerinde trafik durmuş, Süleymaniye'nin içi ve avlusu kâmilen dolduğu gibi, cemaat sokaklara taşarak Esnaf Hastahanesi'nin yanına kadar uzanmıştı. Vefatını duyanlar içinde Anadolu'nun en uzak şehirlerinden olduğu kadar Avrupa'dan gelenler de vardı. Uzakta bulunan muhiblerinden çoğu da vaktinde haber alamama yüzünden cenazesine yetişememişlerdi.

Vefatı İslâm Alemi'nde de büyük üzüntüye yol açmış, Suudi Arabistan'da, Kâbe'de, Kuveyt'te ve daha başka şehirlerde gıyabında cenaze namazı kılınıp, dualar edilmiş, ajanslar bu elim vefat haberini yayınlamışlardı.

Vefat tarihi olan 13 Kasım 1980 tarihli takvim yapraklarında tevâfukan çok mânidar ibareler yer alıyordu. Meselâ bunların birindeki şu parça ne kadar şâyân-ı taaccübdür:

Arkamdan Ağlama

Öldüğüm gün tabutum yürüyünce

Bende bu dünya derdi var sanma!
Bana ağlama, "Yazık, yazık!" "Vah, vah!" deme!
Şeytanın tuzağına düşersen vah vahın sırası o zamandır.
Yazık yazık asıl o zaman denir.
Cenâzemi gördüğün zaman "El-firak, el-firak!" deme!
Benim buluşmam asıl o zamandır.
Beni mezara koyunca elvedâ demeğe kalkışma!
Mezar cennet topluluğunun perdesidir.
Mezar hapis görünür amma,
Aslında canın hapisten kurtuluşudur.
Batmayı gördün ya, doğmayı da seyret!
Güneşle aya batmadan ne ziyan gelir ki?
Sana batma görünür amma
Aslında o doğmadır, parlamadır.
Yere hangi tohum ekildi de yetişmedi?
Neden insan tohumu için
Bitmeyecek, yetişmeyecek zannına düşüyorsun?
Hangi kova suya salında da dolu olarak çekilmedi?
Can Yusuf'un kuyuya düşünce niye ağlarsın?
Bu tarafta ağzını yumdun mu, o tarafta aç!
Çünkü artık hay-huyun,
Mekânsızlık aleminin boşluğundadır.

e. Ahlâk ve Şemâili

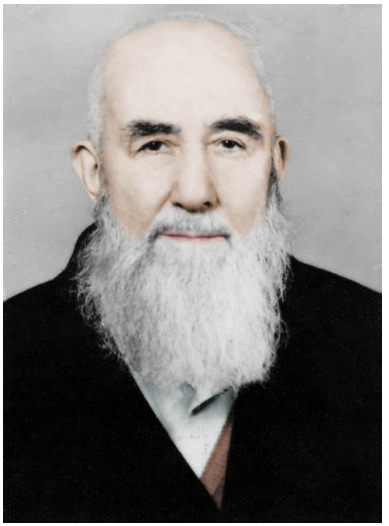

Merhum uzunca boylu, şişmanca, heybetli, beyaz tenli, dolgun pembe yanaklı, uzunca aksakallı, geniş alınlı, aralıklı kaşlı, irice başlı, gül yüzlü, sevimli, alımlı bir kimse idi. Gençken zayıf olduğunu, öksüzlükte yemek yerine yumurta içivererek böyle iri vücutlu olduğunu gülerek anlatırdı. İlk görüşte insanda sevgi ve saygı uyandıran bir hali vardı. Tanıdığına tanımadığına selâm verir, güleryüz gösterir, gönül alırdı. İlk nazarda

koyu kestane renkli görünen, fakat dikkatle bakılması imkânsız, esrarlı ve derin mânâlı gözleri vardı. Gözü içinde kırmızılık, sırtında ve karnında ise avuç içi kadar iri bir ben mevcuttu.

Hafızası çok kuvvetli idi, konuşması tatlı ve sâfiyâne idi. Çok kere halk telâffuzu kullanır, karşısındakine söz fırsatı tanır; kesinlikle bildiği bir şeyi bile sanki ilk duyuyormuş gibi yumuşak bir tavırla dinler, mânâlı ve nükteli cevap verirdi. Sohbetleri hoş, hutbeleri fevkalâde celâlli olurdu. Hutbe esnasında sesini yükseltir, ordu önündeki bir komutan gibi celâdetle ve irticâlen konuşurdu.

Özel hayatında ev halkına karşı müşfik ve latîfeci davranır, kimseye doğrudan doğruya bir şey emretmez, telmih ve remiz ile söyler, anlaşılmazsa sabrederdi.

Fevkalâde mütevâzi idi. Kerametleri zâhir ve şöhreti àlemgir olduğu halde, talebelerine bile tepeden bakmaz, şeyhlik tavrı takınmaz, kendisini ihvânı arasında lâlettayin bir fert gibi görür, makamını ve kemâlini büyük bir maharetle gizlerdi.

Kendi üstadlarına fevkalâde saygılı ve bağlı idi. Tekke arkadaşları olan yaşlılar, üstadının meclisine gittiğinde diz üstü oturup, baş eğip hiç ayak değiştirmeden edeple oturduğunu anlatırlar.

Çok uzun ve derin düşünürdü, sohbetlerindeki buluşlara, teşbihlere hayran kalmamak mümkün olmazdı. Bir ayetin, bir hadisin üzerinde haftalarca, aylarca durup konuştuğu olurdu.

Ele aldığı bir kimseyi terbiye edip yola getirinceye kadar büyük bir sabırla çalışırdı. İlk zamanlarda kusurlarına müsamaha ederdi. Yıllarca çalışır, yarı yolda bıkıp bırakmazdı.

Dostlarına vefâsı emsalsiz idi; onları ziyaret eder, arar sorardı. Akrabalarına karşı vazifelerinde kusur etmez ve onlara her türlü yardımı esirgemezdi.

Çok açık elli idi, verdiği zaman şaşılacak miktarda verir, geriye kalmamasından korkmaz, verdiğini doyururdu. Sofrasında ekseriya misafir bulunurdu. Hizmet edenleri bir vesile ile memnun eder, ziyaretçilere güleryüz gösterir, kapısını her zaman açık tutmağa çalışırdı.

Gece ve sabah ibadetlerine çok riayet eder, talebelerini de bunlara teşvik eylerdi. İnsanın kalbinden geçirdiğini bilir, gelenin sormadan cevabını verir, istemeden ihtiyaç sahibinin muhtaç olduğu şeyi bağışlardı. Gönüllere ve rüyalara tasarrufu vardı. Bereket gittiği yere yağar; bolluk onunla beraber gezer, en hücrâ, en kıtlık yerde o gelince nimet dolardı. Beraberinde seyahat edenler, tevafuklara, tecellilere, maddî ve mânevî hallere ve ikramlara şaşar, hayretlere düşerler, parmaklarını ısırırlardı.

Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri derecâtını ulyâ eyleyip, biz âciz ü nâcizleri de füyûzat ve şefaatından feyzyâb u nasibdâr buyursun...

Âmîn, bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn SAS, ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahüm bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn, ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn…

f. Mehmed Zâhid Kotku Rh.A'in Eserleri

01. Tasavvufî Ahlâk (5 cilt)
02. Mü'minlere Vaazlar (2 cilt)

03. Hadislerle Nasîhatlar (2 cilt)
04. Cennet Yolları
05. Ehl-i Sünnet Akàidi
06. Ana Baba Hakları
07. Nefsin Terbiyesi
08. Faydalı Dualar ve Otuz iki Farz
09. Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi
10. Risâle-i Hàlidiyye Tercümesi
11. Evrâd-ı Şerif

Konuşmalarından Hazırlanan Eserler:

01. Zikrullahın Faydaları
02. Özel Sohbetler
03. Peygamber SAS Efendimiz
04. Tenbihler

01. CENNETİN NİMETLERİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي ، كُلُّ مُنَافِقٍ عَلِيمُ اللِّسَانِ

(حم. وابن أبي الدنيا ، عد. هب. ض. عن عمر)

RE. 113/1 (*İnne ahvefe mâ ehafü alâ ümmetî, küllü münâfikın alîmü'l-lisân.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Güzel Konuşan Münafıklar

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, İbn-i Adiy, Beyhakî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Hz. Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[1]

إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي ، كُلُّ مُنَافِقٍ عَلِيمُ اللِّسَانِ

(حم. وابن أبي الدنيا ، عد. هب. ض. عن عمر)

RE. 113/1 (*İnne ahvefu mâ ehafü alâ ümmetî, küllü münâfikın alîmü'l-lisân.*)

(*İnne ahvefu mâ ehafü alâ ümmetî*) "Ümmetim üzerine en korktuğum kimseler, (*küllü münâfikın alîmü'l-lisân*) ilimleri dillerinde olan münafıklardır."

İnsanlar bugün bütün gücünü, insanlara kendini beğendireceği şeyleri yapmaya harcıyor. Mesela güzel söz söylemek, güzel konuşmak… Onlar konuşurlarken, herkesin hayran olması lazım.

Fakat bu lisan konuşurken, insanın kalbinin de söylediği gibi olması lâzım, özünün sözüne uygun olması lazım! Özü sözüne uygun olursa; sözü güzel, kendi güzel, ahvali, hakikatı güzel; bu kul ne güzel bir kuldur.

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

"—Ümmetim için en çok korktuğum şey, güzel konuşmasını bilen münafıklardır."

Dil ilmine vakıf olduğu için güzel konuşur. Fakat içi boş bayram topuna benzer konuşmaları… Bom diye patlar, hiçbir bomba tesiri olmaz. Herkes bugün bayramdır der, top atıldı iftar edelim der. Etrafa sesinden başka faydası olmaz.

Niçin? Hep kuvveti dil bilgisinde. Dil ilmine vukufu çok,

---

[1] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.22, no:143; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.284, no:1777; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.109, no:148; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.186, no:28969; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.156, no:6024.

mâhir; ama kalbi cahil, gönlü ölü… Dili güzel konuşuyor, sözü var, ameli yok… Herkese:

"—Allah'a dönelim, kul olalım, ibadet tâat yapalım, oruç tutalım, namaz kılalım, günahlardan kaçalım!" diyor.

Fakat kendisi Allah'tan kaçtığı için, "Allah'a gelin!" demesinin faydası olmuyor. Peygamber SAS, "Bundan çok korkarım!" diyor.

Cenâb-ı Hak cümlemizi afv u mağfiretine mazhar eylesin… Sevdiği ve razı olduğu kullarının arasına kabul eylesin…

b. Hevâ ve Tùl-i Emel

Hàkim ve Deylemî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Cenâb-ı Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[2]

إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي: اَلْهَوَى وَطُولُ الأَمَلِ ؛ فَأَمَّا الْهَوَى فَيَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ ، وأَمَّا طُولُ الأَمَلِ فَيُنْسِي الآخِرَةَ ، وَهٰذِهِ الدُّنْيَا مُرْتَحِلَةٌ ذَاهِبَةٌ ، وَهَذِهِ الآخِرَةُ مُرتَحِلَةٌ قَادِمَةٌ ، وِلِكُلٍّ وَاحِدَةٍ مِنهُمَا بَنُونَ ، فَإِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَكُونُوا مِنْ بَنِي الآخِرَةِ ، وَلاَ تَكُونُوا مِنْ بَنِي الدُّنْيَا فَافْعَلُوا ، فَإِنَّكُمُ الْيَوْمَ فِي دَارِ عَمَلٍ وَلاَ حِسَابٍ ، وأَنتُم غَداً فِي دَارِ حِسَابٍ ، وَلاَ عَمَلٍ (ك . تاريخه ، والديلمى عن جابر)

(*İnne ahvefe mâ ehàfü alâ ümmetî: El-hevâ ve tùlü'l-emel; feemme'l-hevâ feyesuddü ani'l-hakkı, ve emmâ tùli'l-emeli*

---

[2] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.370, no:10616; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Münferik*, c.III, s.119, no:979

Câmiü'l-Ehàdîs, c.VII, s.154, no:6017.

feyünsi'l-âhirete, ve hâzihi'd-dünyâ mürtahiletün zâhibetün, ve hâzihi'l-âhiretü mürtahiletün kàdimetün, ve li-külli vâhidetin minhümâ benûne, feini'steta'tüm en tekûnû min benî'l-âhireti, ve lâ tekûnû min beni'd-dünyâ fe'f'alû; feinnekümü'l-yevme fî dâri amelin ve lâ hisâbin, ve entüm gaden fî dâri hisâbin ve lâ amelin.)

(*İnne ahvefu ma ehâfü alâ ümmetî*) "Ümmetim için iki şeyden çok korkarım. (*El-hevâ*) Bu ikiden birisi hevasına, arzularına uymak, (*ve tùlü'l-emel*) diğeri çok uzun emeller gütmek."

(*Feemme'l-hevâ feyesuddü ani'l-hakkı*) "Çünkü arzulara uymak, sahibini haktan uzaklaştırır. (*Ve emmâ tùli'l-emeli feyünsi'l-âhirete,*) Tùl-i emel de insana ahireti unutturur. Dünyayı da sevdirir tabiatiyle…"

(*Ve hâzihi'd-dünyâ mürtahiletün zâhibetün*) "Bu dünya ahirete giden bir varlıktır. (*Ve hâzihi'l-âhiretü mürtahiletün kàdimetün*) Ahiret ise bize gelen bir varlıktır. (*Ve li-külli vâhidetin minhümâ benûne*) Her birinin evlatları vardır. (*Feini'steta'tüm en tekûnû min benî'l-âhireti*) Gücünüz yetiyorsa, ahiretin evlatları olun! (*Ve lâ tekûnû min beni'd-dünyâ fe'f'alû*) Dünyanın evlatları olmamaya çalışın!"

(*Feinnekümü'l-yevme fî dâri amelin ve lâ hisâbin*) "Bugün hesap olmayan bir amel evindesiniz. (*Ve entüm gaden fî dâri hisâbin ve lâ amelin*) Yarın amel olmayan bir hesap evinde olacaksınız!"

"—Canım böyle istiyor, mantıkım da böyle diyor. Bugün de bu şeye uymak mecburiyetindeyiz." diyor.

Trafikte arabaların bir akımı var ya, bir sürücü dedi ki bana:

"—Bu arabaların akımına uymak mecburiyetindeyiz. Uymazsak bizi tepelerler. Arkamızdan gelen araba düdük çalar, bağırır, hadi yürü diyerekten. O zaman biz de başlarız bocalamaya… Derken kazalar insanın başına gelir."

Şimdi insan hevâsına uyunca, Allah'ın emrini değil de kendi arzularını öne çıkartıyor; "Şöyle olsun, böyle olsun… Müreffeh bir hayata nail olayım!" diyor.

Tùl-i emel de bunun arkasından geliyor: "Çoluk var, çocuk var,

şu var, bu var…" diyor. Üç senelik, beş senelik istikbali temin etmeye çalışıyor. "Zengin olayım, aileme de faydam olur, fakir fukaraya da yardım ederim!" diyor. Ondan sonra bir kere kaptırdı mı kendisini, ahireti unutuyor, dünyaya dalıp gidiyor.

Halbuki dünya süratle giden bir varlıktır. Tayyarelerin sür'atından, dünyanın sür'atı daha fazladır. Tabii bu gidiş ahirete... Süratle ahirete doğru gidiyoruz ama farkında değiliz.

Kahvehanelerde çay tablaları vardır. Üzerine çay bardaklarını koyarlar. Çaycı çay tablasını taşıma yerinden tutup hızla başının üzerinden döndürür. Süratla çevirince, bardaklar düşmez, çaylar da dökülmez. [Sebebi merkezkaç kuvveti.] O sürat, çayların dökülmesine mâni olur.

Biz de dünyanın gidişinin sür'atini fark edemiyoruz. Halbuki dünya bizi hızla ahirete götürüyor. Ahirete gittiğimizin farkında değiliz. Onun için dünyaya bel bağlıyoruz ve ahireti unutuyoruz. Onun için sen dünya adamı olma!

Burası amel yeri, çalışacağız burada... Ahiret ise hesap yeri. Bir kere bu menzilden geçip de artık öteki menzile vardık mıydı, artık amel yok, bitti artık. Onun için bu dünya bizim için bir nimet, ahiretimizi kaçırmadığımız takdirde. Bugün ibadet günü, amel günü; yarın da hesap günü... Allah kusurlarımızı affetsin…

c. Namazı Vaktinde Kılın!

Buhàrî Tarih'inde Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[3]

إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِى ، تَأْخِيرُهُمُ الصَّلاَةَ عَنْ وَقْتِهَا ، وتعجِيلُهُمُ الصَّلاَةَ عَنْ وَقْتِهَا (خ. في تاريخه ق. عن أنس)

[3] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.215, no:2986; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.424, no:19623; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.154, no:6018.

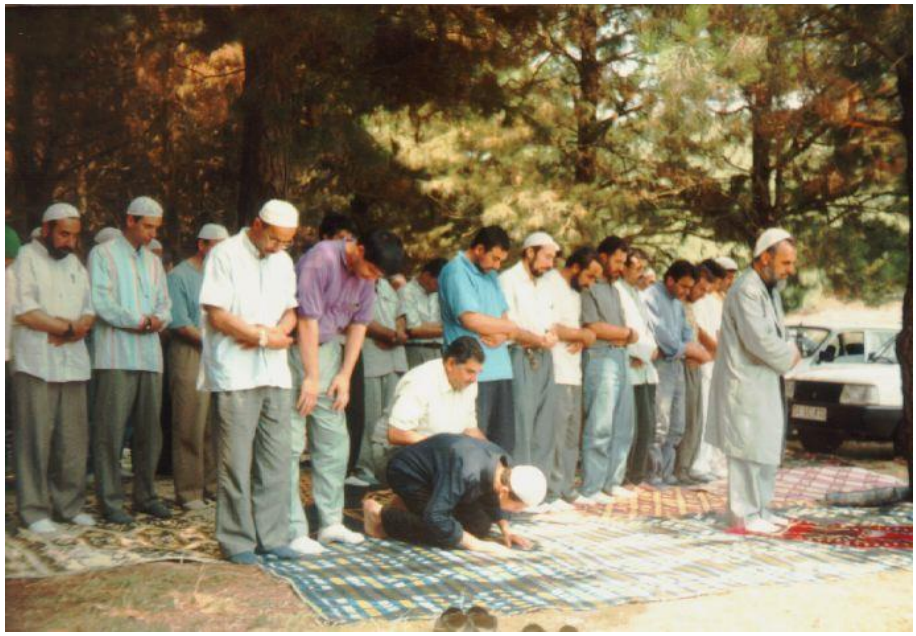

RE. 113/3 (*İnne ahvefü mâ ehàfü alâ ümmetî, te'hîruhümü's-salâte an vaktihâ, ve ta'cîlühümü's-salâte an vaktihâ.*)

(*İnne ahvefü mâ ehàfü alâ ümmetî*) "Ümmetim üzerine korktuğumun en korkuncu, (*te'hîruhümü's-salâte an vaktihâ*) ya namazın vaktini geciktirmeleri, (*ve ta'cîlühümü's-salâte an vaktihâ*) veya vaktinden evvel kılarak acele etmeleridir."

Ya vakti geçirir kılarlar, ya vakit gelmeden kılarlar. Şafiî mezhebinde seferî olanlar öğleni kılarlar, arkasından ikindiyi kılarlar. İkindinin vakti gelmeden, ikindiyi kılmış olurlar. Akşamı kılarlar, arkasından yatsıyı kılarlar. Ona imamlar fetva vermişler. Yatsının vakti gelmeden yatsıyı kılmış olur ki, bu Cenab-ı Peygamber'in bu emrine muhaliftir. Biz akşamı, akşam vaktinde kılarız, yatsıyı da yatsı vaktinde kılarız. İster seferi olalım, ister evimizde olalım

Binâen aleyh ümmetim üzerine en çok korktuğum şeylerden birisi, namazlarını tehir etmeleridir. E dünya işleri var ya şimdi. Bu dünya işlerinde bazı memur olanlar:

"—Şimdi iş zamanı, sonra kılalım, yetiştiremezsek kaza

ederiz.” derler.

Bu da tehlikeli. İnsan başkasının kölesi olmaktan kendisini kurtarmalıdır. Namaza mani olan, ibadete mani olan kölelik…

O zaman demek lâzım ki:

“—Ben bu vakit namazını kılamayacaksam, o zaman senin işyerinde çalışmam! Kendim su satarım, mendil satarım, şunu yaparım, bunu yaparım yine karnımı doyururum. Sana köle olup da Allah’ın emrini bırakmam!”

d. Riyânın Azı Bile Şirktir

Taberânî, Ebû Nuaym ve Hàkim, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan ve Muaz ibn-i Cebel RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[4]

إِنَّ أَدْنَى الرِّيَاءِ شِرْكٌ ، وَأَحَبَّ الْعَبِيدِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى ، الأَتْقِيَاءُ الأَخْفِيَاءُ

الَّذِينَ إِذَا غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا ، وَإِذَا شَهِدُوا لَمْ يُعْرَفُو ؛ أُولَئِكَ أَئِمَّةُ الْهُدَى

وَمَصَابِيحُ الْعِلْمِ (طب. حل. ك. عن ابن عمر ومعاذ معا)

RE. 113/7 (*İnne edne’r-riyâi şirkün, ve ehabbe’l-abîdi ila’llàhi teàlâ, el-etkıyâü’l-ahfiyâü’llezîne izâ gàbû lem yüftekadû, ve izâ şehidû lem yu’rafû; ülâike eimmetü’l-hüdâ ve mesâbîhü’l-ilmi.*)

(*İnne edne’r-riyâi şirkün*) “Riyânın en azı dahi şirktir. (*Ve ehabbe’l-abîdi ila’llàhi teàlâ*) Allah’a en sevgili kulluk, (*el-etkıyâü’l-ahfiyâü*) müttakî olmak ve ittikàsında gizli olmaktır. (*Ellezîne izâ gàbû lem yüftekadû*) Öyle ki, kayboldukları zaman aranmazlar, (*ve izâ şehidû lem yu’rafû*) bulundukları zaman da

---

[4] Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XX, s.36, no:53; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V, s.163, no:4950; Kudàî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.252, no:1298; Ebû Nuaym, *Ma’rifetü’s-Sahabe*, c.XVII, s.147, no:5377; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mizan*, c.VI, s.165, no:579; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan ve Muaz ibn-i Cebel RA’dan

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.472, no:7478; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.VII, s.163, no:6035.

bilinmezler, nazar-ı dikkati çekmezler. (*Ülâike eimmetü'l-hüdâ ve mesâbîhü'l-ilmi*) Bunlar hidayet rehberleri ve ilim kandilleridir."

Riya denilen şey var ya; Allah için yapılacak ameli, ibadeti, kullar görsün diye yapmak. Meselâ namazda olduğumda beni görsünler diyerekten cemaate geliyor.

"—E sen her zaman kılmıyorsun, bugün neden kıldın bu namazı?"

Namaz, terk olunmaz bir ibadettir. Sırf Allah rızası için kılınmalıdır.

Bakarsın bir hac mevsimi, hacca gidiyoruz. Tabii şimdi el-hamdü lillah yolculuk kolaylaştı, uçağa binip gidiyoruz. Fakat yine de yolda müşkülatlar oluyor, birçok zorlukları var.

"—Deseler ki: Yolda bir gün, bir vakit namazı kılman mümkün değil! O hac, o sene için sakıt olur." diyor.

Bir insanın evi yanar, çoluğu çocuğu yanar, fabrikası, parası yanar. Bir şeysi kalmaz, çırılçıplak kalmış olur. Bu adam nasıl olur, acaib durumdadır. Bir vakit ikindi namazından kaçınanın hali budur. Bu kadar acıdır yani. Bu kadar acılara nasıl tahammül eder insan. Onun için demek ki namaza böyle ehemmiyet vermek lâzım!

Şimdi, riyakâr namazı kılmadığı halde, cemaatin arasına giriyor, namaz kılıyor görünüyor. Rahmetlik babamın zamanında, camiye gelmeyen bir adam sabahleyin namaza gelmiş. Babam dedi ki:

"—Bu adam namaza gelmiyordu, bugün gelmiş, bunda bir iş var!"

Bir de baktık ki, bir komşunun dükkânı soyulmuş, o hırsız soymuş. Camiye;

"—Bu adam namazdaydı canım, hırsızlık yapmamıştır." densin diye, hatasını kapatmak için gelmiş.

Riya çok kötü bir şeydir. Hz. Muaz RA, ağlıyor, çok ağlıyor. Hz. Abdullah ibn-i Ömer onu görmüş.

"—Niye ağlıyorsun sen bu kadar?" diye sormuş.

Demiş ki:

"—Şu kabirde yatan zât, Rasûl-i Ekrem SAS Efendimiz'den duydum ki:

"—Riyânın azı dahi şirktir." buyurdu.

Gâvurun iki çeşidi var. Birisi Rus gâvuru gibi, birisi de Yahudi gavuru gibi. Yahudi Allah derse, Rusya'daki demez. Aradaki fark bu kadar. Ama Peygamber SAS'i kabul etmezler. Onun için bunlara müşrik derler, ötekilere de gâvur derler. Riyanın en azı bile şirktir. İslâm'dan çıkmaya vesile olur, Allah muhafaza…

Onu dedikten sonra buyurdu ki:

"—Allah'a kullarının en sevgilisi, Allah'tan korkan, tanınmamış insanlardır. Kimse bilmiyor onları… Onların içerisi Allah korkusuyla doludur. Bir kimsenin gönlünü kıracağım diye yahut hakkına hukukuna tecavüz edeceğim diye ödleri kopar.

Onları kimseler bilmez. Allah'a aşık, içi Allah'a karşı sevgi ile dolu. Allah da bu sevgiden dolayı onu seviyor. Seven sevdiğine

itaat eder. Sevgi de bilmeden dolayı hàsıl olur. Birçok kimse sever, o sevgiden dolayı aman onun kalbi kırılmasın diye korkar.

Demek ki en evvel Allah-u Teàlâ'yı bilecek. Bildikten sonra sevecek. Sevdikten sonra da korkacak. Allah öyle bir Allah ki, işte bu varlığı yaratmış. Şu gördüğümüz varlığın sahibi Allah'tır. Yerine bak, göğüne bak. Göğün hududu yok... Hadi yerin ölçüsü var. Filan yerden filan yere kadar şu kadar. Ama göğün hududunu ölçememişler. Mütemadiyen, seneden seneye yeni yeni alemler keşfoluyor.

Binaen aleyh, Allah-u Teàlâ'nın mülkünün hududu yok. Sonsuz bir mülk. Binâen aleyh bu mülkün sahibi yalnız Allah'tır. Şimdi ufacık bir mes'ele… Başımızdaki takkemiz, ayağımızdaki pabucumuz, üstünde oturduğumuz halı… Bir de içinde oturduğumuz şu cami. Bunu birisi gelse, bin bir delil getirerekten dese ki:

"—Sen bunu yapılırken gördün mü?"

"—Görmedim."

"—E başındaki takke?"

"—Dün aldım ben bunu çarşıdan…"

"—Bunlar eskiden vardı. Pamuklar toplanmış, bükülmüş, şöyle olmuş, böyle olmuş, takke olmuş."

Bizi ikna etmeye çalışıyor biz de diyoruz ki:

"—Ayağımızın altındaki halı kendi kendine olmadı, mutlaka bunu bir dokuyan var. Fabrikada bir tezgâhta dokundu. Ne güzel çiçekleri de var, bu böyle kendiliğinden olmaz ki!

Şu caminin böyle kolayca senin dediğin gibi kendiliğinden olması Mümkün değil. Bak camlarına bak, demirlerine bak, kubbesine bak. Bu mutlaka bir yapıcıya muhtaç….

Binâen aleyh, ufacık bir şeyin kendi kendine olmadığına inanıyorsun da, hududu olmayan kainatın, içinde bizlerle beraber, mikrobuyla da beraber o kâinatın kendi kendiliğinden olduğuna nasıl inanırsın?

Mikrop var ya, gözünle göremiyorsun ama var… İşte o mikrobun da sahibi Allah. Gözle görülmeyecek ufacık mahlûkları

olduğu gibi, o kadar büyük mahlûku var ki, ona da bizim aklımız ermez.

Binâen aleyh, bu varlığın sahibi o kadar güzel Allah ki;

"—Ben Rahmân ve Rahîm'im, merhamet ediciyim, acıyıcıyım, esirgeyiciyim… Kâinatı ben yarattım, sizi ben halk ettim, her çeşit nimet benden; dünyada da öyle, ahirette de öyle… Binâen aleyh beni bilin, tanıyın! Ben hem bugünün sahibiyim, hem yarınki ahiretin de sahibiyim; bir başkası değil." buyuruyor.

Binâen aleyh o Allah ki bizi yaratmış. Ne güzel bir hilkat var bizde! Göğe bak… Göğe bakmaya lüzum yok, kendine bak! Karşındaki insana bak! Ne kuvvet vermiş Allah, ne kudret vermiş. O gökte uçan tayyareye bakma, o tayyareyi yapan adama bak! O tayyareyi yapmaya o kudreti veren Allah'a bak! O da onu bırakacak, o da yarın ölüp gidecek toprağın altına… Binâen aleyh ona verilen kudret, bize verilen kudret hesapsız…

Onun için onu sevmek mecburiyetindeyiz. Neden? Bir anadan daha fazla, babadan daha fazla, hocadan daha fazla, herkesten daha fazla seveceğimiz şey Allah'tır. Hem bugün eşi benzeri yoktur, kuvvetinin hududu yoktur, bilgisinin hududu yoktur. Bizdeki bilgi ondan bir zerredir. O bilgilerle gökte de uçarız, yerin içine de gireriz. Altına da gideriz, üstünde de gideriz. Ama onun verdiği bir ilimdir. İlim Allah'ındır.

Allah'ın sekiz sıfatı var. Hayat onun, ilim onun, semi' onun, basar onun, irâde onun, kelâm onun, tekvin onun... Biz de onlardan bir zerreye muvakkaten malikiz. On beş yaşımıza gireriz, biraz aklımız gelir. Ondan sonra bir gün ecel gelir, alır gider, biter. Ne ilim kalır, ne amel kalır.

Onun için işimiz, gücümüz o bir olan Allah-u Teàlâ'yı daima tefekkür:[5]

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ

[5] Aclûnî. *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.310, no:1004.

(*Tefekkürü saatin hayrun min ibâdeti senetin*) "Azıcık bir tefekkür, bir sene ibadetten hayırlıdır."

Seni o tefekkür Allah'a götürür. Bakarsın, yerine bakarsın aklın ermez, göğüne bakarsın aklın ermez. Dersin ki:

"—Yâ Rabbi! Ben senin kulunum, beni affet. Beni sevdiğin kullarının arasına kabul et. Beni de secdelere kapanan kullarından et ya Rabbi!" diye dua edersin.

Onun için diyor ki Cenab-ı Peygamber:

"—Bunlar bilinmezler ve bunlar hidayet imamlarıdır ve ilmin ışıklarıdır. İlim bunlardadır yâni."

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar etsin… Sevdiği, razı olduğu kullarının arasına bizleri de kabul etsin… İçimize korkusunu, sevgisini doldursun… Onu sevelim, ondan korkalım, onun emirlerine itaat edip, rızasını kazanmaya çalışalım!

e. Cennet Ehline Verilen İkramlar

Şimdi bakınız bu Allah öyle bir Allah ki, burada ibadet ederiz, onu severiz, onun emrine itaat ederiz; o da cennetine kor. Bu cennet nasıl cennet?

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebü'ş-Şeyh ve Hàkim, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[6]

إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً ، لَيَنْظُرُ فِي مُلْكِهِ أَلْفَيْ سَنَةٍ ، يَرَى أَقْصَاهُ

كَمَا يَرَى أَدْنَاهُ ، يَنْظُرُ أَزْوَاجَهُ ، وَخَدَمَهُ ، وَسُرُرَهُ ؛ وَإِنَّ أَفْضَلَهُمْ مَنْزِلَةً ،

---

[6] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.13, no:4623; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.553, no:3880; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.96, no:5729; Beyhakî, *el-Ba's ve'n-Nüşûr*, c.I, s.11, no:10; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.741, no:18669; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.87; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

لَمَنْ يَنْظُرُ فِى وَجْهِ اللهِ تَبَارَكَ وَتَعَالٰى ، كُلَّ يَوْمٍ مَرَّتَيْنِ (حم . وأبو الشيخ في العظمة ، ك. عن ابن عمر)

RE. 113/8 (*İnne ednâ ehle'l-cenneti menzileten, leyenzuru fî mülkihî elfey senetin, yerâ aksâhü kemâ yerâ ednâhu, yenzuru ezvâcühû, ve hademehû, ve sürurehû; ve inne efdalehüm menzileten, lemen yenzuru fî vechi'llâhi tebâreke ve teàlâ, külle yevmin merreteyni*.)

(*İnne ednâ ehle'l-cenneti menzileten*) "Ehli cennetin en aşağı dereceli olanının, (*leyenzuru fî mülkihî elfey senetin*) cennetteki mülkünü temaşası iki bin sene sürer. (*Yerâ aksâhü kemâ yerâ ednâhu*) Bu mülkün en uzak kısmını en yakını gibi görür. (*Yenzuru ezvâcühû, ve hademehû, ve sürurehû*) Zevcelerine, hizmetçilerine ve kürsülerine nazar eder. (*Ve inne efdalehüm menzileten*) Efdal dereceli olanı ise, (*lemen yenzuru fî vechi'llâhi tebâreke ve teàlâ, külle yevmin merreteyni*) Allah-u Tebâreke ve Teàlâ'nın cemalini günde iki defa temâşâ eder."

Ednâ demek en aşağısı yani. Cennete girecek adamın en aşağı mertebesindeki insan, kendisine verilen yerlere oturduğu yerden şöyle hayran bakar. Yakını nasıl görüyorsa, uzakları da öyle görecek. Önünde mani olan yok. Binlerce sene müşahede eder. Önünü gördüğü gibi arkasını da görür.

Şimdi bu yapılan şeylere ne diyorlar? Bir alet var ya hani ta Rusya'dan kalkan uçağı görüyor. Radar diyorlar. Meselâ, filanca yerden kalkan tayyareyi haber veriyor.

"—Tayyare kalktı, geliyor bu tarafa doğru!" diyor.

Bu da ona göre hazırlık yapıyor. Halbuki Allah'ın verdiği kudretle ahirette önünü değil ta sonunu görecek.

Bununla beraber birçok hanımlar, birçok hizmetkârlar verilecek. Birçok koltuklar, karyolalar, oturma yerleri verilecek. Bunlar ednasına verilenler.

Makam itibariyle efdal olan ise, Allah-u Tebâreke ve Teàlâ'nın

cemalini günde iki defa temâşâ eder. Allah-u Teàlâ'nın yüzüne bakıyor, Allah'ı görüyor yani. Efdal olan bu… Yoksa yemeler, içmeler, zevkler, safalar… Hiçbirinin kıymeti yok. Efdal olan orada Allah-u Teàlâ'yı görmek.

Burada göremiyoruz. Çünkü bu göz ona tahammül edemez. Bu gözün bunu görmeye kudreti yok, kuvveti yok. Nasıl bugün güneşe bakabilir misin fazlaca? Daha yakın olsak, hiç bakamayız mesela. Güneşi Allah öyle bir mesafede koymuş ki zarar etmiyor gözümüze. Eğer yakın olsa yakar.

Allah-u Teàlâ'yı da bugün göremiyoruz, gözümüzün tahammülü yetmez, aklımızın da tahammülü yetmez. Onun için bu dünyada görmek mümkün değil, ancak ahirette mümkün.

Cennette her gün iki defa; bir sabah, bir akşam Cenab-ı Hakk'a böyle bakıyor, onun hayranlığıyla…

f. Mücâhidlerin Sevabı

İbn-i Ebî Âsım ve Ebû Nuaym Sâbit ibn-i Ebî Âsım RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[7]

إِنَّ أَدْنَى رَوْعَاتِ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللهِ ، عَدْلُ صِيَامِ سَنَةٍ وَقِيَامِهَا ،

قِيلَ: وَمَا أَدْنَى رَوْعَاتِ الْمُجَاهِدِينَ ؟ قَالَ: يَسْقُطُ سَوْطُهُ وَهُوَ نَاعِسٌ ،

فَيَنْزِلُ ، فَيَأْخُذُهُ (ابن أبي عاصم في الصحابة ، وأبو نعيم عن ثابت

بن أبي عاصم)

RE. 113/9 (*İnne ednâ rav'àtü'l-mücâhidîne fî sebîli'llâhi, adlü*

---

[7] İbn-i Ebî Âsım, *Cihad*, c.I, s.351, no:124; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.IV, s.271, no:1289; Sâbit ibn-i Ebî Âsım RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.310, no:10648; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.164, no:6037.

sıyâmi senetin ve kıyâmihâ, kîle: Ve mâ ednâ rav'àtü'l-mücâhidîne? Kàle: Yeskutu savtuhû ve hüve nâisün, feyenzilü, feye'huzuhû.)

Cihad; dinimizin müdafaası ve muhafazası için kâfirlere karşı dövüşmek.

(*İnne ednâ rav'àtü'l-mücâhidîne fî sebîli'llâhi*) "Fisebilillâh mücahid olanlar, (*adlü sıyâmi senetin ve kıyâmihâ*) en ufak bir zorlama ile bir senelik oruç sevabı ve bir senelik gece ibadeti hak ederler."

(*Kîle*) Soruldu: (*Ve mâ ednâ rav'àtü'l-mücâhidîne*) "En ufak zorlama nedir?"

(*Kàle*) Buyurdu ki: (*Yeskutu savtuhû ve hüve nâisün*) "Meselâ böyle bir mücâhid gece giderken hayvan üzerinde uyuklar ve kamçısını düşürür, (*feyenzilü, feye'huzuhû*) iner, onu alır; bu en ufak zorlamalardandır."

İşte bu atından, devesinden inmek bir zahmet… Allah-u Teàlâ ondan razı olur ve bin senelik ibadetin sevabını verir. Bu demektir ki:

"—Ey mü'minler. bu sevaba nail olmanız için cihadı elden bırakmayın!"

Bu cihadın en büyüğü nefsiyle uğraşmaktır.

Bir keresinde düşmanla savaşmışlar, cihad yapmışlar, Medine'ye dönüyorlar. Dönüşte Cenâb-ı Peygamber SAS diyor ki:[8]

رَجَعْنَا مِنَ الْجِهَادِ الْأَصْغَرِ إِلَى الْجِهَادِ الأَكْبَرِ ، مُجَاهَدَةُ الْمَرْءِ

بِنَفْسِهِ (خط. عن جابر)

(*Race'nâ mine'l-cihâdi'l-asgari ile'l-cihâdi'l-ekberi*) "Küçük savaştan büyük savaşa geldik." Büyük savaş ne? (*Mücâhedetü'l-mer'i bi-nefsihî*) "Kişinin kendi nefsiyle savaşması..."

"—Ya Rasûlallah! Dövüştük, şu kadar şehid verdik, bu kadar zahmet çektik; bu ufacık bir şey mi? "

Buyurdu ki:

"—Asıl muharebe nefsiyle olan muharebedir. Nefsini ıslah etmek, onu yola getirmek... Çünkü o nefis çok azgındır, insanın Allah demesini bile engellemek ister."

Bak bugün yetişen nesil Allah diyor mu? Silahı çekiyor, aynı okulda okuduğu arkadaşını vuruyor. Nasıl vurursun ya, bu senin kardeşin; gâvur değil ki?

Ne kardeş tanıyor, ne vatandaş tanıyor. Bak bu memlekette oturuyoruz, beraber yeyip içiyoruz, bu memleketin ekmeğini yiyoruz. Ne diye öldürüyorsun bu kardeşini?

Allah affetsin kusurlarımızı… O bizi öldürünce biz de onu öldürmeye kalkıyoruz. Oluyor bir kıyamet işte. Allah affetsin…

Ama bu nefisle cihadı bırakmamak lâzım! Silahla mücadeleyi

---

[8] Lafız farkıyla: Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.388, no:384; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.523, no: 7345; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.430, no:11260; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.425, no:1363; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.139, no:15164.

bıraktığımız takdirde, nasıl ki düşman memleketimize girer. Askerlerimiz olmasa, bizim üzerimize bir anda gelirler. Sonra ne olur? Çıkarmak mümkün mü? Yunanı buradan çıkarmak için ne kadar can, ne kadar mal zayi oldu kim bilir?

Onun için nefis bir düşmandır. Nefsin eline, şeytanın eline düştük müydü çok fena. Allah muhafaza etsin…

O mesela bugün beni, seni muharebeye götürmezler. Ne yapacağız bir cephede? Bir şey yapamayız. Yürüyemeyiz bile.

"—Hadi seni arabayla götüreceğiz!" deseler, silah atmaya da gücümüz yetmez.

Binâen aleyh, gençken nefsin hakkından gelmek lâzım! Ağaç kartalınca nasıl eğemezsin, nefis de kartaldıktan sonra onu yola getirmenin imkanı yok!

"—Tevbe yâ Rabbi!" der, "*Estağfiru'llah*" der, "Affet yâ Rabbi!" der. "Hadi bir namaza başlayayım!" der.

Üç gün kılar, dördüncü gün bırakır.

g. Cennetin Nimetleri

Tirmizî ve Ahmed ibn-i Hanbel, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Cenâb-ı Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[9]

إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً لَمَنْ يَنْظُرُ إِلَى جِنَانِهِ ، وَأَزْوَاجِهِ ، وَنَعِيمِهِ ،

وَخَدَمِهِ ، وَسُرُرِهِ مَسِيرَةَ أَلْفِ سَنَةٍ ؛ وَأَكْرَمُهُمْ عَلَى اللَّهِ مَنْ يَنْظُرُ إِلَى

---

[9] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.110, no:2476; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.II, s.64, no:5317; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.496; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.260, no:819; Beyhakî, el-Ba's ve'n-Nüşûr, c.I, s.445, no:418; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.469, no:39292; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.161, no:6032.

وَجْهِهِ غَدْوَةً وَعَشِيَّةً ، ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ . إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ (القيامة:٢٢-٢٣) (ت. حم. عن ابن عمر)

RE. 113/10 (*İnne edna ehli'l-cenneti menzileten lemen yenzuru ilâ cinânihî, ve ezvâcihî, ve naîmihî, ve hademihî, ve sürûrihî mesîrete elfi senetin; ve ekremühüm ale'llàhi, men yenzuru ilâ vechihî gadveten ve aşiyyeten, sümme karae rasûlü'llah SAS: Vücûhün yevmeizin nâdıratün. İlâ rabbihâ nâzıretün.*)

(*İnne edna ehli'l-cenneti menzileten lemen yenzuru ilâ cinânihî*) 'Ehl-i Cennetin derecesi en aşağı olanının bahçelerine, (*ve ezvâcihî*) zevcelerine, (*ve naîmihî*) kendisine verilen ni'metlere, (*ve hademihî*) hizmetçilerine, (*ve sürûrihî*) ve kürsülerine bakışı, (*mesîrete elfi senetin*) bin sene sürer."

(*Ve ekremühüm ale'llàhi men yenzuru ilâ vechihî gadveten ve aşiyyeten,*) Derecesi yüksek olanlar ise, günde iki kere, sabah, akşam Allah-u Teàlâ'yı temaşa ederler.

(*Sümme karae rasûlü'llah SAS:*) Sonra Rasûlüllah SAS şu ayeti okudular:

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ . اِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ (القيامة:٢٢-٢٣)

(*Vücûhün yevme izin nâdıretün. İlâ rabbihâ nâzırah.*) [Yüzler vardır ki, o gün ışıl ışıl parıldayacaktır. Rablerine bakacaklar, onu göreceklerdir.] (Kıyâmeh, 75/22-23)

Cennet ehline verilen nimetleri anlatıyor. Bu en aşağı mertebede olan kimse; şöyle sağına soluna bir bakar, nimetlerle dolu her taraf… Hanımlarına bakar, kendisine verilen nimetlerine bakar. Meselâ, elma ağacından bir elma koparıyorsun, kopardığın anda yeni bir tane daha çıkmış, hazır.

Tükenmek yok… Derken bir de hizmetkârlarına bakar, bir sürü hizmetkâr var. Bir de o koltuklarına bakıyor ki, ne dünya koltuğuna benzer, ne karyolasına benzer. Onlara bakarken seneler, bin sene böyle geçer. Her taraf onun olmuş.

Bu cennete girenlerin, bu kadar nimete mazhar olanların efdali de sabah akşam Rabbini müşâhede eder. Sabahleyin bakıyor, akşam bakıyor hayran oluyor karşısında. Zevk ve safa içinde…

Estaizü bi'llâh:

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ. اِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ (القيامة:٢٢-٢٣)

(*Vücûhün yevme izin nâdıretün. İlâ rabbihâ nâzırah.*) [Yüzler vardır ki, o gün ışıl ışıl parıldayacaktır. Rablerine bakacaklar, onu göreceklerdir.] (Kıyâmeh, 75/22-23)

h. Ölene Gideceği Yerin Gösterilmesi

Bu, geçen haftalarda okumuş olduğum bir hadis-i şerif.

Beyhakî, Neseî ve İbn-i Mâce, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[10]

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ، عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ، إِنْ كَانَ مِنْ

[10] Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.173, no:1290; Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.26, no:5110; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.238, no:992; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.209, no:2043; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.113, no:5926; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.664, no:2197; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.255, no:1907; Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.239, no:566; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.375, no:322; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.237, no:35511; Abdürrezzak, *Musannef*, c.III, s.586, no:6745; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.347, no:383; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.239, no:730; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.VIII, s.48, no:4107; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛ وإِنْ كانَ مِنْ أهْلِ النَّارِ ، فَمِنْ أهْلِ النَّارِ ؛

يُقَالُ لَهُ: هٰذَا مَقْعَدُكَ ! حَتَّى يَبْعَثَكَ اللهُ إِلَيْهِ يَوْمَ القِيامَةِ (ق . ن. ه.

عن ابن عمر)

RE. 62/13 (*İzâ mâte ehadüküm, urida aleyhi mak'adühû bi'l-gadâti ve'l-aşiyyi, in kâne min ehli'l-cenneti femin ehli'l-cenneti; ve in kâne min ehli'n-nâri, femin ehli'n-nâri; yukàlü lehû: Hâzâ mak'düke! Hattâ yeb'aseke'llàhu ileyhi yevme'l-kıyâmeti.*)

(*İzâ mâte ehadüküm*) "Sizden biri öldüğünde, (*urida aleyhi mak'adühû bi'l-gadâti ve'l-aşiyyi*) o kimsenin yeri, sabah akşam kendisine gösterilir. 'Senin yerin işte burası!' derler."

(*İn kâne min ehli'l-cenneti femin ehli'l-cenneti*) "Eğer o kimse Cennet ehlinden ise ona cennetteki yeri gösterilir." O cennetteki nimetleri görünce sevinç içerisinde, keyifler içerisinde, sürürlar içerisinde olur. Unutur mezarda olduğunu.

Rüyalarımızda yatağımızda yatıyoruz, güzel rüyalar görünce o yatakta olduğumuzu unutuyoruz. O sevinçlerin arasında bir de uyanıyoruz, bakıyoruz ki yataktaymışız. Mezarlık da öyle.

(*Ve in kâne min ehli'n-nâri, femin ehli'n-nâri*) Şayet o Cehennem ehlinden ise, ona da cehennemdeki yeri gösterilir. (*Yukàlü lehû*) Ona denir ki: (*Hâzâ mak'düke*) Bu senin yerindir! (*Hattâ yeb'aseke'llàhu ileyhi yevme'l-kıyâmeti*) Allah seni kıyamet gününde dirilttiğinde oraya erişeceksin." denir.

Oraya koymuşlar bizi ama, orada çürümüş olmanın bir zararı yok. Bu vücut kalacak değil, vücudumuzdaki ruh kalacak. O ruh buranın teybi. Teybi nasıl buraya kuruyorlar, bizim sözlerimizi kaydediyor. Bu ruh da bizim hareketlerimizi kaydeden bir makine içimizde… Hem yürütür, konuşturur, hem de bütün hadiseleri içerisine alan bir makine. İşte imanla giden müminlerin ruhları yedinci kat semadadır. Oradan cennetteki yerleri gösterilir.

Allah affetsin cümlemizi. Burada dünyayı kazanayım derken

ahireti kaybetti de münafık veya kâfir olarak gittiyse, ona da yerin yedi kat dibinden cehennemdeki yerleri, "İşte senin yerin!" sabah akşam diye gösterilir. Kıyamete kadar böyle devam eder.

Sen deme ki, "Babam öldü, gitti…" Onun için, geçmişlerimize her gün ona okumak mecburiyetindeyiz. Her kim anasına, babasına, ecdadına böyle her gün okur, ruhuna hediye ederse sevinir.

i. Mü'minlerin Ruhları

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[11]

إِنَّ أَرْوَاحَ الْمُؤْمِنِينَ فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ يَنْظُرُونَ إِلَى مَنَازِلِهِمْ فِي الْجَنَّةِ

(الديلمي عن أبي هريرة).

RE. 113/11 (*İnne ervaha'l-müminîne fi's-semâi's-sâbiati, yenzurûne ilâ menâzilihim fi'l-cenneti.*)

(*İnne ervaha'l-müminîne fi's-semâi's-sâbiati*) "Mü'minlerin ruhları yedinci kat göktedir. (*Yenzurûne ilâ menâzilihim fi'l-cenneti*) Oradan cennetteki makamlarına bakarlar."

Kâfirler de yedi kat yerin dibine gidecek, oradan cehennemdeki yerlerini görecekler. Allah muhafaza etsin...

Gümüşhaneli Hazretleri diyor ki:

Şu yedi kötü ahlâktan kurtulmadıkça, o ruhun ne sahibi, ne ruhu yedinci kat göğe ruh çıkamaz. Neler bunlar: Gıybet, tefahur, kibir, ucub, hased, merhametsizlik ve riya.

1. Gıybet; şunun bunun dedikodusunu yapmak. Dedikodu çok önemli. Ahmet böyle, Mehmet böyle, Ali böyle…

"—E canım hocaefendi, söylediğim doğru."

---

[11] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.237, no:913; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.II, s.361, no:571; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.676, no:42689; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.169, no:6049.

O doğru gıybet zaten. Ben yalan söylemiyorum diyecek. Böyledir bu adamın hali. İşte gıybet asıl o. Eğer yalansa ona iftira derler. O zaman iki katlı günah olur.

Doğruyu söylemek günah, binâen aleyh sen kardeşindeki kusurları görme, kendi kusurunu gör. Hepimiz insanız; benim de kusurum var, senin de kusurun var… Senin kusurunla benim işim yok, alâkam yok. Benim kendi kusurum var, bunu da kendim biliyorum, ıslah etmek zorundayım. Birincisi bu gıybet.

Gıybet sevapları yiyip götüren bir huydur.

2. İkincisi *tefâhur*, övünmek, iftihar. Bir insan övünür:

"—Ben filanın oğluyum, şöyle varlığım var, böyle varlığım var. Şöyle hizmetim var, böyle hizmetim var!"

Bunlar boş şeyler. Bu övünmeler müslümana yakışmaz. Bu övünme de ruhun yükselmesine manidir.

3. Üçüncüsü, *kibir*; büyüklenmek. Kendini herkesten üstün görüyor, gururlanıyor. Herkes buna hafif geliyor, aşağı geliyor.

Hadis-i şerifte buyrulmuş ki:[12]

لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ ، مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ

(م. ت. حم. عن ابن مسعود)

(*Lâ yedhulü'l-cenneh, men kâne fî kalbihî miskàle zerretin min kibrin*) "Kalbinde zerre kadar kibir olan insan, cennete girmeyecek!"

---

[12] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, no:91; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.361, no:1999; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.445, no:945; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:69; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.477, no:5066; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.75, no: 10000: Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.258, no:1512; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.89, no;7110; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.160, no:6192; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XII, s.225, no:4836; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.2, no:3; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.280, no:4762; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.951, no:7747 ve s.959, no:7771; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.372, no:3117; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.107, no: 17689-17693; RE.486/2.

Miskal en ufak bir ölçüdür. O en ufak bir kibirden insanda varsa, o insan cennete giremez. Cehenneme girecek, cezasını görecek, ondan sonra cennette girecek. Nerede kaldı ki yedinci kat semaya çıksın da cenneti görsün.

4. Dördüncüsü *ücub*; kendini beğenmek. Bu da kendini beğeniyor. Kibrin bir çeşidi bu da. Onun için büyükler demiş ki:

العجب حجاب التوفيق .

(*El-ücbu hicâbü't-tevfîk*) "*Ücub*, insanın kendini beğenmesi, tevfikat-ı ilahiyenin gelmesine mâni olur."

Değirmene suyun gelmesine mâni olduğun zaman, nasıl değirmen dönmüyor. Tevfikat-ı ilahiye gelmeyince de insanda insanlık yürümez. Ne müslümanlık yürür, ne insanlık yürür. İnsanlığın, müslümanlığın yürümesinin sebebi, Allah-u Teàlâ'nın tevfiki sayesindedir. Ona mazhar olanlara da ne mutlu.

5. Beşincisi de *hased*; çekememezlik. Başkasının elindeki nimetin gitmesini istemek.

Hadis-i şerifte buyurulmuş ki:[13]

الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ ، كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ (د. هب.

عن أبي هريرة ؛ ه . ع . ش. هب. والديلمي عن أنس)

---

[13] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II s.693, no:4903; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.266, no:6608; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1430; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1408, no:4210; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.330, no:3656; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.330, no:26594; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6610; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1049; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.271, no:6212; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.159, no:2812; İbn-i Abdi'l-Ber, *Temhîd*, c.VI, s.124; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.247; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.II, s.227; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.170; Enes RA'dan.

Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1048; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.833, no:7438; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.117, no:1132; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XII, s.193, no:11738.

(*El-hasedü ye'külü'l-hasenâti, kemâ te'külü'n-nâru'l-hatab*) "Hased o kadar fena bir şeydir ki, kazandığımız sevapları, ateşin odunu yediği gibi yer, bitirir." Bizim haberimiz bile olmaz.

Ateş odunu nasıl yiyorsa… Sobaya odun koyuyoruz, yarım saat, bir saat bizi ısıtıyor. Ondan sonra nasıl bitiyor, kül oluyor, atıyoruz. Hased denilen şey, böyle sevaplarımızı yer bitirir.

6. Altıncısı da *merhametsizlik*; acımıyor kimseye, kendi yaşasın istiyor. Merhameti yok. Halbuki müslüman daima merhamet sahibi olacak.

7. Yedincisi de *riyâ*; Allah için yapılması gereken amel ve ibadeti kullara gösteriş için yapmak.

Riyanın azıcık bulunuşu, insanın yedinci kat semaya ruhunun çıkmasına mâni, cennetteki yerini görmesine mâni. Cennetteki yerini göremeyince insan …

Allah cümlemizi affetsin, tevfikat-ı semadaniyesine mazhar etsin. Sevdiği, razı olduğu kullarının arasına kabul etsin.

j. Rasûlüllah'ı Görmeyi İstemek

Hàkim Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[14]

إنّ أُنَاسًا مِنْ أُمَّتِي يَأْتُونَ بَعْدِي ، يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوِ اشْتَرَى رُؤْيَتِي

بِأَهْلِهِ وَمَالِهِ (ك. عن أبي هريرة)

RE. 118/2 (*İnne ünâsen min ümmetî ye'tûne ba'dî, yeveddü ehadühüm levi'şterâ rü'yetî bi-ehlihî ve mâlihî.*)

(*İnne ünâsen min ümmetî*) "Muhakkak ki benim ümmetimden

---

[14] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.95, no:6991; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.164, no:34493; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.405, no:7581.

insanlar vardır ki...” *Ünâs*, *nâs* kelimesi gibi, insanlar demek. (*Ye’tûne ba’dî*) “Bunlar dünyaya benden sonra gelen kişilerdir.” Yâni, benim asrımda, benim zamanımda, beni görerek yaşamış insanlar değil, benden sonra gelen insanlardır. Benim ümmetimdendir bunlar.

(*Yeveddü ehadühüm levi’şterâ rü’yetî bi-ehlihî ve mâlihî*) “Onlardan bir tanesi, kendisine beni görmeyi sağlasa, temin etse, bütün aile efradı ve bütün malı mukabilinde beni görmeyi ister, sever. Bir Rasûlüllah’ı görebilsem diye, bütün aile efradını, bütün malını mülkünü, her şeyini fedâ edip, onların hepsinden vaz geçmeğe razı olur.”

Biz Peygamberimizi görmedik ama vasıflarını okuyoruz. Gösterdiği esasları okuyoruz, bayılıyoruz. Müslümanlıktan başka yol yok diyoruz. Yol İslâm yoludur, başka yol yok. Şehadet kelimesi iki şeyden ibaret. Biri Allah’ı tasdik, biri de peygamberi… Ondan dolayı, “*Lâ ilâhe illa’llah*” diyoruz. Arkasından, “*Muhammedün rasûlü’llah*” diyoruz. “*Muhammedün rasûlü’llah*” demesek müslüman olamayız.

Peygamber SAS efendimiz buyuruyor ki:

“—Benim ümmetimden birtakım insanlar vardır, bana öyle aşıktırlar ki, evini, malını, mülkünü, çoluk çocuğunu benim uğruma uğruna feda ederler.”

Meselâ, bugün hacca gidenler bütün malını, mülkünü nasıl feda ederler; “Ben de gideyim de hacı olayım; Kâbe’yi göreyim, Rasûlüllah Efendimiz’in kabrini ziyaret edeyim!” diye.

Peygamber Efendimizi de göreceği yok orada. Peygamber Efendimiz bin dört yüz sene evvel dünyadan çekildi; onun yattığı yeri, kabr-i şerifini görecek, onun mescidini ziyaret edecek. Kabr-i şerifi’ni ziyaret de onun için bir devlet…

“—Gideyim de onun yattığı yeri bir göreyim, ona yüz göz süreyim!” emeliyle birçok zahmetlere, meşakkatlere katlanıp, birçok da paralar harcayarak milyonlarca insan böyle yollara düşerler.

Bizim hutbe okuyan bir hocaefendi arkadaşımız vardı ya, hastaneden mektup göndermiş. Ameliyat olmuş, "Kardeşlerimize selâmımı söyleyin de, bana da bir dua etsinler!" demiş. Allah şifalar versin…

Bizim bir mühendis kardeşimiz vardı bir zamanlar. Yaşlı bir efendi. İsmi Râfi idi. O Rafi Efendi ismindeki zat, Hicaz Demiryolu hattı yapılırken… Türkiye'den Medine-i Münevvere'ye kadar hat yaptık, çok paralar harcayarak... O tren hattında bi'l-fiil çalışmış. O çalışması esnasında bütün yolları gayet güzel bilirdi. Derdi ki:

Arabistan büyük memleket, petrol ülkesi falan. Orada her yerde müslüman çok el-hamdü lillah. Bunlar hacca gelirler. Tabii hacca gelirken tren yok, otomobil yok, vapur yok, uçak yok. Karadan gelecekler. Karadan gelirken bizimki gibi de değil. Çocuğunu arkasına alırlar, yiyeceğini içeceğini alırlar. Eline de sopasını alır, o çöllerle kaplı sıcak memleketi geçerler. Geçerken

de yarı yarıya zayiat verirlerdi. Fakat hiç yollarından dönmezlerdi.

"—Aman buradan geçilmez. Bak adam ölüyor. Bir sene gittik ama bir daha gitmeyelim!" demezlerdi. Her sene akın akın gelirler, yarı yarıya da zayiat verirlerdi.

Bu, sırf bu aşkın verdiği kuvvet. Rasûlüllah diyor, bitiyor. Afrika'nın taa çölünden kalkıyor, yayan yürüyor Rasûlüllah'ın ziyaretine… Biz şimdi görüyoruz orada onları, utanıyoruz kendi halimizden. Biz vasıtalarla gidiyoruz rahat rahat… Bir de bakıyoruz ki çocuğu arkasında, başında yükü, arkasında yükü. Kafile halinde gidiyorlar.

Onlara bakıyoruz, biz böyle yayan dayanamayız ki… Allah bizi de affetsin… Biz o kadar fedakârlık yapamayız ama, Rasûlüllah Efendimiz'i severiz. Onun ismine malımızı mülkümüzü de feda ederiz de, sıkıntılara da pek gelemeyiz. Allah kusurlarımızı affetsin de bizi de onu sevenlerin arasına kabul etsin…

k. İbadet ve Dua

İbn-i Sarsarî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[15]

إنّ أنْوَاعَ البرِّ ، نِصْفُ الْعِبَادَةِ ، وَالنِّصْفَ الآخَرَ الدُّعَاءُ

(ابن صَصَرى فى أماليه عن أنس)

RE. 118/3 (*İnne envââ'l-birri, nısfü'l-ibâdeti, ve nısfe'l-âhara ed-duàü.*)

(*İnne envââ'l-birri, nısfü'l-ibâdeti*) "Bütün iyiliklerin yarısı ibadettir; namaz, oruç, zekat, hac… (*Ve nısfe'l-âhara ed-duàü*) Diğer yarısı da duadır."

---

[15] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.40, no:4096; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.65, no:3136; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.409, no:7592.

Bir kısmı ibadet, bir kısmı da yalvarmaktan ibarettir. Bir elmayı ikiye bölersin; yarısı ibadet, yarısı da yalvarmak… çok yalvarmamız lazım. Çünkü bizi aciz yaratmış.

"—Sebebi ne? Niçin aciz yaratmış?"

Ne kadar kuvvetli olursak olalım, bir hastalığın hakkından gelemiyoruz. Hasta olduğumuz vakitte, bitiyor işimiz. Bir ağrı oldu muydu, gene tahammül edemiyoruz. Aczimiz var.

"—Bu aczin sebebi?"

Rabbimiz, "Bana iltica etsinler, bana sığınsınlar, el açsınlar, yalvarsınlar. Aman ya Rabbi, beni kurtar!" desinler diye bizi âciz yaratmış. Bu ilticanın temini için biz de böyle aciziz.

l. Cennet Köşklerinin Sahipleri

Ahmed ibn-i Hanbel ve Dârimî, Sehl ibn-i Sa'd RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[16]

إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ ، لَيَتَرَاءَوْنَ أَهْلُ الْغُرْفَةِ فِي الْجَنَّةِ ، كَمَا تَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ

فِي السَّمَاءِ (حم. والدارمي عن سهل بن سعد)

RE. 118/5 (*İnne ehle'l-cenneti, leyeterâevne ehlü'l-gurfete fi'l-cenneti, kemâ terâevne'l-kevkebe fi's-semâi.*)

(*İnne ehle'l-cenneti*) "Cennet ehli, cennet köşklerinin sahiplerini, (*kemâ terâevne'l-kevkebe fi's-semâi*) sizin yıldızları seyrettiğiniz gibi seyrederler."

Şu cennete giren insanlar ne bahtiyar insanlardır. Allah hepimizi o ehl-i cennetten etsin…

Herkes bir köşkün sahibi, bir varlığın sahibi… Birisi burada, birisi başka yerde… Fakat bunlar birbirlerini görmek isteyecekler… Gökteki yıldızları nasıl görüyorsunuz, cennettekiler de birbirlerini öyle görecek. Seninle konuşmak istediği içinden geldiği anda, senin köşkün onun köşkünün yanında... Onun köşkü senin köşkünün yanında… Uçarak gelecek, bir an içinde. Öyle saatler, dakikalar sonra değil. An içinde ikisi birbiriyle mülâki olup, görüşüp konuşacak.

m. Amellerin Kolaylaştırılması

Ebû Dâvud, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[17]

---

[16] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.460, no:5058; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.340, no:22927; *Rûyânî*, *Müsned*, c.III, s.170, no:1011; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

[17] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.306, no:4075; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.27, no:184; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.52, no:19; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.384; Hz. Ömer RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.185, no:2046; Beyhakî, *Esmâ ve's-Sıfat*, c.II, s.257; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.387, no:11784; Hişam ibn-i Hakîm RA'dan.

إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ ، مُيَسَّرُونَ لِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛ وَإِنَّ أَهْلَ النَّارِ ، مُيَسَّرُونَ

لِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ (د. عن ابن عمر عن عمر)

RE. 118/6 (*İnne ehle'l-cenneti, müyesserûne li-ameli ehli'l-cenneti; ve inne ehle'n-nâri, müyesserûne li-ameli ehli'n-nâri.*)

(*İnne ehle'l-cenneti, müyesserûne li-ameli ehli'l-cenneti*) "Ehl-i cennete, cennetliklerin ameli kolaylaştırılır. (*Ve inne ehle'n-nâri, müyesserûne li-ameli ehli'n-nâri*) Ehl-i cehenneme de cehennemliklerin ameli kolaylaştırılır."

Cennet ehline cennet işlerini işlemek kolay gelir. Namaz kılmak gayet kolay… Oruç tutmak gayet kolay… Zekât vermek gayet kolay... Hac gayet kolay... Onları böyle bayıla bayıla yapar.

"—Bütün sene Ramazan olsa keşke… Allah'ın divanından keşke hiç ayrılmasam... Elimdekini, avucumdakini ihtiyaç sahiplerine dağıtsam…"

İftihar duyar, kolay gelir. Onu Allah öyle yaratmış, cennetlik yaratmış. O da bu işleri yapmakta mümtaz… Sevinç içinde…

Cehennemliklere gelince, onlara da cehennemlik işler kolay olur. Onları hilkatine de cehennemlik işleri yapmak kolay gelir. Adam öldürür, kumar oynar, hırsızlık yapar, içki içer, zina yapar, faiz yer... Bunlar da ona kolay gelir, bunsuz olmaz der, hiç zorlanmaz.

"—Yâhu bunlar günahtır!"

"—Yok canım, n'olacak işte…" der.

Adam öldürürken hiç üzülmez. Kalkar öldürür, bundan dolayı hiç üzülmez. Çünkü o onun adamıdır.

n. Ezanın Semâdan Duyulması

Ebü'ş-Şeyh, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[18]

إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ لاَ يَسْمَعُونَ مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ شَيْئًا ، إِلاَّ الأَذَانَ

(أبو الشيخ في الأذان عن بن عمر)

RE. 118/7 (*İnne ehle's-semâi lâ yesmeùne min ehli'l-ardı şey'en, ille'l-ezâne.*)

(*İnne ehle's-semâe*) "Gök ehli, melekler, (*lâ yesmeùne min ehli'l-ardı şey'en*) yeryüzündeki insanların hiçbir şeyini duymazlar. Top at, tüfek at, ne atarsan at, duymazlar; (*ille'l-ezâne*) ancak ezânı duyarlar."

Müezzin ezan okuyor ya, bu ezan sesleri müezzine büyük nimet… Bu müezzinin sesinin gittiği yere kadar, o sesi neler duyuyorsa, bunların hepsi o müezzin için şahitlik edecekler.

"—Ya Rabbi, bu senin ezanını okuyordu. Biz de duyuyorduk, sâhidiz." diyecekler.

Şimdi bu müezzinin sesi buradan nereye kadar gider? Farz edelim ki Beyazıt'a kadar gitsin. Sesi kuvvetli bir adamın sesi. Beyazıt'tan işitilir Beyazıt'a kadar olan mesafede neler varsa, o adama şahitlik edecekler.

Gök ehli, yâni melekler yani müezzinin sesini duyarlar. Bizim sesimizi duymazlar. Biz bağırıp çağırsak da, hoparlör de kullansak bizim sesimiz göğe gitmez. Göğe ancak müezzinin sesi gider. Gök ehline Allah-u Teàlâ bu ezanı duyurur. Onun için müezzinin namaz için okuduğu ezan sesinini duyan gök ehli de müezzine şahitlik ederler.

o. Kur'an Okumak ve Ezberlemek

---

[18] Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.486, no:1868; Tarsûsî, *Müsned-i Abdullah ibn-i Ömer*, c.I, s.13, no:12; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.230, no:882; İbn/i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.323; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.682, no:20898; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.421, no:7609.

İbn-i Mâce, Tirmizî, İbnü'l-Enbârî, Ebu'n-Nasr, İbn-i Asâkir, Beyhakî ve İbn-i Mürdeveyh, Hz. Ali RA'dan; Hatîb-i Bağdâdî Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[19]

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَحَفِظَهُ ، وَاسْتَظْهَرَهُ ، وَأَحَلَّ حَلاَلَهُ ، وَحَرَّمَ حَرَامَهُ ؛ أَدْخَلَهُ

اللهُ الْجَنَّةَ ، وَ شَفَّعَهُ فِي عَشَرَةٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ ، كُلُّهُمْ قَدِ اسْتَوْجَبَ النَّارَ

(عم. ه. ت. وضعفه ، وابن الأنبارى ،وأبو نصر السجزى ، كر. عد.

---

[19] Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.145, no:2830; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.251, no:212; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.149, no:1277; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.329, no:1947; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.III, s.490, no:940; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.380; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.93, no:2717; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIV, s.111, no:4939; Hz. Ali RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.81, no:1715; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.262, no:814; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.521, no:2334; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.235, no:23384.

هب. وابن مردويه عن علي ؛ خط. عن عائشة)

RE. 438/1 (*Men karae'l-kur'âne fehafızahû, ve'stazherahû, ve ehalle halâlehû, ve harrame harâmahû; edhalehu'llàhu'l-cennete, ve şeffeahû fî aşratin min ehli beytihî, küllühüm kad istevcebe'n-nâr*)

(*Men karae'l-kur'âne fehafızahû*) "Kim Kur'ân-ı Kerîm'i okursa ve ezberlerse; (*ve'stazherahû*) ve onu sırtına yük alırsa..."

O yükün altına girerse veyahut yardımını talep ederse; "Ben Kur'ân-ı Kerîm'i öğrenmeye çalışayım. Öğreneyim de Allah'ın şefaatine, rızasına böylece ereyim." diye ondan yardım umarsa...

(*Ve ehalle halâlehû*) "Helâlini helâl bellerse... (*Ve harrame harâmehû*) Haram kıldığı şeyi de haram bellerse."

"—Bu haramdır, Kur'an böyle diyor. Bu helâldir, Kur'an böyle diyor." diye helâlini helâl, haramını haram bilir, bellerse...

(*Edhalehu'llàhu'l-cennete*) Allah onu cennete dahil eder; (*ve şeffeahû fî aşratin min ehli beytihî, küllühüm —küllihim* diye de okunabilir— *kad istevcebe'n-nâr*) ve hepsi cehennemi hak etmiş olan ehl-i beytinden on kişiye şefaat etmesine müsaade eder."

Ne güzel! Kur'an'ını okursa ve bir de hafızlık nasib olursa; ki, o çocukluk devrinde çok kolay olur. Ama yaşlılarda da olur. Kırktan sonra, altmıştan sonra hafız olanlar da var. Onu kuvvetlendirmiş, mukabele bile okuyabiliyor. İçindeki mânâlara da aşina olabilmiş.

Böyle bir hafız olduktan sonra, helalini helal, haramını da haram biliyor. Emrini tutmaya çalışıyor.

"—Onu okudum, belledim ama, ne diyor, ne istiyor Rabbim benden; namaz mı istiyor, zekât mı istiyor, hac mı istiyor?" diye onlara da riayet ediyor. Yasaklarından uzak durmaya çalışıyor. Bu iki şeyi yaparsa bir insan, Allah onu cennetine dahil eder.

Bir de Allah-u Teàlâ bunu şefaatçi kılıyor. Ehl-i beytinden, ev halkından, hepsi de cehennemi hak etmiş on kişiye şefaatçi kılar. Anası, babası, amcası, dayısı, teyzesi… Ailesinden on kişiye de şefaatçi olur.

Bu dünya, ahirete giden bir yol. Bak şimdi aklımda kaldığı kadarıyla size söyleyeyim: Kur'an okunması büyük nimet!

Bunu çok üzülerek söyleyeceğim yani. Ama bu kabahat kendimizin, bunu başkasına yüklemeye hakkımız yok. Kur'an okumalıyız, her gün… Ne olursa olsun, fırsat bulup bunu öğrenmek herkesin elindedir. Hele anaların, babaların kabahati affolunmaz bir kabahattir, eğer çocuklarına Kur'an'ı öğretmedilerse…

Şimdi bu çocuk çocuklukta ölürse, kıyamet günü babasından davacı olacak. "Bu babam bana Kur'an'ı öğretmedi!" diyecek. Fakat çocuk büyüdü, on beşi geçti, aklı erdi.

"—Babam beni okutmadı ama, bu kitap bana lâzım! Dinimizin kitabı…" deyip, kendi başlayıp okumazsa, o zaman kendisi mes'ul.

Bütün müslümanların Kur'an'ı bilmesi lazım. Yediden yetmişe kadar… Buna benim yaşım geçti demek çok yanlış. İlim beşikten mezara kadar. Herkese yüzünden okumak belki mümkün olmaz

ama ezberlemek mümkün…

A'mâları görüyoruz ya birçokları hafızdır. Nasıl belliyor? E onların hafızası kuvvetli. Bizimki de kuvvetlidir ama bizim hafızamız doluyor. Onun için zabt edemiyoruz. A'mânın hafızası dolu olmadığı için, gözü görmediği için dağılmıyor. Dağılmadığından dolayı çabuk belliyor. Binâen aleyh hafızlık, hocalık, yalnız a'malara mahsus değildir. Hepimiz Kur'an-ı Kerim'den sûreler ezberleyebiliriz.

Fakat dün okudum, her namazın arkasından on defa *Kul huva'llah*'ı okumak tavsiye ediliyor. Doğru değil mi?

Bizim müezzin efendimiz sabah ve ikindi namazlarının arkasından on defa, "*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr*." diye söylüyor.

Bizim bu vazifemiz, bizim söylememiz lâzım!

Herkes kendisi on defa, "*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr*." der. On tane de *Kul huva'llah* okur.

Binâen aleyh, kim Kur'an'ı okursa; helâlini helâl, haramını haram bilip, onlara riayet etmeye çalışırsa; Allah onu cennetine dahil eder ve ehl-i beytinden on kişiye şefaat etmesine müsaade eder."

Allah kusurlarımızı affeylesin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin… Sevdiği ve razı olduğu kulları arasına cümlemizi kabul eylesin…

Li'llâhi'l-fâtihah!

10. 10. 1976 - İskenderpaşa Camii

02. BELÂLARIN HİKMETİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَيَسُرُّكُمْ أَنْ تَصِحُّوا وَلاَ تَسْقَمُوا ؟ أَتُحِبُّونَ أَنْ تَكُونُوا كَالْحُمُرِ الصَّيَّالَةِ ؟

وَمَا تُحِبُّونَ أَنْ تَكُونُوا أَصْحَابَ بَلاَءٍ ، وَأَصْحَابَ كَفَّارَاتٍ ؛ إِنَّ الْعَبْدَ

لَتَكُونُ لَهُ الْمَنْزِلَةُ عِنْدَ اللهِ مَا يَبْلُغُهَا بِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِهِ ، حَتَّى يَبْتَلِيَهُ

بِبَلاَءٍ ، فَيُبْلِغَهُ تِلْكَ الْمَنْزِلَةَ (الروياني ، وابن منده ، وأبو نعيم عن

عبد الله بن إياس بن أبي فاطمة عن أبيه عن جده).

RE. 171/7 (*E yesürruküm en tasihhu ve lâ teskamû? E tühibbûne en tekûnû ke'l-humuri's-sayyâleti? Ve mâ tühibbûne en tekûnû ashâbe belâin ve ashâbe keffârâtin; inne'l-abde letekûnû lehü'l-menziletü inda'llàhi, mâ yeblüğuhâ bi-şey'in min amelihî, hattâ yebteliyehu bi-belâin, feyübligahû tilke'l-menzilete.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli

seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Belâların Hikmeti

Rûyânî, Ebû Fâtıma el-Ezdî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[20]

أَيَسُرُّكُمْ أَنْ تَصِحُّوا وَلَا تَسْقَمُوا ؟ أَتُحِبُّونَ أَنْ تَكُونُوا كَالْحُمُرِ الصَّيَّالَةِ ؟

وَمَا تُحِبُّونَ أَنْ تَكُونُوا أَصْحَابَ بَلَاءٍ ، وَأَصْحَابَ كَفَّارَاتٍ ؛ إِنَّ الْعَبْدَ

لَتَكُونُ لَهُ الْمَنْزِلَةُ عِنْدَ اللهِ ، مَا يَبْلُغُهَا بِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِهِ ، حَتَّى يَبْتَلِيَهُ

بِبَلَاءٍ ، فَيُبْلِغَهُ تِلْكَ الْمَنْزِلَةَ (الروياني ، وابن منده ، وأبو نعيم عن

عبد الله بن إياس بن أبي فاطمة عن أبيه عن جده).

RE. 171/7 (*E yesürruküm en tasihhu ve lâ teskamû? E tühibbûne en tekûnû ke'l-humuri's-sayyâleti? Ve mâ tühibbûne en tekûnû ashâbe belâin ve ashâbe keffârâtin; inne'l-abde letekûnû lehü'l-menziletü inda'llàhi, mâ yeblüğuhâ bi-şey'in min amelihî,*

---

[20] Rûyânî, *Müsned*, c.IV, s.314, no:1530; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVII, s.128; Ebû Fâtıma el-Ezdî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.313, no:6719; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.370, no:9839.

hattâ yebteliyehu bi-belâin, *feyübligahû tilke'l-menzilete*.)

(*E yesürruküm en tasihhu ve lâ teskamû?*) "Siz hiç hasta olmadan daima sıhhat üzerine olmayı sevmez misiniz?"

Hepimizin sevdiği bir şeydir. Yâni rahatsız olmayalım, herhangi bakımdan olursa olun sağlam olalım. Bu hepimizin istediği bir şeydir. Hastalıktan da, her türlü dertlerden de korkar kaçınırız.

Bir teşbih olarak, genç ufak yavrular nasıl hoplarlar. Burada da merkebin yavrusunun nasıl zıpladığını tasvir buyuraraktan: (*E tühibbûne en tekûnû ke'l-humuri's-sayyâleti?*) "Bunlar gibi böyle siz de hep canlı, hoplayıcı, zıplayıcı, hareketli olmak mı istersiniz?"

(*Ve mâ tühibbûne en tekûnû ashâbe belâin ve ashâbe keffârâtin*) "Ashab-ı belâdan ve ashab-ı keffâreden olmanızı da istemezsiniz, yani sevmezsiniz."

Hepimiz böyle, belâlar geldi miydi feryad u figan koparırız. Hastalıklar gelince kezalik öyle feryad u figanlar koparırız. Daima isteriz ki, sağlam kalalım ve işimiz yolunda olsun. Hepimizin arzusu bu…

(*İnne'l-abde letekûnû lehû'l-menziletü inda'llâhi*) "Halbuki, kulun ind-i ilahide bir makamı vardır bir yeri vardır, erişeceği bir derecesi vardır. (*Mâ yeblüğuhâ bi-şey'in min amelihî*) Fakat ona erişmek için onda o iktidar yok, yapamıyor."

Gece namazları, hayırlar, çeşitli ibadetler… Bunlarda muvaffak olamıyor. Olamadığı için de o makama ulaşamıyor.

(*Hattâ yebteliyehu bi-belâin*) "Bundan dolayı Allah onu, her ne şekilde olursa olsun, bir iptilâ ile müptela kılar. (*Feyübligahû tilke'l-menzilete*) O ind-i ilahide ona mev'ud olan makama, dereceye ulaştırmak için o beliye ona vesile olur."

Onun için beliyeler haddizatında ağırdır, güçtür, zordur, tahammülü de ağırdır. Ama insanları böyle yüksek menzillere, makamlara ulaştırmasına da vesiledir.

Şöyle bir hikâyeyi bir mev'ize kitabında görmüştüm, buna uyar:

Allahu Celle ve A'lâ'nın velîlerinden birisi ahirete intikal devresinde... Tabii riyazetle geçmiş zavallının ömrü. O anda iken istiyor Cenâb-ı Hak'tan:

"—Yâ Rabbi! Bir süt olsa da bir parça içsem, nafakalansam…"

Başka bir şey yiyemiyor belki.

Dostları hemen tedarik etmişler, adamcağıza sütü verecekleri vakitte, Cenâb-ı Hak bir meleğine emretmiş, adamın elini çelmelemişler, döktürmüşler sütü. O sütü içememiş, az sonra da âhirete intikal etmiş.

Bu esnada Allah'ın düşmanlarından birisi, o da ölüm halinde imiş. Onun da canı gayet nadide bir balık istemiş. Ki o balık o memlekette yok. O memleket deryasında olmayan bir balığı istemiş canı gâvurcağızın…

Etrafındakiler koşuşmuşlar sağa sola, balıkçılara filan. Cenâb-ı Hak diğer bir deryadan, o adama yakın olan deryaya o balığı

aktartmış. O balık tutucuların ağına balık gelmiş, tutmuşlar götürmüşler. Temizleyip pişirmişler, adama götürmüşler. Adam da onun yemiş, gebermiş.

Bu işi yapan melek taaccübde kalmış:

"—Yâ Rabbi, bu senin sevgili kulun, bütün ömrünü taatle ibadetle geçirmiş senin bir velin iken, son nefesinde bir süt istedi de onu da nasip etmedin buna… Öbürü de senin düşmanından en büyük bir düşman... Kitap tanımaz, peygamber tanımaz. Hikmetinden sual olunmaz ama buna da muradını verdin." demiş.

Şu Ümmeti Muhammed'e ibret olsun diye Cenâb-ı Hak buyuruyor ki:

O velî kulumun ahirette bir derecesi vardı ki, ona ulaşamamıştı. O bir yudum sütü içse de olur, içmese de olur. Nasıl olsa o 5-10 dakika sonra ahirete göç edecek. Onu ona vermedim ki, ahirette o dereceyi ona vereyim diyerekten.

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى (الأعلى:١٧)

(*Ve'l-âhiretü hayrun ve ebkà*) [Halbuki ahiret daha hayırlı daha devamlıdır.] (A'lâ, 87/17)

Başka bir şey yok. Burada içeceği sütten ne olacak, kıymeti yok. Ama ahiret dereceleri böyle değil.

"—O gâvurun da cehennemde ineceği bir derece daha vardı. O da ona ulaşamamıştı. Ona da istediğini verdim ki, onun şükrünü yapmadığından dolayı o nimetin cezası da ona inzimam etsin." demiş.

Allah kusurumuzu affetsin…

Onun için Peygamber SAS bunu bize bildiriyor:[21]

---

[21] Muhtelif lafızlarla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.179, no:510; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.99, no:119; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.312, no:1045; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.V, s.460, no:2476; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9774; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6325; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.160, no:2900; Hàkim, *Müstedrek*,

أَشَدُّ الْبَلاَيَا عَلَى الْأَنْبِيَاءُ

(*Eşeddü'l-belâyâ ale'l-enbiyâ'*) "İmtihanların, meşakkatli, sıkıntılı dertlerin, üzüntülerin en şiddetlileri önce peygamberlere gelir. Yâni, mânevî makamı en yüksek olan şahıslara gelir. Sonra evliyâullaha, derece üzere sàlih kullara, iyi kullara gelir."

Şimdi Aşûre ayındayız. Nuh AS'ın başına geleni bir kere düşün. Ondan sonra Âdem AS'dan bizim Peygamberimize kadar gel; her peygamber neler çekmiş. Şöyle insanın hafızasında bir toplanacak olursa, onlar hep Allah-u Teâlâ'nın en sevgilileri. Sonra Habib-i Hüdâ bizim peygamberimiz sevgililerin sevgilisi. Onun çektiği iptilayı da şöyle bir göz önüne getir.

O Mekke'de, Kureyşlilerin yapmadığı mı kaldı?

Medine'ye geldikten sonra öyle. Mübarek karıncağızına taş bağlar öyle hayatını geçirir. Bazen kaç gün yemek yemedikleri olurmuş. Ama bu zaruri bir şey değil. Buna fakr-ı ihtiyarî diyorlar ki bununla Cenâb-ı Hakk'a iftihar ediyor. Varken yemiyor, bunu yokluktan yaptı zannetmemelidir yani. Rasûlün emrine âmâde idi kâinat. Bu kâinat emrine âmâde olduğu halde, Cenâb-ı Hak'tan böyle istiyor, böyle yapıyordu.

Onun için fakirlik fenadır ama iman fakirliği hepsinden fenadır. Şimdi eski ashabı kiramı düşünün. Hepsi zaruret içerisinde adamlar. Hepsinin karınlarında taş bağlı. Geldiler

---

c.III, s.386, no:5463; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7481; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.26; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.205, no:1159; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.29, no:215; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.78, no:146; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.189, no:1832; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.369, no:27124; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.448, no:8231; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.244, no:626; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9776; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.V, s.259, no:2413; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.212, no:808; Ebû Ubeyde ibn-i Huzeyfe, halası Fatıma bint-i Yemân RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.12, no:3740; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.326, no:6778-6784; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.130, no:371; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.420, no:3468-3473.

şikâyete Efendimize;

"—Yâ Resûlallah! Bak şu halimize! Açlıktan tahammülümüz kalmadı da taş bağladık karnımıza." dediler,

Efendimiz de kendi karnını açtı, iki tane taş bağlamıştı.

O zaman hallerine şükrettiler. İmanlarının kuvvetine bakın!

Tüm kâinata meydan okuyan, bugünün Rusya'sı, Amerika'sı nisbetinde olan krallıkları dize getiren, o fakir kavim oldu. Ashab-ı kiramın bir şeyi yok, ama iki büyük düşmanı dize getirdiler.

Neden? İmandaki o kuvvetten. İmanın zayıf olursa, istersen altınlara boğul. Kâinat senin olsun, her taraf senin olsun, altınla dolu olsun ama iman yok, hiç para etmez. İman olduktan sonra, para olmazsa zararı yok, Olursa, o zaman imanla para daha kuvvetli olur başka.

Onun için iptilalardan yine Cenâb-ı Hakk'a deriz ki;

"—Yâ Rabbi! Biz âciz kuluz. Tahammülümüz de yoktur. Sen o dereceleri bize o iptilalara mâruz kalmadan ver. Çünkü bizim onlara tahammül edecek durumumuz yok."

Allah esirgeye…

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[22]

كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا (حل. عن أنس)

(*Kâde'l-fakru en yekûne küfran*) "Fakirlik neredeyse küfür olacaktı."

O fakirlik öyle korkulu bir şeydir ki, adamı gâvurluğa kadar sürükler götürür. Tahammülsüzlük zor şey. Bakıyorsun etrafına, herkes mükemmel, her şey yerinde… Sen zarurette kalınca, özenirsin onlara.

Allah göstermesin…

---

[22] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6612; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.53; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.206, no:1790; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.237; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.342, no:586; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.IV, s.237, no:1094; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

b. Peygamber SAS Boş Şey Söylemez

Ebû Dâvud ve Beyhakî, İrbad ibn-i Sâriye RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[23]

أَيَحْسَبُ أَحَدُكُمْ مُتَّكِئًا عَلَى أَرِيكَتِهِ: أَنَّ اللهَ تَعَالَى لَمْ يُحَرِّمْ شَيْئًا إِلاَّ مَا فِي هٰذَا الْقُرْآنِ . أَلاَ وَإِنِّي وَاللهِ قَدْ أَمَرْتُ ، وَوَعَظْتُ ، وَنَهَيْتُ عَنْ أَشْيَاءَ ، إِنَّهَا كَمِثْلِ الْقُرْآنِ أَوْ أَكْثَرَ ؛ وَإِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ لَكُمْ يُحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتَ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلاَّ بِإِذْنٍ ، وَلاَ ضَرْبَ نِسَائِهِمْ ، وَلاَ أَكْلَ ثِمَارِهِمْ ، إِذَا أَعْطَوْكُمُ الَّذِي عَلَيْهِمْ (د. ق. عن العرباض)

RE. 172/1 (*E yahsebu ehadüküm müttekien alâ erîketihi: Enna'llàhe teàlâ lem yuharrim şey'en illâ mâ fî hâze'l-kur'âni. Elâ ve innî va'llàhi kad emertü, ve vaaztü, ve neheytü an eşyâi, innehâ kemisli'l-kur'âni ev eksere; ve inna'llàhe azze ve celle leküm yuhille leküm en tedhulû büyüte ehli'l-kitâbi illâ bi-iznin, ve lâ darbe nisâihim, ve lâ ekle simârihim, izâ a'tavkümü'llezî aleyhim.*)

(*E yahsebu ehadüküm müttekien alâ erîketihi*) "Sizden biri koltuğuna yaslanmış durumda iken, (*Enna'llàhe teàlâ lem yuharrim şey'en illâ mâ fî hâze'l-kur'âni*) 'Doğrusu Allah, şu Kur'an'da neyi haram kıldı ise ondan başka bir şey haram kılınmamıştır.' diye mi hesab eder?"

Çoktan beri olan bir hadise bugün de zuhur etmiştir. Bugünün insanına, "Bu haramdır, bu günahtır!" dediğin vakitte;

---

[23] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.290, no:2652; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.204, no:18508; İrbad ibn-i Sâriye RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.194, no:982; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.368, no:9836.

"—Kur'an'da yeri var mı?" diyor.

Kur'an'dan yer istiyor, Kur'an'da bulamazsan, onu kabul etmiyor. Kur'an'da olmazsa, âyeti gösteremezsen hadis-i şerife itibar etmiyor. Ayeti gösteremezsen;

"—Ha, siz bunu uydurdunuz." deyiveriyor.

Cenâb-ı Peygamber burada onları bize misal vererekten, bizi ikaz ediyor:

(*E lâ ve innî va'llâhi*) "Biliniz ki, ben Allah'a yemin ederim ki, muhakkak ki, (*kad emertü, ve veaztü. ve neheytü an eşyâe*) Ben emrettim, nasihat ettim ve nehyettim bir takım şeylerden ki, (*innehâ kemisli'l-kur'âni ev eksera*) onlar Kur'an kadardır yahud daha fazladır."

Ki sünnetler Peygamber SAS'in emirleridir. Onun mukabili olan kerahatle, Peygamber SAS'in nehyettiği şeylerdir. Peygamber SAS kendiliğinden hiçbir şey söylemez. Onun her sözü Kur'an'a muvafıktır ve Hakk'ın emri ile onları ümmetine tebliğ eder. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'de;

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى . إِنْ هُوَ إِلاَّ وَحْيٌ يُوحٰى (النجم:٣-٤)

(*Ve mâ yentıku anil-hevâ. İn hüve illâ vahyün yûhâ*) [O kendiliğinden konuşmaz. Onun konuşması ancak bildirilen bir vahiy iledir.] (Necm, 53/3-4) buyrulmuştur.

Onun tavsiyeleri, Cenâb-ı Hakk'ın bir vahyinin neticesidir. Onun için, "Peygamber buyurdu." dediğimiz vakitte, o Allah-u Teàlâ'nın bir vahyi ile gelendir.

(*Ve inna'llàhe azze ve celle leküm yuhille leküm en tedhulû büyüte ehli'l-kitâbi illâ bi-iznin*) "Muhakkak ki Allah celle ve alâ ehl-i kitabın evlerine kendilerinin izni olmadan girmenizi size helal kılmadı."

Ancak kapıyı çalarsın, bir müslümanın evine nasıl izinle giriyorsun, onun evine de ancak izinle girebilirsin.

(*Ve lâ darbe nisâihim*) "Onların kadınlarını dövmeye de

hakkınız yoktur.” Gâvur karısı diyerekten onlara kötü davranamazsın.

(*Ve lâ ekle simârihim*) “Onların meyvelerinden de yemeye hakkınız yoktur.” Sakın ha;

“—Gâvurun malı, yeyiverelim canım!” demeyin!

(*İzâ a’tâvkümü’llezî aleyhim*) “Onlar üzerlerine borç olan cizyeyi verdikleri takdirde…”

Bizim malımız nasıl muhafaza olunuyorsa, onların mallarını da öylece muhafaza etmekle memuruz. Onların canlarına, mallarına tasallut etmeye hakkımız olmadığını, Cenâb-ı Peygamber Efendimiz böylece bize bildirmiş oluyor.

c. Uhud Dağı Gibi Amel

İbn-i Mürdeveyh ve Beyhakî, İmran ibn-i Husayn RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[24]

أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَعْمَلَ كُلَّ يَوْمٍ مِثْلَ أُحُدٍ ؟ قَالُو: وَمَنْ يَسْتَطِيعُ

ذٰلِكَ ؟ قَالَ: كُلُّكُمْ يَسْتَطِيعُهُ ، قَالُوا: مَاذَا ؟ قَالَ: سُبْحَانَ اللهِ أَعْظَمُ

مِنْ أُحُدٍ ، وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ أَعْظَمُ مِنْ أُحُدٍ ، واللهُ أَكْبَر أَعْظَمُ مِنْ

أُحُدٍ (ابن مردويه ، هب. عن عمران بن حصين)

RE. 172/2 (*E ya’cizü ehadüküm en ya’mele külle yevmin amelen misle uhudin? Kàlû: Ve men yestatîu zâlike? Kàle:*

---

[24] Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XVIII, s.174, no:398; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.209; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.I, s.426, no:609; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.105, no:16859; Rûyânî, *Müsned*, c.I, s.95, no:85; Mizzî, Tehzîbü’l-Kemâl, c.XIX, s.236, no:3737; İmran ibn-i Husayn RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.470, no:2045; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.X, s.371, no:9844.

Küllüküm yestetîuhu. Kàlû: Mâ zâ? Kàle: Sübhàna'llâhi a'zamü min uhudin, ve lâ ilâhe illa'llàhu a'zamü min uhudin, va'llàhu ekberu a'zamü min uhudin.)

Cenâb-ı Peygamber buyurdu ki;

(*E ya'cizü ehadüküm en ya'mele külle yevmin amelen misle uhudin*) "Sizden biri her gün Uhud kadar amel yapmaktan aciz midir?" (*Kàlû*) Dediler ki: (*Ve men yestatîu zâlike*) "Buna kim güç yetirebilir? Uhud Dağı'nın büyüklüğünde bu kadar ameli kim yapabilir?"

(*Kàle*) Cenâb-ı Peygamber buyurdu ki: (*Sübhàna'llâhi a'zamü min uhudin*) "*Sübhàna'llàh* Uhud'dan daha büyüktür. (*Ve lâ ilâhe illa'llàhu a'zamü min uhudin*) *Lâ ilâhe illa'llàh* Uhud'dan daha büyüktür. (*Va'llàhu ekberu a'zamü min uhudin*) *Allàhu ekber* Uhud'dan daha büyüktür."

Bir tesbihin kıymetine bakın şimdi. Tesbihi gerek çekmek, gerek tesbih dualarını okumak, gerek tesbihata dili alıştırarak envai çeşit tesbihleri söylemenin fadàiline bakın!

"—-Bunların hepsi Uhud'dan daha büyüktür. Uhud bunlarla mukayese olunamaz." buyurmuş.

Uhud burada bir misaldir, yâni kâinattan büyüktür demek.

Siz de kendinizi bu tesbihlere alıştırın! Daima bu tesbihleri zikredin, söyleyin ki sevaplarınız çok olsun!

d. Cuma Günü Gusletmek

Beyhakî ve Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[25]

أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يُجَامِعَ أَهْلَهُ ، فِي كُلِّ يَوْمِ جُمُعَةٍ ؟ فَإِنَّ لَهُ أَجْرَيْنِ

أجر غسله وأجر غسل امرأته (هب. والديلمى عن أبى هريرة)

RE.172/3 (*E ya'cizü ehadüküm en yücâmia ehlehû, fî külli yevmi cumuatin? Feinne lehû ecreyni; ecru guslihî, ve ecru gusli'mreetihî.*)

(*E ya'cizü ehadüküm en yücâmia ehlehû, fî külli yevmi cumuatin*) "Sizden biri her Cuma helâline yakın olmaktan aciz midir? (*Feinne lehû ecreyni*) Bu takdirde onun için iki ecir vardır: (*Ecru guslihî*) Kendi guslünün ecri, (*ve ecru gusli'mreetihî*) ve hanımının guslünün ecri."

Bu da cuma günleri ehli ile muamele-i zevciyeti icrâ ederekten ikisinin de gusletmelerini tavsiye ediyor. Cuma günü hem hanımı hem kendisi gusletmiş olduğu halde ve nefsini de teskin etmiş olduğu halde camiye gitsin ki, başka taraflarda gözü kalmasın.

e. Yatmadan Önce İhlâs Okumak

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî ve Ebû Ya'lâ, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan; İbn Hibbân, İbnü's-Sünnî, Taberânî ve Ebû Nuaym, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan; Taberanî ve Ebû Nuaym, Ebû

---

[25] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.98, no:2991; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.396, no:1598; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.349, no:44866; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.371, no:9843.

Mes'ud RA'dan; Beyhakî, Ebû Eyyüb RA'dan; Hatîb-i Bağdâdî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[26]

أَيَعْجَزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ ثُلُثَ الْقُرْآنِ فِي لَيْلَةٍ ؟ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ ، فَقَالَ:

يَقْرَأُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ، فَهِيَ تَعْدِلُ ثُلُثُ الْقُرْآنِ (حم . خ . ع. عن أبي

سعيد ؛ حب. وابن السني ، طب. حل. عن بن مسعود ؛ طب. حل.

عن أبي مسعود ؛ هب. عن أبي أيوب ؛ خط. عن أبي هريرة)

RE. 172/4 (*E ya'cizü ehadüküm en yakrae sülüse'l-kur'âni fî leyletin*? *Feşekka zâlike aleyhim, fekàle: Yakraü kul hüva'llàhu ehad, fehiye ta'dilü sülüsü'l-kur'âni*.)

(*E ya'cizü ehadüküm en yakrae sülüse'l-kur'âni fî leyletin*) "Sizden biri, bir gecede Kur'an'ın üçte birini okumaktan aciz midir? (*Feşekka zâlike aleyhim*) Bu onlara ağır geldi. (*Fekàle*) Bunun üzerine buyurdu ki: (*Yakraü kul hüva'llàhu ehad*) *Kul hüva'llàhü ehad*'ı okusun! (*Fehiye ta'dilü sülüsü'l-kur'âni*) O, Kur'an'ın üçte birine muadildir."

Tabii 10 cüz Kur'an okumak kolay değil. Sonra o zaman eshab-ı kiramın içerisinde hepsi hafız değil. Okumak bugünkü gibi kolay değil. Kur'an yazılı olarak hepsinde mevcut değil. Hafızların sayısı pek az olmakla beraber, okuyucu ve yazıcı da pek az

---

[26] Buhàrî, *Sahîh*, c.XV, s.420, no:4628; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.8, no:11068; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.357, no:1107; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIII, s.266, no:2918; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI. s.442, no:27535; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.131, no:974; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.101, no:211; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.168; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.207, no:10484; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.255, no:709; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.130, no:5999; Ebû Mes'ud el-Ensàrî RA'dan.

içlerinde. Hep ezberledikleri kulaktan duymakla… Onun için gece 10 cüzü okuyabilmek hepsinin zoruna geldi, ağır geldi.

Bunun üzerine buyurdular ki:

"—Kul hüva'llàhü ehad'ı okuyun!"

Kul hüvallàh'ı hiç bilmeyen yoktur. Onu üç defa okudunuz mu, bir hatim sevabı almış olursunuz.

Onun için, *Kul hüvallàh*'ın fadàili çoktur. Bahsi gelince onları da söyleriz.

Elinden gelirse, her namazın arkasından 10 defa okumayı bırakma! Her gün 100 defa okumayı bırakma! Her gün ne kadar okuyabilirsen oku yani. Onun her okuyuşunda, üç tanesine bir hatim sevabı verilir.

Abdestli de olsan okunur, abdestsiz olduğun zamanda da okunur. Her yerde okunur, mutlaka namaz gibi camiye girmek mecburiyeti yoktur. Ağzını alıştırırsın, evinde, dükkânında, işinde okuyabilirsin.

Edep ve terbiye dairesinde, hürmetkâr olaraktan içinden:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ . قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ . اللهُ الصَّمَدُ . لَمْ يَلِدْ

وَلَمْ يُولَدْ . وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ (الإخلاص:١-٤)

(*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. Kul huva'llàhu ehad. Allàhu's-samed. Lem yelid ve lem yûled. Ve lem yekün lehû küfüven ehad.*) [De ki: O Allah birdir. Allah sameddir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur.] (İhlâs, 112/1-4) diye okursun!

Kimse duymaz bunu. Binâen aleyh, okuduğun kadar hem sevap alırsın, hem dilin Allah'ın zikriyle meşgul olur, hem de fuzuli boş şeyleri düşünmekten kurtulmuş olursun.

f. Yüz Tesbihin Karşılığı

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Ebî Şeybe, Abd ibn-i Humeyd, Müslim, Tirmizî ve İbn-i Hibbân, Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[27]

أَيُعْجِزُ أَحَدَكُمْ أَنْ يَكْسِبَ كلَّ يَوْمٍ أَلْفَ حَسَنَةٍ ؟ يُسَبِّحُ اللهَ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ ، فَيَكْتُبُ اللهُ لَهُ بِهَا أَلْفَ حَسَنَةٍ ، وَيَحُطُّ عَنْهُ بِهَا أَلْفَ خَطِيئَةٍ (حم. ش. وعبد بن حميد ، م. ت. حب. عن سعد)

RE. 172/5 (*E ya'cizü ehadeküm en yeksibe külle yevmin elfe*

---

[27] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.210, no:4886; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.180, no:1563; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.77, no:723; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.207, no:1160; *Müsnedü'l-Hamîdî*, c.I, s.43, no:80; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.45, no:9980; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.423, no:600; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

hasenetin? Yüsebbihu'llàhe miete tesbîhatin, feyektübü'llàhu lehû bihâ elfe hasenetin, ve yehuttu anhu bihâ elfe hasenetin.)

(*E ya'cizü ehadeküm en yeksibe külle yevmin elfe hasenetin*) "Sizden biriniz her gün bin hasene, bin sevap kazanmaktan âciz midir, kazanamaz mı bin sevap? (*Yüsebbihu'llàhe miete tesbîhatin fe yektübu'llàhu lehû bihâ elfe hasenetin*) Yüz defa *Sübhàna'llah* derse, Allah bunun mukabilinde ona bin tane sevap verir. (Ve yehuttu anhu bihâ elfe hatîetin) Hem de bin tane günahını siler."

Günde bir insan bin tane günah işlemez ama, demek ki nesi varsa üzerinde, dökülüyor.

g. Ahiret İçin Hazırlanmak

Hennâd, Amr ibn-i Mürre Rh.A'ten rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[28]

أَيْنَ الرَّاضُونَ بالمَقْدُورِ ، أَيْنَ السَّاعُونَ لِلْمَشكُورِ ؛ عَجِبْتُ لِمَنْ يُؤْمِنُ بِدَارِ الْخُلُودِ ، كَيْفَ يَسْعَى لِدَارِ الْغُرُورِ (هناد عن عمرو بن مرة مرسلا)

RE. 172/6 (*Eyne'r-râdûne bi'l-makdûri, ve eyne's-sâûne li'l-meşkûri; acibtü li-men yü'minü bi-dâri'l-hulûdi, keyfe yes'à li-dâri'l-gurûri.*)

(*Eyne'r-râdûne bi'l-makdûri*) "Allah-u Teàlâ'nın takdirine razı olanlar nerede? (*Ve eyne's-sâûne li'l-meşkûri*) Allah'ın nimetlerine şükretmek için çalışanlar nerede?"

(*Acibtü li-men yü'minü bi-dâri'l-hulûdi*) "Ben şu kimsenin durumuna şaşarım ki, ebedilik yurduna, ahirete inancı var; (*keyfe*

---

[28] Hennâd, *Zühd*, c.I, s.294, no:514; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.96; Amr ibn-i Mürre Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.160, no:5962; *Câmiül-Ehàdîs*, c.X, s.439, no:9993.

yes'à li-dâri'l-gurûri) ahirete inandığı halde, aldanma yurdu için, dünya için nasıl da çalışıp duruyor. Yâni ahiret için hazırlanmıyor, hep dünya için çalışıyor."

Şimdi hepimiz Müslümanlıktan dem vururuz, "Allah'ın hükmüne razıyız." deriz ama başa gelen iptilalara dayanamayız. O zaman bir rızasızlık olur. Delirenler, akıllarını kaybedenler. Mesela malı elinden gitmiştir, dayanamaz. "Ne yapacağım?" der, bakarsın zıvanadan çıkar insanlar.

Şimdi bizim Cidde'de bir arkadaşın evi yandı da teselliye gittik, geçmiş olsun diye. Bir âdettir ya. Adam dedi ki:

"—Hiç üzülmedim!"

Altı buçuk milyonluk zararı var. Altı buçuk milyonluk zararına karşılık, "Hiç üzülmedim ve Allah bana onu göstermedi." dedi. O yandı bitti, Allah bana onu hiç göstermedi. Çünkü ben buraya gelirken çıplaktım, hiçbir şeyim yoktu. Allah verdi, bugün onu geri aldı. Ne üzüleceğim? Verirse yine verir, mülk onun." dedi.

Ama bir de teselli yaptı kendisine:

"—Bizim Taif'ten, Taif'in eşrafından filanlar arabaya binmişler, geliyorlarmış. Gelirken bir trafik kazası olmuş, hepsi birden ölüvermişler. Allah'a çok şükür bizim canımız sağ yine kazanırız." dedi.

O ölümlü kaza daha fena… Ondan teselli alıyor kendi kendine.

Allah'ın nimetleri bize hadsiz hesapsız. Hayvanlar gibi, Allah esirgeye, yiyoruz içiyoruz. Arkasına:

"—Yâ Rabbi, sana çok şükür, bunları sen verdin. Senin nimetlerine sonsuz şükürler olsun!" diyemiyoruz.

Şükrün bir dille olan kısmı var, o kolay bir şey. Asıl şükür, onu yedin, ondan bir kuvvet oldu sende, bir sağlık oldu; o sağlığı Allah'ın yolunda harcamak. Namaz kılmak lâzım geliyorsa, namazını kılacaksın! Oruç tutmak gerekiyorsa, tutacaksın! Hayr u hasenata koşmak lâzım gerekiyorsa, onu da yapabilirsen, işte o zaman Allah-u Teàlâ'nın verdiği nimetin şükrünü eda etmiş

olursun. Yoksa, “Yâ Rabbi şükür!” demekle bu iş hallolmaz.

Arkasından buyuruyor:

“—O adama şaşarım ki, ahirete inancı var; ‘Evet âhiret var, inancımız da var, buradan gideceğiz oraya, orada kalacağız.!’ diyor. Hem ahirete inanıyor, hem bu dünyada onun için hazırlanmıyor, hep dünyasına hazırlanıyor.”

Teaccüb olunacak şeylerden birisi.

h. Kadınlarla Başbaşa Kalmayın!

Taberânî, Ebû Ümâme RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[29]

إِيَّاكَ وَالْخَلْوَةَ بِالنِّسَاءِ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، مَا خَلاَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ ، إِلاَّ دَخَلَ الشَّيْطَانُ بَيْنَهُمَا ، وَلَيَزْحَمُ رَجُلٌ خِنْزِيراً مُتَلَطِّخًا بِطِينٍ أَوْ حَمَأَةٍ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَزْحَمَ مَنْكِبُهُ مَنْكِبَ امْرَأَةٌ لاَ تَحِلُّ لَهُ (طب. عن أبي أمامة)

RE. 172/7 (*İyyâke ve’l-halvete bi’n-nisâi, ve’llezî nefsî bi-yedihî, mâ halâ raculün bi-imreetin illâ dehale’ş-şeytânü beynehümâ, velyezhamü racülün hınzîren mütelattihan bi-tînin ev hameetin, hayrun lehû min en yezhame menkibühu menkibe’mreetin lâ tahillü lehû.*)

(*İyyâke ve’l-halvete bi’n-nisâi*) “Kadınlarla bir arada yalnız kalmaktan, başbaşa kalmaktan sakın! (*Ve’llezî nefsî bi-yedihî*) Nefsim yed-i kudretinde olana yemin ederim ki, (*mâ halâ raculün bi-imreetin illâ dehale’ş-şeytânü beynehümâ*) bir kişi bir kadınla

---

[29] Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VIII, s.205, no:7830; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IV, s.598, no:7717; Ebû Ümâme RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.V, s.322, no:13035; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.X, s.328, no:9727.

yalnız kalmaz ki, aralarına şeytan girmiş olmasın. (*Velyezhamü racülün hınzîren mütelattihan bi-tînin ev hameetin*) Bir kimsenin çamur veya balçığa bulaşmış bir hınzırla sıkışık durumda olması, (*hayrun lehû min en yezhame menkibühu menkibe'mreetin lâ tahillü lehû.*) o kimse için kendine helâl olmıyan bir kadınla omuz omuza sıkışık olmasından daha hayırlıdır."

"—Sakın ha kadınlarla başbaşa kalma!"

Halvet, yani tenhalık. Kadınla tenhalıkta yalnız kalmayın!

Nefsim yed-i kudretinde olan Allahu Celle ve A'lâ'ya kasem ederim ki, hiçbir kurtuluş yoktur kimse için ki, bir kadın bir erkekle yalnız kalsın da arasına şeytan girmesin, mümkün değil. İkisini yalnız buldu muydu, şeytan hemen içeriye damlar. Ve ikisinin de içine akıtacaklarını akıtır, büyük günaha sokar onları.

Bak şimdi bunun teşbihini yapıyor:

Hınzır müslümanlarca çok kötü bir hayvan. O hınzır ki çamura bulanmış, kokmuş, pis, mülevves bir halde yani. Bir erkeğin bir kadının omzuna sürünmesi, teması, o mülevves bir halde olan hınzıra dokunmak, temas etmek, sürünmek, o kötü hayvana temas etmekten daha fenadır."

Sebebi? Büyük günahlara sevk eder.

Yalnız şu çok acıdır ki, Mekke-i Mükerreme'de Hacer-i Esved'i hacıların öpmesi sünnettir. Müstehap diyenler de var; farz değildir, vacib de değildir. O bir taştır. Kolayı var, karşıdan selâmlama yapılır, o selâmlarla, istilam dedikleri, makbul olur bu. Bakıyorsun kalabalık, orayı yarıp da girip de öpemeyeceksin.

Bizim dün bir hacıefendi geldi de, sordum:

"—-Nasıl, öpebildin mi Hacer-i Esved'i?"

"—Önümdeki adam öldü, onun ölmesi benim moralimi bozdu. Önümde bir Arap gençti dedi. Nasıl olduysa, sıkıştı demek ki… Adamın kalbi mi durdu ne olduysa, düştü öldü orada." dedi.

Böyle hadiseler olmakta iken, kadınlarımızın da kalabalıkların içerisine sokulup onu öpmek için uğraşmaları çok yanlış! Hele dış taraftan gelen hangi memleketin kadınları ise onlar çok meraklı.

Erkeklerden daha ziyade ortalığı yarıp, oraya gitmeye çalışıyorlar. Hatta bir tanesini böyle gördüm, çok acıdım, kendi kendime ki:

"—Ne hal bizim halimiz!"

Oradaki askerin yanına durmuş. Tabi bütün başlar orada olduğu için, vücut dolu orası, boş yer yok. Adamların sırtından Hacer-i Esved'in üstüne düştü kadın. Üstünde bir incecik entari, çünkü orası sıcak memleket. Bakın tasavvur edin şimdi oradaki o hali. O Hacer-i Esved'i öpeceğim diye ne büyük günahlara girdi.

Onun için bizim hanımlarımız da hacca giderken, efendileri yanlarında olmalı! İmkânları varsa erken vakitte gitmek lazım, ya geç vakte kalmamak lazım. Tenha vakitlerde öpmesi mümkünse öper. Öpmesi mümkün değilse, karşıdan istilam etmesi, selâmlaması kâfi.

Nasıl ihtiyarlar ayakta namaz kılamayınca oturarak kılıyorlar. Oluyor ya, hastalar da öyle… Onun için erkeklerin kadınların arasına sokulmaları, kadınların da erkeklerin

arasında sokulup da bu şekilde davranmaları doğru değildir.

Şimdi artık serbestlik de çok insanlarda, çekinmiyor ve sakınmıyorlar. Binâen aleyh, şimdi sakınma bize düştü, biz sakınacağız.

i. Harama Bakmaktan Sakın!

Hàkim, Büreyde RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[30]

إِيَّاكَ وَالنَّظْرَةَ بَعْدَ النَّظْرَةِ ، فَإِنَّ الأُولَى لَكَ ، وَالثَّانِي عَلَيْكَ

(الحا كم في الكنى عن بريدة)

RE. 173/1 (*İyyâke ve'n-nazrate ba'de'n-nazrati, feinne'l-ûlâ leke, ve's-sânî aleyke.*)

(*İyyâke ve'n-nazrate ba'de'n-nazrati*) "Harama bakmaktan, sonra tekrar bakmaktan sakın! (*Feinne'l-ûlâ leke*) Zira birincisi senin içindir, ihtiyarının dışında olmuştur. (*Ve's-sânî aleyke*) İkincisi aleyhinedir."

O bakışlar dolayısıyla, Allah esirgeye, insanlar birbirlerine yapacaklarını yaparlar. Binâen aleyh bir kere nasıl gözün ilişti ise, ikinciyi iliştirmemek için gözünü yum, çevir başka tarafa. Bunu yapamazsan, senin aleyhine olur.

Onun için Kur'ân-ı Azimüşşân'da buna emir var:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ (النور: ٣٠)

(*Kul li'l-mü'minîne yeğuddù min ebsàrihim ve yahfezù furûcehüm*) "Mü'min erkeklere söyle ey Rasû'l-i Zîşânım, gözlerine sahip olsunlar, namuslarını korusunlar, harama kuşak açmasınlar!" (Nur, 24/30) buyruluyor.

---

[30] *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.329, no:13072; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.330, no:9733.

Ondan sonraki ayette de:

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ (النور: ٣١)

(*Ve kul li'l-mü'minâti yağdudne ebsàrihinne ve yahfazne furûcehünne*) "Hanımlara da söyle, onlar da gözlerine sahip olsunlar, haram olan yerlere, kişilere bakmasınlar; namuslarını korusunlar, namuslarını pâyümâl etmesinler!" (Nur, 24/31) diye tavsiye, iki tarafa birden veriliyor.

Allah hepimizi muhafaza etsin…

Aziz kardeşler! Bu sakın ha, ne olacak demeyin. Bunlar gönlün işleridir. Bizim insanlığımız gönlümüz iledir yani ruhumuzladır. Ruhlarımızın kararmasına, füyûzat-ı ilahiyenin üzerimize gelmesine engel olan bulutlardır bunlar.

Nasıl bulut kapladı mıydı, güneş gelebiliyor mu buraya? Gelemiyor.

Bu günahlar da bize gelecek mâneviyat feyizlerinin gelmesine mâni olan bulutlardır. Onun için bunlardan son derece sakınmak lazım! Evet namazımızı kılıyoruz, orucumuzu da tutuyoruz ama bunlara da kıymet vermezsek, kıldıklarımızdan faydalanamayız.

j. Tevbeyi Geciktirmekten Sakının!

Deylemî Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[31]

إِيَّاكَ وَالتَّسْوِيفَ بِالتَّوْبَةِ ، وَإِيَّاكَ وَالْغِرَّةَ بِحِلْمِ اللهِ عَنْكَ

(الديلمي عن ابن عباس)

---

[31] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.388, no:1564; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.399, no:10291; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.327, no:9724.

RE. 173/2 (*İyyâke ve't-tesvîfe bi't-tevbeti, ve iyyâke ve'l-gırrete bi-hilmi'llâhi anke*)

(*İyyâke ve't-tesvîfe bi't-tevbeti*) "Tevbe etmeyi ileriye atmaktan, geciktirmekten sakın!

(*Ve iyyâke ve'l-gırrate bi-hilmi'llâhi anke*) "Allah'ın sana halim selim davranacağını düşünerek aldanmaktan da sakın!"

Onun için, her gün tevbe ederiz el-hamdü lillâh, sabah da akşam da ediyoruz. Ama bu böyle dilimizin söylediği tevbe hakiki bir tevbe değildir. Hakiki tevbe, dilin söylediğini tatbik etmektir. Hareketlerini ona göre düzeltmektir. Yoksa hareketler hep bozuk oldukça, yapılan tevbeler bir sözden ibaret kalır.

"—Allah-u Teâlâ'nın halîm oluşu seni aldatmasın!" buyuruyor.

Yani biz kabahat yaptıkça Allah-u Teâlâ bize ceza vermiyor. Buna aldanma! Âhiret için senin defterine onlar yazılmaktadır. Yarın onlar senin karşına çıkacaktır. Onun için sen onları hiç unutma!

k. Kötü Arkadaştan Sakının!

Deylemî, Enes RA'dan rivayet eylemiş.

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:[32]

إِيَّاكَ وَصَاحِبَ السُّوءِ ، فَإِنَّهُ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ ؛ لاَ يَنْفَعُكَ وُدُّهُ ،

وَلاَ يَفِي لَكَ بِعَهْدِهِ (الديلمي عن أنس)

RE. 173/3 (*İyyâke ve sàhibes-sûe, feinnehû kıt'atün mine'n-nâr; lâ yenfauke vüddühû, ve lâ yefî leke bi-ahdihî.*)

(*İyyâke ve sàhibes-sûe*) "Kötü arkadaştan sakın! (*Feinnehû kıt'atün mine'n-nâr*) Zira o, ateşten bir parçadır. (*Lâ yenfauke vüddühû*) Onun sevgisi sana fayda vermez. (*Ve lâ yefî leke bi-*

---

[32] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.389, no:1560; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.77, no:24855; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.330, no:9734.

ahdihî) Sana olan ahdini de yerine getirmez."

Arkadaşın kötüsünden son derece sakın. Ne kadar iyi olursan ol, hatta evliyâ da olsan, arkadaşın kötüsü seni muhakkak yoldan çıkarır.

Onun için Hz Abbas olsa gerek, sormuşlar da;

"—Bir adam şöyle ibadât ü taati var ama konuştukları görüştükleri de şunlardır." demişler.

"—Neticesine bakın, o da onlara iltihak eder." buyurmuş.

"—Filan adam çok kötüdür, her şeyi yapıyor ama görüşüp konuştukları da sulehadır." demişler.

"—O da netice itibarıyla o sàlihlere karışır." demiş.

Onun için, kötü dosttan son derece korkun! Kötülüklerin hududu yok tabi, bir sürü kötülük var dünyada, çeşit çeşit… Evvela namazsızlık en büyük kötülüktür. İbadet ü taati yok, namazı yok, orucu yok, şusu yok, busu yok. Namaz kılmamak, o kötülüklerin başında gelir. Onun arkasından diğer kötülükler sıralanır.

Öteki kötülüklerle beraber, o adamlarla dost oluyorsan felakettir işin. Çünkü, kötü adamla dost olmak ateşten bir parçadır. Onun dostluğundan kat'iyen istifade edemezsin! Hiçbir zaman sözünde de durmaz. Sana, 'Şöyle yapacağım, böyle yapacağım!" der, neticede olmaz bir şey.

l. Hıyânetten, Zulümden ve Cimrilikten Sakının!

Taberânî, Hirmas ibn-i Ziyad RA'dan;Deylemî Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş

Peygamber SAS Efendimiz buyurdular ki:[33]

إِيَّاكُمْ وَالْخِيَانَةَ ، فَإِنَّهَا بِئْسَتُ الْبِطَانَةِ ؛ وَإِيَّاكُمْ وَالظُّلْمَ ، فَإِنَّهُ ظُلُمَاتٌ

---

[33] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.204, no:538; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.197, no:629; Mihrâs ibn-i Ziyad RA'dan.

Mecmau'z-Zevâid, c.V, s.422, no:9189; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.79, no:43900; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.340, no:9762.

يَوْمَ الْقِيَامَةِ ؛ وَإِيَّا كُمْ وَ الشُّحَّ ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ الشُّحُّ ،

فَسَكَفُوا دِمَائَهُمْ ، وَ قَطَعُوا أَرْحَامَهُمْ (طب. عن الهرماس بن زياد ،

الديلمي عن ابن عمر)

RE. 173/4 (*İyyâküm ve'l-hıyânete feinnehâ bi'setü'l-bıtàneh, ve iyyâküm ve'z-zulme feinnehû zulümâtün yevme'l-kıyâmeh, ve iyyâküm ve'ş-şuhha, feinnemâ ehleke men kâne kablekümü'ş-şuhhu, fesekefû dimâehüm ve kataù erhàmehüm.*) *Fe-inne'bne âdeme innemâ katele ehadühümâ sâhibehu haseden*

(*İyyâküm ve'l-hıyâneh*) "Hainlikten, hıyanet etmekten sakın! (*Feinnehâ bi'seti'l-bıtàneh*) Çünkü o ne fenâ bir haslettir, ne kötü bir huydur."

(*Ve iyyâküm ve'z-zulme*) "Zulümden de sakının, sakın zulüm yapmayın! (*feinnehû zulümâtün yevme'l-kıyâmeh*) Çünkü o, kıyamet gününde zulümattır, karanlıklardır. (*Ve iyyâküm ve'ş-şuhha*) Cimrilikten de sakının, kaçının! (*Feinnemâ ehleke men kâne kablekümü'ş-şuhhu*) Çünkü, sizden evvelkileri helak eden, mahveden ancak cimrilik olmuştur. (*Fesekefû dimâehüm*) Bu sebeble onlar kanlarını döktüler, (*ve kataù erhàmehüm*) ve akrabalık bağlarını kestiler."

Şimdi bir kardeşten dinledim de, dersin mevzuuna denk geldi.

İhtiyaç sahiplerine yardım kampanyası açmışlar. Aylardan beri bu yardım kampanyasında ancak bugüne kadar 250 bin lira kadar bir para toplanmış. Ki Türkiye'nin her tarafından buna iştirak edildiği halde. 250 tane yoksula, garibe biner lira düşer. Bin lira nedir ki, bir aylık, bilemedin iki aylık yiyecek. Halbuki o adam hayattan da mahrum olmuş bir durumdadır. Ona daimî bir yardım isterken, koca memleket ancak 250 bin lirayı kaç ayda toplayabilmiş. Karşıdaki tabaka gülüyor bize:

"—İşte sizin himaye edeceğiniz güç. Ne olduğunu kendiniz gösteriyorsunuz. On para etmez adamlarsınız!" demek istiyorlar

bize.

Sebebi? Beş lira, on lira yardım. E ne olur bunlarla? Bir şey olmaz.

Halbuki sefahat âlemine gelince, insanların yüz binleri gözleri görmüyor. Yüzü bini bir akşamda harcayıveriyor. Hayra gelince sıkıyor da sıkıyor, beş lira yeter diyor.

Bu sıkılığın neticesi, ne akrabalık, ne dostluk, ne bir şey kaldı. Çünkü vermiyor, vermeyince öteki taraf da küsüyor, ayrılıklara sebep oluyor.

m. Kibirden Sakının!

İbn-i Asâkir, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[34]

إِيَّاكُمْ وَالْكِبْرَ ، فَإِنَّ إِبْلِيسَ حَمَلَهُ الْكِبْرُ ، عَلَى أَنْ لاَ يَسْجُدَ لآدَمَ ؛

وَإِيَّاكُمْ وَالْحِرْصَ ، فَإِنَّ آدَمَ حَمَلَهُ الْحِرْصُ عَلَى أَنْ أَكَلَ مِنَ الشَّجَرَةِ ؛

وَإِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ ، فَإِنَّ ابْنَيْ آدَمَ إِنَّمَا قَتَلَ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ حَسَدًا ،

فَهُوَ أَصْلُ كُلِّ خَطِيئَةٍ (كر. عن ابن مسعود)

RE. 173/5 (*İyyâküm ve'l-kibre, feinne iblîse hamelehu'l-kibru alâ en lâ yescüde li-âdeme; ve iyyâküm ve'l-hirsa, feinne âdeme hamelehu'l-hirsu alâ en ekele mine'ş-şecereti; ve iyyâküm ve'l-hasede, feinne'bney âdeme innemâ katele ehadühümâ sâhibehu haseden, fehüve aslü külli hatîetin.*)

(*İyyâküm ve'l-kibre*) "Sakın ha, kibirden de son derece sakının!

---

[34] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIX, s.40; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.525, no:7734; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXVII, s.181, no:40334.

(*Feinne iblîse hamelehu'l-kibru alâ en lâ yescüde li-âdeme*) Çünkü kibir şeytanın sıfatıdır ki, Cenâb-ı Hak Âdem AS'a secde et dediği halde, "Ben ondan üstünüm!" diyerek secde etmedi."

Hem cehlini isbat etti, hem de Allah-u Teàlâ'nın emrine inkıyad etmediğinden dolayı kovuldu. Kibir şeytandan miras olaraktan, kimde varsa onun üzerine şeytanın sıfatlarından bir sıfat gelmiş demektir.

Günahların kökünü söylüyor: Birisi kibir. Bu şeytandan gelme. İkincisi: (*Ve iyyâküm ve'l-hirsa*. "Hırstan da son derece sakın."

Ha şunu da yapayım, ha bunu da yapayım derken Azrail bir gün yapışır yakasına;

"—Ha şu işler de duruyor. Yâ Azrail bırak bakalım!"

Yok öyle…

(*Feinne âdeme hamelehu'l-hirsu alâ en ekele mine'ş-şecereti*) "Çünkü hırs, Adem AS'ı yasak ağaçtan yemeğe sevk etmiştir.

Hz. Âdem de cennette yaşıyordu. Biz de yaşayacaktık belki de. Hikmet-i ilahî, ona karışmaya gelmez de. Orada o yasaklanan meyvayı yemeseydi. Cennetten çıkmasına, "Şunu yiyeyim de orada ebedî kalayım!" hırsı sebep oldu. En nihayet, bütün cennet nimetlerinden uzak kalmasına sebep oldu. Yani hırs, sizin elinizdeki nimetlerin de gitmesine sebep olur. İki.

Üçüncüsü: *Ve iyyâküm ve'l-hasede*. "Sakın ha hased de etmeyin!"

Üç şey: Kibir, hırs, hased…

Kibir, şeytanın sıfatı secde etmedi. Hırs, Âdem AS'ı cennetten çıkardı. Hasede gelince:

(*Feinne'bne âdeme innemâ katele ehadühümâ sâhibehû haseden*) "Kabil'in Habil'i katletmesi de ilk hasedin eseri oldu. (*Fehünne aslü külli hatîeti*) Kibir, hırs ve hased, bütün günahların, kabahatlerin, fenalıkların kökü, babası oluyor."

Bu üç kökten son derece sakınmak lazım: Kibir, hırs, hased...

Ama insana sorarsan;

"—Yok bende kibir." der.

Hırs?
"—Hiç yok!" der.
Hased?
"—Hiç gözüm yok kimsenin malında!" der.
Ama yokla, kurtulan pek azdır.

n. Acizlerin İşini Yapmamaktan Sakının!

Ebû Nuaym, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[35]

إِيَّا كم وَالأَقْرَادَ ، يَكُونُ أَحَدُكُمْ أَمِيرًا أَوْ عَامِلاً ، فَتَأْتِي الأَرْمَلَةُ وَالْيَتِيمُ

وَالْمِسْكِينُ ، فَيُقَال: اقْعُدْ حَتَّى نَنْظُرَ فِي حَاجَتِكَ ! فَيُتْرَكُونَ مُقَرَّدِينَ ،

لا تُقْضَى لَهُمْ حَاجَةٌ ، وَلا يُؤْمَرُوا فَيَنْفَضُّوا ، وَيَأْتِي الرَّجُلُ الْغَنِيُّ

الشَّرِيفُ ، فَيُقْعِدُهُ إِلَى جَانِبِهِ ثُمَّ يَقُولُ: مَا حَاجَتُكَ ؟ فَيَقُولُ: حَاجَتِي

كَذَا وَكَذَا ، فَيَقُولُ: اقْضُوا حَاجَتَهُ وَعَجِّلُوا (حل. عن أبي هريرة)

RE. 173/6 (*İyyâküm ve'l-ikrâd, yekûnü ehadüküm emîran ev àmilen, fete'ti'l-ermeletü ve'l-yetîmü ve'l-miskîn, feyukàlü: Ük'ud hattâ yünzara fî hàcetik! Feyütrekûne mukridîne lâ tukdà lehüm hàcetün ve lâ yü'merû feyenfaddù. Ve ye'ti'r-racülü'l-ganiyyü'ş-şerîfü, feyuk'iduhû ilâ cânibihî, sümme yekùlü: Mâ hâcetük? Feyekùlü: Hàcetî kezâ ve kezâ. Feyekùlü: Ukdù hàcetehû ve accilû!*)

(*İyyâküm ve'l-ikrâde*) "Acizlerin işini yapmayacak zelil duruma düşmekten sakının! Zillet hâline düşmeyin, zelil olmayın!"

---

[35] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.33, no:866; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.108; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.29, no:14705; *Câmi'l-Ehàdîs*, c.X, s.334, no:9745.

(*Yekûnü ehadüküm emîran*) "Sizden biriniz emir olur. (*Ev âmilen*) Yahut bir işin başında. (*Fete'tûni'l-ermeletü ve'l-yetîmü ve'l-miskînü*) Şu üçünden birisi âmirine gelir: Yetim, miskin, dul bir kadın gelir." diyor. Bir iş için müracaat ediyor yani. Böyle bir işim var diyor.

(*Feyukàlü uk'ud hattâ yenzura fî hâcetike*) "Otur şurada bakalım işine derler." Oturur orada. (*Feyütrekûne mukradîne*) "Onu zelil olaraktan orada bırakırlar, kulak asan olmaz ona."

Çünkü ne söyleyebilecek sözü var, ne niçin yapmıyorsunuz diyebilecek bir kudreti var. Orada bekler bekler, akşam olur. Bakar ki işini yapacak adam yok, çekilir gider.

(*Lâ tükdâ lehüm hâcetün*) "Haceti yapılmaz oturur durur orada. Hiç kulak asan da olmaz. (*Ve lâ yü'merû*) Kimseye de 'Bakıverin yahu şunun işine!' diyen de olmaz. (*Ve yenfaddû*) Çaresiz kalır, gider."

(*Ve ye'ti'r-raculü'l-ganiyyü'ş-şerîfü*) "Bir adam daha gelir o âmire ama şerif adam, sözü geçen gani adam, zengin adam gelir."

(*Feyük'idühu ilâ cânibihi*) 'Buyurun efendim!' der, ayağa kalkar, derhal ona bir yer gösterir. (Sümme yekùlu: mâ hâcetüke) Sonra, 'Nedir arzunuz, ne istiyorsunuz, niçin geldiniz efendim?' diye sorar.

(*Feyekùlu hâcetî kezâ ve kezâ*) "Der ki şu işim için geldim. (*Feyekùlu: İkdû hâcetehu ve accilû*) Derhal, emir verir: 'Bu adamın işini çabuk, çabuk acele yapın!' der."

Sonra, ikide birde, "Oldu mu?" diye telefon eder durur.

Siz bu duruma düşmeyin.

Öyleyse ne yapmak lazım? Söyleyin şimdi, bu duruma düşmemek için ne lazım?

Bugün hepimizin düştüğü bir durumdur bu. Bu durumdan kurtulmanın çaresi nedir?

Allah hepimizin yardımcısı olsun…

o. Hadisleri Doğru Nakledin!

İbn-i Mâce ve Hàkim, Ebû Katâde RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[36]

إِيَّاكُمْ وَكَثْرَةَ الْحَدِيثِ عَنِّي ، فَمَنْ قَالَ عَلَيَّ فَلْيَقُلْ حَقًّا أَوْ صِدْقًا ، وَمَنْ تَقَوَّلَ عَلَيَّ مَا لَمْ أَقُلْ ، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ (ه. ك. عن أبي قتادة)

RE. 173/7 (*İyyâküm ve kesrete'l-hadîsi annî, femen kàle aleyye felyekul hakkan ev sıdkan, ve men tekavvele aleyye mâ lem ekul, felyetebevve' mak'adehu mine'n-nâri.*)

---

[36] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.40, no:35; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.297, no:22591; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.89, no:237; Hennâd, *Zühd*, c.II, s.639, no:1388; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.381, no:1531; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.573, no:26768; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.195, no:380; Ebû Katâde RA'da.

(*İyyâküm ve kesrete'l-hadîsi annî*) "Benden, çok hadis nakletmekten sakının! (*Femen kàle aleyye felyekul hakkan ev sıdkan*) Her kim benden bir şey naklederse, hak veya doğru söylesin. (*Ve men tekavvele aleyye mâ lem ekul*) Kim, benim söylemediğim şeyi, söyledi diye bana isnad ederse, (*felyetebevve' mak'adehu mine'n-nâri*) ateşten oturacağı yeri hazırlasın!"

Bu hadis nakilciliği çok mühim bir derstir. Mesela buradan dinliyorsunuz, başka hocaefendilerden dinliyorsunuz. Biri, gerek cümlesini, gerek kendi mânâsını başka tarafa çekerse, eksik veya fazla söylerse, bunların hiçbirisine Peygamber SAS müsaade etmemiş. Tamamıyla hiç eksiksiz zapt edebiliyorsan, o eksiksiz olarak zapt edebildiğini nakledersin. Eğer tam mânası ile nakledemiyorsan, ya eksiktir ya fazladır; buna cevaz yoktur.

Peygamber SAS böyle dedi diyerek, söylemediği şeyi söyleyenler, cehennemdeki yerlerine hazırlansınlar. Ona göre konuşsunlar."

p. Mazlumun Bedduasından Sakının!

Simeveyh ve Hàkim, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[37]

إِيَّاكُمْ وَدَعْوَةَ الْمَظْلُومِ ، وَإِنْ كَانَتْ مِنْ كَافِرٍ ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَهَا حِجَابٌ دُونَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ (سمويه ، والحا كم عن أنس)

---

[37] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.153, no:12571; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.97, no:960; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.381, no:1532; Taberânî, *Dua*, c.I, s.393, no:1321; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ,* c.V, s.128, no:1124; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Lafız farkıyla: Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.864, *Mezàlim* 51/10, no:2316; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.50, *İman* 1/7, no:19; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.368, no:2014; Neseî, *Sünen*, c.V, s.55, no:2522; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.568, no:1783; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.233, no:2071; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.185, no:3292; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.901, no:7616; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.38, no:75; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.356, no:9804.

RE. 173/8 (*İyyâküm ve da'vete'l-mazlûm, ve in kânet min kâfirin; feinnehû leyse lehâ hicâbün dûna'llàhi azze ve celle*)

(*İyyâküm ve da'vete'l-mazlûm*) "Mazlumun bedduasını almaktan şiddetle sakının, çekinin! Mazlumun bedduasını almayın! (*Ve in kânet min kâfirin*) Eğer o mazlum gâvur bile olsa…"

Mazlum, zulme uğrayan kimse. Mazlum olan insan gâvur da olsa onun bedduasından sakının! (*Feinnehu leyse lehâ hicâbün dûna'llâhi azze ve celle*) Çünkü o dua ile, Aziz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri arasında bir mânî, bir perde yoktur." Dua doğrudan doğruya Allah'a ulaşır. Allah da mazlumun yanında yer alır. Zulmü sevmez, zàlimi fecî şekilde cezalandırır.

Şimdi hepimiz Allah'ın kuluyuz. Allah yalnız müslümanların rabbi değil, bütün mahlûkatın sahibidir. Rabbü'l-àlemîn, alemlerin rabbidir. Binâen aleyh o beğenmediğimiz gâvur da Allah'ın kulu, onu da Allah yaratmıştır. Binâen aleyh ona zulüm yapılmasını da istemez Allah…

Zulmedildiği takdirde;

“—Yâ Rabbi, bak şunların bana yaptığına?” dediği vakitte, Cenâb-ı Hak zalimlerin cezasını verir kendisi.

r. Günahı Küçük Görmekten Sakının!

Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî ve Ziyâü’l-Makdîsî, Sehl ibn-i Sa’d RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[38]

إيَّا كُمْ ومُحقَّرَاتِ الذُّنُوبِ ، فإِنَّمَا مَثَل مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ كَمَثَلِ قَوْمٍ

نَزَلُوا بَطْنَ وَادٍ ، فَجاءَ ذَابِعُودٍ ، وَ جَاءَ ذَا بِعُودٍ ، حَتَّى حَمَلُوا مَا

أَنْضَجُوا بِهِ خُبْزَهُمْ ؛ وإِنَّ مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ مَتَى يُؤْخَذُ بِهَا صَاحِبُهَا

تُهْلِكْهُ (حم. طب. ض. والروياني عن سهل بن سعد)

RE. 173/9 (*İyyâküm ve muhakkarâti’z-zünûb, feinnemâ meselü muhakkarâti’z-zünûbi kemeseli kavmin nezelû batne vâdin, fecâe zâ biùdin, ve câe zâ biùdin, hattâ hamelû mâ endacû bihî hubzehüm; ve inne muhakkarâti’z-zünûbi metâ yü’hazü bihâ sàhibühâ tühlikhu.*)

(*İyyâküm ve muhakkarâti’z-zünûb*) “Aman günahların

---

[38] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.331, no:22860; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VI, s.165, no:5872; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VII, s.219, no:7323; Taberânî, *Mu’cemü’s-Sağîr*, c.II, s.129, no:904; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.456, no:7267; Ramhürmüzî, *Emsâlü’l-Hadîs*, c.I, s.105, no:67; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.380, no:1527; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.VII, s.314; Sehl ibn-i Sa’d RA’dan.

Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.402, no:3818; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.X, s.212, no:10500; Abdü’r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.184, no:20278; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.369, no:10203; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.309, no:17462; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.X, s.359, no:9813.

küçümsenenlerinden sakının!"

Günahların ufakları var ya, muhakkarâti'z-zünûb dediği yani hiç mesafesinde. Mesela bakışları söyleyelim şimdi. Bakışlar, adam ne olacak, bakıveriyoruz. *Muhakkarât*. Yahut buna benzer, mesela sigarayı da onun arasına sokabiliriz. O da muhakkarâttandır, yani hiç mesabesinde olan günahlar.

(*Feinnemâ mesele muhakkarâti'z-zünûbi*) "Bu ufak günahlar şuna benzer ki, (*kemeseli kavmin nezelû batne vâdin*) bir cemaat yolcluk esnasında bir vadiye konaklamışlar. (*Fecâe zâ biùdin, ve câe zâ biùdin*) Herkes dağılmış birisi bir odun getiriyor, ötekisi bir şeyler toplamış getirmiş. (*Hattâ hamelû mâ endacû bihî hubzehüm*) Koca bir yığın odun olur. Onları yakarlar, kafiledeki yolcular ekmeklerini pişirirler, yemeklerini hazırlarlar, yerler."

İşte o ufacıklardan oldu bu. İşte o ufacıklar toplanınca bak büyük bir ateş meydana geldi. De, buna diyorlar da. Şimdi kıvılcım var ya, çakmaktan çıkan kıvılcımlar sigarayı yakıyor işte. Şerâre diyorlar, kıvılcımdır elektrikten çıkıyor, evi yakıyor. Kapalıçarşı'nın yanmasına da kontak diyorlar mesela. O cereyan kıvılcımları yakıyor ortalığı. Ufak bir şey ama koca bir memleketin yanmasına, koca bir mahallenin yanmasına, koca bir evin yanmasına sebep oluyor. Nedir, ufacık bir kıvılcımdır.

Günah da böyledir, insanların bütün âmâlini yakmasına sebep olur. Onun için günah ufaktır diye onu önemsemezlik yapma! Ufağından kaç ki, büyüğüne hiç yanaşmayasın. Ufağından korkmazsan, büyüğünü de yaparsın sonra.,,

Allah cümlemize affetsin de tevfikatı samedâniyyesine mazhar eylesin…

Şimdi buradan çıkan bir ders:

Allah-u Teàlâ'yı sevmek lâzım. Allah-u Teàlâ'nın sevgisi, ona olan hürmet ve saygının neticesidir. Hürmet ve saygısı ne nisbette ise, Allah'a karşı sevgisi de o kadar olur. Allah-u Teàlâ'dan korku, haşyet yok ise, sevgi yalandan ibarettir.

Binâen aleyh, Allah-u Celle ve A'lâ ki kâinatın sahibi, varlıkların sahibi, hepimizin sahibi. Âhirette cennet nimetleriyle

bizi in'am edecek, cennetlerine koyacak varlık sahibi olan Hz. Allah'ı sevmek hepimizin hakkı iken, günahlardan korkmak suretiyle havf u haşyet sahibi olmak da hepimizin vazifesidir.

Burada ne yaparsan, Allah seni görüyor, biliyor ve bu senin defterine geçiyor. Teypler bugün nasıl hadiseleri zabt ediyorsa, vücut teypleri de onları zabt ediyor. Vücut teypleri, içerimizdeki ruh onları zabt eder. Yarın (*ikra' kitâbek*) "Oku kitabını!" dendiği vakitte, bu eller bu ayaklar hepsini söylerler ve şehadet ederler.

Diyeceksin ki:

"—Nasıl söylüyorsun sen?"

"—Ne yapayım, söyleten söyletiyor." diyecek.

Bugün bir tahta parçasına insan söyletebiliyor da, radyo dediğimiz şeyler neden ibaret mesela; şu maddelerden ibaret… Bu maddeler bugün gözümüzün önünde konuşurken, Allah insanın azalarını konuşturamaz mı?

Allah-u Teàlâ'nın kudreti bunu bizim içimize koymuştur. Bu içimizde mütemadiyen geceli gündüzlü işliyor, pili de içinde, cereyanı da içinde… Bütün hadiselerimizi de alıyor oraya.

Onun için, sabah ve akşam istiğfar eder yalvarırsak, candan tevbe edersek onlar silinir; yarın karşımıza tertemiz olarak çıkar.

Onun için hem istiğfarımızı yapalım, hem de bu hiç mesabesinde olan günahlardan da son derece sakınmak suretiyle, Allah sevgisinin içimize girmesi için ve Allah-u Teâlâ'ya olan hürmet saygı ve ta'zimimizin de son derecede güzel olması için Cenâb-ı Hak cümlemize tevfik buyursun, ihsan buyursun, in'am buyursun…

Sübhàne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yesifûn… Ve selâmün ale'l-mürselîn… Ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… El-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

03. HACCIN ÖNEMİ

El-hamdü li'llâh, sümme el-hamdü li'llâh…

El-hamdü li'llâhi'llezî hedânâ li-hâzâ vemâ künnâ li-nehtediye levlâ en hedâna'llàh… Ve mâ tevfîkî illâ bi'llâh, aleyhi tevekkeltü ve ileyhi ünîb… Neşhedü en lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerike leh. Ve neşhedü enne muhammeden abdühû ve habîbuhû ve rasûlüh…

Allàhümme salli ve sellim ve bârik alâ hâze'n-nebiyyi'l-kerîm, ve'r-rasûli seyyidü's-senedi'l-azim, li'l-kalbi'r-rahîm, seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Emmâ ba'du feyâ ibâda'llàh… Ûsiküm ve nefsi'l-âsiyeti bi-takva'llàhi ve tàatih… İnna'llàhe meallezîne'ttekav ve'llezînehüm muhsinûn… Kàle'llàhu tebàreke ve teàlâ fî kelâmihi'l-hakîm:

Estaizü bi'llâh:

اَلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ ، فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلاَ رَفَثَ وَلاَ

فُسُوقَ وَلاَ جِدَالَ فِي الْحَجِّ ، وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللهُ ،

وَ تَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰى ، وَ اتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ

(البقرة:١٩٧)

(*El-haccü eşhurun ma'lûmât, femen ferada fîhinne'l-hacce felâ rafese ve lâ füsûka ve lâ cidâle fi'l-hacc, ve mâ tef'alû min hayrin ya'lemhu'llàh, ve tezevvedû feinne hayre'z-zâdi't-takvâ, ve'ttekùni yâ üli'l-elbâb.*) *Sadaka'llàhü'l-azîm.*

[Hac, bilinen aylardadır. Kim o aylarda hacca niyet eder ihramını giyerse, hac esnasında kadına yaklaşmak, günah sayılan davranışlara yönelmek, kavga etmek yoktur. Ne hayır işlerseniz Allah onu bilir. Ey müminler! Ahiret için azık edinin. Bilin ki

azığın en hayırlısı takvâdır. Ey akıl sahipleri! Benden emirlerime karşı gelmekten sakının!] (Bakara, 2/197)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Sizlere bugün biraz hac farizasından bahsetmek isteyeceğim. Mâlum insanların hayatındaki devirler muhteliftir. Zenginlik, fakirlik birbirini daima kovalar. Sıhhat afiyet de böyle, varlık ve yokluk da böyledir. Bir insana Cenâb-ı Hak sağlık, afiyet verip bir de dünya nimetlerini kendisine mazhar kıldığı vakitte, ona hac farzı tahakkuk eder.

Eğer o mümin, o zengin olduğu sene, hacca gidebilmek imkânını bulduğu sene gider de takdir-i ilahi, yolda kendisini ecel yakalar, Mekke'ye gidemeden, hacı olamadan bir yerde ruhunu teslim ederse Mevlasına, o zat ebedi bir hacıdır. Her sene onun defterine hac sevabı yazılır ve hacılık farzını ifa etmiş diye de kayıtlanır. Onun için bu hacı olamadı, hac yerine gidemedi, buna bir bedel çıkaralım demek lazım gelmez. Bedel istemez artık o, kendisi hacıdır.

Ama şuna dikkat edin: Ama o sene gidemedi, zengin oldu da o sene hacca gidemedi. Şu işlerimi bitireyim de öyle gideyim dedi. Daha sonraki bir sene çıktı gitti hacıya, yolda eceli yakaladı kendisini… Gidemedi, hacı olamadı. Bu da öldü, ama hacı olamadan öldü. Bu hacıya bedel çıkarmak vacibdir. Hacı olamadı çünkü bu…

Evvelki hacı oldu, bu olamadı. Sebebi, tehiri. Haccı tehir ettiğinden dolayı ecel kendisini nerede yakaladıysa, hac vazifesini yapamadan dünyadan çekildi gitti. Binâen aleyh o borçlu olarak kaldı, hac borcu üzerinde kaldı. Binâen aleyh varislerinin onun için bir hac farizasını yapmak üzere bir bedel çıkarması, üzerlerine borç olur. Bu bir mesele-i diniyedir.

Haccın fadailini söylemeye gücümüz yetmez ve bitmez yani, biz de bitiremeyiz. Yalnız şu kadarcığını söyleyeyim ki size, hem tüm kardeşlerimizden rica tarikiyle, orası bir nur membaıdır. Orası bir nur kaynağıdır. O nur kaynağının olduğu yerden alınan

nurlar sayesinde… Müslümanlar, oradan aldıkları nurları memleketlerine yaymakla mükelleftirler.

Binâen aleyh oraya bir, iki, üç, beş … Ömür boyunca gitmek, insana borçtur. Çünkü bizim imamımız var ya, mezheb sahibimiz. Adı da İmam-ı A'zam Ebu Hanife'dir. O elli üç veya elli beş defa gitmiş. Ona sorsak:

"—Niçin ya İmam, sen bu kadar çok gittin oraya?"

Ki o zaman tayyare de yok, otobüs de yok. Ya yayan gidecek, ya hayvanlarla gidecek. Zor gidiş. Sen niçin böyle her sene bu kadar yorgunluğu çekiyordun da gidiyordun desek, acaba bize ne der? Bunu düşünmenizi tavsiye ederim sizlere.

Bir de Hz. Adem AS cennetten gelirken, Kâbe de onunla beraber gelmiştir. Adem AS mâlum Serendip adasında ikamet ediyordu. Ki Pakistan yahut Hindistan hudutları içerisinde bugün. Oradan her sene hacca gelmiştir. Adem AS yayan olaraktan, bulunduğu yerden, Mekke-i Mükerreme'ye kadar bin defa haccetmiştir. Rica ederim. Allah'tan korkmalı ve hacılık

hakkında öyle münasebetsiz söz söylemekten sakınmalıdır.

Bak biz günde beş defa Allah-u Teàlâ'nın huzuruna geliyoruz. Demezler mi yeter bir kere yâhu? Neden beş defa gidiyorsunuz. Bak işler dolu, bu işler dururken sen ne diye beş defa işi bırakıp da gidiyorsun buraya? Denir mi bu laf? Denmez.

Bu laf nasıl denilmezse, hacı efendiye de niçin gidiyorsun lafını dememeye insan teeddüb etmelidir, bir. İkincisi, hac yalnız Beytullah'ın ziyaretiyle değildir. Aynı zamanda o Beytullah'ı ziyaret, Arafat'ta duruş, tavaflar. Bunlar ayrı nimetler.

Bir nimet-i uzmâ daha vardır ki, bir insan haccettikten sonra mutlaka dinimizin ve bütün kâinatın ve bütün mevcudatın, varlıkların sebebi olan, Peygamber-i Ahir-i Zaman, Muhammed Mustafa SAS'in ziyareti de vacibdir müslümanlara… Haccını yapar, eğer Rasulüllah'ın ziyaretini yapmadan dönerse, (*fekad cefânî*) "Bana cefa etmiş olur o adam!" diyor Rasûlallah.

Niçin?

"—Onun haccının da, diğer bütün nimetlerin de varlığına sebep benim. O adam nasıl adamdır ki hakkın divanına gelmiş de oradan benim divanıma, huzuruma gelemeden dönmüş gitmiş. Şu veya bu işinden dolayı. Bu bana cefa etmiş olur, beni rahatsız etmiş olur, beni üzmüş olur. Her kim gelir de beni de ziyaret ederse, benim şefaatim de ona vacip olur."

Bu şefaat-i Peygamberiyeden dolayıdır ki, oraya bilâd-ı İslamiyyeden koşan müslümanların haddi yoktur. Allah o şerefe bizleri de nail etsin ki, onun huzurunda bir an durabilmek zevkine ulaşmak ne demek olduğunu anlayabilecek bir gönlü de bize ihsan etsin.

Onun içindir ki biz şimdi Kâbe-i Muazzama'ya vardığımız vakitte bize bir dua öğretmişlerdir. Kâbe'yi görür görmez o duayı okuruz. Onu size teberrüken söyleyeyim. Kâbe'ye gidiyoruz, Kâbe göründü gözümüze:

أَعُوذُ بِرَبِّ الْبَيْتِ ، مِنَ الْكُفْرِ ، وَالْفَقْرِ ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ .

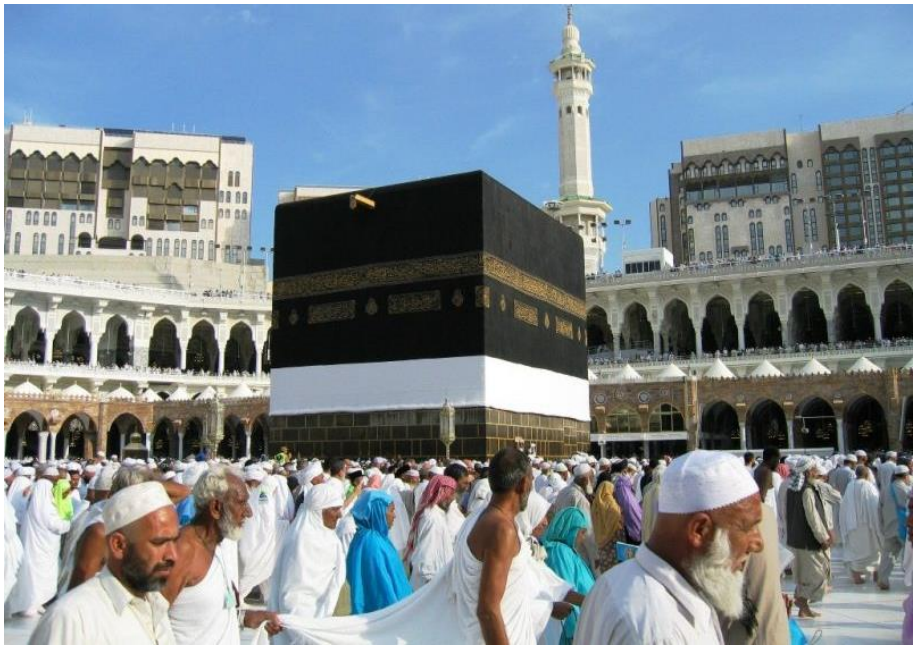

(*Eùzü bi-rabbi'l-beyti, mine'l-küfri, ve'l-fakri, ve min azâbi'l-kabri.*) diye dua ederiz.

(*Eùzü bi-rabbi'l-beyt*) "Ey Beyt'in sahibi Allahım, sana sığınırım ben!"

"—Neden sığınırsın kulum?"

(*Mine'l-küfri*) "Gâvurluktan, küfürden sana sığınırım ben!"

Küfür ne demek? "Hakkı saklamaktan, hakkı örtmekten, hakkı örtenlere destekçi olmaktan sana sığınırım ben ya Rabbi! Beni hakkı örtenlerden etme, hakkı saklayanlardan etme, haksızların arasına katılanlardan etme yâ Rabbi!"

Küfür ne demek? Gâvur, hakkı saklıyor demek. Allah'ı saklıyor. İslam dini hak. İslam dinine giremiyor, o devletten mahrum, onun için ona ne diyoruz, gavur diyoruz. Çünkü İslâm dini nur.

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ (آل عمران:١٩)

(*İnne'd-dîne inda'llàhi'l-islâm*) "Allah'ın indinde makbul olan din, geçerli din sadece İslâm'dır." (Âl-i İmran, 3/19)

Hak olan budur, başka din yoktur. Bu gavurluğa sebep olacak her ne varsa, onların hepsinden de ben sana sığınırım ya Rabbi, bir.

İkincisi, (*ve min azabi'l-kabr*) "Kabrin azabından da gene sana sığınırım."

"Bu hayatı bize verdin, bir gün de elbette alacaksın bu hayatı bizden. Bu hayatı bizden aldıktan sonra, bizim hayatımızda yaptığımız kusurlardan, kabahatlerden dolayı o kabirde bize azap etmenden sana sığınırım yâ Rabbi! O kabirde bize azabı tattırma ve gösterme!" demek.

Yani itikadımızdan biri olarak, öldükten sonra dirilme ve orada azabı tatmanın hak olduğunu, Cenab-ı Peygamber buradaki duasıyla bize ne güzel öğretmiş oluyor.

Onun için geçenki hutbede kardeşimiz duadan bahsetti de dua çok lazım. Her mü'min ve muvahhide çok lazım. Namaz duadan ibaret. Onun için biz beş vakitte namaza gidip, bütün okuduğumuz âyât-ı ilahiyelerle, yaptığımız ibadetlerde orada dua ediyoruz Cenab-ı Hakk'a…

Bir kere Elham okuyoruz, Elham'da sırat-ı müstakim denen doğru yolu Allah'tan istiyoruz. Dua değil midir bu? Doğru yolu istiyoruz Hz. Allah'tan ve delalete düşmüş Yahudi ve Nasara'nın yoluna düşmemeyi istiyoruz. Onlardan olmamayı istiyoruz. İşte bu dua yetmez mi insana? Diğer ayetlerdeki dualar da başka.

Onun için, "Yâ Rabbi gâvurluktan, küfürden ben sana sığınırım!" diyoruz. Daha… İkincisi, (*ve'l-fakri*) "Küfürden sonra fakirlikten de sana sığınırım!" diyor. İkinci duamız, küfrün arkasından fakirliği söylüyoruz.

Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[39]

---

[39] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6612; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.53; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.206, no:1790; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.237; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.342, no:586; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.IV, s.237, no:1094; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا (حل. عن أنس)

(*Kâde'l-fakru en yekûne küfren*) "Fakirlik neredeyse küfür olacaktı."

Fakirlik adamı gâvurluga sürükleyen belâlardan birisidir. Onun için oradaki duamızın birincisi, küfürden ikincisi de fakirlikten Allah'a sığınmak oluyor. Çok mühimdir bu dua.

Öyle ise bize ne düşüyor? Bu fakirlikten kurtulmanın çaresini aramak lazım. Burada ders çok genişler. Bu geniş dersi içtimacı olan kardeşlerimize terk edelim! Çünkü bunları uzatmak vazifemizin haricindedir. Bunları onlar izah etsinler.

Fakat ben size kısaca söyleyeyim ki, bugünkü ictimaî hayatta dünya nizamına ayak uydurmak mecburiyetindeyiz. Bak şu Dünya Güneş'in etrafında dönüyor. Ay da Dünya'nın etrafında dönüyor. Hepsi birbirinin dönüşüne ayak uyduruyor. Nasıl? Dakikası dakikasına… Eğer bu ayak uydurma olmasa, bu hayat olmaz üzerimizde… Gecesi de öyle, gündüzü de öyle. Bir ayak uydurulmuştur, nizam-ı alem öyle gidiyor.

Binâen aleyh, bugünün yaşayan insanları da zamanın icaplarına, ihtiyaçlarına ayak uydurmak mecburiyetindedir. Akşam radyoyu dinlerken, Yahudilerin Arap adalarından birisini paraşütçülerle zapt ettiğini söylüyordu. Bu bizim için çok acı… Birisi zengin, birisi fakir…

İşte Cenab-ı Peygamber diyor ki, "Fakirlikten kurtar!" Niçin? E ufacık bir Yahudi senin tepene çökerse, ne yaparsın sen? Çünkü senin topun, senin tayyaren, senin atacağın bütün malzeme onunkinden fazla olmazsa, onun esiri olursun. Kim olursa olsun. Yahudiye mahsus değil de…

Binâen aleyh sen de herkesi korkutacak duruma gelmek mecburiyetindesin. Onun için tek çalışmanın faydası yok. Ya? Bütün vücutlar birleşecek, kafalar birleşecek, servetler birleşecek ve bu aleme ayak uydurmaya çalışacak. Bunu yapamadığımız

taktirde, ötekilerin ayaklarının altına düşmek tehlikesine maruz kalırız, Allah muhafaza etsin…

Onun için birinci dua:

أَعُوذُ بِرَبِّ الْبَيْتِ ، مِنَ الْكُفْرِ ، وَالْفَقْرِ ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ .

(*Eùzü bi-rabbi'l-beyti, mine'l-küfri, ve'l-fakri, ve min azâbi'l-kabri.*) "Ey Beyt'in Rabbi, küfürden ve fakirlikten ve kabir azabından sana sığınırım!".

Fakirliğin hududu yok, çok geniş. Her hususta olabilir; bilgide fakirlik, parada fakirlik, sıhhatte fakirlik, dünya görüşündeki fakirlik, ahiret görüşündeki fakirlik. Çeşit çeşit fakirlikler var… Bunların hepsinden kurtulmanın çaresini arayıp, bundan kurtulmanın lüzümunu bize bu duamız ifade ediyor. Arkadakiler daha uzun.

Şimdi Rasûlüllah SAS'in huzuruna geldik. Oraya bir a'rabi, çöl adamı gelmiş. Rasûlüllah'ın huzuruna durmuş. Şöyle bir mersiye okuyor Rasûlüllah'ın huzurunda:

يَا خَيْرَ مَنْ دُفِنَتْ بِالْقَاعِ أَعْظُمُهُ

فَطَابَ مِنْ طِيْبِهِنَّ القَاعُ وَالأَكَمُ

نَفْسِي الْفِدَاءُ لِقَبْرٍ أَنْتَ سَاكِنُهُ

فِيهِ الْعَفَافُ وَفِيهِ الجُوْدُ وَالكَرَمُ

Ya hayra men düfinet bi'lkai a'zamuhû
Fetàbe min tıybihinne'lkàu ve'l-ekemü
Nefsi'l fidâu li-kabrin ente sâkinühû
Fîhi'l-afâfü ve fîhil-cûdü ve'l-keremü

[Ey toprağa defnedilenlerin en hayırlısı ve en büyüğü!
Güzel kokularınla yeryüzünün alçak ve yüksek yerleri hep güzelleşti.
Senin bulunduğun kabre canım feda olsun;
İffet, cömertlik ve kerem oradadır.]

Bu çok geniş mânâları ifade eder. İçinden gelen iç yanıklığını, Rasûlüllah'a karşı arz ediyor bu a'rabi.

Rasûlüllah SAS dünyadan ahirete intikal etmişler. Hz. Fatıma RA gelmiş kabr-i saadetinin başına. Bir parça toprağından almış, şöyle bir koklamış. O koklayışla diyor ki:

"—İnsanlar şu Rasûlüllah'ın kokusunu bir koklasalar, acaba başka bir koku koklamak isterler mi?"

(*Fetàbe min tıybihinne'lkàu ve'l-ekemü*) diyerek, a'rabî de o kokunun kâinatı doldurduğundan bahsediyor. Bu Rasûlüllah'ın kokusunun kâinatın bütün arazisini miske buladığını söylüyor. Fakat bizde bu kokuyu koklayacak burun olmadığından, oraya da

gidiyoruz, yine o kokudan bir hissemiz olmadan dönüyoruz. Allah bize de o kokuyu koklayacak burunlar ihsan buyursun…

Onun için der ki sahib-i kitab:

"—Sen oraya vardığın vakitte, onun huzurunda durduğun vakitte körler gibi durma! Seni gören ve senin sözlerini duyan bir Rasûlüllah'ın huzurunda olduğunu hatırından çıkarma! Sen bir ölünün karşısında değilsin. Bir mezarın da karşısında değilsin. Sen kâinatın, varlıkların sebeb-i hilkati olan o fahr-i kâinatın huzurundasın. O senin her ilticanı, her duanı, her halini görmektedir. Binaen aleyh, sen orada tavrını takın, edebini takın, pencerelerden içeriye bakacağım diye aptallık da etme!"

Allah cümlemizi affetsin… Mağfiretini bizlere ihsan buyursun…

Gene Hz. Fatıma diyor ki:

"—Eğer bana gelen musibet, Fahr-i Kâinat'ın dünyadan ayrılışıyla bana gelen musibet, gündüzlerin başına gelmiş olsa, bir daha gündüz olmazdı; bütün gündüzler gece olurdu.

Fahr-i Kâinat'ın dünyadan ayrılmasının acısına tahammül edemediği için böyle söylüyordu. Biz de onun evladıyız, biz de onun ümmetiyiz, biz de kendimize şefaatçi olaraktan onun huzuruna gittiğimiz vakit:

"—Yâ Rasûlallah, biz de çok uzak memleketlerden dağları, taşları aşarak, göklerde uçarak, birçok zorluklarla şu senin huzuruna geldik. Fakat günahlarımız belimizi bükmüş, sıkleti boyunlarımızı eğmiş, huzuruna gelmeye yüzümüz de yok ama sen şafisin, ümmetine şefaatçisin. *Makam-ı Mahmud* sana verilmiştir. Şefaatini ümid ederek;

Allahu Celle ve A'lâ'nın;

وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ

الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا (النِّسَاء:٦٤)

(*Ve lev ennehüm iz zalemû enfüsehim câûke fe'stağferu'llàhe ve'stağfere lehümü'r-rasûlü levecedu'llàhe tevvâben rahîmâ*) [Eğer onlar kendilerine zulmettikleri zaman sana gelseler de Allah'tan bağışlanmayı dileselerdi, Rasûlüllah da onlar için istiğfar etseydi, Allah'ı ziyadesiyle affedici ve merhametli bulurlardı.] (Nisâ, 4/64) ayet-i kerimesinden aldığım ilham ile huzuruna geldim yâ Rasûlallah! Allah-u Teàlâ'nın indinde bana şefaat eyle ki, Allah beni affeylesin. Çünkü benim Allah'a beni affet demeye de yüzüm de yok. Neler yapmadım.

Onun için yarın huzur-u Rasûlüllahta, kıyamet gününde Rasûlüllah Efendimiz'in havuzu vardır. O havuza gideceğiz, onun suyundan içeceğiz. Fakat onun havuzuna gitmek isteyenlerin bir kısmını da melekler ellerindeki kamçılarla kovalayacaklar;

"—Defolun buradan!" diyecekler.

Diyecek ki Peygamberimiz:

"—Ey melekler! Benim ümmetime dokunmayın, gelsinler."

"—Yâ Rasûlallah! Bilmiyorsun sen. Sen dünyadan ayrıldıktan sonra bunlar neler neler yaptılar. Sana ve senin şeriatine ve senin

sünnetine ne diller uzattılar. Bunların bu sudan içmeye hakkı yok!" diyerek kovacaklar.

Allah o kovulanlardan etmesin bizi… Rasûlüllah'ın huzurundan feyizler alarak dönen bahtiyar kullarının zümresine bütün hacılarımızı, bizleri de dahil eylesin… Gitmeyen kardeşlerimize de Cenâb-ı Hak hayırlı kazançlarla birçok defalar gidip ziyaretler nasib ü müyesser etsin.

Elâ inne ahsene'l-kelâm ve ebleğa'l-nizam, kelâmu'llàhi'l-meliki'l-azîzi'l-allâm... Kemâ kàle'llàhu tebâreke ve teàlâ fi'l-kelâm:

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

(الأعراف: ٢٠٤)

(*Ve izâ kurie'l-kur'âni festemiù lehû ve ensitû lealleküm türhamûn.*) "Kur'an okunduğu zaman, onu dinleyin ve susun, umulur ki merhamet edilirsiniz." (A'raf, 7/204)

İskenderpaşa Camii
Şubat 1970

04. HACCA GİDENLERE...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtüh!

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm...

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ rasûlinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Muhterem, aziz kardeşler.

Birçok kardeşlerimiz hacca gidecek inşaallah…

Oraya dünyanın her tarafından da insanlar gelecek. Onların arasında Allah'ın sevdikleri, kutub dediğimiz, evliyâ dediğimiz, kırklardan dediğimiz zevât da vardır, onlar da gelirler. Fakat onların yüzünü göremeyiz, bilemeyiz ama orada mevcutturlar.

Onların duasının kabul olunduğu bir yerdir orası… Onların duası sebebiyle orada bütün müslümanların duası da, haccı da kabul olur ve temizlenirler.

Bizim bir misafirimiz vardı, dün onların köyünden on kişi hacca gitmiş. Arabalarla gitmişler. Allah hayırlı yolculuklar, sağ sâlim gidip gelmeler nasib eylesin…

Maalesef, çok acınacak hallerimiz var. Birçok kimseler hacca gidiyorlar, geliyorlar ama, o günkü gidişleri neyse bugünkü hayatları da yine aynı hayat… Yine her çeşit kabahati işiyorlar, fenalıkları işliyorlar. Camiye de gelmiyorlar, günahları da irtikap ediyorlar. Böyle hacılıktan ne olacak yani?

Hacılığın kabul olduğu, geldikten sonraki hayatının gitmeden önceki hayatından daha iyi olması ile anlaşılır. İbadeti, takvâsı, dindarlığı gitmezden evvelkinden daha biraz yükseldiyse, hacılığı kabul olmuş demektir. Tekrar tekrar git, tekrar tekrar yüksel…

Bazan de bakıyorsun ki, geldikten sonraki hayatı evvelkinden daha bozuk… Demek ki hiçbir şeye yaramamış hacılık, yazık o paralara!

Ama bu demek değildir ki, sakın ha bir daha gitmeyeyim.

Şimdi biz namazları kılarız da kıldığımız namazların hiçbir şeye yaramadığını ben kendim biliyorum. Allah affetsin!

Ama yine devam edeceğiz, kılacağız ki bir gün içimize Allah-u

Teàlâ onun nurunu sunacak, hidayetini ihsan edecek. Bakacaksın ki, namazın içerisinden ayrılmak istemeyeceğiz artık. Namazın içerisinde bayılacağız. Ama o ruhu kabiliyetimize, istidâdımıza göre verecek olan Allah'tır.

Onun için hak yolundan, Allah demekten ayrılmayacağız.

"—Ben 'Allah!' diyorum da hiç faydası olmuyor?"

"—Beceremiyorum!" de...

Hiçbir şey olmasa da, daima Allah'ı dilinden bırakma sakın!

"—Ama bir şey olmuyor? Vesvese geliyor, kuruntular geliyor, şeytan şöyle diyor, böyle diyor."

Kim ne derse desin, sen Allah de, vazifen Allah demek senin... Senin vazifen Allah demek, şeytanın vazifesi seni sapıtmak. Sen onun sözüne bakacağına, Allah'ın sözüne bak da Allah demekten dilini de ayırma, gönlünü de ayırma!

Allah kusurlarımızı affetsin… Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar buyursun…

Allah-u Teàlâ cümlenizden razı olsun... Vücudlarınıza afiyet versin... Ömürlerinize bereket versin... Hastalıklarınıza sıhhat versin... Dünyanız, ahiretiniz ma'mur olsun... Durağımız cümleten cennet olsun inşâallah...

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

05. SAKINILACAK ŞEYLER (1)

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إيَّا كُمْ وَالْغِيبَةَ ، فَإِنَّ الْغِيبَةَ أَشَدُّ مِنَ الزِّنا ؛ إنَّ الرَّجُلَ قَدْ يَزْنِي ،

وَيَتُوبُ ، فَيَتُوبُ اللهُ عَلَيْهِ ، وَإِنَّ صَاحِبَ الْغِيبَةِ لا يُغْفَرُ لَهُ ، حَتَّى

يَغْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ (ابن أبي الدنيا في ذم الغيبة عن جابر وأبي

سعيد معا)

RE.174/1 (*İyyâküm ve'l-gıybete, feinne'l-gıybete eşeddü mine'z-zinâ; inne'r-racule kad yeznî, ve yetûbü, feyetûbu'llàhu aleyhi, ve inne sàhibe'l-gıybeti lâ yuğferu lehû, hattâ yağfira lehû sâhibühu.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Gıybetin Zinadan Kötü Oluşu

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan ve Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[40]

إيَّا كُمْ وَالْغِيْبَةَ ، فَإِنَّ الْغِيْبَةَ أَشَدُّ مِنَ الزِّنا ؛ إِنَّ الرَّجُلَ قَدْ يَزْنِي ،

وَيَتُوبُ ، فَيَتُوبُ اللهُ عَلَيْهِ ، وَإِنَّ صَاحِبَ الْغِيْبَةِ لاَ يُغْفَرُ لَهُ ، حَتَّى

يَغْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ (ابن أبي الدنيا في ذم الغيبة عن جابر وأبي

سعيد معا)

RE.174/1 (*İyyâküm ve'l-gıybete, feinne'l-gıybete eşeddü mine'z-zinâ; inne'r-racule kad yeznî, ve yetûbü, feyetûbu'llàhu aleyhi, ve inne sàhibe'l-gıybeti lâ yuğferu lehû, hattâ yağfira lehû sâhibühu.*)

Evvelki derste küçük günahlardan sakınmayı tavsiye etmişti. Küçük günahlar ki, sagàir diye tabir ediyoruz. Ne kadar ufak olursa olsun… Mesela, kıvılcım biliyorsunuz ufacık bir şeydir ama bir evin yanmasına, bir mahallenin yanmasına, bir çarşının yanmasına sebep olabiliyor. Bir kıvılcımdır, yangın çıkarabilir. Ufaktır diyerekten günahlara ehemmiyet vermemezlik

---

[40] İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.118, no:164; Gıybet *ve'n-Nemîme*, c.I, s.45, no:25; Ebü'ş-Şeyh, *et-Tevbîh ve't-Tenbih*, c.I, s.179, no:162; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan ve Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Hennâd, *Zühd*, c.II, s.565, no1178; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.596, no:8026; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.349, no:9783.

yapmamalı. Ufaktır, büyükleri de çeker, Allah esirgeye, insan sonra büyük büyük günahlar işler de farkına bile varmaz. Artık kulak asmaz.

Şimdi bugün gıybete geldi. Gıybet, arkasından onun ayıplarını söylemek. Gerek lafla, gerek işaretle, gerek hikâye tarikiyle... Hatta kalp ile olmasına bile cevaz vermemişler.

Gıybet bugün çok acı bir derttir Yalnız şu kadar var ki gıybet denilince, muhakkak birinin bir yerin arkasından konuşmak demek değildir. Meselâ, bir dinsizin dinsiz olduğunu duyurmak gıybet değildir. Bir sarhoşun sarhoşluğunu duyurmak gıybet değildir. Bir hırsızın hırsızlığını duyurmak gıybet değildir. Çünkü onlardan müslümanlara zarar gelmesin diye onları duyurmak lazım. Onları saklamak câiz değil. Onu duyuracaksın ki öteki müslüman da ondan korunsun. Bu gıybet müslümanların aleyhinde konuşmalardır. Müslümandır, hatadan da salim değildir.

Bu gıybet çok günahtır. Ne kadar günah?

O kadar büyük günah ki, hafsala kabul etmez. İnsan annesiyle zina eder mi? Etmez. Olacak şey değil yani. "Onun 33 tane zinasına bedel." demişler.

Bu müslüman arkadaşının, hele bir hoca arkadaşı mesela, hafız arkadaşı, din adamı. Camiye geliyor beş vakit namazını kılıyor. Bunların arkasından gıybetlerini yapmak, hatalarını söylemek, onun şanına şerefine keder verecek, onun zilletini mucip olacak şeyleri duyurmak ve çok büyük günahtır..

Onun için diyor ki:

Zina eden insan, zina eder, fakat tevbe eder, "Yahu ben bu işi yaptım ama tevbekârım. Bir daha yapmayacağım." der, olur ki Allah affeder. Ama gıybetinki öyle değil. Gıybet sahibi tevbe de etse kabul etmiyor Allah. Ta sen kimi gıybet ettiysen, gideceksin ve diyeceksin ki;

"—Kardeş! Ben senin hakkında, aleyhinde şöyle konuştum. Hata etmişim, şimdi senden af istiyorum. Beni affeder misin?"

O affederse, Allah ondan sonra affediyor. Allah'ın affı, kulun affından sonra geliyor. E bunu da yapabilecek babayiğit pek az çıkar. Gitsin de özür dilesin, insanın kibri, varlığı benliği müsaade etmez ki buna... Hadi kendinden büyüklerde olursa, ona kolaylık olur ama küçük adam, kendinden küçük gördüklerine gidip de özür dilesin, imkânı yok.

Allah muhafaza etsin cümlemizi…

b. Ölünün Arkasından Ağlamak

Şîrâzî, Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki;[41]

إِيَّا كُمْ وَالنِّيَاحَةِ عَلَى مَوْتَا كُمْ ، فَإِنَّ الْمَيِّتَ لاَ يَزَالُ مُعَذَّبًا

مَا نِيحَ عَلَيْهِ (الشيرازي في الألقاب عن أبي الدرداء)

RE. 174/2 (*İyyâküm ve'n-niyâhate alâ mevtâküm, feinne'l-meyyite lâ yezâlü muazzeben mâ nîha aleyhi*.)

Biliyorsunuz, *niyâha*; ölülerin arkasından parayla ağlama, ağlatma.

Ne diyorlar onlara? Goygoycu mu diyorlar. Ağlıyor senin için. Para veriyorsun o da ağlıyor.

İstersen kendi insanın da olsa, ölünün arkasından ağlamak, onun methiyelerini sayaraktan, iyiliklerini sayaraktan, şöyleydi de böyleydi de diyerekten günlerce ağlamak, bu ölenin muazzep oluşuna sebep olurmuş.

Eğer ölen insan ölmezden evvel vasiyet etti ise:

"—Sakın evlatlarım, benim arkamdan böyle ağlamayın!" dediyse, o zaman onların ağlayışı ölüye tesir etmez.

Vasiyet etmediyse, onların anlayışından dolayı ne kadar devam ederse, o niyâha müddetince ölü de muazzep olur.

Onun için Allah kusurlarımızı affetsin…

---

[41] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.619, no:42466; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.353, no:9796.

Takdir-i ilâhîye rıza… Ölüm hepimizin başına gelecek. Eh, ağlanır, gözler ağlar, ses çıkarmadan içinden sızlanırsın. Tabii sızlanmamak da mümkün değildir. Sızlanır insan, evlâdı ölür, ailesi ölür, anası babası ölür, sızlanır. Ama öyle dünya hallerinden goygoycular gibi söylenmek câiz değildir.

c. Güneşin Altında Oturmayın!

Hàkim, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[42]

إِيَّا كُمْ وَالْجُلُوسَ فِي الشَّمْسِ ، فَإِنَّهَا تُبْلِي الثَّوْبَ ، وتُنْتِنُ الرِّيحَ وتُظْهِرُ الدَّاءَ الدَّفِينَ (ك. عن ابن عباس)

[42] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.456, no:8264; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.139. no:25400; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.338, no:9758.

RE. 174/3 (*İyyâküm ve'l-cülûse fi'ş-şemsi, feinnehâ tüble's-sevbe, ve tüntinü'r-rîha, tüzhiru'd-dâe'd-defîne.*)

(*İyyâküm ve'l-cülûse fi'ş-şemsi*) "Güneşte oturmaktan sakının! (*Feinnehâ tüble's-sevbe*) Çünkü güneş elbiseyi eskitir, (*ve tüntinü'r-rîha*) kokutur, (*Tüzhiru'd-dâe'd-defîne*) gizli hastalığı meydana çıkarır.

Güneşin altında oturmayı da tavsiye etmiyor. Bizim memleketlerimizde pek o kadar şiddetli değildir güneş ama, Arabistan gibi memleketlerde çok şiddetli. O şiddetli güneşin altında oturmak câiz değildir buyrulmuş.

"—Güneş altında oturmayın! Çünkü giydiğiniz elbiselerin eskimesine, kokuların yayılmasına ve içeride gömülü olan, saklı olan hastalıkların meydana çıkmasına vesile olur."

d. Sapanla Taş Atmayın!

Taberanî, Imran ibn-i Husayn RA'dan ve Abdullah ibn-i Mugaffel RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[43]

إِيَّا كُمْ وَالْخَذْفَ فَإِنَّهَا تَكْسِرُ السِّنَّ وَتَفْقَأُ الْعَيْنَ وَلاَ تُنْكِىءُ الْعَدُوَّ

(طب ، عن عمران بن حصين أو عبد الله بن مغفل)

RE. 174/4 (*İyyâküm ve'l-hazefe, feinnehâ teksiru'sinne, ve tefkaü'l-ayne, ve lâ tenkiü'l-adüvve.*)

(*İyyâküm ve'l-hazefe*) "Sapanla taş atmaktan sakının! () Çünkü o dişi kırar, (*ve tefkaü'l-ayne*) gözü çıkarır, (*ve lâ tenkiü'l-adüvve*) ve düşmanı da yaralamaz."

---

[43] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.227, no:566; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.36, no:6011; Imran ibn-i Husayn RA'dan ve Abdullah ibn-i Mugaffel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.351. no:10843; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.339, no:9761.

Ki çocukların sapanla attıkları taşlar yahut elleriyle attıkları taşlar, ki bunlar hiçbir şeye yaramaz. Birisinin dişinin kırılmasını, birisinin de gözünün çıkmasına sebep olabilir. Bunlarla düşman korkutulmaz. Düşmanı korkutacak, atılacak şeyler, onlara göre olmalıdır, zamanına göre olmalıdır.

e. Çalgı ve Şarkı Dinlemekten Sakının!

İbn-i Sasarî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[44]

إِيَّا كُمْ وَاسْتِمَاعَ الْمَعَازِفِ وَالْغِنَاءِ ؛ فَإِنَّهُمَا يُنْبِتَانِ النِّفَاقَ فِي الْقَلْبِ ،

كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْبَقْلَ (ابن صصري عن ابن مسعود)

RE.175/5 (*İyyâküm ve'stimâa'l-meâzifi ve'gınâe; feinnehümâ*

[44] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.220, no:40667; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.334, no:9744.

yünbitâni'n-nifâka fi'l-kalbi, kemâ yünbitü'l-mâü'l-bekale.)

Bu bugünün büyük dertlerinden birisi.

Buyuruyor ki:

(*İyyâküm ve'stimâa'l-meâzifi ve'l-gınâe*) "Sizi çalgı ve şarkı dinlemekten men ederim."

Mevlithan mı diyorlar, ne diyorlar onlara, gazelciler. Onların çeşitli sözleri ile söylenen şiirler ve neler varsa bunların hepsinden sizi men ederim. Sakının bunlardan.

Evet şimdi mesela çeşitli çalgı aletleri var ya, adlarını beceremeyeğim onların, bir sürü. Bunların hepsi bu meâzif kelimesinin altındadır. Hangisi olursa olsun, tamburundan tut da davuluna varıncaya kadar.

(*Feinnehümâ yünbitâni'n-nifâka fi'l-kalbi*) "Su çalgı ve şarkılar, kalpte münafıklık bitirir; (*kemâ yünbitü'l-mâü'l-bekale*) suyun otları bitirdiği gibi… Suladın mı bir yeri, oradan otlar biter. O otlar nasıl bitiyorsa, gönülde de bu sebeple münafıklık biter." diyor. E ondan sonra sen kendini nasıl kurtarırsın bilmem.

Onun için bunlarla meşgul olmamalı!

Abdülhâlik-ı Gücdevânî Hazretleri çocuğuna nasihatinde:

"—Oğul, sakın bunları dinleyici olma ve bunlarla sohbet edici de olma!" diyerek, bunlardan onu men ediyor.

f. Münafıkların Huşûu

Deylemî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[45]

إِيَّا كُمْ وَخُشُوعَ النِّفَاقِ ، يَخْشَعُ الْبَدَنُ ، وَلاَ يَخْشَعُ الْقَلْبُ

(الديلمي عن ابن مسعود)

RE. 175/6 (*İyyâküm ve huşûa'n-nifâkı, yahşeu'l-bedenü, ve lâ*

[45] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.455; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.527, no:20090; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.355, no:9801.

yahşeu'l-kalbü.)

(*İyyâküm ve huşûa'n-nifâkı*) "Münafıkların huşûu gibi huşû taslamaktan sizi men ederim, hazer ederim."

Kafasını eğer, boynunu eğer, gözünü yumar; "Oo!.. Ne adam! Evliyâ!" dersin. Kendisinde havf u haşyet olduğunu zannettiriyor herkese...

(*Yahşeu'l-bedenü, ve lâ yahşeu'l-kalbü*) "Bedeninde huşû olur, halbuki kalbinde o korku yoktur."

Kafasında o korku, boynunda o korku, belinde o korku, eğmiş kendini, ha giderken filan bakıyorsun, ne güzel. Ama içinde o korku yoksa, onlardan sizi tahzir ederim. Yani korku içinize sinsin, korku içinizde olsun. Dilinizde veyahut kafanızda gözünüzde olmasın.

Ama kalbe geçirebilmek için de öyle gözlerin yaptığı taklitçilik de caizdir ki, o o suretle de kalbe bir müddet sonra yerleşmiş olur. Kalpte de havf u haşyet belirmiş olur.

g. İsraftan Sakının!

Deylemî, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[46]

إِيَّا كُمْ وَالسَّرَفَ فِي الْمَالِ ، وَالنَّفَقَةِ ؛ وَعَلَيْكُمْ بِا لإِقْتِصَادِ ، فَمَا

افْتَقَرَ قَوْمٌ قَطُّ اقْتَصَدُوا (الديلمي عن أبي أمامة)

RE. 174/7 (*İyyâküm ve's-serefe fi'l-mâli, ve'n-nefakati; ve aleyküm bi'l-iktisâdi, femâ iftekara kavmün kattu iktesadû.*)

(*İyyâküm ve's-serefe fi'l-mâli, ve'n-nefakati*) "Malda ve nafakada israftan sakının! Onları boş yere, lüzumsuz yere harcamayın! (*Ve aleyküm bi'l-iktisâdi*) Size iktisatlı olmayı tavsiye

---

[46] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.387, no:1560; Ebû Ümâme RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.53, no:5454; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.342, no:9767.

ederim. Ne kadar zengin olursanız olun, iktisattan ayrılmayın!"

(*Femâ iftekara kavmün kattu iktesadû*) "Bir kavim iktisada riayet ettiği müddetçe kat'iyen fakir olmaz. İktisada riayet ettiği müddetçe fakirlik yüzü görmez. Fakirliği, iktisada riayetsizliğinin cezasıdır."

h. Ana Babaya İsyandan Sakının!

Deylemî Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[47]

إِيَّاكُمْ وَعُقُوقَ الْوَالِدَيْنِ ، فَإِنَّ الْجَنَّةَ يُوجَدُ رِيحَهَا مَسِيرَةَ أَلْفِ عَامٍ ،

وَلا يَجِدُ رِيحَهَا عَاقٌّ ، وَلاَ قَاطِعُ رَحِمٍ ، وَلاَ شَيْخٌ زَانٍ ، وَلاَ جَارٌّ

إِزَارُهُ خُيَلاَءَ ، إِنَّمَا الْكِبْرِيَاءُ لِلَّهِ عز وجل (الديلمي عن علي)

RE. 174/8 (*İyyâküm ve ukùka'l-vâlideyn, feinne'l-cennete yûcedu rîhuhâ min mesîreti elfi àmin, ve lâ yecidü rîhahâ àkkun ve lâ kàtıu rahimin, ve lâ şeyhun zânin, ve lâ cârrun izârehû huyelâe, inneme'l-kibriyâe li'llàhi azze ve celle.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Vâlideyn, ana baba demek.

(*İyyâküm ve ukùka'l-vâlideyn*) "Aman, sakın anne ve babaya âsi olmayın! Sakın annenin babanın sözünü dinlemeyen, onlara karşı gelen bir evlat olmayın!"

(*Feinne'l-cennete*) "Hiç şüphe yok ki cennet öyle bir yerdir ki, (*yûcedu rîhuhâ min mesîreti elfi âmin*) onun kokusu bin yıllık mesafeden duyulur." Cennet öyle bir yer. (*Ve lâ yecidu rîhahâ*

---

[47] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.18; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.
İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.81; Hz. Ali RA'dan
Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s:113, no:44000; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.357, no:9807.

âkkun) Ama anne babaya âsi olan, karşı gelmiş olan, onunla arası bozuk olan evlât, cennetin kokusunu bile duyamaz."

(*Ve lâ kàtiu rahimin*) "Akraba u taallukâtı ile ilgisini kesen de o da kokuyu duyamaz."

(*Ve lâ şeyhun zânin*) "Yaşı 60-70'i bulmuş hâlâ gençlik devreleri ile kötülük peşinde. Bu da cennetin kokusunu duyamayacak."

(*Ve lâ cârrun izârahu huyelâe*) "Bir de mağrurluğundan, kibrinden, gururundan, kendini beğenmesinden dolayı elbisesini yerde sürükleyen."

(*İnneme'l-kibriyâu'llàhi azze ve celle*) "Büyüklük ancak Allah'a yakışır, Allah'tan gayrisine büyüklenmek câiz değildir."

Onun için bu kibirliler, şeyh-i zâniler, kâtı-i rahimler, ana babaya âsi olanlar cennetin kokusunu bile duyamayacaklarını beyan buyuruyor.

Başka bir hadis-i şerifte buyrulmuş ki:[48]

اَلْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ (القضاعي ، خط. في الجامع عن أنس)

RE. 200/16 (*El-cennetü tahte akdâmi'l-ümmehât*) "Cennet anaların ayakları altındadır." buyrulmuş.

Ne demek?.. "Evlat anneye babaya çok hürmet ederse, cennete öyle girer." demek. Anneyi babayı üzmemek lâzım, àsî olmamak lâzım!

Onları kızdırırsan, isyan edersen, tuğyan edersen cenneti kaçırmış olursun.

---

[48] Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.102, no:119; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.116, no:2611; Hatîb-i Bağdâdî, el-*Câmiü'l-Ahlâk*, c.IV, s.461, no:1714; Ebü'ş-Şeyh, *el-Fevâid*, c.I, s.26, no:25; Ebü'ş-Şeyh, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.19, no:1034; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.348, no:347; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.128, no:442; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.461, no:45439; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.335, no:1078; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.80, no:11476.

i. Kıssacılardan Sakının!

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SEAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[49]

إِيَّاكُمْ وَالْقُصَّاصُ، الَّذِينَ يُقَدِّمُونَ وَيُؤَخِّرُونَ وَيَخْلِطُونَ وَيَغْلِطُونَ

(الديلمي عن أنس)

RE. 174/9 (*İyyâküm ve'l-kussâs, ellezîne yukaddimûne ve yüahhirûne, ve yahlitûne ve yağletûne.*)

(*İyyâküm ve'l-kussâs*) "O kıssa anlatıcılardan sakının! (*Ellezîne yukaddimûne ve yüahhirûne*) Onlar anlattıklarında takdim ederler, tehir ederler; bilgileri öne alırlar, sona bırakırlar, yâni yerlerini değiştirirler. (*Ve yahlitûne ve yağletûne*) Birbirleriyle karıştırırlar ve hataya düşerler."

Bu kıssacı vâizlerin özelliklerindendir ki, konuşmalarında daima ifrat ve tefrit olarak fazla şey konuşurlar. Lafını zînetlendirmek için vakaları genişletirler, şöyle yaparlar böyle yaparlar. Onlardan da ikaz ediyor:

"—Olduğu gibi söyleyin! Âyetinin mânası, hadisin mânası neyse onunla iktifa edin!" diyor.

Gerisi Allah'a ait.

j. İhbarcılıktan Sakının!

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[50]

---

[49] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.386, o:1554; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.351, no:9789.

[50] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s,380, no:1530; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.815, no:8846; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIII, s.170, no:35991.

إِيَّا كُمْ وَقَاتِلَ الثَّلاَثَةِ ، فَإِنَّهُ مِنْ شِرَارِ خَلقِ اللهِ ، رَجُلٌ سَلَّمَ أَخَا هُ إِلَى سُلطَانِهِ ، فَقَتَلَ نَفْسَهُ ، وَقَتَلَ أَخَا هُ ، وَقَتَلَ سُلْطَانَهُ (الديلمي عن أنس)

RE. 174/10 (*İyyâküm ve kàtile's-selâseti, feinnehû min şirâri halki'llâh, racülün selleme ehâhu ilâ sultânihî; fekatele nefsehû, ve katele ehàhu, ve katele sultànehû.*)

Üç kişinin katilinden sakınınız. Zira o, Allah'ın mahlukatının şerlilerindendir. Şöyle ki: "O, (gammazlıkla) kardeşini sultana teslim eden bir kişidir ki, böylece o hem kendini öldürdü, hem kardeşini öldürdü ve hem de sultanını öldürmüş oldu.

(*İyyâküm ve kàtile's-selâseti*) "Üç kişinin katline sebep olmaktan korkunuz, sakının; (*feinnehû min şirâri halki'llâhi*) çünkü o, Allah-u Teàlâ'nın şerli bir mahlûkudur. (*Racülün selleme ehâhu ilâ sultânihî*) Bir adamdır ki, 'Bu adam şöyle dedi, böyle dedi.' diyerek gammazlıkla kardeşini sultana ihbar ediyor."

Üç kişinin katline sebep oluyor: (*Fekatele nefsehû*) "Bir kere kardeşini ihbarından dolayı kendini öldürmüş oluyor. (*Ve katele ehàhu*) "O ihbarından dolayı kardeşini de o da bir cezaya çarptığından dolayı onun da ölümüne sebep oluyor." Ve katele sultânehu. "Onu katleden sultan o da ayrıca bir cezaya müstehak oluyor ki, nasıl haksız yere sen bu adamın raporu ile bu adamı bu cezaya çarptırdın?" diyerekten. Bir ihbarcı üç kişinin vebaline giriyor.

k. Sultanla Oturup Kalkmaktan Sakının!

Deylemî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efedimiz buyurmuşlar ki:[51]

---

[51] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I; s.382, no:1536; Hz. Ali RA'dan. *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.358, no:9811.

إِيَّا كُمْ وَمُجَالَسَةَ السُّلْطَانِ ، فَإِنَّهَا ذَهَابُ الدِّينِ ؛ وَإِيَّا كُمْ وَمَعُونَتَهُ ،

فَإِنَّكُمْ لاَ تَحْمَدُونَ أَمْرَهُ (الديلمي عن علي)

RE. 174/11 (*İyyâküm ve mücâlesete's-sultâni, feinnehâ zehâbü'd-dîni; ve iyyâküm ve meûnetehû, feinneküm lâ tahmedûne emrahu.*)

(*İyyâküm ve mücâlesete's-sultâni*) "Sultanla oturup kalkmaktan sakının! (*Feinnehâ zehâbü'd-dîni*) Çünkü bu, dinin gitmesidir. (*Ve iyyâküm ve meûnetehû*) Ona yardımcı olmaktan da sakının! (*Feinneküm lâ tahmedûne emrahu*) Zira siz onun işini övemezsiniz."

Şâyân-ı dikkattir bu! Sultanlık ayrı bir dert, iş. Makamının icabı olaraktan, saltanatının icabı olaraktan kendisinde birçok kuvvet ve kudretler vardır. Onların yanında oturduğu vakitte, onların sözüne evet demek mecburiyetindedir insan. Evet demedin miydi, atarlar oradan o adamı… Binâen aleyh evet dediğin vakitte de dinin gider elinden.

"—Her şeye evet denir mi?"

Ama sen oradan onun sesini duyuyorsun, onun için evet dersin. Evet deyince din de gider.

Onun için Abdülhâlık-ı Gücdevânî'nin oğluna olan nasihatinden birisi de bu:

"—Sakın sultanla oturma ve sohbet etme. Eğer onlarla oturur da sohbet edersen dinin elinden gider." diyor.

l. Söz Taşımaktan Sakının!

İbn-i Lâl Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[52]

---

[52] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.3, no:1547; Ebü'ş-Şeyh, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.402, no:952; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

إِيَّاكُمْ وَالنَّمِيمَةَ ، وَنَقْلَ الأَحَادِيثِ (ابن لال عن ابن مسعود)

RE. 174/12 (*İyyâküm ve'n-nemîmete ve nakle'l-ehâdîsi.*)

(*İyyâküm ve'n-nemîmete*) "Kovuculuk yapmaktan sakının! (*Ve nakle'l-ehâdîsi*) Söz taşımaktan da sakının!"

Bu da yine bir derttir!

Konuşuruz bir mecliste, sohbette. Eh bazen de olur da şöyle böyle bir laf geçmiştir aramızda. Hemen gider;

"—Senin hakkında filan ne dedi biliyor musun?" diye.

"—Ne dedi?"

"—Şöyle dedi, böyle dedi." der, arayı bozar.

Bundan sakının. Bu gibi sözleri nakletmeyin!

Ve bunların nakletmekte de çok zarar vardır. Faydalı şeyse neyse ama faydasız olursa hiç bunları nakletmeyin.

Buna münasip bir şey hatırıma geldi.

Hendek muharebesi, Hicretin 5. yılı Şevval ayının 7'sinde (1 Mart 627) başlayıp Zilkade'nin 1. günü (24 Mart 627) sona erdi. Şehrin müdafaası çevresine kazılan hendeklerle sağlandığı için Hendek Gazvesi denilmiştir. Hendeğin uzunluğu yaklaşık 5,5 kilometre, genişliği 9 metre, derinliği ise 4,5 metre kadardı.

Birkaç haftada tamamlanan hendek kazma işinden hemen sonra, muhtemelen 10-12.000 kişiden oluşan düşman ordusu Medine'ye ulaştı ve karargâhını şehrin kuzeyinde Uhud Savaşı'nın yapıldığı alanda kurdu; müşriklerin sancağını Benî Abdüddâr'dan Osman ibn-i Talha taşıyordu. Müslüman askerlerin sayısı ise 3000 kadardı ve muhacirlerin sancaktarı Zeyd ibn-i Hârise, ensarınki ise Sa'd ibn-i Ubâde idi.

Rasûl-i Ekrem kadınlarla çocukların, yiyecek ve içeceklerin, değerli eşyaların ve hayvanların şehirde bulunan en müstahkem binalarda toplanmasını ve ordunun Sel dağı eteklerinde karargâh kurmasını emretti. Kendisi de çadırını Zûbâb dağından bugün

---

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.655. no:8534; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.352, no:9794.

Fetih Mescidi'nin bulunduğu yere nakletti. Kureyşliler ve müttefikleri böyle bir hendekle karşılaşacaklarını hiç düşünmedikleri için şaşırıp kaldılar.

Daha önce Hayber'e sürülmüş olan Benî Nadîr'e mensup bir heyet, Medine'de oturan ve müslümanlarla arası iyi olan Benî Kurayza yahudilerine gidip onları müslümanlara karşı hücuma geçmeye ikna etti. Durumu öğrenen Peygamber SAS, hemen tedbir aldı ve birkaç yüz kişiden oluşan iki birlik göndererek yahudi mahallelerinin etrafını kuşattı

Bu arada Benî Eşca' kabilesinin reisi Nuaym ibn-i Mes'ûd müslüman olmuş ve bunu henüz kimse duymamıştı. Nuaym, Rasûl-i Ekrem'in yanına geldi:

"—Yâ Rasûlallah! Ben müslüman oldum, dininizi kabul ettim. Bana emrini söyle!" dedi.

Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz:

"—Madem ki şimdi sen de müslümansın. İslâmiyet'ini sakla, git düşman tarafına, onların aralarını aç." buyurdu.

Nuaym, Benî Kurayza yahudilerine gitti ve kendilerine,

Medineli olmayan müttefiklerin yurtlarına dönünce yalnız kalacaklarını, onlardan savaşacaklarına ve kuşatmayı kaldırmayacaklarına dair söz vermelerini, güvence için de Kureyş'ten 70 kişiyi rehin istemelerini tavsiye etti.

Sonra da müttefik ordugâhlarına giderek yahudilerin gizlice Hz. Peygamber'le anlaştıklarını, Kureyş'in bazı ileri gelenlerini rehin alıp, ona götürmeye karar verdiklerini söyledi. Aynı haberleri müslümanlar arasında da yaydı. Böylece düşman saflarında ortaya çıkan ihtilâf, Benî Kurayza yahudilerinin saf dışı kalmaları sonucunu doğurdu.

Ertesi gün gittiler olayı soruşturunca, Nuaym'ın doğru söylediğine karar verdiler. Ebû Süfyan baştan, "Ben gidiyorum!" dedi taifesine.

Allah da o sırada bir fırtına verdi. O fırtınaya dayanamadılar, çekilip gittiler. Benî Kureyza yine kaldı müslümanların eline...

Nuaym'ın bu yaptığı nemîme değil işte. Bu Peygamberin sözü sebebiyle iki tarafı birbirine düşürerek İslâm'ı kurtarmak. İslâm'ı kurtarmak için bu oyunu yaptı.

O zaman Peygamber SAS Efendimiz:[53]

الحَرْبُ خَدْعَةٌ (خ. ت. د. عن جابر)

(*El-harbu hud'atün*) "Harp hileden ibarettir." buyurdular.

O suretle de müslümanlar müşriklerin şerrinden kurtuldular.

Yalnız orada bir şey var, hoşuma gider her zaman: Hendek kazılmış, tabii düşman hendeği geçemiyor. Okçular var, geçeni vuruyorlar.

Araplar arasında cesaretiyle şöhret kazanan Amr ibn-i Abdüved hendeği atlamış atıyla… Mübâreze için bir savaşçı istemiş. Rasûl-i Ekrem Hz. Ali'ye kılıcını vermiş ve sarığını sarmış. Henüz genç yaşta bulunan Hz. Ali mübâreze için onun karşısına çıkmış. Tabii zırhlı olduğu için tanımıyor onun kim

---

[53] Buhârî, *Sahîh*, c.X, s.229, no:2805; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.245, no:1598; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.225, no:2266; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

olduğunu.

"—Kimsin?" demiş.

"—Ebû Talib'in oğluyum!" demiş.

"—Yahu, senin babanla benim çok ahbaplığım vardı. Sana kıyamam, senin ağzın daha süt kokuyor. Sen git de bana yakışan bir adam gelsin karşıma!" demiş.

"—Sen bana kıyamazsan ben sana kıyarım. İn atından da dövüşelim." demiş.

Adam atından inmiş, Hz. Ali Efendimiz orada bir at oyunu oynatıyor. Tozu dumana karıştırıyor, adamın kılıç hamlesi boşa gidiyor. Hz Ali'ye geliyor sıra, Bir vurduğu vakitte ikiye bölüyor, atıyor dışarı.

Onun gibi bir de Ubeydullah isminde birisi var. O da birisini vurmuş, hem kalkanını, hem kendisini, hem de atının eğerini kesmiş böyle. Demişler ki;

"—Amma keskin kılıcın varmış!"

"—Yok, kılıçta değil iş. Allah'ın verdiği bu bilekte iş!" demiş.

Kılıç herkesin elinde var, kullanmasını bilemezsen para etmez ki… Silah da öyle.

Allah cümlesinin şefaatine nâil etsin bizi...

Burası çok dikkate şayan bir şeydir ki, Ashab-ı kiramın yiyecek ekmeği bile yoktu. Son derece zaruret sahipleriydi. Fakat o zaruretlerine mukabil düşmana karşı nasıl cansiperane müdafaa ediyorlardı ve taarruza da geçiyorlardı. Koca Kayser İmparatorluğu'nu, koca Bizans İmparatorluğu'nu dize getirdiler.

Kim? O ekmeği olmayan Arap çocukları.

Bugün insanlar kıyameti koparıyorlar:

"—Açlıktan yapıyoruz bunu!"

Ne açlıktan yapması, dinsizlikten! Din yok ki… Din olmayınca açlığı bahane ediyorlar Açlıkta kabahat değil ki, dinsizlikte kabahat… Dini olan aç ölür, kimsenin ne malına taarruz eder, ne de onu yakar. Ama dini olmayınca;

"—Bu adam rahat yaşıyor. Ben aç öleyim, o müreffeh yaşasın olur mu?" der, çalar.

Geçen gün Yeni Cami'nin imam efendisi camisine giderken, sen arabaya bindir onu, götür bir yerde soy. Olacak şey mi bu?

Şu komşumuz da camiye gelirken şuracıkta yakalamışlar, otomobilden inmişler. Adamcağıza bıçaklarını çekmişler, elini de kesmişler.

"—Ne o?"

"—Para vereceksin!" demişler.

Sabah namazı vakti. Herkes camiye geliyor, onlar soygunculuk yapıyorlar. Bunlar fakirlikten değil, dinsizlikle imansızlığın iktizası…

Allah şerlerinden muhafaza etsin cümlemizi…

m. Ganimet Malını Almaktan Sakının!

Buhàrî ve Ebû Nuaym, Sâbit ibn-i Râfi' RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[54]

إِيَّاكُمْ وَالْغُلُولُ ، الرَّجُلُ يَغْشَى الْمَرْأَةَ قَبْلَ أَنْ تَقْسِمَ ، ثُمَّ يَرُدُّهَا إِلَى الْمَقْسِمِ ؛ وَالرَّجُلُ يَلْبَسُ الثَّوْبَ حَتَّى يَخْلِقَهُ ، ثُمَّ يَرُدُّهُ إِلَى الْمَقْسِمِ ؛ أَوْ يَرْكَبُ الدَّابَّةَ قَبْلَ أَنْ تُخْمَسَ ، ثُمَّ يَرُدُّهَا إِلَى الْمَغْنَمِ (خ . في تاريخه ، والحسن بن سفيان ، وابن مندة ، وابن السكن ، وأبو نعيم عن ثابت بن رفيع)

RE. 174/13 (*İyyâküm ve'l-gulûle, er-raculü yağşe'l-mer'ete*

---

[54] Ebû Nuaym. *Ma'rifetü's-Sahabe*, c.IV, s.237, no:1270; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II. s.303, no:655; İbn-i Kàni', *Mu'cemü's-Sahabe*, c.I, s.335, no:196; Sâbit ibn-i Râfi' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.387, no:11047; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.348, no:9781.

kable en tukseme, sümme yeruddühâ ile'l-maksemi; ve'r-raculü yelbesü's-sevbe hattâ yuhlikahu; sümme yeruddühû ile'l-maksemi; ev yerkebü'd-dâbbete kable en tuhmese, sümme yeruddühâ ile'l-mağnemi.)

(*İyyâküm ve'l-gulûle*) "Ganimete hile yapmaktan sakının! (*Er-raculü yağşe'l-mer'ete kable en tukseme*) Kişinin ganimet taksim edilmeden önce cariyeye yaklaşması, (*sümme yeruddühâ ile'l-maksemi*) sonra da onu getirip taksim yerine bırakması; (*ve'r-raculü yelbesü's-sevbe hattâ yuhlikahu*) gene bir adamın elbiseyi giyip yıpratması, (*sümme yeruddühû ile'l-maksemi*) sonra gidip taksim yerine bırakması; (*ev yerkebü'd-dâbbete kable en tuhmese*) veya taksimden önce hayvana binmesi; (*sümme yeruddühâ ile'l-mağnemi*) sonra onu ganimet hayvanlarını içine iade etmesi aldatmadır."

Eski devirlerde muharipler, kazandıkları ganimet denilen malı askerlere taksim ederlerdi. Bu taksimin humusa gitmeden evvel yapılması câiz değildir. Evvelâ dinin icabı olan beytülmale ait kısmı, beşte biri ayrılır, ondan sonra geri kalanı taksim olunurdu. Fakat tabii herkes malın bir kısmını, "Eh burada benim de hakkım var." diyerek alsa; bir at alsa, bir hayvan alsa yahut bir kadın alsa... Sonra bunları götürüp yine teslim etse; bu kullanımlar taksimden evvel olduğu için câiz olmaz."

n. Yatsıdan Sonra Oturmayın!

Abdü'r-Rezzak, İbn-i Cüreyc'den, o da Osman ibn-i Muhammed'den, o da Benî Seleme'den bir adamdan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[55]

إِيَّاكُمْ وَالسَّمَرَ بَعْدَ الْعِشَاءِ الآخِرَةِ ، وَإِذَا تَنَاهَقَتِ الْحُمُرُ مِنَ اللَّيْلِ ،

[55] Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.I, s.563, no:2139; İbn-i Cüreyc'den, o da Osman ibn-i Muhammed'den, o da Benî Seleme'den bir adamdan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.803, no:21483; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.342, no:9769.

فَاسْتَعِيذُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ (عب. عن ابن جريج عن عثمان بن محمد عن رجل من بني سلمة)

RE. 175/1 (*İyyâküm ve's-semera ba'de'l-işâi'l-âhireti, ve izâ tenâhekati'l-humuru mine'l-leyli, fe'steîzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni.*)

(*İyyâküm ve's-semera ba'de'l-işâi'l-âhireti*) "Yatsıdan sonra sohbetten sakının! (*Ve izâ tenâhekati'l-humuru mine'l-leyli*) Geceleyin merkepler anırdığı zaman, (*fe'steîzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni*) şeytandan Allah'a sığının!"

Bu yatsı namazından sonra oturmayı men eder. Ancak yatsı namazından sonra oturmak bazı meselelerde, mühim meselelerde câizdir. Ders okuyan bir çocuğun dersini biraz mütâlea edebilmesi için yahut bazı mühim adamların mühim bir meseleyi konuşmaları için toplantılar yapılabilir. Bu toplantılarda oturmalarına müsaade edilmiştir.

Fakat onun haricinde herkes camisinden çıktı mı, evine gitti mi abdestini tazeler, biraz namaz kılar, biraz Kur'ân okur, Allah'a şükreder, yatar. Vücudunu dinlendirir.

Gecenin yarısı geçtikten sonra tekrar uyanır. Çünkü dinlendi vücudu. Dinlenen vücut kalkar, abdestini alır, gece namazını kılar, ellerini açar Hakk'a tazarru ve niyaz eder, yalvarır.

Fakat yatsıdan sonra oturmuş, saat 12 olmuş, hatta 12'yi de geçmiş hatta hâlâ muhabbet…

"—Ama ne konuşuluyor?"

Fındık kabuğunu doldurmaz. Bunlara muhabbet denmez. Fındık kabuğunu doldurmayan dedikodudan ibaret şeyler. Bunların hepsi beş dakikada veyahut 10 dakikada hallollunacak meselelerdir. Bu 10 dakikada hallollunacak meseleyi uzatırlar da uzatırlar.

Niye? Vakit geçsin de ondan sonra yatalım.

Bu Peygamber'in emrine muhalif. Zikir etsen de muhalif. Yatacaksın, dinleneceksin gece kalkıp zikredeceksin. Gece kalkıp namazını kılacaksın.

O bazı büyükler varmış geceleri hiç uyumuyormuş. Onlarla biz kıyas olamayız. Onlar müstesna adamlar. Geceleri kalkarlar, hiç uyumazlar. Pek çok böyle kimseler var ki, gece uyumamışlar. Başta imamımız İmam Azam; kırk sene yatsı namazının abdestiyle sabah namazını kılmış. Ne bahtiyarlık!

Bunun gibi pek çokları var. Bunlar müstesna insanlar. Biz de Rasûlüllah'ın gösterdiği yol üzerinde gitmek için, yatsı namazını kıldık geldik mi abdestimizi tazeleriz, hiç olmazsa dört rekât bir namaz kılarız. Borç namazımız varsa biraz da borç namazımızdan kılarız. Yatarız dinleniriz, gece mümkün olduğunca kalkar, bir de gece namazını kılarız. Tekrar yatarız, sabaha yine hazır olaraktan, neşeli olaraktan geliriz.

Bizim yolumuz budur, zuâfâ yolu…

o. Yalan Yeminden Sakının!

Hatîb-i Bağdâdî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[56]

إِيَّا كُمْ وَالْيَمِينَ الْفَاجِرَةِ ، فَإِنَّهَا تَذَرُ الدِّيَارَ بَلاقِعَ ، وَالْكَذِبُ كُلُّهُ إِثْمٌ

(خط. في المتفق والمفترق عن علي)

RE. 175/2 (*İyyâküm ve'l-yemîne'l-fâcireti, feinnehâ tezeru'd-diyâra belâkıa, ve'l-kezibü küllühû ismün.*)

(*İyyâküm ve'l-yemîne'l-fâcireti*) "Yalan yeminden sakının! (*Feinnehâ tezeru'd-diyâra belâkıa*) Çünkü o ülkeleri harab eder. (*Ve'l-kezibü küllühû ismün*) Yalanın hepsi günahtır."

Allah hepimizi bu dil alışkanlığından muhafaza etsin... Bazı ufak esnaflar vardır ki yemine alışmışlardır. Meselâ pırasa

---

[56] Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.II, s.135, no:288; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.138; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.96, no:44052; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.354, no:9799.

satıyor, patates satıyor, soğan satıyor. Gayet ehemmiyetsiz şeyler yani. Kilosuna 10 kuruş ister meselâ…

"—Yedi buçuğa vermez misin?" dersin.

"—Vallàhi olmaz!" der.

Olur ama bu yemini işte o araya sokuyor işte. Bu câiz olmayan bir şey artık. Hatta büyük satışlarda da olsa, yine ortaya Allah'ın ismini koymamalı. Alırsa alır, almazsa almaz; ne yapalım! Yeminle mi satacaksın malını?

Bunlar yalan olursa, insanın üzerine büyük günahları getirir. Yalan zaten hepsi günahtır. Bir de bunu yeminle tekit ediyorsun, o zaman oluyor günah-ı kebâir…

Günah-ı kebâiri, yâni büyük günahları şöyle saymışlar:

1. Allah'a şirk etmek.
2. Valideyne âsi olmak.
3. Adam öldürmek.
4. Bir de yalan yere yemin etmek.

Bunlara da dikkat edeceğiz.

ö. Yol Üzerinde Oturmayın!

Ebû Dâvud. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[57]

إِيَّا كُمْ وَالْجُلُوسَ عَلَى الطُّرُقَاتِ ، فَإِنْ أَبَيْتُمْ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ ؛ غَضُّ الْبَصَرِ ، وَكَفُّ الأَذَى ، وَرَدُّ السَّلاَمِ ، وَالأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ ، وَالنَّهْىُ عَنِ

[57] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.441, no:4181; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.VIII, s.351, no:2285; Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.46, no:3960; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.36, no:11327; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.89, no:13221; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.297, no:958; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.175, no:148; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.441, no:1247; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.224, no:449; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.I, s.178, no:307; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.385, no:1549: Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

الْمُنْكَرِ ، وَإِرْشَادُ السَّبِيلِ (د. عن أبي هريرة)

RE. 175/3 (*İyyâküm ve'l-cülûse bi't-turukâti, fein ebeytüm fea'tu't-tarîka hakkahû; gaddu'l-basari, ve keffü'l-ezâ, ve reddü's-selâmi, ve'l-emru bi'l-ma'rûfi, ve'n-nehyü ani'l-münkeri, ve irşâdü's-sebîli.*)

(*İyyâküm ve'l-cülûse bi't-turukâti*) "Yollar üzerine oturmaktan sakının! (*Fein ebeytüm fea'tu't-tarîka hakkahû*) Eğer oturmuşsanız, yola hakkını verin! (*Gaddu'l-basari*) Onlar da: Gözü yummak, (*ve keffü'l-ezâ*) eza veren şeylerin kaldırılması, (*ve reddü's-selâmi*) selâmın iadesi, (*ve'l-emru bi'l-ma'rûfi*) maruf ile emretmek, (*ve'n-nehyü ani'l-münkeri*) münkerden nehyetmek, (*ve irşâdü's-sebîli*) ve soranlara yol ta'rif etmektir."

Bu yol üzerlerinde durup konuşmalar çok yapılıyor. Yol kimsenin hakkı değildir, oradan gelip geçecek insanlar. Hele bazı arabacılar arabalarını durduruyorlar. Bir muhabbet olsun yahut bir şey olsun. Durmaya hakkın yok. Hele bugün eski güne de benzemez artık. Herkes akın halinde arabalar geliyor. Bir kişi durdu muydu arkada 100 tane araba sıralanıyor.

Niçin? O adam bir şey söyleyecek.

Sırası değil, onu başka bir zamanda başka yerde yap. Yolun hakkını verin, durmayın yolda.

Yolun hakkı nedir:

1. Gözleri yummak.

Niçin? Gelen geçene bakmayacaksın yani orada. Gözün yumacaksın. Hele bugün… Eski zamanda herkes mesture idi. Baksan da hoş bakmasan da hoş, bir şey göremezsin. Fakat bugün her şey meydanda, onun için gözü yummak şart.

2. Kimseye de eza etmemek.

3. Selâm verirlerse, "*Ve aleyküm selâm*" diyerek, selâm verenlerin selâmını alacaksın.

4. Emr-i ma'ruf yapacaksın, Allah'ın emrini söyleyeceksin.

5.Fenalık varsa, onlardan men etmeye çalışacaksın.

6. Yollarını kaybedenler varsa, onlara da yollarını tarif edeceksin.”

Kolay değil.

p. Soğan Sarımsak Yeyince Mescidimize Gelmeyin!

Taberânî ve Ziyâü’l-Makdîsî, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[58]

إِيَّاكُمْ وَهَاتَيْنِ الْبَقْلَتَيْنِ الْمُنْتِنَتَيْنِ أَنْ تَأْكُلُوهُمَا ، وَتَدْخُلُوا مَسَاجِدَنَا ؛
فَإِنْ كُنْتُمْ لَا بُدَّ آكِلِيهِمَا ، فَاقْتُلُوهُمَا بِالنَّارِ قَتْلًا (طس. ض. عن أنس)

RE. 175/4 (*İyyâküm ve hâteyni’l-baklateyni’l-müntineteyni en te’külû hümâ, ve tedhulû mesâcidenâ; fein küntüm lâbüdde âkilîhimâ, fa’ktülûhümâ bi’n-nâri katlen.*)

(*İyyâküm ve hâteyni’l-baklateyni’l-müntineteyni en te’külû hümâ, ve tedhulû mesâcidenâ*) “Kokusu olan şu iki sebzeyi (soğan ve sarımsak) yiyip de mescidlerimize girmekten sakının! () Eğer onları yemeniz lazımsa, iyice ateşte öldürünüz.”

Şimdi sigara içenler bunu iyi hesaba katmalılar.

Sigara Rasûlullah’ın zamanında yoktu. Sigara belki 200 belki 300 sene evvelce meydana gelen bir hadisedir. Bir ot. Fakat Resûlullah’ın zaman-ı saadetlerinde soğan ile sarımsak var idi. Bu soğan ile sarımsağı bugün de kullanıyoruz, yiyoruz. Hoşumuza da gidiyor, yemeklerimize de lezzet veriyor. Bir gıda da temin ediliyor kendilerinden.

---

[58] Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.76, no:3655; Heysemî, *Mecma’z-Zevâid*, c.II, s.126, no:1994; Ziyâü’l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü’l-Muhtare,* c.II, s.312, no:1740; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.267, no:40907; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.X, s.361, no:9818.

Fakat kendilerinin bir kokusu var tabii. Soğan kokusu, sarımsak kokusu mâlum bir kokudur. Herkes için, çoğu insanlar bunun kokusundan nefret ederler, hoşlanmazlar. Bir insanın yanına ağzı soğan kokan, sarımsak kokan bir adam gelirse, onun yanından kaçmaya çalışır.

Halbuki sigaranın yanında bunlar yıkanmıştır yani. Zemzemle yıkanmış diyeceği geliyor insanın. Sigaranın yanında soğan ve sarımsak mübah bir şey… Yenmesi lazım ama, bunların çiğ olarak yenmesine Rasûl-ü Ekrem cevaz vermiyor da sigaranın içimine acaba cevaz verir mi dersiniz?

Yukarıda da dedi,

"—Malınızın israfından sizi men ederim."

Söyleyebilir misiniz ki sigara israf değildir?

Bir sigara bilmem kaç paraya mal olur, kibrit ile beraber insana?

Bir insan ister zengin olsun ister fakir olsun… Sen, "Ben zenginim, bunu içmemde beis yoktur!" deme. Onun parasını bir fakire verirsen, sevap kazanırsın. Fakat fakir isen çoluğunun

çocuğunun nafakasına el atmış oluyorsun. Onların nafakasından kesiyor, kendi keyfin için o zıkkım ve pis olan şeye harcıyorsun.

Geçen gazetede okudum, bilmem doğru bilmem yanlış. İngiltere'de 75.000 kişinin sigaradan öldüğünü yazıyordu. Siz de okumuşsunuzdur.

Sigara bu kadar adam öldürür mü? Kim bilir kaç yüz bin tanesini öldürüyor ama haberimiz yok.

Niçin? İşte onun zifiri içimizi ne yapıyor kim bilir.

Bir radyo konuşmasında dinlediydim galiba, diyor ki:

"—Sigarayı al, çek, bir mendilin ipekli mendiline "Püf! de, üfür. Bak ne göreceksin orada? Nasıl ona tesir ediyor." diyor. "Veya bir yılanın deliğine sigarayı çek deliğine üfür, bak yılan nasıl çıkar delikten." diyor. Böyle birçok şeyler saymışlardı.

Sigara haddi zatında hiç de metholunacak bir şey değil. Onu içmek, nefs-i emmârenin arzularına tebeiyetten başka bir şey değildir. Allah o beladan kurtarsın…

Bak belâ, alışkanlık çok kötü şeydir. Bir kere alıştı mıydı insan, alıştığı şeyi kolaycacık terk edemiyor. Ben de öyle, alıştığım bir şeyi kolaycacık terk edemiyorum. Alışkın olduğun şeyi terk etmek çok zordur. Alışmamak en iyisi…

Benim rahmetli babam pek çok içerdi. Fakat sonra bir hasta oldu, doktor dedi ki içmeyeceksin, içersen ölürsün. O ondan sonra cebine üzüm, leblebi doldururdu. O üzüm leblebiyi yerdi. Bizim evde tütün çok olduğu halde biz de alışmadık, alışamadık ne hikmetse. Cenâb-ı Hak alıştırmadı.

Bol o zaman. Sepetlerle tütün bulunurdu, babamız rahmetli de içerdi. Ama sonra terk etti el-hamdü lillah.

Zararı mala da var vücuda da var.

Niçin? Tıkıyor ciğer yollarını, nefes yollarını. Çeşitli öksürükler, bilmem neler ârız oluyor.

Onun için, Cenâb-ı Peygamber şimdi soğanla sarımsağı, onu çiğ olaraktan yemekten bizi men ediyor. Muhakkak yenmesi lazım geliyorsa pişirirsiniz öyle yersiniz. Ki o zaman kokusu mümkün mertebe azalmış olur.

r. Yemeği Sıcak Yemekten Sakının!

Abdü'r-Rezzak, Hıtâb ibn-i Muhammed'den rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[59]

إِيَّاكُمْ وَالطَّعَامَ الْحَارَّ ، فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْبَرَكَةِ ، وَعَلَيْكُمْ بِالْبَارِدِ ، فَإِنَّهُ أَهْنَأُ وَأَعْظَمُ بَرَكَةً (عبد الرزاق عن خطاب بن محمد عن أبيه عن جده وضعفه)

RE. 175/5 (*İyyâküm ve't-taàme'l-hârra, feinnehu yezhebü bi'l-bereketi; ve aleyküm bi'l-bâridi, feinnehû ehneü ve a'zamü bereketen.*)

(*İyyâküm ve't-taàme'l-hârra*) "Yemeği sıcak yemekten sakının! (*Feinnehu yezhebü bi'l-bereketi*) Çünkü o yemeğin bereketini giderir. (*Ve aleyküm bi'l-bâridi*) Size soğuk yemenizi tavsiye ederim. (*Feinnehû ehneü ve a'zamü bereketen*) Çünkü onun yenmesi daha afiyetli ve bereketi de daha büyüktür."

Yemeklerin sıcak yenmesini istemiyor Efendimiz. Yemekler sıcak olursa, yiyemezsiniz. İşte ağzınız yanar, kim bilir daha ne gibi zararları vardır. Ondan men ediyor. Hele Arabistan gibi bir memlekette sıcak yemeğin daha zararlı olduğunu beyan ediyor. En zararlarından birisi de, "Bereketi gider." diyor. Yersin karnın doymaz.

s. Kırmızı Renkten Sakının!

Taberânî, Umran ibn-i Husayn RA'dan; İbn-i Asâkir,

---

[59] İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.132; İbn-i Hacer, el-İsâbe, c.I, s.332, no:753; Hıtâb ibn-i Muhammed babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.233, no:40713; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.233 no:40713.

Abdurrahman ibn-i Yezid ibn-i Râşid RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[60]

إِيَّا كُمْ وَالْحُمْرَةَ ، فَإِنَّهَا أَحَبُّ الزِّينَةِ إِلَى الشَّيْطَانِ (طب. عن عمران بن حصين ؛ كر. عن عبد الرحمن بن زيد بن رافع)

RE. 175/6 (*İyyâküm ve'l-humrate, feinnehâ ehabbü'z-zîneti ile'ş-şeytàni.*)

(*İyyâküm ve'l-humrate*) "Kırmızı renkten sakının! (*Feinnehâ ehabbü'z-zîneti ile'ş-şeytàni*) Çünkü o, zînetin şeytana en sevimli olanıdır."

Kırmızı renkli kumaşlardan yapılan esvaplardan men etmiş. Çünkü şeytanın en çok sevdiği renk kırmızı renktir. Binâen aleyh siz bu kırmızı renge pek özenmeyin!

Halbuki kadınlar da bu kırmızıyı çok severler.

t. Tartışmadan Sakının!

Taberânî, Beyhakî ve İbn-i Asâkir, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[61]

---

[60] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.148, no:317; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.386, no:1555; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.228, no:8568; Umran ibn-i Husayn RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.353, no:7708; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.193, no:6327; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.228, no:8569; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.325; Râfî ibn-i Yezid es-Sakafî RA'dan.

Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.631, no:2789; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiàb*, c.I, s.259; Abdurrahman ibn-i Yezid ibn-i Râşid RA'dan.

İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.718; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

[61] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.343, no:8444; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV, s.4; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.38, no:37; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.549, no:7843; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XLI, s.290, no:44944.

إِيَّا كُمْ وَمُشَارَّةَ النَّاسِ ، فَإِنهُ تَدفِنُ الْغُرَّةَ ، وتُظْهِرُ الْعَرَّةَ

(طب. هب. كر. عن أبي هريرة)

RE. 175/7 (*İyyâküm ve müşârrete'n-nâsi, feinnehâ tedfinü'l-gurrate, ve tüzhiru'l-urrate.*)

(*İyyâküm ve müşârrete'n-nâsi*) "İnsanlarla mücadeleden, tartışmadan sakının! Şerden uzak olun! (*Feinnehâ tedfinü'l-gurrate*) Bu mücadeleler gözünüzün nurunu giderir, (*ve tüzhiru'l-urrate*) ve içerideki yaraları, ayıpları meydana çıkarır."

İnsanlar birbirlerine kızdıkları vakit, söylemediği birçok sözleri de ilave eder söylerler. Onun için iyi değildir.

u. Hayvanların Sırtını Kürsü Edinmeyin!

Ebû Dâvud ve Begavî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[62]

إِيَّا كُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا ظُهُورَ دوابِّكُمْ مَنَابِرَ ، فَإِنَّ اللهَّ إِنَّمَا سَخَّرَهَا لَكُمْ

لِتُبَلِّغَكُمْ إِلَى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلاَّ بِشِقِّ الأَنْفُسِ ، وَجَعَلَ لَكُمْ

الأَرْضَ فَعَلَيْهَا فَاقْضُوا حَاجَتَكُمْ (د. والبغوي عن أبي هريرة)

RE. 175/8 (*İyyâküm en tettahizû zuhûra devâbbiküm menâbira, feinna'llâhe innemâ sehharahâ li-tübelliğaküm ilâ beledin lem tekûnû bâliğîhi illâ bi-şıkkı'l-enfüsi, ve ceale lekümü'l-arda fealeyhâ fa'kdù hâceteküm.*)

---

[62] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.123, no:2204; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.255, no:10115; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.484, no:11083; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.31, no:26; Beyhakî, *Âdâb*, c.II, s.374, no:638; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.LXVII, s.212; Ebû Hüreyre RA'dan.

(*İyyâküm en tettahizû zuhûra devâbbiküm menâbira*) "Hayvanlarınızın sırtlarını kürsü edinmekten sakının!. Hayvanların sırtında durup saatlerce konuşma yapmayın! (*Feinna'llàhe innemâ sehharahâ li-tübelliğaküm ilâ beledin lem tekûnû bâliğîhi*) Muhakkak ki Allah onları, güçlükle erişebileceğiniz memleketlere kolaylıkla ulaşabilesiniz diye size musahhar kılmıştır. (*Ve ceale lekümü'l-arda fealeyhâ fa'kdù hâceteküm*) Allah, ihtiyaçlarınızı üzerinde karşılayabilesiniz diye arzı sizin için yaratmıştır."

ü. Geceleyin Yola Oturmayın!

İbn-i Mâce, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[63]

إِيَّا كُمْ وَالتَّعْرِيسَ عَلَى جَوَادِّ الطَّرِيقِ ، وَالصَّلاَةَ عَلَيْهَا ؛ فَإِنَّهَا مَأْوَى الْحَيَّاتِ وَالسِّبَاعِ ، وَقَضَاءَ الْحَاجَةِ عَلَيْهَا ، فَإِنَّهَا مِنْ الْمَلاَعِنِ (ه. عن جابر)

RE. 175/9 (*İyyâküm ve't-ta'rîsü alâ cevâdi't-tarîki, ve's-salâte aleyhâ; feinnehâ me've'l-hayâti ve's-sibâi, ve kadàe'l-hâceti aleyhâ, feinnehâ mine'l-melâini.*)

(*İyyâküm ve't-ta'rîsü alâ cevâdi't-tarîki*) "Geceleyin yol üzerinde istirahat etmekten sakının! (*Ve's-salâte aleyhâ*) Oralarda namaz da kılmayın! (*Feinnehâ me've'l-hayâti ve's-sibâi*) Çünkü yollar, geceleyin yılanların ve yırtıcıların geçtiği yerlerdir."

Bakın yol olduğu için, bu yolda namaz kılmaya da müsaade yok. Herkesin geçimine aittir orası. Orası namaz kılınacak yer değil.

---

[63] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.394, no:324; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.721, no:17566; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.335, no:9752.

(*Ve kadàe'l-hâceti aleyhâ*) "Bir de yolların üzerini kazai hacetle kirletmeyin! (*Feinnehâ mine'l-melâini*) Çünkü bir lâneti celbe sebep olur."

İnsanların geçeceği yerdir. Oraya gelen insanlar sonra size lânet eder:

"—Allah belasını versin bu herifin! Bak yapacak yer bulamamış da gelmiş nereye yapmış!" derler.

Ondan da sakının! Lânet olunacak şeyleri üzerinize çekecek hallerden uzak kalın!

v. Visal Orucu Tutmayın!

Buhàrî ve Müslim, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[64]

إِيَّا كُمْ وَالْوِصَالَ ،قِيلَ: إِنَّكَ تُوَاصِلُ ، قَالَ: إِنَّكُمْ لَسْتُمْ فِي ذٰلِكَ مِثْلِي ،

إِنِّي أَبِيتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِي ، فَا كْلَفُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ

(خ. م. عن أبي هريرة)

RE. 175/10 (*İyyâküm ve'l-visâle, kîle: İnneke tüvâsilü, kàle: İnneküm lestüm fî zâlike mislî, innî ebîtü yüt'imunî rabbî ve yeskînî, fe'klefû mine'l-ameli mâ tütîkûne.*)

Efendimiz SAS oruca niyet ederler, orucunu bir gün, iki gün, üç gün birbirine eklerlerdi. Buna *visâl* deniyor.

(*İyyâküm ve'l-visâle*) "Size visalden men ederim."

(*Kîle*) Denildi ki: (*İnneke tüvâsilü*) "Bizi men ediyorsunuz ama siz de visal orucu tutuyorsunuz!"

---

[64] Buhàrî, *Sahîh*, c.VII, s.72, no:1830; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.401, no:1847; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.237, no:7228; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.282, no:8158; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.14, no: 1703; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.343, no:3576; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.188, no:2796; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.I, s.387, no:1559; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ha o zaman dedi ki:

(*İnneküm lestüm fî zâlike mislî*) "Siz benim gibi değilsiniz ki! (*İnnî ebîtü yüt'imunî rabbî ve yeskînî*) Ben yatarım, fakat Rabbim beni yedirir ve içirir, doyurur. Yâni ben hissetmem o açlığı. Ama siz benim gibi olmadığınızdan dolayı bugünün orucunu yarına, yarının orucunu da öbür güne böyle eklemeyin!"

İsmail Hakkı Bursevî'nin tefsirinde gördüm:

"—Takati olanların yapmasına izin vardır. Takati varsa, genç adam kuvvetli adam, eklemek suretiyle yapabilir." diyor.

Fakat yapmamak daha a'lâdır.

(*Fe'klefû mine'l-ameli mâ tütîkûne.*) "Amelden de gücünüz yetebildiğini yapın! Gücünüzün yetmediğini kendinize yüklemeyin!"

y. Çok Yemin Etmekten Sakının!

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Neseî, İbn-i Mâce ve İbn-i Cerîr, Ebû Katâde RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[65]

إِيَّاكُمْ وَكَثْرَةَ الْحَلِفِ فِي الْبَيْعِ ، فَإِنَّهُ يُنَفِّقُ ، ثُمَّ يَمْحَقُ

(حم. م. ن. ه. وابن جرير عن أبي قتادة)

RE. 175/11 (*İyyâküm ve kesürete'l-halifi fi'l-bey'i, feinnehû yüneffiku, sümme yemhaku.*)

(*İyyâküm ve kesürete'l-halifi fi'l-bey'i*) "Mal satarken çok yemin etmekten sakının! (*Feinnehû yüneffiku, sümme yemhaku*) Bu önce size bir para kazandırır ama arkasından çabucak kaybettirir, sizi

---

[65] Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.316, no:3015; Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.477, no:4384; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.455, no:2200; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.297, no:22597; Beyhakî. *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.265, no:10190; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.6, no:6053; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.401; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.47, no:1360; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.476, no:4592; Ebû Katâde RA'dan.

perişan eder.”

z. Su-i Zandan Sakının!

Mâlik, Ahmed ibn-i Hanbel, Buhàrî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî. Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[66]

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ ، وَلاَ تَحَسَّسُوا ، وَلاَ تَجَسَّسُوا ، وَلاَ تَنَافَسُوا ، وَلاَ تَبَاغَضُوا ، وَلاَ تَدَابَرُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ؛ وَلاَ تَحَاسَدُوا ، وَلاَ يَخْطُبُ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَنْكِحَ ، أَوْ يَتْرُكَ (مالك. حم. خ. م. د. ت. عن أبي هريرة)

RE. 175/12 (*İyyâküm ve’z-zan, feinne’z-zanne ekzebü’l-hadîs, ve lâ tehassesû, ve lâ tecessesû, ve lâ tenâfesû, ve lâ tebâğadù, ve lâ tedâberû, ve kûnû ibâda’llàhi ihvânen*; *ve lâ tehàsedû, ve lâ yahtubü’r-racülü alâ hıtbeti ahîhi hattâ yenkiha ev yetrukü.)*

(*İyyâküm ve’z-zan, feinne’z-zanne ekzebü’l-hadîs*) “Kötü zandan kendinizi koruyun! Çünkü en yalan söz budur.”

(*Ve lâ tehassesû*) “Birbirinizin eksikliğini görmeğe ve işitmeye

---

[66] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.1976, no: 4849; Müslim, *Sahih*, c.IV, s.1985, no: 2563; Tirmizî, Sünen, c.IV, s.356, no:1988; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.280, no:4917; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.312, no: 8103; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VII, s.222, no:8461; Beyhakî, *Şuabü’l-İmân*, c.V, s.295, no: 6702; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.XII, s.500, no: 5687; Mâlik, *Muvatta’,* c.II, s.907, no: 1616; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.330, no:2533; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.I, s.459, no:392; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.86, no:44026; *Keşfü’l-Hafâ*, c.1, s.324, no: 867; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.X, s.345, no:9778.

çalışmayın! (*Ve lâ tecessesû*) Birbirinizin, husûsî ve mahrem hayâtınızı da araştırmayın!"

(Ve *lâ tenâfesû*) "Bir de almayacağınız bir malı, alıcıyı zarara sokmak için arttırmayın! (*Ve lâ tebâğadù*) "Birbirinize buğz etmeyin, kızmayın!"

(*Ve lâ tedâberû*) "Birbirinize arkanızı çevirip küsmeyin! Küsüp de birbirinize sırt çevirmeyin! (*Ve kûnû ibâda'llàhi ihvânen*) Ey Allah'ın kulları, birbirinizle samimi kardeş olun!"

(*Ve lâ tehàsedû*) "Birbirinize hased de etmeyin!"

(*Ve lâ yahtubü'r-racülü alâ hıtbeti ahîhi hattâ yenkiha ev yetrukü*) "Bir de bir kimse kardeşinin, evlenme teklifinde bulunduğu kadına, o nikâhlanıncaya veya vaz geçinceye kadar tàlip olmasın!"

Bu uzun bir hadis, izahı da uzun olur. Bunu gelecek dersimize bırakalım!

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikat-ı samadaniyesine mazhar eylesin… Peygamber SAS'in izi üzerine yaşayıp ölen bahtiyar kullarının arasına bizleri de kabul etsin…

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

06. YENİ HİCRÎ YIL (1390)

El-hamdü li'llâh, sümme el-hamdü li'llâh…

El-hamdü li'llâhi'llezî hedânâ li-hâzâ vemâ künnâ li-nehtediye levlâ en hedâna'llàh… Ve mâ tevfîkî illâ bi'llâh… Aleyhi tevekkeltü ve ileyhi ünîb…

Neşhedü en lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh... Ve neşhedü enne muhammeden abdühû ve habîbuhû ve rasûlüh…

Allàhümme salli ve sellim ve bârik alâ hâze'n-nebiyyi'l-kerîm… Ve'r-rasûli seyyidü's-senedi'l-azim, Zü'l-kalbi'r-rahîm, seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Salâten ve selâmen dâimeyni mütelâzımeyni ilâ yevmi'd-dîn… Ve selleme teslîmen kesîrâ…

Emmâ ba'du feyâ ibâda'llàh… Ûsiküm ve nefsi'l-âsiyeti bi-takva'llàhi ve tàatih… İnna'llàhe meallezîne'ttekav ve'llezînehüm muhsinûn…

Kàle'llàhu tebàreke ve teàlâ fî kelâmihi'l-hakîm, estaizü bi'llâh:

قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ. اللهُ الصَّمَدُ. لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ. وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (الإخلاص:١-٤)

(*Kul huva'llàhu ehad. Allàhu's-samed. Lem yelid. Ve lem yûled. Ve lem yekün lehû küfüven ehad.*) [De ki: O, Allah birdir. Allah sameddir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Ona denk hiçbir varlık yoktur.] (İhlâs, 112/1-4)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Size bugün yeni senemizden bahsetmek isteyeceğim. Yeni senemizin ilk ayına Muharrem derler. Peygamberimiz SAS Hazretleri'nin hicretinden bugüne kadar 1389 sene geçmiş, şimdi 1390. seneye girdik (9 Mart 1970). On sene sonra 1400. sene olacak. Bu hicreti hepiniz bilirsiniz ama kısacak size bir

hatırlatma yapayım:

Efendimiz SAS Hazretleri Mekke-i Mükerreme'de dünyaya geldi ve kırk yaşında iken Allah-ü Zülcelâl Hazretleri ona peygamberliği ikram buyurdu. Elli yaşına kadar, elli üç yaşına kadar Mekke-i Mükerreme'de bu dinin tebliğine memur oldu.

Fakat maalesef ki insanlar alıştıkları, göre geldikleri an'aneleri kolayca bırakamıyorlar. Onlar da putlarını bırakıp Allah'a ibadete yönelemediler. Peygamber SAS'in vücûd-u saadetlerine zarar verme emelinde bulundular. Ellerinden başka şey gelmiyor.

O devirde insanlar kabilelerden, aşiretlerden mürekkeb. Bir aşiretin, diğer aşiretle bozuşması bir felâket oluyor. Bir kabilenin diğer kabileye karşı bir düşmanlık yapması bir felâket oluyor.

Onun için Efendimiz SAS'i Kureyş kabilesinden olması dolayısıyla, evvela Abdülmuttalib, sonra Ebû Tàlib onu himaye ettiler. Onların himayesinde olduğundan dolayı, diğer kabilelerin insanları, her ne kadar İslâmiyet onlara hoş gelmiyorsa da, Efendimiz SAS'e bir şey de yapamıyorlardı. Çünkü kabilelerin birbiriyle uzun müddet dövüşmelerine sebep olurdu. Himayede olduğu için dokunamadılar. Fakat vaktâ ki Ebû Tàlib vefat etti. Efendimiz himayeden mahrum kaldı ve küffarın işkencesi de o nisbette arttı.

Hatta bir gece toplandılar. Çünkü bir kabile bir iş yapamıyor. Bütün kabilelerin reislerini topladılar. El birliğiyle kimin Efendimiz'e zarar verdiği belli olmasın diyerekten, her kabileye vazife verdiler. O zamanki Arap kabileleri kaç tane ise… Bunu Efendimiz SAS'e Cenâb-ı Hak haber verdi. Düşmanlar evi muhasara ettiler. Efendimiz SAS Hazretleri de Hz. Ali KV'i yatağında bırakarak, onların muhasarasının arasından, Cenab-ı Hakk'ın verdiği bir mucize dolayısıyla, onlar görmeden çekildi. Neticede o gün Mekke'yi terk etti.

Belki hacılarımızdan gidip görenler olmuştur. Orada bir mağara var ki Sevr mağarası; o mağaraya kadar gitti. Üç gün

orada saklandıktan sonra yola devam etti. Düşmanlar mağaranın önüne geldiler. İçerideydiler. Ama içeriye bakmaya Allah onların gönüllerine fırsat vermedi.

Şeytan da önlerinde delil… "Burada!" diyor. fakat kapının önüne güvercinler yuva yapmış, örümcekler ağ örmüş. Buraya insan girse bozulurdu dediler. Mağaraya girmeye lüzum görmediler. Halbuki içerideydiler. Allah sokmadı yani, basiretlerin kapadı.

O günden itibaren Medine-i Münevvere'ye hicret ettiler. Kuba denilen köyde ilk camiyi kurdu ve Medine-i Münevvere cemaatine iltihak eyledi, ashab-ı kiramıyla beraber.

Bu hicret günü biz müslümanların tarihinin başlangıcı oluyor. Muharrem ayı da senenin ilk ayı oluyor. 1900 senenin tarihi Hz. İsa'nın tarihi. 1300 senesinin tarihi de bizim Peygamberimiz SAS Hazretleri'nin hicret tarihidir. Bu hicretten bize birçok dersler çıkar. Ne kadar istersen, o kadar çok ders çıkar. Bunların izahına vaktimiz müsait değil.

Onun için insanların adedi günden güne çoğalmakta… Bugün mesela müslüman adedi olsun, diğer milletlerin adedi olsun, eski zamana nisbetle çok fazla… Böyle olmakla beraber büyüklere sormuşlar:

"—Bu kadar çokluk ne ile geçinir? Bak boyna artıyor."

Demişler ki:

"—Allah'ın kulu o kimsedir ki, gecede ve gündüzde Allah'ın rızasını gözetir. Bütün evkatı, hakkın rızasını gözetmektir."

Beytullah'a gidiyoruz, el-hamdü lillâh, büyük bir devlettir. Beytullah'ın etrafında dönüyoruz, büyük bir devlettir. Fakat maksat orada dönmek değil, o remzin ifası için… "Yâ Rabbi, ben senin rızan etrafındayım, senin rızanın dışına çıkmayacağım!" diyoruz orada. Harekatımız bunu söylüyor.

Bir insanın harekâtı bunu söylerken, diğer harekâtı da bunu tekzip ederse, yani hakkın rızası olmayan şeyleri yaparsa; yalan, hıyanet, hırsızlık vs. Burada bu dönüşü yapıyor ve Hakk'a söz veriyor, fiilen bu sözünü isbat ediyor. Fakat memleketine geldikten sonra bu sözünün aksini yapıyor. İşte bu çok yanlış bir harekettir.

Onun için gerçek kullar, Allah'ın rızasını gözeten insanlardır. Allah-u Teàlâ'nın rızasını gözeten insana Allah'ın kulu derler. Yoksa Allah'ın mahlûku çok… Yalnızca insan değil ki mahlûk, bu kadar mevcudat var… Mikrop da Allah'ın mahlûku. Sayısını Allah'tan başka kimse bilmez. Binâen aleyh asıl kul odur ki, Allah-u Teàlâ'nın rızasını gecede, gündüzde daima gözetir ve onun rızasının dışına çıkmamayı kendisine şiar edinir.

Onun için Ebu'l-Haseni'l-Harakanî Hazretleri sormuş etrafında bulunan insanlara:

"—Dünyada en az, en kıymetli, en güzel şey nedir?" demiş.

"—Bilemeyiz efendim. Buyurun siz söyleyin, biz de duyalım!" demişler.

Harakan o zamanki ismi, bugünkü ismi Kars. Bistam denilen vilayetin köylerinden bir köy, bizim Kars ilinin köylerinden bir köy demek. Orada yatar bu zat. Diyor ki:

"—En güzel şey, ne malın çokluğundadır, ne evlad u iyalin çokluğundadır, ne şunun ne bunun çokluğundadır. En aziz şey kulun Allah-u Teàlâ'yı zikreder olduğu halde yaşamasıdır. Allah-u Teàlâ'yı zikreden insan, yahut gönlüyle anan insan, elbette ki Allah-u Teàlâ'nın emirlerinin dışına çıkmayan insan demektir.

Eğer diliyle Allah diyor da, Allah'ın rızasının dışında hareket ediyorsa, o Allah demiş değildir. Allah demek böyle olmaz. Allah diyen insan, Allah-u Teàlâ'nın rızasını gözetir. Allah-u Teàlâ benim bu hareketimden razı mıdır, değil midir; evvela onu tetkik eder. Doğruysa yapar, değilse kaçar ondan…

Onun için İslâmiyet iki yerde toplanır. Birisi emr-i ma'ruf, diğerine de nehy-i ani'l-münker derler. *Emr-i ma'ruf*, Allah-u Teàlâ'nın istediği güzel şeyleri yapabilmektir. Başta namaz olmak üzere, emirleri nelerse onları yapabilmektir. Nehy-i ani'l-münker de Allah-u Teàlâ'nın istemediği ve sevmediği, yapmayın dediği şeyleri yapmamaktır.

Binâen aleyh ibadet kolaydır, yapılır. Fakat Allah-u Teàlâ'nın

yasağından kurtulmak çok zordur. Günahlardan kaçmak çok zordur. Günahtan kaçmak için, evvela günahlara alışmamak lâzım. Günaha alıştıktan sonra günahların terki çok zordur.

Onun için çocuğu, daha çocukluğundan itibaren iyi şeylere alıştırmak; kötü şeylerden onu korkutup ona yaptırmamaya çalışmak da ebeveynin vazifelerinin başında gelir.

Onun içindir ki:

تَرْكُ زرَّةٍ مِنْ مَحَارِمِ اللهِ ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ الثَّقَلَيْنِ .

(*Terkü zerretin min mehârimi'llâh, hayrun min ibâtedis-sakaleyn*) [Allah'ın haramlarından bir zerreyi terk etmek, bütün insanların ve cinlerin nafile ibadetinden daha hayırlıdır.] buyrulmuştur.

Haramdan ve Allah'ın yasaklarından en ufak bir şeyi bile terk edebilmenin sevabı hudutsuz bir sevaptır. Namütenahi bir sevap kazanıyor demektir. Zira nefsi alıştığı şeyden vaz geçirebilmek kadar zor şey yoktur.

Binâen aleyh insan nefsini daima kontrol altında tutup, Allah-u Celle ve A'lâ'nın razı olmadığı, hoşnut olmadığı kötü şeylerden uzak etmekle olur.

Onun için, Kaside-i Bür'e sahibi der ki:[67]

وَالنَّفْسُ كَالطِّفْلِ ، إِنْ تُهْمِلْهُ شَبَّ عَلَى

حُبِّ الرَّضَاعِ ، وَإِنْ تَفْطِمْهُ يَنْفَطِمِ

Ve'n-nefsü ke't-tıfli, in tühmilhu şebbe alâ
Hubbi'r-radài, ve in teftımhü yenfatımi.

---

[67] Muhammed ibn-i Saîd el-Busîrî; Hicrî, 608-692 (Mîlâdî, 1212-1296) yılları arasında Mısır'da yaşamıştır. Vezirlik yapmıştır. Şairdir, muhtelif kasîdeleri vardır. Peygamber SAS Efendimiz'i metheden *Kasîde-i Bür'e*'si meşhurdur. Tamamı 161 beyittir. Aşağıdaki beyit, *Kasîde-i Bür'e*'nin 18. beytidir.

“Nefis süt emen bir çocuk gibidir. Eğer çocuğu sütten kesmez de öyle bırakırsan, delikanlı da olsa süt emmek ister. Ama vakti gelince sütten kesersen, o da artık bu alışkanlığı bırakır.”

Memeye acı sürüyorsunuz veyahut bir şeyler yapıyorsunuz, o sevdiği şeyi terk ediyor.

Binâen aleyh, sevdiği şeyi terk edebilmesi için, insanın azminin kuvvetli olması lazım. Azmi zayıf olan insanlar, şehvetlerinin ve nefislerinin esiri olarak yaşarlar ki, bu yaşayışa Firavun’un yaşayışı gibi bir yaşayış derler.

Onun için Allah-u Celle ve A’lâ cümlemizin muîni olsun, nâsırı olsun, biz de ona halis, muhlis bir kul olarak, onu çok zikreden. emirlerine mutî, yasaklarından içtinab eden bahtiyar kulların arasına girebilmek devlet ü şerefini Cenâb-ı Hak cümle Ümmet-i Muhammed’e, bizleri de nasib ü müyesser eylesin…

Elâ inne ahsene’l-kelâm ve ebleğa’l-nizam, kelâmu’llàhi’l-meliki’l-azîzi’l-allâm... Kemâ kàle’llàhu tebâreke ve teàlâ fi’l-kelâm:

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

(الأعراف: ٢٠٤)

(*Ve izâ kurie’l-kur’âni festemiù lehû ve ensitû lealleküm türhamûn.*) “Kur’an okunduğu zaman, onu dinleyin ve susun, umulur ki merhamet edilirsiniz.” (A’raf, 7/204)

5 Muharrem 1390 Cuma
14. 03. 1970 - İskenderpaşa Camii

07. ZANDAN VE YALANDAN SAKININ!

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِيَّا كُمْ وَالظَّنَّ ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ ، وَلَا تَحَسَّسُوا ، وَلَا تَجَسَّسُوا ، وَلَا تَنَافَسُوا ، وَلَا تَبَاغَضُوا ، وَلَا تَدَابَرُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ؛ وَلَا تَحَاسَدُوا ، وَلَا يَخْطُبُ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَنْكِحَ ، أَوْ يَتْرُكَ (مالك. حم. خ. م. د. ت. عن أبي هريرة)

RE. 175/12 (*İyyâküm ve'z-zan, feinne'z-zanne ekzebü'l-hadîs…*) *İlâ âhiri'l-hadîs.*

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli

seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Su-i Zandan Sakının!

Mâlik, Ahmed ibn-i Hanbel, Buhàrî, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[68]

إِيَّا كُمْ وَالظَّنَّ ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ ، وَلاَ تَحَسَّسُوا ، وَلا تَجَسَّسُوا ، وَلاَ تَنَافَسُوا ، وَلا تَبَاغَضُوا ، وَلا تَدَابَرُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا ؛ وَلاَ تَحَاسَدُوا ، وَلاَ يَخْطُبُ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَنْكِحَ ، أَوْ يَتْرُكَ (مالك. حم. خ. م. د. ت. عن أبي هريرة)

RE. 175/12 (*İyyâküm ve'z-zan, feinne'z-zanne ekzebü'l-hadîs, ve lâ tehassesû, ve lâ tecessesû, ve lâ tenâfesû, ve lâ tebâğadù, ve lâ*

---

[68] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.1976, no: 4849; Müslim, *Sahih*, c.IV, s.1985, no: 2563; Tirmizî, Sünen, c.IV, s.356, no:1988; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.280, no:4917; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.312, no: 8103; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.222, no:8461; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.V, s.295, no: 6702; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.XII, s.500, no: 5687; Mâlik, *Muvatta',* c.II, s.907, no: 1616; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.330, no:2533; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.459, no:392; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.86, no:44026; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.324, no: 867; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.345, no:9778.

tedâberû, ve kûnû ibâda'llàhi ihvânen; *ve lâ tehàsedû, ve lâ yahtubü'r-racülü alâ hıtbeti ahîhi hattâ yenkiha ev yetrukü.)*

(*İyyâküm ve'z-zan, feinne'z-zanne ekzebü'l-hadîs*) "Kötü zandan kendinizi koruyun! Çünkü en yalan söz budur."

(*Ve lâ tehassesû*) "Birbirinizin eksikliğini görmeğe ve işitmeye çalışmayın! (*Ve lâ tecessesû*) Birbirinizin, husûsî ve mahrem hayâtınızı da araştırmayın!"

(Ve *lâ tenâfesû*) "Bir de almayacağınız bir malı, alıcıyı zarara sokmak için arttırmayın! (*Ve lâ tebâğadù*) "Birbirinize buğz etmeyin, kızmayın!"

(*Ve lâ tedâberû*) "Birbirinize arkanızı çevirip küsmeyin! Küsüp de birbirinize sırt çevirmeyin! (*Ve kûnû ibâda'llàhi ihvânen*) Ey Allah'ın kulları, birbirinizle samimi kardeş olun!"

(*Ve lâ tehàsedû*) "Birbirinize hased de etmeyin!"

(*Ve lâ yahtubü'r-racülü alâ hıtbeti ahîhi hattâ yenkiha ev yetrukü*) "Bir de bir kimse kardeşinin, evlenme teklifinde bulunduğu kadına, o nikâhlanıncaya veya vaz geçinceye kadar tàlip olmasın!"

Bu hadis-i şerifi hep beraber ezberleyebilsek çok iyi olur. Hadis-i şerifler kitaplarda yazılı olduğu için, kolayca alıp okuyoruz, ezberlemeye alışmıyoruz. Halbuki, hiç olmazsa kırk hadis ezberinde olan bir insan, yarın ulema safında hasrolunacak. Doğru dürüst belki bir hadis ezberimizde yoktur. Hep işte bu kitaplara güvenişimizden. Ama kitaplara güvenmekle beraber, ezberlesek daha güzel olur. Gençken olur da şimdi zor oluyor tabii. Bugün ezberliyoruz, yarın unutuyoruz.

Bu Buhari hadislerindendir aynı zamanda. Bizim gibi … müslümanlar için. Yani bu birçok … devamı … Efendimiz bizi zandan uzaklaştırır. Sakının diyor. Zanna … zannetmek yani. Bunu ben iyi zannediyorum yahut bunu ben kötü zannediyorum. Şöyle zannediyorum, böyle zannediyorum. Bildiğiniz şey. Bundan efendimiz bize, sakının diyor.

Tabii insan hüsn-ü zan ederse bir dereceye kadar ama su-i zanların altında insan hakikaten değilse kendini zor kurtarır. Bu

içeride olan bir töhmet, şuna bir şey isnad ediyor, iyi veya kötü. O içeride olan o töhmet, işte zan. Bundan kaçının! Kimseye içinizde böyle kötü bir şey beslemeyin.

Bu içeride beslenen kötü zan, haramdır. Nefis oraya meylediyor. Nefsin arzusuna uyuyor. Kalplerdeki sırlara, iç alemine ancak Allâmü'l-guyûb olan Hz. Allah vakıftır. E insan da;

"—Benim içime geliyor, bu böyledir. İçimden kanaat hasıl oldu ki şöyledir." diyor.

Halbuki nefis o, iç alemi değil. O nefis onu öyle zannediyor. Kalp de ona yanaşıyor. Buna zan diyorlar, bu haramdır. Apaçık o sana belli oluncaya kadar o zandan vazgeç. Ama aşikâre hükümler çıktı ki, ha bu budur. O zaman mes'uliyetten kurtarırsın kendini. Görmedikçe ve duymadıkça bu içine gelen hal, şeytandandır.

Şimdi SAS Efendimiz diyor ki:

"—Bu zandan vazgeçin, kimseye su-i zan yapmayın! Delilsiz zanlar, hükümler, söylenen sözlerin en yalanıdır."

Arkasından da buyuruyor ki:

(*Ve lâ tehassesû*) "Birbirinizin eksikliğini görmeğe ve işitmeye çalışmayın! (*Ve lâ tecessesû*) Birbirinizin, husûsî ve mahrem hayâtınızı da araştırmayın!"

Bir tahassüs bir de tecessüs. İkisi de casusluktur da birisinin casusluğu araya girip kulak vermek suretiyle… Ona kulak veriyor, buna kulak veriyor. Ondan bir şey duyuyor, bundan bir şey duyuyor. O duyduklarını ihbar yapıyor. Yahut gözlemek suretiyle. Görüyor, ihbar ediyor. Bunu yapmayın. (ve la tecessesü)

Casuslukta kurnaz adam, sana gayet hoş görünerek, sana gayet mülayim görünerek, sana kendisini beğendirerek, senin yanında oturup senin haline vukuf peyda ediyor. Maksadı sana dost olmak, evlad olmak, kardeş olmak değil. Maksat o senin haline vukuf peyda edebilmek için hediyeler getirmiştir, kendisini sana arz etmiştir.

"—Aman beni de evlatlığa kabul edin, bana da dua edin!" diye yalvarıyor.

Çeşitli yolları var. Bu da tecessüs… Böyle kolaylık yollarıyla insanların hallerine vukuf peyda ederekten ihbar ediyor. Sakın bunu da yapmayın.

"—Ama çok para veriyorlar ya…"

Şimdi insanlar iki yoldan tekemmül ederler. Birisi bir evliyanın dizinin dibinde oturur, bir evliyanın nazarına mazhar olur, tekemmül eder. Fakat bu evliyayı bugün bulabilmek çok zor. Kibrit-i ahmer diyorlar, çok nadirdir. Hepsini evliya zannederiz ama insanın tekemmülüne vasıl olacak evliya çok nadirdir. Öyle bol değildir yani.

İkinci bir yol da peygamber SAS'in yoludur. Şimdi bir sahabe var, bir de evliyalar var. Sahabeler Rasûl-i Ekrem'den hiç vasıtasız nuru iktibas etmişlerdir. Onun huzur-u saadetlerinde bulunmak şerefiyle en büyük mertebeye vasıl olmuşlardır. Velev bir saat otursa da. Oradaki o nur-u nübüvvetten aldığı feyz, onu insanların en büyüğü etmiştir. Onun kıdemine yetişecek hiçbir evliya bulunmaz.

Evliyaların en büyüğü Veysel Karânî Hazretleri'dir. En büyük olmakla beraber, Rasûl-i Ekrem'in zaman-ı saadetlerinde de hayatta idi. Fakat mübarek yüzünü görmek devlet ve şerefine nail olamadığı için, sahabe değil tabiindir demişler.

Bir de ashab-ı kiramın içerisinde Hz. Hamza'yı şehid eden Vahşi RA var… Mekke zabtolundu. Herkes biata geliyor Rasûl-i Ekrem Efendimiz'e. Bu Vahşi'ye dediler ki sen de bu fırsattan istifade sen de git, imanını izhar et dediler. O da sıkıla büzüle bir kafilenin arasına sıkıştı, girdi içeriye...

"—Yâ Rasulallah! Biz de imanla müşerref olmaya geldik." dediler.

Rasûl-i Ekrem Vahşi'ye:

"—Seni gözüm görmesin, çekil!" dedi.

Rasûl-i Ekrem ile o kadarcık görüşmesinden dolayı, sahabenin en ufağı olmasına rağmen, hiçbir evliya onun derecesine erişemez.

Onun için, nur-i nübüvvetten feyiz almak en büyük devlettir.

Rasûl-i Ekrem'in sözleridir bunlar. Bunları can u gönülden dinler, gönlünü Rasûlüllah'a bağlarsa, Rasûlüllah'ın nurundan feyz alır.

Şimdi o evliyayı bulsak ki, evliyalar Rasûl-i Ekrem'in halifeleridirler. Onun nazarına mazhar olan, Rasûlullah'ın sahabesi gibi o da kemale ulaşır. Niçin? O evliya Rasûlullah'tan aldığını etrafına dağıtır. Ama bunları bulmak zor olduğu için, en kolayı ilim yolunda gitmektir.

Onun için Lokman AS oğluna nasihat ederken;

"—Oğlum, tahsil-i ilim eyle! İlimle beraber edebi de tahsil et! Fıkıh ve hadisten de ayrılma!" dedi.

Dünyadaki kütüphanelerde kim bilir kaç yüz milyar kitap vardır. Fakat hepsinin iktibası şu iki kitaptan alınmıştır. Kur'an-ı Kerim ve hadis-i şerifler. Ama herkes ayrı ayrı mütalaalar beyan etmiş. Tefsirler dolu, hadisler dolu, şerhler dolu, dolu dolu… Ama asıl iş kaynağını bulmaktır.

Onun için derler ki:

"—Tercümeler var canım işte, ne olacak Arapça'yı belleyip de?.. Bunun Türkçesini okuduk muydu seninle benim aramızda fark kalmaz. Ben de onun tercümesini okumuştum."

Ama her tercüme edenin tercümesi doğru mudur, değil midir?

Bugün bir mesele çıktı da birçok kitaplar yazdı. Diyanet bazılarını tetkik etmiş, bunlar hiçbir işe yaramaz demiş. Hepsi bozuk demiş. Neden? E adam kendine güvenen yazıyor. Bir tedkik heyetinden, bir komisyondan geçmiyor ki…

Kur'anlar hafızların kontrolünden geçiyor. Bu tetkik olunmuştur, hatasızdır deniliyor. Mührü basıyorlar ondan sonra piyasaya sürülüyor. Ama çıkan kitapların hangisi böyle tetkikten geçiyor? Herkes kafasına göre yazmıştır. Yalan, doğru, piyasaya arz etmiştir. Herkes bugün kitap kapışıyor.

Onun için kökünü öğren, kökünden al feyzi. Başkasına… Şimdi bu casusluk denilen… Devlet için casusluk lazım da… Devlet tabii etrafındaki devletlerle olan her şeyi bilmesi de devlete lazım. Bu o demek değildir ki bütün casusluk ortadan kalsın… Casusluk devlet için lazım. Dış devletleri tetkik edecek.

Hangi devlet nasıl çalışıyor, neler yapıyor, ne işler ediyor? Onları bilecek, haber verecek. Biz de onların daha üstününü yapmak üzere hazırlanacağız. Burada lazım bu. Ona mukabil daha güzel çalışmak için bu hizmet lazım. Bunu kötü yollarda kullanmamak şartıyla.

(*Ve lâ tenâfesû*) "Bir de almayacağınız bir malı, alıcıyı zarara sokmak için arttırmayın! (*Ve lâ tebâğadù*) "Birbirinize buğz etmeyin, kızmayın! Size herkesin buğz edeceği şeyleri de yapmayın! Buğz etmeyin, buğz edilecek şeyleri de yapmayın. (*Ve lâ tehàsedû*) Birbirinize hased de etmeyin! Birbirinize sakın arka çevirmeyin!"

Geçen birkaç kimseler gelmişler. Rica ediyorlar:

"—Hocaefendi, siz yaşlı başlı adamlarsınız, şu milletin arasına girseniz de… O ona küsmüş, bu buna küsmüş. Siz imamlar bunları barıştırsanız. İki müslüman birbirini tekfir ediyor; bu ona diyor gâvur, o buna diyor gâvur… Yahut daha başka meseleler... Siz araya girin de barıştırın!" diyorlar.

"—Mes'uliyet sizin!" diyor bir de arkasından. "Barıştıracaksınız ki, müslümanlar birleşsinler de kuvvet olsunlar." diyor.

Doğru. Sen o tarafa çekersen, ben bu tarafa çekersem; tabii sen de parçalanırsın, ben de parçalanırım. Ne sen bir işe yararsın, ne de ben bir işe yararım. Ya? Birleşmede çok fayda var, ayrılmada zarar var.

"—Bunu sen yap!" diyorsun da ben nasıl yaparım yâhu? Benim elimden gelmez, ama o daha başkalarına layık bir şeydir.

Şimdi bu hepimizin bildiği şeyler. Müslümanlar gruplaşmış bir şekilde... O grup öteki grubu beğenmiyor, öteki grup beriki grubu beğenmiyor. Ama herkes müslüman, herkes bildiğini yapıyor.

O diyor ki:

"—Ben filan yere dayandım, ben hepimizden üstünüm, en doğru yol benim yolum!" diyor.

Öteki diyor:

"—En doğru yol benim yolumdur."

"—E ne olacak?"

"—İşte sen kendi yolunda git, ben de kendi yolumdan gideyim!"

"—Hepimizi kurt birer birer yesin!" demektir bu.

Nasıl inekler bir yerde otluyormuş da, böyle toplu olunca kurt bunlara tesir yapamıyor. Birbirlerine arka veriyorlar. Boynuzlarıyla kendilerini müdafaa ediyorlar. Kurt da bunu biliyor. Gitmiş içinden birisine demiş ki:

"—Yâhu senin tüyün, benim tüyüme benziyor. İşte şuyun da buyuma benziyor. Sen bunlardan ayrıl da biz beraber otlayalım şurada, gezelim. Buralar bizim olsun."

Bir tanesini kandırmış, ayırmış. Onu güzelce bir yemiş. Sonra ötekini kandırmış, ötekini kandırmış. Hepsini birer birer yemiş. Şimdi bu hale geldik yani. O kadar Allah bizi şaşırttırmış ki, gözler kör olmuş.

Dün bir hikâye söylediler, çok hoşuma gitti:

Timur buraya gelmiş. O kadar körlük ki şimdi tatar yakalıyormuş birisini.

"—Yat buraya, koy elini buraya. Ben baltamı alır gelirim." diyormuş.

Herif oradan kımıldamıyor. Tatar gidiyor, çadırından silahını, bıçağını alıp geliyor. Herifi oradan güzelce bir kesiyor. Öyle bir körlük olmuş ki… Şimdi bugün de tıpkı o gün gibi.

O gün geçti. Ayıplıyoruz şimdi bunları, böyle şey mi olur diye. Bugün de aynısı olmuş. O kadar basiretsizlik var ki.

"—Bana bir şey olmasın da kime ne olursa olsun!" diyor.

Kendi davasından şu kadarcık bir feragat edemiyor.

(*Ve lâ tedâberû*) "Birbirinize arkanızı çevirip küsmeyin! Küsüp de birbirinize sırt çevirmeyin! (*Ve kûnû ibâda'llàhi ihvânen*) Ey Allah'ın kulları, birbirinizle samimi kardeş olun!"

Peygamber SAS diyor ki:

"—Arkanızı çevirmeyin birbirinize!"

Kulağımıza girmiyor. Yâhu ben de müslümanım, bu da

müslüman… Bu da Allah diyor, ben de Allah diyorum… Bu da camide, ben de camideyim. Ne olacak bu birbirimize arka çevirmekten?

Ama biz üstünüz ya. Senin üstünlüğün kaç para. Yarın sen de o kurdun ağzında yem olacaksın. Bunu yapmayın! Böyle bir haliniz varsa af dileyelim birbirimizden, özür dileyelim. Hepimizi ağabey bilelim, büyük bilelim. Birbirimize hürmet gösterelim. Birbirimize arka çevirmeyelim!

Ayet-i kerimede:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات: ١٠)

(*İnneme'l-mü'minîne ihvetün*) [Mü'minler ancak kardeştirler.] (Hucurat, 49/10) buyuruyor Allah-u Celle ve A'lâ.

Bu kardeşliği nerede buluruz biz? Allah cümlemizi affetsin…

Şimdi zelzele oldu ya,[69] eğer bizde müslümanlıktan şu kadarcık koku olsa, o kardeşlerimizi orada çadır içerisinde inletmeyiz.

Bugün cenazeye gittik. Camide biraz fazlaca oturduk. Baktım ki başladı bir sızlanma… Cenaze namazını içeride kılıncaya kadar üşüdük, kaçtım oradan, gidemedim mezarlığa kadar.

E niçin? Baktım tahammülüm yok. Şimdi sen düşün ki evi yanmış, barkı yanmış. Çadırda ne yapacak bu adam? Çadır nedir yani? Kış gününde çadır nedir yani? İçinde ateş yakamayacaksın, ateşin yok. Mangalın yok, bir şeyin yok. Üstüne örtecek bir şeyin de yok. Olsa da orada ona bürünüp kalacaksın.

Şimdi oradaki müslümanlara düşen vazife, hemen oraya koşup, herkes oradan bir aileyi alıp, evine götürüp, çorbasını içirip, yatağına yatırıp ısıtmaktı onu. Yanı başında birçok memleketler var ondan zarar görmeyen. Oranın ahalisi koşacak;

"—Aman kardeşlerim, başınıza bu felaket geldi, bize gidelim!"

---

[69] Gediz Depremi; 28 Mart 1970 tarihinde, saat 23.00'te, Kütahya'nın batısındaki Gediz yöresinde meydana gelen deprem.

diyecek, ciğerine basacak. Getirecek evinde odasının bir tarafına onları oturtacak. Çorbasını getirip önlerine koyacak. E tabii bu felaket nasıl olsa geçecek birkaç gün sonra. Onun da yeri yurdu hazırlanacak.

Nasıl ki, sahabe-i kiram Mekke-i Mükerreme'den gelen muhacirleri bağrına bastı.

Samsun'da bir dişçimiz var. Genç, güzel sakalı var. Şimdi tabii o da dişçi olmak münasebetiyle, gelip diş yaptıranlar onun sakalına takılıyorlar. O da güzel müdafaa etmesini biliyor tabii. Arabası da var kendisinin, motoru. Motoruyla da köylere, beldelere gidip diş yapıyor. Diyor ki:

"—Rüzgâr estiği vakitte doğrudan boynuma vurursa, buradaki hareketi bozuyor. Başlıyor insanın kan devranı bozulmaya... Ama sakalım gelen rüzgârı önlüyor, ondan sonra buraları mahfuz kalıyor. O mahfuz oluşundan dolayı, kan deveranını güzelce yapıyor." diyerek kendine göre çeşitli izahlar bulmuş.

İşte başımızda da öyle çok faydaları var. Ama biz bunları ne tetkik ettik, ne de etmeye ihtiyaç görüyoruz. Sünnet-i seniyyedir

diyerekten yapıyoruz, gidiyor.

Fitnelerden uzak kalmak lazım. Fitnelerin dillerle olanı, işte bak propaganda diyorlar ya buna... İyiye de gidiyor, kötüye de gidiyor. Kötü propagandalar kılıçtan daha şiddetlidir. Çünkü kılıç beş on kişiyi keser, onu yakalarlar atarlar aşağıya. Ama dilinki şark ile garp arasına kadar gidiyor işte. Radyosuyla gidiyor, gazetesiyle gidiyor, kitabıyla gidiyor. Her tarafa yayılıyor bu fitneler. Kılıçtan daha beterdir yani bu fitnenin yaygınlığı. Onun için onlardan sakının diyor Efendimiz.

b. Yalandan Sakının!

Müslim, Tirmizî, Ebû Dâvud, İbn-i Mâce ve Ahmed ibn-i Hanbel, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[70]

إِيَّا كُمْ وَالْكَذِبَ ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ ؛ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ ، وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ ، حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا ؛ وَعَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ ، فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ ؛ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ ، وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ ، حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا (م. ت. د. ه. حم. عن ابن مسعود)

---

[70] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.16, o:4721; Tirmizî, *Sünen*, c..VII, s.238, no:1894; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.171, no:4337; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.53, no:45; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.I, s.384, no:3638; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.195, no:20606; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.402, no:26112; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.138, no:259; Mâlik, *Muvatta'*, .VI, s.130, no:1570; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

RE. 176/5 (*İyyâküm ve'l-kezibe, feinne'l-kezibe yehdî ile'l-fücûri, ve inne'l-fücûra yehdî ile'n-nâri; ve inne'r-racüle leyekzibü, ve yeteharre'l-kezibe, hattâ yüktebe inda'llàhi keziben; ve aleyküm bi's-sıdkı, feinne's-sıdka yehdî ile'l-birri, ve inne'l-birre yehdî ile'l-cenneti; ve inne'r-racüle leyasduku, ve yeteharra's-sıdka, hattâ yüktebe inda'llàhi sıddîkan.*)

(*İyyâküm ve'l-kezibe*) "Yalandan sakının! (*Feinne'l-kezibe yehdî ile'l-fücûri*) Çünkü yalan fücura götürür. (*Ve inne'l-fücûra yehdî ile'n-nâri*) Fücur ise ateşe götürür. (*Ve inne'r-racüle leyekzibü*) Muhakkak ki bir kimse yalan söyler, (*ve yeteharre'l-kezibe*) ve yalan söylemekte devam ederse, (*hattâ yüktebe inda'llàhi keziben*) Allah indinde çok yalancı olarak yazılır."

(*Ve aleyküm bi's-sıdkı*) "Size doğruluğu tavsiye ederim. (*Feinne's-sıdka yehdî ile'l-birri*) Çünkü doğruluk iyiliğe götürür. (*Ve inne'l-birre yehdî ile'l-cenneti*) İyilik de cennete götürür. (*Ve inne'r-racüle leyasduku*) Muhakkak ki bir kimse doğru konuşur, (*ve yeteharra's-sıdka*) ve doğruluğa devam ederse, (*hattâ yüktebe inda'llàhi sıddîkan*) Allah indinde sıddîk diye yazılır."

Bu hadis-i şerif bizi yalandan men ediyor. Bu hususta bir hadiseyi size nakledeceğim:

Bir grup müslüman olmak üzere Rasûlüllah SAS'e ziyarete gelmişler. İçlerinden birisi:

"—Benim şöyle şöyle günahlarım, kusurlarım var; şunu da yaparım, bunu da yaparım. Beni bu kabahatlerimle kabul edersen, ben de sana iman edeyim!" demiş

Efendimiz SAS ona;

"—Yalanı bırak, kâfi…" buyurmuş.

Bunun üzerine söz vermiş adam, iman etmiş. Akşam olmuş, içki içecek. Yâhu yarın soran olursa, ben içmedim diyemeyeceğim için tevbeler tevbesi demiş içkiyi bırakmış. Zinaya gidecek, yine soracaklar. Hem sözümü yapmadığımdan dolayı, hem de o zinanın cezasını yiyeceğim. Şunu da, şunu da... Derken yalan söylememek için bütün günahlarını bırakmış.

Vakıa, yalanın da bir yeri vardır demişler, ama o zayıf kimseler içindir; kavîlere o yoktur.

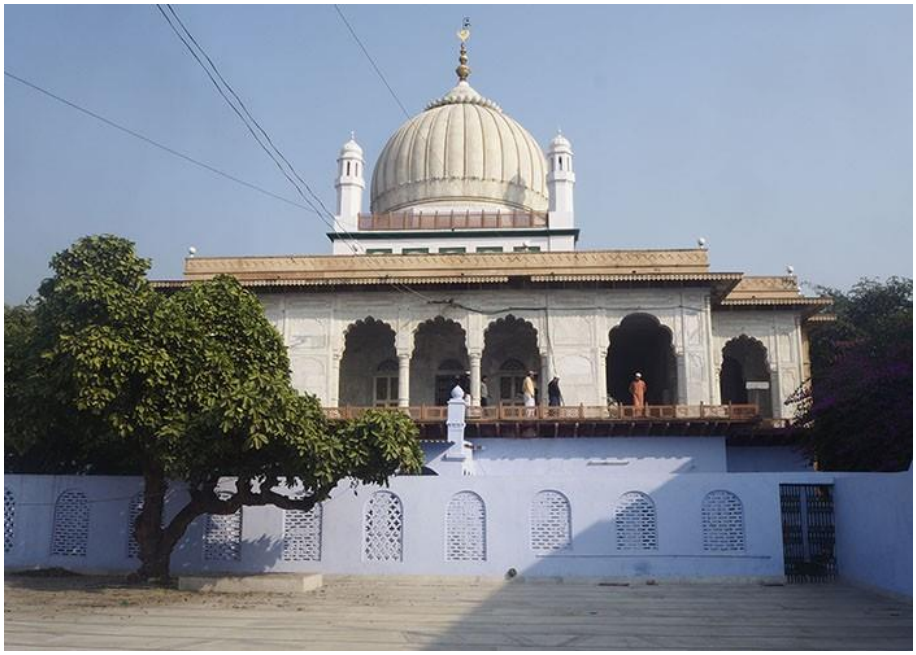

Dün bir yerde rast geldim. İmam-ı Rabbani Hazretleri'ni o günün hükümdarı ziyarete gelmiş. İmam-ı Rabbani Hazretleri yerinden kımıldamamış. Etrafındaki gammaz herifler hemen gitmişler;

"—Efendim bak gördün mü? Sana hiç metelik vermedi! Sen bir hükümdarsın, seni hiç saymadı." demişler.

Daha işte neler söyledilerse, herifin kızgınlığını celp etmişler;

"—Atın hapse!" demiş, hapse atmışlar.

Araya bir aracı girmiş. Demiş ki:

"—Yâ imam! Biliyorsun hükümdarlara karşı, takiyye diyorlar; böyle eğilip etek öpme gibi, tazim yapıyormuş gibi yapsaydınız. Ulema fetva vermiştir, sultanlara böyle yapmak caizdir. Sen de bunu yapıver de kurtul bu hapisten!" demiş.

O da demiş ki:

"—Zayıflar içindir o fetvalar..."

Çünkü iki yol var. Birisi azimet yolu, birisi ruhsat yolu. Ruhsat yollarında fetvalar bol. Yapabildikçe yap. Ama azimet

denilen yol ehl-i takvâya göredir ki, ruhsata tenezzül etmezler.

Gece sabaha kadar uyumak ruhsat. Sabah namazına kalktıktan sonra sabaha kadar uyu, ruhsat… Azimet: Akşamdan erken yatar, gece kalkar teheccüd namazını kılar. Buna azimet derler. Her şeyde böyle…

Abdest almak namazdan namaza olursa ruhsattır. Namazdan çıktıktan sonra abdestiniz bozuldu, eh zararı yok. Öğlene kadar abdestsiz gezerseniz ruhsattır. Şeriat, "Niçin sen abdestsiz gezdin?" demez. Öğle namazına abdest alacaksınız, namazı gelip kılacaksınız.

Ama azimet; müslüman abdestini bozduğu vakitte tazesini almaktır. Suyumuz bol memlekette el-hamdü lillah. Su yoksa, teyemmüm etmek. Onun için müslüman ruhsata kaçtıkça yıkılır. Azimetle amel ettikçe Allah elinden tutar, yükseltir onu. İzzet ve saltanat sahibi olurlar. Ruhsatlarla amel onları yıkar, yerin altına batırır.

Onun için doğruluğu size tavsiye ederim. Doğruluktan ayrılmayın. Çünkü doğruluk insanları doğrudan doğruya yükseltir.

Bu kadarı yetsin de, Allah kusurlarımızı afv-u mağfiret etsin… Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar eylesin… Hakiki müslümanlık lütfunu hepimize ihsan etsin…

c. Vukûf-i Zamânî

Şimdi bir tane şey söyleyeyim size. Abdülhalik-ı Gücdevanî Hazretleri'nin on bir tane düsturu vardır. Müslümanlık düsturu. Hepsi şeriattır yani. Tarikat denilen nesne, şeriati sıkı tutmaktan ibarettir. Abdülhalik-ı Gücdevanî Hazretleri yaptığı nasihatinde, *vukuf-i zamanî*'den bahseder.

Hırsız var memlekette, biliyoruz. Evini soyar, malınızı soyar, şunu yapar, bunu yapar, hırsızdır. Bu hırsız, hırsızdır ama zamanı çalan hırsız kadar hırsız değildir. Ne çalmıştır? İşte bin liranı almıştır, on bin liranı almıştır. Ne olacak? Bin lira, on bin

lira gene bulunur. Zamanın bir anı bir daha bulunmaz. Milyonlar versen gene bulamazsın.

Zamanın kaybı kadar büyük fenalık yoktur. Gelir lak lak lak saatlerce konuşur. Ne konuşuyorsun yâhu? Senin işin yoksa benim işim var. Kahvehanelere git, gazinolara git. Hep zayi olmaktadır zaman, gaflet içerisinde geçmektedir. Sen bu zamanı nereden bulursun? Bu geçen saat ve saniyenin, zamanın, dünya senin olsa altınlarıyla beraber, o zamanın bir saniyesini geri çevirebilir misin? İmkânı var mı? Yok…

En kıymetli zamanlarını insan böyle kötü yollarda, israflarda geçirirken; zamanın en kıymetlisi, en iyi şeyde harcanır. En iyi şey, Allah yoludur. Geçenki dersimizde söyleyecektim ama o gün hatırıma gelmedi. Allah kusurumuzu affetsin…

Bu birincisi idi. Bir de on birincisi var. On birincisindeki dersi de, "Müslümanın nisbetini muhafaza etmesidir." diyor.

"—Hangi yoldansın?"

"—Hz. Ebû Bekrî Sıddîk'ın yolundayım!"

"—Sen kimin yolundansın?"

"—Ben de Hz. Ali'nin yolundanım."

Nisbetini muhafaza, Halik ile olan huzurunun muhafazasıdır. Halikıyle olan huzurun muhafazası nerede olur? Kötü yerlerde mi olur? Günah yerlerde mi olur bu huzurun muhafazası?

Onun için ayet-i kerimede Cenab-ı Hak Nuh AS'a:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَى رَبِّهِمْ ، أُولَئِكَ أَصْحَابُ

الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (هود : ٢٣)

(*İnne'llezîne âmenû ve amilü's-salihàti ve ahbetû ilâ rabbihim ülâike ashabü'l-cenneti hüm fîhâ hàlidûn.*) İman edip sàlih ameller işleyen ve Rablerine huzur ve huşû ile gönülden bağlananlara gelince, işte onlar cennetliklerdir. Onlar orada ebedi kalacaklardır.] (Hûd, 11/23) diyor.

İman var, amel-i sàlih var. Ama o amel-i sàlihînde bir *ahbet* kelimesini koymuş Cenâb-ı Hak, huzur ve huşû istiyor. Huzur ve huşu ile yap ibadetini diyor.

Vakit geldi, *"Allàhu ekber"* de namazını kıl! Sonra git, gene envai çeşit günahları işle… O değil ki maksat. Maksat, buradaki durduğumuz huzur-u ilahiyedeki aldığımız ruhu ikindi vaktine kadar devam ettirebilmek. İkindiden sonra akşama kadar devam ettirebilmek.

Dâimâ huzur-u ilâhiyede olduğunu unutmayacaksın, kaçırmayacaksın. Günaha hiç meydan yok. Çünkü daima Allah'ın divanındasın. Allah'ın divanında olan bir insan, namaz kılarken hırsızlık yapabilir mi? Yalan söyleyebilir mi? Günahlı bir iş yapabilir mi? Yapamaz… Çünkü divan-ı ilahiyededir.

Binâen aleyh bu divan-ı ilahiyi ömür boyunca muhafaza edebildiğin nisbetindir senin. Bu nisbeti muhafaza ettikçe bahtiyarsın. Edemedikçe zarardasın. Allah kusurlarımızı affetsin de kolay iş değil bunlar tabii.

Bir parayı kazanmak bile kolay değil. İnsan para kazanıyor, zengin oluyor ama kolayca mı oluyor ya? Kim bilir ne kadar ömür telef oluyor, ne kadar emekler telef oluyor. Allah'ın yolunun da ahiretteki kazancı buna bağlıdır.

d. Harama Bakmayın!

Saîd ibn-i Mansur ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[71]

اَلاِثْمُ حَوَّازُ الْقُلُوبِ ، وَمَا مِنْ نَظْرَةٍ إِلاَّ وَلِلشَّيْطَانِ فِيهَا مَطْمَعٌ

---

[71] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.367, no:5434; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.329, no:2864; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.491, no:10101.

(سعيد بن منصور ، هب. عن ابن مسعود ، قال المناوى:

موقوفًا بأسانيد كلها ثقات)

RE. 188/2 (*El-ismi cevvâzü'l-kulûbi, ve mâ min nazratin illâ ve li'ş-şeytàni fîhâ matmaün.*)

(*El-ismi cevvâzü'l-kulûbi*) "Günah, kalpleri müteessir eder, heyecanlandırır. (*Ve mâ min nazratin illâ ve li'ş-şeytàni fîhâ matmaün*) Kadınlara hiçbir bakış yoktur ki, onda şeytanın tamâı olmasın."

Yapılan günahlar, kusurlar, kabahatlerden dolayı insanın bir müteessir oluşu vardır. Bir kabahat yaptı mıydı insan bu kabahatten bir üzüntü duyar kendisinde. Bu üzüntüden de kalpte bir heyecan hasıl olur:

"—Ah yapmasaydım, niçin yaptım?"

Bu heyecan ve pişmanlık insanı bir tevbeye, istiğfara sevk ederse ne mutlu ona… Pişmanlık duyuyor, onu bir daha yapmamaya çalışıyor; o ne a'lâ...

Bir de pişkinlik olur insanda, Allah esirgeye… Bunlar yapıla yapıla pişer insan bir süre sonra, artık o heyecan hasıl olmaz kendisinde… Heyecan hasıl olmadığı için, bakarsın artık günahlar ona göre tabii bir hal alır. Tabii bir hal alınca artık o günahtan kaçmak da, sakınmak da kendisi için mümkün olmaz.

O kalbin çarpıntısı, demek ki Cenâb-ı Hakkın bir lütfu oluyor. İnsanları bir nedamete, bir pişmanlığa sevk ediyor. Eğer o nedamet ve pişmanlık oluyor da ondan vazgeçiyorsa, bir daha yapmamayı seçiyorsa, ne mutlu ona…

Bunlar böyle yapıla yapılan katmerleşiyor ve pişkinleşiyor insan. Artık o günahlar onun kalbinde bir tesir yapmıyor. Allah kusurlarımızı affetsin….

Bugün bir mesele sordular bana:

Adam buraya çalışmaya gelmiş. Üç beş tane eşkıya adamı almışlar, götürmüşler. Başlamışlar dövmeye. Dövüyorlar adamı,

diyorlar ki:

"—Bize beş bin lira verirsen, biz seni bırakacağız."

Adam söz veriyor:

"—Karım benden talâk-ı selâse ile boş olsun, size bu beş bin lirayı vermezsem!" diyor.

Diyorlar ki:

"—Biz seni bırakalım, sen de bu beş bin lirayı bize getir."

Tabii adam gitmiş. Karısı da var evde… Karıyı ben evden kovayım artık. Onlara da söz verdim, dedim bu lafı ağzımdan çıkardım. Fakat ….

Şimdi bu insanlarda kötülük ne kadar katmerleşiyor ki gayri meşru bir şeyi yapmak da hoşuna gidiyor. Adamı öldürecek, ailesine musallat… Ama içeride hiçbir heyecan olmuyor. Demek ki bu ölmüş bir insandır. Hayatı var ama hayatının maneviyatı tamamiyle gitmiş, kuru bir hayat, zarardan başka bir şey değil. Şimdi buna ne demek lazım gelir?

Şu gözlerimiz var ya, bu gözlerimiz nurdan ibarettir. Işık olmayınca göz göremiyor. O nur elinden alındığı için artık göz görmez bir hale geliyor. Şimdi göz gördüğü vakitte, Allah bu gözü vermiş ki bize;

"—Bir ibret alsınlar. Benim masnuatımı görsünler, mahlûkatımı görsünler, mevcudatımı görsünler, bana intikal etsinler. Anlasınlar ki varlığın bir sahibi var, bu varlık sahipsiz olmaz.

İnsan görünce tabii idrak edecek ki, bu koskoca alem nasıl duruyor kendiliğinden. Bunun için uzun kitapları okumaya lüzum yok. İşte Allah'ın verdiği bu basiret gözleriyle düşünüp tefekkür ederse, işte tepemizdeki Ay'a gidiyor Amerikalılar. Ne anlıyor? İşte orada koca bir cisim duruyor. Vaktiyle;

"—Ay bizim dünyamızdan kopmuş da gitmiş." diyorlardı.

Halbuki dünyamızdan çok evvel yaratılmış olduğunu kendileri itiraf ettiler. Demek dünyadan çok evvel yaratmış Cenab-ı Hak onu. Ama boşlukta duruyor, saniyesini şaşırmadan her ay yirmi dokuz, otuz gün arasında bize geceleyin ışığını veriyor. Bize de diyor ki

"—Ben Allah'ın mahlûkuyum. Allah beni sizin için yarattı. Siz de Allah'ın mahlûkusunuz. Siz de Allah'a yalvarın!"

Bu gözleri Allah bize ibret için vermiş. O yüzden büyüklerimizden birisi demiş ki:

Bir göz ki ibret olmaya nazarında,
Ol düşmanıdır sahibinin baş üzerinde.

Bu göz, ama bu gözden ibret alacasınız, bu gözü verene dönecesiniz. Bu gözü verene dönemiyorsan, onu idrak edemiyorsan, o göz baş üzerinde bir belâdır. İnsanı kötülüklere, fenalıklara sevk eder durur.

Onun için bu gözünü kötülüklere baktırma, günah yerlere verme ki, o nur gitmesin elinden. O nurun bir gidişi var, ölümle gidiyor. O ayrı. Bir de bir nur daha vardır ki hayattayken gider.

Bu göz işte koyundaki göz gibi, hayvandaki göz gibi yemeden içmeden başka bir şey anlamaz. Yesin, içsin, yatsın. Halbuki bu göz onun için değil. Bu göz ancak Allah-u Teàlâ'nın masnuatını görecek, Allah'a gidecek.

Çünkü insan bir levhayı görünce, "Kim yaptı bu levhayı?" der. Güzel bir eser görünce, "Bu kimin eseri?" der. Neden? İntikal var. O eserin sahibine intikal ediyor. Bu eserin sahibine intikal ediyorsun da, bu koca varlığın sahibini merak etmez misin?

Bugün ucunu bucağını bulamıyorlar, kâinat hudutsuz bir alem… Her çeşit mevcudat var içerisinde… Bunun sahibi kim acaba? Bunun sahibi, varlıkların sahibi olan Hz. Allah… Gördüklerin seni buraya sevk ediyorsa, ne mutlu sana.

Şimdi o diyor ki:

"—Sen bu gözünü sakla! Öyle olur olmaz her şeye gözünle bakıp da onu kirletme!"

Amasya'da bir muhterem zatımız var, sizden de soruyor, selam söylüyor. O bir mektup yazmış. Tanımaz bizi ama yazmış. *Leylâ ve Mecnun*'dan da iki beyit yazmış içerisine. Arapçasını söyleyemeyeceğim ama Türkçesini de yazmış, şerh de etmiş

kendisi, Türkçe tarifi şöyle:

Birisi Mecnun'a diyor ki:

"—Ey Mecnun, sen Leylâ'yı görmek istiyorsun ama senin bu gözlerin herkesi görüyor. Herkesi gören göz, Leylâ'yı görmeye lâyık değildir. Binâen aleyh sen Leylâ'yı görmek istiyorsan, bu gözleri göz yaşlarıyla sil, yıka, temizle de ondan sonra bak Leylâ'ya!" diyor.

Bu Leylâ'dan da Mevlâ'ya geçmek lazım. Leylâ Allah'ın kulu. Allah'ın kulunu görebilecek gözü ayırıyor da, Mevla'yı görecek göz nasıl ayrılmasın.

Onun için dünya mülevveleriyle kirlenen göz, hakkı göremez. Masnûâta koyunun baktığı gibi bakar. Koyun da görüyor bu masnûatı… O baktığından nasıl bir şey anlamıyorsa, bu gözle de bir şey anlamayız. Çünkü idrak nuru sönüyor insanda.

Bakınız, bu göz bizde var ama, şu güneş nuru olmazsa görür mü gözümüz? Görmez. Gece verseler elimize kitabı, oku bakalım deseler. "Lamba getirin!" deriz, "Elektriği açın!" deriz. Demek ki bu göz, bir ışığa muhtaç. Bu ışıkla ancak görüyor. Bu ışık ancak maddiyatı gösterir. Maneviyatını gösteren ışık da nurdur. O nurdan da mahrum olunca ancak üstünü görür, altını göremez.

Altını görebilmek için Allah-u Teàlâ'nın verdiği nuru muhafaza etmek lazım. O nuru muhafaza edebilirsen, gözün bunun dışını da görür, bu alemin içini de görür.

İnsanı Allah-u Teàlâ çok büyük mahluk olarak yaratmış. Yani şu koca kainat var ya, o koca kainatın zübdesidir bu insan. Bu zübdesi olduğu için çok büyüktür. Şimdi bir cesedimiz var. Bu cesedimizi ölünce toprağa gömüyoruz. Orada çürüyüp gidiyor. Ama bu cesedi idare eden bir ruh var ki onunla konuşuyor, onunla görüyoruz, işitiyoruz. Onu bizden alınca, görmemiz de, işitmemiz de, söylememiz de, hareketlerimiz de muattal kalıyor.

Bu ruh o kadar büyük şeydir ki, Allah-u Teàlâ'nın yaratışı bu, bizim değil. O bu alemin şeysi değil, diğer bütün alemi var, o alemin mahlûkudur. O ruh, kocaman…

Ama onu Cenab-ı Hak nasıl atomu dürmüş dürmüş de ufacık

bir zerre halinde, hakkından gelinmeyen bir varlık oluyor atom dedikleri ufacık bir zerre. O atom gibi bir ruh, cesedin içerisindeyken daracık işte. Şu vücut ne kadar bir şey, bu vücudun içerisinde ikamet edecek. Fakat bu vücuttan çıktı mıydı, şu gördüğün koca kainatı doldurabilecek kuvvettedir bu.

Şimdi acem şairi diyor ki: "Sen ne zaman ki ruhuna hakim olursun, ne zaman ruhunu elinde tutarsın, ruhuna sahip olursun. Ruhuna hakim olursan, haccı ekber, senin haccın o gün olur diyor. Ruhuna hàkim olduğun gün, hacı olmuş olabilirsin. Beş bin lirayı verse, herkes hacı. Ama asıl ruhuna sahip olduğun vakitte, hacı o zaman olabilirsin.

Şimdi bu insanın ruhu ama bunu iyi dinleyin, bu insanın ruhu bu bedendeyken, bazı insanlar vardır ki tekemmül etmiştir, ruhu bedenindeyken, kâinata gene hakimdir. Öldükten sonrayı beklemez. Öldükten sonra umumiyetle dağılacak. Hakiki kimselerin ruhları, kâinatı dolduracak. Ama hakiki olmayanlar başka. O günah durdurur kendisini, m… olarak gidiyor, onun ruhu değil.

İman ile kemâla ulaşmış ruh sahipleri, öldükten sonra ruhları kâinatı doldurduğu gibi, ölmeden de ruhlarına hakimdir bunlar. Bu böyle olduğu için Rasûlüllah SAS'in ruhunu bir de düşün şimdi. Bu bizim gibi aciz beşerin ruhu, kâinatı böyle doldurunca, kâinat onun için yaratılmış olan bir peygamberin ruhunu düşün artık.

Onun için Abdülaziz-i Debbağ diye Faslı bir evliya var. Amadır, ilmi de yoktur. Tahsil etmemiştir yani, ümmidir. Fakat güzel bir eseri vardır. Soruyorlar:

"—Sen bunları okumadığın halde bu sorgularımıza bu cevapları bu kadar dürüst olaraktan nasıl verebiliyorsun? Hep kitaba uygun sözlerin. Kur'an'ın ve hadislerin ahkâmına uygun olarak cevap veriyorsun. Sen ümmi bir adamsın, bu kadar sözleri nasıl buluyorsun?"

Diyor ki:

"—Ben Rasûlüllah SAS'in ruhuyla her zaman görüşüyorum.

diyor. Karşılaştığım müşkil suallerimi soruyorum Rasûlallah'a:

'—Yâ Rasûlallah! Bunu soruyorlar bana, ne diyeyim bunlara?'

O da diyor ki şöyle de; ben de öyle diyorum."

Bu nasıl oluyor? İşte tekemmül eden insanlar için… Şimdi güneş nasıl böyle etrafı doldurmuş. Nur-u Rasûlüllah da kâinatı böyle doldurmuştur. Medine-i Münevvere'ye gitmeye lüzum yok. Onun ruhu her yerde böyle mevcuttur. Yalnız onun ruhuyla iltisak peyda edebilecek bir kudret lâzım!

Nasıl ki, iki madde yan yana gelince uygun gelirse birbirine, mutabakat hasıl olursa… Sünnet-i seniyyeye ittibâ etmek suretiyle, mutabakat-ı Rasûlüllah oldu muydu onun da … kabilinden ….

E şimdi bugün misali var. İşte İngiltere'de, Amerika'da, Almanya'da icat edilen aletler, bugün buradan konuşuyorsun, oradaki adam seni dinliyor. Oradaki adam konuşuyor, sen dinliyorsun burada… Neden? İşte teknik bilgiler vasıtasıyla konuşuyor.

E bu insanın yaptığı hünerler bugün bunu meydana koyuyor da, Allah-u Celle ve A'lâ'nın mükemmel bir insanı yarattığı kudreti sen inkâr edersen ne olur? Allah kulundan aciz midir ki? Kulu bunu yapabiliyor, bir gemi yapıyor, her çeşit aleti içine koyuyor. Bu gemiye bu lazım diyor.

Allah-u Teàlâ da bu vücudu yaratırken, her şeyi içine koymuş. Yere de göğe de hàkim… Yeri de göğü de Allah bu kuluna musahhar kılmış. Allah sana bunları musahhar kılmışken, sen Allah'tan gayriye yönelirsen, Allah'a mı kul olursun, başkasına mı kul olursun? Onun için Allah bu kadar nimetlerle bizi nimetlendirmişken, onun kıymetini bilip, bu nimetleri verene dönmek lazım! Ondan özür dilemek lazım! Aczini itiraf etmek lâzım, istikameti istemek lazım!

Onun için şimdi diyor ki burada:

Bu gözü Allah bize vermiş, haramlara bakmak için değil, günahları işlemek için değil. Bunlardan ders alacaksın. Ders

alamazsan, kötü yollara bakarsan, şeytan ondan bir hisse alır. Senin o bakışından, fırsat eline geçer şeytanın. O fırsatla sana vesveler ilka eder. O fırsat ile sana şehveti ilka eder, enva-i çeşit dünya şeylerini ilka eder. Sen de bakarsın ki, onun ilka ettiği yollara doğru yönelir gidersin o bakışla…

Onun için Kur'an'ı Azimü'ş-şan'da Allah-u Celle ve A'la, kadına da erkeğe de emrediyor:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ (النور: ٣٠)

(*Kul li'l-mü'minine yeğuddù min ebsàrihim ve yahfezù fürûcehüm*) [Mü'min erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar.] (Nur, 24/30) buyruluyor.

Kadınlara serbest mi? Hayır! Onlar için de;

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ (النور: ٣١)

(*Ve kul li'l-mü'minâti yağdudne min ebsârihinne ve yahfazne furûcehünne*) "Ey habibim, erkeklere söylediğin gibi kadınlara da söyle, onlar da gözlerini muhafaza etsinler, nâ-mahreme bakmasınlar ve namuslarını payimâl etmesinler, korusunlar." (Nûr, 24/31) buyruluyor. Onlara da bakmak yasağı var.

Efendimiz SAS Hazretleri'nin hane-i saadetlerine a'mâlar gelmişlerdi. O sırada hane-i saadetlerinde, ezvâc-ı tahirat validelerimiz de bulunuyorlardı. Rasûl-i ekrem SAS gelince, a'mâları çıkardı. Dediler ki:

"—Yâ Rasûlallah onlar kör, görmüyorlar."

"—Siz görmüyor musunuz? Sizin seslerinizi de onlar duymuyor mu?" dedi.

Allah akıbetlerimizi hayretsin. Göz çok büyük alem. Şu ufacık bir şey ama çok büyük alem, çok büyük hüneri de var. Cazibesi de o nisbette kuvvetlidir.

Bakmayın dediğine Cenab-ı Hakk'ın, bakmayacağız.

"—Bakarsak ne olur canım? Güzele bakmak sevaptır derler."

Güzel de olsa, mahrem olmayana bakmak haramdır. Ancak, denize bakmak sevap, alimin yüzüne bakmak sevap, Kâbe'ye bakmak sevap, Mushaf'a bakmak sevap…

Mushaf'a, yâni Kur'an-ı Kerim'e bakarsan, nur olur gözün. Gözünün nurunu arttırmak istiyorsan, Kur'an oku! Alimlere bak, onların meclisinde bulun! Anana babana bak şefkatle... O zaman gözünün nurları artar.

Ama günaha bakarsan, gözünün nuru kaybolur. Bu da işin mânevi ciheti… Maddî ciheti de, bu bakışlarda Cenab-ı Hak bu gözün içerisine bir cazibe koymuş.

Geçen komşular gelmişler, dediler ki:

"—Bir moda icat ettik. Hanımlarımıza gayet güzel bir şekilde manto giydireceğiz. Çok hoş, herkes beğenecek."

"—E ne olacak?"

"—İşte bununla gezinecek sokaklarda…"

Ben dedim, fakirane bana kalırsa:

"—Kadının tesettürü evidir. Kadın evinden dışarıya çıktı mıydı, neyin içerisine sokarsan sok. Çarşafa sok, mantoya sok… Kadınların giydiği sayalar var, onlara sok, neye sokarsan sok. Şu gözün bir tanesi gene kâfidir insana…"

Hani bazı kadınlar eskiden tek gözüyle bakarlardı böyle. O tek göz bile yeter. İnsanın mahiyetini oraya resmeder. Nasıl fotoğraf makinaları resim alıyor, gözler de aynı şekilde resim alır. Baktı mıydı, onun sureti onun içerisine akar gider. Bu akış bahusus gençlerde birçok günahlara vesile olur. Birçok fenalıklara vesile olur.

Onun için Cenâb-ı Hak diyor ki:

"—Bakmayın!"

En güzeli bakmamak. Eskiden kadınlarımızın çarşafı ve üzerinde bir peçesi vardı gözlerinde… Gözlerini ve yüzlerini örtücü bir peçe var idi.

Hacda rahmetlik Hamdi Efendi, tefsir sahibi. Diyor ki:

"—Ben İstanbul'a geldiğim vakitte, İstanbul kadınlarının vaziyeti, böyle idi. Güzelce çarşaflarını giyinmişler, yüzlerini de peçeleriyle örtmüşler. Bir de ellerinde şemsiyeleri vardı. Şemsiyelerini önüne böyle perde tutar, öyle gezerlerdi." diyor.

Şimdi o günle bugün arasında çok bir zaman geçmedi. Elli senelik, altmış senelik bir vakitte her şey değişti. Altmış sene evvel insanlar böyle gezerdi, onların nesli böyle oldu. Bugünkü insan böyle, bakalım bunun nesli nasıl olacak? Onun için bu şeytanın tamahına, hilesine yol bırakmamak lazım. Bu yolu açtın mıydı onun arkasından sen hakkından gelemezsin. Senin elinde o kuvvet yok. Yolu açmışsın bir kere…

Bunun için Hacı Bayram-ı Velî'nin bir halifesi var, bir güzel şiir söylemiş ama hatırımda yok, o şiirinde diyor ki o zat:

"—Şeytanı bir kere içeriye sokma, düşmanı içeriye sokma! Düşman içeriye girdikten sonra, çıkarmak çok zordur, çok zor!" diyor.

Dünya hadiseleri de gösteriyor ya. Memlekete bir düşman girdi miydi, kolaylıkla çıkıyor mu? Dünya kadar kan akıyor, dünya kadar israf oluyor, zayiat oluyor. Galebe çalabilirsen kovuyorsun. Galebe çalamazsan yine kovamazsın, oturur orada.

İşte Yahudi Kudüs'e girdi, mis gibi oturuyor orada şimdi. Allah def etsin… Niçin? Karşısındaki kuvvet ona çıkartmaya kâfi gelmiyor demek ki. Çıkarması çok zor. Koymamak lazım! Koydun mu bitti iş. Onun için şeytana perde, gözleri kapamak.

Onun için bir tarikat var, Nakşibendî diye. Onun bir piri var, Buhara'lı Muhammed Bahaeddin Hazretleri… O on bir tane şart koymuş müridlerine. O on bir şarttan birisi:

"—*Nazar ber kadem*: Gözünüzü yumun, ayağınızın ucundan başka bir yere bakmayın!"

Yolda gidiyorsun, sağa, sola, şuraya, buraya bakma. Ayağının ucuna bak, yolunda devam et. Niçin? Gözün böyle sağa baktıkça, sola baktıkça, ileriye baktıkça etrafında gördüğün hadiseler senin kalbine intikal eder. Göz manevi bir yol ile kalbe akıtıyor gördüklerini. Kalbe akıtınca, o kalp ne yapsın şimdi. Doldu birçok pisliklerle… Onun için gözünü ayağının ucundan ayırma, başka yere bakma!

Buna bir mana da vermiş bir büyük. Bu ayağının ucuna bakmak demek, o demek değil. Ya? Gözünü demiş fevka'l-Arş bakacaksın, büyük olmaya çalışacaksın. Öyle önüne eğilip de küçülme, büyük olmaya çalış. Büyük insan olmaya çalış.

Allah-u Teàlâ bizi büyük insan olarak yaratmış. Bu büyük insanlığın kıymetini bilip büyümeye çalışmak lazım. Aya gitmek için herif dünyanın parasını harcıyor. Milyarlar harcıyor. Halbuki insan bir anda gidiyor. İnsanda eğer maneviyat kuvveti kuvvetliyle bir anda ayı keşfeder gelir sana.

Onun için Allah-u Teàlâ bizi günahlardan muhafaza etsin; gözümüzü de, bütün azalarımızı da, kulaklarımızla beraber.

Onun için Leyla'nın o sözünde ikinci bir kısımda da diyor ki:

"—Sen Leyla'nın sözlerinden faydalanmak istiyorsun fakat kulakların alemin sözleriyle dopdolu. Başkalarının sözleriyle dopdolu olan bir kulak, Leyla'nın sözlerinden faydalanamaz!" diyor.

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar etsin… Hakiki müslüman olarak yaşayıp, hakiki müslüman olarak ahirete göçen bahtiyarların zümresine sizi de, bizi de ilhak buyursun….

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

08. NUH AS'IN KAVMİNİN HELÂKİ

El-hamdü li'llâh, sümme el-hamdü li'llâh…

El-hamdü li'llâhi'llezî hedânâ li-hâzâ vemâ künnâ li-nehtediye levlâ en hedâna'llàh… Ve mâ tevfîkî illâ bi'llâh… Aleyhi tevekkeltü ve ileyhi ünîb…

Neşhedü en lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh... Ve neşhedü enne muhammeden abdühû ve habîbuhû ve rasûlüh…

Allàhümme salli ve sellim ve bârik alâ hâze'n-nebiyyi'l-kerîm… Ve'r-rasûli seyyidü's-senedi'l-azim, Zü'l-kalbi'r-rahîm, seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Salâten ve selâmen dâimeyni mütelâzımeyni ilâ yevmi'd-dîn… Ve selleme teslîmen kesîrâ…

Emmâ ba'du feyâ ibâda'llàh… Ûsiküm ve nefsi'l-âsiyeti bi-takva'llàhi ve tàatih… İnna'llàhe meallezîne'ttekav ve'llezînehüm muhsinûn…

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bu ayı aşûresiyle hepimiz tanırız, "Aşûre ayıdır." deriz. Aşûre bize Nuh AS'ın sünneti olarak kalmıştır. Kur'ân-ı Azîmü'ş-şân birçok evâmiri, birçok yasakları bildirmekle beraber bazı tarihî vakıaları da izah eder.

Cenâb-ı Hak, Nuh isminde bir peygamber göndermiş. Bu peygamber çok uzun bir zaman ömür sürdüğü halde, insanları bir türlü yola getirememiş. İnsanlar ıslah-ı nefs edip peygambere uymamışlar; çılgınlıklarında, isyanlarında, kötülüklerinde devam etmişler, Allah-u Teàlâ'nın gadabına uğramışlar. Ve nihayet Cenâb-ı Hak tufan denilen hadiseyi halk ederek, o zamanki insanların gark olmak suretiyle helâkini meydana getirmiş. Yalnız Nuh AS'a yapmasını emrettiği gemiye binen mü'minler kurtulmuşlardır ve ümmeti oradan meydana gelmiştir.

Binâen aleyh bizim elimizdeki kitaba Kur'an deriz. O zamanki insanlar, belki yeni insanlar oldukları için ilimleri kâfi gelmiyordu, anlamıyorlardı, bilemiyorlardı. Allah'a ve peygamberine onun için iman edememişler diyeceğiz ama; bugünkü insanın özürlü tarafı yoktur, mazereti kabul edilmez. Çünkü Allah-u Teâlâ bu kulları çok güzel ilimlerle teçhiz etmiştir.

Bu ilimler her taraftan Allah-u Teàlâ'nın varlığına ve birliğine delalet eden alâmetlerle doludur. Bunları görmeyip de Allah'ı inkâr eden kâfirlerin işi netice itibariyle Nuh AS'ın kavminin helâki gibi helak olmaktan başka bir şeye yaramaz.

Helâkin çeşitleri ve nevileri vardır. Helâk mutlaka yanmakla, boğulmakla değil, bin bir çeşit… Allah-u Teàlâ'nın akıllara gelmedik helâk vak'aları vardır. Onun emrinden çıkmak, onun peygamberinin emrinden çıkmak, onun gönderdiği kitabın emrinden çıkmak isyan sayılır ki neticesi çok büyük ve ağır felâketlere müncer olur. Bugün aya kadar gidebilen insan, eğer bu varlığın sahibi olan Hazret-i Allah'ı bilemiyorsa, o her şeyden aşağı bir mahlûktur.

Onun içindir ki herkeste bir gönül vardır. Yaradılış itibariyle insanlar yeryüzünde hep birdir. Şark ile garp arasında ne kadar insan varsa hepsi etten, kemikten, deriden, gözden, kulaktan ibaret iki ayaklı, bir kafalı mahlûktur, hepsi birdir. İnsanların ayrılıkları iman iledir. İmanlı ve imansız olarak ikiye bölünür insanlar.

Allah da cennet ve cehennem diye iki yer yaratmıştır. İnanan inançlıların ve inancıyla amel edenlerin yeri cennet; inanmayanların ve inanmadıkları gibi kötülüklerle hareket edenlerin yeri de cehennem olduğunu Kur'an bize apaçık söyler.

Onun içindir ki, Peygamberimiz SAS'e Hazret-i Allah-u Celle ve A'lâ'nın gönderdiği Kur'ân-ı Azîmü'ş-şân'da:

الم . ذٰلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ (البقرة:١-٣)

(*Elif lâm mîm. Zâlike'l-kitâbü lâ raybe fîhi.*) "*Elif lâm mîm.* Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır." (Bakara, 2/1-2)

Bununla beraber Peygamberimiz'e gönderdiği halde yine Peygamberimiz'e der ki;

اُتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ (العنكبوت:٤٥)

(*Ütlü mâ ûhiye ileyke mine'l-kitâbi*) "Ey Habîb-i Zîşânım! Sana gönderdiğim o kitabı oku!" (Ankebut, 29/45)

Ne kadar? Hiç durma oku, dâimâ oku!

Binâen aleyh o Habîb-i Zîşân'a olan emir, aynı zamanda hepimizedir. Binâen aleyh müslümanın her gün Allah-u Teàlâ'nın kitabını okuması lazım!

Türkçesini okumak, mütâlea etmek kâfi değil. Onun her harfinde, hattâ her harekesinde ayrı ayrı, çeşit çeşit, hududu bulunmayan mânâlar vardır.

Onun için Kur'an'a sarılan, onu kendisine rehber edinen, onunla amel eden insanlar, emin olunuz Arş'ın üstüne çıkarlar. Yerde değil Arş'ın üstünde mahlûklardır onlar. Onların kıymetlerine paha biçilmez, meleklerden de üstündürler. Çünkü Cenâb-ı Hak melekleri bizim gibi nefis ve şehvetle beraber yaratmamıştır. Onlar emre itaat edici olarak yaratılmıştır.

Her meleğin bir vazifesi var:

لاَ يَعْصُونَ اللّٰهَ مَا اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ (التحريم:٦)

(*Lâ ya'sûna'llàhe mâ emerahüm ve yef'alûne mâ yü'merûn.*) [Allah'ın kendilerine emrettiğine isyan etmezler, emredildikleri şeyi yaparlar.] (Tahrîm, 66/6)

Daima vazifeleri emre inkiyaddır, başka bir şey yapamazlar. Çünkü cibilliyetlerinde, yaratılışlarında öyle bir şey yoktur. Bizde ise nefis var, şehvet var, şeytan var, bin bir türlü şeyler var. Biz eğer bu kötülüklerimizi yener de Allah'ın kitabına sarılır, emrine imtisal eder, yasaklarından kaçınır, Peygamber SAS'in gittiği yoldan gidersek, bizim kıymetimiz her halde onların kıymetinden çok üstün olur. Onun için Arş'ın üstündedir mü'minlerin yerleri.

Kur'an ile amel etmeyen insan, esfel-i sâfilîne düşer. Şunu da söylemek isterim ki Kur'an'a hürmet, saygı, onu başta taşımakla olmaz; onu raflarda yahut keselerin içerisinde yüksek yerlerde taşımakla olmaz. Kur'an'a saygı onu okumakla, emir ve yasaklarına uymakla olur.

Ona hürmet, ona tazim, ona saygı her mü'minin vecibesidir. Binâen aleyh ona hürmet gösterenler böyle Arş'ın üstüne yükseldiği gibi, göstermeyenler de yerin dibine kadar gömülürler, yani yerleri esfel-i sâfilîndir. Bu Allah-u Teàlâ'nın emridir.

Onun için iki cihan serveri Peygamber SAS Efendimiz, Hazreti Enes'ten rivayet edilen bir hadis-i şerifte buyuruyorlar ki:[72]

أَلاَ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرآنَ وَعَلَّمَهُ ، وَعَمِلَ بِمَا فِيهِ ، فَأَنَا لَهُ سَائِقٌ وَدَلِيلٌ

إِلَى الْجَنَّةِ (كر. عن إبراهيم بن هدبة عن أنس)

RE. 170/2 (*Elâ men tealleme'l-kur'âne ve allemehû ve amile bimâ fîhi, feene lehû sâikun ve delîlün ile'l-cenneti.*)

(*Elâ men tealleme'l-kur'âne*) "İyi biliniz ki, her kim Kur'anı öğrenir, (*ve allemehû*) onu öğretir, (*ve amile bimâ fîhi*) ve onunla amel ederse, (*feene lehû sâikun ve delîlün ile'l-cenneti*) ben onun Cennete sevk edicisi ve delili olurum."

Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı öğreniyor; öğrenmek de kâfi gelmiyor,

---

[72] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.67; İbrâhim ibn-i Hedbe'den, o da Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.531, no:2375; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.48, no:4675.

aynı zamanda öğrendiğini başkasına da öğretmeye çalışıyor.

Hem öğrenecek hem de öğrendiğini başkalarına öğretecek. Hiç olmazsa evladına, ahbabına, çoluğuna çocuğuna, aile efradına gücü yettiği nisbette… Buna hiçbir özür yoktur. Öğrenecek ve öğrendikten sonra da öğretmekle mükellef ve muvazzaftır.

Bir de var ki, "Kur'ân'ın içindekilerle amel ederse, onlara hürmet ve saygı gösterir, 'Allah'ımın emridir.' der, 'Peygamberimin emridir.' der, buna sıkı sıkı sarılırsa; onun cennete girmesine ben sâik ve delil olacağım." buyuruyor.

Onun artık cennete girmesine hiçbir şey mâni olmaz. "Çünkü ben onun sâiki ve deliliyim!" buyuruyor.

Ne zaman? Kur'ân'a sarıldığı takdirde…

Onun için şimdi sizden âcizane bir ricam var. Kur'an okuması çok zor değildir. Bir insan, en kafasız diyemeyeceğim de artık, en gabî insan üç ayda, bilemedin altı ayda mükemmel surette okur. Okuduktan sonra da onu süratlendirmek, kuvvetli okuyabilmek için sürekli okumak lazımdır. İki senede bizim çocuklarımız hafız oluyorlar. İki senede hafız oluyor, yani Kur'an'ı yutuyor, ezberine alıyor.

İki senede buna muvaffak olabiliyor da bir müslüman, 10 senesi, 20 senesi geçmiş de hâlâ Kur'an'ı okuyamıyorsa buna ne demek lazım artık? Bu Kur'an'a hürmet midir saygı mıdır?

Allah esirgeye, birisi Kur'an'ı ayaklar altına alıp çiğnese, elimizden gelse adamı parçalarız, "Sen bizim kitabımıza nasıl yapıyorsun bu hakareti?" deriz.

Ya kendimiz? Kur'an'ımızla amel etmediğimiz takdirde onun yerine düşmez miyiz dersiniz?

Allah cümlemizi affetsin…

Onun için bugün Muharrem ayıdır ve iki gün evveli de Aşûre günü idi. Geçti, yani Muharrem'in onuncu günü demek.

Ama bunu şöyle diyorlar:

(*Âşe nûran*) "Sen yeni bir seneye girdin, yeni senen senin için mübarek olsun. Bu yeni seneni sen nur ile karşıla. Nurlu insanların arasına katıl ve nurlan. Nur ile yaşa!"

Çünkü insanlar diğer mahlûklar gibi değil, insan ruh ile cesetten ibarettir, sırf ceset değildir. Cesetten ruhu alındığı

vakitte, ki o nurdur. O alındığı vakit, onu hiçbir gün evimizde tutamıyoruz, derhal götürüyoruz mezarlığa... "Artık sen yaramazsın buraya!" diyoruz. Çünkü onun canı çıktı. Canı olmayan bir cesede kimse kıymet vermez. Binâen aleyh bizim insanlığımız canımızladır. Canın kıymeti de Kur'an'ladır. Kur'an'sız can, ruhsuz insan gibidir.

Bilirsiniz ki, lamba var ama ışığı yoksa neye yarar o lamba? İnsan var ama ışığı yok… Işığı nedir? Kur'an'ıdır. Kur'an'ı yoksa onun ışığı yoktur.

Binâen aleyh Allahu celle ve alâ da bize çok suhûlet, kolaylıklar göstermiş. *Elham* var, onu herkes biliyor. Kur'an'ı hatmedemiyorsan Elham'ı çok oku!

Kul hüva'llah var, üç tanesi bir hatime muadil… Kur'an'ı okuyamıyorsan, vaktin geçtiyse, yaşın ilerlediyse, artık öğrenmek zorlukları varsa, *Kul hüva'llah*'ı çok oku. Üç tanesine bir hatim sevabı alırsın, 100 tanesine şu kadar mükâfat var, 1000 tanesine bu kadar mükâfat var… Ama dâima Kur'an ile meşgul ol!

Kur'an zikirlerin en efdalidir. *Allah* demek zikirdir, *Lâ ilâhe illallah* demek zikirdir. Allah'ın kitabını okumak, o da zikirdir, zikirlerin de en efdalidir.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[73]

أَفْضَلُ الذِّكْرِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ (ت. ن. ه. عن جابر)

(*Efdalü'z-zikri lâ ilâhe illa'llàh*) "Zikrin en üstünü, en güzeli, en faziletlisi, en sevaplısı '*Lâ ilâhe illa'llàh*'tır."

Lâ ilâhe illa'llàh Kur'ân-ı Azîmüşşân'dandır:

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

---

[73] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.462, no:3383; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1249, no:3800; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.126, no:846; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.676, no:1834; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.90, no:4371; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.208, no: 10667; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.1, s.352, no: 1414; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.612, no:1748; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.171, no: 452; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.V, s.206, no:3995.

(محمد : ١٩)

(*Fa'lem ennehû lâ ilâhe illa'llàhu ve's-tağfir li-zenbike*) "Bil ki, Allah'tan başka ilâh yoktur. (Habibim!) Hem kendinin hem de mümin erkeklerin ve mümin kadınların günahlarının bağışlanmasını dile!" (Muhammed, 47/19) diyen Allah'tır.

Binâen aleyh insan günahları için daima istiğfar edecek ve kendisini yaratan, bu kâinatı yaratan Allah-u Teàlâ'yı dilinden ve gönlünden çıkarmamak üzere daima zikredecek. Günde beş defa da onun huzuruna dikilerek, ona hesap verecek.

İnsan o insandır ki, içi korku ile dolu ve daima hesabını kendi görüyor, eksiği varsa onu telâfiye çalışıyor. Hesabını yarına bırakmıyor, kıyamete bırakmıyor.

Allah kusurlarını görüp eksiklerini telafiye çalışan bahtiyarların zümresine bizleri de ilhak buyursun…

Elâ inne ahsene'l-kelâm ve ebleğa'l-nizam, kelâmu'llàhi'l-meliki'l-azîzi'l-allâm... Kemâ kàle'llàhu tebâreke ve teàlâ fi'l-kelâm:

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

(الأعراف: ٢٠٤)

(*Ve izâ kurie'l-kur'âni festemiù lehû ve ensitû lealleküm türhamûn.*) "Kur'an okunduğu zaman, onu dinleyin ve susun, umulur ki merhamet edilirsiniz." (A'raf, 7/204)

20. 03. 1970 – İskenderpaşa Camii
12 Muharrem 1390

09. SAKINILACAK ŞEYLER (2)

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

إِيَّا كُمْ وَالْغُلُوَّ فِي الدِّينِ ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ الْغُلُوُّ فِي الدِّينِ

(حم. ن. ه. وابن سعد ، طب. ك. ، ق. عن ابن عباس)

RE. 176/6 (*İyyâküm ve'l-gulüvve fi'd-dîni, feinnemâ heleke men kâne kablekümü'l-guluvvü fi'd-dîni.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Çocuklarımıza Kur'an Öğretmek

Ebû Dâvud, Hàkim, Beyhakî ve Ebû Ya'lâ Sehl ibn-i Muaz el-Cühenî Rh.A'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[74]

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ ، وَعَمِلَ بِمَا فِيهِ ، أُلْبِسَ وَالِدَاهُ تَاجًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ،

ضَوْءُهُ أَحْسَنُ مِنْ ضَوْءِ الشَّمْسِ فِي بُيُوتِ الدُّنْيَا ، لَوْ كَانَتْ فِيكُمْ ،

فَمَا ظَنُّكُمْ بِالَّذِي عَمِلَ هٰذَا (د. ك. هب. ع. عن سهل بن معاذ الجهني عن أبيه)

(*Men karae'l-kur'âne, ve amile bimâ fîhi, ülbise vâlidâhü tâcen yevme'l-kıyâmeti, dav'ühû ahsenü min dav'i'ş-şemsi fî büyûti'd-dünyâ, lev kânet fîküm, femâ zannüküm bi'llezî amile hâzâ.*)

(*Men karae'l-kur'âne*) "Kim Kur'ân'ı okursa, (*ve amile bimâ fîhi*) ve hükümleriyle amel ederse; (*ülbise vâlidâhü tâcen yevme'l-kıyâmeti*) kıyamet günü anne ve babasına bir taç giydirilir. (*Dav'ühû ahsenü min dav'i'ş-şemsi fî büyûti'd-dünyâ, lev kânet fîküm*) bu tacın nuru, ışığı, dünya evlerini aydınlatan güneşin ışığından daha güzeldir. (*Femâ zannüküm bi'llezî amile hâzâ*) O halde Kur'ân'ı bizzat okuyup amel eden hakkında ne düşünürsünüz Onun sevabını da siz takdir ediniz." buyurdu.

Çocukları Kur'an okudu diye öyle bir taç giydiriyorlar ki, kıyamet gününde o tacın nuru herkesi hayrete düşürüyor. Neden? Çocuklarına Kur'an'ı öğrettikleri için.

Bunun bir misali hatırıma geldi:

Haccâc-ı Zalim diye adam var ya. Herkesi bir imtihan edermiş. Bir çocuk rast gelmiş karşısına. Çocuğu imtihan etmek için:

---

[74] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.246, no:1241; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.756, no:2085; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.329, no:1948; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.65, no:1493; Sehl ibn-i Muaz el-Cühenî babasından.

“—Dersin neresi?” demiş.

“—Şurası…” demiş.

Eskiden mum yapıştırırlardı defterlerine, bakmış ki o mum başka yerde.

“—Neden burasını söylemedin?” demiş.

“—Sana karşı taaccüb ettim de onun için böyle dedim.” demiş.

Hoşuna gitmiş konuşması çocuğun. Babasına gitmiş, babası değirmenciymiş.

“—Susamdan ne kadar yağ çıkar?” diye sormuş.

Adam güzelce cevabını vermiş.

“—İmanın şartları kaç?” deyince, adam bilememiş.

“—Atın bunu hapse!” demiş.

Çocuğa da para vermiş mükâfat olaraktan. Çocuk duymuş babasının hapse gittiğini, Haccac’a gitmiş, demiş ki:

“—Benim babamı hapse atmışsın, ben senin verdiğin paraları istemem, al paralarını! Benim babam hapisteyken ne yapayım ben bunu?”

“—Neden?” demiş.

“—Sen bana sordun, bak ben sana ne güzel cevap verdim! Babama sordun, babamı da babası okutsaydı o da sana cevap verirdi. Onda kabahat yok ki, git babasına sor. Babası da mezarda…” demiş.

Onun için evlatlarımıza Kur’an-ı Kerim’i okutmak, dinimizi öğretmek, bizim vazifelerimizin başında gelen en mühim bir vazifedir.

b. Ruhların Birbiriyle Buluşması

Taberânî ve İbn-i Asâkir, Selmân-ı Fârisî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[75]

الأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا فِي اللهِ ائْتَلَفَ ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا

---

[75] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.374; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VI, s.263, no:6169; Selmân-ı Fârisî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.23, no:24740; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XI, s.5, no:10124.

فِي اللهِ اخْتَلَفَ ؛ إِذَا ظَهَرَ الْقَوْلُ ، وَخُزِنَ الْعَمَلُ ، وَائْتَلَفَتِ الأَلْسُنُ ، وَ

تَبَاغَضَتُ الْقُلُوبَ ، وَقَطَعَ كُلُّ ذِي رَحِمٍ رَحِمَهُ ، فَعِنْدَ ذٰلِكَ لَعَنَهُمُ اللهُ

فَأَصَمَّهُمْ ، وَأَعْمٰى أَبْصَارَهُمْ (الحسن ابن سفيان ، طب. كر. عن

سلمان)

RE. 188/7 (*El-ervâhu cünüdün mücennedetün, femâ teàrafe minhâ fi'llâhi'telefe, ve mâ tenâkere minhâ fi'llâhi'htelefe; izâ zahere'l-kavlü, ve huzine'l-amelü, ve'ste'lefeti'l-elsünü, ve tebâğadatü'l-kulûbü, ve kataa küllü zî rahimin rahimehû, feinde zâlike leanehümü'llàhu feesammehüm, ve a'mâ ebsàrahüm.*)

(*El-ervâhu cünüdün mücennedetün*) "Ruhlar, muhtelif neviden toplanmış askerlerdir. (*Femâ teàrafe minhâ fi'llâhi'telefe*) Onlardan Allah için tanışanlar, kaynaşırlar. (*Ve mâ tenâkere minhâ fi'llâhi'htelefe*) Allah yolunda tanışmayanlar, ihtilaf ederler. (*İzâ zahere'l-kavlü*) Söz açığa çıkınca, (*ve huzine'l-amelü*) amel bozulunca, (*ve'ste'lefeti'l-elsünü ve tebâğadatü'l-kulûbü*) lisanlar uyuşup kalpler birbirine buğz edince, (*ve kataa küllü zî rahimin rahimehû*) ve her akraba sıla-i rahmi kesince; (*feinde zâlike leanehümü'llàhu*) işte o zaman Allah onlara lânet eder, (*feesammehüm*) Sonra da onların kulaklarını sağır eder, (*ve a'mâ ebsàrahüm*) gözlerini görmez eder."

Allah hepimizi affetsin…

Nasıl ki bu dünyada bir tanışmamız var birbirimizle, muarefemiz var; ruhların da birbirleriyle böyle tanışma ve muarefeleri vardır. Bu alemden öteki aleme geçtiğimiz vakitte orada birtakım kimselerle buluşacağız ki, bu dar-ı dünyada onlarla buluşmamıştık hiç. Buluşmadığımız halde orada onlarla buluşmamız ve onlarla sevişip böyle kardeşâne muamelemiz olacak. Bunun sebebi, ruhlar alemindeyken, ruhların birbirleriyle ülfetleri vardı. Fakat dünyadayken birisi şarkta birisi garpta idi. Şimdi ahirete göçünce, o bilgi dolasıyla orada buluşacaklar

birbirleriyle. Ama bu dar-ı dünyada görüşmek nasib olmamıştır, başka.

Eğer dar-ı dünyada iken Allah için bunlar birbirleriyle ülfet, ünsiyet edip geçiniyorlarsa, ne mutlu… Eğer burada birbirleriyle ülfet ve ünsiyet edemiyorlar, kavga gürültü içinde iseler, bunlar da ruhlarının birbirleriyle ünsiyet edemeyişlerinden ileri geliyor.

Bak şimdi birbirimizle konuşuyoruz tatlı tatlı, güzel güzel.

"—Ben seni çok seviyorum, sen çok iyi bir adamsın, şöyle büyüksün, böyle güzelsin, alimsin, fazılsın…" diyoruz.

Fakat ameller saklanıyor. Diller birbiriyle münasebet peyda edebiliyorlar, ama içleri birbirlerine uymuyor.

Şimdi bugünün hadiseleri bunun çok açık bir nümunesidir. Konuşuyoruz, anlaşıyoruz, şöyle yapalım diyoruz. Bakıyorsun ki o istenilen şey meydana gelmiyor. Niçin? Dillerimizle mutabık kalmıştık ya…

Dillerimiz mutabık kalmıştı ama kalplerimiz mutabık değildi. Onu da orada izhar edemedik. Ben pekiyi diyorum ama, içim onu istemiyor benim. O öyle değildir diyemedim. Büyüklüğünden korktuk yahut şundan çekindik. Onu öyle diyemedik; "Pekiyi efendim, çok güzel, münasiptir." dedik ama tatbikatını yapamadık. Yapılmasını da istemiyoruz.

Kalpler birbirleriyle ünsiyet edemiyor, istemiyor birbirini. Kalpler istemeyince, her akraba u taallukat birbirlerinden uzaklaşıyor. Amca tanımıyor, dede tanımıyor, dayı tanımıyor, hala, teyze tanımıyor.

Ancak böyle kalpler buğz içerisinde olursa, akraba u taallukat ile de ilişki kesilirse, o zaman o insanlar Allah-u Teàlâ'nın lânetine müstehak olurlar. Bu lânete müstehak olunca, kulakları sağır olur, gözleri kör olur.

Şimdi biz birkaç ay gezindik etrafta… Çok va'z u nasihat, çok güzel konuşmalar dinledik, hepsine de bayıldım. Çok güzel konuşuyorlar. Çok güzel hatipler, çok güzel vaizler, bayıldım hepsine yani.

"—Allah feyizlerini müzdâd etsin, ömürlerinizi müzdâd etsin… Siz var olunuz, sağ olunuz." diye içimden böyle çok dualar ettim.

Fakat o güzel sözler, o güzel hutbeler, o güzel vaz u nasihatlar

orada tesir ediyor; oradan çıktıktan sonra hiçbir şey kalmıyor.

Şair Akif'in Ankara'da bir camisi varmış, cuma namazına oraya götürdüler. Oradaki hatib efendi gelmemiş, bana dediler:

"—Hutbeyi sen oku!"

"—Misafirim, beni mazur görün!" dedim.

Neyse vakit de geldi. Bir hocaefendi minbere çıktı. Ne kadar güzel bir hutbe okudu tesettür hakkında… Ben de bayıldım, herkes de bayıldı. Çok güzel buluşlar bulmuş. İşte meyvalardan örnek verdi:

"—Bakın, meyvaların üzerine Cenâb-ı Hak bir kabuk yaratmış. O kabuk o meyvanın muhafazasıdır diyor. O kabuğu soydun muydu, o meyvanın tadı gider, çürür, bir işe yaramaz hale gelir. O kabuk onu muhafaza ediyor. Allah-u Teàlâ sana örtü vermiş. Seni de o örtü muhafaza eder. Sen o örtüyü attın mıydı kabuğundan soyulmuş mevya gibi bozulur gidersin!" diyor.

Buna benzer çok güzel sözler söyledi. Ama herkes yolundan zerre kadar ayrılmıyor. Neyse gene istikamet, aynı istikamet. Allah kusurlarımızı affetsin…

c. Dinde Aşırılıktan Sakının!

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, İbn-i Mâce ve Hàkim, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[76]

إِيَّا كُمْ وَالْغُلُوَّ فِي الدِّينِ ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ الْغُلُوُّ فِي الدِّينِ

(حم. ن. ه. وابن سعد ، طب. ك. ، ق. عن ابن عباس)

RE. 176/6 (*İyyâküm ve'l-gulüvve fi'd-dîni, feinnemâ heleke men kâne kablekümü'l-guluvvü fi'd-dîni.*)

(*İyyâküm ve'l-gulüvve fi'd-dîni*) "Dinde ifrattan sakının!

---

[76] Neseî, *Sünen*, c.X, s.83, no:3007; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.134, no:3020; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.215, no:1851; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.637, no:1711; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.316, no:2427; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.435, no:4063; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

(*Feinnemâ heleke men kâne kablekümü'l-guluvvü fi'd-dîni*) Sizden öncekiler, ancak dinde ifratları dolayısıyla helâk oldular."

İnsanlar hep bir derecede değildir. Mezheplerin ihtilafı da bundan ileri gelmiştir. Herkes kudretine göre Peygamber SAS'in yolundan gidiyor. Yol hep Peygamber SAS'in yoludur, başkasının yolu değildir. Fakat seçicilerden bazısı şiddetlisini seçmiş, bazısı da daha ruhsatlısını seçmiş.

Onun için böyle geceleri uyumamak suretiyle ibadet eden, ömründe çok oruç tutmak suretiyle vakitlerini geçirenler vardır. Efendimiz SAS de bunları yapıyordu. Mesela bir gün oruç, ertesi gün bozmadan bir oruç, bozmadan bir oruç, bozmadan bir oruç… Böyle tutardı. Ashab-ı kiram derlerdi ki:

"—Biz de yapalım!"

"—Yok! Size yok! Niçin? Ben Allah-u Teàlâ'dan doyuruluyorum. O beni yediriyor ve içiriyor ve doyuruyor. Siz buna tahammül edemezsiniz. Siz yapmayın bunu." derdi.

Demek ki tahammül edebilmek imkânı olanlara ruhsat var, edemeyenlere ruhsat yok! Onun için ifrat ile tefritin ortasında olmak en güzel bir şeydir.

d. Ölüyü Arkasından Methetmeyin!

Tirmizî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiştir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[77]

إِيَّا كُمْ وَالنَّعْيَ ، فَإِنَّ النَّعْيَ مِنْ عَمَلِ الْجَاهِلِيَّةِ

(ت. عن ابن مسعود)

RE. 176/7 (*İyyâküm ve'n-na'ye, feinne'na'ye min ameli'l-câhiliyyeti.*)

(*İyyâküm ve'n-na'ye*) "Ölüyü yalan sözlerle medh etmekten sakının! (*Feinne'na'ye min ameli'l-câhiliyyeti*) Zira bu, cahiliyet amellerindendir."

---

[77] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.85, no:906; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan, Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.614, no:42445; Câmiü'l-Ehàdîs, c.X, s.353, no:9795.

Bu belki bugün de olagelmektedir. Bazı cahil insanlar ölülerin arkasından methiyeler yaparlar. Bunu Efendimiz SAS yasak ediyor, "Ölülerin arkasından böyle şeyler yapmayın!" diyerek. Onun için ölmezden evvel babaların vazifelerinden birisi, vasiyet edecek;

"—Sakın ha, ben öldükten sonra, bu gibi şeyler yapmayacaksınız!" diyecek.

Yaparlarsa, yapanlar mesul olur. Ölüye bir şey olmaz. Ama vasiyet etmeden, geride kalanlar böyle mersiyelerle, gayr-i meşru şeyleri yaparlarsa kendisi de mesul olur. Yalnız bunun için değil de her şeyde baba evladına hàkim olmak durumundadır. Onu yalnız yedirip, içirip; vücudunu büyütüp, besletip, okutmak kâfi değil.

Aynı zamanda onun dininin de hafızı olmalıdır. "Bakayım çocuğum hangi yol üzerinde gidiyor?" diye ona nezaret edecek ve ona hàkim olacak. İslam yolunun üzerinde yürümeye onu teşvik edecek, gayret edecek elden geldiği kadar. Kendi haline bıkarsa, tabii hiç olmaz.

e. Ara Bozmaktan Sakının!

Tirmizî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[78]

إِيَّا كُمْ وَسُوءَ ذَاتِ الْبَيْنِ فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ (ت. صحيح غريب

عن أبي هريرة)

RE. 176/8 (*İyyâküm ve sûe zâti'l-beyni, feinnehe'l-hàlikatün*)

(*İyyâküm ve sûe zâti'l-beyni*) "Ara bozmaktan sakının! (*feinnehe'l-hàlikatün*) Çünkü o helâk edicidir."

İki kimse arasında çekişme, muhasama… İster kabileler arasında olsun, ister cemiyetteki çeşitli parçalar, hizibler arasında

---

[78] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.48, no:2432; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.438, no:8482; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.58, no:5481; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.357, no:9805.

olsun; bunlara sebep olacak şeylerden çok sakının! Ayrılık ve bölücülük kat'iyyen yapmayın!

Siyasi çalışmalar yapan kimselerin, başka partilere mensup kimseler hakkında, "O şöyledir, bu böyledir." diye su-i zannı mucib olacak sözler söylemek, fitne meydana getirmek nihayette helâki mucibtir. Çünkü müslümanlık kardeş olmayı gerektirir.

Peygamber SAS başka bir hadis-i şerifte:[79]

وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا كَمَا أَمَرَكُمُ اللهُ (مالك، خ. م. ط.

حم. ت. عن أنس)

RE. 466/5 (*Ve kûnû ibâda'llàhi ihvânen kemâ emerekümü'llàh*) "Ey Allah'ın kulları, Allah'ın size emrettiği gibi kardeş olun!" buyuruyor.

Kardeşler bölünür mü birbirinden? Hiç bölünmezler. Öyleyse siz de böyle şeylere sebep olmayın!

f. Soyunmaktan Sakının!

Tirmizî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[80]

---

[79] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2253, no:5718; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1982, no:2558; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.695, no:4910; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.329, no:1935; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.907, no:1615; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.III, s.199, no:13075; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.476, no:5660; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.144, no:398; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.280, no:2091 ve 2092; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.252, no:3549 ve 3550; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.215, no:25372; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.268, no:6615; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.232, no:20850; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.7, no:1694; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.500, no:1183; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s101, no:605; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.2158,no:3157; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.14, no:16086.

[80] Tirmizî,, *Sünen*, c.IX, s.490, no:2724; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.391, no:26632; Câmiü'l-Ehàdîs, c.X, s.335, no:9751.

إِيَّا كُمْ وَالتَّعَرِّي ، فَإِنَّ مَعَكُمْ مَنْ لاَ يُفَارِقُكُمْ إِلاَّ عِنْدَ الْغَائِطِ ،

وَحِينَ يُفْضِي الرَّجُلُ إِلَى أَهْلِهِ ، فَاسْتَحْيُوهُمْ ، وَأَكْرِمُوهُمْ

(ت ، غريب عن ابن عمر)

RE. 176/9 (*İyyâküm ve't-tearrâ, feinne meaküm men lâ yüfârikuküm, illâ inde'l-gàiti, ve hîne yakdı'r-racülü ilâ ehlihî, fe'stahyûhüm ve ekremûhüm*)

(*İyyâküm ve't-tearrâ*) "Soyunmaktan sakının! (*Feinne meaküm men lâ yüfârikuküm*) Çünkü sizinle beraber olan ve sizden ayrılmayan melekler vardır. (*İllâ inde'l-gàiti*) Onlar ancak def-i hacet zamanında, (*ve hîne yakdı'r-racülü ilâ ehlihî*) bir de hanımınıza yakın olduğunuzda ayrılırlar. (*Fe'stahyûhüm ve ekremûhüm*) Öyleyse onlardan hayâ edin ve onlara ikram edin!"

Tearri; soyunmak, çıplak olmak.

Soyunmayın, çıplak olmayın, avret yerlerinizi açmayın! Çünkü evinizde de olsa, sizden ayrılmayan Allah'ın melekleri var. Evinizde de olsanız, başınızı örtünün, edebinize riayet edin. Örtülü olun, tesettürlü olun. Böyle olmazsanız sizinle beraber olan meleklere eziyet etmiş olursunuz. Çünkü o melekler sizin yanınızdan hiç ayrılmazlar. Daima sizin harekâtınızı tesbit ile memurlar. Yazarlar daima, iyinizi ve kötünüzü… Onun için sizden kat'iyyen ayrılmazlar.

Yalnız iki yerde ayrılırlar: Birisi yüz numaraya gittiğiniz vakitte, onlar böyle kirli yerlere girmezler. Birisi de zevciyet muamelesi yapıldığı vakitte o zaman da çekilirler.

Binâen aleyh onun haricinde olan diğer vakitlerde, eğer böyle çıplak duracak olursanız o meleklerinizi müteezzi edersiniz, rahatsız edersiniz. Bu da sizin için elbette hayır olmaz. Öyleyse sizden ayrılmayan, daima sizin üzerinizde murakıb ve gözcü olan meleklerden hayâ edin, sakının, utanın!

Daha? Yalnız utanmakla kalmayınız, onlara ikram da ediniz. Ne vereceğiz? Yemek çıkaracak değiliz onlara. Para da veremeyiz. Onlara ikram, edeb dahilinde hayat ile olur. Edebinize riayet

ederek oturun, kalkın!

g. Nefis ve Hevâ Gönülleri Öldürür

Es-Secezî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[81]

إِيَّا كُمْ وَالْهَوَى ، فَإِنَّ الْهَوَى يُصِمُّ وَيُعْمِي (السجزي في الإبانة عن ابن عباس)

RE. 176/10 (*İyyâküm ve'l-hevâ, feinne'l-hevâ yusımmu ve yu'mî.*)

(*İyyâküm ve'l-hevâ*) "Hevâdan sakının! (*Feinne'l-hevâ yusımmu ve yu'mî*) Şüphesiz heva, kişiyi sağır ve kör eder."

Ne kadar güzeldir Peygamber SAS Efendimiz'in sözleri; İikişer kelimeden ibaret. Şu nefis ve hevâ diyoruz ya;

"—Bu nefs ü hevânıza uymayın!" diyor.

Nefs ü heva ne ister? Yesin, içsin, yaşasın… Bunu ister. Teklifat-ı ilahiyenin altına girmek istemez. Sünnet-i seniyyeye ittibanın altına girmek istemez.

O demin söylediğimiz büyüklerin halleri; en çok mütâlea ettikleri şey siyer, şemâil, fıkıh, hadis ve tefsir kitaplarıdır. Bunları mütâlea ederler ve kendilerini de bu okuduklarına uydurmaya çalışırlar. Maksat yalnız dinlemek ve bilmek değil, bildiğini tatbik edebilmektir.

Bu bildiğini tatbik edebilmek için, o zat nasılsa bir gün helâya girerken sağ ayağını önce atmış. Helâya girerken mâlûm ya, sol ayakla girilecek. Camiye girerken sağ ayak atılacak, camiden çıkarken sol ayak atılır. Bunlar adab-ı İslâmiyeden olmakla beraber bu adam nasılsa bir aceleye mi geldi, nasıl olduysa, sağ ayağını atmış. Atar atmaz aklı başına gelmiş ama iş işten de geçmiş. Bunun için ne kadar ağlamış adamcağız;

"—Ben nasıl oldu da bu sünnet-i seniyyeye riayet edemedim de bu gaflete düştüm?" diyerekten.

---

[81] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.547, ho:7831; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.353, no:9797.

Bugün bizim halimize ağlamak mı lazım, ne yapmak lazım bilmem gayrı.

Nefs ü hevaya ittibâ, netice itibariyle gönülleri öldürür. Gönüller öldükten sonra, vücudun yaşamasının kıymeti yoktur. Hayvan yaşayışı gibi bir hayat…

Yine hayvan, tabii olarak Allah'ı zikreder.. Hayvandır, mükellef de değildir. Fakat Allah-u Teàlâ'nın zikrini de bırakamaz o. Nasıl vücut nefes almak mecburiyetindedir. O nefes aldıkça hiç şuuru olmadan Allah Allah Allah der o. Bilmeyerek. Fakat insan ki şuur sahibidir, şuur sahibi olduğu halde Allah'ın rızasına aykırı olaraktan yaşadığı hayat, hayat değildir. O ölü bir hayat. Ölü insanların, böyle insanlar arasında yürüdüğünü görmek isterseniz, bu gafillere bakın demişler. Onun için nefs-i hevasına uyan insanlar hadd-i zatında daha dünyadayken ölmüşler yani. Hayatta ölmüşler. Canları var, başka.

İnsanı hem kör yapar, hem de sağır yapar nefs ü hevaya uymanın felaketi. Batıllara uymak yani. Batıl olan, dinin müsaade etmediği şeylere uymak insanın gözlerini kör eder, kulaklarını da sağır eder. E biz bunu yapıp duruyoruz hocaefendi, ne gözümüzün kör olduğu var ne de kulağımızın sağır olduğu var. Bundan daha beter körlük mü olur? Hakkı bugün dinletmenin imkanı yok, dinlemiyor herif. Batıla dönmüş bir kere, oradan kesseniz de ayıramazsınız. E bundan daha nasıl bulursunuz?

Allah affetsin kusurlarımızı… Onun için nefs ü hevâya uymamanın çaresini arayıp bulmak lazım. Yoksa dünyada yaşasan ne olacak. Herkes yaşıyor. Muayyen bir zaman yaşayacak, ondan sonra gidecek.

h. Riyâdan Sakının!

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[82]

---

[82] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.388, no:1563; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.481, no:7522; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.333, no:9741.

إِيَّا كُمْ أَنْ تَخْلِطُوا طَاعَةَ اللهِ تَعَالَى بِحُبِّ ثَنَاءِ الْعِبَادِ ، فَتَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ

(الديلمي عن ابن عباس)

RE. 176/11 (*İyyâküm en tahlitù tàata'llàhi teàlâ bi-hubbi senâi'l-ibâdi, fetahbeta a'mâlüküm.*)

(*İyyâküm en tahlitù tàata'llàhi teàlâ bi-hubbi senâi'l-ibâdi*) "Allah-u Teàlâ için yaptığınız ibadet ve taate, kulların sizi övmeleri arzusunu karıştırmaktan sakının! (*Fetahbeta a'mâlüküm*) Sonra amelleriniz boşa gider."

"—Sakın ey ümmetim, nasın, ibadullahın seni medh u senâ etmeleri için Allah'ın tàatını vesile etme!" buyuruyor.

Taat ediyor, kendisi güzel güzel namaz kılarken, "İnsanlar beni sena etsin, sevsin!" diye gösteriş yapıyor. Bu düşüncesi netice itibariyle yaptığı amellerinin mahvolmasına sebep olur. Biz buna gösteriş, riyakârlık diyoruz.

i. Kabirlere İşemekten Sakının!

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS efendimiz buyurmuşlar ki:[83]

إِيَّا كُمْ والبول فِي الْمَقَابِرِ ، فَإِنَّهُ يُورِثُ الْبَرَصَ (الديلمي عن أنس)

RE. 177/1 (*İyyâküm ve'l-bevle fi'l-mekabiri, feinnehû yûrisü'l-berasa.*)

(*İyyâküm ve'l-bevle fi'l-mekabir*) "Kabirlere işemekten sakının! (*Feinnehû yûrisü'l-berasa*) Çünkü o, beras [Alaca, vitiligo] hastalığına sebep olur."

Sakın ha mezarlıklarda işemeyin! Yolunuz geçer, oradan geçmeniz lazım gelir, sıkışmış olabilirsiniz. Fakat bunu oralara sakın yapmayın. Sabredin, başka tarafta yapın. Çünkü beras denilen bir illet var. O illetin insanlarda meydana gelmesine, o

---

[83] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.387, no:1557; Enes ibn-i Mâlik RA'dan, *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.364, no:26483; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.335, no:9750.

mezarlıklardaki işemesi sebep olur. Onun için buna dikkat edin!

j. Yemeği Çok Yemekten Sakının!

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[84]

إِيَّاكُمْ وَالْبِطْنَةَ مِنَ الطَّعَامِ ، فَإِنَّ الْعَبْدَ لَنْ يَهْلِكَ حَتَّى يُؤْثِرَ شَهْوَتَهُ

عَلَى آخِرَتِهِ (الديلمي عن ابن عباس)

RE. 177/2 (*İyyâküm ve'l-bitnete mine't-taàmi, feinne'l-abde len yehlike hattâ yü'sere şehvetehû alâ ahiretihî.*)

(*İyyâküm ve'l-bitnete mine't-taàmi*) "Yemeği çok yemekten sakının! (*Feinne'l-abde len yehlike hattâ yü'sere şehvetehû alâ ahiretihî*) Şüphesiz kul, şehvetini ahiretine tercih etmedikçe helak olmaz."

Karınlarınızı çok doyurmaya hevesli olmayın! Sakın karınlarını çok doyuruculardan olmayın! Çok yersen ne olur? Yersin, şehvetin artar. Neticede çok zararlar olur.

Kul şehvetini ahiretine tercih ediyor. "Dünyada yaşayayım, yiyeyim içeyim, zevkime bakayım!" diyor. Ahiret onu pek ilgilendirmiyor. Bu onun helâkini mucib olur.

Onun için o okuduğumuz zat, otuz seneden beri, "Ben de şunu isterim!" dememiş. Ekmeğini de kendisi yaparmış. Başkasının hakkı geçmesin diyerekten. Pek bayılırsa bir parça bir şey alır. Onunla kifaf-ı nefs ederekten seksen küsür yaşına kadar yaşamış. Artık ahiret alametleri gözükmeye başlamış kendisinde.

"—Ah, bütün geçen büyüklerimiz hep şehid olarak gittiler. Ben bu dünya şehidliğinden mahrum gideceğim diyerekten içine ateş düşmüş. Şehid olamıyorum, çünkü artık bu yaştan sonra harbe gidip de savaşamam ki, bundan mahrumum!" diyerek üzülürken,

---

[84] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.384, no:1546; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.233, no:6309; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.335, no:9748.

son günlerinde üç tane şaki baskın yapmışlar içeriye. Adamcağızı şehid etmişler. O son gününde şehadet mertebesini de oradan almış. Ama hemen ölmemiş. Hakimler gelmiş, doktorlar gelmiş. Tedavi ediyorlar;

"—Bir şeyin var mı, şikâyetçi misin?" diye soruyorlar.

"—Aman, ben iyi olursam, ben onları affettim. Olmazsam da ahirete göçersem, yine onları affettim. Sakın onlar hakkında bir şey yapmayın, ceza tertib etmeyin!" diyor.

Bu çok mühim bir şey. İbrahim Ethem Hazretleri'ni dövmüş birisi. Dövünce işte memlekete de gitmiş övünmüş. Ben o adamı şöyle dövdüm, böyle dövdüm diyerekten. Çünkü garib, derviş kıyafetli bir adam. Kim olsa döver onları.

Ona demişler ki:

"—Çok fena yaptın. Harap olursun, berbat olursun. Dünya da ahiret de sana haram. Çabuk koş, o adamın eline, ayağına kapan, özür dile, af dile!"

Pişman olmuş adam, onun büyük bir zat olduğunu anlayınca. Gitmiş, bulmuş, eline ayağına kapamış:

"—Aman efendim, ben yanlış yaptım. Affet beni." demiş

"—Evladım, sen bana o eziyetleri yaparken, ben ona sabrediyordum da Allah-u Teàlâ bana yüksek yüksek makamlar, dereceler veriyordu. Benim o derecelere nail olmama sen sebep oldun. Ben o derecelere nail olurken, senin aşağı düşmeni hiç ister miyim? Ben de, 'Aman yâ Rabbi, bunu da affet!' diyordum." demiş.

Adamcağız o zaman tevbe etmiş, istiğfar etmiş, o da güzel adamlardan birisi olmuş.

Af, Cenâb-ı Hakk'ın bize tembihi ya, af sahibi olun!

Onun için o büyükler böyle ibadete, taate çok önem vermişler. Onlar dünyayı değil de ahireti tercih etmiş insanlardır. Onun için zenginler çok büyük servetler vermişler;

"—Bir ev yapıp verelim sana efendi, üst baş yapıverelim, çeşit çeşit yemekler ikram edelim!" demişler.

Hiç birisine tenezzül etmemiş. Dünyada hiçbir evi de olmadan, hiç onlara tenezzül de etmeden ahirete göçmüş gitmiş.

"—Bana Allah-u Teàlâ ahirette bunları ihsan etsin!" diyerek zenginlerin yemeğini de yemezmiş. Gitmezmiş onların davetine de… "Onların yemeği kasvet verir." dermiş.

Ama biz bugün zengin olalım diyerek çabalıyoruz yani.

k. Kin Tutmaktan Sakının!

Harâitî. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[85]

إِيَّا كُمْ وَالْبَغْضَاءُ ، فَإِنَّهَا الْحَالِقَةُ (الخرائطي عن أبي هريرة)

RE. 177/3 (*İyyâküm ve'l-bağdàü, feinnehe'l-hàlikatü*)
(*İyyâküm ve'l-bağdàü*) "Kin tutmaktan sakının! (*Feinnehe'l-hàlikatü*) Çünkü o helâk edicidir."
Bağdà'; buğz, kin, düşmanlık.
Hizipçilikte biri diğerine muhakkak düşman olur. Bu ötekine; "Bizimkiler daha iyi, sen bize gel!" derken, öteki "Bizim taraf daha iyi, sen bize gel!" der. Bu suretle iki taraf birbirinin düşmanı olur.
Geçenlerde iki müslüman cemaat de birbiriyle güzelce bir dövüşmüşler. İkisi de müslüman, ikisi de namaz kılıyor. İkisi de camide. Fakat ikililerin ayrılıklarından dolayı hem bizim fikrimize iştirak etmiyorsun diye güzelce bir dövüşmüşler. E bu olur mu müslümanlıkta? Ama bunları yapan hep şeytan. Düşmanın da parmağı var bu işte. Fakat genç, körpe fikirler. Bu düşmanın parmağını sezemiyor.
Düşman bizi parçalamak için çeşit çeşit düzenbazlıklar. Hepsine başvuruyor. İşte bunları nasıl yaparım ben?

Muhiddin-i Arabi Hazretleri'ni beğenmiyorsun. Neden beğenmiyorsun? İşte ondan. İmam-ı Gazali'yi beğenmiyorsun? Neden beğenmiyorsun? İşte bundan… E olur mu canım? Senin ecdadın bin beş yüz seneden beri bu yolda yürümüş de sen misin en akıllı insan? Bugün geldin onları tenkit ediyorsun.
Şimdi bakın ilim olur, edep olur; takvâ olmazsa ilmin de kıymeti yok, edebin de kıymeti yok. İlim, edep takvâ ile yürür. Şimdi o eski müctehidlerin takvâsına bak. Gece uyumuyor adam, bütün günü tahsil-i ilim, irfan ile geçiriyor. Gecesini de ibadetle

[85] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.451, no:7399; Câmiü'l-Ehàdîs, c.X, s.335, no:9749.

geçiriyor. Bütün gün oruçlu.

"—Ya imam! Kadımız öldü, seni kadı yapacağız!" diyorlar.

İmam-ı A'zam'ın kadı yapacaklar. Biz bugün rüşvet veriyoruz aman beni kadı yapsınlar bir yere diyerekten. İmam-ı A'zam hapiste ölüyor, istemem senin kadılığını diyerekten. Takvaya bak sen.

İkincisi, İmam-ı A'zam'ın zamanında bir koyun çalınmış. Sormuş İmam-ı A'zam, bir koyun kaç sene yaşar? Bir rivayette yedi demişler, bir rivayette on sene yaşar demişler. İmam-ı A'zam Hazretleri, on sene kasaptan koyun eti almamış. Sen bul böyle takva sahibini, elini ayağını öperim senin.

Sen ve ben hepimiz. Bütün günahları işliyoruz. Bilgi çok, kitaplar dolu işte önümüzde. Kaç para? İçimizde bir şey yok. Sonra kalkıyoruz, hepsi önünde. Bu mezhepleri birleştirelim. Neyi birleştiriyorsun? Senin aklınla, benim aklımla olsaydı kıyamet çoktan kopardı. Bunlar hep gavur düzeni, maksat Ümmet-i Muhammed'i parçalamak, birbirine düşman etmek. Boğuşturup, arada kendilerini doyurmak.

l. Bid'atlerden Sakının!

İbn-i Asâkir rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[86]

إِيَّاكُمْ وَالْبِدَعِ ، فَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ ، وَكُلَّ ضَلَالَةٍ تَصِيرُ إِلَى النَّارِ

(كر. عن رجل أيمن الصحابة)

RE. 177/4 (*İyyâküm ve'l-bidai, feinne külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin tasîru ile'n-nâri.*)

(*İyyâküm ve'l-bidai*) "Bid'atlerden sakının! (*Feinne külle bid'atin dalâleh*) Çünkü her bid'at dalâlettir. (*Ve külle dalâletin tasîru ile'n-nâr*) Ve her dalâlet de ateştedir."

---

[86] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk,* c.XXXIV, s.174; Sahabeden bir şahıstan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.221, no:1113; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.334, no:9747.

Bid'at, dinde sonradan ortaya çıkarılan, kitap ve sünnete uygun olmayan şeylerdir. Çok fena bir şeydir hadd-i zatında. Yani İslâmiyet'e ekleme yapmak.

Din tamam olmuş;

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي (المائدة:٣)

(*El-yevme ekmeltü leküm dîneküm, ve etmemtü aleyküm ni'metî*) [Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim ve size olan nimetimi tamamladım.] (Mâide, 5/3) ayet-i celilesiyle dinin bütün ahkamı tebliğ olmuştur.

Namaz: Sabahleyin iki rekattır, öğlen dört rekattır, akşam üç rekattır, yatsı da dört rekattır, bir de vitri vardır. E bunu biz dördü beş yapalım, altı yapalım; olmaz öyle şey.

Oruç: Ramazan'a ait bir ibadettir. Her gün tutmak istersen nafile olur o, farz olmaz. Farza ekleyemezsin.

Abdest: Eli, yüzü, kolları, ayakları bir kere yıkamak, iki kere yıkamak, üç kere yıkamak.

"—Dört yıkasak?"

Olmaz!

"—Ne olur canım, akıyor işte çeşmelerde su. Dört de yıkasak, beş de yıkasak…"

Yaz mevsimi şimdi, serinleriz ama Peygamber'in gösterdiğinin dışına çıkmamak lâzım!

Bid'at, Peygamber'in yolunun dışına çıkmaktır işte, kısa tabir. Onun yolunun dışına çıktın mıydı bid'atlara gömülürsün. O bid'atlara gömülünce de işin içinden çıkamazsın.

m. Medihten Sakının!

Ahmed ibn-i Hanbel ve İbn-i Cerîr, Hz. Muaviye RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[87]

---

[87] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.98, no:16949; Taberî (İbn-i Cerîr), *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.I, s.124, no:112; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.94, no:953;

إِيَّا كُمْ وَالْمَدْحَ فَإِنَّهُ الذَّبْحُ (حم ، وابن جرير في تهذيبه عن معاوية)

RE. 177/5 (*İyyâküm ve'l-medha, feinnehü'z-zebhu*)

(*İyyâküm ve'l-medha*) "Medihten sakının! (*Feinnehü'z-zebhu*) Çünkü o, boğazlamaktır, kesmektir."

Şimdi insanlar tabii hep bir seviyede olmuyor. Bazısı daha bilgin oluyor, daha becerikli oluyor. Bilgisi az olan daha bilgin olanı, becerisi az olan daha becerikli olanı başlıyor medh ü sena etmeye.

O medh ü sena olunan insan, o medh ü senaları duydukça kabarıyor da kabarıyor. Ne kadar insan olgunlaşmaya çalışsa da, tam olgun olamadıkça, bu medh ü senalar onu kabartır, mağrur eder, ucublendirir, kibirlendirir. Netice itibariyle bu da bir boğazlanmadır. Adamı kesmiş olursun bunu yapmakla…

O adamın ölümüne sebep olmuş olursun. Adamın kendisi ölmez ama kalbi ölür. Neden? Ahlâk-ı zemîmelerin sahibi olur. Ucub, kibir gibi hal gelir kendisine, kalbini öldürür. Kalbin ölüşü, bedenin ölüşünden çok fenadır. Beden ölürse, gidersin işte ahirete... Ama kalp ölürse, günahlara dalarsın, haberin olmaz. Her çeşit fenalıkları yaparsın.

n. Cimrilikten Sakının!

İbn-i Cerîr (Taberî), Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[88]

إِيَّا كُمْ وَالْبُخْلَ ، فَإِنَّ الْبُخْلَ دَعَا قَوْمًا فَمَنَعُوا زَكَاتَهُمْ ، وَدَعَاهُمْ فَقَطَعُوا

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.384, no:1543; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.138, no:258; Hz. Muaviye RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.651, no:8331; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.352, no:9793.

[88] Taberî (İbn-i Cerîr), *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.I, s.156, no:143;

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.452, no:7404; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.334, no:9746.

أَرْحَامَهُمْ ، وَدَعَاهُمْ فَسَفَكُوا دِمَاءَهُمْ (ابن جرير عن أبي هريرة)

RE. 177/6 (*İyyâküm ve'l-buhle, feinne'l-buhle deà kavmen femeneù zekâtehüm, ve deàhüm fekataù erhàmehüm, ve deàhüm fesefekû dimâehüm.*)

(*İyyâküm ve'l-buhle*) "Cimrilikten sakınınız. (*feinne'l-buhle deà kavmen*) Çünkü cimrilik bir kavmi teşvik etti, (*femeneù zekâtehüm*) onlar da zekâtlarını vermediler. (*Ve deàhüm fekataù erhàmhüm*) Cimrilik onları davet etti, sılai- rahmi kestiler. (*Ve deàhüm fesefekû dimâehüm*) Cimrilik onları davet etti, bu defa kanlarını akıttılar."

Buhul hakkında çok sözler dinlemişsinizdir. *Buhul*; cimrilik, eli sıkılık yani. Cimriliğin sınırı iki şeydir. Birisi, zekâtı tamamiyle vermek. Devlete verdiğin vergiler, zekât olmaz. Zekât fakirin hakkıdır.

Zekâtını veriyorsa bir insan, vazifesi tam bitmiş değildir, cimriliktin kurtulmuş olmaz. Zekât Allah emridir, fukaranın hakkıdır. Onu vereceksin bu başka… Yani borcundur senin, borcunu ödedin.

Bir de *hamiyyet* denilen bir ikinci sıfat daha vardır ki, memleketin muhtaçlarına elden geldiği kadar yardım edebilmek. Memlekete meselâ kış gelmiş. Oduna, kömüre ihtiyaç var. Bugün yıkılan deprem bölgelerine…

Ben zekatımı verdim canım.

Verdin ama bugün oraya yardım lazım işte. Mahallede de olur, komşuda da olur. Böyle bir yardıma muhtaç insanlar. E ben zekatımı verdim, banane. Gidin başka tarafa. Bu hamiyetsizlik ve bahilliğin iktizasıdır. Bahillikten doğar bu yani. Onun için bu .. etmek suretiyle insanları birbiriyle dövüşmeye, boğuşmaya, birbirlerini öldürmeye kadar neticelenmiş bu iş.

o. Küfrân-ı Nimette Bulunmayın!

Ahmed ibn-i Hanbel, Dâra Kutnî ve Taberanî, Esmâ bint-i Yezîd RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz kadınlara hitaben buyurmuşlar ki:[89]

إِيَّا كُنَّ وَكُفْرَ الْمُنَعَّمِينَ ! قِيلَ: وَمَا كُفْرُ الْمُنَعَّمِينَ ؟ قَالَ: لَعَلَّ إِحْدَاكُنَّ

أَنْ تَطُولَ أَيْمَتُهَا ، أَوْ تَعْنُسَ عِنْدَ أَبَوَيْهَا ، ثُمَّ يَرْزُقُهَا اللَّهُ زَوْجًا ، ثُمَّ يَرْزُقُهَا

اللَّهُ مِنْهُ وَلَدًا ، ثُمَّ يَغْضَبُ الْغَضْبَةَ فَتَكْفُرُهُ ، فَتَقُولُ: وَاللَّهُ مَا رَأَيْتُ خَيْرًا

مِنْكَ قَطُّ (قط حم ، طب ، عن أسماء بنت يزيد)

RE. 177/7 (*İyyâkünne ve küfre'l-müna'amîn! Kîle: Vemâ küfrü'l-müna'amîne? Kàle: Lealle ihdâkünne en tatûle eymetühâ, ev ta'nüse inde ebvâbihâ, sümme yerzükahe'llàhu zevcâ, sümme yerzükuha'llàhu minhü veleden, sümme yağdabe'l-gadbete fetekfüruhû, fetekùlü: Va'llàhu mâ raeytü hayran minke kattu.*)

(*İyyâkünne ve küfre'l-müna'amîn*) "Size in'am edenlerin hakkını inkâr etmekten sakının! (*Kîle*) Denildi ki: (*Vemâ küfrü'l-müna'amîne?*) 'İn'am edenlere nankörlük nedir?'

(*Kàle*) Buyurdu ki: (*Lealle ihdâkünne en tatûle eymetühâ*) Sizden biri ana-babasını yanında dul olarak, (*ev ta'nüse inde ebvâbihâ*) veya kız olarak uzun müddet kalır. (*Sümme yerzükahe'llàhu zevcâ*) Sonra Allah ona bir zevc nasib eder. (*Sümme yerzükuha'llàhu minhü veleden*) Sonra Allah ona çocuk nasib eder. (*Sümme yağdabe'l-gadbete fetekfüruhû, fetekùlü*) Sonra o kadın bir sebeple hiddetlenir de kocasına karşı küfran-ı nimette bulunur da şöyle der: (*Va'llàhu mâ raeytü hayran minke*

---

[89] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.452, no:27602; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.518, no:9127; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.360, no:1048; Taberânî, Mu'cemü'l-Kebîr, c.XXIV, s.164, no:418: İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.V, s.173, no:14; *Müsnedü'l-Hamîdî*, c.I, s.179, no:366; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.325, no:1426; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.II, s.30, no:531; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV. s.570, no:7658; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVI, s.92; Esmâ bint-i Yezîd RA'dan.

kattu) ‘Allah’a yemin ederim ki, senden aslâ bir hayır görmedim!’ der.”

Bu küfrân-ı nimet çeşitli olmakla beraber, burada bir tanesinden bahsediliyor. Kadınlar için diyor ki:

“—Bir hanım epey bir vakit kocaya varamadı. Babasının evinde kaldı, dulluğu uzadı. Sonra bir gün Allah ona bir koca nasib etti, evlendi. Derken, Allah-u Teàlâ ona bir de çocuk verdi. Sonra bir gün efendisine kızdı;

‘—Seninle şu kadar senedir yaşıyoruz ama vallàhi bir hayrını görmedim!’ dedi.”

Kızdı, sinirlendi. Kızınca, böyle söyleyiverdi. Onun için nimetlere küfran edici olmayın!

Babanın evinde kalsaydın dul olaraktan, ne olacaktı halin senin? Şimdi Allah sana hem koca verdi, hem çoluk çocuk verdi. E ama bazen zaruretler de olur. O zaruretlere de boyun eğmek lazım. Boyun eğmezsen, küfran-ı nimet edersen, o da caiz değil.

p. Ağrı İçin Okunacak Dua

Bir tanecik daha şurada okuyayım.

Taberânî, Osman ibn-i Ebü’l-As RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[90]

أَيُّكُمْ وَجَدَ أَلَمًا ، فَلْيَضَعْ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَيْهِ ، وَلْيَذْكُرِ اسْمَ اللهِ ثَلَاثَ

مَرَّاتٍ ، وَلْيَقُلْ: أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللهِ وَقُدْرَتِهِ ، مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ ، وَأُحَاذِرُ ،

سَبْعَ مَرَّاتٍ (طب. عن عثمان ابن أبي العاص)

RE. 177/8 (*Eyyüküm vecede elemen, felyeda’ yedehü’l-yümnâ aleyhi, velyezküri’sma’llàhi selâse merrât, velyekul: Eùzü bi-*

---

[90] Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.IX, s.45, no:8342; Osman ibn-i Ebü’l-As RA’dan,

Kenzü’l-Ummâl, c.X, s.70, no:28402; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.X, s.380, no:9862.

izzeti'llâhi ve kudretihî, min şerri mâ ecidü, ve ühàziru, seb'a merrât.)

Şimdi bakın, kendimize güzel bir ölçüdür bu şimdi. İnd-i ilâhiyedeki kıymetimizin ne olduğunu gösteren bir ölçü.

(*Eyyüküm vecede elemen*) "Herhangi biriniz bir yerinde elem hissederse, bir rahatsızlık olursa…" Baş ağrısı, karın ağrısı, kol ağrısı, diz ağrısı…

(*Felyeda' yedehü'l-yümnâ aleyhi*) "Sağ elini o ağrıyan yere, elem duyduğu yere koysun, (*velyezküri'sma'llàhi selâse merrât*) üç defa Allah-u Teàlâ'nın ismini ansın, (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) desin. (*Velyekul*) Onun arkasından şöyle desin:

أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللهِ وَقُدْرَتِهِ ، مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ ، وَأُحَاذِرُ .

(*Eùzü bi-izzeti'llâhi ve kudretihî, min şerri mâ ecidü, ve ühàziru*) 'Hissettiğim ve çekindiğim hastalığın şerrinden Allah-u Teàlâ'nın izzet ve kudretine sığınırım.'

(*Seb'a merrât*) Bunu da yedi kere söylesin!"

Yetmiş kere söylüyor, para etmiyor. Niçin? Ne ağzımız ağız, ne elimiz el… Haram yiyen bir ağız, haram tutan bir elde ne hayır olacak? Bunlar tesir ediyordu o gün, çünkü okuyan insanların ağzı da temiz, eli de temiz. Bir kere okuyunca ne ağrı kalıyordu, ne sızı kalıyordu. Bugün biz okuyoruz, hiç fayda etmiyor. Sebebi? Günah dolu her tarafımız.

r. Varisin Malını Kendi Malından Çok Sevmek

Şunu da okuyayım, bu yukarıdaki derslere güzel bir bağdır.

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhàrî, Müslim, Ebû Ya'lâ ve Hennâd Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[91]

---

[91] Neseî, *Sünen*, c.XI, s.380, no:3554; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.382, no:3626; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.65, no:153; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.205, no:3331: Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.368, no:6301; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.99, no:6439: Şâşî, *Müsned*, c.II, s.386, no:771; Hennâd, *Zühd*, c.I, s.334, no:610; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.129; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

أَيُّكُمْ مَالُ وَارِثِهِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ ؟ اِعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنْكُمْ أَحَدًا ، إِلاَّ

مَالُ وَارِثِهِ ، أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ ، مَا لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلاَّ مَا قَدَّمْتَ ، وَمَالُ

وَارِثِكَ إِلاَّ مَا أَخَّرْتَ (حم. خ. م. ع. وهناد عن ابن مسعود)

RE. 177/9 (*Eyyüküm mâlü vârisihî ehabbü ileyhi min mâlihî? İ'lemû ennehû leyse minküm ehaden, illâ mâlü vârisihî, ehabbü ileyhi min mâlihî, mâ leke min mâlike illâ mâ kaddemte, ve mâlü vârisike illâ mâ ehharte.*)

(*Eyyüküm mâlü vârisihî ehabbü ileyhi min mâlihî.*) "Hanginiz, vârisinin malını kendi malından daha çok sever? (*İ'lemû ennehû leyse minküm ehaden*) Biliniz ki, sizden hiç kimse yoktur ki, (*illâ mâlü vârisihî, ehabbü ileyhi min mâlihî*) varisinin malı kendisine, kendi malından daha sevimli olsun. (*Mâ leke min mâlike illâ mâ kaddemte*) Kendi malından sana mal olan, senin ancak takdim ettiğindir, önden gönderdiğindir. (*Ve mâlü vârisike illâ mâ ehharte*) Geriye bıraktığın da varisin malıdır."

Hepiniz mirasçının malını daha çok seviyorsunuz kendi malınızdan. Kendi malınızı sevdiğiniz yok, mirasçının malına bayılıyorsunuz. Sevginiz hep mirasçının malınadır.

Senin malın ahiretine gönderdiğindir. Yoksa elindekiler senin değildir. Elindekiler, gözünü yumunca mirasçıya kalır. Fakat ahirete ne kadar gönderebiliyorsun? Devede kulak.

"—Ne takdim ettin?"

"—Zekât verdim."

"—Eh, borcunu ödedin."

"—Hayrât u hasenat?"

Ne kadar yaptınsa… Geriye bıraktığın senin değildir. Gözünü yumduğundan itibaren hepsi mirasçınındır. Bağırsan, çağırsan;

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.380, no:16149; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.379, no: 9860.

"—Ben bunları şuraya bağışladım, benim için şu camiyi yapın! Benim için şu mektebi yapın! Benim için şu fakirleri giydirin! Bakın nasihat ediyorum, vasiyet ediyorum size…" desen, kıymeti yok, bitti.

Senin sözünün devri geçti. O zaman senin sözün kat'iyyen tatbik olunmaz. Onun için, vakti zamanında, hayattayken, kendine hakimken, malına hakimken ahirete yollayabiliyor musun?

Bak şu adamcağız [İskender Paşa], Allah rahmet eylesin, her gün ne kadar dua alıyor şimdi. Niçin? Vaktiyle yapmış, koymuş buraya bunu. Beş yüz sene olmuş aşağı yukarı. Beş yüz seneden beri içerisinde yapılan ibadetlerin sevabı o adamın defterine güzelce geçiyor. Ne büyük saadettir, ne büyük nimettir bu!

Ama bu adam tek başına yapmış bunu, İskender Paşa'nın camisi. Öteki filan paşanın, öteki filan beyin. Bugün bu camiyi tamir için kalkıyoruz, penceresi kırılıyor, camı kırılıyor. Ortalığı taciz ediyoruz; yardım edin, yardım edin, camimizi tamir edin… Yüzlerce kişi, binlerce kişi bir tamiri beceremiyor. Her yerde böyle ya…

Allah kusurlarımızı affetsin. Demek ki mirasçımızın malını seviyoruz. Kendi malımızı sevsek hemen veririz, elimizde varken…

"—Sonra ölürken vasiyet ederim!"

Kıymeti yok o vasiyetin. O dinlenmez, meşru değildir.

Allah kusurlarımızı affetsin, tevfikat-ı semadaniyesine mazhar etsin. Cümlemize hüsn-ü hatimeler nasîb ü müyesser eylesin…

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

10. AŞÛRE

El-hamdü li'llâh, sümme el-hamdü li'llâh…

El-hamdü li'llâhi'llezî hedânâ li-hâzâ vemâ künnâ li-nehtediye levlâ en hedâna'llàh… Ve mâ tevfîkî illâ bi'llâh… Aleyhi tevekkeltü ve ileyhi ünîb…

Neşhedü en lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh... Ve neşhedü enne muhammeden abdühû ve habîbuhû ve rasûlüh…

Allàhümme salli ve sellim ve bârik alâ hâze'n-nebiyyi'l-kerîm… Ve'r-rasûli seyyidü's-senedi'l-azim, Zü'l-kalbi'r-rahîm, seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Salâten ve selâmen dâimeyni mütelâzımeyni ilâ yevmi'd-dîn… Ve selleme teslîmen kesîrâ…

Emmâ ba'du feyâ ibâda'llàh… Ûsiküm ve nefsi'l-âsiyeti bi-takva'llàhi ve tàatih… İnna'llàhe meallezîne'ttekav ve'llezînehüm muhsinûn…

Kàle'llàhu tebàreke ve teàlâ fî kelâmihi'l-hakîm, estaizü bi'llâh:

قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ. اَللهُ الصَّمَدُ. لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ. وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (الإخلاص:١-٤)

(*Kul huva'llàhu ehad. Allàhu's-samed. Lem yelid. Ve lem yûled. Ve lem yekün lehû küfüven ehad.*) [De ki: O, Allah birdir. Allah sameddir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Ona denk hiçbir varlık yoktur.] (İhlâs, 112/1-4)

Aziz ve muhterem kardeşler!

Bu cuma da size aşûre ayı olmak dolayısıyla ondan bahsetmek isteyeceğim.

Aşûre, mâlûm Nuh AS'ın sünnetidir. Sebebi, tufanda Cudi Dağı'na indikleri vakitte, kalan erzaklarını topladılar, pişirdiler adına *aşûre* dendi.

Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Azîmü'ş-şân'da bu gibi geçmişleri zikretmek suretiyle bize ibret levhalarını gözümüzün önüne serer. Bunlardan ibret almamız için bunları bize zikretmiş ve beyan

etmiştir. Geçmiş bir tarihî vakıadır, fakat alabilecekler için içerisinde çok ibretler vardır.

Onun için büyüklerin şu sözü çok yerindedir:

Bir göz ki olmaya ibret nazarında,
Ol düşmanıdır sahibinin bâşı üzerinde.

Gözü Cenâb-ı Hak hem geçmişten hem gelecekten haber vermek için bize vermiştir. Geçmişten de ders alacağız, ona göre yolumuzu çizeceğiz.

Nuh AS'ın hikâyesi geniştir ve çok ibretlidir.

Bütün peygamberlerin vazifeleri, ümmetlerini Allah'a davet idi, başka vazifeleri yoktu. İnsanlara sebeb-i hilkatin ne olduğunu ve Allah'tan gayriye ibadet edilmemenin lüzumunu duyurmaya çalıştılar.

Nuh AS da 950 sene bu hizmeti îfâ etmek için uğraştı. Fakat ne yazık ki, o zamanın bedbaht insanları bu peygambere inanmadılar. İmana gelmedikleri gibi, bu peygambere de çok ezâ ve cefâ ettiler. Nihayetinde tufanda boğularak hepsi de helâk olup gitti. Bunu hepiniz biliyorsunuz.

Bugün arz edeceğim vak'a, Nuh AS'ın bir oğlu var idi. İsmi Kenan idi. Maalesef bu oğlu da babasına iman etmediği için gemiye binmemiş. Tufan başlamış, babası oğluna, babalık şefkatiyle;

"—Oğlum! Sen de gel bu gemiye gir de kurtul, yoksa sen de boğulacaksın, boğulanlarla beraber." dedi.

Oğlu inanmıyor, imanı yok;

"—Baba, ben büyük dağlara, yüksek dağlara çıkmak suretiyle kendimi kurtarırım. Senin gemine ihtiyacım yok!" dedi.

Babası oğluna sözünü dinletemeyince Hazret-i Allah'a döndü, dedi;

"Yâ Rabbi, sen bana vaad ettin ki: 'İşte imanlılarla, ehlini gemiye al, siz emin olacaksınız garktan, boğulmaktan.' Benim oğlum bak gelmiyor gemiye, gark olacak..."

Hazret-i Allah-u Celle ve A'lâ, Nuh AS'a hitaben buyurdu ki:

"—Ey Nuh! O senin oğlun, o senin ehlin değil!"

Dikkat edin buraya ama!

"—O senin ehlin değil, çünkü senin yolunda değil."

Bu çok manâlı bir sözdür. Buna çok dikkat edip üzerinde durmanızı rica edeceğim. Durun, bulun, çalışın, ne demek istedi Hazret-i Allah?

Her zaman da tatbiki mümkün olan bir mesele. Yalnız o gün için değildi o. Bugün de yarın da her babaya, her cemiyete, herkese tatbik olunabilecek bir düsturdur bu.

Kur'an'ın manâsı hâstır fakat hükmü âmdır, hepimize şâmildir. Hazret-i Allah onun oğlu için o gün hitap ediyor:

(*Leyse min ehlik*) "O senin ehlinden değil!" diyor.

Zürriyeti ya! Kendi zürriyetinden dünyaya gelmiş. Fakat bu arada karısı da imansız. Yani Kenan'ın annesi de imansız. Onun için o ikisi helak olanların arasında gark oldu gitti, helak oldular.

Ama bunun altını sen iyi düşün, iyi düşün! Onu sana bırakıyorum o iyi düşünmeyi.

(*İnnehu amelün gayru sàlih.*) "O sàlih olmayan bir amel işledi."

"—O senin yolunda değil, yani iman etmişlerden değil. İman etmiş olsaydı, senin yolunda olsaydı senin zürriyetinden olan ehlin olacaktı.Senin ehlin, senin yolunda giden insandır. Peygamberin ümmeti, peygamberin yolundan giden insandır. Peygamberin yolundan çıktıktan sonra, onda müslümanlık filan kalmaz."

Şâyân-ı dikkat derslerden birisi bu. İşte bunun üzerinde düşünülmesini size bıraktım.

İkincisi, Nuh AS gemiyi yapıyor, gemiye bir ağaç lazım oldu, o mıntıka da yok, eksik kaldı geminin yapımı.

Bir gâvur… Dikkat edin buna da!

Dinsiz bir adam, iman etmemiş... O eksik olan ağaçtan Şam'da varmış. Sac ağacı diyorlar o ağaca, suya dayanır bir ağaç. O ağaçtan getiriyor ve Nuh AS'a teslim ediyor. Nuh AS da gemisini tamamlayaraktan işi bitiriyor.

Tufan oldu. Çocuğu, ailesi herkes gark oldu.

Yalnız şurada bir şey var ki; Cenâb-ı Hak tufandan evvel erkeklerinin zürriyetini kesmiş, çocuk yok ortada, sabi yok, doğurmuyor hiç birisi. Ki, merhamete şâyan olan kimseler

bulunmasın diyerekten... Çünkü çocuklar, sabi olmaları dolayısıyla, masum olmalarından dolayı şâyân-ı merhamettirler. Onun için Cenâb-ı Hak 40 sene evvel zürriyeti ortadan kaldırdı. Çocuk yok, yetişen insan yok.

Ama bununla beraber bir kadın bir çocuğuyla baki kalmış. Ona da yine bize yine ibret levhası olaraktan gösteriyor ki, kadın çocuğunu almış su yükseldikçe o da dağın yüksek zirvelerine doğru yükseliyor, çıkıyor, çocuğunu kurtarsın diyerekten. En yüksek noktaya çıkıyor. Su başlıyor onu da yakalayıp, en nihayet gırtlağına geldiği vakitte çocuğunu da atıyor, kendisi de boğuluyor.

Diyor ki;

"—Eğer Allah-u Teâlâ gavurlara rahmet etmek isteseydi, bu ananın çocuğuna rahmet ederdi, onu boğmazdı orada." diyor. Bir…

İkincisi, Nuh AS'a o ağacı getiren gâvur idi. Gâvur olmasıyla beraber, gark olunan bu tufanda Cenâb-ı Hak o adamı da boğmamıştır. Peygamberine yardım eden bir gâvuru bile Cenâb-ı Hak o tufanda boğmamıştır, boğulmamıştır.

"—Nasıl olur?"

Aklım ermez, senin de ermez.

Kıyamet kopacak yarın. Dümdüz bir arazi üzerinde herkes toplanacak. O düz arazinin üzerinde kimisi topuklarına kadar, kimisi diz kapağına kadar, kimisi beline kadar, kimisi gırtlağına kadar, kimisi başının üstüne kadar boğulacak kendi terinin içerisinde.

Niçin?

Kudret-i İlâhî! İşte o düzlük arazide herkesi ayrı ayrı suyun içinde bulundurur; ameline göre... Binâen aleyh Cenâb-ı Hak ona da nasıl tecelli yaptıysa, o suda ona ölüm gelmemiş, boğmamış onu.

Bu da bize ibret olsun ki, peygamberlerinin yardımcısını gâvur da olsa Allah koruyor. Müslüman olunca; elbette korur, daha âlâ korur.

Şu iki levhayı sizin gözünüzün önüne serdikten sonra, geçen haftadan geri kalan Abdülhalik-i Gücdevânî Hazretleri'nin

çocuğuna olan nasihatı hepimize olmak dolayısıyla, vukûf-u zamânîden bahsetmiş idim.

Vukûf-u zamânî, zamanın kıymetini bilmek.

Bu da üzerinde durulacak çok mühim bir şeydir.

Zamanın kıymetini bilmek... Nasıl bilelim?

Bilmem orasını, onu da siz düşünün!

Nasıl bilelim zamanın kıymetini? Gavurlar gibi aya mı gidelim? Aydan başka daha büyük aylara mı gidelim? Yıldızlara mı gidelim? Neler icat edelim ki bu zamanın kıymetini bilelim?

Dert çok, söylemeye dil yok.

Biz hep okuyoruz. Yüksek tahsilleri yaptıktan sonra Avrupa'ya da gidiyor, orada da staj görüp geliyoruz memleketimize… Fakat hünerimizden hiçbir şey yok ortada. Bu senelerden beri böyle, bugünün derdi değil ki! En nihayet bir masanın başına kâtip olup bir kâğıda imza atmaktan ibaret işimiz.

Bu kadar tahsil bu imza için miydi? Bırak şimdi.

Vukûf-u zamânî, zamanın kıymetini bilmek.

"—Nasıl bilelim zamanın kıymetini?"

İşte dünyada her milletin üstüne çıkacak bir seviyeye yetişelim, bizden daha üstün seviyeli bir millet bulunmasın.

Gerek fertlerimizde, gerek cemiyetlerimizde bu zaman kıymeti, madde ile ruhun arasındadır. Bir maddeye hizmet var, bir de ruha hizmet var… Maddeye hizmet, cesede hizmettir. Cesede hizmet ettiğiniz vakitte bu ceset, bir müddet için mukadder olan zaman içinde güzelce yaşar. Servetiyle, her şeysi ile beraber mes'ud bir hayat geçirir. Fakat bir gün gelir, muhakkak göz yumar. Gözünü yumduğu zaman bütün saadet bitmiştir, tükenmiştir.

Binâen aleyh sen zamanının kıymetini öyle bil ki; senin gözünün yumulmasıyla saadetin bitmesin. Göz yummayla biten saadet, saadet değildir. Saadet asıl odur ki, göz yumduktan sonra da insanın ebedi âlemine faydası ola… Ebediyet âlemine faydası olmayan saadetler hiçbir zaman saadet değildir.

Onun için bu Hazret, "Zamanın kıymetini bil!" dediği vakitte demek istiyor ki:

"—Zamanının hiçbir anını Allah'sız geçirme! Her zamanını, her nefesini öyle murâkabe et, öyle gözetle ki; hiçbir nefesin Allah demeden çıkmasın. Allah demeden de nefes almayasın."

Bu Allah diyerek nefes vermek, Allah diyerek nefes almak, bütün mahlûkatta tabii olarak carîdir. Bütün mahlûkatta tabii olarak herkes Allah der; hayvânâtı da dahil… Mahlûk denince hayvânât da onun içerisinde. Hayvânât da şuursuz olaraktan, bilmeyerekten daima Allah demektedir.

Çünkü alınan nefeslerin ve nihayet verilen nefeslerin arkasından çıkan "h" harfi *Kul hüva'llàhu ehad*'daki "h"ye delalet eder. O, Allah-u Teàlâ'nın "hû" diyen bizim dervişlerin zikrinin hulasasıdır. Onu gayr-ı tabii her mahlûk demektedir. Fakat bize o yetmez ki, bize şuur lazım. Çıkan nefesimizin gafletsiz olarak çıkması lâzım.

Onun için bir büyük diyor ki;

"—Gafletle geçen ömrün bir ânı cehennemin azabından daha ağırdır. Cehennemin azabı Allah'sız olarak gafletle geçen zamanlardan daha hafiftir".

Aziz kardeş! Dünyaya çalışmak lazım, fakat Allah'ı unutmamak lazım. Allah'sız olarak insan dünyaya çalışırsa gâvurdan ne farkı olur. Bunu bilmek fayda değil, bunu şeytan da biliyordu. Bu vukûf-u zamânîyi şeytan da biliyordu. Bilmek para etmez, tatbik lazım!

Bunu siz kitaplarda bizden fazla okuyorsunuzdur. Zamanın kıymeti hakkında ne çok bilgileriniz vardır. Fakat bu bilgiler tatbik sahasına konmadıkça, bu bilgilerin hiçbir faydası yoktur.

Onun için Allah cümlemizi affetsin... Tevfîkàt-ı samedâniyesine mazhar eylesin… Asıl ölümden sonraki ahiret aleminin saadetini temin edecek bilgileri ve ilimleri ve idareleri bizlere nasib ü müyesser eylesin…

Elâ inne ahsene'l-kelâm ve ebleğa'l-nizam, kelâmu'llàhi'l-meliki'l-azîzi'l-allâm... Kemâ kàle'llàhu tebâreke ve teàlâ fi'l-kelâm:

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

(الأعراف: ٢٠٤)

(*Ve izâ kurie'l-kur'âni festemiù lehû ve ensitû lealleküm türhamûn.*) "Kur'an okunduğu zaman, onu dinleyin ve susun, umulur ki merhamet edilirsiniz." (A'raf, 7/204)

27. 03. 1970 Cuma – İskenderpaşa Camii
19 Muharrem 1390

11. HAYRA DAVET ETMEK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَيُّمَا رَجُلٍ أَفْلَسَ ، وَعِنْدَهُ سِلْعَةٌ بِعَيْنِهَا ، فَصَاحِبُهَا أَحَقُّ بِهَا دُونَ الْغُرَمَاءِ

(عب. عن أبي هريرة)

RE. 177/10 (*Eyyümâ raculin eflese, ve indehu sil'atün bi-aynihâ, ve sàhibuhâ ehakku bihâ dûne'l-guramâi.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Bir Kimse İflas Ederse

Abdü'r-rezzak, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[92]

أَيُّمَا رَجُلٍ أَفْلَسَ ، وَعِنْدَهُ سِلْعَةٌ بِعَيْنِهَا ، فَصَاحِبُهَا أَحَقُّ بِهَا

دُونَ الْغُرَمَاءِ (عب. عن أبي هريرة)

RE. 177/10 (*Eyyümâ raculin eflese, ve indehû sil'atün bi-aynihâ, ve sàhibühâ ehakku bihâ dûne'l-guramâi.*)

(*Eyyümâ raculin eflese*) "Herhangi bir adam iflas ederse, (*ve indehû sil'atün bi-aynihâ*) onun yanında, kimin alacağı aynı mal olarak bulunuyorsa, (*ve sàhibühâ ehakku bihâ dûne'l-guramâi*) o malın sahibi, ona diğer alacaklılardan daha ziyade hak sahibidir."

Herhangi bir adam ki iflas etmiştir. Ticaret alemi… Siz de ona bir mal vermişsinizdir. Malınız o iflas edenin elinde duruyor. Ona sahibi aynen sahip olur.

Tabii birçok alacaklılar var ama, onların malları satılmış, paralar gitmiş. Şimdi ondan hak isteyecekler ama bu adamın malı duruyor dükkânda... Bu adam, bu dükkândaki malına sahiplenir, bu mal benim diye.

Bu diğer mezheplerin görüşüdür. Bizim mezhebimizde ise, bu borçlunun bütün malları hesaplanır, alacaklılara taksim edilir. Herkese alacağı nisbetinde bir şey verilir.

Bir keresinde, Efendimiz SAS sormuş ashabına:
"—Müflis kimdir?" demiş.

---

[92] Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.VIII, s.264, no:15161; Beyhakî, *Ma'rifetü's-Sünen ve'l-Âsâr*, c.X, s.46, no:3725; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.36, no:20473; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.230, no:92; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.340, no:5221; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.277, no:10475; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.410, no:9920.

Bu değil de buna taalluk eden başka bir hadis. Demişler ki:

"—Malını kaybeden, zarar eden insandır."

"—Yok demiş, o değil! Hakiki müflis odur ki, çok namaz kılmış, çok oruç tutmuş, çok hayr u hasenat etmiş bir adam. Huzur-u Rabbi'l-alemine varınca oradan o alacaklı geliyor, o hakkını istiyor; buradan bu alacaklı geliyor, o hakkını istiyor. Adamın elindeki, avucundaki bitiyor. O gün artık ödeyecek bir şeyi yok… Diyorlar ki:

"—Yâ Rabbi, bizim alacaklarımız bunda kaldı, ödeyemedi borcunu. Ne yapalım? E bunun hasenatlarından ver bize. Hasenatları bitiyor. E bizim günahlarımızı yükle ona. Madem veremiyor borcunu, bizim günahlarımızı onun üstüne yükle. Ona da razı.

Asıl müflis odur ki berikini dövmüş, berikine sövmüş, berikine haksızlık yapmış, zulmetmiş. O gün onların hepsi haklarını istemeye geldikleri vakitte o gün para yok ki versin. O gün sevaplarını verecek ve onların günahlarını yüklenecek. Netice itibariyle cehenneme sürüklenmesine vesile olacak. Asıl müflis,

bu müflistir.

O dünyadaki iflasın kıymeti yok. Bugün iflas eder, yarın düzeltir işini, başka. Onun için bunun mukabilinde ah kardeşler, yani bu ahlaka dayanan bir derstir ama bu sözlerle olmuyor bu iş yani. Ne okusan olmuyor, dinlesen olmuyor, bilsen olmuyor. Bu hususta bir Allah'ın lütfu lazım, bir de mücahede denilen şey lazım. Allah'ın lütfuna uğrayamazsan yine olmaz. Mücahede de yaparsın ama muharebeler, herkes yapıyor. Fakat lütfa uğrayamayanlar mağlub oluyor. lütf-u ilahiye uğramak için de daima eli açıp, aman ya Rabbi deyip, yalvarıp, tazzaru ve niyaz edip, kendini ona teslim etmek. Onun himayesine girebilmek. Himayesine girebilmek de kolay değil yani. Emrinden dışarıya çıkmayacaksın, bütün yasaklarını da terk edeceksin ve ona kendini sevdireceksin ki onun himayesine mazhar olasın.

Şimdi biliyorsunuz ki elektrik geliyor evimize. Bu teller kabloludur. Fakat dış hatlarda kablo yoktur. Bu kablo demek, himaye demektir. Bize gelen, musallat olan şehvetler var ki bu elektriğin cereyanından daha fazla cereyanı vardır onun, yakıcılığı vardır yani. Bu elektrik yakar. Şehvetin, nefsin, arzuların yakışı, o elektrikteki ateşin yakışından çok fazladır. Şimdi bu tele yakın bir tahta parçası olursa, cereyan onu atlıyor. Bir atlıyor, iki atlıyor. Atlarken atlarken, onu yakıyor orada. Diyorlar ki işte kontak yaptı, yangın oldu diyorlar. Koca çarşı yandı. Ne idi? Elektriğin oradan tahtaya atlamasıyla oldu.

Günahtan kurtulmanın çarelerinden birisi, günah yerlerinden uzak kalmaktır. Günah yerine uğradın mıydı o atlayacak. O cereyanlar atlayacak ve netice itibariyle seni de yakacak, etrafını da yakacak. Günaha mucib olacak şeylerden uzak kalmanın yolunu bulmak lazım, çaresini bulmak lazım. Allah onun için hepimizi affetsin. Bir ayet-i kerime var. O ayet-i kerimede Cenab-ı Hak bize diyor ki

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلٰهَهُ هَوَاهُ (الفرقان:٤٣)

(*E raeyte meni'ttehaze ilâhehû hevâhu*) "Kendi hevâ-yı nefsini kendine ilâh edinmiş olanı gördün mü?" (Furkan, 25/43)

Şimdi bizim bir Allah'ımız var. Cenab-ı Hak burada diyor ki hevalarını ilah edinenleri görüyor musun? Hevasını da Allah'a tercih ediyor. Heva, arzu yani. Arzularına tebeiyyet de bir ilah edinme oluyor. Allah'tan gayri bir Allah oluyor.

Onun için arzulara uymak, şirktir diyorlar. Gâvurun karşısında bir put var, İsa diyor, Allah'ın oğludur diyor yahut Allah'a başka türlü eş koşuyor. Bu da beni Allah'a ulaştıracak diyor. Allah'a şirk koşuyor. O müşrik, gözünün önünde bir heykel canlandırıyor, o canlandırdığı heykeli şirk koşuyor Allah'a.

Onun için Kur'an-ı Azîmü'ş-şan'da;

وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَى إِثْمًا عَظِيمًا (النساء:٤٨)

(*Ve men yüşrik bi'llâhi fekadi'ftera ismen azîmâ.*) [Allah'a şirk koşan kimse, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur.] (Nisâ, 4/48) buyrulmuştur.

Allah-u Teàlâ, çeşitli ayetlerde müşrikleri affetmeyeceğini söylüyor. Çünkü Allah birdir, ona başkasını şerik koşmak caiz değil.

Ama beri tarafta da bizim gibi, karşısında bir müşekkel şey yok. Yok ama içeride saklı var arzular. Bu saklı olan arzular da Allah-u Teàlâ'ya … bu da üç tane. Mal, can, sevgi. Bu üç şey. Sevginin hududu yok. Çeşitli sevgiler var. Herkesin içerisinde bir çeşit sevgi vardır. Günaha da sevgi olur, iyiliğe de olur… Meselâ Allah'ı sevmek iyi bir şey, fakat Allah'ın sevmediğini sevmek, o da kötü bir şeydir. Onun için insan bu üç şeyden kendini kurtaramazsa, o da zimnen müşriktir.

Halbuki malı insan niçin sever? Mal insanı, ahirete ulaştıracak bir vasıtadır. Bugün şimdi mal gözümüzün önünde, dünya gözümüzün önünde durur. Mallı insanları da görüyoruz, malsız insanları da görüyoruz. Mal, eğer seni ahirete, Allah'a

ulaştırmaya vesile oluyorsa ne mutlu o mala. Yok, o malın sayesinde ömrünü o malı biriktirmek için, Allah'ın verdiği en aziz ömrü boşa gideriyorsan yazık o mala.

En güzel nimet bize, ömürdür. Ömrün saniyeleri. Bu ömrün saniyeleri ki işte günler diyoruz, zamanlar diyoruz. Bu paraları toplamak için, bu cahlara nail olabilmek için, bu servetlere nail olabilmek için harcıyoruz zamanımızı. Sabah kalkıyoruz erkenden, akşama kadar çalış bakalım. Ne olacak? Servet toplayacağız. Bir apartman, bir daha bir apartman, bir daha bir apartman… İşte villa birse iki olsun, ikiyse dört olsun. Ama bu senin en aziz ömrünü uçuruyor bak.

Senin yegâne düşmanın şimdi, malın oldu. Çünkü seni Allah'ından ayırıyor, seni Allah'ından uzaklaştırıyor. Seni Allah'ından ayıran bu mal, sana en büyük düşman. Yarın sen diyeceksin ki "Ah yâ Rabbi! Şu dünyaya beni bir daha beni döndür de bak, bu malın yüzüne ben bakar mıyım?" Niçin? O malın yüzünden ne ibadet edebildin, ne taat edebildin, ne de hayrat ü hasenat işleyiverdin. Bugünkü gençlik kıyamet koparıyor. Servet

sahiplerine bir diş biliyor. Sebebi? Bunun sebebini de biraz düşünmek lazım. Binâen aleyh bu malları Allah yolunda harcamak lazım. Allah yolunda harcanamayan mallar, insanların başına da cemiyetin başına da bela. Hem kendi başına belâ, hem de cemiyetin başına belâ oluyor.

b. Varisin Malını Kendi Malından çok Sevmek

Onun için şurada geçen haftaki derste okumuştuk.

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhàrî, Müslim, Ebû Ya'lâ ve Hennâd Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[93]

أَيُّكُمْ مَالُ وَارِثِهِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ ؟ اِعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنْكُمْ أَحَدًا ، إِلاَّ

مَالُ وَارِثِهِ ، أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ ، مَا لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلاَّ مَا قَدَّمْتَ ، وَمَالُ

وَارِثِكَ إِلاَّ مَا أَخَّرْتَ (حم. خ. م. ع. وهناد عن ابن مسعود)

RE. 177/9 (*Eyyüküm mâlü vârisihî ehabbü ileyhi min mâlihî? İ'lemû ennehû leyse minküm ehaden, illâ mâlü vârisihî, ehabbü ileyhi min mâlihî, mâ leke min mâlike illâ mâ kaddemte, ve mâlü vârisike illâ mâ ehharte.*)

(*Eyyüküm mâlü vârisihî ehabbü ileyhi min mâlihî.*) "Hanginiz, vârisinin malını kendi malından daha çok sever? (*İ'lemû ennehû leyse minküm ehaden*) Biliniz ki, sizden hiç kimse yoktur ki, (*illâ mâlü vârisihî, ehabbü ileyhi min mâlihî*) varisinin malı kendisine,

---

[93] Neseî, *Sünen*, c.XI, s.380, no:3554; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.382, no:3626; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.65, no:153; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.205, no:3331: Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.368, no:6301; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.99, no:6439: Şâşî, *Müsned*, c.II, s.386, no:771; Hennâd, *Zühd*, c.I, s.334, no:610; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.129; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.380, no:16149; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.379, no: 9860.

kendi malından daha sevimli olsun. (*Mâ leke min mâlike illâ mâ kaddemte*) Kendi malından sana mal olan, senin ancak takdim ettiğindir, önden gönderdiğindir. (*Ve mâlü vârisike illâ mâ ehharte*) Geriye bıraktığın da varisin malıdır."

Kişinin gerçek malı, önceden gönderdiğidir. Ahirete takdim ettiğin hayr u hasenatındır. Geriye koyduğu da, vârislerinin malıdır.

Bugün bütün kıyametler, kulağımıza gelen haberler bundan kopuyor. Diyor ki:

"—Ben zenginin malının müdafii mi olacağım? O paralarını biriktirsin, ben gideyim ötekilerle boğuşayım; olur mu? Zengin orada rahat yatsın, yaşasın…"

O zaman ne yapacak? Malını harcayacak, parasını harcayacak. Ötekisinin karşısına o da birisini koyacak. Koyamazsa, bir gün gelir cezasını görür işte.

Onun için Cenâb-ı Hakk'ın ayet-i kerimelerinde:

وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ (البقرة:١٩٥)

(*Ve enfikù fî sebili'llâh*) [Allah yolunda infak edin, malınızdan harcayın!] (Bakara, 2/195)

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ (التغابن:١٥)

(*İnnemâ emvâlüküm ve evlâdüküm fitnetün*) [Doğrusu mallarınız ve çocuklarınız sizin için bir imtihandır.] (Tegàbün, 64/15) bildirildiği gibi canınızı da malınızı da Allah yolunda harcamadıkça selâmeti bulamazsınız. Selâmet hem cesurlukta, hem şecaatte, hem de paraları harcamakta...

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin…

Dünyada mal adamın hem dostudur, hem de düşmandır. Dostu olan mal, Allah yolunda harcanan maldır. Düşmanı olan

mal, Allah yolunda harcanmayıp, biriktirilen mallardır. Bu böyle…

c. Kadının İzinsiz Sokağa Çıkması

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[94]

أَيُّمَا امْرَأَةٍ خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا بِغَيْرِ إِذْنِهِ ، لَعَنَهَا كُلُّ شَيْءٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ، إِلاَّ أَنْ يَرْضَى عَنْهَا زَوْجُهَا (الديلمي عن أنس)

RE. 177/11 (*Eyyüme'mreetin harecet min beyti zevcihâ, bi-*

[94] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.399, no:45096; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.394, no:9886.

gayri iznihî, leanehâ külli şey'in taleat aleyhi'ş-şemsü ve'l-kameru, illâ en yerdà anhâ zevcühâ.)

(*Eyyüme'mreetin harecet min beyti zevcihâ bi-gayri iznihî*) "Herhangi bir kadın, kocasının evinden, onun izni olmaksızın çıkarsa, (*leanehâ külli şey'in taleat aleyhi'ş-şemsü ve'l-kameru, illâ en yerdà anhâ zevcühâ*) kocası kendisinden razı oluncaya kadar, güneşin ve ayın üzerine doğduğu her şey ona lânet eder."

Herhangi bir kadın kocasının evinden, kocasından izin almadan, kocasına haber vermeden çıkıyor, bir yere gidecek. Ona her şey lânet eder. Ayın ve güneşin aydınlattığı, üzerine doğduğu ne kadar eşya varsa, bütün eşya demek, ona lânet eder. Yalnız bir insan, yahut kocası değil bütün eşya ona lanet ediyor. Tâ ki kocası ondan razı oluncaya kadar.

Onun için bir çoban hikâyesi vardır. Hepinizin de belki hatırındadır ama bir tekrarlama kabilinden. Hz. Fatıma RA zamanında o çobanın karısı metholunmuş.

"—Gideyim, şu kadını bir ziyaret edeyim!" demiş.

Gitmiş, kapıyı çalmış. İşte bahçede oturuyor. Bir su testisi, biraz da kuru ekmek var.

Konuşuyor, diyor:

"—Neden bunlar böyle duruyor burada? Gölgeye koysana!"

"—Kocam böyle sıcak su içiyor. Ben evde soğuk su içersem olmaz! O dışarıda yansın sıcakta, sıcak su içsin. Ben burada buz gibi su içeyim. Buna benim vicdanım el vermez!" diyor.

Yanında oğlu da varmış galiba… Demiş ki:

"—Seni alamam eve. Çünkü kocama sormadım, seni çocuğunla beraber eve almak için izin almadım ondan."

"—Yarın gelirim ben öyleyse!" demiş. "Sor, izin al. Öyle geleyim."

Ertesi gün de iki çocuğunu birden getirmiş, Hasan'ı ve Hüseyin'i de getirmiş RA.

Kadın demiş ki:

"—Sen bir taneye izin istemiştin, bugün iki taneyle geldin. Gene izin almadım, gene olmaz!" demiş.

Sadakate bakınız yani. Allah kusurumuzu affetsin... Tabii gelen de çocuklar ufak. Yani kadının evinden kocasından izin almadan çıkması, İslâmiyet'te caiz değil. Bunu, efendisinin hanımına telkin etmesi lazım. Telkin etmezse tabii şimdi herkes serbest. O da istediği gibi hareket eder.

d. Nafile Namaz Kılmanın Mükâfatı

İbn-i Cerîr, Hz. Ümm-ü Habîbe RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[95]

أَيُّمَا رَجُلٍ تَطَوَّعَ فِي يَوْمٍ ، اثْنَتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً سِوَى الْمَكْتُوبَةَ ، كَانَ لَهُ عَلَى اللهِ حَقًّا وَاجِبًا بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ (ابن جرير عن أم حبيبة)

[95] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.779, no:21371; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.413, no:9927.

RE. 177/12 (*Eyyümâ raculin tatavvea fî yevmin, isnetey aşrate rek'aten sive'l-mektûbete, kâne lehû ale'llàhi hakkan vâciben beyten fi'l-cenneti.*)

(*Eyyümâ raculin tatavvea fî yevmin, isnetey aşrate rek'aten sive'l-mektûbete*) "Herhangi bir kimse, bir günde farzların dışında, on iki rekât nafile kılarsa, (*kâne lehû ale'llàhi hakkan vâciben beyten fi'l-cenneh*) o kimse için cennette bir ev vermek, Allah'ın üzerine sabit ve sadık bir vaad olur."

Tatavvu' diyor, nafile namaz kılmak. Her kim günde on iki rekât nafile namaz kılarsa, Allah-u Teàlâ'nın cennette ona bir beyt yapacağını Cenâb-ı Peygamber beyan buyuruyor.

Nafile namazlar; sabah namazının iki rekât sünneti, öğle namazının dört evvel, iki sonra sünneti, sekiz. Akşam namazının iki sünneti, on oldu. Yatsının iki son sünneti, on iki oldu.

Bunlarla beraber bir de iki rekât *işrak* namazı kılar. İkinci tatavvu'dur. Dört, altı, sekiz rekât kadar da *duha* namazı; öğleden bir saat evveline kadar kılınabilen bir nafile namazdır. Öğlenin son sünneti dört kılar, yatsının son sünnetini dört kılar, bu da nafiledir.

Yatacağımız vakitte taze abdest alır, hiç olmazsa dört rekât nafile namaz kılar yatarız, bu da nafiledir. Geceleri *teheccüd* denilen namaza kalkar, ne kadar gücümüz yeterse. Hiç olmazsa bir koyun sağacak kadar der ki, beş dakika, on dakika namaz kılmak her mü'min ve muvahhid için lâzım olan bir şeydir.

Tarlaları için insan ne kadar ömrünü harcıyor, gece hoşaf bir halde yatıyor, sabaha zor kalkıyor veyahut kalkamıyor. E bu caiz mi? Kat'iyyen caiz değil. Gece kalkıp ibadet etmek kadar zevkli ve faydalı bir şey yok. Bu zevkli ve faydalı ibadeti insan, dünyası uğruna heba ediyor.

"—Eh nafiledir canım, ne olacak?.." diyor.

Nafile ama o kadar kıymetlidir ki, o gece kalkıp da ibadetleri yapabilmek… Onun için bizim büyüklerimiz bize önder olmuşlar, nümune olmuşlar, geceleri sabahlara kadar ihya etmeye çalışmışlar. Laklakiyatla vakit geçirmemişler, ibadetle vakit

geçirmişler.

Onun için bu gibi nafileler bizim mezhebimizde caizdir. Meselâ İmam-ı Şafi'de olsun, diğer mezheplerde olsun, kaza namazları olan insanlara kazası varken nafileleleri kılmayı tecviz etmezler. Teravih de bunun içerisinde… Fakat bizim mezhebimizd, "Hem kazanı öde, hem de bu nafileleri yapmaktan, sevapları kazanmaktan geri kalma!" der imamımız.

e. Kötülüğe İzin Vermenin Cezası

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Cerîr RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[96]

أَيُّمَا قَوْمٍ عُمِلَ فِيهِمْ بِالْمَعَاصِي ، هُمْ أَعَزُّ وَأَكْثَرُ ، لَمْ يُغَيِّرُوا ، إِلاَّ

عَمَّهُمُ اللهُ بِعِقَابِهِ (ابن أبي الدنيا عن جرير)

RE. 178/1 (*Eyyümâ kavmin umile fîhim bi'l-meàsî, hüm eazzü ve ekser, lem yugayyirû, illâ ammehümü'llàhu bi-ikàbihî.*)

(*Eyyümâ kavmin umile fîhim bi'l-meàsî*) "Hangi kavim ki, içlerinde günahlar işleniyor. (*Hüm eazzü ve ekser, lem yugayyirû*) Onlar da kuvvetli ve kalabalık olduğu halde, günah işleyenlere mani olmuyorlarsa, (*illâ ammehümü'llàhu bi-ikàbihî*) Allah'ın azabı bunlara umumi olarak gelir."

---

[96] İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Ukùbat*, c.I, s.٢٩٠, no:259; Cerîr ibn-i Abdullah RA'dan.

Lafız farkıyla: İbn-i Mâce, c.II, s.1329, no:4009; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.363, no:19236; s.364, no:19250 ve s.366, no:19273; İbn-i Hibban, *Sahîh*, c.I, s.536, no:300 ve s.537, no:302; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.92, no:663; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.331, 332, no:2379-2385; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.91, no:19979; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.379; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIX, s.17; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.247; . İbn-i Abdi'l-Ber, *et-Temhîd,* c.XXIV, s.312; Cerîr ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.525, no:4338; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.91, no:19978; Huşeym Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.78, no:5577, 5535; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.X, s.433, no:9974, 20662.

Herhangi bir kavimde günahlar işleniyor ama günah işleyenler mahdut, az bir tabaka... Çeşitli günahlar, hangisi olursa… Ötede büyük bir kavim var ki, onlar günah işlemiyorlar. Ama bunların günahlarına da göz yumuyorlar, müdahale etmiyorlar, "Olmaz böyle şey, yapmayın, günahtır!" demiyorlar. Bunlar kuvvetli oldukları halde, çok oldukları halde, müdahale etmediklerinin cezası olarak, Allah-u Teàlâ cezayı onlara da verir.

Lût AS'ın kavminde teheccüd namazı kılan kimseler varmış, kavmin helâk olduğu vakitte. Cebrail AS demiş ki:

"—Yâ Rabbi, bu kadar teheccüd namazı kılan var, gece ibadet ediyorlar. Onlar da mı helâk olacak?"

"—Onlar vazifelerini yapmadılar, o günah işleyen kavmi, isyanlarından men etmediler. Binâen aleyh bugün cezaya hep birden müstehaktırlar. Ahirette ayrılırlar." buyrulmuş.

Onun için müslümanlıktaki vazifelerden birisi de günahlara mümkün mertebe müdahale etmek, göz yummamaktır. Gerek kendinde, gerek evinde, gerek konu-komşusunda tanıdıklarında; bunları elden geldiği kadar ikna etmek, anlatmak, bildirmek, fena olduğunu onlara duyurabilmenin yollarını aramak lazım.

Nasıl ki o birtakım insanlar fenalıkları bize nasıl aşılıyorlar. Hem de seve seve aşılıyorlar. Hepimiz bayılıyoruz ona. Ama alt tarafında onun vebal olduğunu anlayamıyoruz bile. Onun için müslümanları uyarmak, kötülükten alıkoymaya çalışmak lazım. Yoksa musibet umumî olur, Allah esirgeye…

f. Açı Doyurmanın Karşılığı

Rafiî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[97]

أَيُّمَا رَجُلٍ أَطْعَمَ جَائِعًا ، أَطْعَمَهُ اللهُ مِنْ طَعَامِ الْجَنَّةِ ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ آمَنَ

[97] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.803, no:43190; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.408, no:9914.

خَائِفًا ، آمَنَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، مِنَ الْفَزَعِ الأَكْبَرِ (الرافعي عن أنس)

RE. 178/2 (*Eyyümâ racülün et'ame câian, et'amehu'llàhu min taàmi'l-cenneti; ve eyyümâ racülün âmene hàifen, âmenehu'llàhu yevme'l-kıyâmeti, mine'l-fezei'l-ekberi.*)

(*Eyyümâ racülün et'ame câian*) "Hangi bir adam ki bir açı doyurursa; (*et'amehu'llàhu min taàmi'l-cenneti*) Allah-u Teàlâ Hazretleri onu cennet taamlarıyla doyurur. (*Ve eyyümâ racülün âmene hàifen*) Hangi adam ki birini bir korkudan kurtarırsa; (*âmenehu'llàhu yevme'l-kıyâmeti, mine'l-fezei'l-ekberi*) Allah-u Teàlâ da onu kıyamet gününün korkularından emin kılar. Kıyametteki en büyük korkudan emin olur."

g. Hayra ve Şerre Davet Etmek

İbn-i Mâce, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS efendimiz buyurmuşlar ki:[98]

أَيُّمَا دَاعٍ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ ، فَاتُّبِعَ ، فَإِنَّ عَلَيْهِ مِثْلَ أَوْزَارِ مَنِ اتَّبَعَهُ ، وَلَا يَنْقُصُ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْئًا ؛ وَأَيُّمَا دَاعٍ دَعَا إِلَى هُدًى ، فَاتُّبِعَ ، فَإِنَّ لَهُ مِثْلَ أُجُورِ مَنِ اتَّبَعَهُ ، وَلَا يَنْقُصُ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا (ه. عن أنس)

RE. 178/3 (*Eyyümâ dâin deà ilâ dalâletin, fe'ttübia, feinne aleyhi misle evzâri meni'ttebeahû, ve lâ yenkusu min evzârihim şey'en; ve eyyümâ dâin ilâ deà hüden, fe'ttübia, feinne lehû misle ücûri men ettebeahû. ve lâ yenkusu min ücûrihim şey'a.*)

(*Eyyümâ dâin deà ilâ dalâletin*) "Herhangi bir davetçi ki, bir dalâlete çağırdı. (*Fe'ttübia*) Peşine düşenler oldu. (*Feinne aleyhi misle evzâri meni'ttebeahû*) Peşine düşenlerin her birinin günahı kadar günah da ona yazılır; (*ve lâ yenkusu min evzârihim şey'en*) peşinden gidenlerin günahından bir şey eksiltmeden."

(*Ve eyyümâ dâin ilâ deà hüden*) "Herhangi bir davetçi de hidayete çağırdı, (*fe'ttübia*) ona uyanlar oldu. (*Feinne lehû misle ücûri men ettebeahû*) Uyanların sevabı kadar sevap ona da yazılır; (*ve lâ yenkusu min ücûrihim şey'a*) diğerlerinin ecrinden hiçbir şey eksiltmeden."

Bir insan, bir kötülük yolu açıyor. Kötülüğe bir çığır, bir yol açıyor. Bir yol yapmış, o yola davet ediyor insanları... Derken onun peşine birtakım insanlar koşuyor, ona tâbî oluyor. O adam ölüp gidiyor ama o açtığı yol duruyor. O yoldan giden insanlar artık günahları işliyorlar. Şimdi o sebeple ne kadar insan günah işliyorsa, bütün bu günahlar o yolu açanın defterine de yazılıyor.

Milyonlarca insan meselâ o kötülüğü işliyor. Milyonlarca

---

[98] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.238, no:201; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.780, no:43076; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.403, no:9903.

insanın günahları sırtlarında kalmak şartıyla, bir misli de o yolu açanın defterine yazılıyor. Ama ötekilerin günahlarından hiçbir şey eksilmiyor yani, onların günahları bâkî...

Aynı zamanda birisi de bir iyi yola çağırıyor insanları, hayırlı yola, sevap yola çağırıyor; "Bu yola gelin, bu şeyi işleyin!" diyor. O da ölüyor. Öldükten sonra tabii onun gösterdiği yol devam ediyor. Birçok insanlar da o hayrı işliyorlar. İşte o hayrı işleyen insanların sevapları da o yolu gösteren adamın defterine aynen yazılıyor. "Sen bu hayra delâletçi oldun!" diye belki milyonlarca sene, milyonlarca insanın yaptığı hayrın sevabına nâil oluyor. Meselâ şu camilerin, köprülerin, çeşmelerin, yolların ve sâirelerin delâletçilerine olduğu gibi.

h. Hasta Ziyaretinin Mükâfatı

Ahmed ibn-i Hanbel, Simeveyh,, Beyhakî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[99]

أَيُّمَا رَجُلٍ عَادَ مَرِيضًا ، فَإِنَّمَا يَخُوضُ فِي الرَّحْمَةِ ؛ فَإِذَا قَعَدَ عِنْدَ الْمَرِيضِ ، غَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ (حم. وسمويه ، هب. ض. عن أنس)

RE. 178/4 (*Eyyümâ racülün àde marîdan, feinnemâ yehùdu fi'r-rahmeti; feizâ kàde inde'l-marîdı, gamerathü'r-rahmetü.*)

(*Eyyümâ racülün àde marîdan*) "Herhangi bir adam, bir hastayı ziyarete giderse, (*feinnemâ yehùdu fi'r-rahmeti*) Allah'ın rahmetinde yüzer; (*feizâ kàde inde'l-marîdı*) onun yanında otururs a, (*gamerathü'r-rahmetü*) bu rahmete gömülmüş hale gelir."

İnsanlara verilen sağlık ve afiyet, varlık ve yokluk Allah'tandır. Bugün aziz olan bir insan, bakıyorsun ki bir an sonra zelil mertebesine düşüyor. Bugün çok zelil olan insanı görüyorsunuz ki, yarın çok aziz bir insan olabiliyor. Demek ki bunlar insanların elinde değil. Hiçbir aziz olan insan, zelil olmayı istemez. Ama mülk Allah-u Teàlâ'nın elindedir, o istediği gibi yapar. Binâen aleyh sağlık ve afiyet de böyle…

Bugün öyle bir dünyaya geldik ki, komşumuz hasta olmuş, ölüyor da haberimiz bile olmuyor. Ya müezzinden duyuyoruz, filan komşu vefat etmiş, Allah rahmet eylesin diyerekten; veyahut başka haberlerle kulağımıza geliyor. Yani bugün bu hale düşmüşüz. Binâen aleyh müslümanların etrafındaki insanların halinden haberdar olması lazım! Müslümanların birbirini araması lazım!

Bir müslüman bir kardeşinin hasta olduğunu duymuş, ziyaretine gitmiş. Rahmet-i ilâhiye'ye gark olmuştur o adam. O müslüman kardeşinin hatırını almak için onun ziyaretine

---

[99] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.255, no:13698; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.533, no:9181; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.95., no:25145; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.417, no:9937.

gittiğinden dolayı mükâfaten, Allah-u Teàlâ onu rahmetine boğuyor. Bir de gidiyor, yanında oturuyor, hal ve hatırını soruyor. Denize balık nasıl gömüldüyse, suyun içine insan nasıl gömülürse, rahmet-i ilâhiyenin içerisine öylece gömülüyor artık.

i. Müslümanların Musafahalaşması

Ahmed ibn-i Hanbel, Hàkim, Simiveyh ve Ziyâü'l-Makdîsî, Berâ ibn-i A'zib RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS efendimiz buyurmuşlar ki:[100]

أَيُّمَا مُسْلِمَيْنِ الْتَقَيَا ، فَأَخَذَ أَحَدُهُمَا بِيَدِ صَاحِبِهِ ، فَتَصَافَحَا ، وَحَمِدَا

اللهُ جَمِيعًا تَفَرَّقَا ، لَيْسَ بَيْنَهُمَا خَطِيئَةٌ (حم. والحا كم في الكنى ،

وسمويه ، ض. عن البراء)

RE. 178/5 (*Eyyüma müslimeynni'ltekayâ, feehaze ehadühümâ bi-yedi sahibihî, fetesàfehà ve hamida'llàhu cemîan teferrekà, leyse beynehüma hatîetün.*)

(*Eyyümâ müslimeynni'ltekayâ*) "Hangi iki müslüman ki karşılaşırlar, (*feehaze ehadühümâ bi-yedi sahibihî*) biri diğer arkadaşının elini tutar, (*fetesàfehà*) musafaha ederler. (*Ve hamida'llàhu cemîan*) Allah'a hamd ederler. (*teferrekà, leyse beynehüma hatîetün*) günahları kalmamış bir halde birbirlerinden ayrılırlar."

Bu Allah-u Teàlâ'nın mü'minlere rahmetinin ne kadar bol ve geniş olduğuna alâmettir. İki müslüman yolda karşılaşıyorlar. Selâmlaşıyorlar, hemen bir el uzatıyorlar, bir musafaha yapıyorlar. Hal hatır soruyorlar:

"—Nasılsın, iyi misin?"

---

[100] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.803, no:43190; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.408, no:9914.

"—El-hamdü lillâh, sen nasılsın?"

İkisi böyle konuşuyorlar. Sonra ayrılıyorlar ama üzerlerinde günah denilen şey kalmıyor. Niçin? İki müslümanın birbirine saygı ve sevgi göstermelerinin mükafatıyla Allah-u Teàlâ namaz kılanın insanın üzerindeki günahlar nasıl dökülüyorsa… Oruç tutan insanın üzerindeki günahlar nasıl dökülüyorsa. Bunların üzerinden de bu günahı döküyor.

Ama buradaki hatamız gene dağlar kadar. Biz şurada cami cemaatiyiz. İşte bazen yirmi, bazen kırk kişi oluruz. Yirmiyle kırk arasında cemaatimiz değişir. Henüz daha birbirimizi on seneyi geçiyor, tanımış değiliz. Birbirimizi henüz tanımış değiliz. Asıl iş tanışmak, sevişmektir. Tanışmak ve sevişmek için de sebepler olması lazım. Sebepler olmayınca tanışmak kolay kolay olmuyor, sevişme de kolay kolay olmuyor. Sevişmenin, tanışmanın yolları var. Onun için Efendimiz SAS, hediyeleşiniz ki sevişesiniz. O farklı bir hediye. Fakat sevilmeye vesile olur. Sevişmeye vesile olur. Bunu bugün müslümanlar, bundan çok geridirler.

Kusurumuzu affedeceksiniz, İstanbul bu.

Bizim bir de köylerimiz vardır. Köylerimizde halk birbirlerine daha samimidir. Onlar da bizden biz de onlardan… Ama onlar birbirleriyle daha samimidirler, birbirlerine daha bağlıdırlar. Şehire gelince, şehirde insan kendisine denk arıyor. Ufak görürse ona tenezzül etmez, selam verirseniz almaz. Niçin? E kıymetsiz bir adamsınız. Mevkiniz yok, servetiniz yok, bir şeyiniz yok.

Mahallede bir ev almışsınızdır, oturmuşsunuzdur. Ya kiracısınızdır, ya ev sahibisinizdir. Kimse gelip de hoş geldin bile demez. Eğer dengiyseniz, gelir. Yahut daha üstünseniz gelir. Dengi değilseniz, oradakilerden üstün de değilseniz, kapınızı açan nadirattandır. İstanbul'un hali bu.

Biz de burada on seneden beri oturuyoruz. Bir komşu daha kapımızı açmış değildir. Hiçbir komşu gelip de, cemaatten olanlar müstesna... Mahallenin sakinleri var ya;

"—Hoş geldin hocaefendi, müezzin efendi…" demezler.

Akraba u taallukatın gelir, o başka. Fakat etraftaki sakinler hiç alâkadar olmaz. Allah affetsin kusurlarımızı…

Bu dert yanma değil, Allah kusurlarımızı affetsin. Hep insanlar mala bağlanıyor, servete bağlanıyor, makama bağlanıyor. Ondan sonra öteki şeyleri, ahirete müteallik olan bu gibi vazifeleri unutuyor.

Unutturmaya sebep olan dünya sevgisi. Onun için, Efendimiz SAS bir başka hadis-i şerifinde buyurmuş ki:[101]

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ .

(Hubbü'd-dünyâ re'sü külli hatîeh.) "Her hatanın kaynağı, başı, başlangıcı sebebi dünya sevgisidir."

---

[101] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.338, no:10501; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.388; İbn-i Asàkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IIIL, s.428; Hz. İsÂ AS'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.192, no:6114; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1099; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXXI, s.326, no:45030.

Şimdi bu baş olmasa, bu vücut olur mu? Bu vücudun kıymeti şu baştadır. Binâen aleyh bütün günahların başı hubb-u dünyadır. O dünya ki, insanı Allah yolundan alıkoyar. İnsanların birbirine sevgisine, hürmetine, saygısına mani olur.

Allah kabilde etmesin hiçbirimizi…

j. Yalan Yeminle Gasp

Begavî, Ebû Ümâme ibn-i Sehl RA'dan rivayet ediyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[102]

أَيُّمَا رَجُلٍ حَلَفَ عَلَى مَالِ رَجُلٍ كَاذِبًا ، فَاقْتَطَعَهُ بِيَمِينِهِ ، فَقَدْ بَرِئَتْ مِنْهُ الْجَنَّةُ ، وَوَجَبَتْ لَهُ النَّارُ ، وَإِنْ كَانَ عُودَ أَرَاكٍ (البغوي عن أبي أمامة بن سهل ويقال ابن ثعلبة)

RE. 178/6 (*Eyyümâ racülün halefe alâ mâli raculin kâziben, fa'ktetaahû bi-yemînihî, fekad beri'te minhü'l-cennetü, vecebet lehü'n-nâru, ve in kâne ùde erâkin.*)

(*Eyyümâ racülün halefe alâ mâli raculin kâziben*) "Bir adam ki, yalan yemin ile birisinin malını alırsa; (*fekad beri'te minhü'l-cennetü*) cennet ondan el çeker, (*vecebet lehü'n-nâru*) ve cehennem ona vacib olur. (*Ve in kâne ùde erâkin*) Bu mal, isterse bir misvak dalı olsun."

Herhangi bir insan ki, "Şu mal benimdir!" diyerek dava açıyor, hàkimin karşısına çıkıyor.

"—İspat et! Şahidin var mı?" diyor hàkim.

"—Yok…" diyor.

---

[102] Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.445, no:379; İbn-i Abdi'l-ber, el-İstîàb, c.I, s.429; Ebû Ümâme ibn-i Sehl RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.X, s.414, no:9929.

"—O zaman yemin et!" diyor.

"—Vallahi bu mal benimdir." diyor.

Yemine göre hàkim de hükmünü veriyor.

Böyle eğer haksız yere yemin ile bir mala sahip olursa, yalan yere yemin ederek başkasının malına sahiplik ederse, ondan cennet çok uzak olur. Cehennem de ona vacib olur.

İstersen artık yemin et, istersen etme… Eğer bu yemin edip de aldığın mal bir miskal parçası dahi olsa… "Benimdir, Vallahi benimdir!" dedin, çıktın işin içerisinden. Yemin edince, hakim de, "Hadi senin olsun!" dedi. Bundan dolayı cennet senden uzak olur, cehennem de sana vacib olur.

Binâen aleyh, başkasının hakkına ne el uzat, ne de dil uzat! Şimdi bugünkü dava, çok mühim. Hak yok ortada fakat sahiplenme var. Öyle bir yemin edip de başkasının malını sahiplenen insandan, cennet uzaklaşıyor; cehennem de kendisine müstehak oluyor, vacib oluyor.

Onun için, "Bunun bu kadar malı var, benim bir şeyim yoktur, Ben bunun elinden nasıl alayım?" diyerek fiili yollardan kaçıp da buna göz dikmek, İslâm'da olmayan bir şeydir.

k. Yalan Yeminle Başkasının Malını Almak

Taberânî, Ebû Nuaym, Hàkim ve Ziyâü'l-Makdîsî, Sa'lebe el-Ensàrî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS efendimiz buyurmuşlar ki:[103]

أَيُّمَا امْرِئٍ ، اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ بِيَمِينٍ كَاذِبَةٍ ، كَانَتْ نُكْتَةً سَوْدَاءَ مِنْ نِفَاقٍ فِي قَلْبِهِ ، لاَ يُغَيِّرُهَا شَيْءٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (الحسن بن سفيان ،

[103] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.327, no:7800; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.275, no:801; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.153; Heysemî, *Mecmaü'z-zevâid*, c.IV, s.325, no:6921; Sa'lebe el-Ensàrî RA'dan

Kenzü'l-Ummâl, c.16, s.690, no:46351; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.387, no:9873.

والباوردي ، وابن قانع ، طس. حل. ك. ض. عن ثعلبة الأنصاري)

RE. 178/7 (*Eyyüme'mriin, iktetaa hakka'mriin bi-yemînin kâzibetin, kânet nükteten sevdâe min nifâkın fî kalbihî, lâ yugayyiruhâ şey'ün ilâ yevmi'l-kıyâmeti.*)

(*Eyyüme'mriin*) "Bir adam ki, (*iktetaa hakka'mriin bi-yemînin kâzibetin*) bir müslümanın malını yalan yeminle alırsa, (*kânet nükteten sevdâe min nifâkın fî kalbihî*) kalbine nifaktan kara bir leke yerleşir, (*lâ yugayyiruhâ şey'ün ilâ yevmi'l-kıyâmeti*) ve kıyamete kadar da bu hal devam eder."

Bu da aynı onun gibi, yalan bir yeminle başkasının malına sahip olmaya çalışıyor. Kalbinde bir nifak olur ki, siyahlık gelir kalbe, kıyamete kadar onu hiçbir şey oradan silemez. Sebebi? Başkasının malına yalan ile ele geçirmeye çalıştığının cezası olarak. O oradan çıkmaz. Yani salâh-ı hal onun için artık mümkün değildir.

l. Kadının Boşanmak İstemesi

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce, Hàkim ve Dârimî, Sevban RA7dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[104]

أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا الطَّلَاقَ فِي غَيْرِ مَا بَأْسٍ ، فَحَرَامٌ عَلَيْهَا
رَائِحَةُ الْجَنَّةِ (حم. د. ت. حسن ، ه. والدرامي ، وابن الجارود ،

---

[104] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.232, no:2045; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.277, no:22433; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.218, no:2809; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.333, no:5469; İbn-i Cârud, *el-Müntekà mine's-Sünen*, c.X, s.397, no:9892; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.216, no:2270; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.351, no:1409; Sevbân RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.271, no:19603; Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.VI, s.515, no:11892; Ebû Kılâbe Rh.A'ten.

ع. حب. وابن أبي عاصم ، ك. ق. ض. عن ثوبان ؛ عب. عن أبي قلابة مرسلا)

RE. 178/8 (*Eyyüme'mreetin seelet zevcehe'ttalâka fî gayri mâ be'sin, feharâmün aleyhâ râihatü'l-cenneti.*)

(*Eyyüme'mreetin seelet zevcehe'ttalâka fî gayri mâ be'sin*) "Herhangi bir kadın ki, belli başlı bir sebep olmadan, kocasından boşanmak isterse, (*feharâmün aleyhâ râihatü'l-cenneti*) ona cennetin kokusu dahi haram olur."

Bugünlerde çok olan bir şey var… Herhangi bir kadın kocasından boşanmak istiyor: "Boşanalım gayri seninle, ben seninle yaşayamayacağım!" diyor. Ama sebeb-i şer'i olmadan.

Meselâ, adam ekmeğini veriyor, yemeğini getiriyor, üstünü başını yapıyor, evini temin etmiş, ihtiyacı yok. Öyleyken hanım daha üstün bir hayat istiyor belki, onun için diyor ki: "Ben seninle yaşayamam, ayrılalım. Boşa beni!" diyor. Şer'î bir sebep olmadan kocasından talak istiyor.

Kocası bakmazsa yahut zulmederse, açıkta bırakırsa, o zaman hakkıdır tabii beni bırak demesi. Fakat böyle bir şey yokken kocasından bu talakı istediğinden dolayı, ona cennetin kokusu bile haramdır. Kendisini bırak, kokusu bile haramdır o kadının üzerine... İzn-i şer'i olmadan, mütalea-i şer'î yokken kocasından boşanmak isteyen kadın için…

m. Kadının Kokulanıp Dışarı Çıkması

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, Hàkim ve Beyhakî, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan rivayetidir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[105]

---

[105] Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.430, no:3497; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.246, no:5769; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.362, no:2646; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.171, no:7815; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.91, no:1681; İbn-i Asâkir, *Târih-i*

أَيُّمَا امْرَأَةٍ اسْتَعْطَرَتْ ثُمَّ خَرَجَتْ ، فَمَرَّتْ عَلَى قَوْمٍ لِيَجِدُوا رِيحَهَا ،

فَهِيَ زَانِيَةٌ ، وَكُلُّ عَيْنٍ زَانِيَةٌ (حم. ن. ك. ق. عن أبي موسى)

RE. 178/9 (*Eyyüme'mreetin ista'taret sümme haracet, femerret alâ kavmin li-yecidû rîhahâ, fehiye zâniyetün, ve küllü aynin zâniyetün.*)

(*Eyyüme'mreetin ista'taret sümme haracet*) "Hangi bir kadın ki, koku sürünüp dışarı çıkar, (*femerret alâ kavmin li-yecidû rîhahâ*) sonra kokusunu duyurmak için bir cemaatin yanından geçerse, (*fehiye zâniyetün*) o zinâ etmiş gibi olur. (*Ve küllü aynin zâniyetün*) Ona bakan her göze de zinâ günahı yüklenir."

Hanımefendi kokulandı, çıktı evinden…

"—Kokuyu duysunlar da bana teveccüh etsinler!" diye bir cemaatin önünden geçiyor.

Kendisine teveccüh olunması için o kokuyu sürünmüş, o kavmin arasından da gidiyor böyle. O kadın zinâ günahını alır. Ona her bakan göz de zina günahı alır.

Allah cümlemizi affetsin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin...

Bu bir kokudur, alâmet yoktur meydanda. Buradan gelir bir koku. Hangimiz kokulansak, bir koku duyarız. Bu hiçbir alâmeti olmadan bir kokunun sürülüp de cemaatin arasına çıkmasına cevap verilmediği halde, arkasını sen düşün şimdi. Endamını, en güzel azalarını teşhir edercesine dışarı çıkanlara ne diyelim?

Allah affetsin, hepimiz kardeşiz ama bir aile nizamı var. Niçin yasak olmuş bunlar? Bir eve bir hanım lazım. İnsanın şu gözü var ya, gözünün de içinde bir gönlü var ya… Ne doyar bu göz, ne de

---

Dimaşk, c.XIII, s.140; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c..VI, s.214, no:2285; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.351, no:1407; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.383, no:4501; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.392, no:9882.

gönül bıkar. İnsanlar da şehvetinin esiridir. Herkese Cenâb-ı Hak çeşitli güzellikler, imkanlar, üstünlükler yaratmıştır.

Beri tarafta fakirlik içinde yaşayan bir ailenin beyi, müreffeh bir hanımın giyimine, kuşamına, süsüne elbette bayılır. Cazibesine kendini kaptırır. Ondan sonra başlar hanımını tenkit etmeye:

"—Bu yemek pişmemiş, bu ev iyi temizlenmemiş, bu çamaşır olmamış…"

Başlar kavgaya. Ondan sonra hadi mahkemelere…

Allah'tan korkup harama bakmamakta, ailesine bağlı kalmakta çok faydalar vardır. Evde o seni tanır, sen de onu tanırsın. Başkasında göz yoktur, gönül de yoktur. Mes'ud olurlar. Allah öyle mes'ud aileleri hepimize nasib etsin…

Bu kadar yetsin inşaalah gerisini gelecek dersimizde anlatırız.

Allah kusurlarımızı affeylesin… Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin… İman ile yaşayıp, iman ile ahirete göçme şerefine nail etsin cümlemizi…

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

12. ALLAH'TAN GELEN İKAZ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَيُّمَا عَبْدٍ جَاءَتْهُ مَوْعِظَةٌ مِنَ اللهِ فِي دِينِهِ ، فَإِنَّهَا نِعْمَةٌ مِنَ اللهِ سِيقَتْ إِلَيْهِ ، فَإِنَّ قَبِلَهَا بِشُكْرٍ ؛ وَإِلاَّ كَانَتْ حُجَّةً مِنَ اللهِ عَلَيْهِ ، لِيَزْدَادَ بِهَا إِثْمًا ، وَيَزْدَادَ اللهُ عَلَيْهِ بِهَا سَخَطًا (كر. وابن النجار عن عطية بن قيس)

RE. 178/10 (*Eyyümâ abdin câethü mev'izatün mina'llàhi fî dînihî, feinnehâ ni'metün mina'llàhi sîkat ileyhi, feinne kabilehâ bi-şükrin; ve illâ, kânet hücceten mina'llàhi aleyhi, li-yezdâde bihâ ismen, ve yezdada'llàhu aleyhi bihâ sehaten.)*

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Allah'tan Gelen Uyarı

İbn-i Asâkir ve İbnü'n-Neccâr, Atiyye ibn-i Kays RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[106]

أَيُّمَا عَبْدٍ جَاءَتْهُ مَوْعِظَةٌ مِنَ اللهِ فِي دِينِهِ ، فَإِنَّهَا نِعْمَةٌ مِنَ اللهِ سِيقَتْ إِلَيْهِ ، فَإِنَّ قَبِلَهَا بِشُكْرٍ ؛ وَإِلاَّ كَانَتْ حُجَّةً مِنَ اللهِ عَلَيْهِ ، لِيَزْدَادَ بِهَا إِثْمًا ، وَيَزْدَادَ اللهُ عَلَيْهِ بِهَا سَخَطًا (كر. وابن النجار عن عطية بن قيس)

RE. 178/10 (*Eyyümâ abdin câethü mev'izatün mina'llàhi fî dînihî, feinnehâ ni'metün mina'llàhi sîkat ileyhi, feinne kabilehâ bi-şükrin; ve illâ, kânet hücceten mina'llàhi aleyhi, li-yezdâde bihâ ismen, ve yezdada'llàhu aleyhi bihâ sehaten.)*

(*Eyyümâ abdin câethü mev'izatün mina'llàhi fî dînihî*) Hangi kul ki, kendine Allah-u Teàlâ tarafından dini hakkında bir öğüt geldi ise, (*feinnehâ ni'metün mina'llàhi sîkat ileyhi*) bu ona Allah'tan ihsan olunmuş bir nimettir. (*Feinne kabilehâ bi-şükrin*) Bunu şükürle karşılarsa ne a'lâ... (*Ve illâ*) Şükürle karşılamazsa,

---

[106] İbn-i Şâhin, *Fadàilü'l-A'mâl*, c.II, s.111, no:530; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XV, s.202; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.136; Atiyye ibn-i Kays RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.257, no:6434; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.430, no:9966.

(*kânet hücceten mina'llàhi aleyhi*) bu kendisi aleyhinde bir hüccet olur; (*li-yezdâde bihâ ismen*) günahının artması için, (*ve yezdada'llàhu aleyhi bihâ sehaten*) ve Allah'ın gazabının artması için…"

Cenab-ı Vâcibu'l-Vücûd ve Tekaddes Hazretleri'nin üzerimize daima rahmeti çok boldur. Onun için kullarını irşad sadedinde, doğru yola gitme sadedinde bazı haller gösterir. Meselâ şu depremlerin oluşu, yangınların oluşu, sellerin oluşu ve daha buna benzer hadiselerin oluşu ki, insanlar bunlardan ibret alır da kendisine bir va'z olur, bir nasihat olur. Bir musibet bin nasihattan evlâdır derler. Söylersin, söylersin anlamaz. Fakat bir belâ geldiği vakitte "Haa!" der, kulağına küpe olur.

Şimdi bunlar da insanın kulağına küpe olur, bu hadiselerden ders alır da yolunu düzeltirse, ne mutlu ona!

Bugün duydum bir havadis de, Anadolu'nun birçok yerleri, kuraklıktan kıvranıyorlarmış. Mahsul tabii Allah'ın vermesine bağlı. Yağmur vermezse, sen ne kadar ekersen ek, olmaz bir şey.

Şimdi bu kuraklık dolayısıyla insan bir ders alır. Neden bu kuraklık oluyor? Allah'ın rahmeti mi eksik, suyu mu eksik? Haşa… Neden gelmiyor? Elbette bir sebebi var. Bundan bir ders alırsa insan, Allah'tan bir nimettir bu… Bu darlıktır ama, o darlık insanları uyandırdığından, uyanıklığa sevk ettiğinden dolayı bir nimet olur o.

Ondan ders alır, tevbekâr olur, Allah'ın yoluna dönerse, Allah-u Teàlâ'nın verdiği nimetlere şükretmiş olur. Eğer bu gelen va'z u nasihatları kabul etmezse, bu sefer bu onun aleyhine bir hüccet olur. Bu sefer günahları artar mütemadiyen. Bu da netice itibariyle gazab-ı ilahiyenin kendi üzerinde artmasına sebep olur.

Hikâye olunur ki: Birisi Azrâil AS'a;

"—Vefat edeceğim zaman, geleceğini bana haber ver!" demiş.

Azrâil AS da;

"—Pekiyi, öyle olsun!" demiş.

Bir gün adamın canını almaya gelmiş. Adam telaşlanmış:

"—Hani sen bana haber verecektin ya?" demiş.

Azrâil AS demiş ki:

"—Veriyordum ya, her gün görmüyor musun? Bak yaşın ilerledi, ağzından dişlerin döküldü, belin büküldü, saçın ağardı. Bunlar hep benim elçilerim. Sana haber verip duruyordum ben bunları… Sen bunlardan niye ders almadın?" demiş.

Gelen va'z ü nasihatten, gelen musibetten ders alırsan ne a'lâ… Alamadığın takdirde bu senin aleyhine olan bir hüccet olur ki:

"—Kulum ben sana bak ikaz yollarında neler yaptım! İhtiyarlık sana bir nimet idi, ondan ders alacaktın, almadın. Hâlâ on beş yaşındaki delikanlının hevesleri içindesin."

Allah cümlemize intibahlar nasib etsin... Her halden, hatta adımından, bakışından, nefesinden ibret alarak bir sonraki halini daha iyi etmeye çalışan kullarından eylesin…

Onun için bizde bir kaide vardır. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[107]

مَنِ اسْتَوٰى يَوْمَاهُ ، فَهُوَ مَغْبُونٌ (الديلمي عن علي)

(*Meni'stevâ yevmâhu, fehüve mağbûnün*) [İki günü denk olan ziyandadır.]

İki günün denkliğini Peygamber SAS arzu etmemiş. Bugünküyle yarın bir olsun, olmaz o! Müslümana yakışmaz bu. Müslümanın yarını bugünkünden daha iyi olacak. Her cihetten; hal cihetinden de, iman cihetinden de, ibadet cihetinden de… Her cihetten, yarını bugünkünden üstün olacak.

Eğer yarını bugünkünden üstün olmuyorsa, yarını bugünküyle denkse zarardadır o adam. Niçin? Her gün yaşımız ilerliyor ya. Buna göre halen de ilerlemek, imanda kuvvet sahibi olmak,

---

[107] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.611, no:5910; Hz. Ali RA'dan.
Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.35; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.
Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.233, no:2406.

İslam'da ibadetini daha güzel yapmak, ahlâkını daha güzelleştirmek, kötülerini atabilmek ve saire gibi şeyleri yapabilen kullarından etsin Cenâb-ı Hak cümlemizi...

Onun için Hz. Ömer'in bir vaizi varmış. Her gün gelirmiş:

"—Yâ Ömer, ölüm var!"

Yahut ona mukabil bir nasihat yaparmış. Bir gün yine gelince;

"—Gelme artık!" demiş.

"—Neden?"

"—Vaiz bende türedi, sakalım ak düştü. O ağarma bana yeter!" demiş.

Bunlar hep bize birer derstir.

b. Gençleri Erken Evlendirin!

Ebû Ya'lâ, İbn-i Adiy, Hatîb-i Bağdâdî ve İbn-i Asâkir, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[108]

أَيُّمَا شَابٌّ تَزَوَّجَ فِي حَدَاثَةِ سِنِّهِ ، عَجَّ شَيْطَانُهُ: يَا وَيْلَهُ ، عَصَمَ مِنِّي دِينَهُ (ع. عد. خط. كر. عن جابر)

RE. 179/1 (*Eyyümâ şâbbün tezevvece fî hadâseti sinnihî, acce şeytànühû: Yâ veylehû, asame minnî dînehû.*)

(*Eyyümâ şâbbün tezevvece fî hadâseti sinnihî*) "Hangi delikanlı ki, genç yaşında evlendi; (*acce şeytànühû*) onun şeytanı şöyle bağırır: (*Yâ veylehû, asame minnî dînehû*) Eyvah, dinini benden korudu."

---

[108] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.37, no:2041; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.465, no:7316; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.43; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.282; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.32, no:4080; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.20; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.276, no:44441; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.425, no:9955.

Bir insan gençlikte evlenirse, şeytan diyor ki:

"—Bu benden dinini muhafaza etti, korudu!"

Çünkü bu insanlara verilen şehvet, bir ateştir. O ateş geçen de anlatmıştım, telin içerisindeki elektrik gibidir. Dokunursan, yakar. Dokunmadıkça bir şey yok. Ama ona bir de yakın getirmek var. Tele yakın bir tahta parçası gelirse, bakarsın oradan sıçramalar yapar. O sıçramalar dolayısıyla o tahtayı yakar ve dolayısıyla bir yangın da çıkarır. Evlerde olursa kontak diyorlar. Bunun sebebi yakın olmasıdır.

Onun için, Cenâb-ı Hak bize diyor ki:

"—Zinaya yakın olmayın!"

Hadiselerin zuhuru bu, tabiatın icabı. Onun için genç adam vaktiyle evlenirse, bunlardan mümkün mertebe kendisini korur. Onun için şeytan, "Eyvah! Bu benden yakasını kurtardı!" diyor.

Bekâra daha çok musallat oluyor. Evlenince kendisinin azalıyor. Onunu için Efendimiz SAS:

"—Siz de gençlik vaktinde evlenmenin yolunu bulun ki, haşerelik yapmanıza meydan kalmasın!" buyuruyor.

Birçok faydaları vardır. Nefsin evvelce yetişmesine, sağlam yetişmesine sebep olur.

Bekâr olarak yaşamak da hiç iyi değildir. Ne kadar sàlih insan da olsa, bekârlık Allah-u Teàlâ'nın kanununa muhaliftir.

c. Misafiri Doyurmak, Ağırlamak

Tayâlisi, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Hàkim ve Beyhakî, Mikdâm ibn-i Ma'dî Kerb RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[109]

---

[109] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.192, no:3259; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.131, no:17217; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.147, no:7179; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.197, no:18475; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.466, no:1245; Mizzî, Tehzîbü'l-Kemâl, c.XI, s.82, no:2362; Mikdâm ibn-i Ma'dî Kerb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.261, no:25946; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.408, no:9913.

أَيُّمَا رَجُلٍ أَضَافَ قَوْمًا ، فَأَصْبَحَ الضَّيْفُ مَحْرُومًا ، فَإِنَّ نَصْرَهُ حَقٌّ عَلَى

كُلِّ مُسْلِمٍ ، حَتَّى يَأْخُذَ بِقِرَى لَيْلَةٍ مِنْ زَرْعِهِ وَمَالِهِ (ط. حم. د. ك.

ق. عن الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ)

RE. 179/2 (*Eyyümâ raculin edàfe kavmen, feasbeha'd-dayfü mahrûmen, feinne nasruhû hakkun alâ külli müslimin, hattâ ye'huze bikırâ leyletin min zer'atin ve mâlihî.*)

(*Eyyümâ raculin edàfe kavmen*) "Hangi bir adam ki, bir cemaati misafir etti. (*feasbeha'd-dayfü mahrûmen*) Bu misafirler orada mahrum kaldı ise, (*feinne nasruhû hakkun alâ külli müslimin, hattâ ye'huze bikırâ leyletin min zer'atin ve mâlihî*) bunlara mal, yiyecek ve hatta gece yatırmak gibi yardımda bulunmak her müslümana borç olur."

Bakın şimdi bu İslâmiyet'in ilk devresindeki haldir. Müslümanlığın ilk zamanlarında bir köyden bir köye, bir adam misafir gittiği vakitte; şehirden, köyden, neredense, misafir olduğu yer onu beslemek mecburiyetinde idi. Kanunen, o gelen misafirin, atını, hayvanını, kendisini doyurması gerekiyordu.

Eğer ev sahibi bunu yapmadıysa, o misafirin hakkını o ev sahibinden alabilmek bütün müslümanlara borç olur. Ekininden, malından onun misafirlik hakkını alıp o adama verirler.

İslâmiyet'in ilk devirlerinde bu kaide idi. Ama daha sonra nesh olundu bu. Çünkü bolluk oldu, genişlik oldu. Herkes parasıyla her şeyi, her yerde bulabilmek imkanları hasıl oldu. Binâen aleyh bu zaruret ortadan kalktığı için, bunun hükmü kaldırıldı.

Ama bu hala bizim köylerimizde caridir. Köy odaları vardır. Misafir gelince, o köy odalarında herkes, köy halkı onu vazife edinmiştir. Bekçisi gider haber verir. Bu akşam misafir odasına

üç misafir geldi, beş misafir geldi. Nöbet kimdeyse, o onun yemeğini hazırlar, götürür misafir odasına koyar. Orada misafir gelen insanlar ondan istifade ederler.

Bu bir şiar-ı İslâmiye idi Türklerde... Belki başka milletlerde de vardır. Ama şimdi hala olsa gerektir bazı yerlerde…

d. Ağacın Dalları Komşuya Sarkarsa

Ahmed ibn-i Hanbel ve İbn-i Asâkir, Mekhul Rh.A'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[110]

---

[110] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.499, no:16111; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIV, s.112; Mekhul Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.902, no:9112; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.426, no:9956.

أَيُّمَا شَجَرَةٍ أَظَلَّتْ عَلَى قَوْمٍ ، فَصَاحِبُهُ بِالْخِيَارِ ، مِنْ قَطْعِ مَا أَظَلَّ ،

أَوْ أَكْلِ ثَمَرِهَا (حم. كر. عن مكحول)

RE. 179/3 (*Eyyümâ şeceretün ezallet alâ kavmin, fesàhibühû bi'l-hıyâri, min kat'i mâ ezalle, ev ekli semerihâ.*)

(*Eyyümâ şeceretün ezallet alâ kavmin*) "Herhangi bir ağaç ki, bir kavme gölge etti. (*Fesàhibühû bi'l-hıyâri min kat'i*) Sahibi onda muhayyerdir; ister keser, isterse bırakır; (*mâ ezalle, ev ekli semerihâ*) gölgesinden veya meyvasından faydalanılmış olsa bile…"

Ağacı var adamın, komşusunun duvarının dibinde büyümüş. Erik, elma, şeftali, dut neyse… Hem gölgelik yapıyor, hem de komşusunun tarafına dallar sarkmış. Komşusu o dallardan olan meyvalardan yiyecek. Şimdi burada sahibi muhayyerdir. İsterse onun tarafına giden dalları keser, isterse komşusunun yemesine muhayyer bırakır. Bırakması efdaldir.

e. Yöneticilerin Sorumluluğu

İbn-i Asâkir, Bişr ibn-i Âsım RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[111]

أَيُّمَا وَالٍ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا ، وُقِفَ بِهِ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ ،

فَيَهْتَزُّ بِهِ الْجِسْرُ حَتَّى يَزُولَ كُلُّ عُضْوٍ (كر. عن بشر بن عاصم)

RE. 179/4 (*Eyyümâ vâlin veliye min emri'l-müslimîne şey'en, vukıfe bihî alâ cisri cehenneme, feyehtezzü bihi'l-cisrü hattâ yezûle*

---

[111] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.132, no:4019; Bişr ibn-i Âsım RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.20, no:14655; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.438, no:9989.

küllü udvin.)

(*Eyyümâ vâlin veliye min emri'l-müslimîne şey'en*) "Herhangi bir âmir veya vali ki, müslümanların işlerinden birinin başına geçmiştir; (*vukıfe bihî alâ cisri cehenneme*) cehennem köprüsü üzerinde durdurulur. (*Feyehtezzü bihi'l-cisrü hattâ yezûle küllü udvin*) Köprü onu, bir defa öyle bir titretir ki, bütün azaları sarsılır."

Allah muhafaza etsin…

Herhangi bir vali… Vali denince, evin sahibi olan babadan tut da reis-i cumhura kadar dayanan bir silsiledir. Evin babası. mahallenin muhtarı, beldenin kaymakamı, valisi, bakanı derken reis-i cumhura kadar dayanan bir silsile… İdareci…

Bunlardan birisi bir işin başına, bir vazifeye tayin edilmiş. Şu vazife senin olsun diyerekten. İmamlığa, müezzinliğe neyse… Köprüden geçeceğiz ya, o cehennemin üzerinden geçeceğimize imanımız var. Müslümanız. Buna inanmazsa müslüman olmaz insan.

Bir köprüden geçeceğiz. Tesbihimiz o köprünün işaretidir. Otuz üç çıkış, otuç üç düzlük, otuz üç iniş... Bu köprüden geçilecek. Yedi yerde durak var. Yâsin bunu güzel açıklar. Tefsirlerden okursanız, her yerde ayrı ayrı sualler var.

Şimdi bu köprünün üzerinden geçerken durdurulur:

"—Dur bakalım, filan memlekete, filan işin başına seni memur ettik. Söyle bakalım, açın defterlerini, bu adam nasıl yapmış vazifesini orada?"

Güzel yaptıysa, ne mutlu. Hadi geç derler. Eğer güzel yapamadıysa, o köprü bir sallanır söyle. Kıldan ince, kılıçtan keskin diyorlar. O köprüye akıl ermez.

Bizim Galata köprüsü var ya. Altından vapurlar gider, üstünden otomobiller gider, bir kısmı yayan gider. Altında başkaları var, etrafı var. Çeşitli. Bu da Allah köprüsü. Cennete bu köprüden geçilip de gidilecek. Bu köprüden geçemeyene cennet yok. Geçerse, o köprü şöyle bir sallanır.

Bak Gediz bir sallandı, dünya kıyamet koptu. Şimdi başka yer

de sallanıyor galiba. İşte o depremdeki sallantıda yerimizde duramıyoruz. Evimiz göçüyor, yerimiz batıyor, bir şeyler oluyor.

Bu köprü sallanınca da tutunacak yer de yok. Bütün azalar kendinden geçiyor yani. Tirim tirim titriyor artık. Allah muhafaza etsin...

Şu dünyada Allah-u Teàlâ'nın el-hamdü lillâh bize nimeti çok. Şükrünü yapmaya imkânımız da yok. Ama haddimiz kadar, gücümüz yettiği kadar Allah-u Teàlâ'nın verdiği vazifeleri yapmağa çalışıyoruz.

Bir kere Allah-u Teàlâ hepimizi müslüman yaratmış el-hamdü lillah. Bu müslümanlık nimetinin üstüne, bir de kendi kendisinin valisidir insan… Valilik de bütün a'zamız… Dünyadan çok a'za var bizde. Dünyadan çok a'za olunca, bu a'zaların da valisi olarak biz talip olmuşuz. Biz de bu azaların amiriyiz. Bunu doğru yola sevk edersek ne mutlu… Yok, bunu gelişi güzel, keyfine bırakırsak ne yazık, yandık o zaman…

Onun için kul, aczini idrak eder, daima;

"—Aman yâ Rabbi! Senin nusretin, yardımın olmazsa ben bu işin hakkından gelemem!" diyerek iltica eder.

İltica kapısıdır o…

Mektup okudum da hoşuma gitti, çok güzel yazmış adam. Yazan da bir köylü. Diyor ki:

"—Bizi Allah'tan ayıran her şey, olmaktansa olmaması daha iyi…"

Şimdi insan niçin yaşar? Bir istikbal kaygısı hepimizde var. İstikbal kaygısı bu dünyadaki altmış senelik, yetmiş senelik ömür için mi? Biz de bir ebediyyet kaygısı var, ebediyyet inancı var. Bu dünya herkes için gelip geçici bir alem. Asıl istikbal, göz yumduktan sonra ahiret içindir. O ahiret istikbalini temin edemeyen herkes zarardadır. Onun için verilen nimetlerin şükrünü ifa edebilmenin çaresine bakmak lazım.

Allah bir çoğumuza evlat vermiş, çoluk-çocuk vermiş, mal-mülk vermiş. E bunların hepsinin hakkı var. Bunu sen İslâm terbiyesi üzerine yetiştirmezsen, kendin de İslâm terbiyesi üzerine yürümezsen, çocukların da İslam terbiyesi üzerine yetişmezse, bu ümmetin hali ne olacak?

f. İzinsiz Kapıdan Bakmak

Ahmed ibn-i Hanbel ve Tirmizî, Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[112]

أَيُّمَا رَجُلٍ كَشَفَ سِتْرًا ، فَأَدْخَلَ بَصَرَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُؤْذَنَ لَهُ ، فَقَدْ أَتَى

---

[112] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.338, no:2631; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.181, no:21612; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.462, no:10762; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.108, no:25216; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.XXI, s.364, no:23734.

حَدًّا لاَ يَحِلُّ أَنْ يأْتِيَهُ ؛ وَلَوْ أَنَّ رُجُلاً فَقَأَ عَيْنَهُ لَهُدِرَتْ ؛ وَلَوْ أَنَّ رَجُلاً

عَلَى بَابٍ لاَ سُتْرَةَ عَلَيْهِ ، فَرَأَى عَوْرَةَ أَهْلِهِ ، فَلاَ خَطِيئَةَ عَلَيْهِ ، إِنَّمَا

الْخَطِيئَةَ عَلَى أَهْلِ الْبَابِ (حم. ت. غريب عن أبي ذر)

RE. 179/5 (*Eyyümâ raculin keşefe sitren, feedhale basarahû min kabli en yü'zene lehû, fekad etâ hadden lâ yahillu en ye'tiyehû; velev enne racülen fekàe aynehû lehüdiret; velev enne racülen alâ bâbin lâ sütrete aleyhi, feraâ avrete ehlihî, felâ hatîete aleyhi, inneme'l-hatîete alâ ehli'l-bâbi.*)

(*Eyyümâ raculin keşefe sitren, feedhale basarahû min kabli en yü'zene lehû*) "Herhangi bir adam ki, izin almadan bir evin perdesini açıp içeri bakarsa, (*fekad etâ hadden lâ yahillu en ye'tiyehû*) bu kimse haram işlemiş ve Cenabı Hakk'ın hududuna tecavüz etmiş olur. (*Velev enne racülen fekàe aynehû lehüdiret*) Bu durumda ev sahibi onun gözünü çıkarsa bile kısas gerekmez."

(*Velev enne racülen alâ bâbin lâ sütrete aleyhi*) "Fakat bir kimse perdesiz bir evin kapısından içeri baksa, (*feraâ avrete ehlihî*) içerideki kadınları görse, (*felâ hatîete aleyhi*) onun kabahati yoktur; (*inneme'l-hatîete alâ ehli'l-bâbi*) kabahat kapıyı açık tutan ev sahibinindir."

Bu güzel bir İslâm terbiyesidir. Bir eve gittik, ev sahibiyle görüşmek istiyoruz. Kapı çat çat çalınır. Kapı belki eski devirlerde böyle itince açılan bir kapıdır. Kapının açılması için tık tık ettik, ziline bastık, gelmedi, açan olmadı. Biz kapıyı kaktık, kapı açılıverdi. Açılınca evde mahrem olan şeyleri gözümüz görüverdi. Bundan dolayı o kapıyı açıp da o karşısına çıkan manzarayı görenler mes'uldur.

Daha sana buyurun denilmedi. Acele ettin, kapı da açılıverdi, girdin içeri. Eskiden kapılarımızın tokmağı vardı, böyle bükerdin, açılır giderdi kendi kendine. Yahut ip takarlardı, iple çeker

girerdi herkes. Şimdiki gibi zil tertibatı falan yoktu.

Şimdi bundan dolayı giren mes'uldur. İçerideki adam da ne bakıyorsun diye kızdı, orada bir taş varmış, aldı attı. Atınca o da senin gözüne geldi, gözün de çıktı. Hakime başvurup;

"—Hàkim efendi, ben filan adamın evindeyken kapısından taş attı, benim gözümü çıkardı. Ben bunun tazminatını isterim ondan!" diyemezsin.

Çünkü haksızlık sende.

Yine bir adam bir evin kapısına geldi. Baktı, kapının perdesi yok, açık kapı. Hanımlar da oturmuş içeride, görünüyorlar.

Şimdi bu bizim kafeslere de dahil olur bana kalsa. Eskiden kafesler vardı, hani o göremezdin arkasındakini… Hanım pencerenin önünde oturuyor, namahrem. Başını önüne eğmezsen, pencerelere bakarsan, bundan dolayı da mesul olursun.

Kapı açıktı, evdeki hanımları gördü. Hiç günah yoktur o görene…

"—E demin günahkârdı."

Demin kapıyı kendi açtı da onun için günahkardı. Şimdi kapı açıktı, nasılsa rast geldi, gördü içeriyi. Gördüğünden dolayı ona mes'uliyet yoktur. Ancak günah, o kapıyı açık tutan ev sahibinedir.

g. Biriktirilen Para Sahibi İçin Ateştir

Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî ve Ebû Nuaym, Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[113]

أَيُّمَا ذَهَبٍ ، أَوْ فِضَّةٍ أُوكِيَ عَلَيْهِ ، فَهُوَ جَمْرٌ عَلَى صَاحِبِهِ ، حَتَّى يُفْرِغَهُ

[113] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.156, no:21421; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.147; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.83, no:3926; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.151, no:1634; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.417, no:17762; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, c.I, s.162; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِفْرَاغًا (حم. طب. حل. عن أبي ذر)

RE. 179/6 (*Eyyümâ zehebin, ev fiddatin ûkiye aleyhi, fehüve cemrun alâ sàhibihî, hattâ yüfrigahû fi sebîli'llâhi ifrâgan*,)

(*Eyyümâ zehebin, ev fiddatin ûkiye aleyhi*) "Hangi altın ve gümüş ki çıkınlanıp saklandı ise, (*fehüve cemrun alâ sàhibihî*) bu sahibi için ateştir; (*hattâ yüfrigahû fi sebîli'llâhi ifrâgan*) Allah yolunda harcanıncaya kadar…"

Demin bir yerde okudum:

"—Mal adamın düşmanıdır." demiş.

"—Mal adamın düşmanı olur mu?"

Evet, düşmanıdır. İşte burada da Ebu Zer Hazretleri Efendimiz SAS'den rivayet etti.

Altın veya gümüş veya bugünkü muadili para saklandı. Gerek bankada, gerek evde, gerek kasasında nerede saklarsa saklasın, "O düşmandır." demiş bu adam kitabında… Burada da ateştir diyor.

Ateştir o saklanan para… Hangisi olursa olsun, sahibi için bir ateştir. Bunu sen tahlil edersen, daha iyi anlarsın. Para insan için nasıl ateş olduğunu, bugünkü hadiseler bize apaçık gösteriyor. İzahata lüzum yoktur. Ateş evvela sahibini yakar, sonra da başkalarını yakar.

Ta ki kesenin ağzını açar, o parayı Allah yolunda, fisebilillah dağıtır. Dağıtmak demek atıvermek demek değil, yerli yerine harcamak. Verilmesi vacib olan, lazım olan yerlere güzelce onları vermek suretiyle bu vazifesini yapıncaya kadar, o ona ateş olur. Yapmadığı taktirde, kendisini de yakacak, etrafı da yakacak.

h. Kölenin İzinsiz Evlenmesi

Tayâlisî, Ahmed ibn-i Hanbel, Abdü'r-Rezzak, Dârimî, Ebû Dâvud, Tirmizî ve Beyhakî Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[114]

أَيُّمَا عَبْدٍ تَزَوَّجَ بِغَيْرِ إِذْنِ أَهْلِهِ ، فَهُوَ عَاهِرٌ (ط. حم. عب. والدارمي ، د. ت. حسن ، ك. ع. ق. ض. عن جابر)

RE. 179/7 (*Eyyümâ abdin tezevvece bi-gayri izni ehlihî, fehüve àhir.*)

(*Eyyümâ abdin tezevvece bi-gayri izni ehlihî*) "Hangi köle ki, efendisinin izni olmadan evlendi, (*fehüve àhir*) o zânidir."

Şimdi bu, Arabistan'da da kalmamıştır ama kaide-i umumiyye. Köle diye bir tabaka vardı insanların arasında ki, hizmetkâr, ama bedava hizmetkâr. Bizim hizmetkârlar gibi aylıklı, parayla tutulmuş kimseler değil. O ölünceye kadar o adama hizmet etmek mecburiyetinde bir köle.

Bu köle kendine hàkim değildir, iradesi yoktur kendisinin. Hacca gitse, haccı makbul olmaz müslüman olduğu halde, hacca gidemez kendi başına. Evlenmek istese, evlenemez. Ancak efendisi izin verirse o zaman evlenir. Efendisi izin verirse hacca gider.

Şimdi bu adam evlenmiş. Birisiyle mutabık kalmışlar, evlenmiş, ama efendisine haber vermemiş. "Ben filanla evlenmek istiyorum!" diye izin almamış. O evli kaldığı müddetçe zinâ etmiş olur.

Bizde de kanûnen on sekiz yaşından evvel kız kendisine hàkim değildir. Ancak babasının izniyle evlenebilir.

---

[114] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.302, no:1029; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.V, s.469, no:1779; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.300, no:14250; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.203, no:2233; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.127, no:13508; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.102, no:4797; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.234, no:1675; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.208, no:2279; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.261, no:17133; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VII, s.243, no:12979; Ebû Nuaym, Ahbâr-ı Isfahan, c.I, s.309, no:254; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.315; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

i. Üç Çocuğu Ölen Kadın

Buhàrî ve Müslim, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[115]

أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَ لَهَا ثَلاَثَةٌ مِنَ الْوَلَدِ ، كَانُوا حِجَابًا مِنَ النَّارِ ؛ قَالَتِ

امْرَأَةٌ: وَاثْنَانِ ؟ قَالَ: وَاثْنَانِ (خ. م. عن أبي سعيد)

RE. 179/8 (*Eyyüme'mreetin mâte lehâ selâsetün mine'l-veledi, kânû hicâben mine'n-nâri; kàleti'mreetün: Ve'snâni? Kàle: Ve'snâni.*)

(*Eyyüme'mreetin mâte lehâ selâsetün mine'l-veledi*) "Hangi

[115] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.473, no:1172; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.81, no:4768; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.206, no:2944; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.461, no:1279; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.34, no:11314; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

kadın ki, üç çocuğu kendisinden önce ölmüşse, (*kânû hicâben mine'n-nâri*) bu üçü ona cehennemden perde olur. (*Kàleti'mreetün*) Bir kadın sordu: (*Ve'snâni*) İki de olsa olur mu?"

(*Kàle*) "Peygamber SAS Efendimiz cevap verdi: (*Ve'snâni*) İki de olsa yine perde olur."

SAS Efendimiz gene buyurmuşlar ki:

"—Herhangi bir kadının üç çocuğu buluğdan evvel, küçük yaşlarında ahirete göçerse… Üç çocuğu yaşamadı, öldü. Bu üç çocuk anneleri için bir perde olurlar cehenneme. Annelerinin cehenneme atılmasına mâni olurlar."

Kadının birisi dedi ki:

"—Ya iki olursa ölen?"

SAS Efendimiz buyurdular ki:

"—İki de olsa ölen, gene bir perde olacaktır." dedi.

Yalnız şu kadar da duymuştum ki: Eğer bu çocukların akika denilen kurbanları kesildiyse… Akika denilen kurbanı kesmediyse, çocuk annesini göremeyecek, babasını da göremeyecek. Nerede kalsın perde olmak.

Onun için evlat bir nimettir. Bak biz hacca gidiyoruz, hacca giderken de kesiyoruz, gelirken de kurban kesiyoruz. Niçin?

"—Allah'a çok şükür ki bana o devleti verdin ya Rabbi! Sağ salim gittim, geldim. Şükren lillâh bu kurbanı kesiyorum!" diyoruz, kesiyoruz.

Dostlarımıza ikram ediyoruz. Neden? Bir nimetin şükrü olaraktan. Allah bir evlat vermiş ki, ne şuna benzer, ne buna benzer. En büyük bir nimettir. O evlat nimetinin kadrini bilmemişsin de o da evden gitmiş. Ondan şimdi şefaat beklemeye ne hakkın vardı ya? O nimetin hakkını verecektin.

Onun için doğan çocuklarımız erkek ise iki tane koyun, kız ise bir tane koyun kesmek suretiyle, bu şükür vazifesini yapmak lazım. Hem çocukların sàlih olmasına, hem iyi olmasına sebep olur. Hem de o etin ikram edilmesi dolayısıyla birçok kimsenin duası alınır, birçok fakir fukara da ondan sebeplenirler. Birçok

faydası vardır.

j. Kadının Başkasının Evinde Kalması

Abdü'r-rezzak, Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce, Hàkim ve Beyhakî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[116]

أَيُّمَا امْرَأَةٍ وَضَعَتْ ثِيَابَهَا فِي غَيْرِ بَيْتِ بَعْلِهَا ، فَقَدْ هَتَكَتْ كُلَّ سِتْرٍ

بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ (عب. حم. ه. ك. ق. عن عائشة)

RE. 179/9 (*Eyyüme'mreetin vadaat siyâbehâ fi gayri beyti zevcihâ, fekad heteket külle sitrin mâ beynehâ ve beyna'llàhi azze ve celle.*)

(*Eyyüme'mreetin vadaat siyâbehâ fî gayri beyti zevcihâ*) 'Herhangi bir kadın ki, kocasının evinden gayri bir evde kalmak suretiyle esvabını çıkardı, soyundu. (*Fekad heteket külle sitrin mâ beynehâ ve beyna'llàhi azze ve celle.*) Aziz ve Celîl olan Allah'la kendi arasındaki perdeyi yırtmış olur."

Allah-u Teàlâ kadını bize bir nimet olarak vermiştir. Başka bir hadis-i şerifte, genç bir kimse evlenirse, "Eyvah bana, kurtuldu benim elimden!" diye şeytanın ağladığı bildiriliyor.

Allah-u Teàlâ kadını da insana bir nimet olarak vermiştir. Yalnız kadın erkeğiyle baş başa kaldığı müddetçedir bu… Kadının saçı uzun aklı kısa diye bizde bir tabir vardır. Aklen zayıf bir mahluktur. Himayeye daima muhtaçtır, daima aldanmaya mahkumdur.

Biz bile aldanıyoruz dünya kadar. İşte size bak bir misalini

---

[116] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.178, no:3740; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.198, no:25668; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.84, no:4743; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.157, no:7771; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.138, no;4680; Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.I, s.294, no:1132; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.321, no:7780; Hz.Aişe RA'dan.

söyleyeyim. Geçen bizim birisi geldi birkaç arkadaş. Birçok eserler okudular bize. O eserler benim şuuruma tesir etmiş. Tahteşşuur diyorlar ya buna. Hiç istemediğim halde o sözler ağzımdan çıktı, o adamın aleyhinde konuşma yaptım. Adını vermemek suretiyle. Ama istemeyerek. Neden? O telkin bana tesir etmiş de farkına varmadan ağzımdan çıkardım o sözleri. E zafiyet diyorlar buna. Neden oluyorsa oluyor.

Bu zafiyet kadında daha çok. Erkekte oluyor ya kadında daha çok. Kadında daha çok olunca, şimdi o Konyalı Vehbi Hoca vardı ya tefsir sahibi. Onun bir eserinde okumuştum da diyor ki:

"—Güneşin altındaki karın güneşe dayanması mümkünse, poyraza, lodosa dayanması mümkünse, kadının da erkeğe dayanması mümkün olur." diyor. Aldanır daima, dayanamaz. Ondan dolayı kocasının evinden gayrı bir evde kalması birçok tehlikelere yol açar. Aralarının açılmasına sebep olur. Ahlâkın bozulmasına vesile olur.

Ondan dolayı Efendimiz SAS, kadının kocasının evinden gayri bir yerde yalnız başına kalmasına müsaade etmemiş. Ama kocasıyla beraber kalırlar, başka. Kocası da vardır yanında. Ama öyle değil. Kocası evinde kalmış, hanım da "Ben filan dostumun evinde bu akşam kalacağım!" diyerekten orada kalıyor. Efendisi rıza verse de vermese de…

Şimdi burada şu tabir var: Bu sûretle Allah ile arasındaki perdeyi kaldırmış olur. Onun için Allah kusurumuzu affetsin…

k. Köle Azad Etmenin Karşılığı

Buhârî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[117]

---

[117] Buhàrî, *Sahîh*, c.VIII, s.438, no:2333; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.271, no:21095; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.318, no:29589; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.409, no:9916.

أَيُّمَا رَجُلٍ أَعْتَقَ امْرأً مُسْلِمًا ، اِسْتَنْقَذَ اللهُ بِكُلِّ عُضْوٍ مِنْهُ عُضْوًا

مِنَ النَّارِ (خ. عن أبي هريرة)

RE. 179/10 (*Eyyümâ raculin a'teka'mreen müslimen, istenkaza'llàhu bi-külli udvin minhü udven mine'n-nâri.*)

(*Eyyümâ raculin a'teka'mreen müslimen*) Herhangi bir kimse, müslüman bir köleyi azad ederse, (*istenkaza'llàhu bi-külli udvin minhü udven mine'n-nâri*) Allah da her azaya mukabil bir azayı olmak üzere onu cehennemden azad eder."

İslâm dininde keffare yolları çoktur. Mesela insan Ramazan'da oruç yemiş, bir kabahat yapmıştır. Bunun cezası bir köle azad etmektir. Yahut altmış bir gün oruç tutacak. E altmış bir gün oruç tutmak kolay bir şey değildir yani. Genç de olsanız… Çünkü bu

sırası bozulmayan bir oruçtur. Altmış bir gün birbirine ekleyerek tutacaksın. Mesela elli sekizinci günü orucu bozsanız, o elli sekiz gün yanar. Elli beş günde bozsanız, elli beş gün yanar. Ya? O altmış günü dolduracaksınız mutlaka, hiç bozmadan. Zor bir iş.

E bunu yapamazsan, bir köle azad et işte. Şimdi evvela köle azad etmek. Köleyi azad etmek kolay değil… Bir köle beş bin lira, on bin lira para. Kölenin kıymetine göre. Bir oruç bozmuşsun, on bin lira kefaret veriyorsun. Bir köle alıp azad edeceksin, ceza. Ama senin için ceza, o müslümanın da kurtulmasına vesile oluyor, kölelikten o adam kurtuluyor.

Müslümanlık bak hem seni cezadan kurtarıyor, hem de o Müslümanı kölelikten kurtarmak suretiyle bu yükü sana yüklüyor. Ya orucunu bozma, bozdunsa böyle bir köleyi kurtar. Kurtaramıyorsun, paran yok. Öyleyse altmış gün hiçbirini birbirinden ayırmayaraktan orucu tutacaksın. O bir gün de altmış birin biri de o bıraktığın gündür. Ceza altmış günü.

Şimdi böyle bir köleyi aldık, azad ettik. Onun a'zaları var ya. işte onun azalarının mukabili olarak, ne kadar a'zan varsa, o azalar da cehennemden azad olur.

Onun için biz kurban keserken de deriz: Ya Rabbi! Bu kurbanı ben sana feda ediyorum. Şu surette ki;

"—Bunun her bir azasına mukabil, benim de her azamı cehennemden azad eyle!" diyerek, "*Bi'smi'llâhi allahu ekber*" der, kesersin kurbanını.

Bu gibi şeyler hep teşviktir. Bunları yapmak suretiyle hem müslüman kardeşini kurtarmış olacaksın, hem de günahların affolacak.

Erkeğin erkek köleyi azad etmesi, kadın köleyi azad etmesinden daha efdaldir.

l. Müslümana 'Yâ Kâfir!' Demek

Müslim ve Tirmizî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan; İbn-i Kàni' Süveyd RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[118]

أَيُّمَا امْرِئٍ قَالَ لأَخِيهِ: يَا كَافِرُ! فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا ، إِنْ كَانَ كَمَا

قَالَ ، وَإِلاَّ رَجَعَتْ عَلَيْهِ (م. ت. عن ابن عمر ؛ ابن قانع عن سويد)

RE. 179/11 (*Eyyüme'mriin kàle li-ahîhi: Yâ kâfiru! Fekad bâe bihâ ehadühümâ, in kâne kemâ kàle, ve illâ raceat aleyhi*,)

(*Eyyüme'mriin kàle li-ahîhi: Yâ kâfiru*) "Bir müslüman, diğer bir müslüman kardeşine 'Yâ kâfir!' derse; (*fekad bâe bihâ ehadühümâ*) İkisinden biri oradan bu küfürle ayrılır. (*İn kâne kemâ kàle*) Eğer dediği kimse kâfirse, bu küfür ona gider; (*ve illâ raceat aleyhi*) değilse, kendisine döner."

Bu aramızda çok görülen bir hadisedir. Birbirimize azıcık kızdık mıydı;

"—Kâfir herif!" deyiveririz.

Neden? Kızdık, Bazı kusurları da vardır insanın, olmaz mı? Bu kusurlarını gözünün önüne getirerek:

"—Bu böyle yaptıydı, şu şöyle yaptıydı. Gâvurdur!"

Yâhu, gâvurluk kolay bir şey değil, Öyle adam kolayca gâvur olmaz yani. Gâvurluk zor şey. Onun için hemen her hatasından dolayı onu gâvurluğa isnad etmek doğru olmaz.

Eğer kızdın da, "Ulan gavur herif!" dediysen; eğer hakikaten o gâvursa, mesele yok. Ya değilse? "O zaman sana döner." diyor. Yâni sen gâvur olursun o zaman. Yahut o vebali yüklenirsin üzerine…

Onun için insan çok düşünceli olmalı, öyle ağzına gelen her şeyi, herkesin önünde söylememeli"

---

[118] Buhârî, *Sahîh*, c.XIX, s.59, no:5639; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.195, no:92; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.47, no:5077; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.282, no:6664; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.32, no:54; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.242, no:1594; Mâlik, *Muvatta'*, c.V, s.1433, no:3606; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.209, no:1520; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Onun için hüsn-ü zanla muamele mevzuunu İmam-ı Azam çok güzel açıklamış:

"—Bir adamı doksan dokuz defa kötülük üzerinde görsen, hep onu iyiliğe yor!" demiş.

Mesela meyhaneye gittiniz, baktınız ki bir efendi orada meyhanede oturuyor. Gelirsiniz, dersiniz ki:

"—Yâhu filan adamı ben iyi adam zannediyordum ama bugün meyhanede gördüm adamı!"

Adamı meyhanede gördün ya, artık o lekelendi. Veyahut başka yerde gördünüz lekelendi. E bu tevil olunur:

"—O adamın orada ya bir alacağı vardı da o alacağını almaya gitti."

Adam belki birisine söyleyeceği bir şey vardı, onu söylemeye gitti oraya. Hemen orada onu görmekle, o lafı üzerine konduruvermek doğru olmaz. Te'vil edersen daha iyi olur. Ama o günahkârmış; eh, günahı ona ait... Sen te'vil etmekle bir zarar görmezsin.

m. Müslümanı Tekfir Etmek

Ebû Dâvud, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS efendimiz buyurmuşlar ki:[119]

أَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَكْفَرَ مُسْلِمًا ، فَإِنْ كَانَ كَافِرًا ، وَإِلاَّ كَانَ هُوَ الْكَافِرُ (د ، عن ابن عمر)

RE. 179/12 (*Eyyümâ raculin müslimin ekfere müslimen, fein kâne kâfiren, ve illâ kâne hüve kâfir*.)

(*Eyyümâ raculin müslimin ekfere müslimen*) "Herhangi bir

---

[119] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.297, no:4067; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, cII, s.368, no:2251; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.635, no:8267; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.422, no:9947.

müslüman adam bir müslümanı küfürle itham etti, kâfir dedi. (*Fein kâne kâfiren*) Eğer o adam kâfirse ne a'la… (*Ve illâ kâne hüve'l-kâfir*) Eğer o adam kâfir değilse, kendisi kâfir olur."

Şimdi kâfirlik için iki çeşidi var: Bir hükmen gâvur var, bir aslen gâvur var. Aslen gavur, bildiğimiz gâvur. Bir de hükmen gavur var. Adı müslüman fakat gâvurun yolunda gidiyor. Mesela kiliseye gider, kilise ayinlerine iştirak eder, paskalyasına iştirak eder. Onların alâmetleri var ya, o alâmetleri benimsemiştir, kullanır. Bu hükmen küfrü irtikab etmiştir. Ama içerisi belki imanla doludur, orasına biz karışmayız.

Onun için akaid kitaplarında bunlar çok açık bir sözle, uzun boylu da izah olunmuştur. Onları da okumanızı size tavsiye ederim.

Bu kadar yetsin bugünkü dersimiz.

Allah cümlemizin kusurunu affetsin... Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin… Sevdiği ve razı olduğu ameller üzerinde yaşamamızı nasib ve müyesser etsin… Son nefeste de hepimize hüsn-ü hatimeler nasib eylesin…

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

13. MÜSLÜMANLARIN SAMİMİYETİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَيُّمَا رَجُلٍ كَسَبَ مَالاً مِنْ حَلاَلٍ ، فَأَطْعَمَ نَفْسَهُ وَكَسَاهَا ، فَمَنْ دُونَهُ

مِنْ خَلْقِ اللهِ ، فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاةٌ ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ ، لَمْ تَكُنْ لَهُ صَدَقَةٌ ،

فَلْيَقُلْ فِي دُعَائِهِ: اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، عَبْدِكَ ، وَرَسُولِكَ ، وَصَلِّ

عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ ، فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاةٌ

(ع. خز. حب. ك. هب. ض. عن ابي سعيد)

RE. 180/2 (*Eyyümâ racülün kesebe mâlen min halâlin, feet'ame nefsehû ve kesâhâ, femen dûnehû min halkı'llàhi, feinnehâ lehû zekâtün; ve eyyümâ racülin müslimin, lem tekün lehû sadakatün, felyekul fî duàihî: Allàhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike, ve salli ale'lmü'minîne ve'l-mü'minâti, ve'l-müslimîne ve'l-müslimâti, feinnehâ lehû zekâtün.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Salât ü Selâmın Karşılığı

Ebû Ya'lâ, İbn-i Huzeyme, İbn-i Hibbân, Hàkim, Beyhakî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[120]

أَيُّمَا رَجُلٍ كَسَبَ مَالاً مِنْ حَلاَلٍ ، فَأَطْعَمَ نَفْسَهُ وَكَسَاهَا ، فَمَنْ دُونَهُ

مِنْ خَلْقِ اللهِ ، فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاةٌ ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ ، لَمْ تَكُنْ لَهُ صَدَقَةٌ ،

فَلْيَقُلْ فِي دُعَائِهِ: اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، عَبْدِكَ ، وَرَسُولِكَ ، وَصَلِّ

عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ ، فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاةٌ

(ع. خز. حب. ك. هب. ض. عن ابي سعيد)

RE. 180/2 (*Eyyümâ racülün kesebe mâlen min halâlin,*

---

[120] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.144, no:7175; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.86, no:1231; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.48, no:4236; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.348, no:1395; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.III, s.114; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.529, no:1397; Beyhakî, *Âdâb*, c.III, s.74, no:782; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.261, no:17321; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

feet'ame nefsehû ve kesâhâ, femen dûnehû min halkı'llàhi, feinnehâ lehû zekâtün; ve eyyümâ racülin müslimin, lem tekün lehû sadakatün, felyekul fî duàihî: Allàhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike, ve salli ale'lmü'minîne ve'l-mü'minâti, ve'l-müslimîne ve'l-müslimâti, feinnehâ lehû zekâtün.)

(*Eyyümâ racülün kesebe mâlen min halâlin*) "Herhangi bir adam ki helâlinden bir mal kazanır, (*feet'ame nefsehû ve kesâhâ*) bundan önce kendisi yer ve giyinir; (*femen dûnehû min halkı'llàhi*) sonra da artanı etrafındakilere sarf ederse, (*feinnehâ lehû zekâtün*) bu onun için zekâttır."

(*Ve eyyümâ racülin müslimin, lem tekün lehû sadakatün*) "Herhangi bir adam ki malı ve sadakası yoktur; (*felyekul fî duàihî*) o da şöyle dua etsin:

اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، عَبْدِكَ ، وَرَسُولِكَ ، وَصَلِّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالْمُؤْمِنَاتِ ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ .

(*Allàhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike, ve salli ale'lmü'minîne ve'l-mü'minâti, ve'l-müslimîne ve'l-müslimât*) [Allahım, kulun ve rasûlün Hz. Muhammed'e; mü'min erkek ve mü'min kadınlara, müslüman erkek ve müslüman kadınlara salât eyle…]

(*Feinnehâ lehû zekâtün*) "Bu da o kimsenin zekâtı olur."

Salât ü selâmla ilgili başka bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[121]

---

[121] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.342, no:1047; Neseî, *Sünen*, c.III, s.91, no:1374; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.345, no:1085; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.8, no:16207; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.445, no:1572; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.118, no:1733; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.190, no:910; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.413, no:1029; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.216, no:589; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.253, no:8697; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.17; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.109, no:3029; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.248, no:5789; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.519, no:1666; Şeybânî, *el-Ehad ve'l-Mesânî*, c.III, s.217, no:1577; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IX, s.402; Evs ibn-i Evs RA'dan.

إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، فَأَكْثِرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلاَةِ فِيهِ ، فَإِنَّ صَلاَتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ. فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، وَكَيْفَ تُعْرَضُ صَلاَتُنَا عَلَيْكَ وَقَدْ أَرِمْتَ ؟ قَالَ: إِنَّ اللهَ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ (د. عن أوس بن أوس)

(*İnne min efdali eyyâmiküm yevme'l-cümuah, feeksirû aleyye mine's-salâti fîhi, feinne salâteküm ma'rûdatün aleyye. Fekàlû: Yâ rasûla'llàh! Ve keyfe tu'radu salâtünâ aleyke fekad erimte? Kàle: İnna'llàhe harrame ale'l-ardı ecsâdü'l-enbiyâ'.*)

(*İnne min efdali eyyâmiküm yevme'l-cümuah*) "Sizin en faziletli günlerinizden birisi de cuma günüdür. (*Feeksirû aleyye mine's-salâti fîhi*) O gün bana bana salât ü selâmı çok edin! (*Feinne salâteküm ma'rûdatün aleyye*) Çünkü sizin salât ü selâmlarınız bana arz olunur, sunulur, bildirilir."

(*Fekàlû*) Dediler ki: (*Yâ rasûla'llàh! Ve keyfe tu'radu salâtünâ aleyke fekad erimte?*) "Yâ Rasûlallah, sen toprak olmuşken, yerin altında çürümüşken, nasıl olur da sana bizim salât ü selâmlarımız arz olunabilir?"

(*Kàle*) Efendimiz buyurdu ki: (*İnna'llàhe harrame ale'l-ardı ecsâdü'l-enbiyâ'*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri yeryüzüne, toprağa, peygamberlerin vücutlarını yemeyi haram kılmıştır."

Salât ü selâmların Peygamber SAS Efendimiz'e arz edilmesi, onun da salât ü selâmı alıp mukabele etmesi ne büyük bir şeref!

Peygamber SAS Efendimiz hayat-ı mâneviyye ile diridir. Bizim Peygamberimizle beraber diğer peygamberlerin hepsi diridir. Eğer

---

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.499, no:2202; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.188, no:501*; Câmiu'l-Ehàdîs*, c.IX, s.289, no:8441.

diriliğine inanmazsan, olmaz. Allah yolunda şehid olanlar bile diridir. Ayet-i kerimede;

وَلاَ تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللهِ اَمْوَاتٌ ، بَلْ اَحْيَاءٌ وَلٰكِنْ

لاَ تَشْعُرُونَ (البقرة:١٥٤)

(*Ve lâ tekùlû li-men yuktelü fî sebîli'llâhi emvâtün, bel ahyâün velâkin lâ teş'urûne.*) "Allah yolunda öldürülenler için ölüler demeyin! Onlar diridirler, fakat siz bilemezsiniz." (Bakara, 2/154) buyrulmuştur.

Allah yolunda şehid olanlar diri olunca, peygamberler de onun için diridirler. Ama onların hayatı, hayat-ı mânevîye yani meleklerin hayatı gibi. Artık melekiyyet sıfatına bürünmüşlerdir, cesetten sıyrılmış sırf ruhânî bir hayatla haydırlar bulundukları yerlerde. Nurları güneşin nurundan daha büyük bir süratle kâinatı istila etmiş. Bugün Medine-i Münevvere'de olamıyorsak da Medine-i Münevverede'ki nur ne ise buradaki nur da o nurdur.

Yalnız buradan Rasûlüllah'a sen tevessül eyle, iltica eyle. Senin iltican ve tevessülün Rasûl-ü Ekrem SAS derhal gider. Fakat yalnız buna kabiliyet ve istidat göstermek lazım. Allah cümlemizi afv ü mağfiret eylesin… Bu kabiliyet ve istidatları da bizlere nasip etsin…

Parası olmayan bir insan salât u selâm getirince... Bazı zenginler yüz bin lira zekât veriyor. On bin lira, yüz bin lira belki daha fazla zekât veren insanlar var. Onların aldığı sevap kadar sevap alıyor ve kendisinde temizlik oluyor.

b. Kocasının İzni Olmadan Evinden Çıkan Kadın

Hatîb-i Bağdâdî ve İbnü'n-Neccâr, Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[122]

أَيُّمَا امْرَأَةٍ خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِهَا بِغَيْرِ إِذْنِ زَوْجِهَا ، كَانَتْ فِي سَخَطِ اللهِ تَعَالَى ، حَتَّى تَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهَا ، أَوْ يَرْضَى عَنْهَا زَوْجُهَا (خط. وابن النجار عن أنس)

RE. 180/3 (*Eyyüme'mreetin haracet min beytihâ bi-gayri izni zevcihâ, kânet fî sehati'llâhi teàlâ, hattâ tercia ilâ beytihâ, ev yerdà anhâ zevcühâ.*)

(*Eyyüme'mreetin haracet min beytihâ bi-gayri izni zevcihâ*) "Hangi kadın ki kocasının izni olmadan evinden çıkarsa, (*kânet fî sehati'llâhi teàlâ, hattâ tercia ilâ beytihâ, ev yerdà anhâ zevcühâ*) evine dönünceye veya kocasının rızasını alıncaya kadar Allah'ın gazabında olur."

c. İki Müslümanın Musafaha Etmesi

İbnü'n-Neccâr, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[123]

أَيُّمَا مُسْلِمٍ يُصَافِحُ أَخَاهُ ، لَيْسَ فِي صَدْرِ وَاحِدٍ مِنْهُمَا ، عَلَى أَخِيهِ حِنَةٌ ، لَمْ تُفَرِّقْ أَيْدِيهِمَا حَتَّى يَغْفِرَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمَا ، مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِمَا ؛ وَمَنْ نَظَرَ إِلَى أَخِيهِ نَظَرَ مَوَدَّةٍ ، لَيْسَ فِي قَلْبِهِ أَوْ فِي صَدْرِهِ

---

[122] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.200, no:3258; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.119, no:370; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.382, no:45006; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.394, no:9887.

[123] *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.133, no:25363; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.436, no:9983.

حِنَةٌ ، لَمْ يَرْجِعْ إِلَيْهِ طَرْفُهُ ، حَتَّى يَغْفِرَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمَا ، مَا مَضَى

مِنْ ذُنُوبِهِمَا (ابن النجار عن ابن عمر)

RE. 180/4 (*Eyyümâ müslimin yusâfihu ehàhu, leyse fî sadri vâhidin minhümâ, alâ ahîhi hinetün, lem tüferrik eydiyehümâ hattâ yağfira'llàhu azze ve celle lehümâ, mâ madà min zünûbihimâ; ve men nazara ilâ ahîhi nazara meveddetin, leyse fî kalbihî ev fî sadrihî hinetün, lem yerci' ileyhi tarfuhû, hattâ yağfiru'llàhu azze ve celle lehümâ, mâ madà min zünûbihimâ*.)

(*Eyyümâ müslimin yusâfihu ehàhu*) "Hangi müslüman ki bir din kardeşiyle musafaha ediyor." Alim değil de ikisi de akran. Rast geldiler, musafaha ettiler birbirleriyle. (*Leyse fî sadri vâhidin minhümâ, alâ ahîhi hinetün*) İkisi de birbirinden memnun, hoşnut. İçlerinde birbirlerine karşı saklı bir kin yok.

Sevgi var içlerinde. Bu sevgiyle beraber ikisi musafaha ettiler.

(*Lem tüferrik eydiyehümâ hattâ yağfira'llàhu azze ve celle lehümâ, mâ madà min zünûbihimâ*) "Bunlar birbirinden ayrılmaz ta ki Allah-u Teàlâ bu ikisinin geçmiş günahlarını mağfiret etmedikçe..."

Geçmiş günahları ne kadarsa, bu musafaha dolayısıyla affolunacağını iki cihan serveri sevgili Peygamberimiz bize tebşir ediyor. Bunun sebebi, müslümanlar birbirlerine iyi sarılsınlar diye.

Şu imanın kıymetine bak! İman ne kadar büyük bir devlettir. Hepimiz olgun insan olamayabiliriz ama bu olgunların yüzü suyu hürmetine Allah-u Teàlâ bizi de inşaallah olgunlaştırır. Herhangi bir kimse ki musafaha ediyor kardeşiyle. Bizde el öpme var ya, bu el öpme makbul değildir, asıl makbulü musafahadır. Rasûlü Ekrem SAS zamanında ashab-ı kiram hep musafaha yaparlardı.

Büyüklerin eli öpülür, hocaların eli öpülür, hükümdarların eli öpülür, ananın babanın eli öpülür. Yaşlı, âlim, muhterem zâtların elleri öpülür. Böyle birçok elleri öpülen kimseleri saymışlardır. Hatta Peygamber SAS'in ayağını da öpmüşlerdir.

Müslümanlık teklik dini değildir. Dağ başında yetişen hayvanlar tek yaşar. Dağ başında yalnız kalır. Müslümanlar cemaattir, cemaatle yaşamak mecburiyetindedirler. Birbirleriyle kardeş olacaklar, destek olacaklar, bina gibi olacaklar. Nasıl böyle büyük taşlar binanın içinde, esas teşkil ediyor temelleri. Fakat içerisinde ufacık ufacıkları da var taşların arasına konanlar. Ama bunlar olmasa, o büyükler de işe yaramaz.

Bunlar hep birbirlerini kaynaştırır toplanır, birbirinden şimdi ayrılsalar burası derhal yıkılır. Bu taşlar birbirlerine sarılmasını biliyor da bugün müslümanlar birbirine sarılmasını bilmiyor. Ne acı bir şey. Taşlar birbirine sarılmasını biliyor, 500 senelik bu cami... 500 seneden beri İskenderpaşa'nın bu binası duruyor burada. Neden? Sarılmışlar birbirlerine kilitlenmişler.

Müslüman bunlardan daha çok demirlerin birbirine kaynadığı gibi kaynayacak. Heyhat, demirlerin birbirine kaynadığı gibi

kaynaması lazım gelirken müslümanlar birbirinin ayağının altına bugün karpuz kabuğu koymaktan lezzet alıyor. Bunun kusurları görüyorsun. Bu kusurlar sendendir. Aynada insan ne görür yahu. Aynada insan kendini görür. Bunda bir kara görüyorsan, kusur görüyorsan senindir yahu. O, onun değil senindir.

Sen onda onu görüyorsun bu yalancıdır, kezzaptır, buna inanmayın diyorsun. Kezzab sensin, yalancı sensin. Çünkü aynada o gözüküyor.

Müslümanın bunu yapmaması lazım. Halbuki bugün gördüğümüz bir hakikat bunlar. Halbuki bu sarılmadan dolayı Allah bizi affediyor. Affetmesine sebep, müslümanlar sarılsınlar birbirlerine diye. Görsünler de sarılsınlar birbirlerine diye.

(*Ve men nazara ilâ ahîhi nazara meveddetin*) "Müslüman müslüman kardeşine sevgiyle bakıyor. İnsanda bazen rikkat-i kalp hâsıl olur bu bakıştan dolayı. (*Leyse fî kalbihî ev fî sadrihî hinetün*) İçlerinde birbirlerine karşı saklı bir kin yok, adavet yok. (*Lem yerci' ileyhi tarfuhû, hattâ yağfiru'llàhu azze ve celle lehümâ, mâ madà min zünûbihimâ*) Bu sevgiyle bakışlarından dolayı, bu bakışlarını birbirlerinden ayırmadan Allah-u Teàlâ onları affediyor."

Mağfiret yalnız Kâbe'de değil yahu. Allahu Teâlâ'nın binbir tane nimeti vardır üzerimizde. Kâbe'ye gidiyoruz affediliyoruz şüphesiz ama işte burada da bunların var. Abdest alıyoruz, döküyor günahlarımızı. Namaz kılıyoruz, döküyor günahlarımızı. Sadaka veriyoruz, döküyor günahlarımızı. Birbirimize şöyle bir sevgi bakışıyla bakışıyoruz, sevgi tutuşuyla tutuşuyoruz; affediyor Allah-u Teàlâ. Ne büyük nimet. Ne büyük Allah'ımız var yani.

Birisi demiş ki:

"—Ne gamım var, Allah'ım var."

Allah'ı olan adamın gamı kederi mi olur. Çünkü bizim Allah'ımız ne sultanlara benzer. Hiçbir şeye benzemez. Kâinatın sahibidir. Bütün varlıkların sahibidir. Şu kâinata baksana. Ucunu bulabiliyorsan aşk olsun sana… Allah'ın evveli yok, âhiri yok, istediğin kadar düşün, şu kâinatın ucunu bul da ben sana

söyleyeyim Allah'ın ucunu. Kâinatın, yarattığının ucu da yok sınırı da yok. Git de git… Kaç bin ışık senesi gideceksin de yıldızların birinden diğerine geçebileceksin. Bu ne demek? Hayal yani. Allah-u Teàlâ'nın kudretinin nümunesinden bir tanesi bu.

Allahu Celle ve A'lâ'nın kudreti içimizde ve dışımızda... Onun için Allah dediğin vakitte, Allah başka yerde değil. Bir yerde bağırıyorlarmış:

"—Allah… Allah… Allah…" diye.

"—Ne bağırıyorsunuz, bağırmaya ne lüzum var!" demişler.

Allah sizin dediğinizi duymuyor mu? İçinizden geçeni de duyuyor Allah. Hatta içinizden geçeni değil de içinizin içi de var, onu da biliyor:

فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى (طه:٧)

(*Feinnehû ya'lemu's-sirra ve ahfâ*) [Muhakkak ki o gizliyi de, gizlinin daha gizlisini de bilir. İçinden geçenleri bilir.] (Tâhâ, 20/7)

Hem sırrını bilir hem ahfasını bilir. İçindekileri bilen Allah Celle ve A'lâ, içinden sen ona "Yâ Rabbi!" dediğin vakitte, "Lebbeyk, buyur kulum!" diyor. "Ne istiyorsun?" diyor.

Allah bizi kulluğuna kabul ettiyse, ne mutlu bizlere…

d. Yöneticilerin Sorumluluğu

Hatîb-i Bağdâdî, Abdurrahman ibn-i Semüre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[124]

أَيُّما رَاعٍ اسْتُرْعِيَ رَعِيَّةً ، فَلَمْ يَحُطْهَا بِالأَمَانَةِ وَالنَّصِيحَةِ ، ضَاقَتْ عَلَيْهِ

[124] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.126, no:5262; Abdurrahman ibn-i Semüre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.21, no:14662; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.404, no:9905.

رَحْمَةُ اللهِ الَّتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ (خط. عن عبد الرحمن بن سمرة)

RE. 180/5 (*Eyyümâ râini'stür'iye raiyyeten, felem yehuthâ bi'l-emâneti ve'n-nasîhati, dàkat aleyhi rahmetu'llàhi'lletî vesiat külle şey'in.*)

(*Eyyümâ râini'stür'iye raiyyeten*) "Hangi idareci ki, kendisine bir cemaatin idaresi teslim edildi de, (*felem yehuthâ bi'l-emâneti ve'n-nasîhati*) o da onlara karşı hayırhah davranmadı ise; (*dàkat aleyhi rahmetu'llàhi'lletî vesiat külle şey'in*) Allah'ın her şeyi kaplayan rahmetinden mahrum kalır."

Râ', çoban demek. Türkçe tabiriyle güdücü demek. Evdeki babadan, mahalledeki muhtardan, ta en büyük adama kadar gider. Evde baba, hanımı, çocukları, kardeşleri kimler varsa onların hafızıdır. Mahallenin muhtarı, mahallesindeki insanların, kaymakam bulunduğu ilçenin, vali bulunduğu vilayetin sorumlusudur. En nihayet bakanlıklar, reis-i cumhurlar.

memleketin sorumlusudurlar.

Bu sorumlular sorumlu oldukları şeyleri, kimseleri muhafaza etmez, bunların hukuklarına riayet etmez, bunlara hayır murad ederek nasihatlar etmezler, kendi hâline bırakıverirlerse; Allah'ın her şeyi kaplayan, çok geniş rahmeti onlara, o aileye daralır.

Niçin? Vazifesini yapmıyor insan. Emanetine hıyanet ediyor. Evladını güzel yetiştirmiyor. Nasihat etmiyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[125]

اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ (م. د. ن. حم . عن تميم الداري ؛ ت. ن. حم . طس.

---

[125] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.74, no:55; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.704, no:4944; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.156, no:4197; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.102, no:16982; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.X, s.435, no:4574; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.233, no:1152; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.52, no:1260; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.79, no:7164; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.323, no:5265; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.163, no:16433; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.432, no:7820; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.369, no:837; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.392, no:2681; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.44, no:17; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.207, no:7495; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.53, no:2706; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.226, no:3095; Temîm ed-Dârî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.324, no:1926; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.157, no:4199; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.297, no:7941; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.122, no:3769; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.433, no:7822; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.242; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.107, no:1271; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.383; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.I, s.346; Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.115, no:1905; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.351, no:3281; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.108, no:11198; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.259, no:2372; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.74, no:92; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Dârimî, *Sünen*, c.II, s.402, no:2754; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.45, no:19; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.67, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.412, no:531; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.133, no:2923; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IX, s.307; Sevbân RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.263, no:290, 293; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.740, no:7197, 7201, 8774, 8776; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.263, no:699 ve c.II, s.305, no:1324; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XXXIX, s.230, no.42406; ;RE. 97/11.

عن أبي هريرة ؛ حم. طب. ع. عن ابن عباس ؛ كر. عن ثوبان)

(*Ed-dînü en-nasîhatü*) "Din ancak nasihatle kâimdir."

Rasûl-i Ekrem diyor, hem de üç defa… "Din ancak nasihatle kàimdir." Biz şimdi bunları duymasaydık, dağ başında yetişseydik kendi başımıza nasıl bilirdik Allah'ı? Nasıl bilirdik Rasûlüllah'ı? El-hamdü lillâh ki Allah bizi bir şehir memleketinde, hoca efendilerin dizleri dibinde büyütmüş, onlardan öğrenmişiz. Şimdi de söyleyebiliyoruz.

İşte o insan için ne büyük bir devlet, meziyettir ki, bildikleriyle amel ediyor. Bilmek başka, yapmak başka. Duyduğunu, bildiğini yapmazsa, Allah-u Teàlâ o zaman hıfzını onun üzerinden alıyor;

"—Ben karışmam artık, başının çaresine bak!" diyor.

Allah kusurlarımızı affetsin… Tevfîkat-ı samedâniyyesine mazhar eylesin…

Peygamber SAS'i tanımak istersen, onu bilmek istersen, ona çok candan salât ü selâm getir. Hem her zaman onu gözünün önünde bulundur. Rasûl-i Ekrem çok uzun boylu değildi. Kısa boylu da değil, orta boylu. Güzel, geniş omuzlu, müdevver, güzel bir kafa. Sakalı siyah, beyaz değil. 21 veya 23 tane kadar sakalında beyaz varmış. Ahirete intikal ettikleri devirde. Siyahı çok, beyaz bu kadar. Yani yeni başlamış ağarmaya demek.

Gözleri sürmeliydi mübarek Rasûl-i Ekrem Efendimiz'in. Kirpikleri de şöyle kıvırcık kirpiklerden. Rasûl-i Ekrem Hazretlerinin saçları bazen kulaklarının altına kadar uzar, bazen daha fazla uzar. Senede bir tıraş olurlarmış, umreden umreye... Öyle her zaman tıraş olmazlarmış.

Çünkü sıcak memlekette çıplak başla o sıcağa tahammül zordur. Saç olursa, biraz da onu yağlıyorlar; o yağla beraber o saç, güneşe karşı başın tahammülünü arttırıyor.

Onun için, bu bedevilerde el'an bile mevcuttur. Tıraş olmazlar, bol saçlı gezerler ki, bu güneşe karşı adeta bir şemsiye gibi ona mukavemet ettirir.

Li'llâhil-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

14. MEVLİD KANDİLİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَيُّمَا رَجُلٍ كَسَبَ مَالاً مِنْ حَلاَلٍ ، فَأَطْعَمَ نَفْسَهُ وَكَسَاهَا ، فَمَنْ دُونَهُ

مِنْ خَلْقِ اللهِ ، فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاةٌ ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ ، لَمْ تَكُنْ لَهُ صَدَقَةٌ ،

فَلْيَقُلْ فِي دُعَائِهِ: اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، عَبْدِكَ ، وَرَسُولِكَ ، وَصَلِّ

عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ ، فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاةٌ

(ع. خز. حب. ك. هب. ض. عن ابي سعيد)

RE. 180/2 (*Eyyümâ racülün kesebe mâlen min halâlin, feet'ame nefsehû ve kesâhâ, femen dûnehû min halkı'llàhi, feinnehâ lehû zekâtün… İlâ âhiri'l-hadîs…*

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

Bugün bu gece Mevlid gecemiz. Fakat şurada birkaç hadisi zikredip de Peygamber Efendimiz'in mevziine müteallik nasihatlerde bulunalım!

a. Fakirin Zekâtı

Ebû Ya'lâ, İbn-i Huzeyme, İbn-i Hibbân, Hàkim, Beyhakî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[126]

أَيُّمَا رَجُلٍ كَسَبَ مَالاً مِنْ حَلاَلٍ ، فَأَطْعَمَ نَفْسَهُ وَكَسَاهَا ، فَمَنْ دُونَهُ

مِنْ خَلْقِ اللهِ ، فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاةٌ ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ ، لَمْ تَكُنْ لَهُ صَدَقَةٌ ،

فَلْيَقُلْ فِي دُعَائِهِ: اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، عَبْدِكَ ، وَرَسُولِكَ ، وَصَلِّ

عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ ، فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاةٌ

(ع. خز. حب. ك. هب. ض. عن ابي سعيد)

RE. 180/2 (*Eyyümâ racülün kesebe mâlen min halâlin,*

---

[126] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.144, no:7175; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.86, no:1231; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.48, no:4236; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.348, no:1395; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.III, s.114; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.529, no:1397; Beyhakî, *Âdâb*, c.III, s.74, no:782; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.261, no:17321; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

feet'ame nefsehû ve kesâhâ, femen dûnehû min halkı'llàhi, feinnehâ lehû zekâtün; ve eyyümâ racülin müslimin, lem tekün lehû sadakatün, felyekul fî duàihî: Allàhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike, ve salli ale'lmü'minîne ve'l-mü'minâti, ve'l-müslimîne ve'l-müslimâti, feinnehâ lehû zekâtün.)

(*Eyyümâ racülün kesebe mâlen min halâlin*) "Herhangi bir adam ki helâlinden bir mal kazanır, (*feet'ame nefsehû ve kesâhâ*) bundan önce kendisi yer ve giyinir; (*femen dûnehû min halkı'llàhi*) sonra da artanı etrafındakilere sarf ederse, (*feinnehâ lehû zekâtün*) bu onun için zekâttır."

Bu yemesi, yedirmesi ve giydirmesi onun için bir zekâttır, tezkiyedir yani temizliktir. Zekât verdiği vakitte nasıl sevap kazanıyorsa, bundan da aynı şekilde sevap kazanır ve kendisi de temizlenmiş olur. Zekâtta da öyledir. Zekât verdikten sonra geri kalan mal temiz olur.

(*Ve eyyümâ racülin müslimin, lem tekün lehû sadakatün*) "Herhangi bir adam ki malı ve sadakası yoktur; (*felyekul fî duàihî*) o da şöyle dua etsin:

اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، عَبْدِكَ ، وَرَسُولِكَ ، وَصَلِّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالْمُؤْمِنَاتِ ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ .

(*Allàhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike, ve salli ale'lmü'minîne ve'l-mü'minâti, ve'l-müslimîne ve'l-müslimât*) [Allahım, kulun ve rasûlün Hz. Muhammed'e; mü'min erkek ve mü'min kadınlara, müslüman erkek ve müslüman kadınlara salât eyle…]

(*Feinnehâ lehû zekâtün*) "Bu da o kimsenin zekâtı olur."

"Madem ki verecek sadakası, parası yok, bu salât ü selâmı okursa; öteki para verip de nasıl sevap kazanıyorsa, bu da bu surette aynı sevabı kazanır." buyurmuşlar.

b. İmanın Üç Alâmeti

İmanın bir alâmeti vardır. İman altı şeyle, Âmentü'ye inanmakla iman oluyor. Bu imanın var olup olmadığını nasıl anlayacağız? İman içte bir şey… Bu adam inandı mı inanmadı mı? "İnandım." diyor ama inanıp inanmadığını nasıl bileceğiz?

Müslümanlıkta alâmet var: Namaz kılarsa, ha demek bu müslüman. Oruç tutarsa, müslüman… Ama "Mü'minim." diyor, "İmanım var." diyor; nereden anlayacağız mü'min olduğunu?

Bunun üç alâmeti var.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[127]

ثَلاَثٌ مِنَ الإِيمَانِ: اَلانْفَاقُ مِنَ الاِقْتَارِ ، وَبَذْلُ السَّلاَمِ لِلْعَالَمِ ،

وَالاِنْصَافُ مِنْ نَفْسِهِ (البزار ، طب. عن عمار بن ياسر)

RE. 262/1 (*Selâsün mine'l-îmân: El-infâku mine'l-iktâri, ve bezlü's-selâmi li'l-âlemi, ve'l-insàfü min nefsihî.*)

(*Selâsün mine'l-îmân*) "Şu üç şey imandandır: (*El-infâku mine'l-iktâri*) Darlıkta infak etmek, azken vermek; (*bezlü's-selâmi li'l-âlemi*) rast geldiği müslümana selâm vermek, (*ve'l-insàfü min nefsihî*) kendi aleyhinde de olsa adaleti gütmek."

İmanın alâmeti üçtür:

1. (*El-infâku mine'l-iktâri*) "Azken vermek."

Burada yok bir şeysi dedi de insan tabi derece derece, hiçbir şeyi olmayan da var, başkasının ellerine bakanlar da var. Ama bunun azıcık bir geliri var. O gelirini iktisat edip de biraz bir şeyler artırıyor ve bu artırdığını da infak ediyor, yarına saklamıyor. Biliyor ki yarının da Rabbi var, yarın da Allah rızkını ona verecektir. Onun için saklamaya ihtiyaç görmüyor. Bugün on

---

[127] Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.241, no:1396; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.219, no:183; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.452; Ammâr ibn-i Yâsir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.40, no:88; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.439, no:11161.

kuruş kazandı; beşini yiyor, beşini de infak ediyor.

Bu insanın Allahu Teâlâ'ya dayancının alametidir. Allah'a tevekkülü var, inancı var; Rezzaktır, buna inanmış. Yarın mutlaka bana verecek diyor. Bire de 10 vereceğini biliyor. Bire de 10 vereceğini bildiği için arttırıyor da veriyor. Sonra kardeşlere yardım etmek için bir vazife.

"—Mutlaka kazandığımı yiyeyim de ben semizleyeyim yaşayayım rahat edeyim. Öteki kardeş ezilsin!"

Bu mantık Müslümanlıkta yok!

Onun için bu üçten birisi, (*el-infâku mine'l-iktâri*) "Azken vermek, darlıkta vermek." Kısadır, bellemek lazım!

Üç sözdür ama bütün İslâmiyetin, imanın kökünü teşkil eder bu. Efendimiz SAS'in peygamberliği bundandır ki, ümmî olduğu halde gayet böyle dolgun, mânâsı çok geniş, şumüllü kelimelerle azıcık söyler, fakat bitiremezsin mânâsını…

Azken vermek, alâmeti oluyor imanın, çünkü dayancı var Allah'a… Onun için artırıyor veriyor. Bu artırdığımdan sevap alacağım diyor. Mutlaka bütün kazancını kendi yemiyor. Güvenci var, geleceğine kanaat-ı kâmilesi var. Buna yakîn diyorlar. Bizim de var tevekkülümüz ama, yakîn derecesine ulaşmamış.

2. (*Ve bezlü's-selâmi li'l-àlemi*) "Herkese selâmı bezl ediyor, rastladığı Müslümana selâm veriyor."

Bezl, vermek, îtâ, ihsân mânâsına.

Selâmın çeşitli mânâları var. Selâm bir kere "Allah'ın selâmı üzerine olsun, dertlerden, sıkıntılardan beri olasın, dünyada da ahirette de saadet içinde olasın!" demek. Bu umumi bildiğimiz bir mâna. Fakat yerine göre bu mânâ değişir.

Mesela batan bir insan; gemisi batmış, kendisi batmış, çamura batmış, suda boğulup gidiyor. Ona "*Selâmün aleyküm!*" deyip geçsen olur mu?

Yahut yangın olmuş yanıyor, ateş evi sarmış. Burada "*Selâmün aleyküm*"ün mânası var mı? Burada selâm vermek; hemen paçaları sıvayıp, suya girip o batanı kurtarmak. O eve bir

yerden girip, oradaki insanları çekip kurtarmak o yangından. Selâmın mânâsı bu…

Bu dünya yangınlarından böyle kurtarmak lâzım olduğu gibi, bir de ahiret yangını var. İmansızlık, âhiret yangınının ebedî oluşu var. Bir günahları dolayısıyla yanlış var, bir de küfür dolayısıyla ebediyen yanlış var.

(*El-mü'minü ehu'l-müminü*) "Mü'min mü'minin kardeşidir." Kardeş kardeşin kötülüğünü ister mi? Kardeşin yanarken, bakar durur musun karşıdan, yansın diye? Sen de yanacağını unutur, hemen atılır, onu kurtarmaya çalışırsın!

E bu ahiretteki ebedî yanışa karşı, nasıl gözünü yumuyor insan, nasıl sesini çıkarmıyor insan? Nasıl kuzu gibi olmuş? Kuzu gibi demekten kasdım şuursuz olmuş, duyarsız olmuş; kardeşinin ebedî hayatına göz yumuyor. Allah affetsin...

(*Ve bezlü's-selâmi li'l-àlemi*) "Selâmı bütün âleme yayıyor."

Yalnız bize değil, (*li'l-àlemi*) deyince bütün aleme... Bitinden, piresinden, mikrobundan tut da bilemediğimiz en yüksek mahlûkuna kadar hepsi o âlemin içerisinde.

Şimdi mahlûkun faydalısı da var, zararlısı da var. Aleme selâmet olmak için muzırları katlediyorsun.

"—Niçin öldürüyorsun biti, niçin öldürüyorsun pireyi, niçin öldürüyorsun mikrobu? Onlar Allah'ın kulu değil mi, onlar Allah'ın mahlûku değil mi?"

Zararı var ya, öldürmezsek o bizi öldürecek. O bizi öldüreceği için, biz daha evvel davranıp öldürebilirsek onu öldürürüz, biz sağ kalırız. Binâen aleyh, "âleme selâmet" demek âlemde muzırlara boyun bükmek değildir.

3. (*Ve'l-insâfu min nefsihî*) "Kendi aleyhinde de olsa adaletten ayrılmamak."

Güzel ahlâkları yazıyoruz da, güzel ahlâklarda bugünkü dersimiz insafa denk geldi. İnsafı hepimiz biliyoruz, 20 sayfa oldu daha bitiremedik insafı. İnsaf çok geniş bir mânada… Birbirimize

kızınca, “İnsafın yok mu be adam?” deriz. İnsaf adalet mânasında. Bütün haklara riayetkâr olmak demek.

Hak iki çeşit; bir Allah hakkı var, bir de kul hakkı var. Gerek Allah-u Teàlâ’nın hakkı ki, emirleri ve yasaklarıdır. Bunları yapabilmek, bunlara riayet edebilmek.

İkincisi de beşer hakkıdır. Beşer hakkı babadan başlar. Bir kere aileden başlar. Ailede babamız, anamız var başta. Evvela onların haklarına riayetkâr olmak gerekir. Haklara riayet demek ananın babanın sözünü kırmamak ve onları incitmemekle olur.

Anasını babasını tanımayan, bunların içerisine hocalar da girer, yani üstatlar. Çünkü ana baba çocuğun dünyaya gelmesine sebep olmuştur. Hocalar da onun ilm ü irfanına sebep olmuştur. İlm ü irfan olmasa insanda, odun gibi bir mahlûk olur. Asıl insanı insan eden ilm ü irfanıdır. Binâen aleyh kendisine ilm ü irfan telkin edenlere de, anasına babasına nasıl hürmet ediyor, saygı gösteriyorsa, onlara da aynı ve daha fazlası ile saygıyı ve hürmeti göstermesi lâzım!

O da geniş bir şey...

c. Ana baba hakkı.

Annen baban gâvur da olsa hakkı var. Onlar kiliseye gidecekse götürmesin ama, kiliseden evine arkana alıp da getireceksin. Anandır babandır, kiliseye götüremezsin ama, gitmişse kendisi, getirmek de vazifendir.

Bu bir misal yani. Ana baba haklarına son derece riayet etmek lazım. İşte o kabahatsiz insan olmuyor ya. Anada babada çok kabahatler buluyoruz. Fakat o kabahatlerin en büyüğü gâvurluk mesela.

O gâvur olsalar bile. Mesela eskiden müslümanlar dönüyordu tabi. Bir gavurken çocuk müslüman oluyor, babası gavurlukta kalıyordu. O babası gâvur iken bile, “Babam gâvurdur.” diyerekten onun hakkına riayet etmemezlik yapmayacak, hakkına riayet edecek.

Sonra karı koca hakkı başlar. Ev içinde başlar. Ananın babanın hakları, sonra arkadan karı kocanın hakları. Bunlar da çok önemli. İkisinin de birbirlerine insafla muamele ederek, hüsn-ü imtizac ile yaşamalarını temin etmeye âmirdir dinimiz.

Sonra üçüncü hak çocuklarımızın hakkıdır. Ananın babanın hakkı var, karının kocanın hakkı var, bir de çocuklarımızın hakkı var. Çocuklarımıza iyi ad takmak, onları güzel surette yetiştirmek, ilm ü irfanlarına ve dinlerine taalluk eden mesâili diniyelerini ve dünyalarını onları öğretebilmek. Bunu ihmal ederse, hangi cihetten ihmal ederse, o cihetten mes'uldür ana baba…

Bir de, evlat veriyor Cenab-ı Hak. Evlat büyük bir nimettir. Bu büyük nimete bir şükür lazım! O evladın şükrü mukabili onu doğduğu günün yedincisine kadar tıraş eder başını, saçının ağırlığınca bir gümüş takdir eder.

Onun için bir kurban keser. O kurbanın etini dağıtır etrafa;

"—Allah bana böyle bir nimet verdi. Benim adımın benden sonra yaşamasına bu sebep olacak. Ben öleceğim ama, benim

yerime bu evladım kàim olacak. Bu filanın oğludur diyecekler. Ben öldükten sonra arkamdan hiç olmazsa pazartesi perşembe günleri, belki her gün, öğrettiğim nisbette okuyacak benim ruhuma…

Allah-u Teâlâ lütfetti bu çocuğu. Bunu lütfundan dolayı, ona şükür olarak erkek için iki kurban, kız için bir kurban kesmesi (akîka) Rasûlüllah'ın sünnet-i seniyesidir.

O da ihmal edilmez. Bu da ana babaya taalluk eden bir haktır. Ama vakitleri olmaz başka. Vakitleri olan kimseler bunu yapmazlarsa, yarın ruz-i kıyamette çocuklarının şefaatine nâil olamayacaklar.

Bir hak da komşu hakkıdır. Komşuluğun Müslümanlıkta çok mühim bir mevkii vardır. Komşu müslüman da olur, gâvur da olur. Mesela aşağıdaki Yahudi mahallelerinde otursak, yahut şuradaki Ermeni mahallesinde, Rum mahallesinde otursak, etrafımızda birçok kimseler olacak. Ya Yahudi'dir, ya Rum'dur, ya Ermeni'dir. Onun da hakkı var.

Niçin? Komşuluktan dolayı…

Gâvurdur ama, ne yapalım. Memleketimizin kanunlarına mutî, onların hakkını biz üzerimize tekeffül etmişiz. Sizi biz muhafaza ve müdafaa edeceğiz koruyacağız. Bizi nasıl koruyorlarsa, onları da öyle koruyorlar. Binâen aleyh onlar memleketimizin halkından sayılır. Bize itaat ettikleri müddetçe, biz de onlara komşuluk haklarını yapmaya mecburuz.

Hatta Hz. İbn-i Abbas olsa gerek, koyun kesmiş, eve tembih etmiş. Yahudi bir komşusu varmış. "Kestiğimiz koyundan yahudi komşunun payını unutmayın!" demiş.

Gitmiş işine gelmiş, demiş:

"—Yahudi komşunun payını verdiniz mi?"

"—Aman, ne çok duruyorsun bu Yahudi'nin üzerinde böyle?" demişler.

"—Ha!" demiş, "Ben Rasûlüllah'tan işittim." diyerekten bir hadis nakletmiş.

Komşu hakkı... Ama biz hemcinsiz, hem dindarız, hem memleketliyiz, sağımızdakinden de haberimiz yok, solumuzdakinden de haberimiz yok. Sen bizim Müslümanlığımızı bununla kıyasla! Başka tarafa gitme!

Komşu hakkından sonra vatan hakkı gelir. İşte bunlar birbirlerini takip eder gider.

d. Mü'min Mü'minin Aynası

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[128]

الْمُؤْمِنُ مِرآةُ الْمُؤْمِنِ (ابن أبى عاصم ، طس. ض. عن أنس)

(*El-mü'minü mir'âtül-mü'mini*) "Mü'min mü'minin aynasıdır."

Mü'min aynaya baktığı vakitte nasıl kendisini görüyor; eksikleri hataları varsa onları tasfiye ediyor. Yüzünde, gözünde karalıklar, bozukluklar, esvabında lekeler varsa onları siliyor, temizliyor. Ne sebebiyle? O ayna sebebiyle.

Müslüman da müslümanın aynasıdır, kendi hatasını karşısındaki müslümandan görecek.

Ama diyeceksin ki:

"—Hepimiz meydandayız ya?"

Aynadır bu âlem, her şeyi Hak ile kàim.
Mir'ât-ı Muhammed'den Allah görünür dâim.

---

[128] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.325, no:2114; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.269, no:6193; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.105, no:124; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.472, no:2185; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.80, no:42; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.437, no:438; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.521, no:12120; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.231; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.76, no:4272; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.167, no:16458; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*,c.VI, s.113, no:7645; Bezzâr, *Müsned*, c.II,s.410, no:8109; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.184, no:6571; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XI, s.428, no:2515; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mir'ât-ı Muhammed, Hz. Peygamberin aynası. Burada Nûr-u Muhammed demek. Biz Rasûlüllah'ın ümmeti isek, Rasûlüllah'tan intikal eden o nur bizde var ise, biz de Rasûlüllah gibi ayna olmalıyız etrafa… Rasûlüllah nasıl ayna ise, biz de onun gibi ayna olacağız. Çünkü onun ümmetiyiz, ondan gelen nur ile biz de âleme ayna olmalıyız.

Böyle ayna olabilmek için, insanın yedi kötü huydan uzaklaşması lazım. Yedi kötü huyun birisi hırs, birisi haset, birisi kin, birisi gadap, birisi mürailik, birisi kendini beğenmek, birisi de şehvet… Bu yedi huy insanda mevcut iken, o nûr-u Muhammedî insanda yerleşmez. Nûr-u Muhammedî'nin gönüllerde yerleşebilmesi için, bu kötü huylardan sıyrılmak lazım.

Allah cümlemizi affetsin…

Şimdi bu akşam Mevlid kandili… Mevlid gecesinde biz Rasûlüllah'ı size anlatabilir miyiz?

Anlatamayız. Çünkü görmediğimiz bir insanı anlatmak zor olur. Boyu şöyle, eni böyle, kaşı şöyle, gözü böyle. Bu bir tariftir ama bu tarifin içerisinde birçok insanlar da sığabilir. Ona benzeyen birçok insanlar da bu tarifin içerisine girebilir.

Rasûlullah'ı diğer insanlardan ayırıp da insanlara tavsif edebilmek, onu görmeye bağlı.

Meselâ hakka'l-yakîn dedikleri yakîn ne demek?

Baklavayı sana tarif ederler, şöyle hamurdan bir hamur açılır. Kat kat üstüne koyarlar, arasına fındık fıstık koyarlar. Fırına verirsin, kızarttırırsın… Tatlıyı da dökersin, şöyle kesersin. Ona da baklava derler.

Bunu dinledik ama, bir de baklavacı dükkanından geçerken:

"—İşte gördün mü oğlum, hani ben sana geçen söylediydim baklavayı. İşte buna baklava derler!" dersin.

Bu ayne'l-yakîn olur, gördü de bildi. Fakat bir de dükkâna sokar yedirirsen, tadı da damağında kalır. Buna da hakka'l-yakîn derler ki, artık bunu unutmaz o.

Şimdi Rasûlullah'ı bilmek için onu hakka'l-yakîn böyle görmek lazım. Tarifle olmaz. Bu tarifleri işte mevlidlerde dinliyoruz senelerden beri. Fakat içimize bir şey işlememiş.

Şimdi Rasûlüllah'ın zamanında birçok insanlar vardı tabi. Bir kısmı inandı bir kısmı da inanmadı. Ebû Cehil de o inanmayanların içinde… Rasûlullah ayna idi de niçin Ebû Cehil o aynadan nasibini alamadı?

O nurdan nasibini alamadı, çünkü Ebû Cehil'in gözü onu görecek kabiliyette değildi.

Hz. Ebû Bekir de o Allah'ın kulu, o da Rasûlüllah'ın ümmeti. Dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah! Teeddüp ediyorum senden."

"—Nedir yâ Ebâ Bekir?"

Ben helâya girdiğim vakitte bile şemâilin benim gözümün önünden kaybolmuyor. Yani orada sizi böyle tahayyül ettiğime teeddüp ediyorum.

Hz. Abbas aynaya bakıyor, aynada Rasûlüllah'ı görüyor. Aynada insan kendisini görecek ya, aynada Rasûlüllah'ı görüyor.

Neden bu? Buna fenâ fi'z-zât diyorlar. Rasûlüllah da fena olmuş, kendisini ortadan atmış çıkarmış. Rasûlüllah ile hemhâl… Baktığı vakitte de Rasûlüllah gözünün önüne çıkıyor.

Allah cümlemizi affetsin de o Rasûlüllah'a böyle bağlanmak nasip etsin…

Onun için onun ashabı ona öyle bağlıydı da ölüm onlara vız geliyordu. Sinek ısırığı kadar gelmiyordu ölümün acısı... Onun için dünyaya Fatih olarak geldiler, ta Cezayirlerden tut Japonya'ya kadar her tarafa Müslümanlığı yayabildiler.

Aziz kardeş! Müslümanlık öyle topla tüfekle yayılmamıştır dünyaya. Bir seyahatnamede okuduğumda, koca Çin'in müslümanlığına iki tane sahabi sebep oluyor. Koca Çin! Bugün sayısı belirsiz insan. İki tane müslüman gidiyor oraya. Ticaret sebebiyle gidiyorlar, telkin için de değil. Fakat onların hâli oradaki insanlara bir nümune oluyor;

"—Ne güzel insanlar bunlar!" diyerekten hayran oluyorlar ve müslümanlığa giriveriyorlar.

Ama bugünkü müslümandan da herkes kaçıyor.

Bir kitap okuyorum şimdi. Kitap sahibi, Afif Abdülfettah Tabbara isminde bir zât. Şam Üniversitesi'nin profesörü adam. O kitapta diyor ki;

"—Sen hıristiyanları İslâm'a davet edeceğin vakitte, bir gâvuru müslümanlığa davet ederken, 'Yahu gâvurluğu bırak, Şunu Müslümanlık çok iyi bir dindir.' diyorsun."

Adam da diyor ki:

"—Ben müslüman olayım ama müslümanlık eğer bu senin gibi ise, ben böyle müslümanlığı istemem." diyecek.

Çünkü evvela cahilsin diyor. Cahillik ile İslâmiyet bir arada barışmaz. Sonra İslâm'ın bizde ancak adı var bugün. İslâm'ın ancak adı ile yaşıyoruz. İslâmî hallerden hani ehu'l-mü'min? Mü'min mü'minin kardeşi de hangimiz hangimizin elinden tutuyoruz? Var mı öyle bir elden tutan?

Tutuyorsa ne âlâ. Fakat bugün işte halimiz meydanda söylemeye de lüzum yok. Şahide isbata da lüzum yok.

Allah affetsin... Hakikat-i İslâmiyeyi de bizim içimize yerleştirsin.

e. Müslüman Kanâatkârdır

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[129]

الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مِعًى وَاحِدٍ ، وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ

(خ. م. ت. ه. ن. هب.عن ابن عمر ؛ م. ه. ت. حب. عن

ابي موسى ؛ خ. ن. حم. عن ابي هريرة ؛ طب. عن سمرة)

RE. 230/4 (*El-mü'minü ye'külü fî mi'an vâhidin. ve'l-kâfiru ye'külü fî seb'ati em'âin.*)

Ne acaiptir bak!

(*El-mü'minü ye'külü fî mi'an vâhidin*) "Mü'min bir midesi ile yer, (*ve'l-kâfiru ye'külü fî seb'ati em'âin*) kâfir ise yedi midesi ile yer."

Halbuki insanların hepsinde mide birdir. Bağırsağımız da aynıdır midemiz de aynıdır. Fakat bunda nükte var. Mü'min biri ile yer, gâvur yedisi ile yer. Yani mü'min kanaatkârdır, ancak

---

[129] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.256, no:7043; Semure RA'dan,

Buhàrî, *Sahîh*, c.XVI, s.497, no:4974; Müslim, *Sahîh*, c.X, s.391, no:3839; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.465, no:3247; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.487, no:1740; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.178, no:6771; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.22, no:5628; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.X, s.394, no:3842; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.467, no:3249; Tirmizî, *Sünen*, c.XIII, s.55; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.44, no:5239; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.XVII, s.1, no:4978; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.178, no:6772; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.415, no:9366; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.357, no:14890; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Allah'a taat edebilecek derecede yer. Şehvetinin esiri değildir. Çeşitli yemekler ile sofrasına süsleyip de müslüman kardeşi de öte tarafta unutuvermez. O gâvurlara mahsustur.

Muntantan, müdebdeb sofralar kurup da zevk ü sefa ile saatlerce sofralarının başında karınlarını doyurmaya çalışırlar. Yedikçe yemeleri artar, içtikçe içmelerini artırırlar. O müslümana yakışmaz. Müslüman nefsini körleyecek, Allah'a ibadet edecek kuvveti buldu muydu, tamam. *Bismi'llâh* ile yer, o *Bismi'llâh*'ın bereketiyle az ile karnı doyar.

Bismi'llâh ile, böyle salât ü selâmlarla bereketlenir yemek.

Hatta şöyle bir hikâye de dedemden dinlemiştim vaktiyle:

Nuh AS gemiyi yapıyormuş da, işte bir ağaç lazım olmuş. Birisine demiş:

"—Bir ağaç lâzım bana. Getir de senin karnını doyurayım."

Ama oraya ufacık bir tencere koymuş Nuh AS. O tencerenin içerisinde bir parça bir şey var.

Adam sormuş:

“—Bununla mı?”

“—Evet.” demiş.

“—Bu benim dişimin kovuğunda bile kalmaz.” demiş.

Kocaman adam! Bir oturuşta bir koyun yiyen, kuzu yiyen adamlar var ya. Onun gibi bir adam. Şimdi öyle bir tarhana çorbası ile karnı doyar mı? Ta uzak bir yerden de yük getirecek.

“—Canım sen hele getir de! Ben senin karnını doyururum, sen karışma öteye...”

Gitmiş adam, zorlana zorlana onu getirmiş. Bakmış ki yine o çorbacık önüne koyulmuş. Fakat yedikçe bitmiyor, yedikçe bitmiyor, adamın karnı doymuş. Çorba da kalmış.

Peygamber Efendimiz’in mucizesinde de olmadı mı?

Hendek Muharebesi oluyor. Hendek muharebesinden önce 300 tane ashab hendek kazıyor.

Hendek Muharebesi demek, düşman külliyetli miktarda geliyor. Düşmana karşı mukavemet zayıf, yapamayacaklar. Selman-ı Farisî Hazretleri telkin etti, Medine’nin uygun yerine hendek kazıyorlar. İşte bu surların dışındaki hendekler gibi hendekler kazıp, düşmanın içeriye girmesine mani olacak setler yapıyorlar, çalışıyorlar. Düşman da gelmekte tabii, yol kısa... On günlük yol ama geliyorlar, yaklaşıyorlar. Bir an evvel bitmesi lazım.

Gece gündüz ayrılmıyorlar oradan. Bizim ki gibi böyle ambarlarda ekmekler, yemekler de yok. İşte herkes yanında ne götürdü ise götürmüş, yemişler bitmiş. Şimdi karınları aç ama, vazifeyi de bırakmıyorlar, çalışıyorlar orada…

Câbir denilen zât bu duruma üzüldü.. Evde bir keçisi varmış. Demiş hanımına:

“—Keçiyi keselim de, biraz da arpa varmış, ondan da biraz pilav yap da Rasûlüllah’ı çağıralım. Hiç olmazsa Rasûlullah’ın karnını doyuralım!” demiş.

“—Eh yapalım!” demiş hanımı da…

Hazırlamışlar, yapmışlar yemekleri;

"—Buyurun yâ Rasûlallah!" demiş, "Evladınız size bir parçacık yemek yaptı." demiş.

E Rasûlullah yalnız gider mi hiç?

"—Buyurun ey cemaat! Câbir bizi yemeğe davet ediyor." demiş ashâbına.

Hepsi birden Rasûlüllah'ın arkasına takılmışlar, gelmişler. Zaten Câbir'in evi ufacık bir ev. Diyor ki şahitler;

"—Evin böyle yaylanıp da açıldığını hissettik."

Rasûlüllah SAS demiş ki:

"—Ben gelmeden sofralara kimse elleşmesin!"

Mübarek eline almış, kepçeyle sahanlara koymuş yemeği… O grup yemiş gitmiş, öteki grup gelmiş yemiş, öteki grup gelmiş yemiş, öteki grup gelmiş yemiş, 300 kişi doymuş. Yine yemek artmış.

"Kalanı da siz yeyin, komşularınıza da verin!" demiş.

E ne bu?

Buna diyorlar bereket… Bu bereket, *Tebâke'llezî*'deki bereket… "Allâhümme bârik, alâ muhammedin, ve alâ âli muhammedin, kemâ bârekte"deki bereket, mübareklik…

Allah bir şeyi mübarek yaptı mıydı, bereket verdi miydi, o bitmez. Beşi de bitmez, onu da bitmez. Bereket vermedi mi, bini de az gelir, on bini de, yüz bini de az gelir.

Allah hepimizi affetsin de, o güzel peygamberin yolunda yürüyebilmek nasib eylesin…

O Peygamber SAS'e insanlar niçin böyle sarıldı? Nesine bayıldılar Rasûl-ü Ekrem'in?

Rasûl-ü Ekrem'in öyle çok bir parası yoktu. Para dağıtan bir kimse değildi. Ekseriyetle aç durur, karıncağızına taş bağlardı. Yattığı yer işte gayet basit, bir hasır üzerinde yatardı. Bu yokluktan değildi, ama istemezdi. Dünyaya tenezzül etmezdi.

Onun için, şimdi bu insanlara parayı verirsen, toplanırlar insanların etrafında... Para dağıttın mı, koca İstanbul'u doyuramazsın, hepsi gelir başına.

Ama Rasûlüllah öyle para vermiyordu. Para vermediği halde neden toplandılar Rasûlüllah'ın etrafına?

Allah insanlara az çok bir şuur vermiş. Batılla hakkı ayırt edebilen nur sahipleri hakkı orada gördüler. Burada hak var dediler, bâtılı bıraktılar, Hakk'a döndüler, Rasûlüllah'ın eteğine yapıştılar.

Sonra Rasûlüllah SAS'de de mucizeler görülüyor. Mucizelerin görülmesi de onun hak peygamber olduğunun şahidi oluyor. Ondan dolayı da insanlar artık hiç düşünmeden, hiç korku çekmeden, tereddütsüz onun dinine girdiler.

Mesela mucizelerden bir tanesini söyleyeyim:

Bizim Trabzon'daki evler gibi dağınık evler. Köylerdeki evler nasıl dağınık, biri orada, biri orada, biri orada... O zaman da evler böyle imiş. Herkes bir tarafta bir ev yapmış.

Ashab-ı kiramdan birisi oradaki evden gelmiş, Rasûlüllah'ın gece sohbetinde bulunmuş. Sohbet gece vakti bitmiş.

……

Allah kusurlarımızı affetsin… Tefvfikàt-ı samedâniyyesine mazhar eylesin… Sevdiği ve razı olduğu kulları arasına bizleri de dahil eylesin…

Cümlenizin Mevlid kandilini tebrik ederim... Birçok seneler bu mübarek günlere kavuşmayı Cenâb-ı Hak'tan diler, hepinizin ayrı ayrı duasını da rica ederim...

Li'llâhi'l-fâtihah!

17 Mayıs 1970 Pazar
İskenderpaşa Camii

15. RIZKINIZ SİZİ ARAR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَيُّهَا النَّاسُ ، مَنْ كَانَ عِنْدَهُ شَيْءٌ فَلْيَرُدَّهُ ، وَلاَ يَقُلْ: فَضُوحُ الدُّنْيَا ؛

أَلاَ وَإِنَّ فَضُوحُ الدُّنْيَا ، أَهُونُ مِنْ فَضُوحِ الآْخِرَةِ (طب . عن الفضل

بن عباس)

RE. 183/6 (*Eyyühe'n-nâsü, men kâne indehû şey'ün yerüddehû, ve lâ yekul: Fadûhü'd-dünyâ; elâ ve inne fadûhü'd-dünyâ, ehvenü min fadûhü'l-âhireti.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Yanında Ganimet Malı Olan Getirsin!

Taberânî, Fadl ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Cenâb-ı Peygamber SAS Hazretleri bu hadîs-i şerîflerinde ashabı kiramdan bazıları için buyuruyor ki:[130]

أَيُّهَا النَّاسُ ، مَنْ كَانَ عِنْدَهُ شَيْءٌ فَلْيَرُدَّهُ ، وَلاَ يَقُلْ: فَضُوحُ الدُّنْيَا ؛ أَلاَ وَإِنَّ فَضُوحُ الدُّنْيَا ، أَهُونُ مِنْ فَضُوحِ الآْخِرَةِ (طب . عن الفضل بن عباس)

RE. 183/6 (*Eyyühe'n-nâsü, men kâne indehû şey'ün yerüddehû, ve lâ yekul: Fadûhü'd-dünyâ; elâ ve inne fadûhü'd-dünyâ, ehvenü min fadûhü'l-âhireti.*)

(*Eyyühe'n-nâsü, men kâne indehû şey'ün yerüddehû*) "Ey insanlar, kimin yanında ganimet malından ne varsa, onu reddetsin, getirsin versin! (*Ve lâ yekul: Fadûhü'd-dünyâ*) 'Vakti geçti, rezil olurum!' demesin, getirsin versin! (*Elâ ve inne fadûhü'd-dünyâ, ehvenü min fadûhü'l-âhireti*) Haberiniz olsun ki, dünya rezilliği ahiret rezilliğinden ehvendir."

Savaşta düşmandan ganimet alınmışsa, o alınan ganimet doğrudan doğruya Rasûlüllah'a teslim olurdu. Sonra o Rasûlüllah'ın taksimiyle taksim olurdu. Fakat bazı kimseler kendisine de bir hisse ayırmış olabiliyor. Beğendiği bir şeyi kendisine almış, Rasûlüllah'a göstermemiş olabiliyor.

Rasûlüllah Efendimiz diyor ki:

"Böyle bir şey yapan varsa içinizde, onu reddetsin, getirsin versin. Demesin ki, 'Ben şimdi bu kadar adamın içinde nasıl getireceğim? Ben çaldıydım da aldıydım da. Şimdi getirirsem herkesin yanında rezil olurum!'

---

[130] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.280, no:718; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.104, no:2629; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.596, no:14252; Fadl ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.387, no:11051; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.476, no:10069.

Sakın böyle demeyin! Bu dünyada utanmazlık, sıkıntı, ayıp neler varsa o kolay. Özür dilersin, af dilersin, bir daha yapmayacağım dersin; yani cezası ortada, cezası neyse, beis yok. Ahiretteki rezilliğe, rüsvalığa karşı dünyadaki rezillik, rüsvalık hiçtir."

Onu göze alın da, ahirete bırakmayın işi. Şimdi siz bu aldığınızı geri vermezseniz, bu ahirete kalır, ahirette meydana çıkacak. Sen ne kadar saklasan onu, imkânı yok o meydana çıkacaktır. O zaman âlemin içerisinde rezil olacaksın. O rezillik ki çok fenadır. Onun için o günü düşünün de bugün bu kabahatlerinizi telafi edin. Aldığınız ganimetten bir şeyler varsa onları getirin!

Bu tabii birçok şeylerde hepimize ders olabilir. Yalnız bu ganimete mahsus da değil ya. Hepimizin birçok böyle bu gibi şeyleri ola gelmektedir de bunları ahirete bırakmamak için burada halletmek gerekir.

Ashabı kiramın bakın ne kadar büyük hassasiyeti var. Bir kadın bir hata etti, zina yaptı. Hata olaraktan bir zina yaptı ama

kimse görmedi, saklı. Kimsenin görmediği bir zinayı beşeriyet iktizası işledi, sonra gitti dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah! Ben böyle bir hata ettim."

Rasûlüllah dinlememek üzere ona arkasını çevirdi.

Ön tarafına geçti, yine hatasını tekrarladı. Dört defa böyle tekrarlayınca, dört şahit yerine geçerek recmine karar verildi. Recmi dünyada kabul ediyor. Ben bu kabahati yaptım diyor, bunun cezası neyse bunu dünyada çekeyim de ahirete kalmasın diyor. Bu cezayı dünyada çekeyim, taşlanıp öleyim ama ahirete kalmasın; ahiretteki ceza çok fena diyor.

Onun için ashabı kiramın Allah'tan olan korkularını ve onların dine olan bağlılıklarını tasvir etmeye imkân yok.

Allah hepimizi affetsin de onların şefaatine bizi de nail eylesin…

b. İlim ve Fıkhın Önemi

Taberânî, Hz. Muaviye RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[131]

أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّمَا الْعِلْمُ بِالتَّعَلُّمِ، وَالْفِقْهُ بِالتَّفَقُّهِ، وَمَنْ يُرِدِ اللهُ

بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ، وَإِنَّمَا يَخْشَى اللهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاء

(طب. عن معاوية)

RE. 183/7 (*Eyyühe'n-nâs, inneme'l-ilmü bi't-te'allümi, ve'l-fıkhu bi't-tefakkuhi, ve men yüridi'llâhu bihî hayran yüfakkihhu fi'd-dîni, ve innemâ yahşa'llâhe min ibâdihi'l-ulemâü.*)

(*Eyyühe'n-nâs, inneme'l-ilmü bi't-te'allümi*) "Ey insanlar, ilim ancak teallümle öğrenilir." Peygamberlerden gelen ilim, ancak bir

---

[131] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.395, no:929; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.431, no:758; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.339, no:537; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.I, s.266; Hz. Muaviye RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.239, no:29265; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.461, no:10033.

üstada hizmet ile elde edilir. Bu elif'tir, bu be'dir diye öğretirler, ondan sonra ileriye doğru gidersin. O öylece alınmış olur. Ya böyle okumak suretiyle veyahut dinlemek suretiyle, kulaklar vasıtasıyla bu ilim elde edilir; peygamberlerden ashabı kiramın aldıkları gibi. Birisi söylüyor, öğretiyor; ötekisi de dinlemek suretiyle öğreniyor. Buna *teallüm* diyorlar.

Bu ilim insanda böyle hasıl olur. Yoksa kendi cebinden çıkardığı ilim, ilim olmaz insanda. Peygamberlerden gelen ilmi okumak suretiyle yahut dinlemek suretiyle öğrenecek, öyle alim olacak. Onun için muteber ilim ancak böyle öğrenilir.

(*Ve'l-fıkhu bi't-tefakkuhi*) "Fıkıh ilmini de tefakkuh ile, dînî kitapları mütalaa ede ede öğreneceksin, ancak öyle fakih olursun. (*Ve men yüridi'llâhü bihî hayran*) Her kime ki Allah bir hayır murad ediyorsa, (*yüfakkihhü fi'd-dîn*) onu dinde fakih kılar. Yani dinin inceliklerini iyi bilir; çalışır, öğrenir, beller. Bunlar Allah-u Teâlâ'nın kendisinden hayır murad ettiği insanlardır.

Onun için dinde böyle fakih olmuş, teallüm etmiş, ilmi öğrenmiş insanlara, velev ki zayıf olsalar, fukara olsalar, miskin olsalar, ne olurlarsa olsunlar, onlara hor gözle bakmak, onlara zillet gözüyle bakmak çok büyük hatadır, çok büyük kusurdur. Affolmaz bir kusurdur. Çünkü onların indi ilahide kıymetleri yüksektir, Allah onları sever. Allah'ın sevdiğini sen nasıl sevmiyorsun?

Allah sevmiş de din ilmini, fıkıh ilmini vermiş ona, sen onu hor görüyorsun, "Bu da ilim mi?" diyorsun. "Madde ilmi dururken bunlar nedir şimdi?" diyorsun. "Bak herif aya gidiyor!" diyorsun.

Aya gitmek ne hüner efendi? Ayda ne var yani?

Aya gitmek bir hünerse, hepimiz gidelim oraya… Asıl hüner peygamberlerden miras tarikiyle gelen ilmi öğrenip, onunla amel edebilmektir. Allah cümlemize nasib ü müyesser eylesin…

Bak şimdi altını dinle;

إِنَّمَا يَخْشَى اللهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاء (فاطر:٢٨)

(*İnnemâ yahşa'llahe min ibâdihi'l-ulemâi*) "Allah'tan, kulları içinde, ancak alimler korkar." (Fâtır, 35/28) buyuruyor.

Bu âyet-i kerîmedir. Peygamber SAS, sözlerini bu âyet-i celileyle te'kid ediyor.

"—E hepimiz Allah'tan korkarız?"

Allah'tan korku Allah'ı bilgi nisbetindedir. Allah'ı bilgi de ulemaya mahsustur. Çünkü kitab-ı ilahiyeyi bilen o… Rasûlüllah'ın ahvalini bilen o... Ondaki basar ve basîret kabiliyetleri var kendisinde... Ondan dolayı korkuları hepimizden çoktur. İlmi ne kadar çok yüksekse, dindeki ilim ama, Allah-u Teàlâ'dan korkusu o kadar fazladır. Allah'tan korku fazla olunca, Allah-u Teàlâ'nın o kadar da sevgilisi demektir.

Allah cümlemizi kendisinden korkan ulemâ-i kâmilîn zümresine ilhak buyursun…

Ulema burada iki kısma ayrılıyor: Birisi dünyayı tahsil yapar, onun kıymeti yok. Bir kısmı da Allah rızası için tahsil eder, o onun da kıymetine paha biçilmez.

İlmin kökü Kur'an'dan başlar. Bugün Kur'an kursları var ya, sakın ha dil uzatıp da bunları küçümsemeyin! Dinin temelidir Kur'an öğrenmek…. Temel taşı olmayınca bina nasıl olmazsa,

Kur'an'sız bir şey olmaz. Meselâ insan çok şey bilebilir. Çok şey bilir ama Kur'an'ını bilmiyorsa, Kur'an'la amel edemiyorsa, Kur'an'dan haberi yoksa, bütün bilgileri gözünü yumuncaya kadardır. Gözünü yumdu muydu, hepsi bitmiştir.

Asıl bize de göz yumduktan sonrası lâzım! Bizim bütün gayemiz, göz yumduktan sonra olacak ahiret hayatı için hazırlanmak olmalıdır. O ahiret hayatına hazırlayamadıktan sonra, bu dünyanın geçici şu kısacık hayatının ne kıymeti olacak? Nasıl yaşarsan yaşa!..

Onun için Kur'an kurslarına çok kıymet verelim! Hepimizin belki çocuğu yoktur veyahut çocuklarımız başka tahsillerdedir. Ama oradaki cemiyeti destekleyip, orada pek çok çocukların okumasına vesile olmamız da borçtur. Bu vazifeleri üzerine alanlar eğer bunu da ihmal ederlerse, vebalin en büyüğü de onların üzerinedir.

Millet onlara, çocukları okutsunlar diye yardım ediyor, onlar da başka gayelere harcarlarsa, en büyük hata, en büyük kusur, en büyük günah… Dünyanın hiçbir şeyinde fayda yok, hiç. Hangi mektepte okursan oku, hangi ilmi öğrenirsen öğren, hepsi burası için, dünya için. Kur'an ilmi ahiret için! Bir *Elham*'ına mukabil olmaz, bir Besmele'sine muadil olmaz, bu dünya ve dünyanın içindeki her şey… E bunu sen nasıl ihmal edersin?

Allah kusurlarımızı affeylesin…

c. Namazı Çabuk Çabuk Kılmayın!

Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[132]

أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّى قَدْ بَدَّنْتُ فَلاَ تَسْبِقُونِى بِالرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ ، وَلَكِنْ أَسْبِقُكُمْ أَنَّكُمْ تُدْرِكُونَ مَا فَاتَكُمْ (ق. عن أبي هريرة)

[132] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.93, no:2429; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.V, s.93, no:2231; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.610, no:20496; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.464, no:10040.

RE. 183/8 (*Eyyühe'n-nâsü, innî kad beddentü felâ tesbikùnî bi'r-rükûi ve's-sücûdi, velâkin esbikuküm enneküm tüdrikûne mâ fâteküm.*)

Efendimiz SAS, ihtiyarlık devrinde gerek zâfiyet, gerek vücutlarındaki ne gibi bir arızalardan dolayı ise, ashabına hitab ediyor, diyor ki:

(*Eyyühe'n-nâsü*) "Ey insanlar, (*innî kad beddentü*) ben artık ihtiyarladım. Gençlik gibi çabuk çabuk yatıp kalkamıyorum. (*Felâ tesbikùnî bi'r-rükûi ve's-sücûdi*) Binaen aleyh, siz beni rükû ve sücutta geçmeyin! (*Velâkin esbikuküm*) Ben sizi geçeyim. (*Enneküm tüdrikûne mâ fâteküm*) Siz geçene yetişebilirsiniz."

Yani ben ağır alınca, siz de hemen bitirip rükûnuza, sücudunuza gitmeyin, bekleyin beni. Ben ne zaman *Allahu ekber* der rükûdan kalkarsam, siz de o zaman kalkın. Sücuddan da ne zaman kalkarsam, o zaman kalkın; ne zaman yatarsam, o zaman yatın! Bir tâlim-i Peygamberî…

Bu hepimize her zaman için bir vazife olmakla beraber, rükû ve sücudlar gerek imamla kılınsın, gerek imamsız kılınsın, ta'dîl-i erkâna riayet etmek lâzım! Kendi kendimize de kıldığımız namazlarımız oluyor ya, bu namazlarda hırsızlık oluyor. Hırsızlık iki kısımdır: Bir, şahsın malını çalmak suretiyle hırsızlık vardır, bir de Allah'ın hukukuna riayetsizlik dolayısıyla hırsızlık vardır ki, namaz kılarken rükûsundan çalar, secdesinden çalar. Orada üç tesbih yapılması lazımken onu gayet süratle yapar yahut birle, ikiyle iktifa eder. Bunlara çalmak tabir ediyorlar.

"—Tavuğun yem topladığı gibi yatıp kalkma!" tabiri namazından çalmış insana deniyor.

Onun için namaz kılarken hızlı kılmayalım! Ne olacak dört rekât dört dakika sürer. Bunu pek hızlı kılarsan üç dakikada kılarsın. Bir dakikadan ne kadar kârın olacak senin? Bu kadar hızlı gökte, ayda mı yürüyorsun?

İşte dünya hayatı hepimizi aldatıyor. Saatlerimizi kahvelerde, şurada burada boş yere geçiriyoruz ama namaza geldiğimiz vakitte bir dakika evvel aradan çıksın diyerek böyle çarelere başvurmak, hep büyük hatalardan birisidir.

d. Kadınların Hakları ve Görevleri.

İbn-i Cerîr, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[133]

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ النِّسَاءَ عِنْدَكُمْ عَوَانٌ ، أَخَذْتُمُوهُنَّ بِأَمَانَةِ اللهِ ، وَاسْتَحْلَلْتُمْ فُرُوجَهُنَّ بِكَلِمَةِ اللهِ ، وَلَكُمْ عَلَيْهِنَّ حَقٌّ ، وَلَهُنَّ عَلَيْكُمْ حَقٌّ ، وَمِنْ حَقِّكُمْ عَلَيْهِنَّ أَنْ لاَ يُوطِئْنَ فُرُشَكُمْ أَحَدًا ، وَلاَ يَعْصِينَكُمْ فِي مَعْرُوفٍ ، فَإِذَا فَعَلْنَ ذَلِكَ ، فَلَهُنَّ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ (ابن جرير عن ابن عمر)

RE. 183/9 (*Eyyühe'n-nâsü, inne'n-nisâe indeküm avânün, ehaztümûhünne bi-emânâti'llâhi, ve'stahleltüm furûcehünne bi-kelimeti'llâhi, ve leküm aleyhünne hakkun, ve lehünne aleyküm hakkun, ve min hakkıküm aleyhinne en lâ yûtı'ne furûşeküm ehaden, velâ ya'sîneküm fî ma'rûfin, feizâ fealne zâlike, felehünne rizkuhünne ve kisvetühünne bi'l-ma'rûfi.*)

(*Eyyühe'n-nâsü*) "Ey insanlar! (*İnne'n-nisâe indeküm avânün*) Kadınlar sizin yanınızda yardımcıdırlar. (*Ehaztümûhünne bi-emânâti'llâhi*) Siz onları, Allah'ın emaneti olarak aldınız, (*ve'stahleltüm furûcehünne bi-kelimeti'llâhi*) ve onlara yaklaşmanız da Allah'ın kelimesi ile helâl kılındı. (*Ve leküm aleyhünne hakkun*) Sizin için onların üzerinde hak vardır, (*ve lehünne aleyküm hakkun*) onlar için de sizin üzerinizde hak vardır. (*Ve min hakkıküm aleyhinne*) Sizin onların üzerindeki hakkınız, (*en lâ yûtı'ne furûşeküm ehaden*) yatağınızı kimseye çiğnetmemeleri, (*velâ ya'sîneküm fî ma'rûfin*) ve ma'ruf olan hususlarda size baş kaldırmamalarıdır. (*Feizâ fealne zâlike*) Onlar, bu haklarınıza riayet ederlerse, (*felehünne rizkuhünne ve kisvetühünne bi'l-ma'rûfi*) ma'ruf üzere rızıklandırılıp giydirilmeleri onların hakkıdır."

---

[133] Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.264, no:6135; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.270, no:858; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III. s.587, no:5623; Taberî, *Tefsir*, c.VIII, s.119, no:8906; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.378, no:44986; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.458, no:10025

Müslüman kadınları kadar bahtiyar kadın yoktur. En bahtiyar kadın müslüman kadınlardır. Müslüman erkeklerdeki kadınlar kadar da bahtiyar kadın yine yoktur. Bugün dünyanın her çeşit milleti var. Her çeşit milletin içerisinde her çeşit kadın da vardır; açık saçık, kapalı mapalı ne olursa olsun. En mes'ud kadın müslüman kadınıdır. Çünkü onun kıymetini efendisi bilir. Onu fabrikaya gönderip de işçi yapmaz. Onu çarşıya, pazara gönderip de hamal gibi ona yük taşıtmaz. "Bu benim hanımım, bunu Allah benim için vermiş, bunun kokusu bana aittir!" der. Binâen aleyh o evinde çok müreffeh, mes'ud bir hayata sahiptir.

"—Ama sokağa çıkmıyormuş?"

Evi cennettir onun için. Efendisi gelir, tatlı tatlı muhabbet ederler, görüşürler, konuşurlar. Çarşıda, pazarda gezecek de ne olacak yani?

Konyalı Vehbi Efendinin bir kitabı var. Akaid kitabı yazmış, bir de onun Kur'an tefsiri var ya, onun içerisinde diyor ki:

"—Kadın kar gibidir. Biliyorsunuz kışın kar yağar. Bu kar lodosa, güneşe nasıl tahammül edemez, güneşin altında nasıl erir; kadın da hilkati itibariyle erkeğe tahammül edemez, böyle erir." diyor.

Cenâb-ı Hak yaratırken onu o hilkatte yaratmıştır. Binâen aleyh onun saadeti ancak kocasıyla kaimdir. Kocasını ihmal etti miydi, onun saadeti elden gitmiştir. Onun için burada Peygamber SAS bize o hususta bir tenbihat veriyor:

"—Bu kadınlar sizin için birer yardımcıdır." buyuruyor.

Onun için Müslümanlıkta bekârlık mezmumdur. Ne kadar sofu olursa olsun, takdiri ilahiyi önlemeye çalışıyor. Halbuki bu zürriyet kıyamete kadar gidecek. Sen ister evlen ister evlenme! Ama Allah-u Teàlâ'nın sana verdiği bir imkân var. O imkânı kullanmadığın için mes'ulsün sen! O kudreti Allah sana vermiş. Ekmeği önünde dururken yemeyen insan nasıl mes'ulsa, o kudreti de kullanmayan insan da öyle mes'uldür. Ondan dolayı ne kadar sofu olsalar da yine iyi bir insan değillerdir.

Bunlar size Allah-u Teâlâ'nın bir yardımcısı, bir emanetidir. Allah-u Teàlâ'nın emriyle, nikâh dediğimiz şey ile sana gelmiştir. Ama sen nikâhta ona şöyle mehir olarak bir takdir yapmışın. Hangimizin verdiği var o parayı ona? Bu bir kusurdur.

Onların iffetleri Allah'ın kelimesiyle size helal oluyor, onun gayrisinde haramdır. Onların sizde bir alacağı, bir hakları var, sizin de onlarda bir hakkınız var.

Bu kadınlar iki kısma bölünür:

Bir kısmı şurefâ dediğimiz beylerin, paşaların aileleri ve çocukları. Bu böyle yüksek tabakanın ailesi olan, o aileye mensup insanlar evlenirken tabii kendilerine yine uygun kimselerle evlenirler. Evlendikleri vakitte o eve hizmetkâr lazım, o evde o hizmet edemez. Ona bir hizmetçi bulmak efendinin de vazifesidir. Eve bir hizmetçi bulacak. Çünkü o hanım babasının evinde hizmet etmeye alışmamıştır, hizmetçilerin himayesinde büyümüştür. Binâen aleyh kocasının evine geldiği vakitte o koca ona bir hizmetçi bulmak suretiyle onun hayatını muhafaza edecek.

Eğer bizim gibi zuafanın çocuklarıysa, onlar evlerindeki hizmetleri kendileri yapmaya alıştıklarından dolayı, kocasının evinde de aynı hizmeti yapmakla vazifelenirler.

Diğerleri de var ama burada iki tane hak çok mühimdir:

Birincisi; örtünmesi ve iffetini muhafaza etmesidir.

İkincisi; efendisinden takatinin fevkinde şunu bunu istiyor. Meselâ, efendisi ufak bir memur yahut ufak bir maaşlı insan… Hanımı istiyor ki ben de bin, iki bin, üç bin liralık bir evde oturayım. Kaloriferi olsun, hizmetkârları da olsun… Ama efendinin maaşı ona kâfi değil, geliri de kâfi değil. Bu takatinin fevkine onu zorlamak, onun hırsızlığa, rüşvet almaya veyahut başka haram yollara sevk eder. Onun için caiz değildir.

Allah'ın emrettiği örtüyü, kisveyi üzerinden kaldırması, bu da caiz değildir. Yani kisvenin kalkması iffetin kalkmasıyla müsavi oluyor. Tesettürle kendisini koruması lâzım!

Ateşe elini sokunca yakıyor. Niçin? Sen korumuyorsun, elini ateşe sokuyorsun. Elini koyunca elbette ateş yakacak, soyundu muydu, elbette iffet de arkadan kaçacak. İffet kaçar.

Nasıl ki içki içilince iman durmuyor orada… Neden? İman, esvap sırtımızdan çıktığı gibi, ben sende durmam diyor, çekiliyor. Çünkü ikisi bir arada yaşamıyor.

Hayâ ile iman da kardeş. Hayanın olmadığı yerden iman da çekilip kaçıyor. Onun için tesettür kadının en büyük ziynetidir.

Sebebi? Efendisiyle güzel kaynaşırlar, muhabbetleri güzel olur, gözü dışarıda olmaz. Göz her tarafa kaçıyor. Herkesin ayrı ayrı meziyetleri vardır. Senden daha üstün meziyetli, senden daha zengin, senden daha müreffeh bir hayata sahip bir insana göz kaçınca ne yapacak?

Tutamazsın ki o gözü. Elini tutarsın, ayağını tutarsın saklarsın ama gözün bu hareketlerini önleyemezsin. Onun için bizim eski hanımlarımıza bir de peçe icad etmişler; gözleri de görmesin, gözlerini de görmesinler diyerekten. Çünkü bu gözlerin görünüşü diğer vücudun görünmesinin esası. Göz bütün vücudun hılkatini kendinde toplamıştır. Ufacık bir bebektir ama bütün vücudun ne olduğunu söyler orası... Onun için eskiden ninelerimiz böyle tek gözünü örter öyle bakarlarmış ki, ne biz başka tarafa kayalım, ne başkası da bize kaysın diye.

Sizin kadınlarınızdan alacak olduğunuz hakkınız, onların sizin yatak odalarınıza hiçbir insanı kabul etmemeleridir. En büyük meziyetleri, iffetlerini muhafaza ve evinize yabancıyı

almamalarıdır.

Bir de efendisine maruf olan şeylerde isyan etmemesi, onun sözünü dinlemesi gerekir. Bu sözleri dinliyorsa, iffetini de muhafaza ediyorsa, evine yabancıları almıyorsa; onları yedirmeniz ve giydirmeniz sizin üzerinize borç olur.

e. Sàlih Rüyâ

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, Neseî ve İbn-i Mâce, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[134]

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنْ مُبَشِّرَاتِ النُّبُوَّةِ إِلاَّ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ ، يَرَاهَا الْمُسْلِمُ أَوْ تُرَى لَهُ ، أَلاَ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَقْرَأَ الْقُرآنَ رَاكِعًا ، أَوْ سَاجِدًا ؛ فَأَمَّا الرُّكُوعُ فَعَظِّمُوا فِيهِ الرَّبَّ ، وَأَمَّا السُّجُودُ فَاجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ ، فَقَمِنٌ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ (حم. م. د. ن. ه. عن ابن عباس)

RE. 184/1 (*Eyyühe'n-nâsü, innehû lem yebka min mübeşşirati'n-nübüvveti ille'r-ru'ye's-sàlihatü, yerâhe'l-müslimü ev terâ lehû, elâ innî nühîtü en akraa'l-kur'âne râkiien, ev sâciden; feemme'r-rükûu feazzimû fîhi'r-rabbe, ve emme's-sücûdü fe'ctehidû fi'd-duài, fekaminün en yüstecâbe leküm.*)

(*Eyyühe'n-nâs*) "Ey insanlar! (*İnnehû lem yebka min mübeş-*

---

[134] Müslim, *Sahîh*, c.III, s.22, no:738; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.42, no:742; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.373, no:3889; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.176, no:1035; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.219, no:1900; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.236, no:707; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.87, no:2400; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.349, no:1325; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.222, no:1896; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.276, mo:548; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.490, no:1822; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.275, no:2387; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XI, s.435, no:2519; Taberânî, Dua, c.I, s.196, no:609; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.145, no:2839; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.436, no:8143; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XII, s.460, no:5034; *Müsnedü'l-Hamîdî*, c.I, s.228, no:489; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

şirati'n-nübüvveti ille'r-ru'ye's-sàlihatü) Peygamberliğin tebşiratından olarak sàlih rüyadan başka bir şey kalmadı. (*Yerâhe'l-müslimü ev terâ lehû*) O rüyayı, ya müslüman kendi görür veya onun hakkında başkaları görür. (*Elâ innî nühîtü en akraa'l-kur'âne râkiien, ev sâciden*) Agâh olun ki, rüku ve secdede Kur'an okumaktan men edildim. (*Feemme'r-rükûu feazzimû fîhi'r-rabbe*) Rükuda Rabbinizi ta'zim edin! (*Ve emme's-sücûdü fe'ctehidû fi'd-duài*) Secdede ise duaya gayret edin! (*Fekaminün en yüstecâbe leküm*) Zira, bu duanız kabule lâyıktır."

Peygamber SAS Efendimizin zamanı en güzel zaman, en mükemmel bir devre… O zamanki ashab-ı kiram da en büyük bahtiyar insanlar. O devri bir daha bulmanın imkanı yok! Peygamber SAS gitti, Cenâb-ı Hak bir daha peygamber de yollamayacak.

Yollamayacağına göre, Peygamber SAS'in tebşiratlarından bize ancak rüyalarımız kalıyor. Sàleh rüyalar…

Rüyalar kısım kısımdır: Nefsani rüyalar var, şeytani rüyalar da var, bir de insanın meşgul olduğu hadiselerle ilgili gördüğü rüyalar var. Bu rüyalar makbul değildir. Makbul olan rüya, rüyayı sàlihadır. Rüya-yı sàliha da insan kendisi rüya göremez, rüya gösterilir.

Rüyayı görüyor. Ondan manalar alıyor, istikametine yol veriyor. Yani o gördüğü rüyayla istikametini tayin ediyor.

Yahut başkası diyor ki:

"—Senin için böyle bir rüya gördüm ben!"

O rüyadan da dersini alıyor. Bunlar mübeşşirât-ı nübüvvettendir. Rüya deyip geçmeyiniz.

O zaman ilk İslamlık tabii, herkes namazın nasıl kılınacağını daha henüz pek iyi bilmiyor. Onun için rükûya vardığı vakitte de mesela Elham okuyabiliyor, Kul huvallah'ı okuyabiliyor rükûda. Secdede kezalik böyle yapabiliyor.

Efendimiz dedi ki:

"—Hayır, rükû ve sücud Kur'an okuma yeri değildir. Rükû ve sücud ancak tesbih yeridir."

Orada, "*Sübhàne rabbiye'l-azîm*" diyecek. Cenâb-ı Hakk'ı ta'zim, tesbih olarak da bu tesbih söylenecek.

Asgarisi üç defa, sonra beş yapabilirsin, yedi yapabilirsin, on bire kadar yapılabilir.

Peygamber SAS Hazretleri rükûlarını çok uzun yaparlardı. Hatta ashabı kiram o rükûlarında "Artık düzelmeyecek mi acaba?" derlerdi. Rükûdan kalktıktan sonra secdeye inmezler, rükûda ne kadar durdularsa, rükûdan sonra yine kavme diyorlar ona, o kadar beklerlerdi. Yani beş tesbihlik, sekiz tesbihlik, 10 tesbihlik zaman kadar ayakta durur, ondan sonra secde ederdi. Secdede kaç tesbih yaptıysa, iki secde arasında da o kadar yine bekler ondan sonra ikinci secdeyi yapardı. Bizim gibi hızlı hızlı yapmazdı.

Ama biz bir alışkanlığın kurbanıyız yani. Alışkanlığın kurbanıyız! Mesela hac vaktinde gidiyoruz, orada, beş on gün Arapların kıldırdığı namazdan biraz tesir oluyor, geliyoruz, birkaç gün burada devam ediyoruz, arkasından yine bozuluyor eski hale dönüyoruz. Allah kusurlarımızı affetsin…

Kur'an'ınızı güzel okudunuz, tesbihinizi, rükûlarınızı da güzel yaptınız. Böyle namaz kıldığınız takdirde, sizin o namazlarınız indi ilahîde müstecabdır. Onun arkasından yaptığınız dualar da

makbuldür.

f. Rızkınız Ecel Gibi Sizi Arar

Taberânî, Seyyid Hasan ibn-i Ali RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[135]

أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّى وَاللهِ مَا آمُرُكُمْ، إِلاَّ بِمَا أَمَرَكُمُ اللهُ بِهِ، وَلاَ أَنْهَاكُمْ إِلاَّ عَمَا نَهَاكُمُ اللهُ عَنْهُ، فَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ؛ فَوَالَّذِي نَفْسُ أَبِي الْقَاسِمِ بِيَدِهِ، إِنَّ أَحَدَكُمْ لِيَطْلُبُهُ رِزْقُهُ كَمَا يَطْلُبُهُ أَجَلُهُ، فَإِنَّ تَعَسَّرَ عَلَيْكُمْ شَيْءٍ مِنْهُ، فَاطْلُبُوهُ بِطَاعَةِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ (طب . عن السيد الحسن بن علي)

RE. 184/2 (*Eyyühe'n-nâsü, innî va'llâhi mâ âmüruküm, illâ mâ emerakümu'llàhu bihî*, *ve lâ enhâküm illâ ammâ nehâkümu'llàhü anhü*, feecmilû fi't-talebi; *feve'llezî nefsü ebi'l-kàsımi bi-yedihî*, *enne ehadeküm le-yatlubuhû rızkuhû kemâ yatlubuhû ecelühû, feinne teassere aleyküm şey'in minhü, fa'tlübûhü bi-tâati'llâhi azze ve celle*.)

Bakın burada Rasûlüllah Efendimiz'in güzel bir tenbihi var:

(*Eyyühe'n-nâsü*) "Ey insanlar! (*İnnî va'llâhi mâ âmüruküm*) Âgah ve mütenebbih olun, iyi dikkat edin, kasemle söylüyorum ki, ben size hiçbir zaman kendimden bir şey emretmem! Şunu da şöyle yapın diye kendimden bir şey söylemem. (*İllâ mâ emerakümu'llàhu bihî*) Ancak Allah-u Teàlâ'nın emrini tebliğ ederim. Söylediklerim hep Allah-u Teàlâ'nın emirleridir. Onları tebliğ ederim size, onların mânâsını açıklarım."

---

[135] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.84, no:2737; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.125, no:6292; Seyyid Hasan ibn-i Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.23, no:9313; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.466, no:10043.

(*Ve lâ enhâküm*) "Kendimden hiçbir şeyi de yasaklamam size. Bunu yapmayın, etmeyin diye kendimden bir şey men etmem. (*İllâ ammâ nehâkümu'llàhü anhü*) Ancak Cenâb-ı Hak neleri yasak ettiyse, onları size yasak olarak tebliğ ederim. Allah'ın yasakladıklarını bildiririm. Binâen aleyh dikkat edin!"

(*Feecmilû fi't-talebi*) "Rızkı da iyi yoldan, güzel yoldan taleb edin! Hepimiz rızka muhtacız. Rızkın çok çeşit yolları var, bin bir çeşit yolu var. Siz o rızık yollarından helal ve meşru olan kısmından rızık taleb edin!"

"—Ama az?"

Az olsun da helâl olsun.

Onun için, eski zamanın hanımları efendilerine sabahleyin sokağa çıkıp, para kazanmaya giderlerken, nafakalarını temin için giderlerken derlermiş ki:

"—Efendi, biz açlığa tahammül ederiz. Açlığa tahammülümüz var, fakat ateşte yanmaya tahammülümüz yok. Binâen aleyh haramdan lokma getirip de bizi yakma! Hem sen yanacaksın, hem biz yanacağız. Onun için kuru ekmek de olsa bizim için kâfi. Kendini bizim için cehenneme atma, bizi de atma! Çünkü o

haramı yeyince bizde de hayır kalmaz, sende de hayır kalmaz. Binâen aleyh helalinden kazan da getir. Ama az, ama çok…" derlermiş, eski zamanın hanımları.

Onun için siz de rızıklarınızı talep ederken, haramdan rızık talep etmeyin. Bu günkü hadiseler bunun çok canlı bir misalidir. Dünya bugün serbesttir el-hamdü lillâh. Bir pazarlık yapılır:

"—Efendi bugün benim evimde şu kadar bir iş var. Kaç liraya yaparsın bu işi?"

"—Elli liraya çalışırım."

"—Eh bende 50 lira veririm." der. bir pazarlık yaparsınız, gelir çalışırsın.

Sonradan fikir değiştirip:

"—Benim bu yaptığım işle sen kocaman bir ev sahibi oldun, 50 lira da olur muymuş?"

"—Ya nasıl olacak?"

"—Bana 500 lira vereceksin!"

"—Pazarlıkla girdin ya! Sen razı değilsen git, başka birisi gelir."

O kumarbazlar, Allah esirgeye, iskambil atarlar, tavla oynarlar, zar atarlar birisine denk gelir. Böyle mesela ortaya korlar 50 lira, 100 lira, bin lira. Bakarsın bir zarla bin lirayı alır gider. Ne güzel memleket! Bu haram işte!

Alnının teriyle kazanabilirsen, o senin için ne güzel bir nimettir. Sen ondan sıhhat de bulursun, afiyet de bulursun, ahiret saadetlerini de bulursun. Çünkü kanın temizdir. Haramdan beslenirsen, kanın pistir, kendini hastalıktan kurtaramazsın. Paralar doktorlara gider, başka yerlere gider. Sıhhatinde de hayır olmaz, hiçbirine de hayır olmaz. Ahiretinde de tabiatıyla hayır olmaz.

Onun için yine buyuruyor:

(*Feve'llezî nefsü ebi'l-kàsımi bi-yedihî*) "Ebü'l-Kasım'ın nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki, (*enne ehadeküm le-yatlubuhû rızkuhû*) rızkınız sizi talep eder, yani arar. O rızık vaktiyle tayin olunmuştur, o seni arar bulur. (*Kemâ yatlubuhû ecelühû*) Ecel sizi nasıl arıyorsa, rızkınız da sizi öyle arıyor."

"—Biz eceli mi arıyoruz, ecel bizi mi arıyor?"

Ecel bizi arıyor. Bazen yolda yakalıyor, bazen yatakta yakalıyor, bazen havada yakalıyor. Nerede yakalarsa… Çünkü ecel arıyor bizi. Her gün beş defa yokluyor.

Herkesi ecel günde beş defa yoklar. Defter elinde; hangi saat hangi dakikada bu adamın ekmeği bitecek, suyu bitecek, alacağı hava bitecek, dünyadan ilgisi kesilecek? Elinde barometresi her şeyi güzelce gösteriyor. Onun peşinde, günde beş defa onu yokluyor. Nerede rast geldiyse, orada yakalayıp götürüyor.

Bak ne güzel söz ama, ne güzel söz! Efendimiz Allah'a kasem ederek diyor ki:

"—Muhakkak iyi biliniz, dikkat ediniz sizin her birinizin rızkı sizi talep eder."

"—Ama Hocaefendi ne yaptın ya, ben otursam evimde o gelip de beni nereden bulacak?"

Sebepler var, sebeplere tevessül edeceksin, o rızık da gelip seni bulacak. Ama takdir neyse o olur.

(*Fein teassera aleyküm şey'ün minhü*) "Oldu ya, baktı ki rızık zor geliyor. Arıyor bizi ama az buluyor, yetmiyor bize."

Hele bugünün sıkıntıları içerisinde az rızık insanı bugün

meşakkate sokar, paraların lazım olduğu bir devir bugün. İnsan bugün altını, gümüşü olmazsa hayatını zor muhafaza eder. Öyle dilencilikle hayat muhafaza olmaz. Ya onların tedariği de boynumuza borç.

Baktık ki şimdi olmuyor. Çalışıyoruz o işe gidiyoruz olmuyor, bu işe gidiyoruz olmuyor. Olsa da az paralı işler. Karnımızı doyurmuyor, çoluk çocuğumuzu refaha kavuşturamıyor. Ne yapalım?

(*Fatlibûhü bi-tâati'llâhi azze ve celle*) "Öyleyse baktın ki rızkın zorlanıyor sana, az geliyor, sıkıntıdasın. Bunu haram yollara gidip de onun bunun evini soymak, cebinden parasını almak, gırtlağına sarılıp da parasını almak tarzında değil de helâl yollardan rızkını kazanmaya çalışacaksın!"

Mesela bir kardeş, yağmurlu bir gün, sabah namazına geliyor. Sabah namazı. Gayet şafak sökmüş, herkes işine dağılıyor. İki tane haydut şurada, eline geçirdiği zavallı kardeşin, çıkar paraları diyerekten gırtlağını sıkıyor. Canına dayamış, elini filan da kesmişler zavallının.

Bu da rızık ama haram rızık… Sen bu haramı ne yapacaksın? Bununla hem kendini besleyeceksin, hem çoluğunu, çocuğunu besleyeceksin. Ne akıl bu yâ Rabbi!

Binâen aleyh, böyle sıkıntıya düştüğünüz vakitte, sakın haram yollara gidip de böyle rızık kazanmaya bakmayın!

Gir ibadethaneye, "Aman yâ Rabbi!" de. Kıl namazını, aç ellerini. Bu mülkün sahibi Allah'tan iste…

Peygamber SAS zamanında birtakım kimseler oturmuş, "*Allah… Allah… Allah… Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llah...*" diye bağırıyorlarmış. Köpürmüşler böyle ter içerisinde. Onlara:

"—Yâhu niye bağırıyorsunuz böyle? Sizin sahibiniz Allah sağır değil, duymaz değil. Sizin içinizdekilerin en saklı köşesine bile vâkıf… Esrarınızın en saklısına, sizin haberiniz olmayan esrarınıza da vâkıf Allah-u Teàlâ, onları bile bilir." buyurmuş.

إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (الملك:١٣)

(*İnnehû alîmün bi-zâti's-sudûr*) [O kalplerde olanı hakkıyla bilir.] (Mülk, 67/13)

Hepinizi, hepsini biliyor. İçinizdekileri de biliyor.

Binâen aleyh sen elini kaldırırsan, dua edersen Allah verir. Ama meyhanede dua etsen olmaz. Allah'a Allah'ın evinde el açılır. Hele hacca gittin miydi, hacıya giden kimselerin rızıkları kat kat olur, artırılır. Halbuki beş bin lira filan harcadık gittik ya oraya. Belki daha fazla harcayanlar da olur. Eh, onun yerine bakarsın Allah-u Teâlâ çok fazlasını vermiştir.

Ama bazen vermediği de olur. Onun da mükafatını ahirette alırlar. Ama ekseriyetle rızıklar daima artar.

Binâen aleyh siz de Allah-u Teàlâ'nın taatiyle rızıklarınızın artmasını isteyin!

g. Sabah Namazından Sonra Camide Oturmak

Yine Efendimiz'in sözlerinden, bunun bir çaresini size söyleyeyim. Tirmizî'nin Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet ettiğine göre, SAS Efendimiz şöyle buyurmuşlar:[136]

مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ، ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللهَ حَتَّى تَطْلُعَ

الشَّمْسُ ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ، كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ

تَامَّةٍ ، تَامَّةٍ ، تَامَّةٍ (ت. حسن عن انس)

RE. 426/14 (*Men salle'l-fecre fî cemâatin*) "Kim sabah namazını cemaatle camide kılarsa, (*sümme kaade yezküru'llàhe hattâ tatlua'ş-şems*) sonra Allah'ı zikrederek zamanını değerlendirmek sûretiyle, güneş doğup kerahat vakti çıkıncaya kadar otururs... (*Sümme sallâ rek'ateyn*) Kerahat vakti geçtikten sonra, kalkıp iki rekat namaz kılarsa; (*kânet lehû keecri hàccetin*

---

[136] Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.481, no:586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.9; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.808, no:21508; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.496, no:22727.

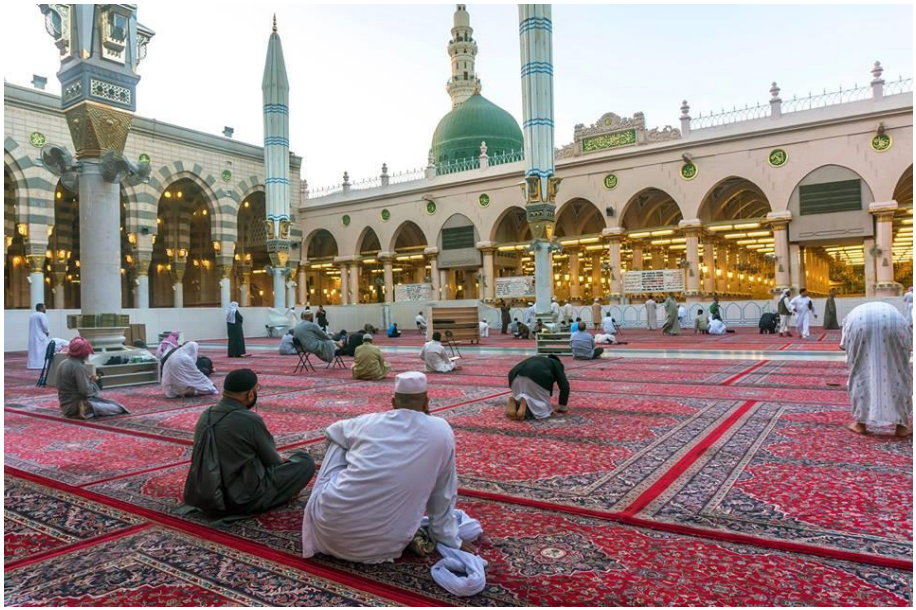

ve umretin tâmmetin, tâmmetin, tâmmeh) böyle oturmak, bu ibadeti yapmak, ona o gün tam bir hac ve umre yapmış gibi sevap kazandırır; tam bir hac ve umre yapmış gibi, tam bir hac ve umre yapmış gibi...” buyurmuşlar.

Bir kimse sabah namazını cemaatle camide kılar, işrak vaktine kadar camisinde oturur. İster Kur’an okur, ister tesbih çeker, ister uyuklar. Yatıp da uyuma değil ama böyle dalmış burada. Erkenden gelmiş ya, dayanamamış da dalmış öyle. Abdesti de bozulmadı, sadece daldı, uyukladı, işrak vaktini bekliyor. Bayram namazını kıldığımız vakit işrak vakti. O vakte kadar zikrullahla meşgul oluyor, Kur’an okuyor, tesbih çekiyor, bir şeyler yapıyor, yalvarıyor, yakarıyor vakit geliyor, iki rekat namaz kılıyor:

“—Yâ Rabbi! Sen kabul eyle, benim rızkımı da geniş eyle.” diyor, camisinden çıkıyor.

Allahu Teâlâ bunun rızkını geniş eder, buna hem de bir hac ve umre sevabı verir. Çünkü bu vazife borç değil. Borç olmayan bir vazifeyi yaptığından dolayı mükafaten onun bu yarım saatlik, üç çeyreklik bir ihtiyarı zahmet edip de ibadethanede durmasına mükafaten, Allah-u Teàlâ ona hem bir hac ve umre sevabını hiç

eksiksiz olarak veriyor hem de rızkına genişlikler veriyor.

Diyeceksin ki:

"—Rızık mademki taksimlidir, nasıl genişler?"

Çeşitli yolları var. Bir kere Cenâb-ı Hak sahibine bereket verir. O 10 kuruştur hep ama, o 10 kuruş bitmez bir paradır, bereketli bir paradır. İkincisi ona kanaat da verir, "Bu bana yeter" der. Onun için hayatı gayet daima mes'uddur, hiç sıkılmaz. Yorganına göre ayağını uzatmıştır, hiç bunalmaz. Öte tarafta 100 lira kazanır ama harcadığı bin lira… Bin lira yorganından çok dışarıda olduğu için 100 de kazansa yine sıkıntıdadır. Öteki 10 da kazansa yine rahattadır; çünkü kanaati vardır, yorganına göre ayağını uzatmasını bilmiş, öğrenmiştir.

Öyleyse siz sıkıldığınız vakitte başka yerde değil, ancak Allahu Celle ve A'lâ'nın taatiyle, Allah'tan korkmak suretiyle Allah'tan rızık isteyin!

Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَمَن يَتَّقِ اللهَ يَجْعَل لَّهُ مَخْرَجًا. وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَحْتَسِبُ

(اطلاق:٢-٣)

(*Ve men yettakı'llàhe yec'al lehû mahracen. Ve yerzukhü min haysü lâ yahtesib*) [Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder. Ona ummadığı yerden rızık verir.] (Talâk,65/2-3)

Bak burada çok incelik var: Hiç ummadığı yerden Allah ona rızık kapılarını açar.

Bir yerde okumuştum da bir büyük zatın eline, denizin içerisinden bir kaya parçası geçmiş. Kaya parçası nasılsa kopmuş, içerisinden bir kurt çıkmış.

Onu geçen biz de bir müşahede yaptık: Bir mermer parçası kesilen yerinden yarılmış, fakat içindeki kurda bir şey olmamış. Kurt mermerin içerisinde kendine göre geniş bir yer yapmış ve orada büyümüş. Epeyce büyük bir evi var mermerde, belli.

O adam da bakmış:

"—Bu denizin içinde, her tarafı kapalı kayanın içinde Allah bunu besliyor. Beni niçin beslemesin?" demiş.

Denizin içindeki kayanın içindeki mahlûkunu besleyen Allah,

daha ne kadar saklı yerlerde kulları varsa hepsine rızkını veriyor. Veriyor da bizim rızkımızı da muhakkak verir.

Onun için, sen onu takva ile talep et ki, ummadığın yerden sana rızıklarını ihsan etsin.

Bu âyet-i kerîme çok canlıdır. Siz takva sahibi olun, günahlardan korkun evâmir-i ilahiyeye imtisal edin, yasaklardan kaçının, bakınız Allah-u Teàlâ rızkınızda ne genişlikler verecektir. Hiç tecrübeye lüzum yok, söz Allah'ındır.

Allah'ın sözü tecrübe edilmeye kalkılır mı hiç? Allah esirgeye!

O şek olur, şekte de iman yoktur. İmanlılar şekten uzaktırlar. Madem ki Allah demiştir, o öyledir der.

h. Uhud Şehidlerini Ziyaret Edin!

İbn-i Sa'd, Ubeyd ibn-i Umeyr Rh.A'ten rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[137]

أَيُّهَا النَّاسُ، زُورُوهُمْ وَأْتُوهُمْ، وَسَلِّمُوا عَلَيْهِمْ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لاَ يُسَلِّمُ عَلَيْهِمْ مُسْلِمٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، إِلاَّ رَدُّوا عَلَيْهِ السَّلاَمَ، يَعْنِي شُهَدَاءِ أُحُدٍ (ابن سعد عن عبيد بن عمير مرسلا)

RE. 184/3 (*Eyyühe'n-nâsü, zûrûhüm ve ütûhüm, ve sellimû aleyhim, feve'llezî nefsî biyedihî, lâ yüsellimü aleyhim müslimün ilâ yevmi'l-kıyâmeti, illâ reddû aleyhi's-selâm, ya'nî şühedâi uhud.*)

Zûr, ziyaretten. (*Eyyühe'n-nâs, zûrûhüm ve ütûhüm*) "Ey insanlar onlara gidin ve onları ziyaret edin! (*Ve sellimû aleyhim*) Onlara selâm da verin! (*Feve'llezî nefsî bi-yedihî*) Nefsim yed-i kudretinde olan Allahu Celle ve A'lâ'ya kasem ederim ki, (*lâ yüsellimü aleyhim müslimün ilâ yevmi'l-kıyâmeti, illâ reddû*

[137] İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.III, s.121; Ubeyd ibn-i Umeyr Rh.A'ten.

aleyhi's-selâm) kıyamete kadar, bir müslüman onlara selâm verirse, selâmını alırlar. 'Ve aleyküm selâm!' diye karşılık verirler. (*Ya'nî şühedâi uhud*) Yâni Uhud şehidleri."

Arabistan'da, Medine'nin yakınında Uhud denilen bir mevki var, burada Mekkeli müşriklerle bir muharebe olmuştu. Hz. Hamza ile birlikte yetmiş kişi orada şehid olmuştu. Bugün oraya gidenler görürler, orada etrafı çevrili bir kabristan içerisinde yatıyorlar.

"—Uhud şehidlerine gidin, onları ziyaret edin, onlara selâm verin!" buyuruyor.

Eğer oradaysanız, onları ikide bir ziyaret edin. Hacca gittiğiniz vakitte de yalnız bir günde kalmayın, hemen elinizden gelirse her gün gidin. Orada çünkü kısa bir misafirsiniz, o kısa bir misafirliğinizde elinizden gelirse her gün gidin, onları bir ziyaret edin. Ve ziyaretinizle beraber onlara selâm verin."

Efendi kardeş! Çok rica ederim! Hayat hemen bugünün hayatı değil. Asıl hayat gözü yumduktan sonra olan ebedi hayat. Sen zannediyor musun ki insanlar buradan gözlerini yumunca mahvoldular, gittiler?

Hayır! Asıl hayat göz yumduktan sonra başlar. Bu yalancı hayat, bu muvakkat hayat… Kim ne olursa olsun, burada bir müddet kaldı mıydı, neticede ömür biter, o da gider. Gittikten sonra burada hayır kazandıysa ne mutlu ona… Şer kazandıysa ne yazık ona...

Bu ashabı kiram ki Uhud Muharebesi'nin şehidleri. Bunlar çok bahtiyar insanlar oldukları için Cenâb-ı Peygamber onların ziyaret edilmesini istemiştir. Bedir'inkiler de öyledir.

Bedir Muharebesi'nde bulunan ashabı kiramdan bazılarına bir şeyler söylemiş bazıları;

"—Bedir Harbine iştirak eden ashabıma laf yok!" demiş Rasûlüllah Efendimiz.

Çünkü o muharebeye iştirak edenlere, Allah-u Teâlâ tarafından beraat verilmişse, ne yapacaksınız sonra?

Binâen aleyh, ashabı kiramın şühedasının kıymetine paha biçilmez. Bu Uhud Muharebesi de böyle. Orada şehid oldular. Bu şehidlere karşı diyor ki:

"—Gidin ziyaret edin, onlara selâm verin!"

Bu selâmı alıp karşılık verdiklerini Efendimiz te'kid ile, yemin ile söylüyor. Ama sen duymazsın. Çünkü sağırlar duyuyor mu?

Sağır olan insanlarımız var mesela, duymaz. İşaret edeceksin onlara. Onlara göre biz de sağır mesabesindeyiz de duymuyoruz onları. Çünkü onlar başka âlemin insanı, biz başka âlemin insanıyız.

Onun için onların sözünü duyamıyoruz ama duyan kulaklar var. O duyan kulaklar diyor ki:

"—Muhakkak onlar size selâmınıza karşılık verirler."

Halbuki bir insan günde 20 kişiye selâm verirse ehli cennettir diyerekten de tebşir olunmuştur. Çünkü Selâm Allah'ın ismidir. Allah'ın selâmını hatırlıyoruz ve ona da hatırlatıyoruz. O da sana diyor ki:

"—*Ve aleyküm selâm.* Allah'ın selâmı senin de üzerine olsun!"

Yani Cenab-ı Hakk'ın ismi iki kere tekrarlanıyor iki tarafta… Onun ismi gönüllerde tazeleniyor. O selâm dolayısıyla Allah-u Teàlâ selâmına göre 10, 20, 30 sevap veriyor.

Selâm İslâmiyet'in ruhudur. O selâmın elden giderse,

İslâmiyet ruhsuz bir ceset gibidir. Onu ortadan kaldırmak, cansız bir İslâmiyet olur. Onun için Efendimiz'in sözüne dikkat buyurunuz.

Sahabe-i kiram ki, şimdi onlardan bir tanesi de Eyüp'te yatıyor; Hàlid ibn-i Zeyd Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri… Fakat bize ne yazık ki, o Rasûlüllah'ın misafir olduğu evinin sahibi, mihmandâr-ı Rasûlüllah olan zât ayağımızın dibinde de kaç defa gidiyoruz da ziyaret ediyoruz? Bir bahane olacak da gideceğiz. Medine-i Münevvere'de olsak halimiz yine bu... Çünkü gönüllerimiz daima dünyaya bağlanmış da ondan. Allah kusurumuzu affetsin…

Şimdi ashab-ı kirama selâm verdiğimiz vakitte, onlar bizim selâmımızı alır, karşılık verirse, ya Allah'ın Rasûlü'ne selâm verdiğimiz vakitte ne olur?

Ashab-ı kiram duyuyorlar, hayatları var demek ki… Hayatı olmayan insan duyar mı, selâma karşılık verebilir mi?

"—Veremez."

Demek ki onun bir hayatı var, ona hayat-ı mâneviye diyorlar.

Biz uykudayken, ölümün bir eşidir uyku; bir şeyden haberimiz

yok ama rüya görüyoruz. Rüyamızda bize söylenen sözleri duyuyoruz ve birileriyle konuşuyoruz. Ama ölü gibi yatakta uyuyoruz, hiçbir şeyden de haberimiz yok. Sabahleyin kalktığımız vakitte, "Ben böyle bir rüya gördüm!" diyerek nakil de edebiliyoruz. Hafızamızda demek saklanmış o rüya…

Demek ki bunun böyle bir misali var. İşte onlar da ahiret âleminin insanları, bizim selâmımıza karşılık veriyorlar, "*Ve aleyküm selâm!*" diyorlar. Onların o selâmlarına mazhar olabilmek, iltifatlarına mazhar olabilmek en büyük bahtiyarlıklardan birisidir.

Onun için biz meselâ bazen Konya'ya gideriz, meşhur olan büyük zatların kabirlerini ziyaret ederiz. Niçin?

O büyüğe bir selâm verelim de, onu memnun edelim diye. Ona buradan verdiğimiz selâm da gidiyor ama, bir insana mektup yazmak suretiyle selâm göndermek başka, bir de kapısını çalıp da;

"—*Es-selâmü aleyküm*, filan efendi ben geldim!" diyerek bir hediyeyle onun evine gitmek yine başka.

Onun başına gider bir Kur'an okursan, bir de selâm verirsen elbette bunun mükâfatını daha fazlasıyla alırsın.

Onun için, Medine-i Münevvere'de oturan kimseler ne bahtiyar insanlardır ki, onlar her gün sabah akşam Rasûlüllah'ın huzurundan geçerler, ona selâm verirler. Ta'zim ile huzurunda durur, selâmını da verir, geçer. Mukabilinde Rasûlüllah'ın da onların selâmına karşılık verir. Rasûlüllah'ın selâmını alabilmek de ne büyük bir devlettir.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Dünyanın fâni, ahiretin bâki olduğunu öğrenip, hayatını ona göre tanzim edebilmek imkânlarını cümle Ümmeti Muhammed'e, bizlere de bahş ve ihsan buyursun...

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

16. EBDALLARIN ÖZELLİKLERİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

اَللَّهُمَّ أَعِنْهُ وأَعِنْ بِهِ ، وَارْحَمْهُ وَارْحَمْ بِهِ ، وانْصُرْهُ وانْصُرْ

بِهِ. اَللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالاَهُ ، وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ ؛ يَعْنِي عَلِيًّا

(طب. عن ابن عباس)

RE. 186/1 (*Allàhümme einhu ve ein bihî, ve'rhamhu ve'rham bihî, ve'nsurhu ve'nsur bihî. Allàhümme vâli men vâlâhu, ve àdi men àdâhu, ya'nî aliyyen.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Peygamber SAS'in Hz. Ali'ye Duası

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[138]

اَللَّهُمَّ أَعِنْهُ وأَعِنْ بِهِ ، وارحمهُ وارحمْ بِهِ ، وانصرهُ وانصرْ بِهِ. اَللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالاهُ ، وعَادِ مَنْ عَاداهُ ؛ يَعْنِي عَلِيًّا

(طب. عن ابن عباس)

RE. 186/1 (*Allàhümme einhu ve ein bihî, ve'rhamhu ve'rham bihî, ve'nsurhu ve'nsur bihî. Allàhümme vâli men vâlâhu, ve àdi men àdâhu, ya'nî aliyyen.*)

(*Allàhümme*) "Ey benim Allah'ım, Rabbim! (*Einhu*) Ona yardım eyle, (*ve ein bihî*) ve onunla yardım sağla." Kime?.. Müslümanlara, İslâm'a. Yâni ona, kendisine bizzat yardımcı ol; hem de onun vasıtasıyla İslâm'a yardım eyle... (*Ve'rhamhu*) "Ona rahmetinle, merhametinle muamele eyle, (*ve'rham bihî*) ve onun vasıtasıyla İslâm'a ve müslümanlara rahmeyle, merhamet eyle... (*Ve'nsurhu*) Ve ona yardım eyle yâ Rabbi; (*ve'nsur bihî*) ve onun vasıtasıyla, onun çalışmalarıyla İslâm'a ve müslümanlara yardım eyle yâ Rabbi, nusret ver yâ Rabbi!"

(*Allàhümme vâli men vâlâhu*) "Yâ Rabbi, onu sevenleri sen de sev; (*ve àdi men àdâhu*) onunla adâvet edenlere, düşmanlık edenlere sen de düşmanlık eyle yâ Rabbi!.." diye böylece mübarek ağzıyla Peygamber Efendimiz dua etmiş. Kime?.. (*Ya'ni aliyyen*) Hazret-i Ali RA Efendimiz Kerrema'llàhu Vecheh Hazretleri'ne.

b. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i Sevmek

İbn-i Ebî Şeybe ve Taberânî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet

---

[138] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.122, no:12653; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.499, no:2037; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.911, no:32954; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.128, no:4855.

etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[139]

اَللَّـهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُمَا ، فَأَحِبَّهُمَا ؛ وأَحِبَّ مَنْ يُحِبُّهُمَا ؛ وأَبْغِضْ مَنْ أَبْغَضَهُمَا ؛ يَعْنِي الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ (ش. طب. عن أبي هريرة)

RE. 186/2 (*Allàhümme innî uhibbühümâ, feehibbehümâ; ve ehibbe men yuhibbühümâ; ve ebgıd men ebgadahümâ; ya'ni'l-hasene ve'l-huseyn.*)

(*Allàhümme*) "Yâ Rabbi, (*innî uhibbühümâ*) hiç şüphe yok ki, muhakkak ki ben bu ikisini seviyorum. (*Feehibbehümâ*) Sen de bu ikisini sev yâ Rabbi!.."

(*Ve ehibbe men yuhibbühümâ*) "Bu ikisini seveni de sev yâ Rabbi! (*Ve ebgıd men ebgadahümâ*) Bu ikisine buğz edene de buğz et yâ Rabbi!.."

Ne mutlu o iki kişiye ki, Rasûlüllah SAS, "Ben bunları seviyorum!" diyor. Allah'a da dua ediyor, "Yâ Rabbi, sen de bu ikisini sev!" diyor. "Bunları sevenleri de sev!" diyor. "Bunlara buğz edenlere de buğz et!" diyor.

Kim bunlar, kimmiş bu mübarekler: (*Ya'ni'l-hasene ve'l-huseyne*) "Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin..." Peygamber

---

[139] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.49, no:2651; Ebû Hüreyre RA'dan.

Lafız farkıyla: Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1369, no:3537; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.656, no:3769; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.422, no:6967; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.39, no:2618; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.379, no:32183; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.53, no:8183; İbn-i Amr Şeybânî, el-Âhàd ve'l-Mesânî, c.I, s.326, no:449; İbn-i Esîr, Üsdü'l-Gàbe, c.I, s.259; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.II, s.69; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.IV, s.62: Ahmed ibn-i Hanbel, *İlel*, c.III, s.81, no:4275; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.II, s.340; İbn-i Hacer, *Lisânü'l Mîzan* c.4, s.253, no:689; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.187, no:688; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.47; Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.661, no:3782; Berâ ibn-i Àzib RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.217, no:1820; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.378, no:32175; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.32, no:2587; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.50, no:26; Ya'lâ ibn-i Mürre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.223, no:34279; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.180, no:4967.

Efendimiz'in kızı Fâtıma Anamız'dan ve Hazret-i Ali'den olma iki torunu. Rasûlüllah SAS Efendimiz Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin'e böyle dua eylemiş.

c. Peygamber SAS'in Hz. Abbas'a Duası

Üçüncüsünde de Hz. Abbas RA Efendimiz'in kendisine ve çocuklarına dua ediyor.

İbn-i Asâkir, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan, o da babasından rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[140]

اَللَّهُمَّ انْصُرِ الْعَبَّاسَ وَوَلَدَ الْعَبَّاسِ ثَلاثًا ؛ يَا عَمُّ ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْمَهْدِي

مِنْ وَلَدِكَ مُوَفَّقًا ، رَاضِيًا ، مَرْضِيًّا (الهيثم بن كليب ، كر. عن عبد الله

بن عباس عن أبيه ، وسند رجاله ثقات)

RE. 186/3 (*Allàhümme'nsur el-abbâse ve velede'l-abbâsi selâsen; yâ ammu, emâ alimte enne'l-mehdi min veledike, muvaffakan, râdıyen, merdıyyen.*)

(*Allàhümme'nsur el-abbâse ve velede'l-abbâsi*) "Yâ Rabbi, Abbas'a ve Abbas'ın evladına yardım et! (*Selâsen*) Üç defa söyledi. (*Yâ ammu*) Ey amca! (*Emâ alimte enne'l-mehdi min veledike*) Bildin mi, Mehdi senin sülâlendendir. (*Muvaffakan*) Muvaffak oalacaktır, (*Râdıyen*) Allah'tan razı olacaktır. (*Merdıyyen*) Allah da ondan razı olacaktır."

d. Peygamber SAS'in Bazı Ashabı İçin Dua Etmesi

İbn-i Asâkir, İbn-i Yuhàmir Rh.A'ten rivayet etmiş.

---

[140] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVI, s.299; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan, o da babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.585, no:39655; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXV, s.286, no:38217.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[141]

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَبِي بَكْرٍ ، فَإِنَّهُ يُحِبُّكَ وَيُحِبُّ رَسُولَكَ ؛ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عُمَرَ ، فَإِنَّهُ يُحِبُّكَ وَيُحِبُّ رَسُولَكَ ؛ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عُثْمَانَ ، فَإِنَّهُ يُحِبُّكَ وَيُحِبُّ رَسُولَكَ ؛ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ ، فَإِنَّهُ يُحِبُّكَ وَيُحِبُّ رَسُولَكَ ؛ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ، فَإِنَّهُ يُحِبُّكَ وَيُحِبُّ رَسُولَكَ (كر. عن ابن يخامر مرسلا)

RE. 186/4 (*Allàhümme salli alâ ebî bekrin, feinnehû yühibbüke ve yühibbü rasûleke; allàhümme salli alâ umerâ, feinnehû yühibbüke ve yühibbü rasûleke; allàhümme salli alâ usmâne, feinnehû yühibbüke ve yühibbü rasûleke; allàhümme salli alâ ebî ubeydete'bni'l-cerrâhi, feinnehû yühibbüke ve yühibbü rasûleke; allàhümme salli alâ amri'bni'l-âsi, feinnehu yühibbüke ve yühibbü rasûleke.*)

(*Allàhümme salli alâ ebî bekrin*) Yâ Rabbi, Hz. Ebû Bekir'e rahmet et; (*feinnehu yühibbüke ve yühibbü rasûleke*) zira o seni de, Rasulünü de sever. (*Allàhümme salli alâ umerâ*) Yâ Rabbi, Hz. Ömer'e rahmet et; (*feinnehû yühibbüke ve yühibbü rasûleke*) zira o seni de, Rasulünü de sever. (*Allàhümme salli alâ usmâne*) Yâ Rabbi, Hz. Osman'a rahmet et; (*feinnehû yühibbüke ve yühibbü rasûleke*) zira o seni de, Rasulünü de sever.

(*Allàhümme salli alâ ebî ubeydete'bni'l-cerrâhi*) Yâ Rabbi, Hz. Ebû Ubeyde ibni'l-Cerrah'a rahmet et; (*feinnehû yühibbüke ve yühibbü rasûleke*) zira o seni de, Rasûlünü de sever. (*Allàhümme salli alâ amri'bni'l-âsi*) Yâ Rabbi, Hz. Amr ibn-i As'a rahmet et; (*feinnehû yühibbüke ve yühibbü rasûleke*) zira o seni de, Rasûlünü de sever."

---

[141] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVI, s.136; İbn-i Yuhàmir Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.757, no:3368; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.240, no:5102.

e. Rasûlüllah SAS'in Ümmeti İçin Duası

İbn-i Adiy, Taberânî ve Beyhakî, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[142]

اَللَّهُمَّ مَنْ آمَنَ بِي ، وَصَدَّقَنِي ، وَعَلِمَ أَنَّ مَا جِئْتُ بِهِ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ ، فَأَقِلَّ مَالَهُ ، وَوَلَدَهُ ،وَعَجِّلْ قَبْضَهُ ؛ اَللَّهُمَّ وَحَبِّبْ إِلَيْهِ لِقَاءَكَ ، وَعَجِّلْ لَهُ الْقَضَاءَ ؛ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِي ، وَلَمْ يُصَدِّقْنِي ، وَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ مَا جِئْتُ بِهِ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ ؛ فَأَكْثِرْ مَالَهُ ، وَوَلَدَهُ ، وَأَطِلْ عُمْرَهُ (عد. طب. هب. عن معاذ)

RE. 186/5 (*Allàhümme men âmene bî, ve saddekanî, ve şehide enne mâ ci'tü bihi'l-hakku min indike, feakılle mâlehû, ve veledehû, ve accil kabdahû; allàhümme ve habbib ileyhi likàeke, ve accil lehû'l-kadàe; ve men lem yü'min bî, ve lem yüsaddıknî, ve lem ya'lem enne mâ ci'tü bihi'l-hakku min indike; feeksir mâlehû, ve veledehû, ve atil umrahû.*)

(*Allàhümme men âmene bî*) "Yâ Rabbi, kim ki bana inanır, (*ve saddekanî*) beni tasdik eder, (*ve şehide enne mâ ci'tü bihi'l-hakku min indike*) ve senden bana gelen kitabın hak olduğuna şehadet

---

[142] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.85, no:161; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.V, s.118; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.175, no:1476; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.162, no:4123; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.113, no:1607; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.319, no:10445; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.VI, s.7, no:2523; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.339, no:674; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.506, no:2069; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVI, s.304; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXII, s.187, no:4428; Amr ibn-i Gaylan es-Sakafî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.189, no:6095; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.264, no:5153.

ederse; (*feakılle mâlehû, ve veledehû*) sen onun malını da, çocuklarını da az eyle! (*Ve accil kabdahû*) Ruhunu da erken kabzet! (*Allàhümme ve habbib ileyhi likàeke*) Yâ Rabbi, ona sana kavuşmayı sevdir, (*ve accil lehû'l-kadàe*) ölümünü de çabuklaştır."

(*Ve men lem yü'min bî, ve lem yüsaddıknî*) "Kim de bana inanmaz ve beni tasdik etmezse, (*ve lem ya'lem enne mâ ci'tü bihi'l-hakku min indike*) senin katından getirdiğim kitabın hak olduğunu da bilmezse, (*feeksir mâlehû, ve veledehû*) onun malını ve çocuklarını çoğalt, (*ve atil umrahû*) ömrünü de uzun et!"

Bu hadîs-i şerîfte Cenâb-ı Peygamber Efendimiz, kendisine iman edenler, tasdik edenler ve Cenâb-ı Hak tarafından gönderilen Kur'ân-ı Azimüşşan'a inananlar, şahitlik edenler için dua ediyor:

"—Yâ Rabbi, onun malını az et, çoluk çocuğunu da az et ve onun çabucak âhirete göçmesini takdir eyle, erken gitsin ahirete… Ona sana gelmeyi sevdir, bir an evvel Allah'a kavuşmayı sevenlerden eyle… O hususta da hükmünü çabuklaştır." diyor.

İkincisi:

"—Bana imanı yoksa, beni tasdik etmiyorsa, getirdiğime de, Hak tarafından gönderilene de inancı yoksa, bilmiyorsa onu, onun da malını çok et, çocuklarını da çok et, ömrünü de uzun eyle!" diyor.

Rahmetlik babamın komşuları varmış. Mâlum o zamanlar Ermeniler, Yahudiler çoktu ortada... Onlara dua ederken böyle dua edermiş:

"—Allah malınızı çok etsin, ömrünüzü de uzun etsin!" dermiş.

Yanında duranlar da demişler ki:

"—Hocaefendi ne yapıyorsun sen?"

"—Ha, onların azaplarının artması içindir o. Onlara hayır değildir o dua, onların ömürleri arttıkça azapları artar." demiş.

f. Peygamber SAS'in Kureyş İçin Duası

Hatîb-i Bağdâdî ve İbn-i Asâkir Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[143]

اَللّٰهُمَّ اهْدِ قُرَيْشًا ، فَإِنَّ عَالِمَهَا يَمْلأُ طِبَاقَ الأَرْضِ عِلْمًا ؛ اَللّٰهُمَّ

كَمَا أَذَقْتَهُمْ عَذَابًا ، فَأَذِقْهُمْ نَوَالاً (خط. كر. عن أبي هريرة)

RE. 186/6 (*Allàhümme'hdi kureyşen, feinne âlimehâ yemleü tıbâka'l-ardı ilmen; allàhümme kemâ ezaktehüm azâben, feezikhüm nevâlen.*)

(*Allàhümme'hdi kureyşen*) "Yâ Rabbi, Kureyş'e hidayet et; (*feinne âlimehâ yemleü tıbâka'l-ardı ilmen*) çünkü onların alimi, arzı ilimle dolduracaktır. (*Allàhümme kemâ ezaktehüm azâben, feezikhüm nevâlen*) Yâ Rabbi, onlara dünyevi azabı tattırdığın gibi nimetini de tattır!"

Kureyş mâlum Rasûlüllah SAS'in kabilesi.

"—Kureyş kabilesinin alimine, ki o kabiledeki alim yeryüzünü ilimle dolduracak. Yâ Rabbi! Ona ihsanını ve fethini arttır." buyuruyor.

Bundan muradın İmam Şâfiî olduğunu söylüyorlar. Çünkü Kureyş'te ondan başka alim yokmuş ve onun kadar yüksek bir alim de olmadığı için, bu İmam Şâfiî'nin medh ü senasıdır diyorlar.

Yine bir tane daha var. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[144]

لَوْ كَانَ الإِيْمَانُ عِنْدَ الثُّرَيَّا لَتَنَاوَلَهُ رِجَالٌ مِنْ فَارِسَ

(خ. م. ت. عن أبى هريرة)

(*Lev kâne'l-îmânü inde's-süreyyâ*) "Eğer iman Süreyyâ

---

[143] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.61, no:454; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.326; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIV, s.364; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.25, no:33806; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.214, no:5054.

[144] Buhàrî, *Sahîh*, c.XV, s.176, no:4518; Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.383, no:35125; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.125, no:3232; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.417, o:9396; Ebû Hüreyre RA'dan.

yıldızında olsa, (*letenâvelehû ricâlün min fârisin.*) Farslardan bir kimse elbette alıp getirir."

Bu da Hz. Ebû Hanife'ye ait.

Bir de Hz. İmam Mâlik'e ait var. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[145]

يُوشِكُ أَنْ يَضْرِبَ النَّاسُ أَكْبَادَ الإِبِلِ يَطْلُبُونَ الْعِلْمَ ، فَلاَ يَجِدُونَ

أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْ عَالِمِ الْمَدِينَةِ (ت. ق. ك. عن أبي هريرة)

(*Yûşikü en yadribe'n-nâsü ekbâde'l-ibili yatlübûne'l-ilme*) "Öyle zaman gelecek ki, insanlar ilim tahsili yolunda develeri yoracaklar; (*felâ yecidûne ehaden a'leme min àlimi'l-medîneti*) fakat Medine aliminden daha iyi bilen bir alim, bulamayacaklar."

Medine'de İmam Mâlik var o zamanlarda.

Allah şefaatlerine nâil eylesin…

g. Peygamber SAS'in Hz. Muaviye'ye Duası

Tirmizî, Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî, Ebû Nuaym ve İbn-i Asâkir, Abdurrahman ibn-i Ebî Umeyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[146]

اَللَّهُمَّ عَلِّمْهُ الْعِلْمَ ، وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا ، وَاهْدِهِ وَاهْدِ بِهِ ؛ قَالَهُ لِمُعَاوِيَةَ

---

[145] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.293, no:2604; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVII, s.117; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.168, no:307; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.489, no:4291; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.385, no:1681; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.474, no:8935; *Müsnedü'l-Hamîdî*, c.II, s.485, no:1147; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.9, no:3382; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.376, no:3409; Ebû Hüreyre RA'dan.

[146] Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.331, no:3777; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.216, no:17926; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIX, s.80; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.190, no:334; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.358; Abdurrahman ibn-i Ebî Umeyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.749, no:33658; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.249, no:5116.

(حم . ت. حسن غريب ، طس. حل. وتمام ، كر. عن عبد الرحمن بن أبي عميرة)

RE. 186/8 (*Allàhümme allimhü'l-ilme, ve'calhu hâdiyen mehdiyyen, ve'hdihi ve'hdi bihî; kàlehu li-muâviyete.*)

Bu da Hz. Muaviye'ye Rasûlüllah SAS'in duasıdır.

(*Allàhümme allimhü'l-ilme*) "Yâ Rabbi, ona ilim öğret, (*ve'calhu hâdiyen mehdiyyen*) onu hidayet rehberi ve mehdi kıl! (*Ve'hdihi ve'hdi bihî*) Ona hidayet et ve onun sebebiyle de hidayet ver." (*Kàlehu li-muâviyete*) "Hz. Muaviye RA için böyle dua etti.

h. Rüzgâra Karşı Dua

Hàkim, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[147]

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الرِّيحِ ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَجِيءُ بِهِ مِنَ الرِّيحِ ، وَمِنَ الرِّيحِ الشِّمَالِ ، فَإِنَّهَا الرِّيحُ الْعَقِيمُ (ك ، عن جابر)

RE. 186/9 (*Allàhümme innî eûzü bike min şerri'r-rîhi, ve min şerri mâ yecîü bihi'r-rîhi, ve mine'r-rîhi'ş-şimâli, feinnehe'r-rîhu'l-akîmü.*)

Rîh yani rüzgâr.

(*Allàhümme innî eûzü bike min şerri'r-rîhi*) "Yâ Rabbi, rüzgârın şerrinden sana sığınırım. (*Ve min şerri mâ yecîü bihi'r-rîhi*) Rüzgarla gelecek şeyin şerrinden de sana sığınırım. (*Ve mine'r-rîhi'ş-şimâli, feinnehe'r-rîhu'l-akîmü*) Ve bilhassa Ad kavmini helâk eden şimal rüzgârından sana sığınırım."

Burada Cenâb-ı Peygamber bize dua ta'lim ediyor ki, böyle sıkıntılı vakitlerinizde, âfâtı gösteren hallerde Cenâb-ı Hakk'a böyle dua ediniz. Gerek rüzgâr, gerek sağanak halindeki yağmur.

---

[147] Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.507, no:3739; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.831, no:21582; Câmiü'l-Ehàdîs, c.VI, s.206, no:5031.

İşte bazı rüzgârlar oluyor ya, tufan halinde binaları uçuruyor filan. Öyle bir halde Cenâb-ı Hakk'a böyle sığınınız diye bir dua talim etmiş.

i. Allahım, Ölümü Bana Kolaylaştır!

İbn-i Ebi'd-Dünya, Tuğmetü'bnü Gaylan RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[148]

اَللَّهُمَّ إِنَّكَ تَأْخُذُ الرُّوحَ مِنْ بَيْنِ الْعَصَبِ ، وَالْقَصَبِ (أَيِّ الْعِظَامِ)
وَالأَنَامِلِ ، اَللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى الْمَوْتِ ، وَهَوِّنْهُ عَلَيَّ (ابن أبي الدنيا
عن طعمة بن غيلان)

RE. 186/10 (*Allàhümme inneke te'huzü'r-rûha min beyni'l-asabi ve'l-kasabi —eyyi'l-izàmi— ve'l-enâmili; allàhümme einnî ale'l-mevti, ve hevvinhu aleyye.*)

Bu da Cenâb-ı Peygamberimizin bir duasıdır.

(*Allàhümme inneke te'huzü'r-rûha*) "Yâ Rabbi, sen ruhu yani canı alırsın; (*min beyni'l-asabi ve'l-kasabi, eyyi'l-izàmi*) sinirlerle kemiklerin içerisinden, (*ve'l-enâmili.*) parmak uçlarının arasından…" Yani vücudun nesi varsa o azalardan can çekilir. Onu alan Hz. Allah.

(*Allàhümme einnî ale'l-mevti*) "Yâ Rabbi! O anda benim ölümüm üzerine bana yardım eyle! (*Ve hevvinhu aleyye*) Ölümü bana kolaylaştır."

Peygamber SAS de o andaki ölümün şiddeti, dehşeti karşısında Cenâb-ı Hakk'a böylece iltica ediyor. Siz de böyle deyiniz, Cenâb-ı Hakk'a iltica ediniz. O an başka ana benzemez.

O bizim mesela senelerden beri böyle beraber yaşadığımız, yani bizim asıl can kısmımız bizden ayrılıyor ceset kalıyor. Cesette de iş yok. O bizden ayrılırken, nasıl bir ayrılış ile ayrılıyorsa, kolay bir şey değildir o.

---

[148] *Kenzü'l-Ummâl*, c.İİ, s.204, no:3768; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.172, no:4951.

Ölülerin başında bulunmayı tavsiye eder.

"—Ölürken ölünün başında bulununuz, ibret alırsınız. Ölü can verirken bakalım nasıl can verir, kolay mı çıkıyor can?"

Bazı adamdan kolay çıkar ama bazısınınki de çok zor çıkar. Onun için ölenin başında dururken, "Acaba benim halim ne olacak?" diyerek ibret alırsın.

"—Cenaze de yıkayınız. Cenazeyi yıkarken cenazenin hâlinden ibret alırsın da, ya bir korku gelir ya bir utanma gelir de, Allahu Teâlâ'ya dönmeye vesile olur."

"—Cenazelere de iştirak ediniz. Mezarlıklara gidiniz, oradaki ölülerden ibret alırsınız. Oraya götürdüğünüz ölüden de ibret alırsınız. Bu ibret nazarları ile buralarda bulunursanız, olur ki sizin de tevbekâr olmanıza ve Hakk'a dönmenize vesile olur."

Bunları yapın!

Cuma günü gusül edin! Yalnız cuma günü oruç mekruhtur ama cumanın yanına perşembeyi yahut cumartesiyi de katmak suretiyle cuma günü oruç tutarsanız, bir de oruçlu olduğunuz halde cenaze namazı kılabilirseniz, bir de bir sadaka verebilirseniz, o gün bir de 20 kişiye selâm verdiniz miydi, o da

inşaallah ehl-i cennet olmanıza delâlet eden alâmetlerdendir.

Ölüm hali için:

اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي الْمَوْتِ ، وَفِيمَا بَعْدَ الْمَوْتِ . اَللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَكَرَاتِ الْمَوْتِ ، وَلَا تُعَذِّبْنَا بَعْدَ الْمَوْتِ

(*Allàhümme bârik lenâ fi'l-mevti, ve fîmâ ba'de'l-mevt. Allàhümme hevvin aleynâ sekerâtü'l-mevti, ve lâ tuazzibnâ ba'de'l-mevti.*) [Allahım, bize ölümü mübârek kıl ve ölümden sonrasını mübarek kıl! Allahım, bize ölüm sarhoşluğunu, can vermeyi kolaylaştır ve ölümden sonra bize azab etme!][149] diye dua edin!

Bunu, *Hizb-i A'zam*'da 25 kere her gün okumayı tavsiye etmiştir. Bunu söyleyen zât hatırıma gelmedi.

Yani ölümün zorluğunu çekmemek için, ölürken tatlı bir ölümle, rahat bir ölümle ölmek için duaları vaktiyle yapmak lazım. Ölürken yapacağın dua bu kadar olur. Ama ölmezden evvel yaparsan bu duaları ölüme karşı da bir hazırlıkta bulunmuş olursun, ölüm de bakarsın kolaylıkla insandan gelir geçer.

Hatta şöyle deniyor, yani anne karnından dünyaya geldik ya, dünyadan âhirete göçüş de böyledir diyor. Ana rahminden kurtulan bir insanın nasıl dünyaya geldiği vakitte bir sevinci var. Kurtuluyor ve günden güne yetişiyor ve dünyada rahatlık güzelleşiyor. Dünyadan da âhirete göçüş, tıpkı ana rahminden çocuğun dünyaya gelmesi gibidir. Dünyadan da çıkıyoruz, hemen âhirete geçiyoruz.

Kalbin içine işlerse, içeri işlemişse bu iman. O zamandan sonra dünyaya hiç metelik vermez, sevmez dünyayı. Öyle bir ilim, ilm-i ezeli insanda hasıl olur ki, Allah-u Teâlâ'nın dediğinden başka bir şey olmayacağına kanaat-ı kâmilesi vardır. Dünya dese ki:

"—Bu böyle olacak."

"—Hayır, Allah-u Teàlâ nasıl dediyse öyle olacaktır." der. "O'nun dediğinden başkası olmaz." der, o kanaat içine yerleşir.

---

[149] Mehmed Zâhid Kotku, *Dualar ve Zikirler*, s.19.

Bunun gelişmesi imanın içeriye yerleşmesine bağlı. İman içeriye sindi mi, bütün azalarına sindi miydi, artık ona taş çatlasa, Allah'ın dediğinden gayrisine inandıramazsın.

İmam Gazâlî diyor ki;

"Allah-u Teàlâ'nın kullarına en büyük mevhibesi, ihsanı:

1. (*Er-rıdà bi'l-kadâ*) "Kaza-i ilahiyeye razı olabilmesi."

2. (*Ve's-sabru inde nuzûli'l-belâi*) "Belâ geldiği zaman sabredebilmesi."

Dünyada hiç kimse belâdan da hâlî değildir her an. Bu belalar geldiği vakitte de bunlara karşı sabredebilmek, o da Allah-u Teàlâ'nın kullarına vermiş olduğu ihsan-ı ilahiyedir."

3. (*Ve't-tevekkülü ale'llàhi inde'ş-şedâidi*) "Musibetler indiğinde, gerek muharebe, gerek sıkıntı, kıtlık felaketler indiğinde Allah-u Teàlâ'ya dua edip dayanabilmek."

Bunlar Allah-u Teâlâ'nın kullarına in'amı ve ihsanıdır. İman içeriye yerleştikten sonra olur bunlar. Eğer iman içeriye yerleşmedi ise bunlar olamaz.

Burada da şunu söylemiş. Peygamber SAS böyle dua edince Hz Fatıma RA da, Hz. Âişe Validemiz de başında bulunuyor. Efendimiz de sekerât-i mevt halinde… Yanında bir tas var, tasın içinde su var. Elinde de misvakları, iki de bir misvaklanıyorlar. Ve o sudan alıp böyle yüzlerinde filan serinlemek için sürüyorlar da, Hz. Fatıma:

"—Ah babacığım! Sen bir peygamberken ne kadar böyle acı çekiyorsun, bu hâle dayanılır mı?" gibi bir teessür gösterdi de;

"—Bu andan sonra baban için hiçbir sıkıntı yoktur kızım. Ailemin içerisinden en evvel bana gelecek de sen olacaksın!" diye onu teskin etmişti.

Enbiyalara ölüm neden böyle şiddetli oluyor?

Bu zannetmeyiniz ki onların kusurlarından veyahut eksikliklerinden dolayıdır. Onların derecelerinin yükselmesi ve faziletlerinin kemâle ulaşması içindir bu şiddetli mevt… Ne noksanlıktır ne de azaptır.

İstediği kuluna gayet hafif bir ölüm verir, hiç anlamaz. İstediği kuluna da biraz çektirir, şiddetlendirir, hikmet-i ilahiyesidir. Bırakıvermez. Kulunun hâline ne münasip ise onun Cenâb-ı Hak

öyle yapar. Kafirin ölümü şiddetli olur."

Onun azabının şiddeti için ona böyle teşdid eder, zorlandırır. Bazen günahkarlara da, onun günahlarına kefaret olsun diyerekten böyle şiddetli bir azap verir. O ölüm halinde çektikleri ile, çektiği sıkıntılar ile günahları silinir.

Üçüncüsü, günahı da yok ama yine çekiyor. O da hasenatının yüksekliği için, derecelerinin yüksekliği için, bazen kullarına böyle yapar. Bazen de peygamberlere, halka hüccet olsun diyerekten böyle yapar. Hikmetine kimsenin aklı ermez.

j. Yâ Rabbi, Kabrimi Put Edindirme!

Abdü'r-Rezzak, Zeyd ibn-i Eslem RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[150]

اَللَّهُمَّ لاَ تَجْعَلْ قَبْرِي وَثَنًا يُصَلَّى إِلَيْه ، فَإِنَّهُ اشْتَدَّ غَضَبَ اللهُ عَلَى قَوْم

اِتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ (عبد الرزاق عن زبير بن أسلم مرسلا)

RE. 187/1 (*Allàhümme lâ tec'al kabrî vesenen yusallâ ileyhi, feinnehu'ştedde gadaba'llàhu alâ kavmin, ittehazû kubûra enbiyâihim mesâcide*.)

Yine burada SAS'in bir duası daha var ki:

(*Allàhümme lâ tec'al kabrî vesenen yusallâ ileyhi*) "Yâ Rabbi, kabrimi kendisine karşı namaz kılınan bir put yapma! Putların karşısında nasıl eğiliyorlar, benim kabrime de gelip böyle yapmasınlar ümmetim."

(*Feinnehu'ştedde gadaba'llàhu alâ kavmin*, *ittehazû kubûra enbiyâihim mesâcide*) "Peygamberlerinin kabirlerini mescid edinen kavme karşı Allah'ın gazabı şiddetli olur."

Biliyor Rasûlullah Efendimiz. Mesela ben bir tanesine rast geldim, adam kıble dururken Rasûlullah'ın mescidine karşı

---

[150] Mâlik, *Muvatta'*, c.II, s.241, no:594; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.375, no:7626; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.I, s..406, no:1587; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.II, s.241; Zeyd ibn-i Eslem RA'dan.

namaz kılıyordu. Ya bilmediğinden kılıyor, ya zavallılığından. Rasûlüllah'ı daha üstün görmek suretiyle kıbleyi bırakmış, ona karşı namaz kılıyor. Buna karşı da Cenâb-ı Peygamber böyle dua yapmış,

Geçen sene Sivas'ın bir kazasından, adı aklıma gelmedi, bir misafirimiz gelmişti. O demişti ki;

"—Bizim orada birtakım insanlar var, kıbleye karşı namaz kılmazlar da, şeyhlerinin bulunduğu tarafa namaz kılıyorlar." dedi.

O adamdan duyduğumu naklediyorum. Şu bâtıl şeyler o kadar bizim içimize yayılmıştır ki, Allah onlardan cümlemizi muhafaza etsin…

k. Ümmet-i Muhammed'in Gàlip Olması

Bu hadîs-i şerîf muharebeler hakkında. Zaman-ı Peygamberî'de 27 tane muharebe oldu.

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, Hâkim, Dârimî, Begavî, Taberânî, İbn-i Hibbân ve Ziyâü'l-Makdîsî, Selemetü'bnü Nüfeyl el-Kindî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[151]

اَلآْنَ جَاءَ الْقِتَالُ ، وَلاَ يَزَالُ مِنْ أُمَّتِي أُمَّةٌ يُقَاتِلُونَ عَلَى الْحَقِّ ، ظَاهِرَةٌ

عَلَى النَّاسِ ، وَيُزِيغُ اللهُ لَهُمْ قُلُوبَ أَقْوَامٍ ، فَيُقَاتِلُونَهُمْ وَيَرْزُقُهُمْ اللهُ مِنْهُمْ ،

حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللهِ وَهُمْ عَلَى ذٰلِكَ ، وَعُقْرُ دَارِ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَئِذٍ الشَّامُ ؛

وَالْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ؛ وَهُوَ يُوحَى إِلَيَّ أَنِّي

---

[151] Neseî, *Sünen*, c.XI, s.308, no:3505; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.25, no:4401; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.104, no:17006; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.I, s.117;

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.178, no:34553; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.480, no:10079.

مَقْبُوضٌ غَيْرَ مُلَبَّثٍ ، وَأَنْتُمْ تَتَّبِعُونِي أَفْنَادًا ، يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ ،

وَبَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ مُوتَانٌ شَدِيدٌ ، وَبَعْدَهُ سَنَوَاتُ الزَّلَازِلِ (حم. ن. ك.

والدارمي ، والبغوي ، طب. حب. ض. عن سلمة بن نفيل الكندي)

RE. 187/2 (*El-âne câe'l-kıtâlü, ve lâ yezâlü min ümmetî ümmetün yukâtilûne ale'l-hakki, zâhiretün ale'n-nâsi, ve yüzîğu'llàhu lehüm kulûbe akvâmin, feyukàtilûnehüm, ve yerzükuhümü'llàhu minhüm, hattâ ye'tiye emru'llàhi ve hüm alâ zâlike, ve ukru dârü'l-mü'minîne yevmeizin eş-şâmü; ve'l-haylü ma'kùdün fî nevâsihe'l-hayru, ilâ yevmi'l-kıyâmeti; ve hüve yûhà ileyye ennî makbûdun gayra mülebbesin, ve entüm tettebiünî efnâden, yadribu ba'duküm rikàbi ba'din, ve beyne yedeyi's-sâati mûtânün şedidün, ve ba'dehû senevâtü'z-zelâzili.*)

(*El-âne câe'l-kitâlü*) "Şu anda kıtal geldi. (*Ve lâ yezâlü min ümmetî ümmetün yukâtilûne ale'l-hakki*) Ümmetimden Hak üzerine çarpışan bir kavim hiçbir zaman eksik olmaz."

Benim zamanımda olduğu gibi, kıyamete kadar da ümmetimden bir taife hak üzerine olaraktan, hakkın mukabili olan küfür ehli ile dövüşecekler."

(*Zâhireten ale'n-nâsi*) "Küffara, münafıklara karşı galip olaraktan ümmetimden bir zümre daima düşmanlarla muharebe edecekler. (*Ve yüzîğu'llàhu lehüm kulûbe akvâmin*) Allah, onlar için diğer kavimlerin kalplerini kaydırıp ve daraltacak. (*Feyukàtilûnehüm*) Müslümanlar onlarla savaşacaklar. (*Ve yerzükuhümü'llàhu minhüm*) Allah-u Teâlâ ehl-i İslâm'a galibiyet verecek, onlardan ganimet almak suretiyle rızıklanacaklar. (*Hattâ ye'tiye emru'llàhi ve hüm alâ zâlike*) Allah'ın emri gelene kadar, (kıyamet kopuncaya kadar) bu böyle devam eder. (*Ve ukru dârü'l-mü'minîne yevmeizin eş-şâmü*) O günde mü'minlerin oturacakları güzel yer Şam olacak."

Tabi bunun söylendiği vakitte Şam yine küffarın elindeydi. Yani Şam müslüman diyarı değildi, yine küffar diyarıydı. Fakat Rasul-ü Ekrem Şam'ı methederekten, oturulacak yer olduğunu o zaman haber verdi.

(*Ve'l-haylü ma'kùdün fî nevâsihe'l-hayru ilâ yevmi'l-kıyâmeti*) "Hayır, kıyamete kadar atların nâsiyesine bağlıdır. Onların alınlarında hayır vardır."

O zaman tabi muharebelerde en çok hüneri yapan atlardı yani süvariler... Süvarinin kıymeti yüksek olduğu için, böyle at binenleri teşvik suretinde;

"—Atlar düşmanı kovalamakta, vurmakta çok büyük maharet gösterirler. Onlar dolayısıyla çok ganimetlere nâil olursunuz. Bu atlardaki hayır da kıyamete kadar devam eder." buyuruyor.

Şimdi mesela atomlar icat oldu, tanklar icat oldu, motorlu vasıtalar icat oldu. Oldu ama yine atın yerini tutmazlar. Atın da yine kendisine göre yeri vardır.

Dağa bugünkü makine işlemez, patika yolundan işlemez; fakat at her yerden yol keser, öne geçer. İşte bu son harpte de Almanları mağlup eden Rusların Sibirya'dan getirmiş oldukları süvari kıtaları oldu. Ki, o zaman benzinler işlemiyor donmuş. Alman vasıtaları yürümüyor filan derken, süvari geldi bastırdı Almanı, mağlubiyetine sebep oldu.

Her zaman at attır yani. Canlının verdiği kudreti makineler veremez. Makineler evet bugün çok iş yapıyor, güzeldir ama benzini olmazsa yürümez, soğuk oldu muydu, parçası kırıldı mıydı şöyle olur. Ama at öyle değildir. "Onlardaki hayır da kıyamete kadar devam eder." diyor.

Sonra onlar, doğurmak suretiyle güzel nesil yetiştirirler, onların o güzel nesilleri çok para eder. Çok para ettiği vakit de yine sahipleri için büyük hayır olur. Sonra bu atların da böyle bakın, her şeyinde bir güzellik var. Arap Atı tâbir ediyorlar mesela, güzel bir cins at var. Bunlar da his denilen şey insandan fazladır. İnsan mesela atın üzerinde ileride ne olduğunu bilmez. Gider atla, fakat önde bir tehlike vardır, bilmez. Fakat at hassas olduğu için gitmez o yola, "İleride tehlike var." demek ister.

Allah-u Teàlâ ata böyle bir hassasiyet de vermiştir. Devede de bu hassasiyet vardır. Devenin üzerindeki yolunu kaybeder bulamaz yolunu. O zaman bugünkü imkânlar da yok. Olsa da hangimizde o aletler var?

Devenin üzerinde giderken yanlış yola gidince, deveyi kendi hâline bırak, o yolunu bulur gider. Kendi hâline bırak, ipine elleşme, o kendi yolunu bulur, götüreceği yere seni güzelce götürür.

Bu halleri Allah-u Teâlâ vermiş. Onun için devede de ibret var, atta da ibret var sahipleri için.

(*Ve hüve yûhà ileyye ennî makbûdun gayra mülebbesin*) "Bana vahyolundu ki, ben de sizin aranızda uzun müddet duracak değilim. (*Ve entüm tetbiùnî efnâden*) Fakat ben gidince siz de arkamda kalacak değilsiniz. Siz de peyderpey arkamdan geleceksiniz."

(*Yadribu ba'duküm rikàbi ba'din*) "Aranızda da ihtilaflar olacak, birbirinizin boynunu vurmaya kalkacaksınız." Dünya hırsları, menfaatleri galebe çalacak, siz birbirinizi vuracak hale geleceksiniz."

(*Ve beyne yedeyi's-sâati mûtânün şedidün*) "Bundan sonra kıyamete kadar öyle bir hâl olur ki, çok şiddetli vebâ salgınları olur." Ki, bu Hz. Ömer'in zamanında olmuş, veba hastalığından üç günde yetmiş bin asker ölmüş.

(*Ve ba'dehû senevâtü'z-zelâzili*) "Ondan sonra zelzeleli yıllar vardır. Bunlar kıyamete kadar devam eder."

Gerek rüzgarlar vasıtasıyla, gerek sâir şeyler vasıtasıyla çok haller gelecek. Onlara karşı size de sabır tavsiye ederim.

O mesela Allah-u Teâlâ'nın hikmeti. Şimdi yer fencilerine göre yerin altındaki, yerkabuğundaki hareketleri incelemek suretiyle, zelzeleleri onlara yüklemeye çalışıyorlar. Ama ne olursa olsun, ipin ucunun Allah-u Teàlâ'nın elinde olduğunu bilmemek demektir bu.

İpin ucu Allah-u Teàlâ'nın elindedir. Bu mülk Allah-u Teàlâ'nındır. Bu mülkü Cenâb-ı Hak öyle yaratmış ki, insanın üzerinde yaşayacağı bir duruma geldikten sonra, insanı yaratmıştır burada. Bu dünyanın hilkati çok eskidir. Eskidir ama o zaman üzerinde insan yaratmamıştır. Çünkü insanın yaşamasına uygun değildi o zaman, yaratmamıştı. Ne zaman İnsanın üzerinde yaşayacağı bir durum hâsıl oldu, ondan sonra insanı yarattı Cenâb-ı Hak.

l. Amene'r-Rasûlü'nün Fazîleti

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhàrî, Müslim ve İbn-i Mâce, Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[152]

اَلآيَتَانِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ ، مَنْ قَرَأَهُمَا فِي لَيْلَةٍ ، كَفَتَاهُ

(حم. خ. م. ه. عن أبي مسعود البدري)

RE. 187/3 (*El-âyetâni min âhiri sûreti'l-bakarati, men karaehümâ fî leyletin, kefetâhu.*)

(*El-âyetâni min âhiri sûreti'l-bakarati*) "Bakara Sûresi'nin sonunda iki ayet vardır ki, (*men karaehümâ fî leyletin*) kim onların geceleyin okursa, (*kefetâhu*) onlar o kimseye kâfi gelir."

Gece gerek teheccüdü için, gerek korunması için. Gerek şeytan şerrinden, gerek yerde gökte olan, bilinen bilinmeyen birçok mahlûkların şerrinden, Allah-u Teàlâ o iki ayet hürmetine o kulunu muhafaza eder. O iki âyet, *Âmene'r-rasulü*'den aşağısına kadarki kısımdır.

Onun içi, her müslümanın bu iki ayeti (*Âmene'r-rasulü*) ezberlemesini rica ederim. Zannederim namaz kılan müslümanlardan da bilmeyen yoktur.

Bazı müslüman kardeşler geliyorlar, bazı şikâyetlerde bulunuyorlar. Şunu oku, bunu oku diye tavsiye ediyoruz da, bilmiyoruz diyorlar. Mesela Âyete'l-Kürsî'yi bilmemek çok olmayan bir şey. Namaz da kıldığı halde bilmeyenler var. Bu sûreleri bilmeyenler var. Bunların birçok emsalleri de var. Müslüman olan kimsenin, ne pahasına olursa olsun çalışıp bunları ezberlemesi lazım!

Bu iki ayet, yerin göğün bütün felâketlerinden, mahlûklarının şerlerinden korunmak için ona kâfidir. Başında bekçi tutmak istemez. Bir de gece namazı sevabı verilir.

Şimdi mesela geceler pek kısa bizim memleketlerimiz de. On

---

[152] Buhàrî, *Sahîh*, c.XII, s.402, no:3707; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.235, no:1340; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.273, no:1358; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.204, no:548; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.180, no:10554; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.34, no:2214; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

ikide yatacaksın, üçte kalkacaksın. Üç saat içinde gece namazına kalkmak herkesin harcı değildir. Ama bu iki ayeti okudu muydu, Âmenerrasulü'nün aşağısını, nihayetine kadar; demek ki sen, gece namazına kalkmışcasına sevap alırsın.

m. Ümmetin İçindeki Ebdallar

Hakîm-i Tirmizî ve Ahmed ibn-i Hanbel, Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[153]

اَلأَبْدَالُ فِي هٰذِهِ الأُمَّةِ ثَلاثُونَ رَجُلاً ، قلوبُهُمْ عَلٰى قَلْبِ ابْراهِيمَ خَلِيلِ الرَّحمنِ ، كُلَّما مَاتَ رَجُلٌ ، أَبْدَلَ اللهُ مَكانَهُ رَجُلاً (الحكيم ، حم . و الخلال في كرامات الأولياء عن عبادة بن الصامت وسنده حسن)

RE. 187/4 (*El-ebdâlü fî hâzihi'l-ümmeti selâsûne racülen, kulûbühüm alâ kalbi ibrâhime halîli'r-rahmâni, küllemâ mâte raculün, ebdela'llàhu mekânehû racülen.*)

(*El-ebdâlü fî hâzihi'l-ümmeti selâsûne racülen*) "Bu ümmet içinde ebdallar otuz kişidir. (*Kulûbühüm alâ kalbi ibrâhime halîli'r-rahmâni*) Bunların kalbleri Rahmân'ın halîli İbrahim AS'ın kalbi gibidir. Bunların yaratılışları, hilkatleri öyledir"

Bunlardan fenalık olmaz, kötülük gelmez, isyan denilen şeyi bilmezler yani çok muhterem büyük insanlardır. Bunlara kutup de, aktab de, gavs de, ne dersen de… Bunların yüzü suyu hürmetine yaşıyor bugün dört milyar yahut beş milyar insan, neyse.

(*Küllemâ mâte raculün*) "Onlardan biri vefat edince, (*ebdela'llàhu mekânehû racülen*) Allah-u Teàlâ, onun yerini başka biriyle doldurur."

---

[153] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.322, no:22803; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.I, s.261; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.185, no:34592; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.488, no:10095.

Şu dünya, dört milyar mı ne diyorlar bugün içerisindeki insanın sayısına. Şu 30 kişinin hürmetine duruyor bu dünya. Dünya bugün, bu 30 tane insanın hürmetine yaşıyor Cenâb-ı Hak onları dünyadan hiçbir zaman eksik etmiyor. Hangisi vefat ederse, yerine bir tane lâyıkını getirip koyuyor.

n. Ebdal Ne Demek?

Taberânî, Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[154]

اَلأَبْدَالُ فِي أُمَّتِي ثَلاثُونَ ، بِهِمْ تَقُومُ الأَرْضُ ، وَبِهِمْ تُمْطَرُونَ ، وَبِهِمْ تُنْصَرُونَ (طب. عن عبادة بن الصامت)

RE. 185/5 (*El-ebdâlü fî ümmetî selâsûne, bihim tekùmu'l-ardu. ve bihim temtarûne, ve bihim tünsarûne.*)

(*El-ebdâlü fî ümmetî selâsûne*) "Ümmetimdeki ebdallerin adedi otuzdur. (*Bihim tekùmu'l-ardu*) Bu 30 hürmetine yer durur." Cazibesi mazibesi bu 30 kişidir. Hani şu cazibe kanunu diyor ya, işte aradaki irtibatı temin ediyor, duruyoruz öyle. Öyle iş yok. O cazibe oladursun orada, asıl duruşu şu 30 kişinin hürmetinedir. Ki, onlara ebdal deniyor, yâni evliyaullah…

(*Ve bihim temtarûne*) "Bunlar hürmetine yağmurlar yağar. (*Ve bihim yünsarûne*) Düşmanlara nusret de bunların hürmetinedir." Bunlara hürmet edilirse nusret bulursunuz, bunlara hürmet etmediğiniz takdirde düşman ayağı altında çiğnenirsiniz.

Bunlara *ebdal* demesinin sebebi, ahlâklarını güzelliğe tebdil etmelerindendir.

Ahlâk iki türlüdür: İyi ahlâk, kötü ahlâk…

Bunlar kötü ahlâkı iyiliğe tebdil etmişler. Tebdilden geliyor ebdallık… Kötüleri tebdil etmişler iyiliğe. Kötülüğü iyiliğe çevirip de o sıfatlarla muttasıf oldukları için ahlâk-ı hasene sahibi olduklarından dolayı, bunlara ebdal deniliyor. Yani kötü huylarını

---

[154] Sehàvî, *Makàsidü'l-Hasene*, c.I, s.44; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.186, no:34593; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.487, no:10093.

iyi huya çeviren herkes ebdaldır. Ama derece derecedir.

o. Ebdallar Şam Ehlindendir

Ahmed ibn-i Hanbel, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[155]

اَلأَبْدَالُ يَكُونُونَ بِالشَّامِ ، وَهُمْ أَرْبَعُونَ رَجُلاً ، كُلَّمَا مَاتَ رَجُلٌ أَبْدَلَ اللهُ مَكَانَهُ رَجُلاً ؛ يُسْقَى بِهِمْ الْغَيْثُ ، وَيُنْتَصَرُ بِهِمْ عَلَى الأَعْدَاءِ ، وَ يُصْرَفُ عَنْ أَهْلِ الشَّامِ بِهِمْ الْعَذَابُ (حم. عن علي وسنده صحيح)

RE. 187/8 (*El-ebdâlü yekûnûne bi'ş-şâmi, ve hüm erbaûne racülen, küllemâ mâte raculün ebdela'llàhu mekânehû racülen; yüskà bihimü'l-gaysü, ve yüntesaru bihim ale'l-a'dâi, ve yüsrafü an ehli'ş-şâmi bihimü'l-azâbü.*)

(*El-ebdâlü yekûnûne bi'ş-şâmi*) "Ebdallar Şam ehlindendir. (*Ve hüm erbaûne racülen*) Onlar kırk kişidir. (*Küllemâ mâte raculün ebdela'llàhu mekânehû racülen*) Birisi ölünce Cenâb-ı Hak yerine diğer birisini halk eder."

(*Yüskà bihimü'l-gaysü*) "Yağmur bunlar sebebiyle yağar. (*Ve yüntesaru bihim ale'l-a'dâi*) Düşmanlara nusret bunlar sayesinde olur. (*Ve yüsrafü an ehli'ş-şâmi bihimü'l-azâbü*) Ehl-i Şam'dan da azap bunlar hürmetine def olunur."

Eğer şimdi diyecek olursak ki:

"—E yahudi geldi Şam'ın kenarına dayandı. İşte her gün de korku içerisinde oradaki insanlar?"

Allah-u Teâlâ'nın hikmetinden sual olmaz.

Şam'da bulunuyorlar ama bunlar seyyardırlar. Seyyardırlar, dünyayı hep dolaşırlar bir an içerisinde. Korkulur ki ehl-i Şam dinden uzaklaşınca, bunlar da o memleketten uzaklaşırlar.

---

[155] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.112, no:896; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.I, s.272, no:484; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.I, s.289; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.III, s.63; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.189, no:34607; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.489, no:10097.

Memleketlerinden uzaklaşınca, düşman da oraya galebe eder. Eğer bunlar memleketlerinde dururlarsa, düşman oraya ayak basamaz.

Bir vakitte orası bizim elimizdeydi. Onun için bir tâbir vardı ama hatırıma gelmedi. "Şam'a düşman ayak basamaz!" gibilerinden. Fakat baktık ki düşman oraya da girdi. Biz çekildik, düşman girdi oraya…

Ha bunlar zamanın tagayyürü ile değişen ahvallerdir. Bu ahvaller aslı hiç bozmaz. Bu evliyalar yine oradadır. Yine oradadır ama tasarrufları başka yere aittir. Onun için, o gün için tasarrufu Cenâb-ı Hak onlardan alıverir.

زَادَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ: لَمْ يَسْبِقُوا النَّاسَ بِكَثْرَةِ صَلاَةٍ، وَلاَ صَوْمٍ، وَلاَ تَسْبِيحٍ، وَلَكِنْ بِحُسْنِ الْخُلْقِ، وَصِدْقُ الْوَرَعِ، وَحُسْنِ النيةِ، وَسَلاَمَةِ الصَّدْرِ.

(*Ve zâde an ebi'd-derdâ*) Hz. Ebû Derdâ RA buna ilaveten demiş ki:

"—Bunlar ne için böyle nâsın önüne geçtiler de bunların hürmetine yağmur yağıyor, düşmanlara karşı nusret olunuyor. Her şeyden de korunuyor, rızıklar da bol oluyor, azaplardan da korunuyor. Ne sebeple böyle oluyor?"

(*Lem yesbiku'n-nâse bi-kesreti salâtin, ve lâ savmin, ve lâ tesbihin*) "Bunların namazlarının çokluğuyla, oruçlarının çokluğuyla, tesbihlerinin çokluğuyla insanların önüne geçmiş değillerdir. Öyle sabahlara kadar uyumasın da tesbih çeksinler, uyumasınlar da namaz kılsınlar, bütün gün oruç tutsunlar; böyle değil. Bunlar sebebiyle bu yüksek rütbeyi almış değillerdir."

Bugün insanlar için verilecek ders iki şeyden ibaret: Allah'ın emrini tut, yasağından kaç! Kur'an'ını oku, Peygamber SAS'e salât u selâmı bırakma, yasaklarından korun! İbadet etmesi kolay, bedava…

Niçin? Allah sıhhat verdikten sonra, bir de iştah olduktan sonra sabaha kadar da namaz kılarsın, oruç da tutarsın, her türlü ibadeti yaparsın. Fakat nefsin arzularının önüne geçmek, şehvetin arzularının önüne geçmek, günahlardan kurtulmak çok mu zor, çok zor. Onun için;

تَرْكُ ذَرَّةٍ مِنْ مَحَارِمِ اللهِ ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ السَّقَلَيْنِ .

(*Terkü zerretin min mehàrimi'llâh, hayrun min ibâdeti's-sekaleyn*) "Ufacık bir haramı terk edebilmek, yer gök ehlinin yapacağı nafile ibadetlerden daha hayırlıdır." buyrulmuş.

Bu ebdal denilen zâtların böyle yüksek mertebeye ulaşmalarının sebebi olarak şu dört şeyi saymış:

1. (*Lâkin bi-hüsni'l-hulki*) "Ahlâklarının güzelliği ile."

Ahlâkları gayet güzel, herkesle güzel geçinirler."

Bir sefer Medine-i Münevvere'de misafir olduğum evde bir levha gördüm. Çok hoşuma gitti. Orada diyor ki SAS Efendimiz levhada:

"—Ben ferâiz ile, yani farz olan ibadetleri yapmakla nasıl emrolunduysam, insanlarla güzelce geçinmekle de öyle

emrolundum.” diyor.

İnsanlarla da güzelce geçinmek için, ahlâkı hasene ile güzelce geçinmek için emrolundum. Namazla nasıl emrolunduysam, oruçla nasıl emrolunduysam, insanlarla da güzel geçinmek için Allah tarafından öylece emrolundum.

Müdârâtü’n-nâs diyorlar ki tevâzu, rıfk, mülayemet… Şiddetle insan ne dünyada kendisi rahat eder, ne başkası rahat eder. İçinde huzur da bırakmaz. Ama sabrın olursa, senden daha rahatı yok. Tevazu sahibi olursan, senden daha rahatı yok. Dünya yansa umurunda olmaz.

2. (*Ve sıdku’l-verai*) “Verâlarındaki doğrulukları ile.”

Korkuya *takvâ* derler, verâ onun üstündeki bir haslettir. Verâ sahibi insan şüphelilerden bile sakınır. Bir lokmada şüphe var mı, o lokmayı yemez. Bu işte şüphe var mı, o işi işlemez. Takvânın da üstündedir.

Onun için verâ dinin de direğidir. Bir insanda verâ olmazsa, o direği olmayan bir bina gibidir, çabukça göçer. Dini ayakta tutan ancak verâdır. Verâ kalıp da değildir. Sakalın olur, giyimin güzel olur, yüzün güzel olur, mis gibi kokarsın. Herkes imrenir sana… Buna verâ demezler. Verâ içte saklıdır. O Allah korkusu içte saklıdır. O insana neyin yenmesi, neyin yenmemesi lazım olduğunu haber verir içerisinden.

Birisi demiş ki:

“—Yâhu her yere çağırıyorlar bizi gidiyoruz. Hepsinden de yiyoruz. Bunun hangisinin düzgün, hangisinin yamuk olduğunu nereden bileceğiz?”

Verâ sahibi bir zâta sormuşlar da, o da demiş ki:

“—Akrep görünür sofrada. Yemeklerin içinde akrep görünür. O akrep göründü müydü insanın gözüne, onda şüphe var, ondan kaçmak lazım! Öyle hissederiz.” demiş.

Cenâb-ı Hak bunlardan kaçınsınlar diyerekten bir şekilde alâmet veriyor. Bu sıdku’l-verâ insanda olursa, onda kemal-i insaniye tecelli etmeye başlar.

3. (*Ve hüsnü’n-niyyeti*) “Niyetlerinin güzelliği ile.”

İslâm'ın da en önemli şey niyet:[156]

إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ (خ. م. د. ن. ه. حم. عن عمر)

(*İnneme'l-a'mâlü bi'n-niyyât*) "Ameller niyetlere göredir."

Niyet güzel oldu muydu, amel de güzel olur.

4. (*Ve selâmetü's-sadr*i) "Selâmet-i sadr, iç selâmeti ile."

İnsanın dışı selâmette olur, vücudu iyidir ama göğsün selâmeti lazım! Göğsün selâmeti demek, kalb-i selim sahibi olmak, kötü ahlaklardan selâmette olmak.

Vücut hastalığı var ya, çeşitli mikroplar var sıtmadır, koleradır, vebadır, çeşitli hastalıklar var, işte adları çeşit çeşit. Bunlar nasıl insana musallat olursa, insanın içine de musallat marazi ahlâklar var.

Mesela içki, kumar, hırsızlık, haset, kin, buğz, adâvet vs. Bunlar da iç hastalıklardır. İşte bunlarda iç hastalığı yok. Ne haset vardır.

Geçen gördüm de, "Hased bütün dertlerin başıdır." diyor. İç dertlerinin başı hased. Âdem AS'ın cennetten çıkmasına hased

---

[156] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.1, no:1; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1515, no:1907; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.670, no:2201; Neseî, *Sünen*, c.I, s.58, no:75; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1413, no:4227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.25, no:168; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.73, no:142; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.50, no:1; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.9, no:37; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.17, no:40; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.380, no:257; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.336, no:6837; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.41, no:181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.79, no:78; Tahâvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.42; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.16, no:28; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.195, no:1171; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.62, no:188; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.244; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.136, no:656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.166; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.171; Tahàvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.488, no:7438; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.64, no:257; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.380, no:3707; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.48, no:78; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid,* c.I, s.206, no:483; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.342; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.422, no:7263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.1, no:1; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.459, no:8819.

sebep oldu. Şeytan çekemedi, hased dolayısıyla onu çıkardı. Habil ile Kabil'in birbirlerini öldürmesinin yegâne sebebi yine haseddir.

Hasedin geliş yeri kindir. Kin de gazaptan gelir. Gazab kini doğurur, kin hasedi doğurur, hased de bütün amelleri yakıp yıkıp gider; imanı ifsad eder.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

الحَسَدُ يُفْسِدُ الأَيمَان ، كَمَا يُفْسِدُ الصَّبْرُ العَسَلَ (الديلمى

عن بهز بن حكيم عن أبيه عن جده)

RE. 203/1 (*El-hasedü yüfsidü'l-imane. kema yüfsidü's-sabru'l-asel.*) "Hased imanı ifsad eder, bozar, ishal ilacının balı bozduğu gibi."

Balı sirke nasıl ifsad ediyorsa, hased de imanı öyle ifsad ezer, bozar. Ateş odunu nasıl yakıyorsa, hased de imanı öyle yakıp bitirir.

Şimdi şu var. İbadetler çok güzel, yapılır. Ne kadar ibadet yapabilirsen o kadar mükafatın artar. Fakat gündüzleyin yapılan bir bina, yaparsın yaparsın üç kat beş kat. Akşam üzeri bir kibrit çakarsın, sabaha kadar bir şey kalmaz.

Nasıl o Boğaz'dan geçerken İtalyan gemisi çarptı bir binaya, hem adamlar öldü hem bina yıkıldı. Adam her gün akşama kadar uğraştı, kaç gün de yaptı onu, fakat bir tane çarpma hepsini alt üst etti.

Seyyiât, günahlar ve bu iç hastalıkları amelleri böyle bir gecede yok eder. Hani senin dağlar kadar ibadetin vardı, hasenâtın vardı, gitti hepsi!

Onun için ahlâk-ı mezmûmeden kurtulmanın çaresine bakmalı! Kötü hastalıklardan insan nasıl korunmaya gayret ediyor;

"—Aman burada veba var, girmeyeyim!" diyor.

"—Burada verem hastası var, aman girme çocuğum! Sana da bulaşır." diyor.

E bunlar insanlara nasıl bulaşıyorsa, bu fena hastalıklar da insanlara öyle bulaşır. Kumarbazın yanına gittin mi, sen de

kumarbaz olursun. Hırsızın yanına gittin mi, sen de hırsız olursun. İçkicinin yanına gittin mi, sen de içkici olursun, farkına bile varmazsın. Bir gün bakarsın ki, sen de alışmışsın ona…

Onun için, selâmet-i sadır herkes için çok lazım! Nasıl insana vücut sıhhati lazımsa, iç selâmeti de öyle lazım!

p. Ebdaller: Kırk Erkek, Kırk Kadın

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[157]

اَلأَبْدَالُ أَرْبَعُونَ رَجُلاً ، وَأَرْبَعُونَ امْرَأَةً ، كُلَّمَا مَاتَ رَجُلٌ أَبْدَلَ اللهُ

تَعَالَى مَكَانَهُ رَجُلاً ؛ وَكُلَّمَا مَاتَتِ امْرَأَةٌ ، أَبْدَلَ اللهُ تَعَالَى مَكَانَهَا

امْرَأَةً (الخلال في كرامات الأولياء ، والديلمى عن أنس)

RE. 187/7 (*El-ebdâlü erbaûne raculen, ve erbaûne'mraeten, küllemâ mâte raculün. ebdela'llàhu teàlâ mekânehû raculen; ve küllemâ mâteti'mraetün, ebdela'llàhu teàlâ mekânehâ imraeten.*)

(*El-ebdâlü erbaûne racülen*) "Ebdallar, ebdal denilen bu büyük insanlar kırk erkek, (*ve erbaûne'mraeten*) kırk da kadındır."

Yalnız bugün kadınlar hakkında bir şey gördüm, çok korktum. Üç dört tane söz, bir tanesi diyor ki:

1. "Eğer kadınlar olmasaydı erkekler muhakkak cennete girerlerdi. Erkeklerin cennete girmemelerine yegâne sebep kadınlar oluyor. Çünkü onlar daima insanları günaha sokmak için çeşitli vesileler ararlar, bulurlar, çıkarırlar meydana."

2. "Eğer kadınlar olmasaydı Allah'a hakkı ibadet ile ibadet olunurdu. Çünkü seni Allah yolundan men edecek başka şey bulunmazdı.

3. "Kadınlara selâm vermek câiz değildir. Kadınların da

---

[157] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.119, no:405; *Feyzü'l-Kadîr*, c.III, s.219, no:3036; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.186, no:34597; Câmiü'l-Ehàdîs, c.X, s.487, no:10091.

erkeklere selâm vermesi câiz değildir.”

İşin içinden çık çıkabilirsen. Selâm bu!

Onların yaratılışında bir cazibe vardır. Allah-u Teàlâ onların yaratılışında bir cazibe koymuştur onlara ki, erkeği çeker. Dilinde vardır, gözünde vardır, yüzünde vardır, her şeyinde cazibe vardır. Şimdi o cazibe kesildi artık. Mıknatısken cazibeyi yapıyordu. Fakat mıknatıslık kaybolduğu için cazibesi kesilmiş durumda… Kendi kendilerini artık haksızlığa düşürdüler. Çünkü cazibe onlarda örtülü oldukları vakitteydi. Örtüyü ortadan kaldırınca cazibe de kendiliğinden ortadan kalktı.

Yalnız kadınların hepsi öyle değildir. Bunların içerisinde o dünyayı ayakta tutan erkekler gibi kadınlar da vardır.

Kırk tanesi, 30 tanesi yine İbrahim AS’ın kalbi üzerinde, 10 tanesi de başka makam üzerindedir. Her ne zaman bu erkeklerden birisi ölürse, o ölen erkeğin yerine Cenâb-ı Hak bir erkek daha halk eder. Bu kadınlardın birisi öldüğü vakitte, onun yerine Cenâb-ı Hak bir kadın daha halk eder.

Yani 40 erkek ve 40 kadın. Dünyada insanlar öyle ya, erkekli kadınlı yaşıyoruz. Demek ki bu ebdallık mertebelerine ulaşanların da 40 tanesi erkek, 40 tanesi de kadın… Cenâb-ı Hak onlar hürmetine bizi yeryüzünde yaşatıyor.

r. Ebdalların Özellikleri

İbn-i Ebi’d-Dünyâ, Hz. Ali RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[158]

اَلأَبْدَالُ سِتُّونَ رَجُلاً ، لَيْسُوا بِالْمُتَنَطِّعِينَ ، وَلاَ بِالْمُبْتَدِعِينَ ، وَلاَ بِالْمُتَعَمِّقِينَ ، وَلاَ بِالْمُعْجِبِينَ ؛ لَمْ يَنَالُوا مَا نَالُوا بِكَثْرَةِ صَلاَةٍ ، وَلاَ صِيَامٍ ، وَلاَ صَدَقَةٍ ؛ وَلَكِنْ بِسَخَاءِ الأَنْفُسِ ، وَسَلاَمَةِ الْقُلُوبِ ، وَ

[158] *Kenzü’l-Ummâl*, c.XII, s.189, no:34608; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.X, s.487, no:10092.

النَّصِيحَةِ لأَئِمَّتِهِمْ ؛ إِنَّهُمْ يَا عَلِيُّ فِي أُمَّتِي أَقَلُّ مِنَ الْكِبْرِيتِ الأَحْمَرِ

(ابن أبي الدنيا في كتاب لأولياء والخلال عن علي)

RE. 187/9 (*El-ebdâlü sittûne racülen, leysû bi'l-mütenettiîne, ve lâ bi'l-mübtediîne, ve lâ bi'l-müteammikîne, ve lâ bi'l-mu'cibîne; lem yenâlû mâ nâlû bi-kesreti salâtin ve lâ sıyâmin ve lâ sadakatin; velâkin bi-sehâi'l-enfüsi, ve selâmeti'l-kulûbi, ve'n-nasîhati li-eimmetihim; innehüm yâ aliyyü fî ümmeti ekallü min kibrîti'l-ahmeri.*)

(*El-ebdâlü sittûne racülen*) "Ebdallar altmış kişidir."

Burada o ebdalları 60'a çıkardı. Burada 60 olmakla evvelki olan 30'a, evvelki olan 40'a münafi değildir. Yani 30 tanesi aynıdır yine İbrâhim AS'ın makamı üzerinde. O ilave olan 30 daha aşağı mertebede demek.

Fakat şunların hallerine bakın:

(*Leysû bi'l-mütenettiîne*) "Onlar sözü çok derinleştirmezler, çok konuşmazlar."

Çok konuşmak kadar kötü bir şey yoktur. Hiç iyi şey değildir fazla konuşmak. İfadeyi gayet kısa ve gayet kesin olarak bitirmek lazım. Sürü sürü laflara laf ebeliği diyorlar ya ona, buna hiç lüzum yok. Bunlar o ebdal olan kimseler o insanlardır ki, kelimeleri ta'mik etmezler, derinleştirmezler ve çok da konuşmazlar. Çok konuşmak hatalı bir şeydir. "Çok para haramsız, çok söz yalansız olmaz!" demişler büyüklerimiz.

Hatta vâiz efendilere bile tavsiye vardır ki, kelamları öyle çok etmesinler. Daima veciz ve kısa olaraktan ders vermeye çalışsınlar.

(*Ve lâ bi'l-mübtediîne*) "Bid'at sahibi de değildirler."

Dinimiz Peygamber SAS'den nasıl geldiyse onu muhafaza ederler, onun üzerine ek yapmazlar.

(*Ve lâ bi'l-müteammikîne*) "Bâtıl ve işe yaramaz sözleri hiç ağızlarına almazlar. Bâtıl ve günah sözlere dalmazlar. Bâtıla hiç yanaşmazlar.

(*Ve lâ bi'l-mu'cibîne*) "Kat'iyen ucub sahibi değildirler, kendilerini beğenmezler."

Namazları, ahlâkları, şunları bunları çok güzel. Makam-ı evliyâya ulaşmışlar. Fakat bununla beraber kendilerini beğenme gibi bir şey kendilerinde olmaz. "Biz böyle iyi insanlarız, kâmil insanlarız, olgun insanlarız, bizim sayemizde yaşıyor bu dünya." diye içlerinden bir şey geçmez.

(*Lem yenâlû mâ nâlû bi-kesreti salâtin ve lâ sıyâmin ve lâ sadakatin*) "O eriştikleri devlete ne çok namazla, ne çok oruçla, ve ne de çok sadakayla nail olmuş değillerdir."

Ferâizi aynen işlerler. Ferâizden gayri mesela birçok ibadetleri yapıyoruz ya, gece kılarız, gündüz kılarız. İşrakıdır, duhasıdır, evvabinidir, bir sürü namazlar vardır, onlar kılınır. Böyle çok nafileleri yok bunların… Çok değil birer parça kılıyorlar o kadar. Oruçları da öyle mütemadiyen değil mesela, her gün oruçları yok. Pazartesi tutar, perşembe tutar, ayın 13'ünde tutar 14'ünü 15'ine tutar, böyle mahduttur. Sadakası da öyle pek bol değildir. Çünkü varlıkları da ona göredir.

(*Velâkin bi-sehâi'l-enfüsi*) "Ellerinde yoktur ama nefislerinde cömerttirler. Canlarını verirler icab edince…"

Nefiste cömertlik canı vermektir. İcabında canlarını vermekten çekinmezler. Sen paraya kıyamazsın, fakat onlar icabında canlarına da kıyarlar. Verilecek yerde canlarını verir şehid olurlar.

(*Ve selâmeti'l-kulûbi*) "Kalplerinde selâmet vardır, ahlâk-ı zemimeden, mezmumeden bir şey yoktur."

Ahlâkları çok güzel; hırs yok, ucub yok, riya yok, kibir yok, buğz yok, adavet yok, haset yok, bir şey yok. Böyle tertemiz kimseler. Kimseye incinmez, kimseden incinmezler, kimseyi de incitmezler.

(*Ve'n-nasîhati li-eimmetihim*) "İmamlarına, yöneticilere daima nasihat ederler."

"—Ha, bak bu yanlış! Bundan dolayı sen de zarara girersin, memleketi de zarara sokarsın, Ümmet-i Muhammed'i de zarara sokarsın. Yapma bunu!" diyerekten onları ikaz ederler.

Çünkü korkuları yoktur. Şimdi mesela biz, "Bir büyüğe bir şey

söylersek, adam bize ne yapar? Bizim haddimiz mi gidelim de onlara söz söyleyelim? Söyleyince ve işlerine gelmeyince evvela hapse atarlar, sonra darağacına kadar götürürler adamı…" deriz.

Fakat onlar der ki:

"—Allah'ın dediğinden başka bir şey olmaz. Benim hakkımda ne takdir edilmişse, o olacaktır."

Onun için sözünü saklamaz ve kıskanmaz, diyeceği yere der. İşte bundan dolayı da Allah-u Teàlâ onları yüksek makama ulaştırmıştır.

Sonra Hz Ali Efendimiz'e Cenâb-ı Peygamber diyor ki:

(*İnnehüm yâ aliyyü fî ümmeti ekallü min kibrîti'l-ahmeri*) "Ey Ali, bunlar ümmetimin içinde kibrît-i ahmer'den daha azdır. Bunlar ümmetimin içerisinde parmakla gösterilecek kadar az."

Kibrît-i ahmer[159] demek, adı var kendi yok. Ne kuşu derler ona, Anka kuşu gibi adı var kendi yok. Bunlar da vardır ama çok azdır.

Allah bunlar hürmetine bizi afv u mağfiret eylesin... Bizi de iyi insanlar zümresine kabul eylesin… İyi insanlardan olabilmek devlet ve şerefini de bizlere lütf u ihsan eylesin...

Çünkü bizim kendimizde o iyilik yapacak kabiliyetimiz yok. Daima şerre doğru kabiliyetimiz çok… Ama Allah-u Teàlâ diler, isterse bizim o kabiliyetimizi o taraftan bu tarafa çevirir.

Yâ Rabbi! Bizim kötü huylarımızı sen fazl u kereminle iyi huylara çevir yâ Rabbi!

Li'llahi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

---

[159] *Kibrît-i Ahmer*: Türkçe mânâsı, *kırmızı kükürt* demektir. Felsefede değersiz taşları altına çeviren madde olarak bilinir.

17. İSLÂM'IN ESASLARI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

اَلإِسْلاَمُ عَلاَنِيَةٌ ، وَالإِيمَانُ فِي الْقَلْبِ ؛ ثُمَّ يُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ:

اَلتَّقْوَى هَاهُنَا ! اَلتَّقْوَى هَاهُنَا ! (حم. ن. ع. عن أنس وصحح)

RE. 189/6 (*El-islâmü alâniyetün, ve'l-îmanü fi'l-kalbi; sümme yeşîrü bi-yedihî ilâ sadrihî: Et-takvâ hâhünâ! Et-takvâ hâhünâ!*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. İman ve Takvâ Kişinin Kalbindedir.

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, ve Ebû Ya'lâ, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[160]

اَلإِسْلاَمُ عَلاَنِيَةٌ ، وَالإِيمَانُ فِي الْقَلْبِ ؛ ثُمَّ يُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ:

اَلتَّقْوَى هَاهُنَا ! اَلتَّقْوَى هَاهُنَا ! (حم. ن. ع. عن أنس وصحح)

RE. 189/6 (*El-islâmü alâniyetün, ve'l-îmanü fi'l-kalbi; sümme yeşîrü bi-yedihî ilâ sadrihî: Et-takvâ hâhünâ! Et-takvâ hâhünâ!*)

(*El-islâmü alâniyetün*) "İslâmiyet alenidir, açıktır. (*Ve'l-îmanü fi'l-kalbi*) İman da kalptedir. (*Sümme yeşîrü bi-yedihî ilâ sadrihî*) Sonra eliyle göğsüne işaret etti: (*Et-takvâ hâhünâ! Et-takvâ hâhünâ*) Takvâ buradadır! Takvâ buradadır!"

İslâm dedin mi aleniyet var, açıklık var. *Allahu ekber* derken, namaza dururken, herkes senin namaz kıldığını görüyor. Rükû ediyorsun, secdeye varıyorsun; bu hareket görülüyor. Görünce bu hareket İslâm'ın harekâtıdır. "Bu adam müslümandır." diyerek şehadet edilir. Eğer bir gâvur da gelse, saflarımızın arasına girse, bu hareketiyle biz onun İslâmiyet'ine şehadet ederiz. Çünkü bu hareket İslâm'a taalluk eden bir harekettir. "Bu adam da İslâm olmuştur, gelmiş bizim aramıza girmiş bu hareketi yapıyor." deriz.

Fakat, iman gönüldedir, kalptedir. Onun dışarıdaki alâmeti İslâmiyet'tir. İslâm iman vardır da bu imanı dolayısıyla İslâmiyet'ini ifâ ediyor. Onun İslâmiyet'i, imanına da delalet eder. Binâen aleyh iman kalptedir ama onun alâmeti İslâm'ın hareketleridir. İslâmî hareketleri yapan bir insanın da biz imanı olduğuna şehadet ederiz. "Bu da mü'mindir." deriz. "Müslüman

---

[160] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.134, no:12404; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XI, s.11, no:30955; Ukaylî, *Duafâ*, c.VI, s.197, no:1405; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.115, mo:393; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I s.21, no:160; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V. s.301, no:2923; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.207; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.111; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.33, no:44; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.20, no:10155.

olduğu gibi mü'min." de deriz.

İslâmiyet şuna da benzetilebilir: İslâmiyet bir su olarak; iman da bir ağaç olarak düşünülürse, imanı sulayan ve besleyen bir şeydir. Ağaç ne kadar kendi kendine bitmiş olursa olsun sulanmadıkça bir müddet sonra kurur. Gerek su rahmet-i ilâhiye ile gökten gelecek; dağlardaki gibi ıslanacak da yetişecek. Ya da bizim kendilerimizin ekip de suladıklarımız gibi sulanmak suretiyle o neşv ü nemâ bulacaktır. Neşv ü nemâ bulduktan sonra meyvesini veriyor. İşte o meyve iman meyvesidir. O İslâm suyu onu suladı, iman da meyvesini verdi. İman meyvesini verince, bakarsın ki insanlar da melek gibi olur.

Onun için, iman kalptedir ama onun alâmeti de İslâmiyet'tir. İslâmiyet olan yerde iman vardır. İmanın olduğu yerde de İslâmiyet vardır.

Efendimiz, eliyle göğsünü işaret ederek:

"—Takvâ denilen şey buradadır!" buyurmuş.

Bunu üç kere tekrarlamış.

Takvâ denilen şey iç âlemindedir. Allah korkusu bir insanda mevcutsa, o Allah korkusu imanının icabıdır. O Allah korkusu onu kötülüklerden, yasaklardan men eder. İmân ve İslâmiyet'in insanlar üzerindeki en büyük tesiri, onları kötü huylardan, kötü ahlâklardan, günahlardan uzak tutmasıdır. Binâen aleyh insan kendi hareketine bakar:

"—Benim hareketlerim beni günahlardan uzaklaştırıyor ve beni haramlardan uzaklaştırıyor; demek ben müslümanım, bende iman var demektir."

"—Bende iman var ama beni günahlara sevk ediyor. Kötülükleri günahları da işletiyor."

Öyleyse, o iman çok zayıflamış belki bir gün sönüverecek Allah esirgeye! Binâen aleyh onu önlemek lazım. Bu günahlardan kendini korumaya çalışmak lazım ki, iman neşv ü nemâ bulabilsin. Onun suyu da İslâmiyet'tir.

b. İslâm İzzetlidir

Dâra Kutnî ve Beyhakî, Aiz ibn-i Amr el-Müzeni RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[161]

الإِسْلاَمُ أَعَزُّ مِنْ ذَلِكَ ، اَلإِسْلاَمُ يَعْلُو ، وَلاَ يُعْلَى عَلَيْهِ (الروياني ، قط. ق. ض. عن عائذ بن عمرو المزني)

RE. 189/7 (*El-islâmü eazzzü min zâlike, el-islâmü ya'lû, ve lâ yü'lâ aleyhi.*)

(*El-islâmü eazzzü min zâlike*) "İslâm bundan çok azizdir. İslâm çok kıymetlidir, yâni müşriklerle dostluk olmaz. (*El-islâmü ya'lû*) İslâmiyet üsttedir, (*ve lâ yü'lâ aleyhi*) bunun üstüne çıkılmaz. Galiptir, mağlub olmaz."

İslâm aziz; kıymetli, bulunur bir şey değil. Eşi olmayan bir nimettir. Allah onu bize lütfetmiştir. Allah'ın o lütfuna çok teşekkür edip, onu muhafaza edebilmek lazımdır. Bu bir lutf-ı ilâhîdir ve bize vermiştir. Kâinatta bu kadar insan var hepsine nasip olmuş mudur?

Olmamıştır. Ama analarımız babalarımız vasıtasıyla bize nasip olmuş. El-hamdü lillah. Binâen aleyh onlara da çok teşekkür etmek vazifesindeyiz ki eğer onlar olmasaydı biz Allah esirgeye ya Amerika'nın, İngiltere'nin, Fransa'nın şurasının burasının bir ücra köşesinde bir kilise adamı olarak yetişseydik ne olurdu bizim hâlimiz? Nereden bulurduk İslâm'ı, nereden dönerdik İslâm'a?

Bu bize Allah'ın büyük bir lütfudur ki, bir İslâm diyarında müslüman anadan babadan bizi dünyaya getirmiş, bu İslâm da miras olarak elimize geçmiş. Bu İslâm nimetinin —en aziz bir şeydir— kıymetini bilmek lazım. Milyonlara değişilmez, milyonlar burada kalacak hepsi. Ne kadar servetin olursa olsun, onların hepsi gözünü yumuncaya kadar. Göz yumdun mu hepsi bitiyor. Fakat İslâm seninle beraber âhirete gidecek.

Bu aleme ahiret saadeti için gelinmiş. Bu âlem bizim mekânımız değil. Bu âlem muvakkat bir âlem, burası bir geçiş

---

[161] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.205, no:11935; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.I, s.184, no:167; Aiz ibn-i Amr el-Müzeni RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.77, o:310; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.10, no:10137.

yeridir. Bu geçiş yerinde neler alacağız?

Alacağımız numaraya göre, ahirette derecelerimiz ayrılacaktır. Bunu muhafaza edebilmek için de bize Cenâb-ı Hak kitap göndermiş, peygamber göndermiş, çıkış yollarımızı göstermiş, el-hamdü lillâh. Buna riayet ederek yaşarsak ne mutlu bize ki öldükten sonraki saadet; bu saadetlerin hiçbirine benzemez, bunların hiçbiri saadet değil.

Hangisi saadet? Ürdün kralı orada "Kralım!" diyordu, kuruluyordu, bugün başına gelenlere bak! Onun uğruna ne kadar kanlar akıyor orada. Bu saadet midir yani! Arkasından bir gün ölüm gelir. Onun hesabını verebilecek mi veremeyecek mi? Kim bilir neler etti!

Onun için, İslâm çok aziz bir şeydir ki onun kıymetini biliniz. Bugün beş kuruşumuz düşerse, beş liramız düşerse acınıyoruz. İslâm'a keder veren bir şey başımıza geldiği vakitte niçin acınmayalım? Demek ki bizde şuur mu eksik, neyimiz eksik? Bu aziz şeyin kıymetini bilemiyoruz da bunu dünyanın ufacık tefecik menfaatlerine kolayca veriyoruz.

İslâmiyet'in alâmetleriyle olacak İslâmiyet… İslâm'ın namazı, İslâm'ın orucu, İslâm'ın zekâtı, haccı; bunlar hiçbir şeye değişilemez. Eğer bir kusur oluyorsa, kusuru bulup bunları tasfiye etmek lazım! İslâmiyet iman ve mücahede gerektirir.

Ot, rüzgâr vurdukça sallanır, yere yatar. Yere yatar ama kırılmaz. Yine düzelir. Kusursuz, hatasız insan olmaz. Fakat tövbelerle onları derhal telafi edip, bir daha yapmamanın yoluna bakacağız. Bu sallantılar imanı da kuvvetlendirir, kökü de kuvvetlendirir. Bunlar da ayrıca bir rahmet-i ilâhîdir.

Onun için; Müslümanlık, müşriklerle dostluk etmekten çok azizdir, onlara tenezzül etmez. Bir müşrik ile bir hıristiyan ile dostluk etmeye, onu velî edinmeye İslâmiyet tenezzül etmez. Çünkü kendisi hadd-i zâtında en büyük bir varlıktır. Sahibi de Allah'tır. Kendisinin sahibi olan Allah'ı bırakacak da, kalkacak bir müşrikle arkadaşlık edecek. Bu şuursuzluğun en başında gelen bir tezahürüdür.

Bir müslüman öldüğü vakitte çok malı kalmış. Akrabası mesela gâvur, o müslüman olmamış. Birisi müslüman olmuş da

akrabadan diğeri müslüman olmamış. O gelip de;

"—Bu benim kardeşimdir!" diyerek onun mirasını alamaz.

Çünkü o gâvurdur. Müslümanın mirasına hakdar değildir, layık değildir, alamaz. Bir gâvur öldüğü vakitte müslüman da onun mirasını alamaz. Kardeşindir ama o müslüman olmamış, gâvurken ölmüş. Onun da birçok mirası kalmış, sen de gidip onun mirasını alamazsın! Çünkü onun mirası sana layık değil.

Layık değil dediysem; onun mirasına ben tenezzül etmem. İslâmiyet azizdir, gâvurun malına tenezzül etmez. Onun için "Onun malına, malı da ona layık değildir." demiş. Miras almaz.

Allahu Celle ve A'lâ diyor ki, *estâizü bi'llâh*:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لاَ تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ (المائدة:٥١)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû lâ tettahizü'l-yehûde ve'n-nasârâ evliyâe.*) "Ey iman edenler, Yahudileri ve Hristiyanları dostlar edinmeyin!" (Mâide, 5/51)

Onlar cibilliyet iktizasıyla, yaradılış itibariyle dost edinmeye layık adamlar değildirler. İslâm bunlarla dostluk yapamaz. Bir müslüman bir yahudiyi, bir nasarayı velî edinemez.

Ne kadar ince bir derstir.

لاَ تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

وَلَوْ كَانُوا آبَاءهُمْ أَوْ أَبْنَاءهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ (المجادلة:٢٢)

(*Lâ tecidü kavmen yü'minûne bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri yüveddûne men hadde'llâhe ve rasûlehû ve lev kânû âbâühüm ev ebnâühüm ev ihvânühüm*) "Allaha ve ahiret gününe iman eden hiçbir kavmin, Allaha ve resulüne muhalefet eden kimselerle —velev ki onlar, bunların babaları, oğulları veya kardeşleri olsunlar— dost olduklarını, birbirlerini sevdiklerini göremezsin!" (Mücadele, 58/22)

"Bir kavim ki Allah'a iman etmiş, "*Lâ ilâhe illa'llah Muhammedün rasûlü'llah*" demiş; iman sahibi olmuş, müslüman olmuş. Sen bir müslümanı Allah'a âsi olan, isyan eden, muhalefet

eden Allah yolundan ayrılan bir kavimle dost bulamazsın! Müslüman, Allah yolundan ayrılan kimseyle dostluk edemez, onu sevemez; isterse babası olsun, isterse oğlu veya kardeşi olsun…

Kardeşlerim! Hasan Basri Çantay Efendi'nin tefsirinde bu ayete baktım, en iyi o izah etmiş. Hamdi Yazır Efendi'nin tefsirine baktım, o atlamış. Hasan Basri Hoca onu güzel açıklamış, ona bakın!

"—İsterse baban olsun!" diyor Allah…

"—İsterse baban olsun; mademki Allah'a muhalefet ediyor, mademki Rasûlullah'a muhalefet ediyor; o senin hakiki baban değil, onu dost edinemezsin!" diyor.

Harpler de gösteriyor: "Filan müslüman, babasını öldürdü." diyor. "Filanca amcasını öldürdü. Filan, akrabasından filanı öldürdü…" Niçin?

Onlar kâfir safındaydı. Kâfir safında olan insanları; müslüman, "İsterse babam olsun, ne olacak?" diye vurdu. Değil mi ki Allah'tan ayrılmış, Allah yoluna muhalefet ediyor, müslümanlığı tanımıyor; o insanla nasıl dost olunur?

Allah bu İslâmiyet'i bize tam mânasıyla, kâmil olarak nasib ederse, ashâb-ı kirâmın imanı, İslâmiyet'i gibi olursa ne mutlu!

Peygamberimiz'in vefatından bir müddet sonra İslâmiyet bir vakit zaafa düştü, bâtıl mezhepler meydan aldı. Mutezile ileriye geçti. Bütün herkesin akidesini bozdu. Rasûl-i Ekrem SAS o mutezile mezhebinin alimlerinden bir tanesine üç gece "Benim sünnetimi ihyâ et!" diyerek hitapta bulunmuş.

Alim demiş ki:

"—Yâ Rasûlallah! Ben 33 seneden beri Mutezile mezhebine hizmet ediyorum, Mutezile mezhebini öğrendim. Bunu anlatmaya çalışıyorum. Senin sünnetini nasıl ben izah ederim?"

"—Allah yardımcındır." demiş.

"—Nedir senin yolun yâ Rasûlallah?"

"—Benim yolum benim sünnetim ve benim ashabımın yoludur." buyurmuş.

Bak ne güzel! Peygamber'deki terbiyeyi, edebi görüyor musun? "Benim yolum…" deseydi kâfi değil miydi? Ama ashabını da içine kattı. Niçin?

Ashab-ı Kiram Peygamber'i tamamıyla benimsemiş insanlar, Peygamber'i tamamıyla içlerine basmış insanlar. Onun için Hz. Ebû Bekir diyor ki:

"—Ben helâya da gitsem, benim gözümün önünden Rasûlullah gitmiyor!"

Niçin? O Rasûlullah'ta öyle bir fenâ olmuş ki nereye giderse gitsin daima Rasûlallah'la beraber! Daima! Ashab-i Kiram hep böyle!

Onun için, Hz. Osman RA, bir gün aynaya baktı ki, insan aynaya bakınca aynada kendini görecek… Aynada baktı ki, Rasûlüllah!

"—Neden, nasıl oluyor bu?"

Bu Rasûlüllah'ta fâni olmuş. Her şey onlara Rasûlüllah görünüyor. Aynaya baktı, aynada da Rasûlullah'ı gördü.

Niçin? Rasûlüllah uğrunda varlığını yok etmiş. Kendinde benlik yok. Kendi yerine Rasûlullah kàim olmuş. Hepsi bir olmuşlar.

Onun için Rasûl-i Ekrem diyor ki:[162]

اَلْمُؤْمِنُونَ كَرَجُلٍ وَاحِدٍ (حم. م. عن نعمان بن بشير)

(*El-mü'minûne keracülin vâhidin*) "Müslümanlar, mü'minler bir adam gibidir; iki değildir."

Birdir hep, garp-şark hepsi müsavi. Bu İslâmiyet'te durmadıkça biz hep sallantıda gideriz. Bu İslâmiyet'in şuurunu tadıp, hep yekvücut olmuş gibi can cana, baş başa ne zaman sarılırsak, kanımız canımız hep bir can; ne zaman bu hâle gelebilirsek işte o zaman biz müslümanız. Yoksa;

"—Ben yaşayayım, sen ölürsen öl!" deyip bir tekme de üzerine sen vurursan…

"—Ben beş vakit namazımı kılan bir müslümanım."

Senin gibi müslüman her yerde dolu…

Geçen bize diyorlar ki:

"—Hocaefendi, şuraya bir şey yapacağız. Lütfen söyleyiverir misin cemaate, bize biraz yardım etsinler."

Söylemek ister mi, işte inşaat göz önünde… Arife tarif gerekmez. Göz önünde… Burası elbette müslümanların yardımıyla olacak. Gökten gelip melekler yapmayacak ya bu işi. Biz yapacağız.

Binâen aleyh her müslüman vicdanına danışacak, elindeki imkân dâhilinde bir yardım yaparsa, bakarsın üç gün sonra orada da müslümanların bir yurdu olacak, Kur'an kursu olacak… Okuyacaklar, ilim öğrenecekler. Oraya biz de iştirak etmiş olacağız.

Meselâ şu camiyi o adamcağız kesesine güvenmiş yapmış. Ne güzel değil mi? Ama bugün bunu yapan babayiğit pek nadir! O zaman çok varmış, bugün pek nadir. Sebebi de Allah bilir ama biz hayırlara iştirakte biraz zayıf olduğumuzdan! Çoğumuz bari iştirak edelim de böyle bir abide meydana getirelim. Aynı sevabı bizi de veriyor. Bunu yapan ne sevabı alırsa, bunu bin kişi de yapsa hepsine Allah aynı sevabı veriyor. Lütfu da Allah'ın bu

---

[162] Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.469, no:4686; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.271, no:18417; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

kadar geniş. Onun için bizi iştirak ettiriyor hayırlara…

"—Ben bunu yaptıracağım, siz karışmayın!"

Öyle iş yok! Bu kadar müslüman iştirak etsin de onlar da kurtulsun, onlar da sevap alsın. Onun için çok güzeldir İslâmiyet'in bu nimetleri… Allah bu nimetlerden ayırmasın.

c. İslâm On Direk Üzerine Kuruludur

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[163]

اَلإِسْلاَمُ عَشَرَةُ أَسْهُمٍ ، وَ قَدْ خَابَ مَنْ لاَ سَهْمَ لَهُ : شَهَادَةُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَهِيَ الْمِلَّةُ ؛ وَالثَّانِيَةُ الصَّلاَةُ وَهِيَ الْفِطْرَةُ ؛ وَالثَّالِثَةُ الزَّكَاةُ وَهِيَ الطُّهْرُ ؛ وَالرَّابِعَةُ الصَّوْمُ وَهِيَ الْجُنَّةُ ؛ وَالْخَامِسَةُ الْحَجُّ ، وَهِيَ الشَّرِيعَةُ ؛ وَالسَّادِسَةُ الْجِهَادُ وَهِيَ الْعُرْوَةُ ؛ وَالسَّابِعَةُ الأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَهُوَ الْوَفَاءُ ؛ وَالثَّامِنَةُ النَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ ، وَهِيَ الْحُجَّةُ ؛ وَالتَّاسِعَةُ الْجَمَاعَةُ ، وَهِيَ الأُلْفَةُ ؛ وَالْعَاشِرَةُ الطَّاعَةُ وَهِيَ الْعِصْمَةُ (طب. طس. عن ابن عباس وفيه حامد يضع الحديث)

RE. 189/8 (*El-islâmü aşeretü eshümin, ve kad hàbe men lâ sehme lehû: Şehâdetü en lâ ilâhe illa'llàhu, ve hiye'l-milletü; ve's-sâniyetü es-salâtü, ve hiye'l-fıtratü; ve's-sâlisetü ez-zekâtü, ve hiye't-tuhru; ve'r-rabiatü es-savmü, ve hiye'l-cünnetü; ve'l-hàmisetü el-haccü, ve hiye'ş-şerîatü; ve's-sâdisetü'l-cihâdü ve hiye el-urvetü; ve's-sâbiatü el-emru bi'l-ma'rûfi, ve hüve'l-vefâü; ve's-sâminetüen-*

[163] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.344, no:11958; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.39, no:7893; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.189, no:104; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

nehyü ani'l-münkeri ve hiye'l-huccetü; ve't-tâsiatü'l-cemâatü ve hiye'-ülfetü; ve'l-aşiretü't-taatü, ve hiye'l-ismetü.)

(*El-islâmü aşeretü eshümin*) İslâmiyet on sehimden ibarettir. (*Ve kad hàbe men lâ sehme lehû*) Kendisinde bir tanesi noksan olan kimse hüsrandadır:

1. (*Şehâdetü en lâ ilâhe illa'llàhu ve hiye'l-milletü*) "Lâ ilâhe illa'llah diye şehadet etmek ki, bu dindir."

2. (*Ve's-sâniyetü es-salâtü, ve hiye'l-fıtratü*) "İkincisi, namaz ki o fıtrattır." Âdem AS'dan beri bütün insanlara emrolunmuş bir ibadettir.

3. (*Ve's-sâlisetü ez-zekâtü, ve hiye't-tuhru*) "Üçüncüsü, zekât ki o temizliktir."

4. (*Ve'r-rabiatü es-savmü, ve hiye'l-cünnetü*) "Dördüncüsü, oruç ki o kalkandır." Oruç tutmak suretiyle nefse karşı ve cehenneme karşı kalkanı elimize almış oluyoruz.

5. (*Ve'l-hàmisetü el-haccü, ve hiye'ş-şerîatü*) "Beşincisi, hac ki o şeriattır."

6. (*Ve's-sâdisetü'l-cihâdü ve hiye el-urvetü*) "Altıncısı, cihad ki o urve (sarılmak)tır."

7. (*Ve's-sâbiatü el-emru bi'l-ma'rûfi*) "Yedincisi, emri bil-maruf ki, o vefadır."

8. (*Ve's-sâminetüen-nehyü ani'l-münkeri ve hiye'l-huccetü*) "Sekizincisi, nehy-i ani'l-münker ki o hüccettir."

9. (*Ve't-tâsiatü'l-cemâatü ve hiye'-ülfetü*) "Dokuzuncusu, cemaattir ki, o ülfettir."

10. (*Ve'l-aşiretü't-taatü, ve hiye'l-ismetü*) "Onuncusu, taattır ki o da ismettir."

Konya'da bir okul mecmuası çıkıyor. Bize de bir tane yolluyorlar. Bugünkü nüshasında cihad hakkında bir efendi, ismi altında yok, güzel bir yazı yazmış. Çok hoşuma gitti. Mecmuayı size de tavsiye ederim. Alınız, hem o mecmua orada daha güzel gelişir, yaşar.

Bir arkadaşımız vardı, rahmetlik oldu. Onun yanında bir Ermenî varmış. Bu Ermenî'nin gözleri de körmüş. Kör olduğu halde her gün bir Ermenî gazetesi alırmış. Arkadaşı sormuş:

"—Agop, gazetede ne var?"

"—Bilirsin ben görmem ki; ne olduğunu bilmem."

"—Neden alıyorsun onu?"

"—Ben alayım ki o yaşasın!" demiş.

Bir kör Ermeni'nin şuuruna bakın:

"—Ben alayım da o gazete yaşasın!" diyor.

Bir müslüman, müslüman gazetesini yaşatmaya çalışmaz, müslümanın zıddı olan şeyleri alır. Bir misli iki misli de alır ama bir müslümanınkini almaz. Şuur bu kadar! Sonra müslümanlık davasında başta gelir.

Onun için cihad yalnız düşmanla cephede dövüşmek değildir ki! Cihadın hududu yoktur, hepsi câizdir. Evvela nefsinle cihad edeceksin, çoluk çocuğunla cihad edeceksin, konun komşunla cihad edeceksin; cihadın bin bir çeşidi vardır. Onlarla cihad edeceksin, onları İslâm'a sokacaksın. Kendin İslâm'a girdikten sonra etraf da senin arkandan girecek.

İslâm bir ışıktır. Işığı görünce herkes arkasına takılır.

Aziz kardeş! Çin bugün kaç milyon diyorlar Allah bilir. O kadar adamın içerisinde birçok müslümanlar var ya; iki tane müslüman Çin'e gitmiş, iki tane… Tarih diyor ki:

"—Çin'deki bugün kaç milyon müslüman varsa, onları müslüman eden o iki müslümandır."

Bir orduyla orasını zapt edip de onlara, "Müslümanlık böyledir, yapacaksınız!" denmemiş. İki müslüman ticaret için gitmiş. Çinliler bakmışlar; "Ne iyi adamlar bunlar, ne doğru adamlar, ne güzel adamlar, nur gibi adamlar." demişler.

"—Siz nesiniz yahu?"

"—Biz İslâm dininin salikleriyiz."

"—Şu sizin dininizi bize de telkin edin, ne güzel şeymiş!" demişler.

Çin'deki bu kadar insanlar bu suretle müslüman oluvermişler. O Müslümanlık nurdur. O nuru keşfettin mi, ışığın başına toplananlar gibi senin arkandan çok insanlar gelir. Pervane nasıl ışığın etrafında dolanırsa insanlar da böyle nurun etrafında toplanırlar. Yalnız o nuru bizim göstermemiz lazım!

Onun için onun zirve dediği en üst noktası cihaddır. Oraya çıkmak lazım. Aşağıda kalırsan kıymetin yok. Ama tepeye çıkarsan kuleye çıkarsan her tarafı seyredersin. Herkes de seni görür, sen de herkesi görürsün.

İslâmiyet'in en üst katı cihad katıdır. O da herkese nasip olmaz. En kâmil insanlar kimlerse onlara nasip olur. Onun için ashâb-ı kirâm Rasûlüllah Efendimiz SAS'in zamân-ı saadetlerinde birçok zamanlar ayaklarından çarıklarını çıkarmamışlar. Bu harpten o harbe, bu harpten o harbe… Dedelerimiz öyle değil miydi? Harpten korkulmazdı.

Harp insanların tekemmülüne vesile olur. Eğer Cenâb-ı Hak bizi melek gibi yaratsaydı hepimiz, bütün insanlık, beşeriyet hepsi birbirini seviyor, canını yüreğine basmış, herkes kardeş gibi yaşıyor. Bugünkü tekemmül olur muydu, olmaz mıydı?

Hiçbirisi olmazdı. Bu günkü tekemmül; o havada uçuşlar, aya gidişler, hep cihadların semeresidir. Cihadlar insanları sevk ediyor, mağlup olmamak için ötekinden daha üstün olmak için icatlar yapmak ona sevk eden cihad şahikası.

Bir kimsenin ki içinden cihad sevgisi silinmiştir, o esarete mahkûmdur. Allah muhafaza!

Yedincisi: (*Emri bi'l-ma'ruf.*) "İyiliği emretmek."

Herkese, evvela kendine ma'ruf ile emredeceksin! Allahu Teâlâ'nın dediklerini yapmak için nefsini zorlayacak. Allah-u

Teâlâ'nın dediklerini yapabilmek için zorlayacaksın. Kötülüklerinden de men etmek için kendini zorlayacaksın. Bu, emr-i ma'ruf. Evvela nefsinde tatbikata çalışacaksın. Ondan sonra etrafındakilere de tabii sırasıyla…

Bunu yaptın mı Allah-u Teàlâ'ya olan sözüne sadıksın, sözünü yapıyorsun demek.

Emr-i ma'rufla beraber nehy-i münker de ayrı bir vazifedir. Namazını kıl, orucunu tut, haccını yap diye nasıl emrediyorsan; zina etme, faiz yeme, günah işleme diye de emredeceksin.

Efendi kardeşler! Hırsızlardan bazı hırsızlar vardır ki kitaplara bugün adları geçmiş, hırsızlıklarına tevbe etmişler, aldıklarını geri vermişler. Tevbekâr olmuşlar, büyük adam olmuşlardır. Büyük adamların sırasına girmiş ömürleri hırsız olan insanlar var. Hırsızlık yapmış ama pişman olmuş. Nedamet etmiş, tevbe etmiş, salâh-ı hâl etmiş, hakkını sahiplerine vermiş. Hepsinden helallik almış, Allah'a dönmüş.

Fakat bu faiz o kadar büyük derttir ki doğduğundan ölünceye kadar her gün haram yiyor! O hırsızın haramlığıyla bunun haramlığı arasındaki farkı bulabilir misiniz?

Bu ıslah-ı nefs ediyor, tevbe ediyor; bu faizden tevbe edecek insanlar nadirâttan çıkıyor. O da nadirâttan ama bu kadar büyük bir derttir ki hem yiyorsun hem yediriyorsun hem de müdafaa ediyorsun efendi! Bugün faizsiz iş olmaz, diyorsun. Bu ticaret yürümez, diyorsun. Adeta nerdeyse helaldir diyesin geliyor!

Allah'ın helalini haram eden, haramını helal eden insan müslüman olur mu? Müslüman; helali helal bilir, haramı da haram bilir.

"—Servet sahibi olacağız."

Olalım, peki, nefsimiz istiyor tabii. Milyoner olalım, çok servet sahibi olalım. Fakat bu servetler bize ne fayda temin ediyor, onu hesaplayabilir misiniz?

Bugün memlekette çıkan kardeş kargaşaların yegâne sebepleri servetlerin sahibidir. Fukara yapmaz bu boğuşmayı.

İsmail Hakkı Hazretleri'nin bir eserinde gördüm, diyor ki;

"—Bir insan yemek yerken yemeği yediğini başkaları görüyor. O yediği yemeği gördüğü halde ona yedirmiyor, buyurun demiyor.

O yemekten bir vücuda öyle ârıza olur ki onun derdine şifa bulunmaz!"

Derdine şifa bulunmaz. O gözden akan zehir o yemekte öyle bir zehir gibi eriyor da onu yiyen insan öyle bir hastalıklara müptela oluyor; doktor doktor dolaş, çare bulamazsın. Hoca hoca dolaş, çaresi yok. Çaresi o fakir mü'minin gönlünü yapmaktır. Ama bugünün zengini bunu yapıyor mu? Hâşâ ve kellâ! Senede bir araba değiştiriyor. Senede bir konak değiştiriyor. Yazı ayrı, kışı ayrı …

Hatırıma gelmişken söyleyeyim, işittim:

Yahudi hahamı yahudilere demiş ki:

"—Bu sene yazlığa gitmeyeceksiniz! İsrâil'de muharebe var. Oradaki kardeşlere para lazım. Verin paraları, oraya götüreceğiz. Hasta vs. olup da mutlaka gitmek istiyorsanız harcadığınız para kadar da bize vereceksiniz!"

Yahudiler; "Baş üstüne haham efendi!" demişler itaat etmişler de paraları vermişler İsrâil'e göndermişler.

Acaba bir hocaefendi bunu derse, kaç tane müslüman bunu dinler? Ölç şimdi aradaki farkı…

Allah kusurumuzu affetsin… Tevfîkât-ı samedâniyesine mazhar etsin...

Onun için Peygamber SAS, Üsâme denilen köleyi ordunun başına geçirdi. Ordunun içerisinde Hz. Ömer var, ordunun içerisinde Hz. Ebû Bekir var, Hz. Osman var…

"—Yâ Rasûlallah! Bu köle nasıl olur da bizim başımıza geçer biz dururken?" demediler. (*Semi'nâ ve ata'nâ*) "İşittik ve itaat ettik." dediler.

Binâen aleyh başa geçenin sözünü dinlemek müslümanlığın şartıdır. Bu, müslümanlığın içerisindedir. Söz dinlemiyorsan, müslümanlığın senin olsun…

(*Ve't-tâsiatü el-cemâatü*) "Dokuzuncu erkân, cemaattir."

"—Biz şimdi cemaat miyiz değil miyiz?" diye size sorsak ne dersiniz?

"—İşte cemaatiz, bak buraya toplandık…"

Hayır, biz bugün kat'iyen cemaat değiliz! Çünkü vücutlarımız

toplanmıştır burada ama gönüllerimiz birbirinden ayrıdır… Gönüllerimiz ne zaman birleşirse, biz o zaman cemaat oluruz. Gönüller birleşmedikçe, bu laftan ibarettir. Onun için cemaatte gönüllerin birleşmesi, teslimiyet lazım.

İslâmiyet'te en büyük mevki teslimiyet makamıdır. Allah'a teslim, Allah'ın kuluna da teslimdir. Bu teslimiyeti yapamıyor musun! Bunun için demişler ki;

"—Büyüklerin velev ki yanlış da olsa hareketlerine itiraz haram, kat'iyyen haramdır."

Teslim olacaksın. Senin aklın ermez. Onun için cemaat, teslimiyetle toplanan, içleri dışları bir olan cemaattir. Peygamber ve Peygamber'in ashabı gibi. Cemaat ona derler.

(*Ve hiye el-ülfetü*) "O ülfettir."

Hepimize bir ders düşecek. *Ülfet*, ünsiyet; cemaatle olur. Ben âcizane sakalım var, ihtiyarım… Başkadır. İlk devirlerde önüme gelene selâm veriyordum, İstanbul âdetini bilmiyordum. Biz köylerimizde alışmışız, her gördüğümüze *"Selâmün aleyküm"* deriz. Herkes de bize "*Ve aleyküm selâm*" der. Burada da öyle zannettim.

Selâm veriyorum, hiç kimsenin kulak astığı yok. "*Ve aleyküm selâm*" deyip geçiyorum. Geçen gün yine kapıdan indim, beyefendi yukarıya doğru geliyor. Kafasını eğmiş. Kendi işiyle meşgul. Selâm vereyim mi vermeyeyim mi düşündüm. Versem gürültüye gidecek, boşa gidecek. Fakat ver! Onu melekler sana reddederler. O etmezse etmesin!

Bir memleketteyiz. Hepimiz aynı milletiz. Aynı evladız. Dinimiz ayrı da olsa, bir gâvur da olsa geçerken, "*Sabah-ı şerîfleriniz hayrolsun!*" dediğin vakit gâvur da "*Senin de sabah-ı şerîflerin hayrolsun!*" diyor. Gâvur ama memleketimizde yaşadığı için dostluk icabı söylüyor da, bir müslüman bunu niçin diyemiyor bilmem! Bu ülfetsizlik…

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات: ١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) "Ancak mü'minler kardeştir." (Hucurat, 49/10)

Mü'minler hani kardeşti? Kardeş kardeşinin selâmını da almaz mı be! Para istesek para vermiyor başka, para da istemiyoruz. Selâmdır bu; Allah'ın selâmıdır. Selâm Allah'ındır. Benim değil. Selâm Allahu Teâlâ'nın ismidir. Allahu Teâlâ'dan selâmet; Allah'tandır.

Ben dua ediyorum:

"—Allah'ın selâmı senin üzerine olsun kardeşim. Allah seni yer gök, dünya ahiret felâketlerinden sâlim kılsın."

Müslüman:

"—Oh ne iyi, seni de sâlim kılsın kardeşim!" diyemiyor.

Kimisi mevkiine mağrur, kimisi saltanata mağrur, kimisi servetine mağrur, kimisi bilgisine mağrur… Benim gibi garibe kim tenezzül edecek ya! Kendisi gibi bir saltanat sahibi geçerse iltifat ederek elini sıkar, "Nasılsın?" der. Kendisi gibi bir bilgili karşısına çıkarsa "Efendim, nasılsınız?" der, iltifat eder. Bir zengin karşısına çıkarsa o ona da iltifat eder. Ama bize kim iltifat edecek?

Biz kendimiz gibi bir sakallı bulursak ona "*Selâmün aleyküm!*" diyeceğiz o da bize, "*Aleyküm selâm*" diyecek.

Allah cümlemizin taksirâtını affetsin...

Müslümanlık on direk üzerinde duruyor. Demek ki müslümanlığın dokuzuncu rüknü, dokuzuncu direği cemaattir. Cemaatsiz müslümanlık yaşamaz.

"—Dağa gidelim orada müslümanlığı yapalım…"

Cuma kılamayız. Bayram da kılamayız. Müslümanlığın erkânını da bilemeyiz. Müslümanız ama dağda olamaz Müslümanlık, kalabalık içerisinde cemaat içerisinde yaşanılır. Birinin bilmediğini bir diğeri öğretecek, o ona öğretecek, birbirlerine yardım edecekler. Bu suretle Müslümanlık yaşayacak.

Onun için bizim müslümanlıkta bu kardeşlikten ayıran şeyleri bana duyurursanız çok teşekkür edeceğim.

Biz hep müslüman olduğumuz halde niçin bu kardeşlik sıfatıyla muttasıf olamıyoruz?

Adımız kardeş!

İki kardeş; birisi babadan gelme kardeş, birisi ruhen kardeş. Müslümanlıkta iman dolayısıyla kardeşiz. Müslümanlıkta iman hep bir yerden, kökten gelmiştir. Ondan dolayı kardeşizdir. Öteki baba cihetinden kardeşizdir ki onun yeri topraktır. Baba ölür, kardeşler ölür, biter gider. Ama iman dolayısıyla olan kardeşlik ölmez. O ahirette de bâkîdir. Burada ölüme kadar durur, ölümden

sonra biter. Fakat ahirette iman dolayısıyla olan kardeşlik ölmez ve orada da kendisini muhafaza eder. Onun için iman kardeşliği; vücut kardeşliğinden, baba kardeşliğinden daha mukaddem ve daha evladır.

Onun için mü'minler mademki kardeştir; niçin kardeşlik vazifesini birbirlerine karşı yapamazlar, bunun sebebi nedir?

Bunu arıyorum, bulamıyorum. Bunu bulabilirseniz, beni de bundan dolayı uyandırabilirseniz hepinize ayrı ayrı teşekkür ederim.

Onuncusu: (*Ve't-tâatü*)

İslâmiyet'i ayakta tutan onuncu direk taattir; ibadetle taattir.

"—Direği alınca kubbe göçer mi?"

Muhakkak! Direği alınca kubbe göçer. Bu direkler alınınca, kubbe de aşağıya doğru güm diye göçer. İslâmiyet kubbesi on direk üzerinde duruyor. Birini aldınız mı hepsi aşağı doğru iner.

d. Çinlilerin Dünyaya Hàkim Olması

Deylemî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[164]

اَلأَشْرَارُ بَعْدَ الأَخْيَارِ خَمْسُونَ وَمِائَةَ سَنَةٍ ، يَمْلِكُونَ جَمِيعَ أَهْلِ

الدُّنْيَا ، وَهُمُ التُّرْكُ (الديلمى عن ابن عمر)

RE. 189/9 (*El-eşrâru ba'de'l-ahyâri hamsûne ve miete senetin, yemlikûne cemîa ehli'd-dünyâ, ve hümü't-türkü.*)

(*El-eşrâru ba'de'l-ahyâri hamsûne ve miete senetin*) "Şerliler, hayırlılardan sonra yüz elli senedir. (*Yemlikûne cemîa ehli'd-dünyâ*) Dünya ehlinin hepsine hakim olurlar. (*Ve hümü't-türkü*) Onlar da Türklerdir."

Bu Türk'ten murad, Tatâr-ı kebîr, yani Çin Mecusileridir. Allah şerlerinden dünyayı da korusun, bizleri de korusun…

---

[164] Deylemî, *Müsnedü'l-Fırdevs*, c.I, s.125, no:433; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XI, s.24, no:10162.

e. İçki Beş Şeyden Yapılır

Hakîm-i Tirmizî, Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[165]

اَلأَشْرِبَةِ مِنْ خَمْسٍ: مِنَ الحِنْطَةِ ، وَالشَّعِيرِ ، وَالتَّمْرِ ، وَالزَّبِيبِ ،

وَالْعَسَلِ ؛ فَمَا خَمَّرَ فهو خَمْرٌ (الحكيم عن النعمان بن بشير)

RE. 189/10 (*El-eşribetü min hamsin: Mine'l-hıntati, ve'ş-şaîri, ve't-temri, ve'z-zebîbi, ve'l-aseli; femâ hammera fehüve hamrun.*)

(*El-eşribetü min hamsin*) "İçki beş şeyden yapılır: (*Mine'l-hıntati*) Buğdaydan, (*ve'ş-şaîri*) arpadan, (*ve't-temri*) hurmadan, (*ve'z-zebîbi*) kuru üzümden, (*ve'l-aseli*) ve baldan. (*Femâ hammera fehüve hamrun*) Bu şerbetlerden hangisi aklı örterse, aklı giderirse, o hamrdır, şaraptır."

Efendimiz "İçki beş tane…" demiş ama bugün belki sayısı bilinemeyecek kadar çeşitleri çoğalmış, yani nevîleri artmış. Kökü bu beşidir: Buğdaydan olur, arpadan olur, hurmadan olur, üzümden olur, baldan olur vs.

Bir şey ki insanın aklını gideriyor, o hamrdır yani şaraptır. Aklı gideren, serhoş eden her şey haramdır.

"—Ben şarap içmedim."

"—Ne zıkkım içersen iç, aklın yerinde mi?"

"—Değil!"

"—Demek ki sen şarabı içmişsin, içtiğin şaraptır.

İçkiyi yasak eden ayet-i kerime şöyle:

إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالأَنْصَابُ وَالأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ ،

---

[165] Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.253, no:37; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IX, s.234, no:17051; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.III, s.249; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XI, s.24, no:10163.

فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (المائدة: ٩٠)

(*İnneme'l-meysiri ve'l-ensâbu ve'l-ezlâmü ricsün min ameli'ş-şeytân, fe'ctenibûhu lealleküm tüflihûn.*) [Aklı örten içki ve benzeri şeyler, kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki, kurtuluşa eresiniz.] (Mâide, 5/90)

İçki şeytanın amellerinden bir ameldir, günâh-ı kebâirdir. Bu günâh-ı kebâirden kendimizi kurtaracağız.

Sonra bir de bunların sagàirleri var; ufak tefek dediğimiz hatalar. Bunlar da ufak tefek deyip de geçmeyeceğiz. Ufak tefektir ama bir kıvılcım koca bir binanın yanmasına da vesile olur. Binâen aleyh ondan da kaçınmak lazım.

Allah cümlemizi affetsin… Tevfîkât-ı samedâniyesine mazhar etsin… Hakiki müslümanlığı bize ölmeden tatmak nasib ü müyesser eylesin… Bu mi'racları bize lütfu ihsan eylesin… Hz. Muhyiddîn-i Arabî'nin 36 tane mi'racı varmış; Allah ondan bize de nasib ve ihsan buyursun… Âmin.

El-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

18. AMELLERİN KARŞILIĞI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...
İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

الْأَصَابِعُ تَجْرِي مَجْرَى السِّوَاكِ ، إِذَا لَمْ يَكُنْ سِوَاك (طس. أبو نعيم
كثير بن عبد الله بن عمرو بن عوف المزني عن أبيه عن جده)

RE. 190/1 (*El-esàbiu tecrî mecra's-sivâk, izâ lem yekün sivâk.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"
[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]
"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"
[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]
"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!
[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]
Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Parmaklarla Dişlerin Temizlenmesi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[166]

الْأَصَابِعُ تَجْرِي مَجْرَى السِّوَاكِ ، إِذَا لَمْ يَكُنْ سِوَاك (طس. أبو نعيم كثير بن عبد الله بن عمرو بن عوف المزني عن أبيه عن جده)

RE. 190/1 (*El-esàbiu tecrî mecra's-sivâk, izâ lem yekün sivâk.*)

(*El-esàbiu tecrî mecra's-sivâk*) "Parmaklar da misvak yerine geçer." Yâni, ağzını yıkıyorsun, misvağın yok o sırada, Ağzına parmağını sokup dişlerini temizlesen o da olur. (*İzâ lem yekün sivâk*) "Misvak olmadığı zaman, o şekilde de olur." Misvak varken olmaz.

Esàbi', parmaklar demek.

Hatırımda kaldığına göre; misvak ile kılınan namaz, misvaksız kılınan namazdan, 72 defa faziletlidir. Misvakın fadaili çoktur.

Fırçalar, misvak yerine kullanılmaktadır. Misvak, işte o Arabistan'dan gelen ağaçtır. Fırça, onun yerine kàim değildir. Onun fadaili ayrıdır. 15 kadar fayda bahsederler. O diş fırçalarındaki macunlarla yapılan iş başkadır. Burada ibadet kasdı var, orada temizlik kasdı var.

b. Kurban Kesmek

Hàkim Zeyd ibn-i Erkam RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[167]

---

[166] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat,* c.VI, s.288, no:6437; Abdullah ibn-i Amr ibn-i Avf el-Müzenî babasından, o da dedesinden.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.268, no:2577; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.550, no:26168; Câmiu'l-Ehàdîs, c.XI, s.24, no:10166.

[167] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.281, no:3118; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.368, no:19302; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.422, mo:3467; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.197, no:5075; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.261, no:18796; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.483, no:7337; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.112, no:259; Ukaylî, *Duafâ*, c.VII, s.115, no:1611; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.V, s.356; İbn-i Hibbân, Mecrûhîn, c.III, s.55; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIV, s.94, no:3069; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.101, no:12233; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.26, no:10171.

الأَضَاحِيُّ سُنَّةُ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ ، بِكُلِّ شَعَرَةٍ حَسَنَةٌ ، وَبِكُلِّ شَعَرَةٍ

مِنَ الصُّوفِ حَسَنَةٌ (ك. عن زيد بن أرقم)

RE. 190/2 (*El-edâhi sünnetü ebîküm ibrâhîme, bi-külli şearatin hasenetün, ve bi-külli şearatin mine's-sùfi hasenetün.*)

Edâhi: Kurbanlar, kestiğimiz kurbanlar.

(*El-edâhi sünnetü ebîküm ibrâhîme*) "Kurbanlar babanız İbrâhim AS'ın sünnetidir. (*Bi-külli şearatin hasenetün*) Her kılına sevap vardır, (*ve bi-külli şearatin mine's-sùfi hasenetün*) ve postunun her kılına bir sevap vardır."

Kurbanlar bize İbrahim AS'dan sünnet olarak kalmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de Kurban hakkında:

اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ. فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ (الكوثر:١-٢)

(*İnnâ a'taynâ ke'l-kevser. Fesalli li-rabbike ve'nhar.*) "Şüphesiz biz sana Kevser'i verdik. Öyleyse Rabbin için namaz kıl ve kurban kes!" (Kevser, 108/1-2) emri vardır.

Kurban, bir Kurban Bayramı'nda kesilir, bu vacibdir. Sünnet diyenler varsa da, sünnet değil de vacib kuvvetindedir. Hali vakti olan, zekât nisabına malik olan herkes için kurban kesmek borçtur. Kadına da borçtur, çocuk varsa evde, eğer ona da, anasından babasından miras kaldıysa, onun da imkânı varsa, servet sahibiyse, onun da kesmesi vacibdir.

Bir evde yalnız baba kesmekle diğerlerinden sakıt olmaz. Her kim nisaba malikse, onların hepsinin ayrı ayrı kurbanlarını kesmeleri vacibdir. Kesilmezse üzerinde borçtur.

Kurban kestirirken ibadet niyetiyle kesilir. Allah-u Teàlâ'nın emri, Peygamberimiz'den ve diğer peygamberlerden gelen sünnet-i seniyyedir. Peygamberimiz SAS kurbanlarını kesmişlerdir. Biz de el-hamdü lillah bugün kesmekteyiz.

Kurban koyundan, keçiden, deveden, sığırdan olur. Başka hayvandan olmaz.

Bir de çocuk doğduğu vakitte, yeni doğan bir çocuğa bir kurban kesilir. Buna *akîka* kurbanı denir. Çocuk ister yaşasın, ister yaşamasın. Yaşarsa ne mutlu, yaşamazsa ahirette şefaatçi olmasına vesile olur. Kurbanı kesilmeden ahirete giden çocuklar, babalarına şefaatten mahrum kalacaklar.

İsmail Hakkı-i Bursevî, *Tefsîr-i Ruhü'l-Beyân* sahibi, bunun hakkında çok uzun tafsilat vermiş. "Benim on yedi çocuğum oldu, on yedisine de kestim." demiş. Yaşamamış çocukları. Hepsine ayrı ayrı kesmiş.

Bu kurban kesmenin çok fadàili olduğu gibi, çocuğun temiz olmasına, ahlâklı olmasına, dindar olmasına vesile olur, sebep olur derler. Onun için, Peygamber SAS de kendi akîkasını kendileri kesmişlerdir.

Yetişkin insan, "Belki babam benim için akîka kurbanı kesmediyse…" diyerek kendisi keser. "Acaba benim kurbanım kesildi mi?" Kesilmediyse yaşı yok bunun; 90 yaşına da girsen akîka kurbanı kesilmediyse, yine kesmek lazım. Ölünceye kadar her gün kesmek olur ama, ilk yedi gün içerisinde kesilirse

efdaldir.

Kurban Bayramı'nda kesilen kurbanın etini yer ve yedirir. Akika kurbanını da hem yer, hem de yedirir.

Yalnız nezretmişse, "Yâ Rabbi! Benim çocuğum olursa, senin rızan için bir kurban keseceğim." demişse bu nezir olur ki, bunu kendi aile efrâdı yiyemez. Kendi yiyemediği gibi, nafakası kendisinin üzerine bulunan kimseler de yiyemezler.

Kurbandan başka, bir de hacda kurban keseriz: hac kurbanı! Hac kurbanı borç olan sünnet kurbanının yerine ki, burada iki türlü niyet var. İki türlü birisine *Hacc-ı Kırân*, birisine *Hacc-ı Temettû* diyorlar. Bunların ikisinde de kurban kesilir. *Hacc-ı İfrad*'da kesilmez. İstersen kesersin de, borç değildir. Bu kurbanların etini de kesenler yer, yedirir.

Fakat burada cinayet yapılmış, kabahat, eksik hac yapılmış, taş taşlayamamışsın, vaktinde ihrama girmemişsin, yahut vaktinden evvel ihramdan çıkmışsın, yahut vaktinden evvel tıraş olmuşsun… Bu gibi şeylerde terettüp eden ceza kurbanı diyorlar ki, mesela bazen Mekke'den Cidde'ye gidiyorlar. Babasının

memleketi gibi gidiyor, giyimli olarak gidiyor, bu giyimli geliş yine o cezayı elzemdir ki, oraya Kâbe-i Muazzama'ya girenlerin ihram ile girmeleri lazımdır. Mekkeliler için bu makuldür, fakat bizim gibi hacılar, dışarıdan gelenler için bu kaideye riayet edip, mikat makamını, yerini ihramsız geçmemesi lazım. Bundan dolayı kesilen bu kurbanların da etlerini yiyemezler.

Mekke'de olan kusurlardan dolayı olan kurbanları burada kesip de ödeyemezsin. O mutlaka Mekke'de kesilecek ve Mekke'nin fukara halkına dağıtılacaktır. Eğer sen bunu burada öğrendiysen; "Benim bu kadar noksanım oldu, bundan dolayı bir veya iki kurban kesmem lazım geliyor." dediysen, bunu burada kesiyorsan olmaz. Bunun parasını hiç olmazsa oraya yollayacaksın ve emniyetli birisine diyeceksin ki:

"—Benim bu haccımdaki kusurlarımdan dolayı şu kurbanları kes, fukaraya dağıt!"

Bir kurban daha vardır ki, şeref kurbanı diyorlar. Memlekete büyükler gelirken onlara yollarda kurbanlar kesiyorlar, develer kesiyorlar, sığırlar kesiyorlar. Bu kesilen hayvanların da etleri yenmez. Kesilen hayvan ancak Allah için kesilirse onun eti yenir. Allah için kesen usta olsa, bilgili olsa da; "Yâ Rabbi! Ben senin rızan için kesiyorum." dese o câiz fakat "Bu gelenin şerefinedir." diyerek şeref nâmına kesilen kurbanların etleri de câiz olmaz, demişler.

Bu bizim büyük ceddimiz İbrahim AS'dan kalmış. Koyunun her bir tüyüne bir hasene demiş.

Hilkat itibariyle mahlûklar hep birbirine benzerler. Bizde ne kadar et, kemik, bağırsak, kaş, göz, ağız, burun varsa, her hayvanda tabii bunlar var.

"—Yâ Rabbi! Benim âzâm nelerden ibaretse bu koyunu senin için feda ediyorum. Binâen aleyh, onun her âzâsına mukabil benim azalarımı da cehennemden âzad eyle yâ Rab!!" diye keser ve kestikten sonra da fukaraya dağıtır. Bunda çok fadail vardır.

İnsanlar bugün çok çeşitlidirler. Bu çeşitli insanların çeşitli gözleri vardır. Bu gözler, insanları yer bitirir, bu muhakkaktır. Birçok hayvanın ölmesi ve tencereye girmesine, birçok insanında ölüp mezara girmesine bu gözler vesile olur. Bu gözlerde öyle acı

gözler vardır ki Allah şerlilerinden muhafaza eylesin, kendisini belki bilir belki bilmez. Onun için Kur'an'da bunlara karşı tedbirler âyetlerle bildirilmiş. Bu gözlerden muhafaza için hiç olmazsa hatta imkân varsa her hafta, her ay; hiç olmazsa mümkün olduğu kadar mübarek günlerde birer kurbanı sıhhat sağlığı nâmına, malı nâmına, her şeyi nâmına feda edip fukarâya yedirmesi çok âlâ ve efdal olur.

Çünkü İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri:

"—Bir insan yemek yerken, onun etrafında o yemeği gören insanlara, yediği yemekten tattırmazsa, onları çağırıp sofrasına oturtturmazsa, bu yemeğe öyle bir zehir isabet eder ki, bu zehrin şifası bulunmaz." diyor.

Öyle dertler hâsıl olur ki insanda, ne doktor para eder, ne hoca para eder! Onu da verir olmaz, bunu da verir olmaz, nereye gitse olmaz. Sebebi, o göz ağısı onun içerisine girmiştir, ondan gelecek felaket çok acıdır. Bunu önleyecek şeyler hayırlardır. Hayırlarla bunlar mümkün mertebe önlenebilir.

Halbuki bugün herkes etrafını çok iyi biliyor. Kimin nesi var, gerçekten senden daha iyi bilenler oluyor. Bugünkü kıyametler de hep bundan kopmuyor mu? Herkes biliyor ne olduğunu, bu bilgiden dolayı bir sürü kıyametler kopuyor. Niçin?

Gözleri var demek. Bu gözlerin oluşu bu kıyametleri koparıyor. Müslümanlıkta eskiden bunlar yok idi. Müslümanlıkta herkes kanaatkâr, herkes hakkına razı idi. Onun için kimse kimsenin ne varlığına karışır ne kesesine karışırdı. Herkes "Allah'a çok şükür der." soğan ekmek yer, kimsenin işine karışmazdı.

Ama bugün öyle değil. Onun için bugün hayr u hasenât ne kadar çok yapılırsa, o kadar çok faydalar olur.

Mesela birçok yerde Kur'an kursları var. Bunlar hep zuafâ ve fukarâ çocuklardır. Biliyorsunuz ki bizim zenginlerimiz çocuklarını Kur'an kurslarına ve din tahsillerine vermiyorlar. Verseler de çocuklar gitmiyorlar. Köylü dediğimiz Anadolu'dan gelen yavrular olmasa, emin olunuz ne mihraplarda namaz kıldıracak, ne hutbelerde hatiplik yapacak, ne de kürsülerde vaaz edecek insan bulamayız. Allah razı olsun ki o Anadolu çocukları geliyorlar, aç, susuz. İşte görüyorsunuz, şurada 5-6 tanesi yatıyor, hiç hâlini soranımız yok. Orada ne yiyorlar, ne içiyorlar, nasıl

yatıyorlar; Allah biliyor. Bazen aç, bazen de tokturlar.

"—Niçin?"

Kimsenin aklının işi değil; herkes evinde tatlı tuzlu nesi varsa yer. Onu kaç seneden beri söylerim… Şimdi yıkıldı ama bakalım nasıl yapılacak. Yıkması kolay da yapması nasıl olacak? İstanbul'u ayağa kaldıracak!

"—Ne olacak?"

"—İskenderpaşa'da bir kurs yapacağız!"

Halbuki bunu bir kişi de yapar, ne olacak? Koca koca apartmanlar yapıyor da insan, buraya mesela iki tane oda mı yapamayacak. Ama kimsenin işine gelmiyor, herkes kaçamak yapıyor. Allah kusurlarımızı affetsin…

Onun için bu kurbanların kesilmesinde çok fazilet vardır. İnsanın başına başkaları tarafından gelecek ahları, gözleri, nazarları önler. Bunun içindir ki kaç zamandan beri söyleriz; "Müslümanlık kardeşliktir." derler.

Nasıl Müslümanlık kardeşlik? Böyle kardeşlik olur mu? Kardeş kardeşi tanımaz mı? Bir kere tanıması lazım. Tanımayınca demek ki kardeşlikle ilgisi yok. Kardeş yardım etmez mi? Etmesi lazım. Etmiyoruz. Neden? Kardeşlik yok. Kardeş kardeşin zaruretli olduğunu görür de elinden tutmaz mı? Elbette tutar. Ama biz yapmıyoruz. Demek ki kardeşlikle ilgimiz yok.

Kardeşlikle ilgisi olmayanın Müslümanlıkla ilgisi yok demektir. Müslümanlık kardeşliği emreder. Kardeşlik nisbetinde Müslümanlık kuvvetlidir. Kardeşlik zaafiyeti kadar da Müslümanlık zayıftır. Onun için Allah hepimizi affetsin…

Bu gibi hayırları ne kadar çok yapabilirsek, o kadar çok rahat ederiz. Ömrümüz de rahat geçer, ahiretimiz de rahat olur. Bu fukarânın duasını sen boşa sanma!

Bizim Bursa'da bir ahbabımız vardı.

"—Ben hasta oldum mu, kat'iyyen doktora gitmem!" derdi.

Kızılay'ın içerisinde okuyan çocuklar varmış. Ondan dinlediğimi söylüyorum: "Oraya giderim, yardım olarak oraya bir miktar para yatırırım, o hastalık benden gider. Ben bunu senelerden beri tecrübe ettim. Kat'iyyen doktora gitmem. Sıkıntım varsa bile giderim, o müesseselere bir yardım yaparım,

bakarım; o hastalık benden gitmiş." derdi. Aradaki esrarı anlamaya pek aklımız yetmez.

Bunun için hayırlardan insan kaçmamalı. Ama hayırların en güzeli de kardeşlik hayrıdır. İnsanlar birbirini tanımadıkça, birbirleriyle kardeş olamadıkça, bu hayırları yapamaz. Hayırları insana yaptıran, kardeşlikteki ilginin kuvvetidir.

Hayâ ve mürüvvet! Hayâ ile mürüvvet, insanı amel-i sâlihe zorlayan bir kuvvettir. Hayâ içeride bir kuvvettir ki, insanı iyi işlere sürükler, sevk eder ve kötü işlere de engel olur. Buna hayâ derler.

Ama bir de bu hayânın bir nevî daha var. Mesela kendisi çapkın adam… Başka bir çapkın adam gelmiş, ailesine yahut kızına bir taarruz yapmış. O da kızmış, vuruyor kırıyor, dövüyor.

Buna gayret demezler. Bu gayretten, hayâdan ileri gelmiyor. Bunu cahiliye icabı yapıyor. Çünkü Allah rızası için olsaydı kendisi de yapmayacaktı. Madem kendisi yapıyor, demek ki dinî gayesi yok. Bu sefer o adama haksız yere vuruyor, öldürüyor.

Niçin?

Cahiliye gayreti ile yapıyor demektir. Onun için kıymeti yoktur, ahirette mes'uldür.

Koyunları kestiğimiz vakitte o koyunun âzâsı nelerden ibaretse; "Yâ Rabbi! Beni de cehennemden onların dolayısıyla âzat eyle!" der. "*Bismi'llâhi allahu ekber!*" der keser.

İkinci bir şey daha var: Bismi'llâh'sız kesilen hayvan da yenmez. Kasden *Bismi'llâh* demeden kesilen hayvan da yenmez.

Ölmüş hayvan da yenmez. Bunlar İslâm da bilinmesi lazım olan şeyler. Hatta derler ki:

"—Avcı ava gittiği vakitte, silahını uzatıp atarken *Bismi'llâh* demezse, onun vurduğu av da câiz değildir."

"—Denizde balıkçı ağını atarken, *Bismi'llâh* deyip atmadıysa, tuttuğu av da câiz değildir." derler.

Bereket İmâm-ı Şâfiî'ye, o câizdir, demiş.

c. Mirasçıyı Zarara Uğratmak

İbn-i Cerîr, İbn-i Ebî Hàtim ve Beyhakî Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

اَلإِضْرَارُ فِى الْوَصِيَّةِ مِنَ الْكَبَائِرِ (ابن جرير ، وابن أبي حاتم ، ق. عن ابن عباس)

RE. 190/3 (*El-idrâru fi'l-vasıyyeti mine'l-kebâiri*)

(*El-idrâru fi'l-vasıyyeti*) "Vasiyette, mirasçıları zarara uğratmak, (*mine'l-kebâiri*) kebairdendir. Yâni büyük günahlardandır."

Her müslümanın vasiyeti cebinde bulunacak yahut yastığının altında bulunacak. Üç gün bir yerde misafir de olsak orada bir vasiyetnâmemiz bulunması lazım. Çünkü hayat denilen şey elimizde değildir. Ne zaman intikal olacak, irtihal olunacak; kimse bilmez. Onun için alacağını, vereceğini bildirmeli! Kendisinin de mü'min olduğunu, ehl-i imandan olduğunu bildirip, insanlara;

"—Siz şahit olun, ben Allah'ın birliğine Peygamber SAS'in Allah'ın Rasûlü olduğuna, kitabına ve sâir amentü icaplarına iman etmiş bir mü'minim!" diyerek etrafındakileri de şahit tutmalıdır.

Söylemelidir ki, yarın ahirette gördüğünde onlar da ona şahitlik edebilsin. Öldükten sonra musalla taşında; "Nasıl biliyorsunuz? İyi biliyor musunuz?" diye sorarlar. Onun da faydası vardır ama, asıl fayda ölmezden evvel etrafındaki insanlara kendisinin mü'min-i muvahhid olduğunu duyurmasıdır.

Burada bir vasiyet edeceğiz. Vasiyet: "İşte sana şu kadar, buna bu kadar. Cami yaptırın, çeşme yaptırın, yol yaptırın…" Parasından veriyor.

Mirasta vasiyette üçte bir hakkı var. Mesela 300 bin lirası varsa, hükmü ancak 100 bin lirasına geçer. 200 bin lirasına hükmü geçmez. O, mirasçının hakkıdır. Ona elleşemezsin. "Şunu yapın bunu yapın…" diyerek ancak 100 bin lirası için bir vasiyet yapabilirsin Tutarlar-tutmazlar, o ayrı mesele.

Fakat evlatlar arasında birisini daha çok seviyor, birisini de pek sevmiyor. Çoğunu sevdiğine verip de azını sevmediğine

bırakmak bu istidrardır, mirasçıya zarar vermektir. Mirasçıya zarar vermek kebâirdendir.

Bazen de mirasçıma kalmasın diye dışarıdan bir adam arıyor, sevdiği bir adam buluyor. "Malımı sana bağışladım!" diyor, tapusunu da veriyor. Mirasçı öldüğü vakitte eline bir şey geçmiyor. Bu da kebâirdendir.

Yalnız şu kadar var ki; "Malların devrinde eğer yetişen nesil Allah ve Peygamber tanımayan bir nesilse, mirası onlara bırakmaktansa, bir hayırlı müesseseye bırakmak daha evlâdır." demişler.

Buna mukabil "Şimdi vasiyete ihtiyaç da yoktur." demişler. Çünkü Allah-u Teàlâ Kur'ân-ı Azîmüşşân'da mirası kendisi taksim etmiştir. Kime ne düşeceği burada ayrılmıştır. Onu müftüler pekâlâ bilirler. Binâen aleyh, "Sana şu kadar sana bu kadar bölüyorum…" demek fazladan bir şeydir. Sen bırak burasını, borcun varsa bildir. Alacağın varsa affet. Bundan sonra başka bir şeylerin varsa söyle, kendinin de İslâm olduğunu duyur; bu sana kâfi!

d. Allah Katında Ameller Yedi Çeşittir

Hakîm-i Tirmizî ve Taberânî, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[168]

اَلأَعْمَالُ عِنْدَ اللَّهِ سَبْعَةٌ: عَمَلاَنِ مُوجِبَانِ ، وَعَمَلاَنِ أَمْثَالُهُمَا ، وَعَمَلٌ بِعَشَرَةِ أَمْثَالِهِ ، وَعَمَلٌ بِسَبْعِمِائَةٍ ، وَعَمَلٌ لاَ يَعْلَمُ ثَوَابَ عَامِلِهِ إِلاَّ اللَّهُ ؛ فَأَمَّا الْمُوجِبَانِ ، فَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ يَعْبُدُهُ مُخْلِصًا ، لاَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ،

[168] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.265, no:865; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.422, no:5090; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.III, s.110; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

وجبت له الجنة ؛ ومن لقي الله قد أشرك به ، وجبت له النار ؛ ومن عمل سيئة جزي بمثلها ، ومن همّ بحسنة جزي بمثلها ، ومن عمل حسنة جزي عشرا ؛ ومن أنفق ماله في سبيل الله ضعفت له نفقته ؛ الدرهم بسبعمائة ، والدينار بسبعمائة دينار ، والصيام لله تعالى ، لا يعلم ثواب عامله إلا الله (الحكيم ، طس. عن ابن عمر)

RE. 190/4 (*El-a'mâlü inda'llàhi seb'atün: Amelâni mûcibâni, ve amelâni emsâlühümâ, ve amalün bi-aşereti emsâlihî, ve amelün bi-seb'imietin, ve amelün lâ ya'lemü sevâbe àmilihî illa'llàhu; feemme'l-mûcibâni, femen lakıya'llàhe ya'büdühû muhlisan, lâ yüşrikü bihî şey'en, vecebet lehü'l-cennetü; ve men lakıya'llàhe kad eşreke bihî, vecebet lehü'n-nâru; ve men amile seyyieten cüziye bi-mislihâ, ve men hemme bi-hasenetin cüziye bi_mislihâ, ve men amile haseneten cüziye aşren; ve men enfeka mâlehû fî sebîli'llâhi du'ifet lehû nafakatühû; ed-dirhemü bi-seb'imietin, ve'd-dînâru bi-seb'imieti dinârun, ve's-sıyâmü li'llâhi teàlâ, lâ ya'lemü sevâbe àmilihî illa'llàhu.*)

(*El-a'mâlü inda'llàhi seb'atün*) "İnd-i ilâhiyede ameller yedi çeşittir, yedi kısım üzerinedir. (*Amelâni mûcibâni*) İkisidir ki bunlar mûcibân dediği ya cenneti icap ettirirler yahut cehennemi icap ettirirler."

(*Ve amelâni bi-emsâlihimâ*) "İki amel daha vardır ki bunlar da misli mislinedir. (*Amelün bi-aşereti emsâlihi*) "Bir amel daha vardır ki on misli artar. (*Ve amelün bi-seb'ımietin*) Bir amel vardır ki yedi yüze kadar artar. (*Ve amelün lâ ya'lemu sevâbe âmilihî illa'llàhu*) Bir amel daha vardır ki, ancak onun sevabını Allah bilir." Birisi ancak misli misline, birisi on misli, birisi yedi yüz misli, birisinin sevabını Allah'tan başka bilen olmaz.

(*Feemme'l-mûcibâni*) Şu iki mûcibâta gelince:

(*Ve men lakıya'llàhe ya'büdühû muhlisan*) "Kim ki Allah-u

Teàlâ'ya kulluğunu, Allah'a olan kulluk vazifesini ihlâs ile yapıyor."

Kandırmak için, riyakârlık için bir şeytanlık için değil, sırf Allah için, hem de ihlâs ile kulluğunu yapıyor. (*Lâ yüşrikü bihî şey'en*) Bununla beraber şirk de koşmuyor. (Vecebet lehü'l-cenneh. "Şirk olmadan ihlâs ile Allah'a ibadet eden adama cennet vacib."

(*Ve men lakıya'llàhe kad eşreke bihî*) "Bir kimse de, Allah'a şirk koşarak mülaki olur ise, (*vecebet lehü'n-nâr*) ona da cehennem vacib olur."

İkisi vacib de birisi cennet, birisi cehennem!

Şirk meseleleri de uzun derstir!

(*Ve men amile seyyieten*) "Bir insan bir günah işlerse; (*cüziye bi-mislihâ*) bir günaha bir günah yazılır. İyilik yaparsa bire on; günah işlerse bire bir yazılır.

(*Ve men hemme haseneten cüziye bi-mislihâ*) "Bir hayır edeyim dedi, içinden niyet etti, fakat hayrı yapamadı. Niyetiyle yine ona bir sevap yazılır. (*Ve men amile haseneten, cüziye aşran*) Eğer o niyet ettiği hayrı yapabilirse, on sevap alır."

(*Ve men enfeka mâlühu fî sebîl'illâh*) "Bir kimse malını Allah yolunda infak ederse, Allah rızası için cihada ve cihadın nevîleri çoktur, onlardan birisine verirse, onun verdiğinin 700 katı sevap verilir. (*Ve'd-dinâru bi-seb'imieti dinârin*) Bir dinara 700 dinar verilir, sevabı arttırılır."

(*Ve's-sıyâmu li'llâhi teàlâ, lâ ya'lemu sevâbe âmilihi illa'llàhu*) "Eğer Allah rızası için oruç tuttuysa, bu tuttuğu oruç ister Ramazan'da, ister Ramazan'ın dışında olsun, bunun sevabını Allah'tan başka kimse bilmez. İnsanların takdire güçleri yetmez."

Allah hayırları cümlemize nasib etsin….

e. Güzel Geçim, Güzel Soru

Kudàî, Taberânî ve İbn-i Asâkir, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[169]

---

[169] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.25, no:6744; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.254, no:6568; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.453, no:936; Heysemî, *Mecmaü'z-*

اَلاقْتِصَادُ فِي النَّفَقَةِ نِصْفُ الْمَعِيشَةِ ، والتَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ العَقْلِ ، وَحُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ (القضاعي ، والعسكري في الأمثال ، طس. كر. وابن النجار عن ابن عمر)

RE. 190/5 (*El-iktisâdü fi'n-nafakati nisfu'l-maîşeti*, *ve't-teveddüdü ile'n-nâsi nisfü'l-akli*, *ve hüsnü's-süâli nisfü'l-ilmi*.)

(*El-iktisâdü fi'n-nafakati nisfu'l-maîşeti*) "Nafaka için harcayışta itidal, geçimin yarısıdır. (*Ve't-teveddüdü ile'n-nâsi nisfü'l-akli*) Halk ile muhabbetli geçinmek, aklın yarısıdır. (*Ve hüsnü's-süâli nisfü'l-ilmi*) Güzel soru sormak da ilmin yarısıdır."

El-iktisâd, orta gidiş.

Zenginlikte de fakirlikte de orta hâlli olan, orta yürüyüşte olan. İnsan çok buldum diyerek çok yerse, mes'uldür. Çok da olsa serveti, yine iktisattan ayrılmayacak.

(*El-iktisâdü fi'n-nafakati nisfu'l-maî'şeti*) "Nafakada iktisat kazancın yarısını temin eder. Masrafı yarı yarıya önler." Mesela bir insan 10 lirayla geçiniyorsa iktisat sayesinde 5 liraya da geçinir.

(*Ve't-teveddüdü ile'n-nâsi nisfü'l-akli*) "İnsanlarla güzel geçinmek, bir kimsenin kendini insanlara sevdirmesi, insanların da onu sevmesi; aklının yarısıdır."

Bütün akıl değil de, insanın başkalarını sevmesi, başkalarının da onu sevmesi, aklının yarısına delalet eder. Kendini sevdiriyor.

İnsanlar hayrı severler. Hayır yapan insanlara karşı içlerinden bir muhabbet, bir sevgi doğar. Hayırlardan uzak olan insanları da insan sevmez. Cibilliyet iktizası! Cibilliyet-i insâniye hayır yapan insanları sever, hayırdan uzak kalan insanları sevmez. Cimri tabir ederiz biz, insanları bu cimrileri sevmez.

Zevâid, c.I, s.395, no:727; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVII, s.179; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.220; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakih ve'l-Mütefakkih*, c.II, s.269, no:691; Taberânî, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.172, no:140; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.49, no:5434; Câmiü'l-Ehàdîs, c.XI, s.32, no:10176.

Demek ki, insanlara kendisini sevdirebilmek için insanların en evvel yapacakları şey, hayır ve hasenâtlarının bol olmasıdır. Bu hayır hasenatın bolluğu dolayısıyla insanlar onu severler. Cimri olursa insanlar sevmez. Bu sevdirmek aklın yarısına delalet eder, buyurmuş.

(*Ve hüsnü's-süâli nisfü'l-ilmi*) "Bir de mesele-i dîniyyeden, herhangi bir meseleden soruyorsunuz ama güzel bir sual ile… Karşındakini tecrübe etmek için, karşındakini aldatmak için, karşındakinin değerini anlamak için değil de, bilmediğin bir şeyi öğrenmek için soruyorsun. Bu da ilmin yarısıdır."

Çünkü senelerce okumakla kitaplar bitmiyor. Bunların hepsini okuyayım da bulayım dersen, işin içinden çıkamazsın. İyisi mi bilene sordun mu, bir dakikada iki dakikada hallolur mesele… Bu da ilmin yarısıdır, demişlerdir. Onun için daima insan sorucu olmalı, öğrenici olmalı…

f. İktisat Geçimin Yarısıdır

Hatîb-i Bağdâdî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiştir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[170]

اَلاِقْتِصَادُ نِصْفُ الْعَيْشِ ، وحُسْنُ الْخُلُقِ نِصْفُ الدِّينِ

(العسكري ، خط. عن أنس)

RE. 190/6 (*El-iktisâdü nisfu'l-ayşi, ve hüsnü'l-hulukı nisfü'd-dîn.)*

(*El-iktisâdü nisfu'l-ayşi*) "İktisat geçimin yarısıdır. (*Ve hüsnü'l-hulukı nisfü'd-dîn*) Güzel ahlak da dinin yarısıdır."

Ayş, hayat demek.

Hayatın yarısını iktisat temin eder. İktisada insanların zengin de olsa alışması lazım! Çünkü dünyanın bin bir türlü hali var. Bugün bakarsın zenginsin; yarın Allah esirgesin bir kaza olur, bir

---

[170] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.122, no:420; Hatib-i Bağdadi, *Tarih-i Bağdad*, c.XII, s.11, no:6370; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Camiü'l-Ehadis, c.XI, s.30, no:10177.

felâket olur, sen de düşersin bir fakirliğe... İktisat hâline alışmamışsan, düştüğün vakit o zaman sıkılırsın, bunalırsın.

"—Ama Allah kerîm derim…"

Öyle iş yok. İnsan, Peygamber SAS'in dediğinin dışına çıkmamalı. Peygamberimiz bu yolu gösteriyor bize. Daima iktisat ile hareket et. Artırıyorsan ver fakir fukarâya, ver hayır cemiyetlerine, ver zuafâya…

İslâmiyet güzel ahlâktan ibaret, denmiştir. Burada da, "Güzel ahlâk dinin yarısıdır." buyrulmuş.

Yarısı ibadet, yarısı da demek güzel ahlâk ile temin olunuyor. Yarısı ahlâk, yarısı da ibâdât ü taat oluyor. İbâdât ü taat var, ahlâk yok ise yarımdır o… Yarım adam nasıl işe yaramazsa, yarım din de hiçbir işe yaramaz. Onun için;

"—Yarım doktor candan eder, yarım hoca dinden eder." demişler.

g. Büyük Ağabey Baba Gibidir

İbn-i Adiy, Taberânî ve Beyhakî, Ganîm ibn-i Küseyr ibn-i Küleyb babasından, o da dedesinden rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[171]

اَلأَكْبَرُ مِنَ الإِخْوَةِ ، بِمَنْزِلَةِ الأَبِ (عد. طب. هب. عن غنيم بن كثير بن كليب عن أبيه عن جده)

RE. 190/7 (*El-ekberu mine'l-ihveti, bi-menzileti'l-eb.*)

(*El-ekberu mine'l-ihveti*) "Kardeşlerin en büyüğü, (*bi-menzileti'l-eb*) baba yerindedir."

---

[171] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.200, no:450; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.21+0, no:7930; İbn-i Kàni', *Mu'cemü's-Sahabe*, c.V, s.427, no:1474; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.272, no:13438; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiàb*, c.I, s.412; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.241; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIV, s.217, no:4995; Ganîm ibn-i Küseyr ibn-i Küleyb el-Cühenî babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.466, no:45472; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.30, no:10178.

Bir ailede üç beş tane kardeş var. Büyük kardeş baba mesabesindedir. Büyük kardeş söz dinleme noktasından, kardeşlerinin üzerinde hâkim olma bakımından baba gibidir."

Babayı dinlemek evlatların nasıl vazifesiyse, büyük abi denen büyük kardeşi de dinlemek kardeşlerin vazifesidir. Bu yalnız mirasta değil, nikâhta değil. Ya bu dünya işleri konusunda büyük abiyi dinlemek kardeşlik vazifesinin gereğidir.

Onun için, kardeşliği bize tarif ederken de diyorlar ki:

"—Kardeş sana muvafakat gösteren adamdır."

Bu selâm üzerine yine durmak lâzım! En basit olan şey, para pul istemeyen bir şey selâmdır, değil mi ya? Bu selâmı bile birbirimize vermekten kıskanırsak… Para verirken hadi cimrilik var, kıyamıyorsun paraya; selâmın nesi var, dilinle söyleyeceksin? Ona da kıyamazsan, bu müslümanlıktaki kardeşlik nasıl olacak?

Selâmın da çeşitliliği var: Şöyle yüzüne bir başını sallasan bu da kâfi ama insan bunu da yapmaz. Hadi dilinle söylemiyorsun ama bir güler yüzle "Uğurlar olsun efendim." dese, "Nasılsınız efendim?" dese kâfi. Allah cümlemizi affetsin…

Bu belâ büyük memleketlere yeter. Halbuki Müslümanlık denince, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[172]

الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ، لاَ يَظْلِمُهُ ، وَلاَ يَخْذُلُهُ ، وَلاَ يَحْقِرُهُ

(م. حم. ق. هب. عن أبي هريرة)

(*El-müslimü ehu'l-müslim*) "Müslüman müslümanın kardeşidir. (*Lâ yazlimuhû*) Müslüman, müslüman kardeşine kat'iyyen zulmetmez. (*Ve lâ yahzülühû*) Onu terk de edemez. (*Ve lâ yahkiruhû*) Hiçbir surette onu tahkir de edemez."

Zulüm nedir? Zulüm, adaletin karşılığı, haksızlık yapılması.

Müslüman, kardeşine haksızlık yapmaz. Haksızlığın en büyüğü, bir kardeşine selâm bile vermemektir. Bundan daha büyük haksızlık olur mu? Seni adam yerine saymıyor demektir. Halbuki Müslümanlar yekvücut diyorlar, bütün müslüman bir vücut gibi nasıl olur?

Müslümanlar bir vücut gibi olunca, bir bina gibi olunca birbirlerini tutması lazım.

"—Ama ben zenginim…"

Olabilir.

"—Ama ben çok büyük adamım…"

Olabilir. Kardeşten başka bir şey değilsin yine! Alt tarafı yine kardeş. Şu binayı kaç çeşit şey yapmış. Demiri var, çimentosu var, çakılı var, sıvası var… Hepsinin işçisi ayrı. Fakat hepsi şu binanın vücuda gelmesine çalışan bir cemaattir. Hepsi öyle. Binâen aleyh İslâmiyet'te çalışan çeşitli insanlardır. Ama bu İslâmiyet'te hepsi memurdurlar. Bu memuriyet vazifesi binadakine hiç benzemez. Aç dururken senin tok olarak yatmaklığın en büyük haksızlıktır. Allah sana böyle bir servet

---

[172] Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.426, no:4650; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.277, no:7713; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.92, no:11276; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.V, s.280, no:6660; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.148, no:120; Bezzâr, Müsned, c.II, s.463, no:8778; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.420, no:1442; Ebû Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XVI, s.55, no:16193; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.378, no:3158.

vermişken, sen bu servetin altında ye, yat; yanı başındaki senin müslüman kardeşin inlesin! Ondan sonra da sen de ki:

"—Ben iyi müslümanım!"

Olur mu bu? Heyhat! Allah bizi affetsin.

Müslüman müslüman kardeşine kat'iyyen zulmetmez. Hiç hakaret etmez. Hiçbir müslüman, müslüman kardeşini başına musibet geldiğinde kendi haline bırakıvermez."

"—Eh, ne yapalım, geldiyse başına musibet, çeksin başına geleni…" Müslüman bunu demez.

Kendisi böyle bir musibete düştüğü vakitte, nasıl etraftan imdat gelmesini dört gözle bekler. Müslümanın da böyle gözünü açıp kardeşinin imdadına koşması lazım. Yoksa gözlerini yummuş, neyime lazımlıkla gidiyorsa, onun müslümanlıkla alâkası o kadardır!

Hiçbir müslüman bir müslümanı kat'iyyen tahkir edemez."

"—Ama çok fakir adam, çok budala adam, çok ahmak bir adam, serseri bir adam…"

Ne olursa olsun, yaratan Allah! Dinde kardeşindir, İslâmiyet'te kardeşindir. Ya seni Allah öyle aptal yaratsaydı ne yapardın? Elinden ne gelirdi? İşte gözsüz, işte kulaksız, işte elsiz ayaksız neler geliyor dünyaya! Onların yerini kim doldurabiliyor?

Onu Allah öyle yaratmış; sen de ondan ders alasın, ibret alasın. Müslümanlıkta yardımın ne demek olduğunu bilesin de sen de onun sevabını alasın.

Cenâb-ı Hakk'ın çeşitli işleri var, hikmetinden sual olunmaz. Hepimizi zengin yaratabilirdi. Hepimizi bilgin yaratabilirdi. Hepimizi kuvvetli yaratabilirdi. Hepimizi kardeş de yaratabilirdi, dünyada hiç kavga gürültü olmazdı. Ama Allah-u Teàlâ'nın çeşitli hikmetleri vardır, aklımız ermez. Onun hiç günah işlemeyen melekleri dolu… Hiç günah işlemezler.

لا يعصون الله ما امرهم ويفعلون ما يؤمرون (التحريم:٦)

(*Lâ ya'sûna'llàhe mâ emerehüm ve yef'alûne mâ yü'merûn*) [Kendilerine emredilene isyan etmeyen ve emredileni yapan

melekler vardır.] (Tahrîm, 66/6) Ne ile emrolunduysa onu yaparlar. Kat'iyen kabahat, kusur, günah, isyan bilmezler.

Bizi de böyle yaratmış. Mücadele dünyası! Hayattan ölünceye kadar herkes mücadele edecek. Nefsiyle, etrafıyla uğraşacak. Bu uğraşma nisbetinde ahiret kazancı olacak. Şehid olursa, şehidlik mertebesi verilecek.

Dün ufacık bir çocuk geldi, çocuğun adı İskender!

"—Gel çocuğum sen camimize!" diye ben de çocuğu davet ettim, İskenderpaşa camisinde okusun. Dün camideydi daha 5. sınıfı okuyan bir çocuk. Demiş ki anasına:

"—Ben tayyareci olacağım anne!"

"—Oğlum tayyarecilik zor şey, ne yapıyorsun? Bak kazası filan da çok…"

"—Ne olur? Ölürsem şehid olurum, ahirette buluşuruz anne!" demiş.

Daha 10-12 yaşlarında bir çocuk. "Şehid olursam daha iyi, ahirette buluşuruz!" diyor. Ufacık bir çocuğun akidesi çok hoşuma gitti.

Şehid olunursa büyük mazhariyetler var. Onun için eskiden dedelerimiz şehadetten hiç korkmamışlar, harpte can vermişler. "Harp olsun da gidelim şehid olalım!" diyerek öyle gitmişler.

Allah bizi de affetsin… Bizi de hiç olmazsa onların mücahedesinin yüzde biri nisbetinde bedenen; bedenen yapamazsak hiç olmazsa malen cihad edenlerden eylesin…

Hatta bu benim çok hoşuma gider: Hendek muharebesinde bir gâvur ata binmiş. 90 yaşındaymış gâvur. Yaşını oraya yazmışlar. 90 yaşındaki o gâvur atına hendeği atlatmış. Mücahede her millette var.

Binâen aleyh müslümana yaş vs. olmaz. O 45 yaşında, 50 yaşında; bunlar devlet işi…

Eskiden bilirseniz gönüllü ordular vardı. Burada yaş mevzubahis değil. Gençler ve daha askerlikten yeni gelmiş insanlar atlarını alırlar, binerler üzerlerine, paralarını ceplerine koyarlar, sırf şehid olmak için, cihad sevabını almak için gönüllü askere giderlerdi.

Bugün onların yerine hiçbir şey yok. Allah esirgesin, şimdi kanunlar olmasa, "Hadi gelin askere çocuklar!" deseler, kaç kişi

gider bugün askerliğe? Şimdi askere gidiyoruz ama kanunda cezalar var. Bu cezalardan korkaraktan gidiyoruz, başka! Ama bu içeriden imanla olursa, sevabı kat kat olur.

h. Zenginlerin Derecesi Düşük Olacak

İbn-i Mâce, İbn-i Hibbân, Ziyâü'l-Makdîsî, Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan; Hatîb-i Bağdâdî Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[173]

الأَكْثَرُونَ هُمْ الأَسْفَلُونَ يَوْمَ الْقِيامَةِ ، إِلاَّ مَنْ قَالَ بِالْمَالِ: هَكَذَا ، وهَكَذَا ، وَكَسْبُهُ مِنْ طَيِّبٍ (ه. حب. ض. عن أبي ذر ؛ خط. عن ابن عباس)

RE. 190/8 (*El-ekserûne hümü'l-esfelûne yevme'l-kıyâmeti, illâ men kàle bi'l-mâli: Hâkezâ, hâkezâ, ve kesbühû min tayyibin*.)

(*El-ekserûne hümü'l-esfelûne yevme'l-kıyâmeti*) "Malı, paraları çok olanlar, kıyamet gününde derecesi düşük olanlardır. (*İllâ men kàle bi'l-mâli: Hâkezâ, hâkezâ*) Yalnız sağa da vermiş, sola da vermiş, (*ve kesbühû min tayyibin*) ve güzelce de kazanmış olanlar müstesna."

Malları çok olan, serveti çok olan, parası çok olanlar en aşağı gideceklerdir. Derece cihetinden, sevap cihetinden en aşağı olanlar servet sahipleridir. İşte bu kadar!

Bugün çok hoşuma gitti: Fatih Camii'nde hafız-ı kurraları görünce gözümün yaşları gayr-i ihtiyarî aktı. Bir hayırsever burada bir apartmanın altına bir yer açmış; hem yediriyor, hem

---

[173] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.159, no:4120; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.157, no:21437; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.123, no:3331; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.264, no:3747; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.353, no:16023; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.31, no:10179.

giydiriyor, hem okutuyor. Büyük bir mükâfat kazanıyor. Yirmi küsur çocuk orada icazetlerini aldılar.

Bunu yapabilecek bugün ne kadar kimseler var! Ama hiç onların umurunda eğil… Kurslar sağdan soldan, şundan bundan para toplayarak, orada çocuk okutacağız diye uğraşıyorlar.

Bu servet sahipleri mal sahipleri en aşağı derecededirler. Burada itibarları çoktur yüksektirler; selâmsız yanına varamazsınız, onlara lazım olan saygıyı hürmeti göstermezsiniz, rahatsız olursunuz. Ama yevm-i kıyâmette en aşağı duruma düşecek olan onlardır. O gün onlar yalvaracaklar.

Ancak şunlar müstesnadır. Sağına soluna servetinden durmadan dağıtıyor, Fukarâya, muhtaçlara, verilmesi gereken hayır yerlerine veriyor "Ben ona verdim ya, daha ne olacak…" demiyor. Mütemadiyen veriyor.

Çünkü bazen diyorlar ki:

"—Ben zekâtımı verdim efendim. Artık gelme, benden bir şey isteme!" diyor.

Halbuki bunu kitaplar mürüvvetsizlik sayar. Zekât, namaz gibi borçtur. Bunu vermekle mükellefsin, mecbursun. Bu senin

için medâr-ı iftihâr olamaz. Medâr-ı iftihâr; fazladan verdiklerin olacak.

Namaz da öyledir. Farz namazlar borcumuzdur. Fakat nafile olan namazlar medâr-ı iftihârımızdır ki, insanların yükselmesine onlar vesiledir. Nafile namazın ne kadar çok olursa, terfi-i derecâtın o kadar çok olur. Nafile hayır hasenatın ne kadar çok olursa, yükselmen de o nisbette olur.

(*Kesebehû min tıybin*) "Kazancı da tıyb olmak şartıyla!"

Tıyb çok zordur, *helâl* kolay! Haram karıştırmazsan helâl olur. Fakat *tıyb* olması için ibâdât ü taata hiç halel vermemek şart! Ezan okundu mu, dükkânın kapısının önüne çekersin perdeni, camiye gidersin. Namazını vakti vaktinde cemaatle kılarsın. Ezan okunduğu vakit çekersin perdeyi, namaz vaktidir dersin.

Camiye gitmeden evinde kılsa o da *tıyb* olmaz. Yanında cami varken camiye gitmezse, oracıkta dükkânın önünde namazı kılarsa, bu da tıyba dahil değildir. Tıyb ancak ibadeti cemaatle kılmak suretiyle olur. Bunları yapamıyorsa, bu tıyblikten çıkmıştır. Ama helaldir başka.

Artık içine düştüğü bir dert: Faiz denilen borç ile para alıp da hırs insanları sevk ediyor. Almazsa yanacak, batacak. Binâen aleyh ona diyor; "Şu kadar ver." Buna diyor; "Bu kadar ver." Faiz ne kadar olursa olsun, onu hesaplamıyor. O gün o yükün altından kurtulmaya bakıyor, o günün gün olacağına bakıyor. Bu çok fena bir günahtır. Diğer günahlarla kâbil-i kıyas değildir.

Bunun için yevm-i kıyâmette en şiddetli azabı bu faizciler görecek! En şiddetli azabı bu faiz ile iş görenler görecek! Öyle ki bunların karınları yarılacak, bağırsakları dağılacak. Bağırsakları upuzun gidecek; herkes tarafından çiğnenecek. Her sabah her akşam onlara tekrar eziyet olunacak.

Onun için biz el-hamdü lillah müslümanız. Müslümanlıktaki hususu iyi duymanızı rica ederim.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[174]

---

[174] Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.174, no:6034; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.211, no:2045; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.323, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.50, no:5119; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.347, no:383; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*,

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ ، عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ ، غُدْوَةً وَعَشِيًّا ، إِمَّا النَّارُ

وَإِمَّا الْجَنَّةُ ، فَيُقَالُ: هَذَا مَقْعَدُكَ ، حَتَّى تُبْعَثَ إِلَيْهِ (حم. خ. ن.

ه. عن ان عمر)

(*İzâ mâte ehadüküm*) "Sizden birisi öldüğü zaman, (*urida aleyhi mak'adehû, guduvven ve aşiyyâ*) o kimsenin yeri, sabah akşam kendisine gösterilir. (*İmme'n-nâru ve imme'l-cenneti*) O kimse cehennemliktir veya cennetliktir. *(Feyukàlü: Hâzâ mak'adüke, hattâ tüb'ase ileyhi*) Ve ona denir ki: Burası senin yerindir ve Allah seni kıyamet gününde dirilttiğinde oraya erişeceksin."

Hep bu ölüm kaşla göz arasında olduğu gibi, derelerin başına gittiyseniz görürsünüz nasıl akıyor su şar şar şar. Bu insan da böyle şar şar akıp giden güruh… Etrafı toplu bir yere, ahirete giden bir akıntı var. Ahiretten de gelen bir akıntı var. Bir taraftan geliyor, öbür taraftan da gidiyor. Bizim de sıramızın ne zaman gelip, ne zaman gideceğimizi kimse bilmiyor. Bildirmemiş Cenâb-ı Hak ki, herkes tedbirli olsun her an için!

Mezara götürüp koyuyoruz ya; (*urida aleyhi mak'adühu*) "Birisi öldüğü vakitte, o mezara ister koy ister koyma, öldükten sonra ona ahiretteki yeri arz olunur. Ahiretteki yeri neyse, hayatında neresini kazanabildiyse, öldükten sonra orası kendisine gösterilir. Başka bir hadis-i şerifte buyrulmuş ki:[175]

الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ ، أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفَرِ النِّيرَانِ

---

c.I, s.284, no:1114; Taberî, *Tühzibü'l-Asâr*, c.II, s.375, no:322; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

[175] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.500, no:2384; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.231, no:4682; Ebû Said el-Hudri RA'dan.

Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.271, no:8613; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.546, no:42109; *Keşfü'l-Hafa*, c.II, s.90, no:1853; *Câmiü'l-Ehàdis*, c.XXVIII, s.432, no:41805.

(ت. عن أبى سعيد)

(*El-kabru ravdatün min riyâdı'l-cenneti, ev hufratün min huferi'n-nîrân*) "Kabir mü'minin durumuna göre ya cennet bahçelerinden bir bahçedir, veyahut cehennem çukurlarından bir çukur durumundadır."

Günahkârsa kabir azabı vardır, kabirde azap görmeğe başlar insan. Günahkâr değilse, kabri cennet bahçesidir.

Sebebi işte orada sana yerin arz olunuyor. Bu arz iki halde oluyor: Birisi göz yumarken, göz yumarken sinema perdesi gibi bütün hayatımız gözümüzün önünden bir anda geçirilir. Orada o hayatını görünce, sevine sevine, güle güle ruhunu teslim eder. Kötü halleri gözünün önüne gelince suratı buruşur, suratı kararır; "Eyvah, bunları ben mi yaptıydım?.." diyerek o hâliyle çekilir, gider.

Bu ikinci vaka da mezarına girdikten sonra açıkça cennetteki hâl gözünün önüne getirilir. İbadet taatte güzel müslüman, İslâm'ın emirleriyle güzel yaşamış; cennetlik, gideceği yer

gösterilir. Bakar:

"—Yâ Rabbi! Çok şükür el-hamdü lillâh! Bunlar benim mi?"

"—Evet, bunların hepsi senin!"

O bakınca artık, ne ölümün acısını duyar, ne o mezarın darlığını, karanlığını duyar. Cennet bahçesi gibi orası, orada durur.

Maalesef, Allah esirgesin, bir de burada dünyada iken oradaki ahiretini kazanamamış, ibadeti yok hayrı hasenatı yok, imanı da yok. Bu da gitti mi oraya, ona da arz olunur.

Neresi? Cehennemdeki yeri!

"—Ama burada çok büyük adamdı herkes itibar ediyor, elini öpüyordu…"

Aziz kardeş! Bunu geçen gün okudum da çok hoşuma gitti:

"—Efendi! Sen şeyh olmuşun, herkes sana 'Şeyhim!' diyor, para etmez. Allah seni seviyor mu ona bak sen!" diyor.

Sen ağa olmuşsun, efendi olmuşun; istersen ne olursan ol, kimsenin sana ağa demesi, bey, paşa demesi para etmez. Allah sana ne diyor bakalım, ona bak sen!

Allah kusurumuzu affetsin… Oraya girdik mi bir kere, orada bu hallerle karşı karşıya geleceğiz. Bu muhakkak. Kudret-i ilâhiyeye hudut yoktur. Kudret-i ilâhî ölçüye gelmez bir şeydir.

Sen dersin ki:

"—Ben öldüm de burada bana nereden gelecek?"

Dünyada ölümün bir arkadaşıdır uykularımız, rüyalarımız. Uykularımızda neler neler görüyoruz.

Neyinle görüyorsun onları, gözün de kapalı kulağın da kapalı! Neler görüyorsun ama!.. Bunu sana gösteren Allah, ahirette de sana bir misal vererek diyor ki;

"—Öldükten sonra bunu sana aynen göstereceğim!"

"—İşte ben orada çürüyeceğim…"

Ne olursan ol, eczaların orada değil mi senin? Bu eczalarınla ruhun, onun şiddetini tadacak orada! Allah muhafaza…

Onun için, sabah Yâsîn-i Şerîf'i okurken bir âyete takıldık:

وَآيَةٌ لَّهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ

(يس: ٣٣)

(*Ve ayetün lehümü'l-ardu'l-meytetü ahyeynâhâ ve ahracnâ minhâ habben feminhü ye'külûne.*) [Ölü arz onlar için mühim bir delildir. Biz ona hayat verdik ve ondan daneler çıkardık da ondan yiyip duruyorlar.] (Yâsin, 36/33)

Şu bildiğimiz dünya, bize okuttukları derslere göre güneşten kopmuş bir ateş parçası değil mi? O ateş parçası döne döne soğumuş, şimdi de dünya olmuş.

Ardu'l-meyteh diyor Cenâb-ı Hak, ölü arz… Ateşten koptu, öldü, yandı. Ateş şimdi dibine de gidersen, o ateş diyor ki; "Ben duruyorum hâlâ burada!"

Bu ölmüş olan, yanmış, yanan bir şey ölüdür değil mi ya? Onda hâlâ yandıktan sonra hayat eseri kalmaz. Yanıp da kül olduktan sonra diyeceğimiz bu arzda, bak bugün neler oluyor? Bu çıkan envâi çeşit yeşillikler bu ölü arzdan nasıl çıkıyor bak! Niçin senin Ay'ında bu yeşillik yok. Niçin başka yıldızında o yeşillik yok, o hayat yok? Bu hayatı Allah buraya vermiş. Binâen aleyh bu koca küreyi dirilten Allah, "Ölü arzı biz dirilttik!" diyor.

O ölü arzı, bu koca küreyi dirilten Allah, seni mi diriltemeyecek, beni mi diriltemeyecek?

Aziz kardeş, mutlaka diriliş var. Eğer hayat bu ise çok yandık. Eğer ahirette hayat yoksa, biz bu dünyada çok yandık. Bunun için ahiret yoksa, inan olsun insanlar bugün az yapıyorlar. Vur vurduğun kadar, kır kırdığın kadar; ne yaparsan yap, ne olacak? Öldükten sonra bir şey yoksa, yaşamanın çaresine bak!

Ama ahiret varsa, ki muhakkak olacaktır. Öyleyse ahirette bugünkü yaptıklarımızın hepsinin cezasını çekeceğiz, sorgusu olacak.

Onun için müslüman ne kadar zengin olursa olsun ne kadar büyük adam olursa olsun müslüman kardeşini hakir göremez.

"—Ama çok aptal, budala bir şey, sersem bir şey…"

Ne olursa olsun! Allah'ın yarattığı bir mahlûktur. Sineğine bile dokunamazsın Allah'ın, onu da yaratan Allah'tır. Yalnız zararlılar tenzih edilmiş, zararlıları öldürmemize müsaade var. Yoksa Allah'ın mahlûklarını insan olsun, hem de dinde kardeş olsun;

sonra biz de onu hakir görelim… Bu Müslümanlığa nasıl sığar?

Müslümanların şunu içerilerine yerleştirmeleri lazım:

Lâ ilâhe illallah demek kolay arkadaş. Tesbihi eline alıp binlerce defa Allah demek kolay. Binlerce defa *Lâ ilâhe illallah* demek kolay. Her şey kolay. Fakat müslüman olmak çok zor. Hakiki müslümanlıktan murad; hakiki İslâm olmaktır, çok zordur. Herkese müyesser olmaz! Çalışacaksın, ona muvaffak olursan, çok büyük bahtiyarsın.

Bu dünya Peygamber SAS için yaratılmıştır! Tüm dünya, bütün âlem, kâinat Peygamber SAS'in yüzü suyu hürmetine yaratılmıştır. Bir kişi için yaratılmıştır. O da Peygamberimiz SAS'dir.

Bugün insanlar yine bir kişi için çalışır. Bütün dünyadaki çalışmalar, icatlar, neler varsa hepsi yine bir kişi içindir. O da Peygamber Efendimiz içindir. Allah bir kişinin hürmetine bize neler veriyor. Onun için sen Allah'ın kullarına iyi gözle bak. Kendini herkesten daha ufak gör, onu daha bahtiyar gör. Onun duasını almaya bak, onu sevindirmeye bak. Yoksa onu hakir görmek müslümana yakışmaz.

Peygamber SAS Efendimiz ne güzel diyor:[176]

بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ

(م. حم. ق. هب. عن أبي هريرة)

(*Bi-hasbi'mriin mine'ş-şerri en yahkıra ehàhü'l-müslime*) "Şerden o adama yeter ki, müslüman kardeşini hakir görsün."

Bir müslüman kardeşine hakaret etmekten daha büyük şer olamaz insan için. En büyük şer, müslümanın kardeşini hakir görmesidir.

---

[176] Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.426, no:4650; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.277, no:7713; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.92, no:11276; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.V, s.280, no:6660; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.148, no:120; Bezzâr, Müsned, c.II, s.463, no:8778; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.420, no:1442; Ebû Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XVI, s.55, no:16193; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.378, no:3158.

"—Ama günahkâr…"

Canım sende günah yok mu aziz kardeşim? Niçin böyle yapıyorsun?

"—Çok kabahatler yapıyor…"

Sendeki kabahatleri saysan ondaki kabahatten çok fazladır. Sen kendi kabahatini görmüyorsun; karşındaki kişinin kabahatini, kusurunu görerekten ilzam ediyorsun, büyütüyorsun. Bu sefer onu hakir görmeye başlıyorsun! Halbuki kendini görsen aynada, baksan neler var!

Allah cümlemizi affetsin… Kardeşlerimize güzel gözle bakmak, evliyâ gözüyle bakmak, Allah'ın kutuplarıdır diye bakmak vasfını ihsan eylesin…

Kendini kusurlu gör! Akıbetimizin ne olacağını hangimiz biliyor? Son nefeste nasıl gideceğimize kimin senedi var? Peygamber Efendimiz'in tebşir ettiği ashabdan değiliz ki!

O dedi ki:

"—Şu şahıslar cennetliktir."

Biz onlardan değiliz. Onlar mübeşşer, tebşir olunmuş. Biz ahir zamanun en günahkâr kullarıyız. Ne akıbetle gideceğimizi Allah'tan başka kimse bilemez. Bizim hafızlık, hocalık, şeyhlik on para etmez. Allah'a iman ile göçebilmenin derecesi başkadır.

Ancak tıybdan yediğini dağıtabilirse bu esfeliyetten çıkar."

İmâm-ı A'zam Hazretleri çok zenginmiş. Çok zenginmiş ama her sokağa çıktığında başka kılıkla çıkarmış. Sebebini sormuşlar:

"—Yâ imam, bu nedir?" demişler.

"—Sokaktan geçen fukarâ beni tanımasın da bir daha istesin de vereyim." demiş.

İçerisini açarmış, içerisinde eskileri var. Üstüne yenilerini giymiş. "Fukarâ beni tanımasın da istesin de vereyim…" Biz de onun mezhebinin sahibiyiz.

i. Üç Parmakla Yemek Yemek

Deylemî ve İbnü'n-Neccâr, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[177]

اَلأَكْلُ بِإِصْبَعٍ وَاحِدَةٍ أَكْلُ الشَّيْطَانِ ، وَبِاثْنَيْنِ أَكْلُ الْجَبَابِرَةِ ، وَ

بِالثَّلاَثَةِ أَكْلُ الأَنْبِيَاءِ (الديلمي ، وابن النجار عن أبي هريرة)

RE. 190/9 (*El-eklü bi-isbain vâhidetin eklü'ş-şeytàni, ve bi-isneyni eklü'l-cebâbireti, ve bi's-selâseti eklü'l-enbiyâi.*)

(*El-eklü bi-isbain vâhidetin eklü'ş-şeytàni*) "Tek parmakla yemek şeytanın yiyişidir. (*Ve bi-isneyni eklü'l-cebâbireti*) İki parmakla yemek cebbarların yiyişidir. (*Ve bi's-selâseti eklü'l-enbiyâi*) Üç parmakla yemek ise, Peygamberlerin yiyişidir."

Bugün bir eser okudum da çok hoşuma gitti. Yazma bir eser. Orada diyor ki:

"—Bazı kişilerin vazifeleri, gönüllerini gözlemekten başka bir şey değildir. Bütün dertleri, kendilerinin gönüllerini gözlemektir.

---

[177] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.126, no:436; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.260, no:40866; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.32, no:1018.

Gönüllerine Allah'ın rızasından başka bir şey sokmamaya çalışırlar. İbadetlerini saklı yaparlar. Cehrî ibadetten korkar, kaçarlar. Fakat gönüllerine o kadar düşkündürler ki "Gönlümüze Allah'tan gayrısı girmesin!" diye en çok gayret eden onlardır.

Çünkü bu şeytan aleyhilla'ne çok lânet bir şeydir. Nefis ondan da berbattır. İkisi de insanın düşmanıdır. İnsanı nasıl aldatacaklarını da onlar kendilerinin programlandığı üzere yaparlar. Bunlarla uğraşmak kolay olmaz. Allah-u Teàlâ'nın yardımı lazım! Müslümanların da el ele vermesi lazım. Müslümanlar el ele vermedikçe, birbirlerine sarılmadıkça birbirlerini sevmedikçe, birbirleriyle tanışmadıkça olmaz.

Bakınız eski zamanda kat'iyyen otel yokmuş. Her müslüman gittiği yerde, bir müslüman kardeşinin evine misafir gidermiş. Bugün bizim kitaplarımızda da öyle yazar. "Kat'iyyen gittiğin yerde otele gitmeyeceksin! Gittiğin yerde bir kardeşine misafir gideceksin." der.

Hatta okuduğum kitapta anlatılıyor: Bir zâtın Mekke-i Mükerreme'de evi varmış. Bir arkadaşı Mekke'ye ziyarete gitmiş. Kardeşine de haber göndermiş ki:

"—Ben buraya geldim, haberiniz olsun."

Kardeşi demiş ki:

"—Ben benim evime gelmeyen kardeşi tanımam! Sen gitmişin, orada otele gitmişsin! Benim evim dururken, senin otelde ne işin var?" diyor.

Kardeşler böyleymiş eskiden!

Aziz kardeş! Bugün evimize gelen misafire yedirmekten korkup kaçınıyoruz; "Ev müsait değil, şurada otel var, şuraya gidin…" filan diyerek başımızdan savmaya kalkıyoruz. Allah kusurlarımızı affetsin...

Bu sefer misafirlikte çok şeyler öğrendik. Bazı kardeşlerimin evlerine gittim. Evinin bir katını misafirhane olarak bırakmış kardeş. Gelen misafirine her şeyi tam, her şeyi tam daire. Kardeşlerini oraya alıyor, yemeğini getiriyor, yediriyor, içiriyor, yatırıyor. Banyosu vs. de içinde!

Demek daha böyle müslümanlar da var. Ama bu Müslümanlığı hepimizin yapması lazım. Hepimizin evinde hiç olmazsa bir misafir odamızın bulunması ve teşkilatının da ona göre yapılması lazım. Gelen misafir evi de rahatsız etmesin; burada yesin içsin, ihtiyaçlarını da görsün, zamanı gelince de gitsin.

İnsanların bugünkü hayatları kendilerine bir mi'yardır. Gerek camilerimizde gerek, dış hayatımızda bakarsın ki mütekebbirîn olan kimseler kendilerine hususî yer ayırmaya çalışırlar:

"—Neden sen cemaatin arasına girmiyorsun, bitli mi dolu?"

El-hamdü lillâh bit de kalmadı memlekette! Eskiden bit vardı da, hadi bitler gelecek diye korkardın. Şimdi bit de yok. Camilerimizden temiz yer yok… Senin gittiğin gazinolar ve sâir yerler temiz yerler mi? Havası da bozuk, her çeşit şey de var orada! Burada hava da temiz, yer de temiz; hepsi de temiz.

Binâen aleyh hususî yer ayırıyorsa kendine, o kendindeki kibrin alâmetidir. Nasıl tek parmağıyla yemek kibrin alâmeti; teklik arayan, ayrılık yapan insanların da kibirlerinin alâmeti olur, demektir.

j. Hizmetçiyle Yemek Yemek

Deylemî, Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[178]

اَلأَ كْلُ مَعَ الْخَادِمِ مِنَ التَّوَاضُعِ ، فَمَنْ أَ كَلَ مَعَهُ ، اِشْتَاقَتْ إِلَيْهِ الْجَنَّةِ

(أبو الفضل جعفر بن محمد بن جعفر ، والديلمى عن أم سلمة)

RE. 190/10 (*El-eklü mea'l-hàdim mine't-tevâdu', femen ekele meahû, iştâkat ileyhi'l-cenneti.*)

(*El-eklü mea'l-hàdim mine't-tevâdu'*) "Hizmetkâr ile yemek yemek, alçakgönüllülüğün alâmetidir." Müslüman kibri olmayan bir insandır. Hizmetçisini çağırır, "Gel beraber yiyelim!" der. Ama kibirli olursa, "Sen git ötede ye!" der.

(*Femen ekele meahû*) "Kim hizmetçisiyle yemek yerse, alçak gönüllük yaparsa, onunla beraber sofraya otururse; (*iştâkat ileyhi'l-cenneti*) cennet o adama müştak olur, âşık olur."

"—Sen ne iyi adamsın, bak Allah'ın verdiği servete karşı gururlanmıyorsun, kibirlenmiyorsun; uşağını almışsın karşına, onunla beraber yemek yiyorsun!" der.

Rasûlüllah SAS, "Cennet ona âşık olur." diyor. Bu, her gün muhtaç olduğumuz durumdur.

k. İmamın Hatası ve Sevabı

Taberânî ve Bâverdî, Ebû Şüreyh el-Adevî RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[179]

اَلإِمَامُ جُنَّةٌ ، فَإِنْ أَتَمَّ فَلَكُمْ وَلَهُ ؛ وَإِنْ نَقَصَ ، فَعَلَيْهِ النُّقْصَانُ ، وَلَكُمُ

التَّمَامُ (الباورد ى ، طب. عن أبى شريح العدوي)

---

[178] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.126, no:438; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.82, no:25069; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.33, mo:10183.

[179] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.188, no:490; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.177, no:1823; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.120, no:408; Ebû Şüreyh el-Adevî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.592, no:20408; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.34, no:10190.

RE. 190/11 (*El-imâmü cünnetün, fein etemme feleküm ve lehû; ve in nekasa, fealeyhi'n-nuksànü, ve lekümü't-temâmü.*)

(*El-imâmü cünnetün*) "İmam kalkandır. (*fein etemme feleküm ve lehû*) Tamam yaparsa, hem kendi lehine, hem sizin lehinize. (*Ve in nekasa, fealeyhi'n-nuksànü, ve lekümü't-temâmü*) Noksan yaparsa sizin için yine tamamdır; noksanlık kendisine aittir."

Namaz kıldıran imam bizim önümüzde, bizim emin olduğumuz bir adamdır. Namazımızı ona emanet ediyoruz.

O adam bize güzel namaz kıldırdı. Kur'an'ı güzel okudu. Rükuu güzel yaptı. Secdesini güzel yaptı. Erkânı güzel, abdesti güzel, taati güzel… İmama da, cemaate de aynı sevap verilir.

İmam eksiklik yaptı. Okumasında eksik oldu, kıraatinde eksik oldu. Abdestinde belki eksiklik vardı. Rükûunda, secdesinde eksiklik yaptı, eksiklik var. Noksan imama aittir. Sizin namazlarınız tamamdır.

Bu İmâm-ı Şâfiî'nin içtihadı. Bir sonraki derste de İmâm-ı Âzam'ın içtihadını anlatacak.

Cemaatler birbirine bağlanmıştır. İmamınki tamamsa cemaatin de tamamdır. İmamınki noksansa cemaatinki de noksandır. İkisi de mezhep sahibidir. İkisi de haktır.

Allah kusurlarımızı affetsin… Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Dünyada ahirette hakiki müslüman olarak yaşayabilmek devlet ü şerefine Cenâb-ı Hak cümlemizi nâil eylesin... Son nefeste "*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llàh*"ı ihlâsla söyleyerek ahirete göçen kullarının zümresine ilhak eylesin…

Yardımlarınız için bir şey söylemeyi uygun görmem, çünkü önünüzdeki inşaat size söyleyeceğini söylemektedir.

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

19. MÜSLÜMANLAR KARDEŞTİR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

اَلأَمَانَةُ تَجُرُّ الرِّزْقَ ، وَالْخِيَانَةُ تَجُرُّ الْفَقْرَ

(القضاعي عن علي)

RE. 191/2 (*El-emânetü tecürru'r-rizka, ve'l-hiyânetü tecürrü'l-fakra.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. İnsanın Ruhu

İyi dikkat edin! Allah insana bir ruh vermiştir ki şu ufacık

bedenin içerisine sokmuştur. Şu ufacık bedenin içerisine o ruhu sokmuş fakat o kadar büyüktür ki ruh, nuru tüm kâinatı doldurur. Nuru eğer şimdi bu bedenden ayrılsa, bu kâinatı güneşin nurundan daha geniş şekilde doldurur. O kadar geniş bir kudreti var. Işık ufacık yanıyor ama kuvvetine göre odayı dolduruyor. Ne kadar büyük lamba koyarsanız o kadar çok ışığı etrafına doldurur. İşte insandaki ruh o kadar büyük bir nurdur ki, bu insanın ruhu kâinatı doldurmaya yeter artar. İnsanın ruhu böyleyse ya bu velîlerin ruhu, ya o peygamberlerin ruhu nasıldır?..

Binâen aleyh büyükler der ki:

"—Peygamberlerin ruhu olduğun yerde mevcuttur. Bulunduğun yerde ona tevessül edersen, hem duyar hem işitir."

Arada mâni yok! Birçok büyükler de bunu bilfiil isbat etmişlerdir. İnsan bu kadar âdi mahlûk değildir, kötü mahlûk değildir. İnsandaki şeref hiç kimseye verilmemiştir. Fakat insan bu insanlığını ayakaltına alır da, bir adam üç kuruşluk altına, üç kuruşluk bir paraya tapar da Allah'ını unutursa, ondan da aşağı bir varlık olmaz.

Çünkü Allah'ın verdiği bu büyük cevheri üç kuruşa değişiyor. Dünyasındaki bir metâa değişiyor. Allah'ı unutmuş, peygamberi unutmuş, kitabı unutmuş. Ancak varsa yoksa dünyam diyor. Demek ki o ne kadar ölü bir ruh, ne kadar kıymetsiz bir insan! Kendisindeki bu yüksek varlıktan haberi yok!

b. Emanete Riayet Rızkı Artırır

Kudàî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[180]

اَلأَمَانَةُ تَجُرُّ الرِّزْقَ ، وَالْخِيَانَةُ تَجُرُّ الْفَقْرَ (القضاعي عن علي)

RE. 191/2 (*El-emânetü tecürru'r-rizka, ve'l-hiyânetü tecürrü'l-fakra.*)

---

[180] Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.72, no:64; Hz. Ali RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.61, no:5499; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.38, no:10198.

(*El-emânetü tecürru'r-rizka*) "Emanet rızkı celb eder, (*ve'l-hiyânetü tecürrü'l-fakra*) hıyanet ise fakirliği celbeder."

Emanete riayet edenlerin rızık ayağına gelir. Onun içindir ki şehirlinin rızkıyla köylünün rızkı bir olmaz. En çok çalışan köylüdür, ama en az rızık da onundur. Şehirde yaşayan insanın yediğini yiyemez, yaşadığını yaşayamaz.

Zavallının işi gücü bitmez. Sabahleyin erkenden kalkar, tarlasına gider, akşama kadar boğuşur boğuşur boğuşur. Ancak bir karın tokluğuna! İşte köylülerimizin hâli. Pek müreffeh olan ağası, beyi de öyledir. Üstün bir yaşayışı yoktur.

Ama şehirlinin rızkı onlardan çok boldur. Oturduğu yerde her şey ayağına gelir. Enva-i çeşit en güzelleri ayağına gelir. Her şey oturduğu yerde, her şeyi kendi emrine âmâdedir. Çok rahatı vardır.

Sebebi? Şehirde ilim vardır, köyde ilim yoktur! Köyde ilim olmadığı için köylü o kadar çalışmasına rağmen, o cehlin altında zaruret içerisindedir. Şehirde ilim vardır, ilminin mukabilinde rahatlık vardır.

İlim rızkı celbeder. Emanete riayet, ilmin neticesidir. İlmin ne kadar çok olursa, emanete o kadar riayetkâr olursun. İlmin ne kadar azsa, emanete de o kadar hıyanetlik edersin.

İlim deyince, Allah'ı bilme ilmi! Allah'ı ne kadar bilebiliyorsan emanete o kadar riayet edersin. Yoksa bütün bilgiler değil. Ne bilginler var ki, bugün bizim canımızı almaya çalışıyor.

Onun için Peygamber SAS buyurmuş ki:[181]

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الأَرْبَعِ ؛ مِنْ عِلْمٍ لاَ يَنْفَعُ ، وَمِنْ قَلْبٍ لاَ يَخْشَعُ ، وَمِنْ نَفْسٍ لاَ تَشْبَعُ ، وَمِنْ دُعَاءٍ لاَ يُسْمَعُ (حم. د. ن. ه. ك. عن أبى هريرة)

[181] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.347, no:1324; Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.351, no:5372; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.292, no:246; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.340, no:8469; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.185, no:354; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.462, no:1879; Ebû Hüreyre RA'dan.

(*Allàhümme innî eûzü bike mine'l-erbai*) "Yâ Rabbi, dört şeyden sana sığınırım: (*Min ilmin lâ yenfa'*) Fayda vermeyen ilimden, (*ve min kalbin lâ yahşa'*) huşû duymayan kalpten, (*ve min nefsin lâ yeşba'*) doymayan nefisten, (*ve min duàin lâ yesma'*) kabul edilmeyen duadan sana sığınırım."

Binâen aleyh ilimlerin hepsi lazım ama asıl fayda vereni lazım. Mesela bugün atom denilen ilimler var. Çeşitli bilgiler var. Hepsi lazım ama dünya için lazım. Ahiret için bunların lüzumu yok. Binâen aleyh ahiret için lazım olan ilim, irfan ilmidir. Çünkü mezara girdiğimiz vakitte bize, "Rabbin kim?" diye soracaklar. Sen atom alimisin, sen elektrik alimisin, sen füze alimisin… Bunların hiçbiri aklına gelmez.

"—Sen Allah'ı tanıdın mı bakayım? Sana bu kadar ömür verdik. Bu kadar ömrün içerisinde seni yaradan sahibini, Hàlik'ını tanıdın mı, söyle bakalım!" diye onu sorarlar.

"—Ben füzeyle uğraştım, atomla uğraştım, onları öğrendim. Allah'ı öğrenmeye vaktim kalmadı." diyecek olursa, onun azabı da iki kat olur.

Meselâ, cahilin azabı bir kattır. Fakat o bilginin azabı iki kattır. Çünkü Allah ona o kadar akıl vermiş ki o aklıyla bir füze yapabiliyor, elektrik icat edebiliyor, çok çeşitli hünerler bulabiliyor; demek ki kuvvetli aklı var. Bu kuvvetli akla hâkim olduğu halde bu varlığın sahibini bulamadığından dolayı insan iki kat mes'uliyet altına girer.

Onun için, evvelâ kendini cehennemden kurtarmanın çaresini bulmak lazım! En büyük şey senin vücudundur. Vücut sana emanettir, onu ateşe atma; o vücudu ateşe atmak o emanete hıyanettir.

"—O vücudu nasıl ateşe atarsın?"

Allah'ın yolundan ayrıldın mı, Peygamberin yolundan, kitabın yolundan ayrıldın mı, o ceset cehenneme gitmiş demektir. O zaman ilk cezayı sen görüyorsun ki, bu sana verilen emanete hıyanet ettiğinden dolayıdır.

Çoluğun çocuğun da böyle…

İnsan ister ki çoluğu çocuğu çok bilgi sahibi olsun, çok müreffeh bir hayata nâil olsunlar… İster ama onlara evvela Allah'ı öğretmek, Peygamberini tanıtmak, kitabını tanıtmak

ebeveynin ilk vazifesi! Yedirmek içirmek nasıl vazifesiyse, onları soğuktan sıcaktan korumak nasıl vazifesiyse, dinini öğretmek de öyle vazifesidir. Dinini öğretmeyen ebeveyn kıyamet gününde mes'uldür. Eğer çocuk buluğdan evvel ölürse, babasının yakasına yapışır:

"—Yâ Rabbi, bu bana öğretmemiş…"

Buluğdan sonra kendisi öğrenmediyse, o zaman kendisi mes'ul olur. Binâen aleyh emanet çok büyük bir meseledir.

Onun için, *estâizü bi'llâh*:

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ، إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولاً

(الأحزاب: ٧٢)

(*İnnâ aradne'l-emânete ale's-semâvâti ve'l-ardı ve'l-cibâli feebeyne en yahmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehe'l-insân, innehû kâne zalûmen cehûlâ.*) [Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, sorumluluğundan korktular. Onu insan yüklendi. Doğrusu o çok zalim, çok cahildir.] (Ahzab, 33/72)

Bu emaneti Cenâb-ı Hak evvela eşyaya arz etmiş:

"—Emanet denilen bir şey var bizde, vereceğiz. Hanginiz bunu alırsınız?"

Herkes;

"—Aman yâ Rabbi! Ben taşıyamam o emaneti!" demiş.

Cenâb-ı Hak'tan özür dilemişler, af dilemişler.

İnsana gelince;

"—Yâ Rabbi, bunun mukabilinde ne var?" demiş.

"—Bu emanetin mukabilinde yapabilirsen sana cennet var."

"—Ya yapamazsam?.."

"—Cehennem var."

"—Ben yaparım inşaallah." diyerek bu emaneti kabul etmiş.

Bu emanetin mânası çok geniştir: Vücut emanet, evlat emanet, ev emanet, vatan emanet, din emanet, namaz emanet, oruç

emanet, dinin icapları ne varsa hepsi emanet… Bu emanetlerin hepsine riayet etmek mecburiyetindeyiz. Ettiğimiz takdirde rızkımız çok bollanır, rızkı çeker. Rızkımız çoğalır, başkasına muhtaç olmayız. Rızkın bolluğu insanı başkasına boyun büktürmez.

Başkasına boyun büküyorsak, başkasından yardım istiyorsak, demek ki biz emanete riayet edememişiz, edemiyoruz. Emanete riayet edemediğimizden dolayı boynumuz bükük. Ötekinin kapısına varıyoruz;

"—Aman beş kuruş varsa ver, akşama ben açım…" diyoruz.

Açlığı söyleyebilip de başkasından yardım istemek, yardım talep etmek, muhakkak ki emanete riayet etmediğimizin alâmetidir.

Onun için, Hz. Ali KV der ki:

"—Sen insansın, insan olmaklığın dolayısıyla başkasına gider boyun büker de ondan bir şey istersen, sen onun esiri olursun!"

Esaretin ne kadar kötü olduğunu hepimiz iyi biliriz. Onun için, başkasına esir olmamak için, kendini başkasına muhtaç etmeyecek kadar çalışmak insanın vazifesi. İnsanın başkasına gidip el açması kadar ayıp bir şey var mı?

Bir fukarâ kapımıza geldi miydi onu ayıplıyoruz:

"—Utanmaz adam, nedir bu senin yaptığın?"

Bir gün daha gelirse:

"—Utanmaz adam, nedir böyle her gün geliyorsun? Bak sapasağlamsın, çalışsana!"

Başka tabirler de kullanan oluyor. "Çalışsana bak, her tarafta iş var!" diyor. Kapımızdan onu kovmasak da, dilimizle söylemesek de hâlimizle de ona böyle diyoruz.

Bu isteyen adamın, veren adama esir olması tabiatın, tıynetin icabıdır. İstedin de verdi mi, ona köle olursun.

"—Ahmet, gel!"

"—Pekiyi efendim. Ne var?"

"—Burayı süpürüver, şöyle yapıver."

"—Niçin?"

Adamın bir kere esiri olmuş. İsteyince veriyor sana, verince kölesi oluyorsun. Kölesi oldun mu, adam seni istediği gibi kullanıyor. Seni istediği gibi kullanır, çünkü kölesisin!

Hz. Ali KV sonra diyor ki;

"—İstediğine de ver, sen de onun emîri olursun!"

Bak ne kadar incelikler var bu sözlerde! İstediğin adama ver, verdiğin takdirde sen de onun kumandanı olursun. Emîr, kumandan demek. Onun hükümdarı olursun. Öteki esir olur, bu da kumandan olur.

"—Alan esir, veren kumandan; hangisi a'lâ?"

Elbette kumandan olmak a'lâ!

Öyleyse kitabımız bize ne diyor:

"—Çalış, kumandan ol!" diyor. "Köle ol!" demiyor. Köleliği kitabımız zemmeder. Köle yaşayan insanlar var. Alıştı mı bir kere çok rahat gelir kölelik. İstemez âzad olmasını. Mesela Arabistan'da köleler var, onları âzad etmişler;

"—Aman efendim, âzad edip de beni ne yapacaksın. Ben çalışmasını beceremem ki! Şunu bunu yapıyorum, sen de benim karnımı doyuruyorsun, yeter bu bana…" demişler.

Köleliğe alışmış. Köleliğe alışan milletler Allah esirgeye — insanlar da böyle milletler de böyle— en nihayet ölene kadar işleri

böyle gider.

Aziz kardeşlerim! Onun için buna çok dikkat edin:

اَلأَمَانَةُ تَجُرُّ الرِّزْقَ ، وَالْخِيَانَةُ تَجُرُّ الْفَقْرَ (القضاعي عن علي)

RE. 191/2 (*El-emânetü tecürru'r-rizka*) "Emanet rızkı celb eder, (*ve'l-hiyânetü tecürrü'l-fakra*) hıyanet ise fakirliği celbeder."

Bunun iki cihan serveri Hz. Fahr-i Kâinat söylüyor:

"—Hıyanet fakirliği getirir. Emanete riayet, zenginliği getirir."

Ama biz bu kaideyi bugün bozmuşuzdur. Bozduğumuzun cezasını da elbette çekeceğiz. Onun için şöyle diyor:

Hıyanetlik nedir?

Bir işte patrona kendini sevdiriyor. Diyor ki:

"—Bu adam çok emin bir adamdır. Bütün paralarımı, servetimi, çoluğumu çocuğumu buna teslim etsem, kılına keder gelmez." diyor.

O kadar emniyet kesp ediyor. O emniyeti kesp ettikten sonra, o adamın canına okuyuveriyor. İşte hıyanetin asıl kökü burada. Evvela kendini beğendiriyor, kendine güvendiriyor; sonra da onun canına okuyor.

Canına okumakla ne olacak? Mesela farz et ki adamın bütün servetine sahip oldu. Milyonluk bir adamdı. Bu hıyaneti sebebiyle bütün servetine de sahip oldu. Sanki şimdi bu adam fakirlikten kurtulacak mı dersiniz?

Hayır! Fakirliğinin üstüne bir fakirlik daha, kambur üstüne bir kambur daha yüklenmiş olur. O paralar ona zehir olur; ne yemesini bilir ne giymesini bilir. O para onun dünyasını da cehennem yapar, ahiretini de cehennem yapar. Dünyası da berbat olur, ahireti de!

Aziz kardeşlerim! Onun için, hıyanet iyi şey değildir. Elmanın çürüğünü altına koyup üstüne iyisini koyarak satmak da bir nevî hainliktir. Her nevî mahsulün hıyanet tarafına kaçar satarsan, oradan kazanacağın para bütün mülk sahibi olsan, servet sahibi olsan, hepsinin kökü haramdan ibarettir. Hainlikle kazanmışsın çünkü; ne senin ne de çoluk çocuğunun refahına kâfi gelmez. Çünkü kökü hainliktir.

Onun için, yapacağı işlerde insan daima hüsn-i niyetli ve emanete riayetkâr olacak. Sana adam emanet ediyor:

"—Bana şuradan bir okka, iki okka şunu ver." diyor. Ona kalkıyorsun çarığını çürüğünü doldurup veriyorsun. Bu elbette hıyanettir, misal olarak. Her şey de buna benzer.

Bizim bir arkadaşımız vardı, adı Ömer Lütfi idi. Kendisi çorap ve fanila dokur. Bir makinesi vardı. Misal olarak vereyim: Çorap makinesinin bir çarkı kırılmış. Kütüphane tarafına, kitapçılar tarafına giderken eskiden orada bu makinelerin satıcıları var idi. Gitmiş onlara; "Yahu işte benim makinenin şurası kırıldı. Bu çarka benzer bir çarkınız varsa verin bana!" demiş, vermişler. Eve götürmüş, bakmış ki çark çatlak! Üzerine bir yaldız vurulmuş, "sağlam" diye gösterilmiş. Daha makineye koyarken ikiye bölünmüş.

Rahmetlik sakallıydı da sonra sakalını kazımış idi. Satan kimseye gitmiş:

"—Arkadaş! Bana bak! Benim sakalım seninkinden çok idi. Fakat ben bu sakalın hakkına riayet edemediğim için, âlem benim sakalıma bakıyordu da 'iyi adam' diyerek aldanıyordu. Âlem aldanmasın diye ben sakalı kazıdım! Sen de ya bu sakalını kazı,

ya sakalına göre iş gör!" demiş.

Bu güzel mânalı bir sözdür. Allah cümlemizi affetsin…

Allah'ın bize verdiği imân ü İslâm'dan daha mukaddes bir şey var mıdır? İmân ü İslâmiyet bize adaleti ve emaneti emrederken; müslüman olsun da, diğer müslümana hainlik yapsın, onu kandırsın, onun elinden servetini alsın, malını alsın diye emretmez. Bu Müslümanlığa değil insanlığa bile sığmaz.

c. Müslümanlar Kardeştir

Onun için gelelim kardeşlik dersine:

İki cihan serveri Peygamberimiz SA buyurmuşlar ki:[182]

اَلْمُسْلِمُونَ إِخْوَةٌ ، لاَ فَضْلَ لأَحَدٍ عَلَى أَحَدٍ ، إِلاَّ بِالتَّقْوَى (طب.

حل. عن محمد بن حبيب بن خراش العصرى عن أبيه)

RE. 236/1 (*El-müslimûne ihvetün, lâ fadla li-ehadin alâ ehadin, illâ bi't-takvâ.*)

(*El-müslimûne ihvetün*) "Müslümanlar kardeştir. (*Lâ fadla li-ehadin alâ ehadin*) Kimsenin kimseye bir üstünlüğü yoktur; (*illâ bi't-takvâ*) ancak takva hali hariç."

Bunu her ders söylesek bitmez. Bunu her ders söyleyelim de bakalım içimize işlemek imkânı bulabilir miyiz. Bunu hepimiz biliyoruz: Müslümanlar kardeştir.

Bitti. Kardeş kardeşine ne yapar? Kardeş kardeşe hıyanet eder mi? Ediyorsa kardeş değildir. Hıyanet etmemesi lazım. Kardeş kardeşin elinden tutar mı? Elbette tutar. Kardeş kardeşe sarılır mı? Elbette sarılır. Kardeş kardeşe hürmet, saygı gösterir mi? Kardeşlik fıtratı, elbette gösterir… Öyleyse biz nasıl kardeşizdir ki birbirimizi ne tanıyabiliyoruz, ne hürmetimiz var, ne saygımız var, ne şuyumuz var, ne buyumuz var. Demek ki müslümanlıktaki bu kardeşlik bizim ölçümüzdür! Kardeşliğimiz

---

[182] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.25, no:3547; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.160, no:13080; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.234; Muhammed ibn-i Hubeyb ibn-i Hırâş el-Usrî babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.149, no:743; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.174, no:24588.

ne nisbetteyse, müslümanlığımız da o nisbettedir.

Onun için Hz. Allah Celle ve A'lâ Sûre-i Hucurât'ta:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات: ١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) "Muhakkak müslümanlar, mü'minler kardeştir!" (Hucurât, 49/10) buyuruyor.

Mü'minlerin kardeş olmalarını iktiza ederken, müminler kardeşlerinden ne kadar uzak oluyorsa, imandan da o kadar uzak oluyorlar. Birbirlerine ne kadar çok sarılırlarsa, imanları o kadar çok kuvvetlenir.

Bir hadîs-i şerifte Cenâb-ı Peygamber Ensar'ı çok methediyor:[183]

اَلأَنْصَارُ شِعَارٌ ، وَالنَّاسُ دِثَارٌ ؛ وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ اسْتَقْبَلُوا وَادِيًا أَوْ شِعْبًا ،

وَاسْتَقْبَلَتِ الأَنْصَارُ وَادِيًا ، لَسَلَكْتُ وَادِيَ الأَنْصَارِ ؛ وَلَوْلاَ الْهِجْرَةُ ،

لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الأَنْصَارِ (ه. عن عبد المهيمن بن عباس بن سهل

عن سعد عن أبيه عن جده)

RE. 192/2 (*El-ensàru şiârun*) "Ensar iç gömleği gibidir. (*Ve'n-nâsü disârun*) Diğer insanlar da dış esvabı gibidir. (*Velev enne'n-nâse istakbelû vâdiyen ev şi'ben*) Bütün insanlar bir tarafı tutsalar, (*ve'stakbeleti'l-ensàru vâdiyen*) Ensar da bir tarafı tutsa, (*leselektü vâdiye'l-ensàri*) ben Ensar'ın tarafını tutarım. (*Ve levle'l-hicretü*) Arada hicret olmasa idi, (*leküntü'mreen mine'l-ensàri*) ben de Ensar'dan bir kimse olurdum."

---

[183] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.193, no:160; Abdülmüheymin ibn-i Abbas ibn-i Sehl'den, o Sa'd'tan, o da babasından, o da dedesinden.

Buhàrî, *Sahih*, c.XIII, s.224, no:3985; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.291, no:1758; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.42, no:16517; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.339, no:12723; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.162, no:33036; Abdullah ibn-i Zeyd ibn-i Asım RA'dan.

"—Dünyada insanlar bir tarafa ayrılsa, Ensar da bir tarafa ayrılsa; ben Ensar tarafına giderim, Ensar'ın gittiği vadiye giderim, onlardan ayrılmam!" diyor.

Niçin?

"—Onlar sözlerinde çok durdular. Vefakâr adamlar… Ben Muhacir olarak geldim. Beni korumak için mallarıyla canlarıyla önüme düştüler. Fedakârlık yaptılar. Vermiş oldukları sözde durdular. Biz seni koruruz, dediler. Gel bize, dediler. Geldim. Hakikaten de beni korudular. Çoluk çocuk hepsi düşmana karşı çıktılar. Beni korumak için evlatlarını da feda ettiler, kendilerini de feda ettiler, mallarını da feda ettiler. Bu verdikleri sözün sahibi olduklarını gösteren bir şeydir. Binâen aleyh onlar bir tarafa, nas bir tarafa ayrılsa, ben onların ayrıldığı tarafa dönerim." buyuruyor.

Şuraya dikkat ediniz ki, Peygamber SAS, peygamber iken ashâbına muvafakat gösteriyor. Ey aziz kardeş! Sen de "Müslümanım!" diyorsun da hangi büyüğüne muvafakat gösteriyorsun? Hangi kardeşine muvafakat gösteriyorsun?

Bak şu beş vakit kıldığımız namaz bize diyor ki:

"—Ey kardeş, safını düz tut!"

Yamuk yumuk saf istemiyor bizden müslümanlık.

Bu bize ne demek? Dosdoğru olunuz, demektir. Safın nasıl doğruysa sen de öyle doğru müslüman ol. Safı doğru olan insanların imanları doğrudur. Safları yamuk yumuk olan insanların imanları bozuktur. İmanları nisbetinde safları düzgün olur.

"—Canım işte *Allahu ekber* deyip Allah'a döneceğiz ya; ben burada dururum, sen orada durursun, bu burada durur. Ne böyle sıraya sokuyorsunuz bizi?"

Bunda ne büyük hikmetler var! Bizi doğru sıraya sokmaları bizim de sıraya gelmemiz de bir derstir. Bakınız Müslümanlıkta ne kadar güzel şeyler vardır:

Saf dolmuş. Sen de yalnız kalmışsın. Yalnız başına namaz kerahetledir. O yalnız başına namazı kılmamak için, öndeki saftan bir insanı çekecek, yanına alacaksın da sen de yalnız olmayacaksın. Yalnız olmamak için çeker.

Onun için, müslümanların birbirlerine çok sarılmaları lazım.

Ashâb-ı kirâmın omuzları, omuz kenarları -o kadar sıkışırlarmış ki- birbirine sürünmekten eskirmiş.

Aradan şeytan geçecek mesafe bırakmayın! Aranızda rüzgâr geçecek mesafe bırakmayın! Rüzgâr bile geçemesin aranızdan, sıkışın birbirinize! O sıkışmadan mânen insanların birbirine tesirleri geçer.

Zamanında buraya bir hoca efendi gelmişti. O hoca efendi çok tıp ilmine âgahtı ve hikmetli sözleri de pek çoktu. Bunun derslerini ben çok dinledim. O bir dersinde;

"—Verem hastalarını ben camide cemaatin arasına sokmak suretiyle tedavi ederim." dedi.

Çünkü Allah-u Teâlâ imam efendiye rahmetini indirir. İmam efendinin arkasındaki cemaate de o rahmet-i ilâhî sırayla gider. Arada mesafe kalmamak şartıyla bu rahmet birinden diğerine intikal eder, geçer.

Bu el tutuşmak suretiyle elimizdeki cereyanın birbirimize nasıl akımı varsa, bu mâneviyat da böyle bir akımdır, gider insanların arasında… İnsanlar bunu bilmez. Bu akımı bozan aradaki boşluktur.

Onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[184]

وَمَنْ وَصَلَ صَفًّا وَصَلَهُ اللهُ ، وَمَنْ قَطَعَ صَفًّا قَطَعَهُ اللهُ

(حم. د. ن. ق. عن ابن عمر)

(*Ve men vesale saffen vesalehu'llàhu*) "Kim saffı bitiştirirse, Allah da onu kendisine vasleder. (*Ve men kataa saffen kataahu'llàhu*) Kim de saffı keserse, Allah da onun arasını açar."

Onun için, kim safının arasını açarsa, Allah onun arasını açsın! Safının arasını açan, sıkışmayan bir müslümanın Allah işini bozsun! Kim sıkı sıkı tuttu, arada boşluk mesafe bırakmadı; Allah onu kendine vasletsin. Vâsıl-ı illallah olsun, evliyâ olsun…

---

[184] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.318, no:810; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.309, no:570; Neseî, *Sünen*, c.III, s.318, no:810; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.101, no:4967; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.97, no:5724; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ne sebebiyle? O namazdaki irtibatı muhafaza suretiyle!

"—Ama hava çok sıcak ya şimdi, azıcık da geniş oturalım…" demenin ne kadar cahillik olduğunu siz anlarsınız artık.

Onun için müslümanlık, kardeşlikten ibarettir. Kardeşlik de emanete riayeti iktiza eder. Birbirlerine hürmeti iktiza eder. Birbirlerine karşı saygı iktiza eder. Bir müslümanı hakir görmek, kabahat ve günah cihetinden kâfidir. Olur ya, adam bilgisizdir, cahildir, parası pulu da yoktur, boynu büküktür. "A miskin herif, çekil şuradan!" der insan bazen. Ona hakaretâmiz bir söz söyler.

Bu ne kadar acı bir şeydir. Kendinin parası var, bilgisi var, kuvvet kudreti var. Onlar mağdurdur. Fakat bilirsin ki, yarın sen de bir ihtiyar olacaksın. Yerinden belki kımıldayamayacaksın da, isteyeceksin ki çoluk çocuğun da senin elinden tutsun, kaldırsınlar.

Şimdi aramızda bir garip var. Yaşlanmış, kızının yanına iltica etmiş. Üç beş aydan beri bakıvermişler ama damat bey demiş ki:

"—Ben senin babana uzun boylu bakamam. Baban da başının çaresine baksın. Nereye gidecekse gitsin."

Adam diyor ki:

"—Karım yok, başka çocuklarım da yok, evim de yok, bir şeyim de yok. Sığındıydım onların yanına, fakat damat bugün, 'Ben sana uzun boylu bakamam. Hadi başının çaresine bak!' diyor."

Bizim yardımımızı istemek için buraya gelmiş:

"—Sen bilirsin hoca efendi. Cemaate de söyle de bana biraz yardım ederlerse, ben de çekilirim, memleketime giderim. Ne yapalım işte, ölümüm neredeyse onu beklerim." diyor.

Hâlbuki bu müslümanlık denilen şeyde akrabalık ikinci mertebededir. Asıl müslümanlık en önemli kardeşlik vazifesidir. Bizimmüslüman kardeşimiz nerede olursa olsun, onu bağrımıza basmak hepimizin vazifesidir. Bugün kendi akrabamız bağrına basamıyor. Kaynatasına bile bir insan bugün bakamıyor. Bu insanlıktaki ve İslâmiyet'teki zaafımızın yegâne alâmetidir.

d. Müslümanı Hakir Görmek

Onun için bir insanın bir müslümanı hakir görmesi, şer olarak

kâfi gelir. Peygamber SAS Efendimiz ne güzel diyor:[185]

بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ

(م. حم. ق. هب. عن أبي هريرة)

(*Bi-hasbi'mriin mine'ş-şerri en yahkıra ehàhü'l-müslime*) "Şerden o adama yeter ki, müslüman kardeşini hakir görsün. Bir müslüman kardeşini hakir mi görüyorsun, bu sana şer olarak yeter!"

Niçin? Yaradan Allah öyle yaratmış. Sen Allah'ın yarattığına neden itiraz ediyorsun? Neden onu hor hakir görüyorsun? Yarın senin akıbetinin ne olacağını, sen nasıl bilebilirsin?

Sen bir kere dünyaya gelirken ne kadar himayeye muhtaç bir mahlûktun. Kendi kendine elinden ne gelirdi? Anan baban seni himaye etmeseydi, bakmasaydı, şu hâle gelmeseydin, okutmasalardı seni, kim bilir nasıl olurdun değil mi?

Yaşamazdık bile! Onların himayeleri sayesinde yaşadık da bugün de ahirete doğru gitmek bu kanun-ı ilâhî! Vücut kuvvetten, kudretten düşecek, göz görmeyecek, kulak duymayacak, el ayak hareket edemeyecek. Nihayet bir gün de bu alemden yuvarlanıp gideceksin. Ona, o gideceği âleme bir an evvel gitsin diye tekme mi vurmak lazım, yoksa o onun o derdinde onun yardımcısı mı olmak lazım?

Bu hristiyan da olsa, dinsiz de olsa, insanlık icabı artık vicdanı razı olmaz ki, onu öyle hor hakir bıraksın! Onun elinden tutmaya çalışır. Onun için zuafâyı himaye etmek niyetiyle Avrupa'da birçok cemiyetler kurulmuş. Hatta orada kuşlara bile, hayvanlara bile bakma cemiyetleri varmış. O hayvanlara bile bakmakla iftihar ediyor adam. Ama bu muameleyi insan kendi cinsine yapmazsa, o adamı sen artık hesap et!

---

[185] Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.426, no:4650; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.277, no:7713; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.92, no:11276; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.V, s.280, no:6660; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.148, no:120; Bezzâr, Müsned, c.II, s.463, no:8778; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.420, no:1442; Ebû Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XVI, s.55, no:16193; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.378, no:3158.

Allah kusurumuzu affetsin de hepimizi hakiki müslümanlar zümresine ilhak buyursun… Âmin.

Hakiki müslüman olmak; bu senin elinde de değil, benim elimde de değil… Bu Allah-u Teàlâ'nın vergisiyle olur. Allah-u Teàlâ kendisine yönelene verir bu devleti… Sen parayı kullanmasını bilmeyen adamın eline parayı verir misin? Bu adam bilmiyor parayı kullanmasını, verirsen sokakta boş yere atacak. Onun eline parayı vermezsin. Binâen aleyh Allah-u Teàlâ o kardeşlik denilen büyük devleti sevdikleri insanlara veriyor, müslümanlara veriyor.

Bak bu kadar gâvur var. Allah; "Bütün insanlar kardeş!" demiyor. (*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) "Ancak mü'minler kardeştir!" buyuruyor. İmanında sàdıksan, kardeşsin; imanında sàdık değilsen, o halde kardeşlikten de uzaksın.

e. Emirler Kureyş'tendir

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Ya'lâ, Ebî Berze el-Eslemî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[186]

اَلأُمَرَاءُ مِنْ قُرَيْشٍ ، اَلأُمَرَاءُ مِنْ قُرَيْشٍ ، اَلأُمَرَاءُ مِنْ قُرَيْشٍ ، لَكُمْ عَلَيْهِمْ حَقٌّ ، وَلَهُمْ عَلَيْكُمْ حَقٌّ ، مَا فَعَلُوا ثَلاثًا : مَا حَكَمُوا فَعَدَلُوا ، وَاسْتَرْحَمُوا فَرَحِمُوا ، وَعَاهَدُوا فَوَفَوْا ؛ فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْهُمْ ، فَعَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ ، وَالْمَلائِكَةِ ، وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ (حم. ع. عن أبي برزة)

RE. 191/3 (*El-ümerâü min kureyşin, el-ümerâü min kureyşin, el-umerâü min kureyşin; leküm aleyhim hakkun, ve lehüm*

---

[186] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.421, no:19797; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.323, no:3645; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.148, no:4502; Rûyânî, *Müsned*, c.IV, s.6, no:1309; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.349, no:8981; Ebû Berze el-Eslemî RA'dan.

aleyküm hakkun, mâ fealû selâsen: Mâ hakemû feadelû, ve istürhimû ferahimû, ve âhedû fevefev; femen lem yef'al zâlike minhüm, fealeyhim la'netu'llàhi, ve'l-melâiketi, ve'n-nâsi ecmaîn.)

(*El-ümerâü min kureyşin*) "Emirler Kureyş'tendir, (*el-ümerâü min kureyşin*) emirler Kureyş'tendir, (*el-ümerâü min kureyşin*) emirler Kureyş'tendir. (*Leküm aleyhim hakkun, ve lehüm aleyküm hakkun*) Sizin onlar üzerinde, onların da sizin üzerinizde hakları vardır; (*mâ fealû selâsen*) onlar şu üç şeyi yaptıkça:

1. (*Mâ hakemû feadelû*) Hükmettikleri zaman adalet etmeleri.
2. (*Ve istürhimû ferahimû*) Merhamet istendiğinde merhametli olmaları.
3. (*Ve âhedû fevefev*) Ahidlerinde vefa göstermeleri.

(*Femen lem yef'al zâlike minhüm*) Onlardan kim, bu üç şeyi yapmazsa, (*fealeyhim la'netu'llàhi, ve'l-melâiketi, ve'n-nâsi ecmaîn*) Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun!"

"Sizin emirlerinizde hakkınız, onların da sizde hakkı vardır. Sizin onlarda olan hakkınız: Hükmettikleri vakit, hükmü adaletle yapıyorlarsa, onlara ne mutlu! Hâkimlerinden hükümdarlarından merhamet dilediğiniz zaman, yardım istediğiniz zaman, merhamet ediyorlarsa ne iyi hükümdardırlar. Bir söz veriyorlar, verdikleri sözü tutuyorlarsa, ne mutlu onlara!

Eğer bunlar verdikleri sözleri tutmuyorlarsa, kendilerinden merhamet istenildiği vakit merhamet etmiyorlarsa, hükümlerini de adaletli yapmıyorlarsa; Allah'ın lâneti onların üzerine olsun! Meleklerin de lâneti onun üzerine olsun! Bütün insanların da lâneti bunların üzerine olsun!" diyor.

Bu lanete müstehak olmak mı iyidir, merhamete müstehak olmak mı iyidir? Allah kusurlarımızı affetsin... Kardeşlik bunları iktiza eder. Kardeşlikte âciz oldu muydu, bu lânetin altına düşer, Allah esirgesin… Birbirlerine karşı daima hakîmâne hareket etmesi, merhametle muamele etmesi, birbirlerine verdikleri söze riayet etmesi gerekirken, bunları yapmamak bizim için en büyük bir noksanlıktır.

f. Fakirler Kırk Yıl Önce Cennete Girecek

Taberânî, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[187]

اَلأَنْبِيَاءِ كُلُّهم يدخلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ سُلَيْمَانَ بن دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامِ
بِأَرْبَعِينَ عَامًا ؛ وَإِنَّ فُقَرَاءَ الْمُسْلِمِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمِ
بِأَرْبَعِينَ عَامًا ؛ وَإِنَّ صَالِحَ الْعَبِيدِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ ، قَبْلَ الآخِرِينَ
بِأَرْبَعِينَ عَامًا ؛ وَإِنَّ أَهْلَ الْمُدُنِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَهْلِ الرُّسْتَاقِ
بِأَرْبَعِينَ عَامًا ، لِفَضْلِ الْمَدَائِنِ وَالْجَمَاعَاتِ وَحِلْقَ الذِّكْرِ ، وَإِذَا
كَانَ بَلَاءٍ ، خُصُّوا بِهِ دُونَهُمْ (طب. عن معاذ)

RE. 191/4 (*El-enbiyâu küllühüm yedhulûne'l-cennete kable süleymâne'bni dâvûde aleyhi's-selâmi bi-erbâîne âmen; ve inne fukarâe'l-müslimîne yedhulûne'l-cennete kable ağniyâihim bi-erbaîne âmen, ve inne sàliha'l-abîdi yedhulûne'l-cennete kable'l-âharîne bi-erbâîne âmen, ve inne ehle'l-müdüni yedhulûne'l-cennete kable ehli'rustâki bi-erbâîne âmen, li-fadli'l-medâini*, ve'l-cemâati ve hılka'z-zikri; *ve izâ kâne belâi, hussû bihi dûnehüm*.)

(*El-enbiyâu küllühüm yedhulûne'l-cennete kable süleymâne'bni dâvûde aleyhi's-selâmi bi-erbâîne âmen*) "Peygamberlerin hepsi, Dâvud oğlu Süleyman AS'dan kırk sene önce cennete girerler."

(*Ve inne fukarâe'l-müslimîne yedhulûne'l-cennete kable ağniyâihim bi-erbaîne âmen*) "Müslümanların fakirleri de zenginlerinden kırk sene önce cennete girerler. (*Ve inne sàliha'l-abîdi yedhulûne'l-cennete kable'l-âharîne bi-erbâîne âmen*) Kulların sàlihleri de diğerlerinden kırk sene önce cennete girerler."

---

[187] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.77, no:142; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.251, no:4112; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.196, no:13215; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.475, no:16621*; Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.45, no:10217.

(*Ve inne ehle'l-müdüni yedhulûne'l-cennete kable ehli'rustâki bi-erbâîne âmen*) "Şehirliler ise köy halkından kırk sene önce cennete girerler. (*Li-fadli'l-medâini*, ve'l-cemâati ve hılka'z-zikri) Bunun sebebi, şehirlerdeki cemaatin ve oradaki zikir halkalarının fazileti; (*ve izâ kâne belâi, hussû bihi dûnehüm*) ve belâ geldiğinde, önce şehirlilere gelmesidir."

Süleyman AS vardı; Hz. Dâvud AS'ın oğlu Süleyman AS ki, kurtlara kuşlara, bütün mahlûkata emreder, onların sözlerini duyar, anlardı. Ona verilen saltanat hiçbir peygambere verilmemiştir. Gökte uçar, ordusunu gökte yürütürdü.

"—Bütün enbiyâ, bütün peygamberler Süleyman AS'dan 40 yıl önce cennete girecek." buyruluyor.

Bu 40 yıl bizim yılımızla değil, ahiret yılıyla, çok uzun zaman! Dünyadaki saltanatına mukabil, o peygamber cennete diğer peygamberlerden 40 yıl sonra girecek.

Gel sen bugünün zengininin yarını nasıl olacağını hesap et! Kazanırken haramdan kazanmış, yalanla kazanmış, düzenle, faizle kazanmış… Kökü haram! Helaline hesap var, haramına da azap var! Bu böyleyken, onun çalımından yanına varılmaz. O üç

kuruş kazandığı haram parasından dolayı müslümana kardeşçe muamele yapamaz. Hor hakir görür.

Neden? Üç kuruşu var. Bundan daha çirkin bir şey yoktur. O cennete girse bile, Allah onu fakirlerden sonra alacak!

O zenginler ki helâlinden kazanmışlardır ama fukarâ-i müslimîn, helalinden kazanan zenginlerden 40 yıl önce cennete girecek. Haramdan kazananlardan değil. Haramdan kazanan onun hesabını verecek. Nasıl verecekse versin artık.

Şehir halkından cennete girecekler, Köyde yaşayanlardan, şehirden gayri yerlerde yaşayanlar 40 yıl önce cennete girecekler. Sebebi; şehirlerin üstünlüğünden dolayı!"

Neden? Şehirlerde cemaat çoktur, zikir halkaları vardır. Nasihat halkaları, ders halkaları vardır. Medreseleri vardır mektepleri vardır. Her şeyleri vardır. Ondan dolayıdır ki o bir mıknatıstır. Bütün hayırları kendisine çeker. Asıl zenginliğin köyde olması lazım gelirken, köydeki zenginliği şehir, mıknatısı vasıtasıyla almıştır.

Ben öyle bilirim ki, köylerde birçok kimseler sabahleyin yüzlerini yıkamadan, ilk vazifeleri hemen öküzünün arkasında durup tarlaya gitmektir. O da babasından öyle görmüştür. Ders görmemiş, nasihat görmemiş zavallı; yüz yıkamasını bile bilmeyenlerini bilirim.

Ama şehirlerde bunu bulamazsınız. Şehirde herkes hiç olmazsa namazını kılmasa bile temizliğin iktizası diyerek güzel bir yıkanır. Elini yıkar yüzünü yıkar, elini yüzünü yıkamadan yemeğe oturmaz.

Allah cümlemizi affetsin. Tevfîkât-ı samedâniyesine mazhar eylesin… Birbirimizi kardeş bilerek, birbirlerine kardeş gibi muamele eden ve birbirlerinin ciğerine, yüreğine bakan kullarının arasına bizleri de kabul etsin… Âmin.

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

20. ENSÀR'I SEVMEK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

اَلأَنْصَارُ شِعَارٌ ، وَالنَّاسُ دِثَارٌ ؛ وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ اسْتَقْبَلُوا وَادِيًا أَوْ شِعْبًا ،

وَاسْتَقْبَلَتِ الأَنْصَارُ وَادِيًا ، لَسَلَكْتُ وَادِيَ الأَنْصَارِ ؛ وَلَوْلاَ الْهِجْرَةُ ،

لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الأَنْصَارِ (ه. عن عبد المهيمن بن عباس بن سهل

عن سعد عن أبيه عن جده)

RE. 192/2 (*El-ensàru şiârun, ve'n-nâsü disârun; velev enne'n-nâse istakbelû vâdiyen ev şi'ben, ve'stakbeleti'l-ensàru vâdiyen, leselektü*
vâdiye'l-ensàri; ve levle'l-hicretü, leküntü'mreen mine'l-ensàri.)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli

seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

Şöyle sizlere bir kere daha göstermiş olayım:

Bu İzmir'de yapılan İlim Adamı Yetiştirme Derneği'nin mektebi. Dört katlı bir mektep yaptırıyorlarmış. Bin beş yüz çocuk alacak kapasitede... Tabi milyonlara mal olmuştur.

Biz de şurada ufak bir şey, camimizin avlusunda yapılmaya niyet edildi. Tabi bunlar kadar büyük ve intizamlı olmaz ama yine 5-10 kuruşa muhtaç.

Şimdi şu tahtalara ne kıymet biçerseniz? Kim bilir kaç lira tutmuştur. Bunlar hep cemaatin yardımına bakan şeylerdir.

Bugünkü yardımlar öyle 5-10 lira ile olmuyor. Onun için sizin hamiyetlerinize, vicdanlarınıza müracaat ederek yardımlarınızın daha düzenli bir şekilde olmasını rica edeceğim. Ki, bu ne bizim malımız olacak ne de sizin. Umumi bir yerdir. Buradaki sevaplar hepimizin defterine aynen geçecektir.

Mesela şu camiyi bir kişi yaptırmış. Bu camiyi 1000 kişi de yaptırsaydı bu bin kişi de aynı sevabı alacaktı. Bir kişi için bugün ne kadar sevap oluyorsa o 1000 kişi de aynı sevabı alır. Cenâb-ı Hak birine verip de diğerine;

"—Senin paran azdı da sen az verdin, sana az sevap verilecek!" demez, aynı sevabı hepsine verir.

Onun için o hayırlara iştiraklar büyük faydalar sağlar. Bu kadar büyük bir şeyi mesela yalnız başımıza yaptırmaya gücümüz yetmez ama mesela kudretimizin nisbetinde yardıma gücümüz yeter. Ve bu kudretimizin nisbetindeki yardımları kısmak da, bahillik tâbir edilen sıkılığın alâmetidir. Ki, içerisi hayırlara iştirak etmesini istemiyor. Nefsin veyahut şeytanın iğvâları vardır.

Bunlardan kendimizi Allah muhafaza etsin, kurtarsın…

a. Ensar'ın Şerefi

İbn-i Mâce, Abdülmüheymin ibn-i Abbas ibn-i Sehl'den, o Sa'd'tan, o da babasından, o da dedesinden rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[188]

اَلأَنْصَارُ شِعَارٌ ، وَالنَّاسُ دِثَارٌ ؛ وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ اسْتَقْبَلُوا وَادِيًا أَوْ شِعْبًا ،

وَاسْتَقْبَلَتِ الأَنْصَارُ وَادِيًا ، لَسَلَكْتُ وَادِيَ الأَنْصَارِ ؛ وَلَوْلاَ الْهِجْرَةُ ،

لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الأَنْصَارِ (ه. عن عبد المهيمن بن عباس بن سهل

عن سعد عن أبيه عن جده)

RE. 192/2 (*El-ensàru şiârun, ve'n-nâsü disârun; velev enne'n-nâse istakbelû vâdiyen ev şi'ben, ve'stakbeleti'l-ensàru vâdiyen, leselektü*
vâdiye'l-ensàri; ve levle'l-hicretü, leküntü'mreen mine'l-ensàri.)

(*El-ensàru şiârun*) "Ensar iç gömleği gibidir. (*Ve'n-nâsü disârun*) Diğer insanlar da dış esvabı gibidir. (*Velev enne'n-nâse istakbelû vâdiyen ev şi'ben*) Bütün insanlar bir tarafı tutsalar, (*ve'stakbeleti'l-ensàru vâdiyen*) Ensar da bir tarafı tutsa, (*leselektü vâdiye'l-ensàri*) ben Ensar'ın tarafını tutarım. (*Ve levle'l-hicretü*) Arada hicret olmasa idi, (*leküntü'mreen mine'l-ensàri*) ben de Ensar'dan bir kimse olurdum."

Bu dersimizde Cenâb-ı Peygamber Efendimiz *Ensar*'ı methediyor. *Ensar*, Medine-i Münevvere'nin yerli müslümanları. Medine-i Münevvere'deki yerli müslüman halka *Ensar* derler. *Ensar*, nusretten gelir ve yardım ediciler demektir.

Peygamber Efendimiz SAS Mekke-i Mükerreme'den muhacir olaraktan bazı arkadaşları ile beraber Medine-i Münevvere'ye geldiği vakitte, Medine-i Münevvereliler onları bağırlarına

---

[188] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.193, no:160; Abdülmüheymin ibn-i Abbas ibn-i Sehl'den, o Sa'd'tan, o da babasından, o da dedesinden.

Buhàrî, *Sahih*, c.XIII, s.224, no:3985; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.291, no:1758; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.42, no:16517; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.339, no:12723; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.162, no:33036; Abdullah ibn-i Zeyd ibn-i Asım RA'dan.

bastılar. Öyle bir basışla ki bütün varlıklarıyla beraber. Bir kere düşmanlarına karşı harbe gittiler, harp de ettiler.

"—Sen bizden değilsin, sen Mekkelisin. Bizim senin için muharebe etmeye ne mecburiyetimiz var?" demediler.

Rasûlüllah'ın muhafazası ve müdafaası ve İslâm dininin yayılması için ehl-i Medine var kuvvetleriyle çalıştılar, verdikleri sözlerde durdular. "Biz seni koruyacağız bize gel!" dediler ve korudular.

Onun için, Rasûlüllah'ın indinde Ensar'ın kıymeti çok yüksek. Çok seviyor onları. Onun için diyor ki:

(*El-ensâru şiârun*) "Ensar şiardır." *Şiâr*, içe giyilen gömlek. Ensar böyle bir millettir, yani iç adamıdır. (*Ve'n-nâsü disârun*) Diğer insanlar da dış esvabıdır. Şu üstümüze giydiğimiz latalar, ceketler, mintanlar gibi."

(*Ve lev enne'n-nâse istakbelû vâdiyen ev şi'ben*) "Eğer insanlar bir vadiye veyahut şiab denilen iki vadi arasındaki kısma bakıp oraları beğenirler de oraya doğru akarlarsa… Orada oturacaklar, oraları vatan ittihaz edecekler. (*Ve'stakbeleti'l-ensâru vâdiyen*) Ensar da başka bir tarafa, başka bir vadiye gitti. 'Biz de burada oturacağız' dediler. (*Leselektü vâdiye'l-ensâri*) Ensar ne tarafa gittiyse, ben de onların gittiği yere giderim!" diyor.

İnsanlar o tarafı beğenmişler oraya gidiyorlar. Gide dursunlar, onların gittiği yer ne kadar güzel de olsa; suyu var işte şusu var havası var, bilmem nesi var. Çok güzel bir yer ama Ensar başka bir tarafa gitmiş. Ensar nereye gittiyse ben de oraya giderim. Ensar'ın gittiği vadiye giderim ben de."

Yani onları çok seviyor da, insan sevdiği adamın arkasından gider ya. Onları sevdiği için, "Onlar nereye giderse ben de onların arkasından oraya giderim." diyor.

Tabi bu, onlardan görmüş olduğu güzel ahlâktan dolayı. Onlar komşuluk haklarına çok güzel dikkat ediyorlar, riayet ediyorlar. Sözlerine, ahidlerine de vefa ediyorlar. Onun için Rasûl-ü Ekrem onlarla beraber olmayı istedi. Onlara uymak cihetinden değil. Fakat onların hüsn-ü ahlâklarına bayıldı diyeceğiz artık.

Sevdiği için onları, "Onlar nereye giderse ben de onların gittiği yere giderim." dedi ama uymak meselesi başka. Peygamber SAS kendisine uyulandır, uyucu değildir. Kendisi başkalarına uysun, o peygamberlik şânına yakışmaz. Peygamberliğin şânı hep bütün müslümanların ona uyması… Biz de tâbi ona uyarız. Herkesin ona uyması lazımken, Rasûlü Ekrem SAS burada güzel bir incelik gösteriyor.

"—Ben peygamberken, bütün insanların bana uyması lazım gelirken, bakın bana. Ashabım nereye gidiyorsa, ben onların gittiği yere gidiyorum. Siz de böyle birbirinize muvâfakat gösterin. Siz de böyle benden ders alarak muvâfakat gösterin birbirinize…"

"—Yok sen o tarafa gidiyorsun, yok ben bu tarafa gideceğim!"

Müslümanlıkta bu yok. Herkeste birlik var, ikilik yok. İkilik olduğu yerde Müslümanlık olmaz.

Bunu müslümanlara bugün duyurmanın imkânı yok. Çünkü müslümanın adı var bugün, gölgesi var. Hakiki müslüman ikiliği katiyen ihdas etmez, çünkü imanı razı olmaz. İmanı ikiliğe razı olmaz müslümanın. Müslüman ikiliğe razı olmaz. Hangi cepheden bakarsan bak Müslümanlığın imanı, vicdanı, insaniyeti ikiliğe razı olmaz. İkilikte bölünme var, ayrılık var. Sen bir tarafa ayrılıyorsun, ben bir tarafa ayrılıyorum. Halbuki bizim birleşmemiz lazım. Bu birleşmeyi bırakıyoruz;

"—Eh sen o tarafı tercih ediyorsan, ben bu tarafı tercih

ediyorum. Senin yolun yanlış. Asıl yol benim yolumdur." deyip de ayrılık göstermek müslümanlığa yakışmaz.

Onun için ki burada Efendimiz SAS bize güzel bir ders veriyor.

İsteseydi, "Ben buraya gidiyorum, gelin arkamdan!" derdi. Tabiatıyla mecburdu onlar Peygamberin arkasından gelmeye. Peygamber ne tarafa giderse, herkesin o tarafa gitmeye mecburiyeti var. O mecburiyet olduğu halde bile Peygamber SAS Ensar'a uymayı tercih etti, uymaklığı tercih etti. Siz de böyle uyucu olunuz.

Onun için uyuculuktan başka yol ihdas edenlerin yolları şeytanî yoldur, Allah yolu değildir. Allah yolu tevhid yoludur. Tevhid burada birliği gösteriyor. Tevhidin işareti birliktir. O birliği bozmak İslâmiyet'e hıyanet etmektir. Hangisi olursa olsun.

Bu birliğin ayrılığında olan şeyleri destekleyenler de aynı şeytanın yolunu destekleyenler gibidir. Burası çok mühimdir.

Ama bakıyorsun ki hep yollar Allah yolu diye çağırıyor insanları. Hep yollar aldatırken bize Allah yoludur diye çağırıyor. Ama insanda zekâ var, düşünce var, bulacak onu.

Allah yolunda ayrılık yok, neden ayrılıyorsun sen? Niçin sen kendini beğeniyorsun da başkalarını beğenmiyorsun? Onlar da Allah'ın kulu, onlar da Allah'ın yolunda ya? Onlar da Allah yolunda olduğu halde sen onların yolunu beğenmiyorsun da yol benim yolumdur diyorsun. Ne mâlum?

Yol Allah'ın yolu, başka yol yok! Bölücülük daima fitne fesadı mucip olan şeylerdir. Allah onlardan saklasın…

Bakın şimdi:

Ben Mekkeliyim. Mekkeli olmaklığımla beraber şu hicreti yaptım. Bu hicreti bana yap diyen Allah. Allah'ın emri ile ben Mekke'yi, doğduğum yeri bıraktım Medine-i Münevvere'ye geldim, hicret ettim. (*Ve levle'l-hicretü. leküntü mine'l-ensâri*) "Eğer bu hicret olmasaydı, ben Medineli olmak, Ensar'dan bir insan olmak isterdim."

Ensar'ın arasında bir insan olmak isterdim. Çünkü huyları güzel, ahlâkları güzel, tabiatları güzel. Onlardan bu huylar, ahlâklar siner insana. Tabiatlar insana sindiği için, bu sinişe ben de iştirak ederdim ki, bu iyi huylar benden de gelecek nesillere

intikal etsin.

Binâen aleyh Mekkeliler bunu yapmadı. Yapmadığı için meselâ Mekke'nin halkında şiddet var ve benlikçilik var. O benlikçiliği dolayısıyla, "Şu hicret emri olmasaydı, ben Ensar'dan biri olurdum."

Çünkü Mekkeliler de bu huy yok. Bu huy olmadığı için Rasûlü Ekrem böyle îmâen buyurmuşlar.

Halbuki dün bir eser okuyordum da, o eserde de hicret etmeyen insanı makbul saymıyor. Bir yere kökleşiyor insan, kazıklaşıyor. Orasını vatan ittihaz ediyor, orada yaşamayı tercih ediyor. Orasını terk etmeye imkân bulamıyor, "İşte servetim var, malım var, mülküm var, geçimim buradandır." diyerekten oraya saplanmış, artık zamanın gelişleri ne kadar bozuk olursa olsun, orasını bırakamıyor.

Halbuki müslüman nerede dininin, imanının rahat edebileceği yeri hepsi vatanıdır müslümanın. Burada olmuyorsa kalkar öteki tarafa gider. Bu kalkıp da öteki tarafa gitmek kendisine zor geliyor, oradan kalkıp başka tarafa gitmek kendisine zor geliyor, bu hicret denilen şeyi yapmıyor. Bu musibetlere razı oluyor. Musibetlere razı;

"—Ne olursa olsun, işte burası iyi yer. Burada geçimim güzel benim. Artık ne yapacağım da burasını terk edeceğim de başka yere gideceğim!" diyor.

Bu şekildeki bir düşünce mezmum bir şey, bu yanlış bir düşünce. Halbuki hicrette çok faydalar var. Bir kere Allah'a güven var. Allah'a itimat ediyor, Allah'a bağlanıyor, "Benim sahibim Allah'tır. Rızkımı nerede olsa bana verecek." diyor. "Rızkım muhakkak burası için takdir olunmuş değil. Nerede olursam, Allah benim rızkımı verecektir."

Rızık demek mal biriktirmek demek değildir. Biriktirdiğin mal senin rızkın değil, kim bilir kimler yiyecek onları? Kim bilir kimlerin rızıklarını topluyorsun sen? Rızık senin boğazından geçendir. Senin boğazından geçeni, Allah nerede olsa sana verecektir. Onun için hiç korkma!

Binâen aleyh hicret korkudan ileri geliyor. Korkuyor, gidersem aç kalırım diyor, beslenemem diyor, işte dostlarımı terk edemem diyor.

Halbuki asıl şu tasavvuf denilen şeydeki kaidelerden birisi de, hicretü'l-vatan ve hicretü'l-ihvandır. Vatanı terk edip başka bir yere gideceksin. Kardeşleri, bugünkü edindiğin dostları terk edip başka dostlar bulacaksın. Bu sebeple kendine uygun dost bulmak için, kendine uygun dost bulabilmek için yer değiştireceksin. Nerede kendine uygun dost bulursan, oraya gideceksin.

Ama diyeceksin ki bugün dünyanın her tarafı bir. Neresi olursa olsun, dünyanın her tarafında bugün Allah'ın güzel insanları vardır. Güzel insanlarının bittiği gün kıyamet kopar.

b. Ensar Benim Dostlarımdır

İbn-i Adiy, Dâra Kutnî ve İbnü'l-Cevzî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[189]

الأَنْصَارُ أَحِبَّائِي ، وَفِي الدِّينِ إِخْوَانِي ، وَعَلَى الأَعْدَاءِ أَعْوَانِي

(عد. قط. في الأفراد ، وابن الجوزي عن أنس)

RE. 192/3 (*El-ensâru ahibbânî, ve fi'd-dîni ihvânî, ve ale'l-a'dâi a'vânî.*)

Yine Ensar'ı methederekten.

(*El-ensâru ahibbânî*) "Ensar benim dostlarımdır, (*ve fi'd-dîni ihvânî*) dinde de kardeşlerimdir. (*Ve ale'l-a'dâi a'vânî*) Düşmanlarıma karşı da bana yardımcıdırlar." buyurmuşlar.

Binâen aleyh dost dediğin, ihvan dediğinin böyle olması lazım. Dostun birbirine kardeşçe bağlanması ve birbirinin düşmanlarına karşı birlik yapması lazım. Düşmanlara birlik yapılmadıkça, yardım olmadıkça insan kendisini müdafaa edemez, cemiyetini de müdafaa edemez. Cemiyetin müdafaası müslümanların birleşmesine bağlı. Müslümanlar birleşmedikçe düşmanlara karşı

---

[189] Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.265, no:1771; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.119, no:404; İbnü'l-Cevzî, *İlelü'l-Mütenâhiyye*, c.I, s.285, no:460; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.188, no:858; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.14, no:33746; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.46, no:10218.

daima zebun ve mağlup durumdadırlar.

c. Münafıklar Ensar'ı Sevmez

İbn-i Ebî Şeybe, Berâ ibn-i Âzib RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[190]

اَلأَنْصَارُ لاَ يُحِبُّهُمْ إِلاَّ مُؤْمِنٌ ، وَلاَ يُبْغِضُهُمْ إِلاَّ مُنَافِقٌ ، فَمَنْ أَحَبَّهُمْ

أَحَبَّهُ اللهُ ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَهُ اللهُ (ش. عن البراء)

RE. 192/4 (*El-ensàru lâ yuhibbuhüm illâ mü'minün, ve lâ yübgiduhüm illâ münâfikun; femen ehabbehüm ehabbehu'llàhu, ve men ebgadahüm ebgadahu'llàhu.*)

(*El-ensàru lâ yuhibbuhüm illâ mü'minün*) "Ensar'ı ancak mü'min sever. (*Ve lâ yübgiduhüm illâ münâfikun*) Münafıktan başkası da onlara buğz etmez. (*Femen ehabbehüm ehabbehu'llàhu*) Kim onları severse, Allah da onu sever. (*Ve men ebgadahüm ebgadahu'llàhu*) Kim onlara buğzederse, Allah da onlara buğz eder."

Ensar denince bir kişiyi söylemiyor, üçünü beşini söylemiyor, bütün Ensar'ın topunu söylüyor, yani ehl-i Medine'nin hepsi. Bâhusus daha zengin tabakada yaşayan insanlar Medine-i Münevvere'ye gidiyorlar mesela, orada bu müreffeh hayatı bulamıyor. İstiyor ki burada da nasıl buzdolabı, odası, karyolası, ötesi berisi hep muntazam olsun. Orada ona hizmetçiler ona göre. Orada onu bulamayınca onları başlıyor ayıplamaya:

"—Şöyle adamlar, böyle adamlar, şöyle insanlar, böyle insanlar. Bizim paralarımızı aldılar da, bize bakmadılar da, filan da…"

---

[190] Buhàrî, *Sahîh*, c.XII, s.136, no:3499; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.220, no:110; Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.406, no:3835; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.292, no:18599; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.85, no:479; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.99, no:728; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.157, no:33019; Berâ ibn-i Âzib RA'dan.

Ha, bu da münafıkların alâmetidir. Sen evvelki devirde geleydin, yahut el'an da oralarda olsaydın ne olurdu senin halin?

Halbuki bir müslümanın bir müslümanı hor ve hakir görmesi doğru değildir. Onu hor görüyor hakir görüyor. Halbuki orası Rasûlüllah'ın memleketi. Onlar da Rasûlullah'ın oradaki bekçileri... O vazifeyi, o devleti onlara vermiş Cenâb-ı Hak... Orada kıldığın bir namaz, burada kıldığın bin namaza muadil. Kıymeti de Rasûlüllah'ın yüksekliği nisbetinde yüksek oluyor orada.

Binâen aleyh, orada hata görmek, kusur görmek, ayıplamak... Bunlar haddizatında çok çirkin şeylerdir. Beşeriyet itibariyle hepimizde bir kusur vardır. Bize düşen vazife, karşımızdaki insanlarda bir kusur görüyorsak, o kusuru telafi edebiliyor muyuz?

Onun elinden tutabiliyor muyuz? Ona yardım edebiliyor muyuz? Onu kalkındırabiliyor muyuz? Bize düşen vazife bu… Bunu yapmayıp da, yalnız onları ayıplamakla kalmak kadar fena bir şey yok.

Onun için, mü'min denildiği vakitte, tabii bunun fakiri var, hastası var, miskini var, zayıfı var, zengini var, hepsi var. Çeşitli insanlar işte ama hepsi mü'min kelimesinin altındadır. Bunların hepsi mü'mindir, ne kadar iyi veya kötü olsa da…

İşte bunu insanlara anlatamayız biz şimdi. Tabaka tabaka bölünmüş bugün insanlar. E benim tabakam yüksek bir tabaka... Kendinden aşağı tabakayı hor görmek bir âdet olmuş, beğenmemek bir âdet olmuş.

"—E niçin hor görüyorsun?"

"—Miskin herif, tembel herif… İşte cahil herif!"

Çeşitli tâbirler bulunur, söylenir.

Sen onun yerinde olsaydın, seni yaradan onun yerinde seni yaratsaydı ne yapardın sen? Sana babandan bir servet kalmış, yahut çalışmışsın da almışsın bu serveti. Ya onun gibi bir beceriksiz yaratsaydı da Allah seni, tuttuğun işler rast gelmeseydi de bir fakir duruma düşeydin, bir miskin durumuna düşeydin, işini beceremez duruma düşeydin ne yapacaktın o zaman sen? Ne yapardın yani, elinden ne gelirdi?

Bir şey gelmez, sürüklenir dururdun.

Binâen aleyh sana düşen vazife, o hor gördüğün adama yardım etmektir. Hor gördüğün beğenmediğin adama yardım etmek, elini öpüp onun duasını almak. Yoksa onu hor görüp de, hakir görüp de onu rüsvay eder bir derecede sözler sarf etmek, müslümana değil insana bile yakışmaz. Müslüman ise hiç yapmaz bunları.

Müslüman daima herkesi kendinden iyi, kendinden üstün görmelidir. Müslüman ne kadar àbid de olsa, zâhid de olsa, sofu da olsa, alim de olsa, bilgin de olsa, milyoner de olsa daima kendisini herkesten aşağı görmesi, herkesi kendinden üstün görmesi lazım! Bunu göremiyorsa, gözlerinde bozukluk vardır onun.

Onun için 1087 ve 1088 numaralı Buhârî hadislerini okumanızı çok rica ederim. Hem tekrar tekrar okuyun! Çünkü birden anlaşılmaz ve tekrar tekrar okununca daha güzel anlaşılır. Müslümanlığı orada güzel açıklamıştır.

d. Müslüman Müslümanın Kardeşidir

Buhârî, *Tecrid-i Sarih Tercümesi*, no:1087. hadis-i şerif.

Buhàrî ve Müslim, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet

etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[191]

اَلْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ، لاَ يَظْلِمُهُ ، وَلاَ يُسْلِمُهُ ؛ مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ ، كَانَ اللهُ فِي حَاجَتِهِ ؛ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً ، فَرَّجَ اللهُ عَنْهُ بِهَا كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ؛ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا ، سَتَرَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (خ. م. عن ابن عمر)

(*El-müslimü ehu'l-müslimi, lâ yazlimühû, ve lâ yüslimühû; men kâne fî haceti ahîhi, kâne'llàhu fî hàcetihî; ve men ferrace an müslimin kürbeten, ferraca'llàhu anhü bihâ kürbeten min kürebi yevme'l-kıyâmeti; ve men setera müslimen, seterahu'llàhu yevme'l-kıyâmeti.*)

(*El-müslimü ehu'l-müslimi*) "Müslüman, müslümanın kardeşidir. (*Lâ yazlimühû*) Ona zulmetmez, haksızlık yapmaz, (*ve lâ yüslimühû*) onu düşmana teslim etmez."

(*Men kâne fî haceti ahîhi*) "Kim müslüman kardeşinin ihtiyacını giderirse, (*kâne'llàhu fî hàcetihî*) Allah da onun ihtiyacını giderir."

(*Ve men ferrace an müslimin kürbeten*) "Kim bir müslümandan bir sıkıntıyı giderirse, (*ferraca'llàhu anhü bihâ kürbeten min kürebi yevme'l-kıyâmeti*) Allah-u Teàlâ da o kimsenin kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir."

(*Ve men setera müslimen*) "Kim bir müslümanın ayıp ve kusurunu örterse, (*seterahu'llàhu yevme'l-kıyâmeti*) Allah-u Teàlâ da o kimsenin ayıp ve kusurunu örter."

Müslümanların kardeşliği din itibariyledir. Din kardeşliği, kan

---

[191] Buhârî, *Sahîh*, c.VIII, s.309, no:2262; Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.458, no:4677; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.325, no:1346; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.41, no:4248; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.4105, no:9650; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.309, no:7291; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.287, no:13137; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

kardeşliğinden daha önceliklidir. Bu kardeşlik, hür, köle, akıl bâliğ ve mümeyyiz olan herkesi içine alır. Bu sebepledir ki, köle olanlar bile sahiplerinin kardeşi sayılırlar. Bu kardeşliğin gereği, mü'minler arasında şefkat ve merhametin, yardımlaşma ve dostluğun her an güçlenerek ve artarak gelişip yaygınlaşması olmalıdır.

İslâm dini, her çeşit zulüm ve haksızlığın, herhangi bir insana yapılmasını caiz görmez. Ancak kendilerine ve başkalarına zulmedenlere karşı alınan tedbirler ve verilen ceza, zulüm ya da haksızlık olarak nitelendirilemez. Şirk ve küfür bir zulümdür. İslâm, insanların şirkte ve küfürde kalmalarına, şirki ve küfrü meşru göstermelerine, ya da yaymalarına müsamaha ve müsaade etmez. Böyle davrananlara karşı, Allah'ın emrettiği ve prensiplerini vaz ettiği ölçüler içinde hareket eder. Bunu yaparken adalet kaideleri dışına çıkmaz.

Burada, özellikle anılan müslümana zulmetmeme ise, onunla olan din kardeşliği hukukuna en iyi şekilde uyma ve hem kanûnî, hem de ahlâkî görevlerini eksiksiz yerine getirme, herhangi bir

şekilde haksızlık yapmama emrinden ibarettir.

Müslümanlar, birbirlerinin ihtiyaçlarını gidermede de kardeşliklerinin gereğini yerine getirirler. Çünkü insanlar birbirine muhtaçtırlar. Bu ihtiyaçlar, mutlaka maddî alanda olmayabilir. Manevî yardımlaşma da en az maddî olan kadar kıymeti hâizdir.

Bir müslümanın ihtiyacını gideren kimsenin ihtiyaçlarını da Allah'ın gidereceğinin va'd edilmesi, bu davranışın ne kadar faziletli bir iş olduğunu anlamamıza yeterli delil teşkil eder.

İnsan, hayatında küçük veya büyük çeşitli sıkıntılarla karşılaşabilir. İnsanı üzen, hüzünlendiren her şey bir sıkıntıdır. Sıkıntıları gidermede de müslümanlar birbirlerinin yardımcılarıdırlar. Tıpkı ihtiyaçları gidermede olduğu gibi, bu konuda da Allah'ın mükâfatına nâil olurlar. Bu mükâfat, Allah'dan başka hiçbir dost ve yardımcının olmayacağı kıyamet gününde O'nun yardımını hak etmiş olmaktır. İnanan insan için bundan büyük bir saâdet düşünülemez. Çünkü o günde herkesin Allah'ın sonsuz merhametine ihtiyacı olacaktır. Dünyada hayırlı ameller işleyenler, karşılığını kıyamet gününde mutlaka göreceklerdir.

e. Müslüman Kardeşine Yardım Etmek

Buhârî, *Tecrid-i Sarih Tercümesi*, no:1088. hadis-i şerif.
Buhârî ve Müslim, Enes ibn-i Malik RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[192]

---

[192] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.863, no:2312; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.210, no:2181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11967; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.571, no:5167; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.346, no:576; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.449, no:3838; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.101, no:7606; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11290; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.94; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.411, no:1401; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.375, s.646; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.83; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.321; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.358, no:7458; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.122, no:229; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.V, s.338, no:40057; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.93, no:1092; Hàris, *Müsned*, c.III, s.238, no:747; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.431, no:1757; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.570, no:5166; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:649; Hz. Aişe RA'dan.

اُنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا ، فقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ ، أَنْصُرُهُ إِذَا كَانَ مَظْلُومًا ، أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ ظَالِمًا ، كَيْفَ أَنْصُرُهُ ؟ قَالَ: تَحْجُزُهُ أَوْ تَمْنَعُهُ مِنَ الظُّلْمِ ، فَإِنَّ ذٰلِكَ نَصْرُهُ (خ. م. عن أنس)

(*Ünsur ehàke zàlimen, ev mazlûmen, fekàle racülün: Yâ rasûla'llàh, ensurhü izâ kâne mazlûmen, eraeyte in kâne zàlimen, keyfe ensuruhû? Kàle: Tahcüzühû ev temneuhû mine'z-zulmi, feinne zâlike nasruhû.*)

(*Ünsur ehàke zàlimen, ev mazlûmen*) "Kardeşin zàlim de olsa, mazlum da olsa ona yardım et!"

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.210, no:679; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.401, no:2753; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.345; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.414, no:7204, 7205; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.241, no:631; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.76, no: 5840; RE. 84/7.

(*Fekàle racülün*) Bir şahıs dedi ki: (*Yâ rasûla'llàh, ensurhü izâ kâne mazlûmen*) "Yâ Rasûlallah, mazlumken yardım etmeyi anlıyorum, tamam; (*eraeyte in kâne zàlimen keyfe ensuruhû*) ama zàlimken ona nasıl yardım edeyim? Yardım edersem ben de zàlim olmaz mıyım?.."

(*Kàle*) Peygamber Efendimiz de buyurdu ki: (*Tahcüzühû ev temneuhû mine'z-zulmi*) "Zàlimin zulmünü engellemeğe çalışırsın, zulmü yaptırtmazsın; (*feinne zâlike nasruhû.*) bu da senin ona yardımındır."

Bakın, ne kadar müsbet bir güzel şey tavsiye ediyor Peygamber SAS Efendimiz. Zàlimin zulmünü yaptırmamağa çalışmak, yapmasını engellemeğe çalışmak, ona yardım oluyor.

İşte biz de günahkârı günahından döndürmeğe çalışacağız. Acıyacağız;

"—Bu benim kardeşim, bu müslüman, müslüman evlâdı... Hazret-i Adem'in evlâdından, hemcinsimden, Benî Adem'den benim gibi bir beşer... Yazık, eğer bu kafa ile giderse, davranışlarını devam ettirirse, dünyada da hayatı mahvolur; ahirette de cehenneme düşer, azab görür. Ben buna acıyorum, bunu kurtarmağa çalışacağım!" diyeceğiz.

Müslümanın genel vasfı bu olması gerekiyor. Merhametli olacak. Bütün insanlara karşı merhametli olacak... Kötü insanları da doğru yola çekmek suretiyle, merhametliliği olacak.

f. Ancak Mü'minler Ensar'ı Sever

Tayâlisî Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[193]

اَلأَنْصَارُ آيَةُ الْمُؤمِنِينَ وآيَةُ الْمُنَافِقِينَ ، لاَ يُحِبُّهُمْ إِلا مُؤْمِنٌ ، وَلاَ يَبْغَضُهُمْ إِلاَّ مُنَافِقٌ (ط ، عن أنس)

RE. 192/5 (*El-ensàru âyetü'l-mü'minîn ve âyetü'l-münâfikîne,*

[193] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.14, no:33748.

lâ yuhibbuhüm illâ mü'minün, ve lâ yübğiduhüm illâ münâfikun.)

Bu da yine aynı hadisin başka bir tâbir ile ifadesidir.

(*El-ensàru âyetü'l-mü'minîn*) "Ensar, mü'minlerin alâmetidir, (*ve âyetü'l-münâfikîne*) münafıkların da alâmetidir. (*Lâ yuhibbuhüm illâ mü'minün*) Onları ancak mü'minler sever, (*ve lâ yübğiduhüm illâ münâfikîn*) ve onlara ancak münafıklar buğz eder."

Nusret mü'minin alâmetidir, mü'minler daima birbirine yardım etmekle mükellef ve muvazzaftır. Hayırlar başka ya... Umumi hayırlar yine vazifemiz ama asıl vazifemiz birbirimizi desteklemek, birbirimize yardım etmek, birbirimizin elinden tutmak. Alim cahilin elinden tutacak, zengin fakirin elinden tutacak. Böylece hep bir kütle olarak yürürsek işte o zaman müslüman müslüman olarak yaşar. Kimse de müslümanın belini bükemez, kolunu bükemez.

Niçin? Birliktir, bükülmez.

Sen şu kadınların giydiği incecik çorap var ya, onun iplikleri işte gayet basit, çocuklar bile koparır. Fakat hepsi bir araya geldikten sonra pehlivan bile koparamaz onu.

Bunun hepsini biz biliyoruz. Bildiğimiz halde yine birbirimize arka çeviririz, birbirimizi katiyen desteklemeyiz. Onun için yıkım yıkım üstüne, yıkım yıkım üstüne, en nihayetinde bakarsın ki mahv u perişanlık ortalığı siler gider.

Tarihte silinen insanları hepiniz okumuş insanlarsınız. Tarihte silinen insanlar niçin silinmiş acaba? Tarihte bugün unutulmuş, ancak adları kalmış orada… Neden bunlar mahvoldular, neden silindiler tarihten?

İşte bunlar hep birbirlerine destek olmadılar, büyüklerine uymadılar, Allah'ın emirlerini dinlemediler. Nihayet böylece perişan oldular gittiler.

g. Veren El Üstündür

Ahmed ibn-i Hanbel, Beyhakî, Ebû Dâvud ve Hàkim, Mâlik ibn-i Nadle el-Cüşemî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[194]

اَلأَيْدِي ثَلاَثَةٌ ، فَيَدُ اللهِ الْعُلْيَا ، وَيَدُ الْمُعْطِي الَّتِي تَلِيهَا ، وَيَدُ السَّائِلِ السُّفْلَى ؛ فَأَعْطِ الْفَضْلَ ، وَلاَ تَعْجِزْ عَنْ نَفْسِكَ (حم. ق. د. ك. عن مالك بن نضلة الجشمي)

RE. 192/6 (*El-eydi selâsetün, feyedu'llàhi'l-ulyâ, ve yedü'l-mu'ti'lleti telîhâ, ve yedü's-sâili's-süflâ, fea'ti'l-fadle, ve lâ ta'ciz an nefsike*.)

(*El-eydi selâsetün*) "Eller üçtür! (*Feyedu'llàhi'l-ulyâ*) Allah'ın eli en yüksek olanıdır. O her şeyin üstündedir.

---

[194] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.459, no:1406; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.473, no:15931; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.148, no:3362; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.97, no:2440; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.566, no:1483; Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.IV, s.198, no:7674; Mâlik ibn-i Nadle el-Cüşemî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.358, no:16047; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.50, no:10231.

Orada bir el var, ama o el nasıl el? Senin elin gibi benim elim gibi değil. Etten kemikten değil, o Allah'ın kudret eli. Ama onu böyle tavsif ediyor anlatıyor, başka türlü anlatılmaz ki bize. Bize anlatmak için "Allah'ın eli" diyor.

(*Bi-yedihi'l-mülk*) "Mülk onun elinde."

Bak hududu bulunmayan bir boşluk var, içerisinde sayısı bilinmeyen mevcudât var. Yıldızlarının çeşitleri ile beraber sayısını şu kadardır diyebilecek bir kimse yok.

Aklıma geldi, Hz. Üftade diyor ki:

"—Allah-u Teàlâ Hàlık'tır. Bu dünyayı halketti de hâlıklığı bitti değil Allah'ın. Allah-u Teàlâ her gün Hàlık, her gün kim bilir ne kadar mahlûk yaratıyor?

İşte dünyaya gelen insanlar da öyle değil mi? Geliyoruz bir taraftan, o gelişler Allah-u Teàlâ'nın halk etmesi iledir. Allah-u Teàlâ'nın daha ne kadar mülkü vardır ki, onların da Hâlık'ıdır. Ama bizim haberimiz yoktur.

(*Ve yedü'l-mu'ti'lleti telîhâ*) "Sadaka verenin eli de ondan sonradır, onun altındadır." Allah'a yakınlık sadaka verişi nisbetinde oluyor demek. Ne kadar vergin bol olursa, senin elin Allah'ın eline o kadar yakın oluyor.

(*Ve yedü's-sâili's-süflâ*) "İsteyenin ile ise en aşağı olandır. (*Fea'ti'l-fadle,*) Böyle olduğu için malının artanını ver! (*Ve lâ ta'ciz an nefsike*) Kendi nefsini de zor durumda bırakma!"

Senin artık olan o malın, fazla olan malın yani ihtiyacından fazla olan malın diyecek, ama şimdi bizim ihtiyacımızdan fazla deyince bize pay çıkıyor oradan.

Niçin? İhtiyacımızın sonu yok. Biz istiyoruz ki dünya durduğu müddetçe bizim servetimiz çoğalsın. Yani dünyada yüz bin sene yaşasak, bizi yüz bin sene besleyecek servet olsun bizde… Bu fazlalık işte, buna bir türlü akıl erdiremiyoruz.

Fazlalık, bugünkü gıdandan fazla olan fazlalıktır. Bugün seni besleyen yiyeceğin içeceğin zahiren var ya, o senin için lazım; fakat yarın için lazım değil. Yarın yaşayacağın da meçhul, yarın sana verilecek rızık da muhakkak gelecek.

Rasûl-ü Ekrem SAS bir gün Bilal-i Habeşî RA'ın evini ziyarete gitti. Rasûl-ü Ekrem SAS'deki büyüklüğe bakın!

Bilal-i Habeşî mâlum, Rasûlüllah'ın müezzini. Ama Rasûlüllah SAS Efendimiz, "Ben Peygamberim!" diyerek büyüklük taslamıyor, böyle küçüklerin de ziyaretine gitmenin lüzumunu bize duyuruyor:

"—Bak ben Bilal'in de evine gidiyorum, sen de gel! Sen de git böyle küçüklerinin evine..." diyor.

Bizim büyüklerimiz küçüklerimizin evine hiç gitmez, tenezzül etmez. Gelirse de gururu ile gelir, gururu ile gider. Boş gelir, boş gider yani.

Baktı ki Bilal hurma yığıyor, öbek öbek hurmaları var.

"—Ne olacak bunlar Bilal?" dedi.

"—Yâ Resûlallah! Size dışarıdan misafirler geliyor. Misafirler geliyor, bugünkü tabirle devlet adamları geliyor. Diğer devletlerden elçiler geliyor. Bazen olur da hane-i saadette bir şey bulunmayıveriyor. Bulunmayınca, işte ben hemen bu yedekten, bu hazırdan hemen size takdim etmek için bunları saklıyorum burada." dedi.

"—Yâ Bilal! Yarını düşünme, bunları dağıt! Yarın gelecek misafirimin de Allah rızkını yollayacaktır. O da rızkıyla gelecektir, rızkı yoksa boş gelir boş gider. Ama Allah-u Teàlâ hiçbir kulunun rızkını boş bırakmaz. Binâen aleyh sen bunu boşu boşuna saklama burada, dağıt!" dedi.

Buhârî Hazretleri'nin hadisleri içerisindedir.

Bugün ise biz ne azim felaketlerin içerisindeyiz. Allah muhafaza etsin… Allah cümlemizi affetsin…

(*Ve lâ ta'cizü an nefsike*) "Fakat verirken de kendi nefsini zor durumda bırakma!"

Rasûl-ü Ekrem SAS'e bir kere bir kadın geldi de yardım istedi. Rasûl-ü Ekrem üzerindeki gömleği çıkardı verdi. Verince, üzerinde namaza çıkacak elbisesi kalmadı. Galiba birkaç vakit namaza çıkamadı. Onun üzerine Cenâb-ı Hak âyet-i kerîme ile, "Öyle elleri boş kalacak, yani elleri kilitlenip kalacak durumda verme!" dedi.

Sadakayı vereceksin ama, kendin ve çoluk çocuğunu da aç bırakmamak şartıyla. Onların da nafakalarını ayırmak suretiyle. Yani hepsini vermeyeceksin; bir miktarını çoluğuna çocuğuna, kendine ayıracaksın, ondan fazlasını da vereceksin.

h. İmanın Ta'rifi

İbn-i Mâce, Taberânî, Temmâmü'r-Râzî, Beyhakî ve Hatîb-i Bağdâdi, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[195]

اَلإِيْمَانُ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ ، وَقَوْلٌ بِاللِّسَانِ ، وَعَمَلٌ بِالأَرْكَانِ

(ه. طس. تمام ، هب. خط. عن علي)

RE. 192/7 (*El-îmânü ma'rifetün bi'l-kalbi, ve kavlün bi'l-lisâni, ve amelün bi'l-erkâni.*)

Bu imanı tarife geldi de. Bu imanın tarifinde buyuruyorlar ki:

(*El-îmânü ma'rifetün bi'l-kalbi*) "İman, kalp ile bilmek, (*ve kavlün bi'l-lisâni*) lisan ile söylemek, (*ve amelün bi'l-erkâni*) ve erkân ile amel etmektir."

"*Lâ ilâhe illa'llàh, Muhammedün rasûlü'llàh*" diye daire-i imana giriyoruz ya, bu iman nedir?

1. (*Ma'rifetün bi'l-kalbi*) "Kalbin, gönlün bilişidir."

Kalbi bildi ki, bu varlığın bir sahibi var, bu mevcudatın sahibi var, buna inandı.

2. (*Ve kavlün bi'l-lisân*) Bu inancına, kalbin marifeti ile beraber, dilin de iştirakı ile, "*Lâ ilâhe illa'llàh, Muhammedün rasûlü'llàh*" demesi gerekir.

3. (*Ve amelün bi'l-erkâni*) "Bu lisânen söylediği sözü, dili ile söylediğini azaları ile da isbat etmesi."

Erkanı üzerine amelini yapmasıyla dilinin söylediğini tasdik, dili de kalbin söylediğini, inancını izhar oluyor ki, işte buna iman diyorlar.

---

[195] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.74, no:64; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.262, no:8580; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.VII, s.93, no:2024; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.47, no:16; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.178, no:1901; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.II, s.190, no:691; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.342; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.II, s.664, no:1174; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.106; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.255, no:79; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.23, no:2; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.63, no:10260.

Onun için bu iman meselesinde bizim mezhebimizin kavli:

"—Dil ile ikrar kalp ile tasdik."

Fakat muahaddisînin kavli:

"—Dil ile ikrar, kalp ile tasdik, erkânı üzere amel etmek."

Muhaddisînin kavli bunun üzerinde toplanmıştır.

Çünkü Cenâb-ı Peygamber ashab-ı kiramla beraber oturuyorlardı, Cibril AS geldi, sordu. İmandan İslâmiyet'ten sordu. Cenâb-ı Peygamber de iman şudur, İslâm budur diye anlattı. Bir de ihsanı sordu, ihsanı da anlattı.

Bunlar için diyorlar ki iman üç şeyden ibarettir. Cibril AS bu üçü sordu. "İman nedir?" dedi anlattı, "İslâm nedir?" dedi anlattı, "İhsan nedir yâ Rasûlallah?" dedi, onu da anlattı.

Şimdi, "İman ile İslâmiyet şeriattir; ihsan da tarikattır." demiş.

Amelün bi'l-erkân, yani denilen şeyi güzel bir şekilde yapabilmek, ki işte ona ihsan tâbir ediyorlar. İmanın üst noktası. İman *Lâ ilâhe illa'llah*'tan başlıyor fakat yüksele yüksele bir yere çıkacak tabi. Yükseldiği yer ihsan makamı. İhsan makamı, daima kulun her an için Allah-u Teâlâ'yı zikredici olması makamıdır.

Şimdi şu da var bakınız, dikkat edin:

Allah'a vuslat derler. Allah'a vuslat nasıl olur? Allah şurada da gidelim ona kavuşalım mı? Bu kavuşma mıdır vuslat?

Bu imkânı olmayan bir şey. Dünyada Allah'ın bir vücudu yok ki ortada, gidelim ona kavuşalım da vuslat hâsıl olsun.

Vuslat nedir? Vuslat, Allah-u Teàlâ'nın şu mülkünde tasarruf kâmilen Allah'ın elindedir. Hiçbir zerrenin, hiçbir yaprağın kendi kudretiyle hareketi yoktur. Bütün ecrâm Allah-u Teàlâ'nın kuvvetinde olduğuna kanaatin geldi mi, vuslat sende hâsıl olur.

Bu kanaati içerisine yerleştirebiliyor musun?

Bütün zerrât, bütün mevcudât Allah-u Teàlâ'nın emri olmadıkça hiçbir hareket yapamazlar. Buna inanç oluyor mu?

"—Yok efendi, olur mu öyle şey? Herkesin bir arzusu bir planı var. O arzularına göre insan hareket eder."

Ha sen onu öyle, "Ben kendi arzuma göre hareket ediyorum." dersen, vuslattan çok uzak kalırsın. Vuslat, bütün ecrâm, yerde gökte ne varsa, hepsi Allah-u Teàlâ'nın emrinde, onun tasarrufu

altındadır.

Onun için bir tesbihte, büyüklerin tesbihinde diyor ki;

سُبْحَانَ مَنْ لاَ يَقَعَ فِي مُلْكِهِ اِلاَّ مَا يَشَاءُ

(*Sübhàne men lâ yekaa fî mülkihî illâ mâ yeşâ'*) "Mülkünde dilediğinden başkası olmayan Allah, her türlü noksandan münezzehtir."

Biz mikrop filan diyoruz ya hani, korkuyoruz, ödümüz kopuyor her türlü şeyinden. Bu Allah'ın bir mahlûkudur. Kendi başına kudreti yoktur onun. O, kime tasallut ettiriyorsa, kimin üzerine yolluyorsa orada faaliyetini icrâ eder, başka yerde yapamaz. Kimin canının alınması lazımsa onlara bulaşır. Ama ona şimdi biz deriz ki:

"—Şimdi bizim aşılarımız var, onları yaptık mı kurtuluruz, kurtarırız paçayı."

O sana göre, bana göre. Ehl-i vuslata göre Allah'ın dediğinden başka hiçbir şey olmaz. İsterse aşının içine gir, böyle her tarafını aşı kaplasın, o mikrop sana yine bir delik bulur bulaşır, yine sende yapacağını yapar. Eğer Allah-u Teàlâ murad ediyorsa…

Bu meseleye herkesin tabi aklı da ermez. Bu işte imanın içteki yerleşmesinin bir eseridir. İman bu derece yerleşti miydi, "Ha, ben o Allah'ın kuluyum!" der.

Geçen gün bizim vâiz efendi de bunu güzel dile getirmişti ya. Yani insanı Allah-u Teàlâ yaratmış, o kadar da güzel hâmilerimiz, hâfızlarımız var ki meleklerden, hiçbirinden haberimiz yok onların. Yediğimiz yemeği zannederiz ki dişlerimiz çiğniyor, karnımıza da giriyor. İşte orada midemiz çalışıyor çalışıyor, ondan sonra çeşitli eziyor büzüyor, kan olup süzülüyor; işte bir taraftan idrarı, bir taraftan büyük abdesti dışarıya çıkarıyoruz. İşe yarayanları da içeride kalıyor.

Bu zanneder misin ki kendiliğinden oluyor? Orada ne kadar muvazzaf melek var haberimiz yok hiç birisinden. İnkâr edersen başka. Ama Allah-u Teàlâ'nın kudreti bununla kàim. O meleklerle bizi böyle yaşatıyor işte, muhafaza ediyor. Onun gizli, görünmez askerleri…

Şimdi tuhaf olan şey burası. Şimdi bir mikrop diyorlar, ödümüz kopuyor hepimizin. Kim dedi bunu? İşte filan yerdeki gâvur bunu bulmuş. Bunun adına şu mikrop demişler, şöyle zarar yapıyormuş böyle zararı yaparmış. Ona mum yapıştırıyoruz.

"—Aman çocuğum, düşen ekmeği alma, bırak mikropludur o!"

"—Yıkayayım!"

"—Yok yok, bırak dursun, mikroplu…"

Yapıştırdık ona, o gavur onu dedi, o da bize geldi. Biz de şimdi o mikroba mum yapıştırdık, ödümüz kopar. Ama "Allah dedi!" deyince başlıyoruz düşünmeye! Yahu Allah mı büyük, o mu büyük?

O da Allah'ın bir mahlûku yahu! Evet Allah ona bir ilim vermiş onu fenle bulmuş, ispat etmiş ama o da bulduğu da Allah'ın bir mahlûkudur yine.

Kudretini gösteriyor ki Allahu Celle ve A'lâ:

"—Bak gözünle göremediğin şu ufacık şeyle senin canına okuyorum ben!" diyor.

Senin canına okuyan o mikrop değil Allahu Celle ve A'lâ… O ufacık gözünle göremediğin mahlûkla seni bizi perişan ediyor. Bütün memleket rahatsız oluyor.

Ama o ufacık mikrobun ne kudreti olur yahu?

Elimizle tutamıyoruz, gözümüzle de göremiyoruz. Ama mikroskopla filan görünüyormuş, ufacık bir şeydir, zerredir. Zerre bile değil. Yani zerreyi yine insan güneş doğunca bakıyorsun, birçok zerrât gözünün önünde görülüyor o. O ondan da çok ufak, yüzbinlerce defa ufak. E bu kadarcık ufak bir şey nasıl olur da insanın canına okur?

"—E okur, Allah okutuyor işte."

Buradan sen dersini alacaksın ki Allah'taki kudreti müşahede için veriyor Allah bunları. Sen gör bendeki kudreti! Bak şu ufacık mikrobun hakkından da gelemiyorsun.

"—Aman suları şöyle yapın, aman yemeklere böyle dikkat edin! Aman vücutlarınıza böyle dikkat edin!"

"—Niçin yahu?"

İşte o ufacık gözünle göremediğin mikrop canımıza okumasın diyerekten. Korkumuz ondan. Ama hiç demiyoruz ki bu mikrobun sahibi Allah'tır, ona sarılalım da, "Yâ Rabbi, bizi sen muhafaza et.

Biz onun hakkından gelemeyiz!" diyelim,

"—Yok işte filan iğne buna iyi gelir, filan bilmem ne buna iyi gelir."

Allah affetsin hepimizi de...

Onun için kalbin yakîni lazım. İşte yakîn dedikleri, o kanaat gelecek ki, Allah'ın dediğinden başka bir şey olmaz. Bütün eşyanın mâliki Hz Allah'tır, başkası değil."

Onun için;

سُبْحَانَ مَنْ لاَ يَقَعَ فِي مُلْكِهِ اِلاَّ مَا يَشَاءُ

(*Sübhàne men lâ yekaa fî mülkihî illâ mâ yeşâ'*) "Mülkünde dilediğinden başkası olmayan Allah, her türlü noksandan münezzehtir."

Madem ki bu mülk onundur, mülkündeki tasarruf da onundur.

Bu ev seninse, senin evinin içerisinde kimin hükmü geçer? Senin hükmün geçer, çünkü ev senindir. Ev senin olunca senin hükmün geçiyorsa, bu mülk de Allah'ındır, Allah'ın sözü geçer burada.

i. Dil ile İkrar, Kalp ile Tasdîk

Şîrâzî ve Deylemî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[196]

اَلإِيْمَانُ بِاللهِ ؛ إِقْرَارٌ بِاللِّسَانِ ، وتَصْدِيقٌ بِالْقَلْبِ ، وعَمَلٌ بِالأَرْكَانِ

(الشيرازي والديلمي عن عائشة)

RE. 192/8 (*El-îmânü bi'llâhi; ikrârun bi'l-lisâni, ve tasdîkun bi'l-kalbi, ve amelün bi'l-erkâni.*)

(*El-îmânü bi'llâhi*) Allah'a iman; (*ikrârun bi'l-lisâni*) dil ile ikrar, (*ve tasdîkun bi'l-kalbi*) kalb ile tasdik, (*ve amelün bi'l-erkâni*) ve aza ile amel etmektir."

---

[196] *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.23, no:3; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.58, no:10246.

Hz Âişe'den vârid olan bu hadis, öteki hadisi teyid eder. Lafızları ayrıdır. Yalnız şu kadar var ki, Ashab-ı Kiram hazretleri ve muhaddisîn söze çok dikkat etmişlerdir. Peygamber SAS'in mübarek fem-i saadetlerinden nasıl sâdır olduysa, onu öyle nakletmek lâzım! Ona bir ek, bir çıkarma yaptın mı onu muhaddis kabul etmez. Muhaddisin kabul ettiği, Peygamber SAS'in ağzından nasıl çıktıysa öyle söyleyebiliyorsan, ona hadistir der. Öyle söyleyemiyorsan, mevzûdur der. Ama başka hadisler onu te'yid edince o mevzûluktan çıkar.

Orada, "Evvelâ gönlün bilmesi, sonra dilin de onu tasdik etmesi…" dedi. Burada, "Evvela dil söyleyecek, sonra da dilinin söylediğini gönül tasdik edecek." dedi.

(*Ve amelün bi'l-erkâni*) "Dilin söylediyse, gönlün de inandıysa, o inandığını ve söylediğini tatbik edecek." İmanın icapları nelerdir, İslâm'ın icapları nelerdir onu da yapacak.

Çünkü iman ile İslâm bir vücuttur, ayrılmaz. İman başka İslâm başka, öyle iş yok. İman ile İslâm şu bizim bir vücudumuz var ya, o vücudumuzun bir içi var, bir de dışı var. Bunun içini ayırırsak dışı yaşamaz, dışını çıkarırsak içi yaşamaz. Kemiklerimizi çıkarsak, derilerimizi soysak, içimizde bizim kalbimiz var, kalp bizi yaşatıyor değil mi? "Kalp kâfi, ne luzüm var bu kalabalığa, atalım bunları dışarıya!" diyebilir miyiz?

Ha, attığımız vakitte sen de gidersin dünyadan. Niçin?

İçi kaldıralım da dışı dursun. İçinden hangisini kaldırsan dışı da durmaz. İçinden kalbini çıkarsan olmaz, ciğerini çıkarsan olmaz, mideni çıkarsan olmaz, böbreğini çıkarsan olmaz, bağırsağını çıkarsan olmaz. İç de lazım, dış da lazım. İman ile İslâmiyet dış ile iç gibidir, ikisi bir vücuttur. Onun için iman dediğin vakitte İslamiyet de orada mevcut, İslamiyet denildiği vakitte iman da orada mevcut.

j. İmanın Şartları

Ahmed ibn-i Hanbel ve Neseî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Âmir ve Ebû Malik'ten; Nesei, Enes ibn-i Mâlik RA'dan; İbn-i Asâkir, Abdurrahman ibn-i Ganem RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[197]

الإِيْمَانُ ؛ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ ، وَالْيَوْمِ الآْخِرِ ، وَالْمَلائِكَةِ ، وَالْكِتَابِ ، وَالنَّبِيِّينَ ، وَالْمَوْتِ ، وَالْحَيَاةِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَتُؤْمِنَ بِالْجَنَّةِ ، وَالنَّارِ ، وَالْحِسَابِ ، وَ الْمِيزَانِ ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ كُلِّهِ ، خَيْرِهِ وَشَرِّهِ ؛ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ فَقَدْ آمَنْتَ

(حم. ن. عن ابن عباس ؛ حم. عن أبي عامر وأبي مالك ؛ ن . عن أنس ؛ كر. عن عبد الرحمن بن غنم)

RE. 192/9 (*El-imânü; en tü'mine bi'llâhi, ve'l-yevmi'l-âhiri, ve'l-melâiketi, ve'l-kitâbi ve'n-nebiyyîne, ve'l-mevti, ve'l-hayâti ba'de'l-mevti, ve tü'mine bi'l-cenneti, ve'n-nâri, ve'l-hisâbi, ve'l-mîzâni, ve tü'mine bi'l-kaderi küllihî, hayrihî ve şerrihî; feizâ fealte zâlike fekad âmente.*)

Şimdi imanı tarif etti. İman, bir kelime söylüyoruz, işte *Lâ ilâhe illa'llah* dedik mi oradan içeriye girdik diyoruz. Fakat bu neymiş?

(*El-imânü*) "İman, (*en tü'mine bi'llâhi*) Allah'a, (*ve'l-yevmi'l-âhiri*) ahiret gününe, (*ve'l-melâiketi*) meleklere, (*ve'l-kitâbi*) kitaba, (*ve'n-nebiyyîne*) peygamberlere, (*ve'l-mevti*) ölüme, (*ve'l-hayâti ba'de'l-mevti*) ölümden sonraki hayata inanman; (*ve tü'mine bi'l-cenneti*) Cennete, (*ve'n-nâri*) Cehenneme, (*ve'l-hisâbi*) hesaba, (*ve'l-mîzâni*) mizana inanman; (*ve tü'mine bi'l-kaderi küllihi*) kaderin hepsine, (*hayrihî ve şerrihî*) hayrına ve şerrine inanmandır. (*Feizâ fealte zâlike fekad âmente*) Böyle yaptığın takdirde, bunların hepsine böyle inanırsan, iman etmiş olursun."

Öldükten sonraki hayata kafalar takılıp kalıyor. O kafaların

---

[197] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.319, no:2926; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.191, no:112; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.169, no:4832; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.193, no:114; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Asâkir, c.XXXV, s.312; Abdurrahman ibn-i Ganem RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.26, no:14; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.54, no:10238.

takıldığı yerde iman olmaz. İman, mevtten sonraki hayata inançla olur.

Bunun arkasında iki hadis daha var ama, bu hadisi de yine gelecek dersimizde izah ederiz. Alttakiler ile beraber uzunca olur. Vaktimiz de gelmiştir.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikat-ı samedaniyesine mazhar eylesin… Allah bize de o Ensar denilen kavmin imanı gibi iman nasip etsin…

Şimdi bugün iman bilginin altında değil, iman içtedir. O içteki imanı Allah verir adama… Onun için Allah'a iyi bağlanıp, Allah'tan o imanı istemek lazım. O çarşıdan alınmaz, kitaptan alınmaz, bilgiden alınmaz; o Allah vergisi bir şeydir.

Onun için Allah-u Teâlâ bize öyle bir iman versin ki, biz kardeş gibi böyle, Ensar nasıl sarılmıştı birbirine. Mekke'den geldi muhacirler, evlerini barklarını bırakmışlar tabi orada, hiçbir şeysiz geldiler. Medineliler dediler ki:

"—Hoş geldiniz, sefa geldiniz! Ne endişe ediyorsunuz! İşte ev, işte tarla, işte bahçe, işte dükkân… Ev istiyorsan işte, bir odası senin, bir odası benim!" dediler.

Mekkeli muhacirler bunların hiçbirisine tenezzül etmedi:

"—Eviniz mübarek olsun!" dediler, "Malınız mübarek olsun!" dediler, "İşleriniz mübarek olsun!" dediler. "Bize çarşıyı pazarı gösterin kâfi. Biz alışveriş yapmasını biliriz, Allah da rızkımızı verir, karnımızı doyururuz." dediler.

Ama gösterilen insaniyete bak! Ne büyük fedakârlık yapıyorlar!

Allah cümlemize affetsin… Onların hep isimleri de yazılıdır Buhârî Hazretleri'nin kitabında, filan falanla kardeş oldu, filan falanla kardeş oldu diye. Rasûl-ü Ekrem onları bir de kardeş yaptı birbirlerine... Mü'minlikte toptan bir kardeşlik var ama bir de fert fert böyle kardeşlik yapıldı. Ana baba kardeşliğinden daha mühim bu kardeşlik.

Allah!..

O günleri biz göremeyiz ama işte o günlerin tadı ile yaşıyoruz. Yani bugünkü yaşayışımız o günün tadıyladır. Allah onun tadını bizim ağzımızdan almasın. Kıyamete kadar onların sohbetlerinden istifade ederek, hayatlarımızı onların hayatlarına

uydurmak suretiyle yaşayışı Cenâb-ı Hak bizlere nasib ü müyesser eylesin…

Ama bugün bunun yerini bir hırs yakalamıştır. Bunların yerini bir hırs yakalamıştır, kimsenin gözünü bir şey görmüyor. Herkesin gözünün gördüğü, aklının kafasının işlediği tek şey parayı toplayabilmek, paraya sahip olabilmek. Bütün akıllar burada dönüyor. İşte bu büyük bir felaket! Memleket ikiye bölünüyor, dörde bölünüyor, sekize bölünüyor kimsenin aklının işi değil. Ne olursa olsun, "Benim para nereden gelecek bana?" herkes oraya bakıyor. Kafasını bu tarafa katiyen çevirmiyor, gözünü de çevirmiyor Çevirse felaketi görecek. Felâketi görünce aman diyecek, sarılacak.

İnsan felâketi görünce nasıl sarılır birbirine, öyle sarılacak ama göremiyor. Göremediğinin sebebi dünya… Dünyaya öyle bir bağlanmış ki bu insanlar, o bel bağlamanın neticesinde başka şeyi görmesine imkân yok. Onun için dinin şöyle oluyormuş, ahiretin böyle oluyormuş, aklının işi değil.

Ama bunun izahı da çok geniş ha. Bunu iyi düşünürseniz hepsini kolaycacık bulursunuz.

İnsan neden bu dünyaya bu kadar meylediyor? Kızlarının başını açmış, ailesini açmış, nedir bu sefahatin sebebi?

Sebebini ararsan, hep dünyayı görürsün.

Bu dünyaya bu kadar meyleden insanın ahiretten ne haberi olacak, Allah'tan ne haberi olacak, Peygamber'den ne haberi olacak? Çoğu münkir bunların…

Onun için, ne gelirse Allah'tan gelir vesselâm!

Allah cümlemizi affetsin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

21. İMANIN ŞARTLARI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

الإِيمَانُ ؛ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ ، وَالْيَوْمِ الآخِرِ ، وَالْمَلائِكَةِ ، وَالْكِتَابِ ، وَالنَّبِيِّينَ ،

وَالْمَوْتِ ، وَالْحَيَاةِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَتُؤْمِنَ بِالْجَنَّةِ ، وَالنَّارِ ، وَالْحِسَابِ ، وَ

الْمِيزَانِ ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ كُلِّهِ ، خَيْرِهِ وَشَرِّهِ ؛ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ فَقَدْ آمَنْتَ

(حم. ن. عن ابن عباس ؛ حم. عن أبي عامر وأبي مالك ؛ ن . عن

أنس ؛ كر. عن عبد الرحمن بن غنم)

RE. 192/9 (*El-imânü; en tü'mine bi'llâhi, ve'l-yevmi'l-âhiri, ve'l-melâiketi, ve'l-kitâbi ve'n-nebiyyîne, ve'l-mevti, ve'l-hayâti ba'de'l-mevti, ve tü'mine bi'l-cenneti, ve'n-nâri, ve'l-hisâbi, ve'l-mîzâni, ve tü'mine bi'l-kaderi küllihî, hayrihî ve şerrihî; feizâ fealte zâlike fekad âmente.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli

seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Allah'a İman

Ahmed ibn-i Hanbel ve Neseî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Âmir ve Ebû Malik'ten; Nesei, Enes ibn-i Mâlik RA'dan; İbn-i Asâkir, Abdurrahman ibn-i Ganem RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[198]

الإِيمَانُ ؛ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ ، وَالْيَوْمِ الآخِرِ ، وَالْمَلائِكَةِ ، وَالْكِتَابِ ، وَالنَّبِيِّينَ ، وَالْمَوْتِ ، وَالْحَيَاةِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَتُؤْمِنَ بِالْجَنَّةِ ، وَالنَّارِ ، وَالْحِسَابِ ، وَالْمِيزَانِ ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ كُلِّهِ ، خَيْرِهِ وَشَرِّهِ ؛ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ فَقَدْ آمَنْتَ

(حم. ن. عن ابن عباس ؛ حم. عن أبي عامر وأبي مالك ؛ ن . عن أنس ؛ كر. عن عبد الرحمن بن غنم)

RE. 192/9 (*El-imânü; en tü'mine bi'llâhi, ve'l-yevmi'l-âhiri, ve'l-melâiketi, ve'l-kitâbi ve'n-nebiyyîne, ve'l-mevti, ve'l-hayâti ba'de'l-mevti, ve tü'mine bi'l-cenneti, ve'n-nâri, ve'l-hisâbi, ve'l-mîzâni, ve tü'mine bi'l-kaderi küllihî, hayrihî ve şerrihî; feizâ fealte zâlike fekad âmente.*)

---

[198] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.319, no:2926; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.191, no:112; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.169, no:4832; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.193, no:114; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Asâkir, c.XXXV, s.312; Abdurrahman ibn-i Ganem RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.26, no:14; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.54, no:10238.

(*El-imânü*) "İman, (*en tü'mine bi'llâhi*) Allah'a, (*ve'l-yevmi'l-âhiri*) ahiret gününe, (*ve'l-melâiketi*) meleklere, (*ve'l-kitâbi*) kitaba, (*ve'n-nebiyyîne*) peygamberlere, (*ve'l-mevti*) ölüme, (*ve'l-hayâti ba'de'l-mevti*) ölümden sonraki hayata inanman; (*ve tü'mine bi'l-cenneti*) Cennete, (*ve'n-nâri*) Cehenneme, (*ve'l-hisâbi*) hesaba, (*ve'l-mîzâni*) mizana inanman; (*ve tü'mine bi'l-kaderi küllihi*) kaderin hepsine, (*hayrihî ve şerrihî*) hayrına ve şerrine inanmandır. (*Feizâ fealte zâlike fekad âmente*) Böyle yaptığın takdirde, bunların hepsine böyle inanırsan, iman etmiş olursun."

İslam'ın kökü imandır, iman olmayınca hiçbir şey yok.

"—İman nasıl olur ve nasıldır?"

Hepimiz, "*Lâ ilâhe illa'llàh, Muhammedün rasûlü'llàh*" dedik miydi, kendimizi mü'min olarak sayıyoruz ve el-hamdü lillâh mü'miniz.

Bugün de Rasûl-ü Ekrem SAS bize imanı tarif ediyor:

(*El-imânü en tü'mine bi'llâhi*) "İman, Allah'a inanmandır."

Mâlum Cenâb-ı Hakk'ın zâtî ve subûtî sıfatları vardır. Subûtî sıfatlar: Hayat, ilim, semi', basar, irâdet, kudret, kelam, tekvin. Bu sıfatları bilmek ve buna inanmak lazım!

Hayat denince, bizdeki hayat gibi değildir. Bizim hayatımız muvakkat bir hayat, onun bizi yaşatmasıyla yaşıyoruz. O bizi yaşatmazsa biz yaşayamayız. Ama Allahu Celle ve Alâ'nın hayatı böyle değil.

İlim, biz biliyoruz, kitapları okuyoruz, hocalarımızdan dinliyoruz bir malumat sahibi oluyoruz, bilgi bizde öyle hasıl oluyor. Halbuki Hazreti Allahu celle ve alâ'nın bilgisi böyle değil.

İşitmemiz, işte kulaklarımızla oluyor. Kulaklarımızda bir arıza olsa işitemeyiz ve imkân da bulunmaz. Ama Cenâb-ı Hakk'ın işitmesi böyle kulakla değil.

Görmek, tabii gözümüzle görüyoruz, gözümüzde bir arıza olsa göremeyiz. Ama Allah-u Teàlâ'daki görme böyle değil. O bütün varlığını görüyor. Birini görmesi diğerine de mani olmaz. Mesela şimdi dünya yuvarlak diyorlar, bir tarafı gece bir tarafı gündüz diyorlar. Biz ancak bu önümüzdekini görüyoruz, haydi yukarıya çıksak da bir tarafını görürüz, alt tarafını yine göremeyiz. Ama Allahu Celle ve A'lâ'nın görgüsü kâinatı muhît, her tarafını görür.

Öyle güneş gibi gündüzün bir zaman burada bir zamanda alt tarafta, öyle değil, mekândan münezzeh olarak görür.

Sonra yaratıcıdır. Biz hiçbir şey yaratamayız. Yapıyoruz ama hep yaptıklarımız şekilden ibaret ve cansız. Can verme imkânını bulamayız. Ancak canı Allahu Celle ve A'lâ verir. Hem istediği gibi yaratır, hem de istediğine istediği kadar can verir, o da bir muayyen zaman içindir.

Sonra irâde ve kudret deniyor ki Cenâb-ı Hakk'ın kudreti. Bizim kudretimiz ancak onun verdiği kudret sayesinde bir parçacıktır yani, irademiz de öyledir. Onun verdiği bir irade ile bir iş yapabiliriz. İradesinin dışında yapamayız bunu. Kudretimiz de ancak o kadardır.

Ama Cenâb-ı Hakk'ın kudreti kendindendir. Bak akıl erdirebilir misin, şu kâinata bir bak, ne ucu var ne bucağı var. O ucu bucağı olmayan kâinatın içerisindeki bütün varlıkların sahibi o, hepsini o yarattı.

Mesela şimdi Ay'a gittiler öğrendiler, Ay orada duruyor. Ay duruyor ama nasıl duruyor o koca Ay orada?

"—E câzibe kuvveti…"

Hangi câzibe?

Allah-u Teàlâ'nın yarattığı bir nizam var, o nizamın dahilinde hepsi vazifesini yapmakta devam ediyorlar. Bunların hiç birisi kendiliğinden bir güç sahibi değildirler. Bu kocaman kâinatı yaratan ve bu kudreti, bu nizamı, bu intizamı veren hep Allah-u Teâlâ'dır.

Mesela güneş, takvimlere kadar intikal etmiştir, filan dakikada doğar, filan dakikada batar diyorlar. O kadar muntazam yani. Bu kaç bin senelerden beri hep aynı saat, aynı dakikada... Ay da öyle, güneş de öyle, bütün yıldızların hareketleri de hep aynı intizam dahilindedir.

E bizim de irademiz var, intizamımız var ama günde bu kadar insan ölüyor, o ona çarpıyor o ona çarpıyor. Gözümüzde var ama gözümüzün gördüğü irademize de sahip olmayarak arabalarımızı birbirimizle çarptırıyoruz. Demek eğer onlar böyle başıboş olsalar birbirine çarparaktan dünya altüst olur. Ama o intizam ne kadar güzel, hiç dakikası şaşmadan herkes yerli yerinde gidip gelmekte…

Onun için Allah-u Teâlâ'ya inanırsan bu sıfatlarına inanmak lazım.

Sonra Allah-u Teâlâ öyle bir Allah'tır ki, evveli yoktur. Bizim bak evvelimiz var. Şu kadar sene evvel dünyada yoktuk, ne zaman gideceğimiz de belli değil. Bir gün gelip dünyadan ayrılacağız, ahirete göçeceğiz. Ama Allah-u Teàlâ'nın evveli yoktur, filan tarihten itibarendir diyemezsin. Son da bulamazsın. Ne evvelini bulabilirsin, ne sonunu bulabilirsin. Allah-u Teàlâ öyle bir Allah.

Sonra Allahu Celle ve A'lâ bir taneciktir, bir tane. O hristiyanların teslisi gibi üç değil, bir tanedir. Bütün kuvvet, bütün kudret hepsi kendisinindir.

Sonra benzeme denilen bir şey yoktur. Mesela insan bir şeyi hayallendirir hayalinde şöyledir böyledir derler, tarif edersin, ha o tarifi kafasında canlandırır, böyleymiş der. Fakat Allah-u Teàlâ ve Tekaddes Hazretleri için böyle bir hayal tasavvuruna imkân yoktur, hayalini tasavvur büyük günahtır. Cenâb-ı Hak tasavvur olunmaz. Tasavvur edersen çünkü bir şey meydana getireceksin, bir canlı, bir heykel koyacaksın ki şuna benziyor diyeceksin, nasıl aklında olursa. Bunların hiç birisi Allah-u Teàlâ'ya benzemez. Onların hepsinden Cenâb-ı Hak müberrâdır.

Sonra biz yemekle yaşarız, ekmekle yaşarız, havayla yaşarız, yere basmak ihtiyacındayız. Basacak yerimiz olmazsa olmaz. Yemeden içmeden âri kalsak olmaz. Hava teneffüs etmeden yaşayamayız. Ama Cenâb-ı Hak Celle ve A'lâ'nın hayatı böyle bizim gibi şeylere bağlı değildir. *Kıyam bi-nefsihî*; kendi nefsi ile kàimdir.

Onun için Allahu Celle ve A'lâ dendiği vakitte, öyle bir kuvvet kudret hatırına gelecek ki bütün şu kâinatın, varlıkların ve bu kadar mevcudatın sahibi. Yalnız insan değil ki… İnsanın hududu işte dört milyar filan diyorlar. Fakat mahlûkatın sayısını Allah'tan başka kimse bilmez. Mahlûkatı yalnız görünen değil, görünmeyen nice varlıkları da var Allah-u Teàlâ'nın; melekleri de onlardan bir kısımdır.

Onun için Allah'a iman dendiği vakitte, o Allah-u Teàlâ'yı azametiyle, artık gönlünde ne kadar büyütürsen o kadar

büyüktür, Onun karşısında ne kadar hürmet, ne kadar saygı, ne kadar ta'zim yapabilirsen o kadar bahtiyar olursun.

b. Ahiret Gününe İman

Bu Allah-u Teàlâ'ya imanın arkasından, (*Ve'l-yevmi'l-âhiri*) "Ahiret gününe inanmak" gelir.

"—Ben Allah'a inandım!" demek yetmez.

Pekâla, inandın ama ahiret günü de var.

"—Canım ahiret günü ne olacak, nedir o?"

Öleceğiz, öldükten sonra bir diriliş günü var. O diriliş gününde toplanacağız, o toplantı günü, kıyamet dedikleri o gün, ona ahiret günü diyorlar. Orada cennet, cehennem, hesap kitap olacak, cennetlikler, cehennemlikler ayrılacak.

"—Biz dünyayı gezdik, dünyanın hiçbir tarafında böyle bir şey görmedik. Bomboş bir yer, öyle bir yer yok?

Bu inanç değil, Allah'a inanmış sayılmaz bu adam. İnsanın Allah'a inanması, aynı zamanda da bu ahirete inanması ile tamam olur. "Öldükten sonra ahiret hayatı yoktur!" diyen insan mü'min sayılmaz. Ne kadar, "Ben Allah'a inanıyorum, Allah vardır, aman ona karşı saygım çoktur!" dese de on para etmez. Ahirete inanacak, ahirete inanmadıkça insan Allahu Celle ve A'lâ'ya inanmış sayılmaz.

Bu ahireti nereden biliyoruz?

Bilmiyoruz. Cenâb-ı Hak diyor bunu, onun dediğine inanarak ahiretin varlığını hissediyoruz. O dedi ki:

"—Ahiret olacak, kıyamet olacak, insanlar benim huzurumda toplanacak. Sonra onların kimisi cennete, kimisi cehenneme gönderilecek."

Buna inancımız var, bu gözle görünen bir şey değil. Ama Rabbimiz dedi ki: "Kıyamet var!"

"—Nerede diyor?

Gönderdiği Kitâb-ı Azîmüşşân'da bunu böylece haber veriyor.

Rasûl-i Ekrem'ini de Mi'rac'a çıkardığı vakitte;

"—Bak, burası cehennem, burası cennet!" diyerek gösterdi.

O da geldi, ben bunları da gördüm diyerekten bize haber verdi. Binâen aleyh Rasûl-ü Ekrem'den de duyduk ve Allahu Celle ve

A'lâ'nın da emirleri mucibinde, ahirete de inanmak mecburiyetindeyiz. Ahirete inanmadıkça insan, Allah'a inanmış sayılmaz.

Ahirete imanın birçok faydaları var. Ahirete inanmazsa insan, o zaman yani bir mes'uliyet günü, bir hesap günü tanımıyor. O insan için her yaptığı yanına kâr kalır. Her yaptığı yanına kârdır, yaşamanın sevdasındadır. Canı nasıl isterse öyle yaşar ve o yaşamasına da kimsenin engel olmasını istemez.

Canı nasıl isterse öyle yaşar. Senin hakkını tanımaz, ötekinin hakkını tanımaz. Kanun olmasa altüst eder ortalığı. Korktuğu bir şey varsa kanundandır. Beni de döverler, beni de hapsederler, beni de asarlar keserler, ondan korkaraktan bazı yapamadıkları vardır ama fırsat bulduğu vakitte her fenalığı yapar.

Niçin? Mesuliyet yok. E her zamanda onun başında polis, jandarma bir memur bulunmaz ya! İnsanın eline çok fırsatlar geçer. O fırsatlar zamanında da istediğini yapabilir insan.

Neden? Mes'uliyet yok, mesuliyet gününe inanmıyor. Mes'uliyet günü ki ahiret dediğimiz o gün, ona inanmadığı için insanlar dünyada canavardan daha beter olurlar.

Demek ki sen:

"—Gâvurlar var ya işte bir şey olmuyor."

Gâvurlar da inanıyor âhirete. Gavur da âhirete inanır. Her kitabı olan gâvur ahiretin olacağına inanır; Yahudi'si de inanır, Ermeni'si de inanır, Rum'u da inanır. Yani inanmayan gâvurdan da beterdir. Çünkü gavurun da inancı var. O da İncil'im var diyor, Tevrat'ım var diyor, Zebur'um var diyor. Zebur'u da, Tevrat'ı da, İncil'i de ahiretin varlığını söyler. Onun için onların da inançları vardır.

Bu ahirete inanmakla beraber, pek çok kötülüklerin önüne geçilmiş olur.

c. Meleklere İman

(*Ve'l-melâiketi*) "Meleklerine inanmak."

Bir de meleklerine inanmak mecburiyetindeyiz.

Allah-u Teàlâ'nın bir de melekleri vardır ki gözle görülmez elle tutulmaz, sesleri sedâları da yoktur, öyle bir varlıktır bunlar. O varlık, Allah-u Teàlâ bizim menfaatimiz için yaratmıştır.

Herkesin vücudunda sayısız derecede melek vardır. O vazifeli melekler başka, günahlarımızı sevaplarımızı yazarlar, onlar ayrı. Bir de gözümüzün muhafızı, ağzımızın muhafızı, burnumuzun muhafızı, kafamızın muhafızı, vücudumuzun muhafızı ve diğer azalarımızda işleri tanzim eden sürülerle melekler vardır. Sürülerle melekler vardır, bunlar hep insan üzerinde vazifeli mahluklardır.

Bu mahlûkları Allah-u Teàlâ nurdan yaratmış. Nurdan yarattığı bu mahlûklarda çok kuvvet de vardır. Ufacıktır görünmez, fakat çok kuvvetleri vardır. Mesela Lut gölü dediğimiz göl, orada Lut kavmi dedikleri bir âsî kavim türedi. Bunlar lûtîlik denilen kötü huyla huylandılar ve bunların cezası İbrahim AS'ın zamanında oldu. Cezasını vermek üzere Cenâb-ı Hak meleklerinden bir meleği yolladı, orasını toprağıyla beraber yukarıya kaldırıp tertemiz etti. Bir meleğin kuvvetidir bu, yani gözle görülmeyen bir meleğin kuvveti tasavvur olunamayacak derecede geniştir. Melektir ama gözle de görülmez fakat hüneri, kuvveti çoktur.

Bunlar, insan kılığına da girer, her kılığa girebilir. Öyle bakarsın ki karşında güzel bir insan, fakat senin gibi insan değil, insan sıfatına girmiş bir melek. Mesela Cebrail AS, Peygamber SAS'in huzuruna ekseriyetle Dıhyetü'l-Kelbî denilen bir sahabinin kılığında gelirdi O sahâbî endam itibariyle çok güzel, yaratılış itibariyle güzel kimse idi. Onun kılığında gelir, Cenâb-ı Peygamber'e sorgular sorar, getirdiği vahiyleri verir ve giderdi.

Onun için meleklere de inanmak mecburiyetindeyiz.

"—E ben gözümle görmediğim bir şeye inanamam?"

Hangi şeyini görüyorsun da inanacaksın? Aklını görüyor musun sen? Yok!.

Var mı aklın kabul edeceğimiz bir şeysi? Yok.

Ne ile anlıyoruz? Yaptığı işlerle anlıyoruz, bu adam akıllıdır veyahut akılsızdır. Yaptığı işe bakıyoruz işi akıllıysa, "Haa bu adam akıllı bir adam!" diyoruz. Deli ise, "Bu adamda akıl yok!" diyoruz. Aklı oradan anlıyoruz. Aklın kendisini görebilecek bir gücümüz yok.

Bu melekleri de biz ancak bunların yaptıkları işlerle görürüz. Yoksa kendilerini görmeye gücümüz yetmez. Ama Cenâb-ı Allah

Celle ve A'lâ peygamberlerimize, bizim Peygamberimize bahusus, onları kendi şekilleriyle gösterdi.

O gözle görülmeyen Cebrail AS'ın gücünü bir kere gösterdiği vakitte, Cibril AS kanatlarını açmış, şark ile garp arasını tamamıyla doldurmuş olduğu halde o kadar heybetiyle göründü. Halbuki Peygamberimiz Hira dağındayken ona vahiy geldi. İkra' ayetini okuyunca onu bir insan olarak böyle kucakladı ve sıktı.

Demek ki Cenâb-ı Hak meleklere, gözle görülmedikleri halde kendilerine müthiş kuvvetler vermiştir. Mi'rac'a da götürürken önlerinde delil olarak gidenler onlardı.

Binâen aleyh meleklere de inanmak mecburiyetindeyiz. Meleğe inanmayan insanın Allah'a imanı iman sayılmaz, ne kadar da inandım dese, para etmez.

Allah-u Teàlâ'nın melekleri o kadar çoktur ki, sayısını kendinden başka kimse bilmez. Yalnız dört tane büyüğünü bize söylerler: Azrail, Cebrail, Mikail, İsrafil diyerekten. Bu dört tanesi büyükleridir. Diğerleri hudutsuz, sayısız, Allah'tan başka sayılarını kimse bilmez, o kadar çok. Ömürleri de, bizim gibi tükenmez. Çoğalmaları da bir acaip âlem; Bu yaptığımız tesbihlerle onların adetleri çok artar.

Bu meleklere inanmamak demek bir budalalıktan ibarettir. Şimdi bize mikrop dediler, kolera mikrobu adını koydular neyse. Göz ile görülür mü, görebilir miyiz? Göremeyiz.

Elimizle tutabilir miyiz? Tutamayız.

Ne kadar? Çok ufak efendim.

Ancak nasıl görürsün?

O mikroskoplar var onlarla kimisi 10 bin, kimisi 20 bin, kimisi 50 bin, kimisi 100 bin defa büyütülebilir de ancak ondan sonra hayal meyal görürüz. Gördüğümüz şey hayal meyal. Ancak 40, 50, 100 bin defa büyütüldükten sonra görülebilen çok ufacık bir şey. Ama bugün işte o ufacık şey insanın canına okuyor. İnsanın canına okuyan ve insanı aciz durumda bırakan, ufak, gözle görülmeyen bir mahlûktur.

Bu, Allah'ın gözle göremediğimiz bu mahlûkuna inanıp da Allah-u Teàlâ'nın melekleri vardır dediğimiz vakitte onun karşısında tereddüt etmek, şaşkınlıktan başka bir şey değildir.

Allah-u Teàlâ'nın öyle melekleri de vardır ki, işte mikropların görülmediği gibi onlar da görülmezler. Fakat mikrobun zararı gibi onlar zararlı değildir, onlar hep hayır işlerinde kullanılır.

Bu meleklere de inanmak mecburiyetindeyiz. Onun için namazlarınızı evlerinizde, bahusus gece namazlarınızı evlerinizde kılarken, namazlarınızı sesli okuyaraktan kılın, âşikar okuyarak kılın! Çünkü sizin namaz kılarken melekleriniz de size iştirak eder. Meleklerin imamı olarak, cemaat halinde onlarla beraber namaz kılmış olursun.

İkincisi, siz yine cehr ile Kur'an okuyunuz, bu melekler toplanır gelir oraya… Geldikleri vakitte senin evinin etrafında o gözle görülmeyen cin veya şeytanları da "Defolun buradan!" diyerekten kovarlar, o ev onların şerrinden de sâlim olur.

Niçin? O okuduğun Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın feyzine, kokusuna melekler yığılırlar. Bu yığıntıya şeytan dayanamaz, oradan kaçar; nasıl ki ezan okunduğu vakitte kaçtığı gibi.

Onun için bu meleklere de iman etmek mecburiyetindeyiz. İman etmeyen insanın imanı iman sayılmaz.

O cahiller sözüdür ki:

"—Ben gözümle görmediğim şeye nasıl inanayım canım?"

Onun için gusülhanelerde ve sair yerlerde edebe riayet etmek gerekir. Orada sizin melekleriniz de vardır. Soyunursunuz ama göbekten aşağısını da açmayınız ki, o melekler sizden kaçarlar sonra. Gusülhaneleriniz dar ise bir müsaade edilmiş ama, yine peştamal ile oturmak ve yıkanmak daha evlâdır.

d. Kitaplara İman

Bu meleklere inandığımız gibi, bir de kitaplarına inanmak mecburiyetindeyiz. O kitaplardan en sonuncusu bizim kitabımız Kur'ân-ı Azîmüşşân'dır. Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın içinde neler varsa hepsi Allahu Celle ve A'lâ'nın buyruğudur.

Şimdi bazı gafil ve cahillerin dediği gibi:

"—O o devre ait idi, peygamberin devri cahiliyet devri idi, kimse bir şey bilmiyordu. O zamanki insanlara hitap ediyordu." demek kadar büyük bir küfür olamaz.

Çünkü Allah-u Teàlâ'nın kitabı kıyamete kadar bâkidir. Binâen aleyh Kur'ân-ı Azîmüşşân kıyamete kadar gelecek

herkesin haline, hareketine uygundur. “Bu o güne ait idi” demek onu inkârdan başka bir şey değildir. Kur’an’ı inkar eden Allah’ı da inkar etmiş olur.

Kitaplar 104 tane, dört tanesi büyük kitap. Bu kitaplar tabii peyderpey gelmiş. İlk evvel Adem AS’a suhuf olarak geldi. Adem AS’ın zürriyetine o sayfalar kâfi geldi. Sonra Nuh AS’a geldi, sonra Tevrat Musa AS’a geldi, sonra Zebur Dâvud AS’a geldi. Sonra İncil İsa AS’a geldi. Sonra Kur’an-ı Kerim Peygamber SAS’e geldi. Şimdi de devir bizim Peygamberimizin devridir.

Onların devirlerinde de işte Tevrat, Zebur, İncil geldi, fakat bu kitaplar o peygamberlerin devirlerine mahsus idi. Çünkü onlardan sonra gelen peygamberler, mesela Tevrat’tan sonra İncil geldi, Tevrat’ın hükmü kalktı İncil’in hükmü geldi. İncil’den sonra Kur’an geldi, o hepsinin hükmünü iptal etti, ancak kendisi kaldı.

Binâen aleyh Kur’ân-ı Azîmüşşân’ın hükmü kıyamete kadar bâkidir. Onun için “O, o zamana aitti.” demek kadar büyük günah ve küfür olamaz.

e. Peygamberlere İman

(*Ve’n-nebiyyîne*) “Peygamberlere iman etmek.”

Sonra bu nebîlere, peygamberlere de iman etmek mecburiyetindeyiz. Âdem AS’dan zamanımıza kadar Cenâb-ı Hak tarafından bu insanları irşad etmek üzere gönderilmiş olan, kendi tarafından kuvvetlendirilmiş, kudretlendirilmiş, güçlendirilmiş, muhafaza edilmiş kişiler vardır ki, biz bunlara peygamber diyoruz.

Bunlar günahtan masumdurlar, günah işlemezler. Tebliğ tarafıyla teyit olunmuşlardır. Ellerinde mucizeleri vardır, peygamberliklerini isbat ederler. Bunların sayısını ancak Allah bilir. Bazen 124 bin demişler, bazen 224 bin demişler fakat biz bunların ne kadar olduğunu bilmeyiz. Yalnız 28 tanesinden 25 tanesinin peygamber olduğuna, üç tanesinde ihtilaf olduğuna dair bilgilerimiz vardır. Bunlar büyük peygamberlerdir ama küçükleri sayısız. Binâen aleyh bunlara da iman etmek mecburiyetindeyiz. Peygamberlere inanmayan Allah’a inanmış sayılmaz.

Meselâ, “*Lâ ilâhe illa’llah*” dedikten sonra, “*Muhammedün rasûlü’llah*” demedikçe, iman tamam olmaz. Bazı kitaplarda

vardır ki, bir insan "*Lâ ilâhe illa'llah*" deyince müslüman olur der. Der ama onun altında "*Muhammedün rasûlü'llah*" saklıdır. Yani "*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*" demedikçe insan müslüman olamaz, iman sahibi olamaz.

İman sahibi olmak için, Allah-u Teàlâ'ya iman ile beraber, bir de onun ahir zaman peygamberi olan Muhammed Mustafa SAS'i tasdik etmesi, kabul etmesi lazım! Hatta bazı kaynaklarda söylenir ki peygamberin ismini bilmeyen de yine müslüman sayılmaz der. Peygamberinin ismini, babasının ismini bilmek de mecburiyetindedir insan.

Hatta şu kadar ki hepimizin bir ana babası bir silsilesi vardır değil mi? Silsilemizden kaç tanesini tanırız? Hiçbirisini tanımayız. Babamızı gördüysek onu biliriz, bir de dedemizi gördüysek onu da biliriz. Dedemizin babasını, babamızın dedesini, dedesinin dedesini hiç bilmeyiz. Hele elinde birkaç şeceresi olan, birkaç tanesini tanırsa gerisini tanımasına imkân yoktur.

Ha bakınız şimdi tasavvuf kaidelerinde nisbet denilen bir kaide var; insanın mânevî alâkasını, ta Rasûlüllah'a kadar giden şeceresini bilmesi lazım.

"—Sen hangi silsiledensin yahu? Senin silsilen nereye kadar dayanıyor bakayım?"

"—Benim silsilem Hz. Ali'ye dayanır."

"—Ya senin ki?"

"—Benim ki de Hz. Ebû Bekir'e dayanır."

"—Say bakayım!"

Sayman lazım! Bilemiyorsan sen daha ceddini tanımamışsın demektir, silsilene bağlanmamışsın demektir. Silsileni bilmek lazım. Bu silsilenin ruhlarına, oradan gelecek imdadı ilahiyeye ulaşmak lazım. Bu da ancak silsileyi bilip, onların ruhlarına göndereceğin Fatihalara bağlı.

Onun için nebilere inanmak mecburiyetindeyiz, onların sayısını Allah bilir. Fakat en son peygamber, Peygamberimiz, ahir zaman peygamberi Muhammed Mustafa SAS'dir. Ondan sonra ne peygamber gelecek ne de kitap gelecektir. Onun için kitabımızın ahkâmı kıyamete kadar devam edecektir. Tüm hayatımızın her ânı için dertlerimize devâ, hastalıklarımıza şifa, gönüllerimize safâdır.

Şimdi bunlara inandık; Allah'a bir, ahirete iki, meleklere üç, kitaplara dört, bir de peygamberlere beş…

Yok daha bitmiyor.

f. Öldükten Sonra Dirilmeye İman

(Ve'l mevt) "Ölüme inanmak."

Ona inanmamak mümkün değil, çünkü görüyoruz her gün önümüzden sedyeyle gidiyor.

(*Ve'l-hayâte ba'de'l-mevt*) "Bir de öldükten sonra dirilişe inanmak var."

Ölmeye inanıyoruz, fakat öldükten sonra dirilmek de imanın esaslarındandır. Öldükten sonra dirilmeye inanmayan insan, "*Lâ ilâhe illa'llah*" demiş sayılmaz, mü'min sayılmaz, müslüman da sayılmaz.

Tabii bu ashabı kiramın zamanında Efendimiz SAS bu davayı öne attı, "Allah'ın emri böyledir." dedi, insanlar öldükten sonra dirilecek. Bugünkü hayatının mesuliyetini orada görecek. Burada iyi ise iyilik kötü ise kötülük görecek.

"—Biz mi dirileceğiz?"

Evet siz dirileceksiniz.

"—Nasıl olur?" dediler. "Biz öleceğiz, mezara konulacağız, orada çürüyeceğiz, toz toprak olacağız. Orası kim bilir bir vakit gelecek sürülecek, ekilecek, çeşitli hallerle kemiklerimiz bir tarafa gidecek filan. Bu imkânsız bir şeydir?" dediler. "O dağılan, çürüyen, yok olan ceset tekrar bir daha dirilsin de Hz. Allah'ın karşısında cevap versin! Öyle şey olmaz!" dediler, inanmadılar.

Hatta bazıları, böyle çürümeye yüz tutmuş kemikleri de ellerinde getirmişlerdi de;

"—Sen bunu mu diriltecek diyorsun?" dediler.

Böyle ovalıyorlar, toz oluyor dökülüyor kemik.

"—Bu kemik mi dirilecek? E bak toz oluyor, bu mu?" dediler.

Kur'ân-ı Azîmüşşân bunların hepsine güzel cevaplar veriyor:

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ (يس: ٧٩)

(*Kul yuhyîhe'llezî enşeehâ evvele merreh*) "Ey Rasûlüm, o

edepsiz kâfire söyle, o müşrike, o azılı terbiyesize söyle; onu ilk yaratan yine tekrar yaratacak!" (Yâsin, 36/79)

Hiç yok iken seni yaratan Allahu Celle ve A'lâ, seni tekrar yaratacak.

Allah'ı bilmek kolay bir şey değil. Allah'ı bilmek için diyorlar ki:[199]

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ ، فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ

(*Men arafe nefsehû, fekad arafe rabbehû*) "Kim nefsini bilirse Rabbini de bilir. Evvelâ nefsi bilmek lazım ki, Allah'ı bilesin." diyorlar.

Şimdi kendi hayatını şöyle gözünün önüne bir getir: Nasıl oldu da sen böyle oldun? Neden yaratıldın? O kanlar, vücudunda olan şeyler nereden oluyor?

Hepsi bu topraktan, yediğin içtiğin şeylerden geliyor. Sen yiyorsun onu, ondan sonra şu vücudun büyüyor; sonra oradan da nefsin türüyor. E bu topraktan süzülerek böyle alınıp da böyle bu makinede zürriyeti gözünün önünde devam ettiriyor Allahu Celle ve A'lâ… Gözümüzün önünde…

Bu zürriyet topraktan süzülen hayat ile devam ediyor. Halbuki o senin toprak dediğin, senin tabirinle güneşten kopmuş bir ateş parçası. Güneşten kopmuş bir ateş parçası yanmış, ölmüş demek. Yanmış, ölmüş, hayat kendisinden bitmiş. Hayat kendisinden bitmiş olan bir dünya hayatını Cenâb-ı Hak nasıl ihya etti? Onun kudretinin sonu mu var?

O işte dağları eritti, toprak haline getirdi, ona can verdi. Bugün enva-i çeşit yediklerimiz, içtiklerimiz oradan bize aklımızın da ermediği derecede geliyor. Hatta karpuz yiyorduk da geçen gün… Karpuzun içinde o enva-i çeşit güzel, tatlı, kırmızı renk var. İçindeki çekirdek başka, kabuğundaki renk başka, kendisindeki tat ve kırmızılık başka.

Dedi ki oradaki bir nebatçı:

---

[199] Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.262, no:2532.

"—Bu üzerinde duran ufacık bir yaprağın mahsulüdür. Bu hüneri o yaprak yapar." dedi.

O yaprağın tesiriyle olurmuş o karpuz.

Rençberler karpuzun köklerindeki yapraklarına basanlara kızarlar. Çünkü o yapraklar basılınca ezilir, hayatları söner, tabiatıyla o karpuz da büyüyemez. İşte o ufacık yaprak, güneşten aldığı ziyayı, topraktan aldığı gıdayı oraya vererekten, o bizim güzel bostanlarımızı meydana getiriyor.

Bu kudretin sahibi Hazret-i Allahu Celle ve A'lâ, nefsimizi de ana rahmi denilen karanlık bir yerde yaratıyor.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ (آل عمران:٦)

(*Hüve'llezî yüsavviruküm fi'l-erhâmi keyfe yeşâü.*) "Rahimlerde sizi dilediği gibi şekillendiren odur." (Âl-i İmran, 3/6)

Orada istediği gibi onu tasvir eder. Kimini erkek, kimisini kız, kimisini sakat, kimisini sağlam, kimisini beyaz, kimisini kara... Kimsenin de işine karıştığı yok. Şu gözdeki cazibeler, kulaktaki o duyuş hareketleri, akıldaki seziş, feraset, tefekkür, ibret... Bunların ne yeri bulunur ne kendisi görülür. Ama Allahu Celle ve A'lâ bunların hepsini bize vermiştir. Binâen aleyh bunları veren Allahu Celle ve A'lâ bu hayatın arkasından, toprakta çürüdükten sonra tekrar bizi ikinci bir hayata neşredecek.

"—Nasıl neşredecek?"

Karışma orasına, yapacak olan o… O Allah'a eğer sen yapamaz diyorsan, o Allah'a inanmamışın! Allah, dilediği vakitte her şeyi yapan kudretin sahibi demektir. Öyle ki, bu toprakta yok olduktan sonra, tekrar sana bu hayatı verecek kudretin sahibidir Allah…

Öyle dedik ya Allah'a inanırken, kudreti var dedik. O kudreti nasıl? Hesapsız!.. Aklımız fikrimiz onun kudretini ölçecek durumda değil. Bizdeki akıl ne kadar ki?

Onun için meleklere de inandıktan sonra, bir de ölmeye, öldükten sonra da dirilmeye iman lâzım!

Vaktiyle Abdülhakim Efendi diye bir şeyh Efendi vardı, Arvasî… Eyüp'te tekkesi vardı ama sonra kendisi Ankara'da

oturuyordu. O zâtın bir gün dersinde bulundum da, dedi ki:

"—Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın 100 ayetinden 90 tanesi, yüzde doksanı ahirete aittir. Hep bize ahireti tasvir eder, hatırlatır. Olacağını da çeşitli ayetler isbat eder."

Meselâ, okuduğumuz Fâtiha Sûresi:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ . الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ . مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

(الفاتحة:٢-٥)

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn. Er-rahmâni'r-rahîm. Mâliki yevmi'd-dîn.*) "Hamd (övme ve övülme), âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. O, Rahmân'dır ve Rahîm'dir. Ceza gününün mâlikidir."

Hemen üçüncü ayette karşımıza çıkıyor: "Ceza gününün mâliki, ahiret gününün sahibi."

Ahiret günü, hayatın ikinci safhası. Asıl hayat bu hayat değil, asıl hayat gözleri kapayıp mezara girdikten sonra başlayacak olan hayattır. Onun için bu hayatın kıymetini bil, ona hazırlan ki, o

hayat senin için ebedî bir hayat. Onu burada kazanacaksın.

g. Ölene Gideceği Yerin Gösterilmesi

Beyhakî, Neseî ve İbn-i Mâce, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[200]

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ ، عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ ، إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ؛ وإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ ، فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ ؛ يُقَالُ لَهُ: هٰذَا مَقْعَدُكَ ! حَتَّى يَبْعَثَكَ اللهُ إِلَيْهِ يَوْمَ القِيامَةِ (ق . ن. ه. عن ابن عمر)

RE. 62/13 (*İzâ mâte ehadüküm, urida aleyhi mak'adühû bi'l-gadâti ve'l-aşiyyi, in kâne min ehli'l-cenneti femin ehli'l-cenneti; ve in kâne min ehli'n-nâri, femin ehli'n-nâri; yukàlü lehû: Hâzâ mak'düke! Hattâ yeb'aseke'llàhu ileyhi yevme'l-kıyâmeti.*)

(*İzâ mâte ehadüküm*) "Sizden biri öldüğünde, (*urida aleyhi mak'adühû bi'l-gadâti ve'l-aşiyyi*) o kimsenin yeri, sabah akşam kendisine gösterilir. (*İn kâne min ehli'l-cenneti femin ehli'l-cenneti*) Eğer o kimse Cennet ehlinden ise o ehl-i Cennettendir. (*Ve in kâne min ehli'n-nâri, femin ehli'n-nâri*) Şayet o Cehennem ehlinden ise, o ehl-i Cehennemdendir. (*Yukàlü lehû*) Ona denir ki: (*Hâzâ mak'düke*) Bu senin yerindir! (*Hattâ yeb'aseke'llàhu ileyhi yevme'l-kıyâmeti*) Allah seni kıyamet gününde dirilttiğinde oraya

---

[200] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.173, no:1290; Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.26, no:5110; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.238, no:992; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.209, no:2043; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.113, no:5926; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.664, no:2197; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.255, no:1907; Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.239, no:566; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.375, no:322; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.237, no:35511; Abdürrezzak, *Musannef*, c.III, s.586, no:6745; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.347, no:383; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.239, no:730; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.VIII, s.48, no:4107; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

erişeceksin."

İnsan öldü mü, mezara konuyor. Mezara kondu mu, o ya cennetliktir ya cehennemliktir. İnsanlar buradan iki şey üzerine gider. Bizim şu dememiz, bu dememiz para etmez, onu Allah biliyor. Oraya gitti, müslüman diyerekten namazını da kılarız, götürür oraya bırakırız. Ondan sonra onun işi Allah'a ait, seninki benimki para etmez.

Oraya gittikten sonra, onun ameline göre ya cennet ya cehennem kapıları açılır.

"—Canım mezardan cennete, cehenneme kapı nasıl açılır?

Senin evinde televizyon var ya efendi! Görüyorsun televizyonu, Ankara'da oynuyor, sen evinde seyrediyor musun televizyonu?

Pekâlâ seyrediyoruz. Ankara neresi, burası neresi mesela?

"—E ama nasıl geliyor o, görüyor musun gelirken de?"

Hiçbir şey de gördüğümüz yok ortada ama o camın içerisinde gösteriyor bize ki, o adam şunu söylüyor, şunun hareketlerini de yapıyor aynen görüyorsun.

İşte o mezar da tıpkı âhiretin bir nümunesi. O orada yattığı vakitte o önündeki televizyon âhireti önüne gelecek; cenneti de cehennemi de. O orada yatadursun, oradayken cennetliğe cennet misali karşısında televizyonu oynuyor, öyle diyeyim artık. Bakacak ki, saraylar, köşkler, sulu bahçeler, çiçekler, hûrîler, o nehirler; kimisinden süt akar kimisinden bal akar. Ooo, aman sulardaki tatlar, doyum olmaz.

Bunlar, işte bunların hepsi senin, sana bahşolundu bunlar. İşte bu adamın mezarı cennet bahçesi, sevinç içinde adam.

"—Oh ya Rabbi! Sana çok şükür! El-hamdü lillâh imanımı da kurtarmışım. Bak Cenâb-ı Hakk'ın şu lütuflarını da mazhar oluyorum, ne demek bu!"

Sevinç içerisinde kıyamete kadar bekler durur orada.

Maazallah, imansız olaraktan bunlara inanmayan kimse, "Hayattan sonra bir hayat daha olur mu?" derken, o da mezara girdiği vakitte karşıdaki televizyon, alevlerin içerisinde, yılanların çıyanların içerisinde envâi çeşit zakkumlar, şeyler arasında "Ay!.." Ödü patlıyor.

Nasıl insan bazı rüyada korkar da ödü patlar, bunaltılar

içerisinde kaçacak yer bulamaz. Şimdi o mezarın içerisinde onu tasavvur edin siz, ne bunaltılar içerisinde artık. Kan ter dediğin istediğin kadar. Fakat ne çıkacak yer var, ne yalvaracak kimsesi var orada. Bu azabın içerisinde kıvranır, o zaman onun kabri cehennem çukurundan bir çukur olur.

Bu hadis sahihtir, birçok ravileriyle beraber rivayet olmuştur.

İnsan öldükten sonra bu hal devam eder, ta kıyamet kopuncaya kadar sürer. Sabah ve akşamda cennetlikse cennet, cehennemlikse cehennem daima böyle gösterilir. Gözlerinin önünde artık bilâ mâni hepsini olduğu gibi seyreder.

Onun için aziz kardeş! Bu hayatın kıymetini bil de bunu boşuna harcama!

Bu sabah bir hafız efendi burada bir Kur'an okudu da diyor ki, o son âyetinde;

فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا (فاطر:٥)

(*Felâ tegurrannekümü'l-hayâtü'd-dünyâ*) "Sakın, bu dünya hayatı sizi aldatmasın!" (Fâtir, 35/5)

Bu hayat muvakkat, hani baban, hani deden? Hani bu memleketin büyükleri, şunlar bunlar? Onlar nasıl bu hayatı bırakıp gittilerse, muhakkak sen de bırakıp gidecek değil misin?

Parana güvenme, malına güvenme, onlar da burada kalıyor. Onların mes'uliyeti senin üzerinde gidiyor.

Yine sabahleyin hatırıma geldi de yine okudum, İskender Paşa'nın ruhuna da her gün okuyoruz. Canım ne bahtiyar adam bu! Beş yüz seneden beri ruhuna bak bu kadar cemaatin, istersen sen bağışla istersen bağışlama, bizim sevaplarımızın hepsi, ne kadar sevap varsa, bu kazanılan sevapların hepsi İskender Paşa'nın defterine otomatik kaydoluyor. Sen istersen ruhuna de, istersen deme. Hayırların hepsi hayırları yapanların defterlerine öyle otomatik geçer.

Bugünün büyüklerine de Allahu Celle ve A'lâ hidayet versin de, onlar da kendilerini böyle anacak eserler bıraksınlar.

Ne iyi, ne mutlu bu adamlara! Bu iyilikleri bırakanlara, bu hayırları bırakanlara…

Onun için bize çok yazık, çok acıyorum. Şimdi bak burada ufacık bir bina yapmak istiyoruz, bütün cemaati rahatsız ediyoruz, "Yardım yardım!.." diyoruz. Bunu bir kişi de yapar, ne olacak? Koca koca apartmanlar yapabiliyor da insan şurada ufacık bir binayı yapamayacak mı?

Yapar ama nasip olmuyor, ne yapalım!

Ama hiç olmazsa hepimiz iştirak edersek, bir cami yaptıran adam ne sevap kazanıyorsa, müşterekler de aynı sevabı kazanır. Demek Cenâb-ı Hakk'ın da bir lütfu var. Sen de beş kuruş ver de sen de ona iştirak et, sen de o ortaklığa dahil ol, o sevaptan sen de istifade edersin diyerekten...

Binâen aleyh buna hep elbirliğiyle yardım etmemizi yine acizane söylememe de lüzum yok. Çünkü eser gözünüzün önünde, bizim söylememiz fazla olur. Elinizden geleni yapmanızı rica ederim.

Şimdi bu öldükten sonraki hayat... Bu hayat, bize öldükten sonra olacak hayat için hazırlanmayı tembih eder; "Uyan, sen o hayat için hazırlan! Senin ahiretteki hayatın için neler lazımsa onu kazan! Cehenneme girmeyi kimse istemez.

h. Sàlih Amelin Önemi

Cenneti kazanmak için ne lazım? İman lazım!

İmanın arkasından amel-i sàlih gelir. Onun için Kur'ân-ı Azîmüşşân'da her sûreyi okurken, her âyeti okurken, imandan sonra sàlih amel tavsiye edilir.

Meselâ, Asr Sûresi:

وَالْعَصْرِ . اِنَّ الاِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ . اِلاَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ (العصر:١-٣)

(*Ve'l-asri. İnne'l-insâne lefî husrin. İlle'llezîne âmenû ve amilü's-sàlihâti ve tevâsav bi'l-hakkı ve tevâsav bi's-sabri.*) "Asra yemin olsun ki, insanoğlu çalışmalarında ziyan içindedir. Ancak iman edenler, sàlih amel işleyenler, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesnâ…" (Asr, 103/1-3)

Ancak iman edenler ve amel-i salih işleyenler paçayı kurtarır.

İman edenler, imanın arkasından da ameli salih diyor. Yalnız imanda kalmamalı. İman, evet lâ ilahe illallah diyen cennete girecek ama ameli salih olmazsa o iman yaşamaz. İmanın da yaşaması lazım. İmanın yaşaması onun muhafazası ile olur.

Şu elektrik mesela, yanıyor ama camı olmazsa dışında hemen söner. Camı onun yanmasını temin ediyor.

Mum, yanar ama "Püf!" dediğin vakitte söner.

Günahlar o imanı söndürür. Binâen aleyh, günahlardan da korunmak lazım! Günahlardan korunmak için de ahirete, öldükten sonraki hayata inanmak lazım. Hayat asıl öldükten sonra başlayacak.

"—Niçin?"

Bak bu hayatta ne kadar müşkilatlarımız var; akşama ekmek parası lazım, eve kira parası lazım, araba parası lazım, doktor parası lazım, şu para lazım bu para lazım. Devlete verilecek paralar lazım. Birçok masraflarımız, ihtiyaçlarımız var. Herkes de

bunu kolay temin edemez. Edemeyince daralır, sıkılır, bunalır... Önümüzde kış geliyor odun lazım, kömür lazım, bunların hepsi tedariğe bağlı.

Bakarsın başı ağrır, dişi ağrır, karnı ağrır, bacakları ağrır, şu hastalık bu hastalık; bakarsın bir rahat yüzü de görmez insan. Böyle ızdırap içerisinde, kaygı içerisinde bir gün buradan çekilir gider. Ama âhiret hiç de böyle değil; ne hastalığı var, ne rahatsızlığı var, ne ekmek yemek kaygısı var… Sefa üstüne sefa, nimet üstüne nimet, güzellik üstüne güzellik, saadet üstüne saadet!..

Mesela cennete giderken paçayı kurtardık, mizandan geçtik, "Haydi gir cennete." dediler cennete gidiyoruz. Derken iki tane dere karşımıza çıkar, iki tane nehir. Birisi için derler ki:

"—Bundan iç!"

Ondan bir güzel içeriz. İçimizdeki bütün dertler gider.

"—Bundan da yıkan!" derler.

Ötekinde de bir yıkanırız, artık güzelliğimizi tarife dil yetmez. Melek desen değil, fakat o kadar güzel, öyle bir güzellik. Dertsiz, hastalıksız, kaygısız, meşakkatsiz bir âlem...

Sonra her istediğin ayağında. Mesela burada bir elma istedin mi bakkala gitmek lazım yahut birisini yollamak lazım. Orada istediğin dakika ağzının önünde, hangi çeşidinden istersen. Hûrî hanımlarının güzelliğine doyum olmaz. Sayıları hudutsuz, buradaki gibi bir iki değil, istediğin kadar. Arazi dersen, bu daracık yer gibi değil, herkesin gözünün görebildiğinden çok fazla; ormanı, bahçesi, envai çeşidi... Fakat bu bahçelerin ağaçları burada yapılan tesbihler olacak. Burada tesbihin ne kadarsa, orada ağacın o kadar olacak.

Onun için Cenâb-ı Hak Kitâb-ı Azîmüşşân'ında *fesebbih* diyerekten, "Sabahta ve akşamda beni tesbih edin!" diyerekten ayrıca da buyuruyor.

Tesbihata dilini alıştır, zikrullaha dilini alıştır! Gününü şunun bunun dedikodusuyla geçireceğine, "*Allah, Allah, Allah...*" diyerek vaktini geçir. "*Lâ ilâhe illa'llah, lâ ilâhe illa'llah lâ ilâhe illa'llah...*" diyerek vaktini geçir.

Onun için İmam Gazâlî Hazretleri diyor ki:

"—Allah'ın zikri evvela dilden başlar."

Dil bir kere, "*Lâ ilâhe illa'llah Muhammedün rasûlu'llah*" der, kalp ile tasdik eder, iman girer. Ondan sonra, daima tekrarlamak suretiyle iman tazelenir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[201]

جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ ، أَكْثِرُوا مِنْ قَوْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ

(حم. ك. حل. عد. عن أبي هريرة)

(*Ceddidû îmâneküm, eksirû min kavli lâ ilâhe illa'llàh.*) "*Lâ ilâhe illa'llàh* sözünü sık sık söyleyerek imanınızı yenileyin, tazeleyin!"

Esvaplar eskiyor ya, esvapların eskidiği gibi imanlar da böyle zayıflar. Onun takviyesi senin söyleyeceğin tevhidlere bağlı. Tevhidin ne kadar çoksa, ameli sàlihin ne kadar çoksa, imanın o kadar kuvvetli olur. Onun için imanı takviye edecek amel-i sàlihtir. Amel-i sàlihten mahrum kaldığın takdirde, iman imanlıktan çıkıyor Allah esirgeye. Ondan sonra ne dediğini bilmezsin.

Ameli sàlihler; namaz, oruç, zekât, hac, yapılan bütün hayırlar, tevhidler, tesbihler, Kur'an'lar... Bunlar hep amel-i sàlihin içerisindedir, sayısı da çok.

Eh tevhid getirdik, öldükten sonra dirileceğimize de inandık.

"—Sonra?"

i. Cennete, Cehenneme ve Hesaba İman

(*Ve tü'mine bi'l-cenneti ve'n-nâri ve'l-hisâbi*) "Öyleyse cennete de iman edeceksin, cehenneme de iman edeceksin, hesaba da

---

[201] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.359; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.285, no:7657; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.357; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.417, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.76, no:925; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.416, no:1768; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.51, no:1068; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.34, no:11367; RE. 270/13.

iman edeceksin.”

“—Ben o günün hesabına inanmıyorum.” dersen, mü’min olamazsın. “Cennet de cehennem de bir tehditdir, böyle bir şey yoktur.” dedin miydi iman olmaz, mü’min sayılamazsın.

Kur’an’ın mânâsı lügaten neyse odur o. Onu te’vil etmek fasıkların ve kâfirlerin işidir. Kur’an mânâsı te’vil olmaz, neyse odur o. Cennet mi diyor Cenâb-ı Hak, o cennettir.

“—Canım o cennet dedikleri işte şu bahçelermiş, bu bahçelermiş.”

“—Kim diyor?”

Birisi yazmış bir kitap, Allah akıl fikir versin… Diyanet reisliğinin başına da oturmuştu bu adam. Bir kitap yazmış, kitabında diyor ki:

“—Cennet mi istiyorsun sen? İşte güzel bahçeler, bağlar... Bunlar cennettir.” diyor. “Cehennem mi istiyorsun? İşte yanardağlar.” diyor.

Allàhümme salli alâ Muhammed...

Bu adam da mektepten çıkmış, büyük bir makam sahibi de olmuş, oraya da geçmiş oturmuş başa. Bu böyle bir eser yazmış, doldurmuş. Birisi de methetti:

“—Aman dedi bir eseri var, getireyim de oku hocaefendi!” dedi.

Bakayım bir dedim, baktım ki deli! Deli, akıllının işi değil. Cenneti dünyada tarif ediyor, güzel yerleri; cehennemi de dünyada tarif ediyor, yanardağları... Kaç tane yanardağ vardır diyor, işte bunlarda cehennemin yeridir diyor.

Allah affetsin kusurlarımızı…

Cennet cehennem ahirette, buradaki o güzellikler ayrı.

(*Ve’l-mîzâni*) “*Mîzan*’a da inanacaksın.” *Mîzan*, yâni ölçü.

Şuraya da dikkat edin ama, bir insan bu dünyadan melek gibi hiç günahsız gitsin, peygamberler gibi hiç günahsız gitsin, bu olmaz. Günahımız da olacak, sevabımız, iyiliklerimiz de olacak. Bu mîzan onun için kurulmuştur ki, bakalım sevabı mı çok, günahı mı çok? Orada ölçülecek. Sevabı çok olursa, kurtaracak paçayı…

فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ . فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ (القارعة:٦-٧)

(*Feemmâ men sekulet mevâzînühû. Fehüve fî îşeti'r-râdıyetin.*) "O gün kimin tartılan ameli ağır gelirse, artık o, hoşnut olacağı bir hayat içinde olacaktır." (Karia, 6-7)

Günahı çoksa o da cehenneme gidecek. Ama Allah affeder mi? Takdir onun. Yani ölçü var; ölçü, sevap ve günah. İyiliği çoksa ne alâ, kötülüğü çoksa ne yazık! Orasını da biz bilmiyoruz, o da orada ölçülecek.

Binâen aleyh burada hepimiz hatadan sâlim olamayız. Hepimizin az çok çeşitli günahlarımız vardır. Başka bir kardeşte bir günah, bir kusur görürken evvela kendini bir yokla:

"—Bunun bende neleri var acaba? Benim de buyum var, şuyum var şuyum var... Ben kendimdekileri görmüyorum da o kardeşimdekileri niçin görüyorum?" de.

Onun için Peygamber SAS Efendimiz:

"—Bir mü'mini tahkir kadar büyük günah olmaz. Bir mü'mini tahkir etmen, günah olaraktan sana yeter." buyurmuş.

Nasıl tahkir edersin? Bir günahından dolayı tahkir edersin, beceriksizliğinden dolayı tahkir edersin, fakirliğinden dolayı tahkir edersin, cahilliğinden dolayı tahkir edersin… Fakat hepsinin sahibi Allah Celle ve A'lâ… Bunu iyi bilmek lazım!

Şu ufacık gözle görülmeyen mikrobundan tut da, gözle görülmeyen meleğinden tut da, o hududu olmayan varlıkları yaratan Allah-u Teàlâ'nın hikmetiyle yaratılmıştır her yarattığı. Her yarattığında bir hikmet vardır. İsteseydi hepimizi melek gibi yaratırdı, birbirimize böyle candan kardeş gibi sarılırdık. Gâvur da yaratmazdı, hiç kavga gürültü de olmazdı, rahat rahat yaşardık. Ama hikmetini Allah bilir, onun hikmeti… Böyle istemiş, böyle yaratmış.

Onun için hesaba da inanacağız, cennete de inanacağız, cehenneme de inanacağız. Bir de mîzan var, ölçüye de inanacağız. O gün amellerimiz ölçülecek. Şu kadar var ki, şimdi meleklerimiz yazıyor bunları. Vücutlarımız bir tektir, ruhumuz da bir tektir.

Bunu şöyle anlatayım: İçimizde bir ruh girdi ya, bizi canlı gezdiren bir şey var ya, ruh var ya, o bir tektir. Bütün hayatın safhalarının istinsahı oradadır. Yaptığımız her şeyin kopyası oradadır:

إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (الجاثية: ٢٩)

(*İnnâ künnâ nestensihu mâ küntüm ta'melûne.*) "Şüphesiz biz, yaptıklarınızı bir bir kaydediyorduk." (Câsiye, 45/29)

Alıyor içeriye, aldıktan sonra ona eskimek yok. Bizim teyplerden bir müddet sonra silinir gider. Fakat bu Allah-u Teâlâ'nın yaptığı kayıtlar kıyamete kadar duracak. Ceset çürüsün varsın orada, ruhun duruyor ya! O ruhun burada neler aldıysa, neler kaydettiyse, onların hepsi onun içerisinde. Yarın o kıyamet gününde, senin defterin gözünün önüne verilecek:

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا (الإسرا: ١٤)

(*İkra' kitâbeke, kefâ bi-nefsike'l-yevme hasîbâ.*) "Oku kitabını! Bugün hesap sorucu olarak sana nefsin yeter." (İsrâ, 17/14) denilecek.

Hesap cihetinden o gün bakacaksın ki yaptığın hareketler, sen unutmuş olsan bile, hepsi gözünün önünde. Vay, hiçbir tane kaçak yok! Onun için o hesap günü, buradaki kazançların yarın orada senin karşına çıkacaktır. Ona göre hesabını denk almayı da tavsiye ediyor.

Tabii o gün terazinin bir gözüne konacak günahlarımız, diğer gözüne konacak sevaplar. Cenâb-ı Hakk'ın hikmeti... Bakacak ki günah çok, sevap az diyecek ki:

"—Yok mu bunun daha bir ameli?"

"—Yok yâ Rabbi! Bizim bildiklerimiz işte bunlar, hepsini koyduk.

"—Şunun ağzına bir bakın!

Bakacaklar, ağzında bir "*Lâ ilâhe illa'llah Muhammedün rasûlü'llah*" sözü var. Son nefeste ağzında kalmış, melekler de onu yazmamış. Söyleyememiş, dışarı çıkaramamış ama içeride orada kalmış.

"—Onu da sayın bakalım!" diyecek.

O, o kadar azametli ki, terazinin öbür tarafına dünyayı da koysanız topuyla kaldırır. O tevhid oraya kondu muydu, hepsine

ağır gelir.

Tevhidin kıymetine akıl ermez. Onun için onu dilinizden bırakmayın sakın. Onu daima vird edinin, gecede gündüzde hiç olmazsa her gün bin kere tekrar edin!

Hiç olmazsa her gün bin kere "*Lâ ilâhe illa'llah*" de, on beş dakika eder. Bunun beş yüzünü sabahleyin söylesen, beş yüzünü de yatarken söylesen, yedi buçuk dakika çok mudur bir insana, ki ahiretin büyük nimetlerini kazandıracak.

Aziz kardeş!

Biliyorsun ki şu yerde bir deniz var, denizden buharlar uçuyor havaya, bulut olup, yağmur olup geri geliyor bize. Mevsimler döndükçe, meyvalar oluyor, mahsuller yetişiyor. Bizler de istifade ediyoruz.

Nasıl ki bu yağmur yağmazsa ne mahsuller olur, ne dereler akar. O büyük derelerin de suyu kurur. Büyük dereler, nehirler, onlar da kurur, çünkü arkası gelmiyor. Gelmeyince kurur, denizler de kurur.

Binâen aleyh demek ki bunlar beslenmeye muhtaç. İmanın da beslenmesi bu tevhidlerin tekrarı ile olur.

Onun için Cenâb-ı Peygamber buyurdu ki:[202]

إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ ، فَارْتَعُوا ! قَالُوا : وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ ؟ قَالَ:

حِلَقُ الذِّكْرِ (حم. ت. هب. عن أنس)

(*İzâ merartüm bi-riyâdı'l-cenneti, fe'rteù*) "Sizden biriniz cennet bahçelerine uğrarsa, orada gezinsin, safa sürsün, o bahçeden faydalansın!" buyurmuş. (*Kàlû*) Demişler ki: (*Ve mâ riyâdu'l-cenneh*) 'Cennet bahçeleri nedir ya Rasûlallah?'

---

[202] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.415, no:3432; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.150, no:12545; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.398, no:529; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6500; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.155, no:3432; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6500; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Deylemî. *Müsnedü'l-Firdevs,* c.I, s.268, no:1044; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.437, no:1882; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c. IV, s.81, no:2820.

(*Kàle*) Buyurdu ki: (*Hıleku'z-zikri*) 'Zikir halkalarıdır. Cennet bahçeleri, *Allah Allah* denilen, *Lâ ilâhe illa'llàh* denilen zikir meclisleridir.'"

Zikir halkaları cennet bahçesi, başka yer değil. Onun için halka-i zikirden kaçan, cennetten kaçıyor demektir. Halka-i zikirden kaçan, cennetten kaçan bir aptaldır.

"—Canım ben burada ömrümü niçin zayi edeceğim?"

Senin sahibin olan Allahu Celle ve A'lâ'ya sen dayan, arkanı ona ver, korkma sen artık! Hayatının her safhasında rahat edersin.

j. İmanınızı Yenileyin!

Onun için, mizan öyle bir mizan ki onun ağırlığını temin edebilecek ameli salihin başında gelen tevhidindir. Onun için Lâ ilâhe illa'llah'ı çok söyleyin!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[203]

جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ ، أَكْثِرُوا مِنْ قَوْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ

(حم. ك. حل. عد. عن أبي هريرة)

(*Ceddidû îmâneküm, eksirû min kavli lâ ilâhe illa'llàh.*) "*Lâ ilâhe illa'llàh* sözünü sık sık söyleyerek imanınızı yenileyin, tazeleyin!" buyuruyor.

Onun için İmam-ı Gazâlî dedi ki:

"—Tevhid evvela dilden başlar."

Dil, "*Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llah…*" der.

Ne kadar? Dediği kadar der.

---

[203] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.359; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.285, no:7657; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.357; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.417, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.76, no:925; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.416, no:1768; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.51, no:1068; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.34, no:11367; RE. 270/13.

Hele bir cemaat arasına girerse, hele bir Bağdat'a gitsen de, Şam'a gitsem de oradaki dervişlerin arasına girsen de, onlar "*Lâ ilâhe illa'llah*" derken baksan, ne zevk var içeride. Sen de uçar gidersin onlarla beraber, onların önüne de geçersin.

Bu "İyilerin arasına katılmanın fadâili" hakkında, bilmem kardeşimiz burada mı?

Bir efendi geldi demin, bizim Şevket efendilerin karşısında. Bir çocuğu var, şimdi yetişmiş tabii, ele avuca gelmiyor şikâyet ediyor;

"—Ah hocaefendi ne yapacağım?"

Fakat diyor ki:

"—Benim evimin üstünde de, üst katta oturan bir adam var ki Müslümanlıkla alâkası da yok. Abdest namaz da bilmez, daima günah halindedir. Fakat bir çocuğu var, o da öyle idi ama dil eğitimi için buradan Avustralya'ya gitmeye karar vermiş. Derken Pakistanlılar bunu Acemistan'da yakalamışlar, senin Avustralya gibi gavur memleketinde ne işin var, sen müslüman çocuksun, gel bizim Pakistan'a, biz sana orada iş buluruz demişler. Almışlar götürmüşler bir fabrikaya yerleştirmişler. O onların arasında bir ay, iki ay ne kadar durduysa, kaldıysa... Şimdi çocuk babası hastaymış gelmiş de, aman diyor, ne kadar sofu, o kadar sofu… Gece namaz, gündüz namaz, tesbih, tevhid…

Niçin? İyilerin arasına karıştı, o karışıklıktan iyilik buna da bulaştı, bu da oldu iyi.

Binâen aleyh kardeşim! Camiden korkma, iyilerin arasına sokul! Sana o iyilik bulaştı mıydı, sen de kurtulursun.

Allah-u Teàlâ'nın rahmeti ne kadar bol biliyor musun?

Şimdi bu bizim içimizde kim bilir ne kadar kişiler vardır, belki buraya şu hoca ne konuşuyor diye dinlemeye gelmiştir. Fakat bugün Cenâb-ı Hak soruyor meleklerine:

"—Ne yapıyor onlar?"

"—Yâ Rabbi! Senin zikrinle meşguller."

"—Onların hepsini ben mağfiret ettim, haber ver onlara…"

"—Onların içinde filan filan da vardı yâ Rabbi. Fakat onların hiç o işle alakaları da yok?"

"—Onları da affettim" diyor. "Demek ki onların arasına girdi onlar, onları da affettim!" diyor.

Daha bir müjdesini veriyor:

"—Hem de günahlarını iyiliğe, sevaplara çevirdim." diyor.

Ne yapacaksın? İyilerin arasına katılmanın fadâilidir bu aziz kardeş! Onun için sen de camiye ve caminin içindeki insanların arasına sokul, onların feyzinden istifade et!

Şimdi yağmurun yağmasına sebep denizler, göller ve dereler. Sulara oradan buharlaşıyor, bulutlar hasıl oluyor. Bulutlar oradan aldığı suları bizim memleketimize getiriyor. Yağmur olup yere iniyor, bahçelerimizi suluyor.

Senin imanının da tecdidine sebep, senin tevhidindir aziz kardeş! Tevhidin ne kadar çok olursa, feyzin o kadar kuvvetli olur. Rahmet ne kadar çok yağarsa, memlekette o kadar bolluk olur. Tevhidin ne kadar çok olursa, imanın da o kadar kuvvetli olur.

Onun için Cenâb-ı Peygamber, "Siz cennet bahçelerine uğradığınızda onlardan istifade edin!" buyurdu.

Nedir o cennet bahçeleri? Allah'ın zikri yapılan yerler. O zikir meclislerinden istifade ediniz.

Medine-i Münevvere'de bir arkadaşımız var. Geçen sene bizi evine davet etti:

"—Bu akşam bize misafir gelin!" dedi.

Kendileri Şâzelî tarikatına mensup insanlar. Toplanmışlar, Allah-u Teàlâ'nın zikrine başladılar, biz de onları seyrediyoruz. Ayağa kalktılar, "Allah, Allah, Allah..." diye ayakta zikrettiler. Sıcak memleket, ev de ufak tabii, cemaat de kalabalık. Hepsi bir ter içerisinde böyle, ama "Allah, Allah, Allah..." diyerek coştular.

Bir de önlerinde coşturucusu var onların, o da onları destekliyor yani coşturuyor. O coşturmanın arasında böyle artık kendilerinden geçtiler. Biz bile geçtik kendimizden yani onlara bakarken biz de geçtik kendimizden.

Kendi kendime dedim ki:

"—Eee, sen diyordun ki biz Nakşîyiz, biz zikri kendi kendimize, oturduğumuz yerde yaparız. Ama bak, neler de var. İnsanlar ne kadar coşuyor, kamçıyı yiyince insan tabiatıyla gitmek mecburiyetinde… Sen Allah diyorsun, yanındaki de senden daha fazla diyor, o seni de coşturuyor. Sen de başlıyorsun,

onunla rekabet yapacağım diyerek, seninki de artıyor. Artık bir coşkunluktur gidiyor ortada… O zaman feryatlar başlıyor, "Allah!" diye bağırdığı vakitte insanın yüreği hopluyor.

Niçin? İçten geliyor.

Binâen aleyh, sen bu gibi yerlere sokulduğun vakitte, oraya inen rahmeti ilâhiyeden kendi nisbetinde alır, sen de ahiretini mehmâ imkân kurtarmış olursun. Çünkü o mezara hepimiz gireceğiz. O mezar ya cennet bahçesi olacak, ya cehennem çukuru olacak; bunu unutma aziz kardeş!

k. Kadere İman

Bundan sonra bir de kaldı; (*Ve tü'mine bi'l-kaderi küllihî, hayrihî ve şerrihî*) "Ve bir de kader denilen hülasayı koydular. Kader denilen şeyin hepsine inan; hayrına ve şerrine…"

Kader nedir? Benim hiç aklım ermez o kadere. O kader hakkında ağzıma laf da alıp söyleyemem. Kim söylerse o da hata eder. Bu Allah'ın ilmidir. Binâen aleyh hayır ve şer, beşeriyet halinde başımıza hepsi geliyor. O ne geliyorsa hepsi Allah'tan. Onun için İbrahim Hakkı Hazretleri ne güzel söylemiş:

Mevlam görelim neyler
Neylerse güzel eyler

Yunus Emre'nin de vardır böyle güzel sözleri. Cenâb-ı Hakk'ın takdirine boyun bükmekten başka çaremiz yok, en iyisi de odur.

مَنْ آمَنَ بِالْقَدَرِ ، اَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ .

(*Men âmene bi'l-kaderi, emine mine'l-keder.*) [Kadere iman eden, kederlerden emin olur.]

Öteki der ki:

"—Yâhu bugün işim rast gitmedi, hiç kazancım olmadı. İşte hastalık var, şöyle oluyor böyle oluyor."

Canım takdir-i ilâhîye boyun bük, rahat et vesselâm. Bu senin elinde değil ki.

O şekle bugün gelmediler ki. Bugün mü geldi oraya? Kaç

seneden beri orada duruyor. O mikrop bugün mü orada meydana çıktı? Onu takdir eden, yollayan, çıkaran kudretin sahibine bak sen. Her şeyin sahibi Allah'tır. Allah'a sarıl, Allah kâfi sana!

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[204]

خَيرُ الذِّكْرِ الْخَفيِّ ، وخَيرُ الرِّزق مَا يَكْفِي (حم. وعبد بن حميد ، وأبو عوانة ، حب. هب. عن سعد بن أبى وقاص)

(*Hayru'z-zikri el-hafîyyi, hayru'r-rızkı mâ yekfî*) "Zikrin hayırlısı gizli olanıdır. Rızkın hayırlısı da kifayet edenidir."

Allah'a teslim ol arkasına karışma, bundan sonra da kadere iman et! Kader senin hakkında fakirlik koyduysa, o senin için bir hayırdır. Kader senin hakkında zenginlik verirse, o da senin için bir hayırdır. Kader senin hakkında sıhhat afiyet verdiyse, o da hayırdır; hastalık maraz verdiyse, o da senin için hayırdır. Hepsi hayırdır; iyilik, fakirlik, bilmem ne... Ne olursa hepsi kulunun hakkında hayırlıdır. O kul ona lâyık, öylesini veriyor.

Mevlam görelim neyler
Neylerse güzel eyler.

Çok güzel mısraları var bunların. Okumakta iyi gelir ve bâhusus bunlar ezberlenirse, insanda çok faydalar hasıl olur.

Bu kadar kalsın…

Allah hepimizi affetsin… Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar etsin... Hepimize güzel, canlı, olgun kâmil bir iman nasib etsin… Ve o iman ile yaşamak ve o iman ile de ahirete göçmek nasib ü müyesser eylesin…

---

[204] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1477; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.406, no:552; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.217, no:1218; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.81, no:731; Deylemî. *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.180, no:2906; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.85, no:16795; Sa'd ibn-i Mâlik RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.407, no:554; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.375, no:30279; Abd ibn-i Humeyd, *Mtsned*, c.I, s.76, no:137; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.217, no:1220; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XII, s.345, no:12053.

Bugün müslümanlar bizim camilerimizi dolduruyorlar, teravihlerimizi şenlendiriyorlar ama bu Ramazan'a mahsus olmamalı! Müslümanın son nefesine kadar devam etmeli!

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ (الحجر:٩٩)

(*Va'büd rabbeke hattâ ye'tiyeke'l-yakîn*) "Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibadet et!" (Hicr, 15/99)

Yakîn'den murat da ölümdür. Ölüm gelinceye kadar insan ibadetle mükelleftir.

En büyük şerefimiz Allah'a kulluk vazifemizdir. Yaptığımız takdirde içimiz de rahat eder, kendimiz de rahat ederiz. Yapamadığımız takdirde içimiz de üzülür, kendimiz de üzülürüz. Dünyalar bizim olsa yine kıymeti yoktur, çünkü arkasından mezar var, mezarda ya cennet var ya cehennem var.

Allah akibetlerimizi hayr eylesin… Tevfikatı samedâniyyesine mazhar eylesin… İman ile yaşayıp, iman ile göçmeyi nasib ü müyesser eylesin…

Şunu da söyleyeyim:

Eğer bugün amele tabakası, fakir tabakası müslüman olsalar, memlekette hiç asayiş bozukluğu olmaz. Bugünkü işçi tabakasının, fakir tabakasının çoğunun imansızlığı dolayısıyla gözü zengine dikilmiş, ortalığı alt üst ediyor. İman olsa bunu yapmaz, çünkü takdirine razı olur. Mü'min, müslüman takdir-i ilahiye razıdır:

"—Ne yapayım Cenâb-ı Hak bana bu kadar vermiş." der.

Bugüne kadar gelen fakirlik yok mu dünyada? O kadar fakir vardı, hangi zengine tasallut ediyorlardı? Hiçbirisine tasallut etmiyorlardı. Niçin?

Hepsi inanıyordu:

"—Rabbimin takdiridir bu, ne yapayım? Bir lokma bir ekmek, bulursam yerim, bulmasam da aç yatarım." diyorlardı ve kimseyi de rahatsız etmiyorlardı.

Ama bugünün insanı öyle değil. Gözünü dikmiş yükseğe;

"—Ben niçin böyle zorluk çekeyim?" diyerek Allah'ın takdirine karşı geliyor.

Onun için, ahirette de zor işimiz.

Lillâhi'l -fâtihah!

İskenderpaşa Camii

22. İMANIN KEMÂLİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

اَلاِيمَانُ فِى قَلْبِ الرَّجُلِ اَنْ يُحِبَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ (الديلمى ،

وابن النجار عن ابى هريرة)

RE. 192/11 (*El-îmânü fî kalbi'r-racüli en yuhibba'llàhe azze ve celle.*) *Sadaka rasûlüllàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. İman ve Allah Sevgisi

Deylemî ve İbnü'n-Neccâr, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[205]

اَلاِيمَانُ فِى قَلْبِ الرَّجُلِ اَنْ يُحِبَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ (الديلمى ،
وابن النجار عن ابى هريرة)

RE. 192/11 (*El-îmânü fî kalbi'r-racüli en yuhibba'llàhe azze ve celle.*) *Sadaka rasûlüllàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

İman nelerden ibarettir, geçen derste anlattık: Allah'a iman, meleklere iman, kitaplara iman, peygamberlere iman, ölüme iman, ölümden sonraki dirilişe iman, cennete iman, cehenneme iman, hisâba iman, mîzâna iman, bütün kadere iman, hayrına ve şerrine... Bunlara inandın mı, mü'min olursun denmişti.

Bugün de imanda husûsiyetle diyor ki:

İmanın bir alt kısmı var, bir de üst kısmı var. Üst kısmına kâmil iman diyorlar, olgun iman... (*El-îmânü fî kalbi'r-racül*) İnsanın içinde imanın olgun olması, kâmil olması; (*en yuhibba'llàhe azze ve celle*) gönülde Allah sevgisi uyandıktan sonra olur."

Gönülde Allah sevgisinin uyanmasından sonra, imanda kemâl başlar. Gönülde Allah sevgisi olmadıkça, iman zayıftır. O zaafiyeti ile beraber yaptığı tâatler de öyle olur.

b. İmanın Elbisesi, Zîneti ve Malı

Burada beş-on tane daha var, bu imanı bize izah eden hadis-i şerifler. Bir tanesini daha okuyayım:

İbnü'n-Neccâr, Ebû Hüreyre RA'dan, Harâitî Vehb ibn-i Münebbih RhA'ten rivayet etmişler.

---

[205] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.114, no:386; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.40, no:84; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.62, no:10257.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[206]

اَلاِيمَانُ عُرْيَانٌ ، وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ ، وَلِبَاسُهُ التَّقْوَى ، وَمَالُهُ الْفِقْهُ

(ابن النجار عن ابى هريرة ، الخرائطى عن وهب موقوفًا)

RE 193/1 (*El-îmânü uryânün ve zînetühü'l-hayâ', ve libâsühü't-takvâ, ve mâlühü'l-fıkh.*)

Bu hadis-i şerifte Cenâb-ı Peygamber imanı şöyle ta'rif ediyor:

(*El-îmânü uryânün*) "İman haddi zâtında, anadan doğan bir yavru gibi çıplaktır. (*Ve zînetühü'l-hayâ'*) Tabii buna bir zînet lâzım; o nedir? Hayâdır. Yâni hayâsız iman, çıplak insana benzer. Çıplak insandan nasıl ürkülür, kaçılırsa; hayâsız insandan da böyle kaçılır demek yerine geliyor.

Başta hayâyı zikretti. Hayâ şu ki, bütün enbiyâların en büyük huyları, ahlâkları hayâ ile temeyyüz eder. İmanın tadı ancak bu hayâ ile bulunur.

Hayâ olunca imanda kemâl olur; kemâl olunca imanın tadı bulunur. Hayâ olmayan insanda, imanın tadını bulmağa imkân yoktur; hastanın yemeğin tadını bulamadığı gibi...

İnsan imanın tadını bulunca, Allah-u Teàlâ'nın rızasını da bulur. İmanın tadı ile Allah-u Teàlâ'nın rızası bulunur.

Şimdi bu arkaya doğru gidiyor:

(*Ve libâsühü't-takvâ*) "İmanın esvabı takvâ, (*ve mâlühü'l-fıkh.*) malı da fıkıhtır." Bir insana mal lâzım, bir insana esvap da lâzım! Takvâ, Allah'tan korkma imanın esvabı oluyor. Takvâsı yoksa, esvapsız insana benzetiyor. Esvapsız insan, çıplak insan

---

[206] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.112, no:380; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.510, no:36383; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXIII, s.389; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXI, s.148; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.II, s.207; Vehb ibn-i Münebbih Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.40, no:87; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.60, no:10254.

demektir; kışın üşür, yazın güneşten yanar. Sıcağa da dayanamaz, soğuğa da dayanamaz. Esvap onu korur. İman takvâdan àrî olursa, korunmaktan àrî olan çıplak insana benzer.

(*Ve mâlühü'l-fıkh.*) "Malı da fıkıhtır." İnsanın hayatında mala ihtiyacı vardır. Malı olmayan insan, hayatında dâimâ müşkülâtlar içerisindedir. Binâen aleyh, imanın da malı fıkıhtır; yâni akàid-i İslâmiyyeyi bilmesidir. Akàid-i İslâmiyyesini bilmeyince, imanı malsız, mülksüz bir adama benzer.

Şimdi alt tarafına geçmeyeceğim de, bu imandaki sevgiyi ve hayâyı belirten büyüklerin sözlerinden şuraya biraz almıştım da, onları size okuyuvereceğim.

Ma'lûm ya, gerek imandaki halâvet, lezzet; gerekse Allah-u Teàlâ'yı sevme, onun zikrine bağlıdır. Allah-u Teàlâ'nın zikrini yapamayan insanda muhabbet-i ilâhî uyanmaz. Muhabbet-i ilâhiyyeyi uyandıracak bir sebep var tabii; o sebep de zikrullahtır.

Zikrullah dolayısıyla muhabbet uyanır; muhabbet dolayısıyla iman kemâl bulur. İmanın kemâliyle insanlar dünyada da saadette, ahirette de saadette olur; dünyada da cennette, ahirette de cennette olurlar.

c. Allah İsm-i Şerifi Hakkında

Onun için o büyüklerin dediklerinden size, şöyle bir hülâsa okuyayım. Birisi İbn-i Àbidîn Hazretleri, meşhur fakihlerimizden; ikincisi İmâm-ı A'zam Hazretleri, üçüncüsü Tahâvî Hazretleri... Daha buna benzer bütün ulemânın ittifakıyla —isimleri hep yazılı ama, okumadım hepsini— *Allah* lafza-i celâli *İsm-i A'zam*'dır.

İsm-i A'zam diye bir laf vardır ya aramızda, "Ah şu ism-i A'zâm'ı bir elime geçirsem!" diyerekten... İşte o İsm-i A'zâmın ta kendisi Allah ism-i şerifidir. Bunu İbn-i Àbidîn, İmâm-ı A'zam Hazretleri, Tahâvî, Allâmetül-Hàricî, Kesâî, Şa'bî, İsmâil ibn-i İshâk, Ebû Hafs vs. bütün ulemâ ittifak etmişler ki, Allah ism-i şerifi İsm-i A'zamdır. Allah ism-i şerifi ile yapılan zikirden daha üstün ve a'lâ makam olmadığını da bildirmişler.

Zikrin envâı var ya; "*Hû*" derler, "*Hay*" derler, "*Hak*" derler, "*Latîf*" derler... Her tarîkın bir zikri var. Fakat bunların hepsinden en a'lâsının Allah ism-i şerifi olduğunu beyan buyurmuşlar. Çünkü Hazret-i Allah-u Celle ve A'lâ da, Kur'an-ı Azîmüşşan'da;

يَا اَيُّهَا الَّذِين آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ (الاحزاب:٤١)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llàh*) "Ey iman edenler, Allah'ı zikredin!" (Ahzab, 33/41) diye *Allah* ism-i şerîfi ile zikri emir buyurmuşlardır.

Ma'lûmunuzdur ki, *Allah* lafz-ı şerifinin içinde Esmâü'l-Hüsnâ'da yazılı olan 99 ism-i şerîfin mânâları mevcuttur. 99 tanedir Esmâü'l-Hüsnâ; o 99 kelimenin mânâsı, Allah lafzının içerisine dürülmüş ve konulmuştur. Ona onun için İsm-i A'zam'dır denilmiş. Lâkin diğer esmâlarda bu husûsiyet yoktur. Meselâ; *Rahmân, Rahîm, Latîf, Gaffâr, Settâr...* bunlar da Allah'ın isimleridir. Fakat bunları zikrettiğiniz vakitte, Allah-u Teàlâ'nın o has olan ismi ile zikretmiş olmazsınız.

Allah ism-i şerifi, hiç de diğer isimler gibi değildir. Allah denildi mi, *Gaffâr, Settâr, Rahmân, Rahîm, Kerîm, Tevvâb, Vehhâb, Hak, Mübîn, Raûf...* vs. bütün isimlerin mânâları şâmil ve hâmildir. Diğer isimlerle zikredilmekten daha evlâ ve daha a'lâdır.

Allah ism-i şerîfi ile zikredilmesinin bir hassası daha vardır ki: meselâ;

اَللَّه

(*Allah*) kelimesinin başındaki *elif*'i kaldırsanız, (*li'llâh*) kelimesi kalır.

لِلَّهِ مَا فِى السَّمَوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ (البقرة:٢٨٤)

(*Li'llâhi mâ fis-semâvâti vemâ fil-ard*) [Göklerde ve yerdekilerin hepsi Allah'ındır.] (Bakara, 2/284) derken, o da Allah-u Teàlâ'yı bize haber verir.

Eğer *lâm* harfini de kaldırırsanız, (*lehû*) kalır ki;

لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ (النساء:١٧١)

(*Lehû mâ fis-semâvâti vemâ fil-ard*) [Göklerde ve yerde ne varsa hepsi onundur.] (Nisâ, 4/171) diye yine Allah-u Teàlâ'nın ism-i şerifi çıkar ortaya.

Elif'le iki *lâm*'ı da kaldırsanız, *he* kalır ki;

قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ (الاخلاص:١)

(*Kul huva'llàhu ehad.*) [De ki: O, Allah birdir] (İhlâs, 112/1)

هُوَ اللهُ الَّذِى لاَ اِلَهَ اِلاَّهُو (الحشر:٢٢)

(*Huva'llàhü'llezî lâ ilâhe illâ hû*) [O, öyle Allah'tır ki, ondan başka ilâh yoktur.] (Haşr, 59/22) ayetlerinde Allah-u Teàlâ'nın ismi, o isimle de zikredilmiştir. Yâni Allah isminin her harfi Allah ismine tekàbül eder.

Onun için, Allah dediniz mi, Cenâb-ı Hakk'ın ne kadar ismi varsa, onların hepsini zikretmiş olursunuz; sevâbınız da, feyziniz de o kadar çok bol olur. Cenâb-ı Hak cümlemizi, bu güzel ismini durmadan zikreden kullarından eylesin... *Âmîn, bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn.*

Cüneyd (Rh.A) buyurur ki:

"—Bu Allah ism-i şerîfini zikredenler nefislerinden geçerler, Hakk'a vuslata yol bulurlar. Bu hususlara riâyetkâr olmakla kalp gözleri dâimâ Hakk'ı gözler. Bu zikrin nûru, onların beşeriyyet

sıfatlarını yıkar ve mahveder.”

Lâyık-ı vechile Allah ismi anıldı mı, bu tamâmiyle hàsıl olur

Ebü’l-Abbas-ı Mürsî Hazretleri der ki:

“—Zikrin, Allah Allah olsun! Çünkü bu ism-i şerif, esmâların sultânıdır ve bu zikirden ilim ve nur hâsıl olur.”

Keşf ü kerâmet ve basîret gözlerinin açılmasına sebep olacağından, Allah ism-i şerîfinin zikrine çok devam edilmesini ve diğer zikirler üzerine tercih edilmesini tavsiye etmişlerdir. Gerek “*Lâ ilâhe illa’llah*” ve gerek sâir zikirlerin bütün mânâlarını Allah ism-i şerifi mütezammındır. Akàid, ulûm, âdâb ve hakîkatlerin hepsini şâmildir.

Gaflet etme, fânî dünyaya aldanıp da Hakk’ın zikrinden mahrum kalma, ey güzel kardeşim!..

d. Zikrin Terkinden Sakınmak

Zikrin terkinden sakınmanın lüzumu hakkında da şunları söylemişlerdir:

Cenâb-ı Vâcibül-vücûd ve Tekaddes Hazretleri, kulunun bir taraftan zikrini çok yapmasını emrederken,

يَا اَيُّهَا الَّذِين آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (الاحزاب:٤١)

(*Yâ eyyühe’llezîne âmenü’zküru’llàhe zikran kesîrâ*) [Ey iman edenler, Allah’ı çok çok zikredin!] (Ahzâb, 33/41) derken; diğer taraftan az zikretmenin zararını ve münâfıklık alâmeti olduğunu bildirir:

وَلاَ يَذْكُرُونَ اللهَ اِلاَّ قَلِيلاً (النساء:١٤٢)

(*Ve lâ yezkürûna’llàhe illâ kalîlâ*) “Münafıklar Allah’ı ancak azıcık zikrederler.” (Nisâ, 4/142) buyrulmuştur. Bu ayet gàfillerden olmamayı emreder ve münafıkları zemmile, az zikredenlerin onlar olduğunu beyan eder.

Efendimiz SAS Hazretleri de buyurur ki:[207]

مَا مِنْ قَوْمٍ يَقُومُونَ مِنْ مَجْلِسٍ ، لا يَذْكُرُونَ اللهَ فِيهِ إِلاَّ قَامُوا عَنْ مِثْلِ جِيفَةِ حِمَارٍ وَكَانَ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ (د. ك. عن أبي هريرة)

(*Mâ min kavmin yekùmûne min meclisin*) "Herhangi bir topluluk ki bir toplantıda bulunurlar da, (*lâ yezkürûna'llàhe fîh*) orada Allah'ı zikretmeden, Allah'ın emirlerinden bahsetmeden kalkarlarsa, (*illâ kàmû an misli cîfeti hımârin*) sanki bir eşek leşinin etrafında toplanıp da kalkan varlıklar, hayvanlar gibi olurlar. (*Ve kâne aleyhim hasretün yevme'l-kıyâmeh*) Mutlaka bu onlar için kıyamet gününde bir pişmanlık olur."

Onun için, bizim bir duamız vardır:[208]

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ وَحْدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ (ت. عن ابى هريرة ؛ د. ن. حم. ع. عن أبي برزة الأسلمي)

(*Sübhàneke allàhümme ve bihamdik, eşhedü en lâ ilâhe illâ ente vahdeke lâ şerike lek, estağfiruke ve etûbü ileyk.*) (1)

207

208 Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.319, no:3355; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.29; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.496, no:4217; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, no:19784; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.367, no:2658; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.112, no:10259; Ebû Ya'lâ, *Müsned,* c.XIII, s.345, no:7426; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.256, no:29937; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.193, no:1483; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.68, no:3848; Ebû Berze el-Eslemî RA'dan.

[Yâ Rabbi, seni hamdinle tesbih ederim, senden başka hiçbir ilâh olmadığına şehadet ederim; senden mağfiret taleb eder ve sana dönerim.]

Bunu meclislerden kalkınca okumanın lüzumunu, Peygamberimiz SAS bildirmiştir. Çünkü meclislerde bazı boş laflar da konuşmuş oluruz, bazı günah sözler de kaçırmış oluruz. Bu istiğfar ve tesbih ile onları silmiş oluruz.

Zikrullahsız meclisin, kıyamet gününde onlar için hüsran olacağını Ebû Dâvud ve Hâkim sahihlerinde zikretmişlerdir.

Ebû Hüreyre RA'ın şu rivâyeti de şâyân-ı dikkattir:[209]

مَا قَعَدَ قَوْمٌ مَقْعَدًا ، لاَ يَذْكُرُونَ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ ، وَيُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، إِلاَّ كَانَ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَإِنْ دَخَلُوا

الْجَنَّةَ لِلثَّوَابِ (حم . عن أبي هريرة)

(*Mâ kaade kavmün mak'aden*) "Herhangi bir topluluk bir yere oturur da, (*lâ yezkürûna'llàhe azze ve celle*) orada Allah'ı zikretmezlerse, (*ve yusallûne ale'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selem*) ve Peygamber SAS'e salevat getirmezlerse, (*illâ kâne aleyhim hasreten yevme'l-kıyâmeh*) o meclis oturan o kimseler için ancak noksanlık, hüsran ve nedâmet olur; (*ve in dehalü'l-cennete li's-sevâb*) başka sevaplarından dolayı cennete girseler bile…"

Hattâ ehl-i cennetin bile tahassürleri, gussaları, nedâmet ve pişmanlıklarından biri de dâr-ı dünyada iken zikirsiz geçirdikleri saatler ve zamanlar olacağı da ayrıca bildirilmiştir.

Sehl Hazretleri der ki:

"—Bu kadar nîmetleri veren Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin

---

[209] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.463, no:9966; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.83, no:16786; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.148, no:25454; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.75, no:20226; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.263, no:2331.

zikrini terk etmekten daha kötü, kabih, fena bir ma'siyet bilmiyorum, tasavvur da edemem."

Bu zatın sözüne göre en büyük ma'sıyet, Allah-u Teàlâ'nın zikrinden mahrum olmaktır. Dillere zikrullahın zor ve ağır gelmesinin, münâfık alâmeti olduğunu bildirerek;

"—Derhal tevbe et, tazarru ve niyâz eyle ki, Allah-u Teàlâ zikrini sana hafif ve kolay eylesin ve sana tevfîk u hidâyet eylesin!" buyurmuştur.

Onun için àkil kimseye lâyık olan, Hakk'ın zikriyle kalbini uyandırmak ve mü'minler sıfatıyla sıfatlanmaktır. Cenâb-ı Hakk'ın zemmettiği münafıklardan ayrılıp, medh ü senâ buyurduğu mü'minlerden olmağa sa'y ü gayret göstermesi lâzımdır. Saadet ve selâmet ancak bundadır. Çünkü Hak Sübhânehû ve Teàlâ'nın zikriyle zâkir olan kul, öyle bir feyz-i ilâhîyyeye ve lütf u ihsâna mazhar olur ki, onu tarife imkânımız yoktur. Hele bütün a'zâ ve zerrelerin bu zikrullahtan lezzet almağa başladığı vakitler yok mu; artık o adamın gözüne hiçbir şeyler görünmez, vesselâm.

Cenâb-ı Hak cümlemizi, Hakk'ı candan ve ihlâsla zikreden, àşıkîn ve müflihîn zümresine ilhak buyursun...

e. Zikrullahın Hülâseten Faydaları

Ulemamız, bu Allah demenin yüz tane faydasını zikretmişlerdir. Fakat okuduğum kitap bunun 45 tanesini almış. Ben de o 45'ten bazılarını alabildim:

1. Hiçbir kavim yoktur ki, Allah-u Teàlâ'yı zikrettikleri vakitte, Allah-u Teàlâ'nın melekleri de o kavmi tavaf etmesin.

Ne iş yâhu!.. Biz Mekke-i Mükerreme'ye gidiyoruz ve Beytullah'ı tavaf ediyoruz. Biz Allah deyince, melekler de bizim etrafımızı tavaf ediyor. Bu Allah-u Teàlâ'nın ne büyük lütfu.

Rahmet-ilâhiyye kendilerini ihâta eder ve üzerlerine sekîne nâzil olur. Hak Sübhànehû ve Teàlâ o kavmi, kendi indindeki meleklerine anar.

2. Her kim ki, Kur'an okunması veya zikrullah ile meşgul olması dolayısıyla hâcetlerini istemeğe vakit bulamazsa, Allah-u Teàlâ o kimseye, yalvaranların istediklerinden daha efdalını, istemeden verir.

3. "Yarın kıyamet gününde toplanan halkın arasında kerem ehlinin bilinmesi, murâd-ı ilâhî olarak emrolunur." diyen Efendimiz SAS Hazretleri'ne, ashab-ı kirâm:

"—Bu kerem ehli kimlerdir yâ Rasûlallah?" diye sordular.

Cevaben:

"—Onlar camilerde Allah'ın zikri için toplananlardır." buyurdular.

Şimdi evde Allah deme ile, camide Allah demenin arasındaki farka bakın!

4. Rasûl-ü Ekrem SAS Efendimiz bir cemaat üzerine uğradılar. Toplanmışlar, bir şeyle meşguller. Efendimiz de onların arasına geldi ve ne için toplandıklarını sordular:

"—Nedir bu topluluğunuz?"

Onlar da cevâben:

"—Allah-u Teàlâ'yı zikir ve tahmîd için toplandık." dediler.

Rasûl-ü Ekrem Efendimiz o zaman:

"—Şimdi Cebrâîl AS geldi, bana haber verdi ki, Allah-u Teàlâ sizlerle meleklerine mübâhât etmektedir. Yâni, makàm-ı iftiharda siz kullarını yâd eder; meleklerine över olduğunu bana bildirdi. Ben de onu bildirmek için size geldim. Siz böyle bir insansınız!" buyurdu.

5. Peygamber SAS Efendimiz buyurdular ki:[210]

---

[210] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.401, no:534; Abdullah ibn-i Mugaffel RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XIX, s.437, no:12453; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.154, no:1556; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.308, no:30091; Süheyl ibn-i Hanzala RA'dan.

مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا يَذْكُرُونَ اللهَ ، إِلاَّ نَادَاهُمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ :

قُومُوا مَغْفُوراً لَكُمْ ، قَدْ بُدِّلَتْ سَيِّئَاتُكُمْ حَسَنَاتٍ (هب . عن

عبد الله بن مغفل)

(*Mâ min kavmini'ctemeù yezkürûna'llàhe*) "Bir kavim ki, Allah-u Teàlâ'nın zikri için toplanırlar; (*illâ nâdâhüm münâdin mine's-semâi*) muhakkak semâdan bir münâdî seslenir:

(*Kùmû mağfûren leküm*) 'Mağfiret olunduğunuz halde kalkın! (*Kad büddilet seyyiâtiküm hasenâtin*) Muhakkak seyyiâtınız hasenâta tebdil olundu!" derler.

Ne kadar büyük bir lütf-u ilâhî! Biz oturuyoruz, Allah diyoruz. Allah Celle ve A'lâ da meleklerine emrediyor ki:

"—Onlara haber verin, mağfiret olundular. Mağfiret olunmakla beraber, hatalarını da sevaba çevirdim." diyor.

f. Selmân-ı Fârisî Hazretleri

Selmân-ı Pâk Hazretleri Peygamberimizin ashabından, kendisi Acemistanlı bir zât. Kısacık bir menkabesini anlatayım:

Bu, ateşe tapan Acemlerin bir beyinin evlâdı imiş. Babası kendi dinini öğreten papazlardan bir mürebbî tutmuş, evinden dışarı çıkartmıyor ki, çocuğumun ahlâkı dışarıda bozulmasın diye. Hocası evine geliyor, ona dinini telkin ediyor.

On sekiz yaşını doldurduktan sonra, artık işe yarar bir hale gelince, babası serbest bırakmış, işlerine de izin vermiş. Çocuk bu arada, başka papazlarla da görüşmeğe başlamış. Onların da fikirlerini alaraktan, ateşe tapmanın iyi bir şey olmadığını anlamış. Öteki papazların kanaatine göre ateşe tapmak hatâlı bir şey; onları daha ma'kul görmüş. Başlamış o papazlara hizmet etmeğe, onların fikirlerine göre hareket etmeğe...

Babası bunu öğrenince çok kızmış, bunu bir odaya hapsetmiş.

Ayaklarına da zincir vurmuş, kaçmasın diyerekten... Fakat çocuk papaza haber yollamış: "Ben senin dinini kabul ettim. Beni buradan kurtarmanın çaresine bak!" diyerekten. Onlar da çareyi bulmuşlar. Şam kafilesine kataraktan, çocuğu Şam'a kaçırmışlar.

Şam'da o günün meşhur papazlarından Eskaf isminde bir papaza hizmetkâr olmuş, uzun müddet hizmetinde bulunmuş. Nihayet papazın ölümü gelmiş. Ona demiş ki:

"—Ben ne yapayım şimdi?"

"—Sen Musul'daki falanca papaza git. Ona teslim ol! Geri kalan bilgileri ondan alırsın." demiş.

Adam ölmüş. Selmân-ı Farisî Hazretleri Şam'dan Musul'a doğru gitmiş. Biliyorsunuz, Şam'dan Musul çok uzak bir yer. At yok, araba yok. Hep bunlar, yayan-yapıldak yapılacak şeyler.

Musul'daki papaza da uzun müddet hizmetler etmiş, ne kadar şeyler öğrendiyse öğrenmiş. Bu papazın da eceli gelmiş, o da ölüyor... Ondan vasiyet istemiş:

"—Ne yapayım ben şimdi? Ben daha olgunlaşamadım."

"—Karahisar'da bir büyük papaz var, ona git!" demiş.

Bu nasihat üzerine, Karahisar'a gelmiş. Karahisar'daki papaza da ne kadar hizmet ettiyse etmiş. En nihayet o papazın da eceli gelmiş. Sormuş:

"—E, ben ne yapayım şimdi, daha olgunlaşmadım?"

Papaz demiş ki:

Netice itibariyle bir papaz demiş ki:

"—Artık papazlığın, Hristiyanlığın hükmü bitti. Şimdi ahir zaman peygamberi dünyaya geldi. Yakında Medîne-i Münevvere'ye gelecek. Sen imkân bulursan, buradan Medîne-i Münevvere'ye git. O peygambere teslim ol!

Peygamberin alâmetlerinden sana üç tane söyleyeyim: Birincisi, peygamber sadaka yemez. İkincisi, hediyeyi kabul eder. Üçüncüsü de, arkasında mühr-ü nübüvvet vardır; ona da dikkat et!" demiş.

Bir Medine kafilesine müracaat etmiş. Onlarla beraber

Medîne-i Münevvere'ye doğru yollanmışlar. Fakat gaddar adamlar bunu, köledir diyerekten başka bir yahudiye satmışlar. Garip adam kendini müdafaa edememiş.

O yahudiye uzun zaman hizmet eylemiş. Bir gün yahudinin hurmalarını toplarken, bakmış ki Efendimiz SAS'in Kuba'ya geldiğini konuşuyorlar. Sevinmiş. Birkaç gün sonra da Efendimiz Medîne-i Münevvere'ye teşrif buyurmuş. Bundan bi'l-istifade biraz hurma toplamış, o papazın dediğini anlamak için, götürmüş Rasûlüllah Efendimiz'e:

"—Yâ Rasûlallah! Bu benim sadakamdır, buyurun!" demiş.

Rasûlüllah Efendimiz demiş ki:

"—Biz sadaka yemeyiz."

Etrafındaki fukaraya dağıtmışlar.

Ertesi gün hususi bir yemekle beraber gitmiş:

"—Yâ Rasûlallah, bu size hediyemdir." demiş.

"—Teşekkür ederiz." demişler.

Onu hem yemişler, hem de etrafındakilere yedirmişler.

Kalmış Mühr-ü Nübüvvet...

Bir gün Rasûl-ü Ekrem SAS, bir cenaze için, Medîne-i Münevvere'nin mezarlığı olan Bakı' ismindeki mezarlığa gelmiş. Cenazeyi fırsat bilen Selman, hemen Peygamber Efendimiz'in arkasına takılmış; o Mühr-ü Nübüvvet'i görmek için çalışıyor... Mâlum, onların giydikleri geniş bir ridâ var. Cenâb-ı Peygamber de onu sıyırmış arkasından, Mühr-ü Nübüvvet meydana çıkmış. Derhal yapışaraktan, iman ü İslâmiyet'le müşerref olmuş.

Hendek denilen muharebe oldu. O muharebede düşman külliyetli geliyor, müdafaa zorluğu var. Bu zât, Rasûlüllah Efendimiz'e dedi ki:

"—Yâ Rasûlallah, biz Acemistan'da böyle muzdar halde kaldığımız zaman hendekler kazardık, düşmanın gelmesine mânî olurduk; öyle yapalım!"

Efendimiz de tasvib etmişler. Hendek, bu Selmân-ı Fârisî Hazretleri'nin fikri üzerine yapılmıştır. Ve hakîkaten de düşman hendeği atlayıp da geçemedi, gerisin geri dönüp gitti. Perişan bir vaziyette...

Selmân-i Fârisî Hazretleri ashab-ı kiramla toplanmışlar, Allah-u Teàlâ'nın zikriyle meşguller iken, Efendimiz SAS Hazretleri bunların yanına çıkagelmiş. Sormuşlar ki:

"—Ne yapıyordunuz?"

"—Allah-u Teàlâ'yı zikrediyorduk." demişler.

O zaman Efendimiz SAS buyurmuş ki:

"—Ben rahmet-i ilâhiyyenin üzerinize nâzil olduğunu gördüm de, sizin aranıza girmeyi severek geldim. O rahmet-i ilâhiyyeden

ben de müstefid olayım diyerekten, o rahmet-i ilâhiyyenin bulunduğu yere seve seve geldim.”

Sonra da şöyle buyurmuşlar:

“—Bana ümmetimden müttakî bir zümre ile beraber bulunmaklığımı, onlarla beraber nefsimin sabretmesini emreden Allah-u Celle ve A’lâ’ya hamd olsun!” Yâni, “Hamd o Allah’a mahsustur ki, bana ümmetimin zâkir ve sàbirleri arasında olmamı emir buyurdu.”

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ

(الكهف:٢٨)

(*Va’sbir nefseke mea’llezîne yed’ùne rabbehüm bi’l-gadâti ve’l-aşiyyi yürîdûne vechehû*) [Sabah akşam, onun rızasını dileyerek Rablerine dua edenlerle birlikte candan sebat et!] (Kehf, 18/28) ayet-i kerimesine işaret etmişler.

Bu vâkıa ne kadar şâyân-ı dikkat desek de yine azdır. O büyük Sultan-ı Enbiya Efendimiz’in şu hâli, Ümmet-i Muhammed’e bir örnek olabilse!.. (Buraya dikkat edelim!) O Peygamber iken, bu fukara zümresinin arasına girmekle iftihar ediyor. Bizim büyüklerimiz, bu fukara zümresinin arasına girmeyi değil de onları kovmayı hüner bilirler.

O büyük Sultan-ı Enbiya Efendimiz’in şu hâli, Ümmet-i Muhammed’e bir örnek olabilse!.. Ah o bilginler ve ah o servet sahibi insanlar... Neredeyse, “Böyle bilgin ve böyle servet sahibi olmaz olsun!” diyeceği geliyor insanın. Bir bakımdan da haklı oluyor. Çünkü, bunların kibr ü ve gururları hem kendilerinin, hem de bulundukları İslâm camiasının mahv ü perişan olmasına sebep olduğu pek âşikârdır.

Birbiriyle kaynaşmayan cemiyetlerin, her zaman yıkılmaya mahkûm olduğu görüle gelmektedir. Bir bina, taşlar birbirinden ayrılmağa başladığı vakitte nasıl göçerse, insanlar da böyle

fırkalaştı mıydı, öyle göçerler.

Meselâ, bugünün bütün medeniyet vasıtaları denilen uçak, vapur, otomobil ve sâiredeki hareketler, hep onların teknik kaidelere riayetleri ve birbirleriyle sımsıkı irtibatlarının neticesi olduğu inkâr edilemez. Tayyareyi uçuran haddi zatında o pervaneler görünüyorsa da o pervaneyi çeviren aletlerden, çarklardan birisi bozulsa, derhal irtibat kesilir; "Tayyareyi ben kaldırıyorum!" diye kendine mağrur olup güvenen, öğünen pervane, hiç bir işe yaramadan soluğu yerde alır.

Böyle olmaz mı?.. İrtibat kesilince hiçbir işe yaramaz.

Binâen aleyh, Efendimiz bağırmış, bağırmış, söylemiş, söylemiş ama; bir kulağımızdan giriyor, bir kulağımızdan çıkıyor.

اَلْمُؤْمِنُونَ كَالْبُنْيَانِ

(*El-mü'minûn, kel-bünyân*) "Mü'minler bir binâ gibidir." Hangimiz hangimizin dostuyuz?..

اَلْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ

(*El-mü'minûne ihvetün*) "Mü'minler kardeştir." Hangimiz hangimizin kardeşiyiz?.. Anadan doğma kardeş bile birbiriyle geçinmiyor ki, biz nasıl geçineceğiz.

Allah affetsin hepimizi... Bu kardeşlik rabıtasını biz temin edemedikçe, dâimâ böyle o yukarıdan düşen tayyare gibi düşeriz aşağıya; kurtulmamıza çare yok! Her şey de böyle...

Onun için aziz kardeş, paraların, bilgilerin, senin olsun! Sen, Peygamberinin yaptığı gibi yap! Sakın paralarına ve bilgilerine güvenip de müslümanları ve bâhusus fakir fukarâyı ve zuafâyı hor görme! Onları öyle yaratan Allah-u Celle ve A'lâ'nın hikmetini düşün! Çünkü biz yaratmadık ki, o yarattı. Eğer seni de öyle yaratsaydı, sana bu akl u zekâyı, kuvvet ü kudreti vermese idi,

acaba elinden ne gelirdi?

Binâen aleyh, hiçbir şeyi kendine mal etme; onu sana veren Allah'a şükret! Onu da öyle yaratmış diyerekten, onun da elinden tutmağa çalış! Allah-u Teàlâ'nın sana olan lütfunu kat'iyyen inkâr etme! Alçak gönülle ve tevâzu ile hareket etmeyi sana vasıyyet ederim.

Fakat ne yazıktır ki, (Buraya da dikkat edelim!) insanın alıştığı adetlerden ve an'anelerden, edindiği huylardan dönebilmesi kadar zor bir şey yoktur. Söyle, istediğin kadar söyle...

Şimdi bizim bir kardeşimiz var, çocuğu yaramaz yetişmiş. Geçen nasılsa cezalandırıldı, hapse de atıldı. Orada güzel çocuklar, müslüman çocuklar varmış. Buna nasihat etmişler, namaza alıştırmışlar, abdeste alıştırmışlar. Tabii orası sıkı bir yer, başlamış Cenâb-ı Hakk'a yalvarmaya... Anasa babası da;

"—Oh, kurtulduk artık! İnşaallah iyileşmiştir." demişler.

Çocuk çıkıyor, kayboluyor Nerede o kötü arkadaşları var, yine onları arayıp buldu. Şimdi polis arıyor, anası babası arıyor; yok. Niçin?.. Alışılan bir adetten, insan kolaycacık dönemiyor. Nefis derhal o şeyi istiyor ve insanı o tarafa sevk ediyor.

Böyle derken, sakın beni ayıplamayın! Hep tecrübelerle sâbit... Onun için, büyüklerimiz:

"—*Kötü huyları ancak teneşir temizler*." demişler.

Yine büyüklerimizin bir tabiri daha var:

"—Dağların değişmesi mümkündür, inan! Şu dağı kaldırmışlar oradan, hà, olur mu deme; inan! Fakat, ahlâkların, bâhusus kökleşmiş ahlâkların değişmesi ve ıslahı pek nadirattandır."

Bu sebepten, kişinin dâimâ iyi huy ve ahlâklara sahip olabilmesi için; mutlaka iyi huylu, edîb, terbiyeli, ahlâklı, hayâlı ilm ü fazîlet sahiplerini bulup, onlarla hemhâl olması lâzımdır. Bunları bulabilmek için de memleketinde mümkün değilse, bulacağı yerlere kadar gitmesi ve her türlü zahmete katlanması, insanın saadeti icâbıdır ve borcudur. Bunu böyle yapmazsa, ind-i ilâhîde de mes'uldür.

Zîrâ, insanlık denilen o devlet-i uzmâ, öyle hemen kolayca elde edilen bir şey değildir. Her kıymetli şeyin ele geçmesi de öyle değil mi?.. Bu sebepten insana yakışan tavr u hareket, kibr ü gurur, benlik değil, gördüğü her şeyden ibret almağa çalışmasıdır.

Eşrefoğlu Rûmî Hazretleri, İzniklidir, 18 halveti vardır. 18 sene halvet etmiş, dışarıya çıkmamış, riyazetle uğraşmış. Büyük bir kitabı vardır. Diyor ki:

Bir göz ki, onun olmaya ibret nazarında;
Ol düşmanıdır sahibinin, baş üzerinde.

Bu bir hakikattır. Cenâb-ı Hakk'ın bahş ettiği bu göz nimeti, pek büyük bir nimettir. Fakat bu göz, ma'lûm ya, her hayvanda da vardır. Asıl hüner, bu gözle kâinâta ibret nazarıyla bakıp, eşyanın vücûduyla Hakk'a intikal etmektir. Yoksa, hemen dünya menfaatlerini temin etmek için, o gözün nurunu zâyî etmek akıl kârı değildir. O güzel gözlerin ancak ebedî saadeti, ahiret saadet ve selâmetini, cennet ve cemâlullâhı kazanmak için verilmiş olduğunu bilmemiz gerekir.

Bütün a'zâlarımızı da, aynı şekilde saadet-i dünyâ ile asıl ve maksad olan ahiret saadet ve selâmetini te'min için çalıştırmamız lâzım olduğunu unutmamak gerektir. Dünya ve dünyadaki her şeyi, Cenâb-ı Hakk'ın bizim ahiret saâdetini kazanabilmemiz için yaratmış olduğunu da hatırdan çıkarmamak lâzımdır. Dünyada neler varsa, hepsi bize hizmet ediyor, bizim de Allah'a hizmet etmemiz için... Allah-u Celle ve A'lâ cümlemizin mûini olsun; cennet ve cemaliyle de ikram eylesin...

g. Zikrullahın Faydaları (1)

İbnü'l-Kayyim el-Cevzî diye bir büyük alim var. Şimdi o alimin sıraladığı faydaları sayalım:

1. Zikreden insanlar şeytanı kovar, onun belini kırar, işe yaramaz hale getirir. Zikreden kulun yanına şeytan sokulamaz. Allah ism-i şerifindeki ateş, şeytanı yakan bir ateştir. Allah ismini

anan insanın yanına şeytan sokulamaz.

Şeytan haddi zâtında insanın damarları arasında dolaşan bir mahlûktur. İnanmamazlık etme! Sen bugün o mikrop dedikleri mahlûku görebiliyor musun?.. Göremiyorsun. Hattâ onu onbin defa değil, ellibin defa büyütüyorlar da mikroskoplarla, ancak o zaman toz halinde ufak bir şey görülüyor. Gözünle göremediğin, elinle tutamadığın bu mikrobun varlığına inanıyorsun da, Allah-u Teàlâ sana, "Şeytan vardır, melekler vardır." dediği vakitte; "Ben gözümle görmediğim şeye inanmam!" diyorsun.

Ama canına okuduğu vakitte, o mikrop seni öldürürken, "Allah!" demek nasîb etsin Cenâb-ı Hak cümlemize...

Onun için, şeytan vardır aziz kardeş! Ondan Allah'a sığınmak lâzımdır. Allah onu boşuna yaratmamış, "Kullarım bana sığınsınlar, onun şerrinden bana ilticâ etsinler." diye o belâyı başımıza vermiştir. Çünkü o başımızda olmazsa, biz Allah diyemeyiz kolay kolay... Ama sıkıya gelince, "Aman yâ Rabbi, kurtar şunun şerrinden bizi!" diye yalvarırız.

Onun için, Allah denildikçe, şeytanın beli kırılır, işe yaramaz hale gelir. Bak şu okuduğumuz Ezân-ı Muhammedî'de "*Allàhu ekber, Allàhu ekber...*" denildiği vakitte, şeytan aleyhillâne burada duramıyor. O Allah-u Celle ve A'lâ'nın anılması onu öyle kaçırıyor ki, nefes almadan, ne kadar hızlı kaçarsa o kadar hızlı kaçıyor; o sesin gidemediği yerlere kadar... Şimdi hoparlörler de çıktı, ses çok uzaklara kadar gidiyor; o da çok uzaklara kadar kaçıyor. Fakat, ezan bitince gene geliyor.

Onun için gönülden ve dilden Allah'ı bırakmamak lâzım!

2. Allah-u Teàlâ, zâkir kulundan râzı olur. Allah razı olduktan sonra, daha ötesi kalmamıştır. Allah diyen insandan Allah-u Teàlâ hoşnud oluyor. Onun için en büyük nîmet Allah-u Teàlâ'nın zikridir.

3. Zikir kalbden gam, kaygı, gussa ve kederleri giderir. Zikreden insan gam, gussa keder nedir, bilmez.

"—Canım gamsız insan olur mu?"

Olmaz ama, "Sahibi olan Allah'tır, bunu bana vermiş." der. İsmâil Hakkı Hazretleri'nin dediği gibi, "*Lütfun da hoş, kahrın da hoş!*" der

İyi şeyler gelirken ne güzel; ama kötü şeyler gelince, "Ooof!" diyoruz. Yok, "*Lütfun da hoş, kahrın da hoş!*" diyeceğiz. Yâni altın da hoş, bakır da hoş... Senin indinde altın ile demir, altın ile taş bir olunca; "Kahrın da hoş, lütfun da hoş!" olunca; o zaman ne gam kalır, ne gasâvet, ne keder kalır. "Hepsi Allahımdan!" der.

4. Zikir kalbe ferah, sürûr ve genişlik verir. Allah dedikçe kalbde inşirah hasıl olur. İnsan sıkıntı bilmez, kalb genişliği olur.

5. Zikir kalbi ve yüzü nurlandırır. Allah diyen insanların yüzlerinde bir nur vardır.

Onun için hristiyanlara bakınız, yüzlerinden bellidir hristiyanlar! Niçiin?.. Nurları yoktur. Hele biraz ihtiyarladılar mı, meymenetsiz bir hale gelirler. Hep bu Allah'ın nurundan mahrum oluşlarındandır.

Müslümanlar ihtiyarladıkça nurlanırlar, nurları artar. Bu, Allah'ın zikrinin bir ihsânıdır.

6. Zikir kalbi ve bedeni kuvvetlendirir. Zikrullahla meşgul olan insanların hem kalbi kuvvetli olur, hem de bedeni kuvvetli olur.

7. Zikir rızkı da celb eder. Allah-u Teàlâ'nın ismini anmak suretiyle rızkın bollanır, genişler. Cenâb-ı Hak esbâbını halk eder, kolaylıkla ve rahatça merzuk olursun.

8. Zikir, sahibine mehâbet, halâvet, güzellik ve parlaklık verir.

9. Ruh-u İslâm olan zikri yapan zâkire, Allah-u Celle ve A'lâ sevgisini ihsân eder.

Şimdi Allah-u Teàlâ'yı sevelim ama, nasıl sevelim?.. Karşımızda güzel birisi olursa, ona aşık olmak suretiyle bir sevgi hasıl olur. Paralara olan sevgimiz, eşyaya olan sevgimiz, kadınlara olan sevgimiz, bir varlığın karşımızda olmasıyla celbediyor bizi, bir sevgi hàsıl oluyor. Fakat Allah'ı nasıl sevelim?

İşte Allah-u Teàlâ da eserinden kendisine intikàl etmek

suretiyle sevilir. Kâinata bakıyorsunuz, şu kâinat nasıl bir levha?.. Ayından, Güneşinden, bütün yıldızlarından tut da, bu yeryüzündeki bütün mahlûkatından, kendinden, kendinde olan varlıkları şöyle bir tefekkür edince; bunu yaratabilmenin büyüklüğünü, yaratabilen kuvvetin nasıl bir kuvvet olduğunu tasavvur edebilirsen; Allah dediğin vakit, o Allah lafzı senin içinde Allah'a karşı bir sevgiyi hàsıl eder.

Çünkü, sevdiğin insanları bir cihetten seviyorsun; güzelliğinden dolayı, servetinden dolayı, zenginliğinden dolayı, yahut kuvvet ü kudretinden, şecaatinden dolayı seviyorsun. Fakat bunların hepsi Allah'ta mevcut... O güzelliği veren o Allah... O serveti veren o Allah... O şecaati veren o Allah, hepsini veren o Allah... Ne kadar güzel bir şey görüyorsun, o güzellikler hep Allah'tan gelmiş durumda.

Bir gülü alıyorsun, kokluyorsun, "Oh, ne güzel!" diyorsun. Kim verdi o kokuyu ona?.. Allahu Celle ve A'lâ vermiştir.

Bakıyorsun bahçelerde rengârenk, çeşit çeşit çiçekler... Kim

yaptı bunları?.. Allahu Celle ve A'lâ... İçi başka, dışı başka, üstü başka...

Yediğimiz yemekler, kavunlar, karpuzlar, tadlar hep kimin lütfu?.. Hep o Allah-u Celle ve A'lâ'nın esrârı, bize lütfetmiş el-hamdü lillah.

Bunları insan düşününce, bu kudretin sahibine bayılmamak, onu sevmemek elden gelir mi?.. Onun için "Allah... Allah..." dedikçe, Allah-u Teàlâ da o sevgiyi senin içine atar. Artık gayr-i ihtiyârî onu sevmek mecburiyetinde kalırsın.

O muhabbet ki, saadet ve necattır. Her şeyin bir sebebi vardır; muhabbet-i ilâhiyyenin sebebi de zikrullahın dil ve kalpte devamıdır. Eğer Allah'ı sevmek istiyorsan, onun adını dilinden ve gönlünden çıkarma!

Her kim muhabbet-i ilâhiyyeye nâil olmak isterse, zikrullaha devam etsin. Zikrullah muhakkak ki, muhabbetullahın kapısı ve en büyük alâmetidir. İnsanlar çok çeşitli işlerle meşgul olurlar, "Bu da hayır, bu da hayır..." derler. Hepsi de hayır tabii, ama Allah zikrinden daha iyi hiçbir şey yoktur.

Sen Allah zikrini bırak, taşlarla topraklarla meşgul ol, dur; "Bu da hayır!" de... Kendin yanıyorsun yâhu; Allah'tan ayrılmışın, onun gafleti sana yeter de artar.

Şimdi bak bunun arkasından gelecek o bahisler.

10. Zikir murâkabeyi, tefekkürü, düşünmeyi getirir; tâ ki kulu ihsân kapısından içeriye sokar. Ma'lûm ya, ihsân en yüksek makamdır. Sanki Allah-u Celle ve A'lâ'yı görür gibi ibadet etmek, kolay bir şey değil... Zikrullah'tan gàfil kimselerin ihsân makamına yükselmelerine imkân da yok, yol da yok.

11. Zikrullah tevbeyi îrâs eder. Bu da Allah-u Celle ve A'lâ'ya rücu' için kalbine te'sir eder. Sığınacağı yeri, ilticâgâhı ve kalbinin kıblesi Allah olur.

Yüzümüzü bu tarafa çeviriyoruz, kıblemizdir diyerekten. Gönlümüzü çevirebiliyor muyuz arkadaş?.. Gönlümüz her türlü mâsivâ ile dolu... Bir namazı acaba üç mü kıldık, dört mü kıldık;

okuduk mu, okumadık mı; haberimiz bile olmadan, "*Es-selâmü aleyküm!*" deyip namazdan çıkıyoruz.

Niçin?.. Kıblemiz yok; yüzümüz dönmüş, gönlümüz dönmemiş. Asıl hüner gönlü Allah'a çevirmektir. Gönlü Allah'a çevirmek de, Allah demekle olur.

12. Zikir, zâkirde Allah-u Azîmüşşân'a karşı heybet, azamet, iclâl ve ta'zîmi artırır. Zikrullahın kalbi ve bütün vücudu istilâsı sebebiyle, vücudun her tarafı zâkir olur. Zâkir olduktan sonra, artık ondan kötülük beklemek imkânı yoktur, günah beklemek imkânı yoktur. O artık cemiyete en faydalı bir insandır.

13. Zâkir, zikri kadar Allah-u Teàlâ'ya kurbiyyet hâsıl eder. Zikrin ne kadarsa, Allah-u Teàlâ'ya o kadar yakınsın. Zikrin ne kadar azsa, Allah-u Teàlâ'dan o kadar uzaksın.

Bunların hep ayrı ayrı ayetlerle, hadislerle izahları var, onları tabii uzun olur da, ben kısa hülâsa yapıverdim.

14. Zikir, Allah-u Teàlâ'nın zikreden kulu zikrine sebeb olur. Sen Allah diyorsun, Allah-u Teàlâ'nın da seni anmasına vesîle oluyorsun.

فَاذْكُرُونِى اَذْكُرْكُمْ (البقرة:١٥٢)

(*Fezkürûnî ezkürküm.*) "An ki anayım! Beni hatırla ki, ben seni hatırlayayım!" diyor.

Onun için sen Allah'ı ne kadar çok zikredebilirsen, Allah-u Teàlâ da seni o kadar çok anar; senin bütün ihtiyaçlarına kâfî ve vâfî gelir. Zikrullahta başka bir fayda olmasa dahi, Hak Sübhànehû ve Teàlâ'nın kulunu zikretmesi nîmeti ve şerefi, o kul için kâfî ve vâfîdir.

15. Zikir, kalbin hayatını mûcib olur. Kalb var ama, kalbin de bir hayatı var. Bu vücudun hayatı gibi, kalbin de bir hayatı var. Zikir kalp için çok lâzımdır ve kalb zikre de muhtaçtır, balığın

suya muhtaç olduğu gibi... Balık suya nasıl muhtaç ise, insanın kalbi de Allah demeye muhtaçtır. Balık sudan ayrıldığı vakit hâli ne olursa, insan da zikrullahtan kesilince hâli öyle olur.

16. Zikrullah kalbe cilâ verir, paslarını giderir. Kalbin pası, gaflet ve hevâsına uymaktır. İnsan, canı ne isterse öyle yapıyor; o kalbe pas getirir. Cilâsı da, tevbe, istiğfar ve zikrullahtır.

17. Zikrullah hatâ ve günahları giderir. Çünkü:

اِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ (هود: ١١٤)

(*İnnel-hasenâti yüzhibnes-seyyiât*) [Çünkü iyilikler kötülükleri, günahları giderir] (Hûd, 11/114) buyrulmuştur. Yâni sevaplar hataları gideriyor ve hasenâta çeviriyor. Allah demekten daha sevaplı bir şey yoktur.

18. Zikir, kul ile Hàlik arasındaki vahşeti, korkuyu giderir. Hak Sübhànehû ve Teàlâ Hazretleri'yle ünsiyet peydâ eder.

İnsan şimdi dostuyla muhabbet etmeye başladı mı, endişesi gider. O dosttan önce korkuyor idi; fakat muhabbet ede ede, bakıyorsun ki dostla arada ünsiyet peydâ oluyor; korku kalkıyor, artık birbirleriyle sevgi hasıl oluyor.

Binâen aleyh, Allah dedikçe; Allah Gaffâr, Allah Settâr, Allah Vehhâb, Allah Rahîm, Allah Rahmân demiş oluyor. Evet, azabı var; var ama kendisine sığınanlara değil... Allah'ı tanımayanlara Allah'ın azabı... Allah'ı tanıyanlara Allah Rahîm, Şefîk, Vehhâb, Gaffâr, Settâr...

Onun için Allah dedikçe, bu vahşet ortadan kalkıyor, Allah'a karşı ünsiyet peydâ oluyorr.

19. Kul, Allah-u Celle ve A'lâ'yı genişlik ve rahatlık zamanlarında zikrederken, sonra ona bir darlık veya sıkıntı geldiğinde, Hakk'a yalvarmağa başladığı zaman, melekler de ona yardımcı olurlar.

Dünyada bir kararda Allah'tır. Herkes için çeşitli devreler geçer. Bazen fakirlik, bazen zaruret, hastalık, iptilâ, çeşitli haller gelir. Fakat sen rahat vaktinde Allah diyorsan, sonra o sıkıntıya düştüğün vakitte dua edince;

"—Yâ Rabbi, bu seni çok zikreden bir kulundu. Şimdi artık hasta oldu, iptilâlara düştü, fakir oldu; edemiyor. Bunun duasını sen kabul et!" diye melekler senin için yardımcın olur.

20. Zikir, kulu azab-ı ilâhîden kurtaran yegâne ibadettir. Cehennem azabı var ya, o cehennemden insanı kurtaran, Allah zikrine devamdır. Bu hakîkat hadislerle sabittir.

21. Zikir, dilin gıybet, nemîme, yalan, fuhuş, boş ve faydasız sözlerden korunmasına sebep olur. Çünkü Allah diyorsun, meşgulsün, boş laf söylemeye vakit bulamıyorsun. Allah demezsen tabii, dedikoduya başlayacaksın. Gıybet de girecek, fuhuş da girecek, zem de girecek, her şey olacak... Bir sürü günahla çekilip gideceksin. Onun için, sen dilini Allah-u Teàlâ'nın zikrinden kat'iyyen ayırma!

22. Zikir, sekîne, itminan, vekar ve rahmet-i ilâhiyenin

kendisini gaşyetmesine vesîlesidir. Meleklerin kendilerini ziyaret ve tavaf etmelerine de sebep olur.

23. Zikirden mahrum olan insanlar, elbette bu gibi günahlara düşerler. Günahlardan selâmet ancak zikrullah ile kàbildir. Her kim lisanını ve gönlünü zikrullaha alıştırırsa, kendisini her türlü felâketlerden korumuş olur.

24. Zikir meclisleri, meleklerin de bulunduğu meclislerdir. Gaflet, boş ve faydasız sözlere sahne olan meclisler de, şeytanların bulunduğu meclislerdir. Sen hangisini seçersen, dünyada da, ahirette de sen de onlarla olursun.

25. Zâkir, zikri ile saîd olur ve onlarla oturanlar da saîd olurlar. Bu her yerde mübarek olan bir şeydir.

Gàfil ve lağv ile meşgul kimseler de, meclisleri de, o meclislerde oturanlar da şakî olurlar.

26. Zâkirler kıyamet gününde hasret ve nedâmetten emin olurlar. Zîrâ hangi meclis ki orada zikrullah yoktur; o mecliste bulunanlar kıyamet gününde noksanlığın, zarar ve hüsranın

üzerindedirler.

Onun için, aman kardeşim, zikrullah olmayan günah yerlerine sakın gitme! Ve oralarda kat'iyyen oturma! Ve bunu çocuklarına da öğret!

27. *Zâkir*, zikr ederken ağlarsa; bâhusus tenha ve hâlî bir yerde ağlarsa, kıyamet gününde Arş'ın gölgesinde olur.

28. Zikr ile iştigâl edene istemeden, isteyenlere verilenden daha a'lâsı ve efdalı verilir.

29. Zikir ibadetlerin en kolayıdır ve en büyüğü ve efdalidir. Dilin ve gönlün hareketi kadar, vücudun ve a'zâların da hareketi olsa, elbette insan çok yorulur ve dayanamaz.

Şimdi teravih namazı kılıyoruz 20 rekât. Ya 100 rekât olaydı... Yüz defa Allah demek kolay, ama yüz rekât namaz kılmak kolay değil.

Oruç da meselâ, gündüzün olduğu gibi geceleri de olaydı, yine çok zor olurdu.

30. Zâkir kullara verilen atâ ve ihsanları, başka amellerle elde etmek mümkün değildir. Meselâ, her kim günde yüz kere; [211]

لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْك وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .

"Lâ ilâhe illa'llàhü vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve

---

[211] Buhàrî, *Sahîh*, c.XI, s.70, no:3050; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.201, no:4857; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.371, no:3390; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.302, no:7995; İmam Mâlik, *Muvatta'*, c.II, s.293, no:712; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.422, no:597; Rabi', *Müsned*, c.I, s.204, no:506; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.399; İbn-i Münde, *Tevhid*, c.I, s.414, no:307; Neseî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.I, s.148, no:25; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.195, no:3721; *Câmiü'l-Ehàdis*, c.XXI, s.184, no: 23259; RE.432/7.

lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr." derse, on köle âzâd etmiş gibi sevap kazanır. Kendisine yüz hasene yazılır ve yüz de seyyiesi mahvolur. O gün akşama kadar da şeytanın şerrinden muhafaza olunur; şeytan o adama musallat olamaz. Ondan daha efdal bir amelle bir kimse gelmez; ancak yüzden fazla bu tesbih ve tevhîdleri yapanlar müstesnâ…

Ve yine her kim her gün yüz kere:[212]

سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ .

"*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî.*" derse, günahı deniz köpükleri kadar çok da olsa, yine af ve mağfiret olunur.

Bu bir nîmettir ki kıymeti biçilmez; bir lütuf ve ihsân-ı ilâhîdir. Aman kardeşim, dilini ve gönlünü Allah'tan ayırma! Bu dünya kimseye kalmamış. Kanaat, sabır, istikâmet ve zikrullah ile iştigal eyle! Bunlar bahâ biçilmez nîmetlerdir.

Onun için bu zikrullahtan ayrılma, her kim ne derse desin! Sen sakın Allah-u Celle ve A'lâ'yı unutanlardan olma ki, yarın kıyamet gününde sen de unutulanlardan olmayasın!..

Hattâ şu da var ki, Allah-u Teàlâ'yı unutup, zevk ü safâlarına, hevâ ve heveslerine düşenler, hiç şüphe olmasın, kendi nefislerini ve sıhhatlerini bile koruyamazlar. Hattâ dünya işlerinde bile muvaffakıyet kazanamadıkları görüle gelmektedir.

İşte zamanımızın münevverleri diye geçinen zavallılar... Kendi işlerinde de, memleket işlerinde de, ellerinde bu kadar imkânlar olduğu halde, halimize dost ağlar, düşmanlar da güler. Nüfusumuzun 35 milyon olması ne mânâ ifade eder.

---

[212] Buhàrî, *Sahîh*, c.XX, s.20, no:5926; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.201, no:4857; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.371, no:3390; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.302, no:7996; İmam Mâlik, *Muvatta'*, c.II, s.294, no:713; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.422, no:597; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.393; Taberânî, *Dua*, c.I, s.480, no:1683; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.73; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.460, no:1991; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.154, no:23191; RE.432/8.

Daha dün şuraya konan Yahudiden utanmamak kàbil de değildir. Onu Amerika besliyor ve destekliyor dersen, biz de 600 milyon müslümanız diye neye güveniyorsun, neye övünüyorsun?..

Hünerimiz, müslümanları birbirinden ayırmak, hattâ birbirlerine düşürmek; sonra da onların sırtından geçinmek mi?.. Bu ne müslümanlığa, ne de insanlığa yakışır. Bir taraftan müslümanız diye iftihar ederken, diğer taraftan da müslümanlığa aykırı bütün işleri yapmaktan çekinmeyiz.

Ey müslüman kardeş, uyan! Uyan da hürriyetine sahip olmak için elinden geleni yap! Yoksa sonra, başına vura vura ekmeğini elinden alacaklar. Korkma, şu Rusya'daki 40 milyon Türk'ü düşün! Çok hor ve hakir olacaksın, buna da şüphe etme! Çünkü, "Çalışmayanın hakkı kötektir." demişler.

Senin dinine yapılan bu hakaretlere göz yumduğunun cezâsını muhakkak çekeceksin! Üç kuruşun elinden gidince kıyameti koparıyorsun da dinin elinden gidince, niçin dilsizler gibi susuyorsun?.. Aklını başına topla da geçen günleri insafla bir gözden geçir!

31. Muhakkak zikrullah, insanı her halde Allah'a doğru seyrettirir. İster sokakta ister yatakta, her zaman her yerde, dilinde Allah, gönlünde Allah; hareketleri hep rızâullah olanların dünyadaki yeri cennet olduğu gibi, ahiretteki yeri de cennetin tâ kendisidir.

Hikâye olunur ki: Bir àbid, bir adama misafir olmuş. Àbid gecesini ibadetle geçirmiş, ev sahibi de uyumuş. Sabahleyin àbid demiş ki:

"—Kàfile gitti, sen hâlâ uykuda yatıyorsun!"

Ev sahibi cevâben demiş ki:

"—Kul sabaha kadar sefer ede de, sonra gene kàfile ile beraber ola; bu bir şey değildir. Hüner odur ki, sabaha kadar yata ve sabahleyin de kàfileyi yolda bırakıp geçe..."

Buna *es-seyru fi'llâh ve's-seyru ila'llàh* derler ki, bu gönüllerin Allah-u Celle ve A'lâ'ya tam bağlanışının alâmetidir, vesselâm.

Cenâb-ı Hak, cümlemizi ve cümle Ümmet-i Muhammed'i uyanık kullarından eylesin… Âmîn...

Lâkin bu o demek değildir ki, tembel tembel yatıp uyuya, sonra da kàfileyi geçe... İşte bu mümkün olmayan bir şeydir. Esâsen bu yatışların, ya bir rahatsızlık veya bir mâzeret sebebiyle olduğunu unutmamalı ve böyle yapan mübareklerden de şüphe etmemelidir.

Bu mübareklerin her nefesleri zikrullah demektir, ibadetle geçer. Onun için herkesi de her yerde, her işte geçerler vesselâm.

Allah bunların zümresine bizleri de ilhak buyursun...

Lillâhi'l-fâtihah!

1970 - İskenderpaşa Camii

23. İMANIN TADI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

اَلاِيمَانُ عُرْيَانٌ ، وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ ، وَلِبَاسُهُ التَّقْوَى ، وَمَالُهُ الْفِقْهُ

(ابن النجار عن ابى هريرة ، الخرائطى عن وهب موقوفًا)

RE 193/1 (*El-îmânü uryânün ve zînetühü'l-hayâ', ve libâsühü't-takvâ, ve mâlühü'l-fıkh.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. İman ve Hayâ

İbnü'n-Neccâr, Ebû Hüreyre RA'dan, Harâitî Vehb ibn-i Münebbih RhA'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[213]

اَلاِيمَانُ عُرْيَانٌ ، وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ ، وَلِبَاسُهُ التَّقْوَى ، وَمَالُهُ الْفِقْهُ

(ابن النجار عن ابى هريرة ، الخرائطى عن وهب موقوفًا)

RE 193/1 (*El-îmânü uryânün ve zînetühü'l-hayâ', ve libâsühü't-takvâ, ve mâlühü'l-fıkh.*)

(*El-îmânü uryânün*) "İman çıplaktır. (*Ve zînetühü'l-hayâ'*) Süsü haya, (*ve libâsühü't-takvâ*) elbisesi takvâ, (*ve mâlühü'l-fıkh*) sermayesi de fıkıhtır."

Bugün yine dersimiz bu iman bahsinde olacak. Cenâb-ı Peygamber Efendimiz imanı bize tarif ederken, imanın uryan, çıplak bir şey olduğunu bildiriyor. Bunun sıfatlanması, kalıplanması hayâ ile... Bu iman nimetinin zînete, mala, esvaba ihtiyacı var. Rasûlüllah SAS, "İman nimetinin zîneti hayâ, esvabı takvâ, malı da fıkıhtır." diyerekten bildirdi.

Bu hayâ niçin zikredildi? Başka birçok sıfatlar var. Meselâ, hayânın yanında cömertlik var, şecaat var, adalet var, birçok güzel evsaf var. Fakat, onların birisini söylemedi de zîneti hayâdır dedi, yalnız hayâdan bahsetti.

Çünkü, hayâ enbiyâlarda en büyük bir vasıf, en üstün mertebedir. İmanın tadı, ancak bu hayânın sayesinde bulunur. Hayâ sende ne kadar varsa, imandan o kadar tad alırsın. İmandan alınacak tad, hayâdaki nisbete bağlıdır. Hayâsı çok olan

---

[213] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.112, no:380; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.510, no:36383; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXIII, s.389; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXI, s.148; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usül*, c.II, s.207; Vehb ibn-i Münebbih Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.40, no:87; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.60, no:10254.

insan, imanın tadını çok alır."

Meselâ, sağlam bir insan baklava yedi miydi, bayılır; bala bayılır, tatlılara bayılır... Niçin?.. Sıhhati yerindedir, canı ister. Ama sıhhati bozuk olursa, tatlıları istemez; tatlıya da acı dediği olur bazen...

Onun için hayâ, imandaki tadı tattırıyor bize. Hayâ olmasa, imandan tad bulamıyoruz. İmanın yolunda gidemiyoruz, yamuk yumuk yollara gidiyoruz; çünkü tadını tatmamışız. Sebebin birisi hayâsızlıktır.

Hayâ geniş bir ders, şimdi onun üzerinde durmayacağım. Kısacık tabiri ile, bizim bildiğimiz utanma... Ama asıl utanma Allah'tan olması lâzım! Ekmeğini yiyoruz, suyunu içiyoruz, havasını alıyoruz, mülkünde yaşıyoruz; yaşadığımız mülkün sahibine karşı geliyoruz; bu en büyük hayâsızlıktır. Hayâsızlığın başı buradan başlar.

Yâni utanma deyince, işte o kızların utanması gibi değil. O da utanma ama, asıl utanma Allah-u Teàlâ'nın mülkünde yaşayıp da kimin mülkünde yaşadığını ve kimin ekmeğini yemek suretiyle yaşadığını bilerekten ondan utanmak… Bu da onun emirlerini dinlemeye bağlıdır. Allah-u Teàlâ'nın emirlerini terk, hayâsızlığın başı oluyor. Allah-u Teàlâ'nın emirlerini tutmak da, hayâdan ileri geliyor. Hayâ yaptırır bunları...

Demek ki, imanda bir tad var. O tad da ancak hayâ elde edilirse, oluyor. Hayâ elde edilemezse, o taddan haberimiz olmadan, kuru kuru gelip gidiyoruz bu alemden.

İmanın elbisesi de takvâ idi. Takvâ da böyledir. Takvâ sahibi imanın tadını bulur Takvâ onu salih amellere sürükler. "Haydi durma, bunu da yap, bunu da yap!.." diye iyi amellere zorlar. Saadet-i dâreyn neyi icab ediyorsa, onları yapar.

Şimdi gelelim mevzûya: Hayâyı, takvâyı nereden bulacağız?.. Şu bakkallarda, eczanelerde satılıyorsa, gideriz oradan alırız; istediğimiz kadar kullanırız. Ama hayâ ve takvâ ne bakkalda bulunur, ne çarşıda, ne şunda, ne bunda?..

b. Veysel-Karânî Hazretleri

Bu sabah bizi Hırka-i Şerif'in açılma merasimine çağırdılar; Allah kabul etsin, gittik. Şimdi o zâttan biraz bahsetmek isterim. Rasûlüllah'ın hırkasını hediye bıraktığı o zât, Veysel-Karânî Hazretleri'dir.

Veysel-Karânî Hazretleri, ne bir üniversite mezunu profesördür, ne de servet sahibi bir insandır. Ne de bir şânı şöhreti olan bir zâttır. Paşalık, beylik gibi böyle bir mevkii de yoktu. O ancak bir çoban idi, deve güderdi. Bu esnada hurma çekirdeklerini yerden toplar, o topladıkları çekirdekleri satmak suretiyle hem kendi maîşetini, hem de ana-babasının maîşetini temin ederdi. Bir üçüncü kısmını da tasadduk eder, hayra ayırırdı. Buna bunu kim yaptırıyordu acaba?..

Veysel-Karânî'nin çok güzel duaları vardır kitaplar içerisinde... Hayran olursunuz, "Bu mektep görmemiş, medrese görmemiş çöl adamı, çoban, bunları nereden buldu da çıkardı?"

dersiniz. Allah'a öyle güzel münâcaatı, öyle güzel yalvarışları var ki, hayran olur bayılırsınız. Bizim ağzımıza bile yakışmıyor onları konuşmak... Ona çoban iye hiç kıymet vermiyoruz ama, bugün onun nâil olduğu saltanata, hattâ üzerindeki o hırkaya bak!.. Bugün el-hamdü lillâh müslümanlar aşk ile, şevk ile ziyaretine koşuyorlar.

Veysel-Karânî öyle bir insan ama, içindeki ateşin, iman ateşinin şevki dünyayı doldurmuş; kıyamete kadar onun ismi böyle yaşar durur insanların arasında... İnsanın böyle bir imana sahi olabilmesi, ne kadar mutlu bir şey!

Onun hakkında Cenâb-ı Peygamber derdi ki:

"—Bana Yemen'den Rahman'ın kokusu geliyor."

Veysel-Karânî'deki imanın kokusu ta Rasûlüllah'ın burnuna kadar geliyor Mekke-i Mükerreme'ye... Bugün biz de Hırka-i Şerif'in bulunduğu tablonun kapağını açarken, "Koklayın o kokuyu!" dediler. Orada koku kokuyor. O hırka kaç bin küsür senelik bir hırka... Bir küsür senelik bir hırkanın üzerinde ne koku olacak?.. O bugün elyafı bile dökülmüş, hiçbir şey kalmamış durumda; ama, o olduğu gibi güzelce duruyor, muhafaza edilmiş.

Onun kokusunu tabii, herkes kendi nisbetinde alabilir. Burnu koku almayan insan da bir şey alamadan döner, gider.

Şimdi bu imandaki hayâ ve takvâ nümûnesi olan Veysel-Karânî; mektepte okumamış, servet sahibi değil, bir mevkî sahibi de değil... İşte develerini gütmekle geçinen bir insan... Kur'an'ı da ne kadar bildiğini bilmem. Bakınız Rasûlüllah SAS'in ziyaretine geliyor. Fakat anası da diyor ki:

"—Oğlum, bulursan ziyaret et; bulamazsan, dön gel!" diyor.

İtaate bak! Geliyor, bakıyor Rasûlüllah SAS başka bir yere gitmiş, yok orada... "Bekleyeyim, gelsin de ziyaret edeyim!" demiyor; "Anam bana bu kadar izin verdi, ben fazla duramayacağım. Yok mu bir emaneti, göreyim hiç olmazsa?.." diyor. Uhud'da kırılan mübarek dişini getiriyor, gösteriyorlar. "Ona dayanamayaraktan, ağzındaki dişlerin hepsini çıkarıp

atıvermiş.” derler. Allah şefaatine nâil eylesin...

Şimdi ondaki imanın ölçüsü ile, bizim imanımızı ölçecek olsak... Bizde para da çok, bilgi de çok, her şey çok; bugün rahatlığın en alâsı var, cennet gibi memleketimiz, her şey bol, istediğimiz gibi... Fakat ondaki imanı zerresi var mı acaba?.. Zerresi var mı?.. Onun imanı ile ölçecek olsak, bizimki sıfırdadır; bir bile zor tutar.

Allah affetsin, tevfikını refîk eylesin...

c. İman ve Takvâ

Şimdi bu iman pazarda bulunmaz, çarşıda pazarda bulunmaz, şuradan buradan da alınmaz. Bu imanın bir alınacak yeri var, o da Allah-u Teàlâ ve Tekaddes Hazretleri’nin zikri... Allah-u Teàlâ ve Tekaddes Hazretleri’nin zikriyle ne kadar çok meşgul olursan, o meşguliyetin dolayısıyla Allah verir sana o takvâyı; başka yerde bulamazsın!

Ashab-ı kiramın böyle tesbihleri filân yok. Çünkü Rasûl-ü Ekrem önlerinde. Onun yüzüne bakışları kâfî geliyor onlara. O bakış, içerisini nur ile dolduruyor, öyle çalışmaya lüzum yok... Menba’dalar, baktılar mıydı, olan nur içlerine doluyor da taşıyor da... Zamanındaki müslümanların hepsinin hâli böyle.

Ama bize gelince, biz bin sene geriye kalmışız. Bize onun nurunu alabilmek için; zikrini ve onun salât ü selâmını çok okumak lâzım! Ona olan salât ü selâmı ne kadar bol edebilirsek; Allah-u Teàlâ ve Tekaddes Hazretleri’nin zikrini ne kadar bol edebilirsek ve başka işlerimize tercih ederek onunla meşgul olursak; çalışmamız nisbetinde o takvâ hàsıl olur. Nasıl ki;

وَاَنْ لَيْسَ لِلاِنْسَانِ اِلاَّ مَا سَعَى (النجم:٣٩)

(*Ve en leyse lil-insâni illâ mâ saà.*) [İnsan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur] (Necm, 53/39) buyruluyor ya. “Ne kadar çalışırsa, o kadar kazanır.” diyorlar.

Allah'a karşı ne kadar hizmet edebilirsek, o kadar Allah-u Teàlâ bize hayâ verir, o kadar takvâ verir, o kadar da fıkıh verir.

Fıkıh denince zannetme ki, işte Arapçayı bilir de burada okur, mânâ verir. O değil ha! Arapçayı öğrenirsin, okursun, mânâsını da verirsin. Bugün, aziz kardeş hepiniz biliyorsunuz: Arabistan delinen memlekette Yahudi de var, Ermeni de var, Rum da var, Süryanî'si de var, daha kim bilir kimler de var... Bunlar Arapçayı bizden çok iyi bilirler. Yahudi'dir ama, memleketi olmak dolayısıyla Arapçayı öğrenmiştir. Ermeni'dir ama, memleketi olmak dolayısıyla Arapçayı iyi bilir. Rum'dur ama, memleketi olması dolayısıyla Arapçayı iyi bilir... İyi bilir ama, hiç faydası yoktur kendisine; gâvur, gâvurdur yine...

Sarığın bu kadar olur, cübben gayet sırmalı olur, iş yok onda... İş iman ile hayâda, hayâ ile takvâda... Hayâ ile takvâyı da; kim Allah'a boyun büker, hizmet ederse, hizmeti nisbetinde Allah ona verir.

Yalnız şu kadar var ki, haramlardan ve günahlardan da sakınmak şartıyla. Meselâ geceleri uyumazsınız, sabaha kadar da ibadet edebilirsiniz. Tesbihi hiç elinizden bırakmamak sûretiyle akşama kadar da tesbih çekebilirsiniz. Fakat haramdan korunmadığınız zaman, bunların hiç birisi makbul olmaz. Nasıl bir evi yaparsınız, güzel; fakat ona bir kibrit değdi mi bakarsınız birden yanar gider. Hiç kıymeti yok. Yapmak değil hüner, onu muhafaza etmektir hüner... Onun muhafazası da, günahlardan korunmak ve sakınmaktır.

Onun için size bir misâl söyleyeyim şimdi:

Rasûl-ü Ekrem SAS Efendimiz zamanında tabii muharebeler oluyor. O muharebeler olurken, Rasûlüllah'a tekmil veriyorlar. Bir muharebede dediler ki:

"—Yâ Rasûlallah, filân şehid, filân şehid, filân şehid..."

"— Cennetlik, cennetlik, cenetlik..."

"— Filân da şehid..."

"— O cehennemlik..."

"— Yâ Rasûlallah, o neden şehid değil?"

"— O ganimetten çaldı."

Ganimetten bir aba almış; veya iki aba. Bu onun şehadetinin kıymetini düşürüverdi. "Cehennemliktir." dedi iki cihan serveri... Sebebi; İslâm'n davasında sadakat göstermedi. Bir taraftan ibadet ediyor ama, bir taraftan da beytü'l-maldan çalıverdi, aldandı. Beytü'l-mâl da değil, daha ganimet taksim olmamış, taksim olmamış ganimetten hakkı olmadan aldı. Kendisinin şehadeti, cennete girmesini ve bütün günahlarının affını icab ettirirken, bu hareketi onu cehennemlik yaptı. Vay bizim halimize! Faizlerle para kazanacağız, onunla han, hamam, apartman yaptıracağız, çalımımızdan kimse yanımıza sokulmayacak… Sonra da biz cennetin baş tarafına gidip, içerisine oturacağız. Heyhât!

Onun için aziz kardeş, haramdan sakınmak için takvâ lâzım. Takvân olmadıkça haramdan sakınamazsın. O Allah korkusunun mektebi yok, medresesi yok...

Bir numûnesi daha sana: Hazret-i Ömer Efendimiz'in oğlu, Medine-i Münevere'den, Mekke-i Mükerreme'ye gidiyormuş. Yolda canları et istemiş, acıkmışlar. Bir çobana rast gelmişler. Demişler ki çobana:

"—Şuradan bize bir koyun ver, kaç paraysa verelim sana!"

Demiş ki:

"—Koyunlar benim değil, ağanındır; onun izni olmadıkça ben size buradan koyun veremem!"

Onlar da onu tecrübe etmek için demişler ki:

"—Ağana kurt yedi dersin, yahut kayboldu dersin; bir şey dersin işte, ne olacak."

Çoban:

"— Efendi, ya Allah'ı ne yapalım?" demiş.

Bizim bilgin, deveyi hamuduyla beraber yutuyor. O bilmeyen, Allah'tan korkaraktan yapamıyor.

Onu Allah'tan korkutan, ona onu yaptırmayan kim?.. İçindeki iman kuvveti... İşte o devrin nîmetlerine mazhar olmuşlar. Bizde bugün hepsi çok, çok ama gözümüz de karnımız da doymuyor. Ne

gözümüzün doyduğu var, ne de karnımızın doyduğu var. Allah affetsin kusurlarımızı...

d. Zikrullahın Faydaları (2)

Onun için geçen hafta okumuştum size, zikrin lüzûmu hakkında. O büyük, 44 tane fadàil saymış. Zannedersem geçen hafta, 30 küsurunu sayabildik, arkasını da bugüne bırakmıştık. Şimdi bunları size sayıvereyim:

32. Zikrullah o kadar büyük bir devlettir ki, ne altına benzer, ne gümüşe benzer, ne apartmana benzer; hiç bir servete benzemez. Çünkü her şey fânidir, zikrullah bâkidir. Bâki olan zikrullahtır. Öteki ne mal, ne servet, neyin varsa dünyada senin olsun varsın, hepsi senin olsun... Ne varsa, gözünü yumdun mu hepsi bitti, hiç kıymeti yok! Ama zikrullah öyle değil, seninle beraber cennette... Cennete kadar seninle beraberdir.

Onun için insana lâyık olan, dilini, gönlünü Allah'ın zikrine alıştırıp, onun üzerinde durabilmek. Yoksa bugün Allah dersin de, yarın başka iş yaparsın; o değil. Dâimî surette, ölünceye kadar Allah'ın zikrini dilinden ve gönlünden çıkarmamak... Ki, bu takvâ kişinin içine işlesin de, yasak olan bir şeyin yanında bile geçemesin.

Şimdi bugün bize çeşitli sorular sorarlar:

"—Acaba şöyle yapsak olmaz mı, böyle yapsak olmaz mı?.."

Hep kaçamak yolları, hile yolları. Canım bunlara ne lüzum var? Bana bir lokma ekmek yetiyor, bir hırka da yetiyor işte... Sana niçin yetmiyor? Bu saltanatta ne mânâ var, çok kazanacaksın da ne olacak yâni?..

Çok kazanmak iyidir ama, helâlinden kazanmak şartıyla. Yoksa haramdan kazanacağın şeyin, ahirette azabı çoktur. Allah muhafaza etsin... Hele bir de harama helâl deyiverdi miydi yahut onu hiçe sayıverdi miydi... Bugün meselâ, hiçbir dükkânımız yoktur ki, içki satılmasın. Bütün dükkânlarımız içkiyle dolu. Bu

içki satan adam eğer, “Ne yapayım, helâldir.” deyiverirse, —Allah esirgeye— kendisi küfre gittiği gibi, çoluğunu çocuğunu da perişan eder.

“—Canım ben onu satmazsam müşteri gelmez!”

Gelmezse ne olur, aç mı kalırsın yâni?.. Bu kadar memlekette fakir fukara var, aç mı ölüyorlar? Sen de kanaat edersin.

“—Efendi, ev kirası böyle pahalı, işte şu pahalı, bu pahalı.”

Ucuzunda otururs un. Memlekette her sınıf insana göre yer var. Allah affetsin kusurumuzu... Bu Allah’tan uzak olmanın alâmetidir. Niçin?.. Zikrinden gàfil... Zikrinden gàfil olunca, Allah’tan da gàfil oluyor, ondan sonra her şey kendisine göre, hoş geliyor.

33. Muhakkak ki zikrullah, her tarikatta ve ehl-i tasavvuf indinde, bütün usül ve kaidelerin ve edeplerin başıdır, velilik alâmetidir. Her kime ki zikrullah kapısı açılır, ona hiç şüphe yoktur ki Allah-u Teàlâ ve Tekaddes Hazretleri’nin huzuruna dahil olunacak kapılar açılmıştır. Bir insan zikrullaha alıştı mı, ona Allah-u Teàlâ’nın rahmetine girecek kapılar açılmış demektir. Öyleyse sen de temizlen, Rabb’inin huzuruna gir; her istediğini orada bulursun.

Çünkü namazı abdest almadan kılamıyoruz. Abdest almadan namaz kılamadığımız gibi, gusülsüz da kılamıyoruz. Binâen aleyh, Allah-u Teàlâ’nın zikrini yapabilmek için de evvelâ istiğfar edip, tevbe edip günahlardan sıyrılmak lâzım. Günahlardan sıyrılamadıkça, Allah-u Teàlâ’nın huzuruna girmeye insan hak kazanamıyor. Onun için temizlen, Rabbinin huzuruna gir; her istediğini orada bulursun.

Rabbini bulan her şeyi bulur; Rabbini unutan her şeyden mahrum olur. Rabbini bulanın her şey emrine âmâdedir. Onu unuttun mu, her şeyden de mahrumsun! Ama dünya seninmiş, ne olursa olsun...

Bunlar hep büyüklerimizin bize olan tavsiyeleri.

34. Muhakkak zikrullah bir ağaca benzer ki, onda irfan ve

haller yetişir. Binâen aleyh, irfan sahibi olabilmek ve Hàlik'ta karar kılabilmek için zikre devam ve itina eyle. Zikrullah ağaçlarına ne kadar yanaşırsan, onun meyvalarından o kadar yersin. Yediğin kadar da feyz sahibi olursun. Ağaç ne kadar büyük olursa, meyvaları da, maarif-i ilâhiyye de o nisbette güzel, sağlam ve kuvvetli olur.

35. Zikrullah bütün makamların esasıdır. İnsanı gafletten uyandırır, tevhide sevk eder. Binalar için yer ve temel nasılsa; ibadet, irfan, velilik vs. bütün makamların da başı, temeli hep zikrullahtır. Zikrullah olmayınca, bunların hiç birisi olmaz.

Zikrullahtan gaflet kalbin ya uykusunun veya ölümünün alâmetidir. İnsanın ayakta gezmesine kulak asma sen, insanın gönlü uyanık olmalı! Gönlü olmazsa, gönülsüz insanın hayatı ha olmuş, ha olmamış...

36. Zikreden, zikrettiği Allah-u Celle ve Teàlâ'ya kurbiyet peyda eder. Kul Hak Sübhànehû ve Teàlâ'yı zikrettiği müddetçe, Allah-u Celle ve A'lâ onunla beraberdir. Bu ne kadar büyük bir nimettir, bilir misin aziz kardeş!

Şimdi benim yanımda sevdiğim birisi olunca, beni destekleyecek birisi olunca, bir kuvvet sahibi olunca, nasıl ben o kuvvet sahibinden kuvvet alırsam; Allah'ı zikreden kulun da yanında Allah-u Teàlâ'nın kendisi mevcuttur. "Onunla beraberim!" diyor. "Beni zikrettiği müddetçe ben o kulumla beraberim!" diyor. Allah bir insanın yanında olduktan sonra, artık geriye ne kalır ki?

Bu beraberlik hususî bir iltifat-ı sübhànîdir. Kurbiyet, velâyet, muhabbet, yardım ve tevfik o zikredene husûsî şekilde tecelli eder. Yâni "Ben seninleyim!" dediği vakitte, "Nusretim, tevfîkim, hidayetim hepsi seninle beraberdir. Sen bunların hepsine nâil olursun!" demek. Bunlar Nahl Sûresi'nin 128. Enfal Sûresi'nin 62. Tevbe Sûresi'nin de 40. ayetleriyle sabittir.

Allah-u Teàlâ'yı zikredenler için, bu hususî nimetlerden çok geniş ve büyük nasibler vardır. Gaflet olunmaya. Buhâri ve

Müslim'de de beyan olunduğu gibi;

"—Kulum beni zikrettiği müddetçe ve benim zikrim için dudaklarını kımıldattıkça, ben kulumla beraberim!" buyruluyor.

Bir eserde de:

"—Ehl-i zikir, benim meclislerimde oturanlardır. Ehl-i şükür ise nimetlerini arttırdığım kimselerdir. Tâat ehli ise kerametime nâil olanlardır. Ma'sıyet ehlinin rahmetimden ümitlerini kesmem, rahmetimden mahrum etmem; tevbe ettikleri takdirde ben onların dostuyum! Ben tevbekârları ve temizlenenleri severim!"

Yalnız burada şunu da hatırlatmak isterim: Biz şimdi camide akşamları, sabahları cemaatin iştirakiyle birer hatim indiriyoruz, hayır olsun diyerek. Bazı arkadaşlar Kur'an'ı gözleriyle okuyorlar, şöyle bir süzüyorlar. Bu gözle süzülen hatim sayılmaz. Hatim olabilmesi için dudakların kımıldaması, hatta hafif bir şekilde seslerin de çıkması lâzımdır ki, hatim hatim olsun. Yoksa gözlerle süzülen o senin olur.

Burada onu için, dudaklarını kıpırdattıkça tabiri geçiyor. Yâni, "*Allah... Allah... Allah...*" diyor.

"*Lâ ilâhe illa'llah...*" derken hiç dudak kıpırdamaz. Bu öyle bir sestir ki, kendiliğinden süzülür, gelir.

"—Eğer tevbe etmezlerse, ma'siyetlerine devam ederlerse, çeşitli iptilâ ve musîbetlere giriftar ederim ki, ayıp, kusur ve günahları temizlensin."

Yâni o felâketleri, günahların temizlenmesine vesile olmak için Allah-u Teàlâ veriyor. "Kulum temizlensin, tevbekâr olsun da huzuruma iyi gelsin, aklı başına gelsin!" diyerekten.

Bu Allah-u Teàlâ'nın zakir kulu ile beraber oluşu başka hiçbir maiyyete, beraberliğe teşbih olunamaz. Teşbihten aciziz. Nasıl teşbih edelim anlatalım Allah'ın bizimle olduğunu; bundan insan âcizdir. Meselâ, Allah Teàlâ Hazretleri muhsinlerle, müttakîlerle, sàbirlerle de beraber olduğunu Kur'an-ı Azimüşşan'da;

اِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (البقرة:١٥٣)

"*İnna'llàhe mea's-sâbirîn*) "Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara, 2/153)

اَنَّ اللهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ (التوبة:٣٦)

(*Enna'llàhe mea'l-müttakîn*" [2]Allah müttakîlerle beraberdir." (Tevbe, 9/36) diyerek bildiriyor. Ama o birlikle, bu birliğin arasındaki farkı ayırmağa gücümüz yetmiyor.

Velâkin bu beraberlik bunların hiç birisine benzemez. Bu beraberliği ta'rif ve tavsife ne dil, ne de ibareler kâfi gelmez. Bu ancak zevk ile tadılır ve bilinir. O zevki nasıl anlatırsınız? Köre "Bu beyazdır, bu karadır." diyerekten anlatmak mümkün olur mu?.. O göz işi; göz olacak ki anlayacak, bu beyaz bu kara... Nasıl ki gözü olmayan bir insana bir rengi anlatamıyorsunuz; zevkten mahrum olan insana da onun tadını anlatamazsınız. Ne söyleseniz boştur.

O paradan zevk almış, dünyanın şusundan busundan zevk almış, onun zevki oradadır. O başka zevkten anlayamaz. Onun için, hemen Cenab-ı Hak cümlemizi ihlâs ile zikrine devam eden kullarından eylesin...

37. Allah-u Teàlâ'nın müttakî kullarından en çok ikrama lâyık olanı, dilleri Allah-u Teàlâ'nın zikri ile dâimâ meşgul olanlardır. İttikà ile hayânın insana gelebilmesi için, bu dil Allahın ismi ile meşgul olacak. Bu dil "Allah… Allah… Allah…" derken, buradaki laf gönle iner. Çünkü gönülden çıkmadıkça, dil söyleyemez.

Bu dille söylenir de gönülle birleşince, gönülden de bütün a'zâlara dağılır. Nasıl ki kalpten bütün azalara kan dağılıyor. Bu sefer de Allah'ın zikri dağılır, bütün damarların uçlarına kadar. Binâen aleyh, bütün vücudun her zerresi "Allah" der. Her Allah dedikçe gönülden bütün zerrelere ulaşır. İçeride kaç milyon parça varsa, hepsi birden "Allah… Allah diye zikre başladı mı ya, işte o

zaman, o zevki bak başka bir yerde bulabilir misin?

Zira bunlar Allah-u Teàlâ'nın emrine ve nehyine, herkesten daha ziyade dikkatli ve titiz olmalarıyla beraber, Allah-u Teàlâ'nın zikrini kendilerine şiar edinmişlerdir.

Binâen aleyh, emrine ittikà, emri nehyi icab ettirir. Allah korkusu, yasaklara karşı "Ne yapıyorsun?" dedirtecek kuvveti içeriye verir. Veyahut yapılmayan bir şeyi, "Niçin yapmıyorsun?" diye zorlar. Bu ittikànın verdiği bir kuvvettir insanda... Bu neden bizde olamıyor şimdi?.. İşte bu takvâ nimeti bizde olmadığı için.

Uhud Muharebesi oldu. Medine-i Münevvere'ye gidenler Uhud Dağı'nı görmüşlerdir. Medine-i Münevere'ye yakın bir yerde, bir dağ. Burada bir muharebe oldu. Bu muharebede düşman dövüştüğü kadar dövüştü, sonra çekilip gitmek mecburiyetinde kaldı. Çekilip gitti; Allah-u Teàlânın hikmetiyle... Fakat Peygamberimiz'e karşı, dediler ki:

"—Gelecek sene bu vakitte ikinci harbe hazır ol!"

Peygamber Efendimiz de:

"—İnşaallah" dedi.

Ertesi senenin mevsimi geldi, küffar tarafı toplandılar yine, verdikleri söz üzerine Medine-i Münevvere'ye gelecekler. Gelecekler ama, yolda gelirlerken Allah içlerine bir korku düşürdü. Pişman oldular, geri dönmek mecburiyetinde kaldılar.

Geri dönmek mecburiyetinde kalınca, Medine-i Münevvere'ye gelen bir yolcuyu yakaladılar. Dediler ki:

"—Sen Medine-i Münevvere'ye gidiyorsun. Sana bir deve üzüm vereceğiz." Bir rivayette de, "On deve vereceğiz." demişler. "Bir şartla: Medine-i Münevvere'ye gideceksin; bizim kuvvetimizden bahsederek onları korkutacaksın! Bunu yapabilirsen, sana on deve var!" dediler.

On deve az da değil, on otomobil gibi yâni. Adam geldi Medine-i Münevvere'ye, baktı ki müslümanlar hazırlanıyor, onlara karşı.

"—Aaa, ne yapıyorsunuz siz? Öyle bir kuvvet geliyor ki karşınıza, sel gibi, durmanıza imkân yok! Vazgeçin bu akıldan..."

dedi.

Böylece çeşitli korku haberleri verdi. Buna beşinci kol diyorlar ya şimdi, Alman harbinde de bunlar yapıldı; korku verme usûlü... Fakat ashab-ı kiram bu, Allah'ın Rasûlü var aralarında... Ashab-ı kiramdaki imana bak! Dediler ki:

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

(*Hasbüna'llàhu ve ni'me'l-vekîl*) "Düşmanın kuvveti varmış, kime ne, vız gelir bize! Allah var bizimle, Allah'ın olduğu yerde kimden korkacağız biz?" dediler. Atına binen, haydi Peygamber'in arkasına... Gittiler ama, kâfirler sıvışmış gitmiş.

İmanın verdiği kuvvete bak, bu kuvvet ne ile oluyor? Allah'ın emrine imtisal ve içerdeki iman kuvveti ile oluyor. Onun için iman kuvveti oldu muydu, kokma; iman kuvvetsiz oldu muydu onu kuvvetlendirmek için de Allah demek mecburiyetindeyiz.

Diyeceksin ki:

"—Namaz kılıyoruz ya hocaefendi!"

Evet namaz kılıyoruz, namaz merâsim, emri-i ilâhîdir. İşte imama uyarız, yahut evimizde kendimiz kılarız namazımızı. Kâfi gelmez. Evet fuhşiyattan men eder ama, o iman kuvvetin sağlayabilmek için bugün muhakkak surette Allah-u Teàlâ'nın ismini dilimizde çok anmak mecburiyetindeyiz ki, o iman kuvveti bize de yerleşsin. Ve binâen aleyh Allah'tan gayri kimseden korkmamak ve yalnız olduğumuz yerde de Allah'ın emrine muhalefetten korkmak, gerekir. Çobanın hali gibi...

Demiş ki:

"—Kandıracağız efendiyi ama, Allah'ı ne yapalım?.."

Bu kolay bir laf değil efendi! Bu kolay bir laf değil; sözü kolaydır ama, yapabilmesi çok zor bir şeydir. Onun için iman kuvveti lâzım! Bu iman kuvveti için de bu zikrullah muhakkak lâzım!..

Takvâ insanın cennete girmesine ve cehennemden kurtulmasına sebeptir. Takvâ sayesinde cennete girersin, cehennemden de kurtulursun.

Zikrullah ise Allah-u Teàlâ'ya kurbiyete eriştirir. Allah-u Teàlâ'ya kurbiyete vesile olur. Mertebeler ve dereceler hâsıl olur. Ma'lûm ya cennetin derecesinin sonu yok. Cennetler için sekiz tane derler ama, bu bize misâl olarak denmiştir, derecelere son yok... Kur'an âyetlerine nasıl son yoksa, ona da son yok.

وَفَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ (يوسف:٧٦)

(*Ve fevka külli zî ilmin alîm.*) [Her ilim sahibinin üstünde, daha iyi bilen birisi vardır.] buyrulmuştur.

Onun için aziz kardeşim, mümkünse hiç durmadan hemen Hakk'ın zikrini dilinden bırakma ve hele gönlünden hiç çıkarma ki, hem saadet hem de derecelere nâil olasın!

38. Muhakkak ki, beşeriyet iktizası kalplerde kasâvet, katılık, zulmet, merhametsizlik gibi arızalar olur. Gerek hatâ ve kusurlarımızdan, gerekse daha başka bilemediğimiz şeylerden dolayı arız olan bu kasveti, zikrullahtan başka hiçbir şey gideremez.

"—Hocaefendi, kalbim katı, ne yapalım?"

Acıyamıyoruz. İşte bugünkü hal, acıyor muyuz kimseye?.. Orada adam ölse, kimse bir şey yapmaz; belki bir tekme vurup geçecek duruma düşmüşüz. Bir hayır yapılıyor, o hayra iştirakimiz nasıl oluyor? Zorla, zorlamak sûretiyle... Veysel-Karânî gibi bir çoban, toplandığı hurma çekirdeklerinden hayra bir para ayırabiliyor da; bugün milyonlara sahip insan hayra koşamıyor.

İşte bir nümûnesi: Geçen bizim bir arkadaş bir zengine gitmiş:

"—Bizim caminin önü yapılıyor, sizin de biraz katkınız orada bulunsun!" demiş.

Adam elli lira çıkarmış.

"—Efendi, ufacık bir adam verir bu elli lirayı! Sizden ben bunu almağa da utanırım, alamam da. Ne demek elli lira sizin gibi bir adama?"

Fukaranın birisi büyük bir konağın kapısına gitmiş, bir parça bir şey istiyor. Çıkarmışlar bir ekmek parçası vermişler. Almış eline baltayı, kapının eşiğine vuraraktan kırmağa başlamış.

"—Ne yapıyorsun, edepsiz?" demişler.

"—Ne yapayım; ya verginizi kapınıza göre verin, ya da verginize göre kapı koyun! Sizin bu kapınıza bakınca, 'Ooo, buradan bana şöyle bir şey verilir.' diye insanın içine gelir. Fakat verdiğiniz şey, hiç kapınıza lâyık değil." demiş.

Allah affetsin kusurlarımızı... Bu kasvet-i kalb denilen gönül katılığının ve karanlığının alâmetidir. Bunu zikrullahtan maada hiçbir şey yumuşatamaz ve nurlandıramaz, parlatamaz.

Bu sebepten her gün, hattâ her an üzerimize çöken çeşitli kabusları ve cemiyet işlerindeki felâketleri ve kendi işlerimiz

dolayısıyla vâkî olan hatalardan, kararan kalplerimizi temizlemek ve parlatmak, onun nuruna kavuşturmak, işte ancak zikrullah ile kàbildir.

Aziz kardeşim, sen de sabahta, akşamda yatarken, işine gitmeden evvel muhakkak zikrullah ile meşgul ol. Ama azıcık değil; Allah-u Teàlâ'nın istediği çok zikirdir. Az zikir münafıklık alâmetidir.

وَلاَ يَذْكُرُونَ اللهَ اِلاَّ قَلِيلاً (النساء:١٤٢)

(*Ve lâ yezkürûna'llàhe illâ kalîlâ*) "Allah'ı da pek az zikrederler. (Nisâ, 4/142) Allah'ı az zikredenler münafıklardır.

İşte, Allah deyiveriyor bir parçacık... İstenen bu değil, çok diyecek, hem de severek diyecek. Azıcık zikir gönlüne yerleşmesine, tesir etmesine kâfi gelmez. Görmez misin ki, az ateş kışın hiç odalarımızı ısıtır mı?.. Acızık ekmek karnımızı doyurur mu?.. Azıcık su hararetimizi keser mi? Hele sıcak mevsimlerde...

Zeyd oğlu Hammad denilen bir zât varmış, ona birisi kalbinin kasvetinden şikâyet etmiş. O da zikrullaha devamını tavsiye etmiş. Zîrâ gaflet, kasvet-i kalbi mucib olur. En iyi ilâcı da zikrullahtır. Çünkü zikrullah hem gafleti giderir, hem de gönül cilâlandırır ve yumuşacık yapar. Kalay ateşte nasıl erirse, kalb de zikrullahın yanında öylece erir ve pamuk gibi olur. O zaman ilâhî tecellilere de mazhar olur.

39. Zikrullahta kalblere şifa vardır. Kalbin yegâne ilâcı zikrullahtır.

Şimdi her derdin ilâcı var, doktor veriyor. Romatizmanınki ayrı, baş ağrısınınki ayrı, karın ağrısınınki ayrı... Kalpte bir hastalık var, onun ilâcı doktorun reçetesinde de yoktur, eczanede de bulunmaz. Onun ilâcı Allah'ın kitabında. Nedir o? Zikrullah... Gaflet de kalbin marazıdır, hastalığıdır. Binâen aleyh hasta kalelerin devası ve şifası hemen ancak zikrullahtır.

Çünkü kalb nur mahallidir, dâimâ nur ister. Zikrullah da en güzel bir nurdur. Nura nur ile gidilir.

Mekhûl ismindeki zât demiş ki:

"—Zikrullah, Allah'ı anmak kalplere şifâ; nâsın zikri de kalplere derttir." demiş

Şâir de demiş ki:

"—Yâ Rab! Biz hasta olduğumuzda ancak senin zikrinle tedavi oluruz."

Bunu biz yapabilir miyiz?.. Hemen doktora koşarız. İyi, doktora koş ama, biraz da Allah de bakalım!.. Yok. Aspirin varken ne yapacaksın da Allah diyeceksin.

40. Muhakkak zikrullah, Allah-u Tebareke ve Teàlâ Hazretleri ile olan dostluğun başı ve esasıdır.

41. Gaflet, Hakk'ın buğzunun esasıdır. Kul Hak Sübhànehû ve Teàlâ'nın zikrine devam ettikçe, Hakk'ın da o kulu sevmesine ve onu velî edinmesine sebep olur. Kulun evliya olmasına, yâni sıradan bir mü'min değil de, evliyâ olmasına sebep olan şey, Allah-u Teàlâ'nın zikri ile meşgul olmasıdır.

Kulun Allah'ı kendisine düşman etmesi için, gerek kendinin zikretmesini ve gerekse zikredenleri kerih görmesi yeter. Bir insan zikretmeyi ve başka zikredenleri de beğenmiyor mu, hoşuna gitmiyor mu; o Allah'ın gazab ettiği insanların en birincisidir. Buna dikkat edin! Meselâ:

"—Şu aptallara bak! Oturmuşlar camide... Herkes şimdi para kazanma derdinde, bunlar da oturmuşlar orda, Kur'an okurlar, dua yaparlar; ne budala herifler!" diyor.

Kendisi giremediği gibi, orada oturanları da Allah dedikleri için ayıplıyor. İşte bu Allah-u Teàlâ'nın sevmediği kulun ta kendisidir. İşte bu düşmanlığın yegâne sebebi gaflettir. Ve bu gaflet üzerine bulundukça Hakk'ın zikrini ve Hakk'ı zikredenleri kerih görmekte devam eder. Bu sebepten Allah-u Sübhânehu ve Teàlâ da, onu düşman ittihaz eder. Felâkete bak şimdi! Zakir kulunu velî ittihaz ettiği gibi... Zikredeni dost ediniyor; zikretmeyenler için de "Düşmanımdır." diyor. Aman ya Rabbi, sen

bizi böyle kötü ve felâketli gaflete düşürme.

42. Muhakkak Allah-u Sübhànehû ve Teàlâ'yı zikreden kulunu, Cenab-ı Hak gülerek, sevinç ve sürûra gark olmuş olduğu halde cennetine idhal eder. Cennetine korken de gülerek, sevinç içerisinde koyuyor kulunu...

Hazret-i Ebüd-Derdâ öyle rivayet eder ki:

"—Dilleri Allah-u Teàlâ'nın zikri ile yaş olan, —yâni kurutmuyor dilini, zikirle meşgul—yorulmadan daima zikriyle meşgul olan kimseleri, Hazret-i Allah, güler oldukları halde cennetine koyacağını beyan buyurmuş.

43. Zikrullah muhakkak, kul ile cehennem arasında bir set, bir mânîdir. Zikrullaha devam eden insan, beşeriyet iktizâsı bazı hatalara düşse de, zikrullah onun önünde geçecek, cehenneme onu salıvermeyecek, Allah-u Teàlâ'nın izniyle...

44. Şeriatın emrettiği ne kadar ibadet varsa, hepsi bu güzel zikrullahın ikàmesi ve icrâsı için emrolunmuştur.

Ne kadar ibadet var; çeşitli oruçlar, namazlar, zekâtlar, haclar, hayırlar, hasenâtlar neler varsa, hep bu zikrullahın sebebinedir. Namaz kılınması da yine bu zikrullahın ikàmesi içindir.

اَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِى (طه:١٤)

(*Ekımi's-salâte li-zikrî*) [Beni hatırlamak ve anmak için dosdoğru namaz kıl!] (Tâhâ, 20/14) buyrulmuştur.

Namaz, Allah'ın zikri için en güzel vasıtadır. Onun için Sûre-i Tahrîm'de bahsedilen Hz. Peygamber SAS'in vekili olan Hazret-i Ömer'i tayinde, Hazret-i Âişe'ye söylediği bir hadis-i şerifini, bir âlim öğrenmiş. Kendisi de Acemistanlı; onu etrafındakilere duyuramamış. Duyuramadığı halde iken bile, o son günlerinde 17 günde 17 bin rekât namaz kılmış.

Ben buna akıl erdiremedim, günde bin rekât namaz nasıl

kılınır diyerekten. Bir gayrete geldim kendi kendime, "Bakayım nasıl kılabilirim?" diye. 200 rekât kılabildiğim vakitte hoşaf oldum. Onu bir defa kılabildim, ikinci defada kılamadım. Baktım vücudum tahammül etmiyor, yüze indirdim. Ona da tahammül edemedim. Halbuki Cüneyd (Rh.A) 400 rekâtı kılmadan dükkânını da açmıyormuş. Çünkü zikrullah her şeyden üstün geliyor, namazdan ayrılamıyor. Kur'an'ını okumak sûretiyle ve tesbih çekmek sûretiyle Allah'ın huzurundan ayrılamıyor.

Allah bizi affetsin de bunların şefaatlerine nail eylesin…

Ebû Saîd der ki: "Şeyhim benim elimden tutup kütüphanesine götürdü ve bir kitap çıkardı okumaya başladı. Ben de o güzel sözleri can kulağıyla dinliyordum. Bana iltifat edip dedi ki:

"—Yâ Ebâ Saîd! Cenâb-ı Hakk'ın gönderdiği 124 bin peygamberin gönderilmesindeki hikmet ve sebep; şu *Allah* kelimesini kullara öğretmek içindir. *Allah* demesini kullar bilsin diye, Allah'ı bildirmek için..."

Yâni, Cenâb-ı Hak 124 bin tane peygamber göndermiş ki, "Kullarım beni bilsinler, beni tanısınlar." diye.

Her kim ki bu Allah lafzını yalnız kulağıyla dinlerse ve diliyle söylerse; bu kelime durmaz, hemen öteki delikten çıkar. Bu kulaktan girer, o kulaktan çıkar, hiçbir faydası yoktur. Bunu ruhen dinlemek lâzımdır. Bunun iki tane sebebi var:

Bir kere söylenen sözün ağzından canlı çıkması lâzımdır. Canlı insan, yâni imanı kuvvetli insan konuştuğu vakitte, karşısındaki insanları eritir. Sözüne bakma, o edebiyat kısmı ayrı... Bir nümune söyleyeyim size:

Abdülkàdir Geylânî Hazretleri'nin oğlu güzel yetişmiş, mezun olmuş. Babasına da hünerini göstermek üzere demiş:

"—Baba müsaade et, bugün nâsa ben vaaz edeyim."

"—Eh, pekâlâ!" demiş.

Hazırlanmış, çıkmış kürsüye; edebiyatına, belağatına, fesahatına, son derece riayetle başlamış konuşmaya. Herkesi almış bir uyku, başlamışlar horul horul uyumaya... Canı sıkılmış

tabii;

"—Yâhu ben bu kadar emek çektim, bak ne inciler, ne mercanlar, ne yakutlar saçıyorum ama, zavallılar uyuyorlar!" diye kızmış kendi kendine.

Derken babası gelmiş. Babası gelince tabii, inmiş kendisi, "Buyurun babacığım!" demiş. Abdülkàdir-i Geylânî Hazretleri kürsüye çıkmış:

"—Çocuklar kusura bakmayın, biraz geç kaldım. Sebebi; yemek yokmuş evde, anneniz yumurta kırdı da onu pişirdi. Biraz ondan nafakalandım da..." demiş.

Birden bir galeyan ortada, bir galeyan, Allah diyen, faryad eden, kendini yere atan... Şaşırmış çocuk;

"—Yâhu babam anamın yumurta pişirdiğinden bahsediyor, bak şu hale!" demiş.

Halk birbirine girmiş, kendinden geçmiş herkes. Senin fesâhatın, belâğatın kaç para arkadaş, iş içerdeki imanda...

Demiş:

"—Baba ne oldu böyle, ben o kadar belağat, fesahat saçtım, hepsini bir uyku aldı; sen anamın yumurtasından bahsettin, bak şu hale!"

"—Oğlum, ben o hali kazanmak için şu Bağdat'ın çöllerinde yedi sene toprak çiğnedim, memlekete girmedim, riyazetin çeşidiyle Allah'a ulaşmanın yollarını aradım. Sen mektepteki tahsilin sebebiyle, sandın ki ben bu işi bitirdim artık. Öyle yağma mı var, evvelâ kendini imanla doldur, ondan sonra söyleyeceğini söyle!" demiş.

Onun için bizim sözlerimiz —hepimiz içine dahil— ölü. Ölünün söyledikleri insanın bir kulağından girer, öbür kulağından çıkar, vesselâm.

Onun için zikrullahı yaşayacaksın da Allah'tan alacaksın alacağını... Yoksa şundan bundan alacağım dersen, yandın.

İmam-ı Şa'rânî diye ehl-i tasavvufun büyüklerinden birisi var. Güzel de eseri vardır mübareğin. O diyor ki:

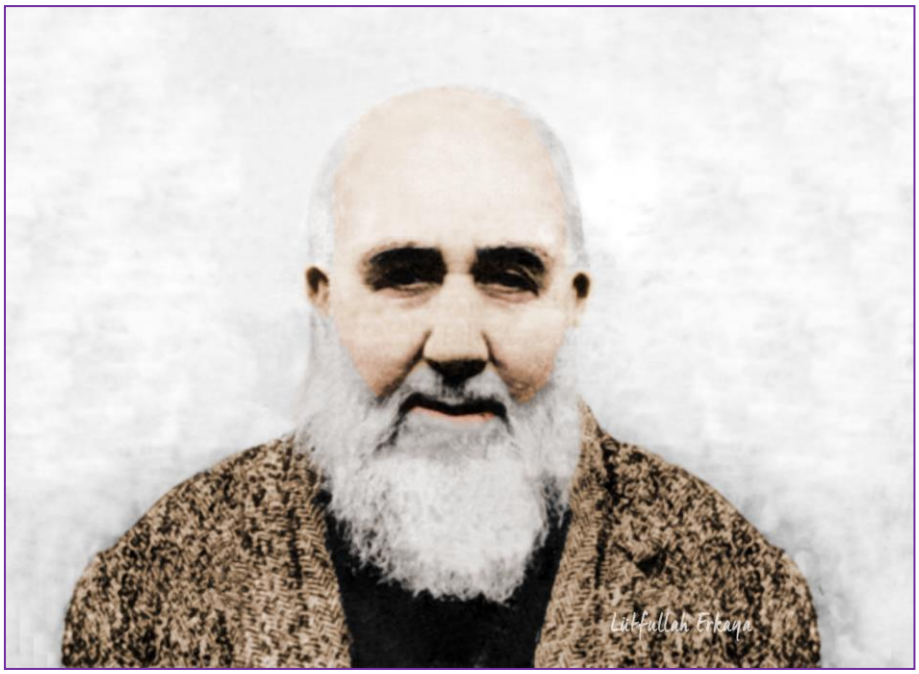

"—Ben tarikata girdiğim vakitte, zikrim her gün ve gecede 24 bin idi."

Böyle diyor. İlk zikir beş binden başlarmış. Günde beş bin defa Allah diyeceksin!

Eskiden martini ile atarlarmış, dolma tüfekle atarlamış, şimdi onun yerine mitralyöz geldi, şöyle tarayıp geçiyor. Şimdi bu zikrullahın çokluğu, bunun gibi olmalı yâni.

Zîrâ insanın 24 saatteki nefesi, takrîben 24 bindir. 24 bin defa nefes alıp veriyoruz. Binâen aleyh, 24 bin defa Allah dersen, hiçbir nefesin Allah demeden kaçmamış oluyor. Bu sayede hiçbir nefes, zikrullahsız geçmemiş oluyor.

Hasan-ı Basrî Hazretleri:

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin en sevgili kulları, zikirleri çok olup, kalpleri ile ittikà edenler, müttakî olanlardır." buyurmuş.

İttikàya, hayâya sahip olmak için, menbâın birisi Rasûlüllah SAS... Oraya, o menbâa varabilemek için de, başta istiğfar lâzım!

İstiğfarsız menbâa varırsan, bir şey alamadan dönersin. Yâni tevbesiz, temizlenmeden menbâın başına varırsan, suyu içemeden dönersin. Suyu oradan içebilmek için, önce istiğfar lâzım!

Onun arkasından menbâa gittiğin vakit, Rasûlüllah'tan alınacak istifadenin nasıl olacağına dair salât ü selâm bahsini açmış müellif. Onun arkasından da zikrullah bahsi gelmiş Zikrullah bahsine girmeden evvel de cihad bahsini açmış, cihadın ne demek olduğunu anlatıyor.

Bunlar imana taallûk ettiği için, okuyorum. Evvelâ iman kuvvetli olacak. O hayâ ki imanın zinetidir. "İlk kalkacak hayâdır." diyorlar. Bu hayâ kalkacak deyince, ben de zannediyorum ki, zenbillere dolduracaklar da çekecekler hayâyı havaya... Hayânın kalkması, halbuki kendi elimizleymiş. Biz bırakacağız, o da kalkacak. Hayâyı bıraktık mıydı da, kalkar gider. İttikà?.. O da yok. Niçin Allah'ın zikri ile meşgul değiliz ki?..

Allah hepimizi affetsin... Tevfikàt-ı samedâniyyesine mazhar etsin... Allah o büyüklerin hürmetine sizi de, bizi de mağfûrîn zümresine ilhak eylesin... Kâmilîn zümresine ilhak eylesin... Cennetiyle ve cemâliyle de müşerref eylesin...

El-fâtihah!..

1970 – İskenderpaşa Camii

24. İMAN VE AMEL

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

اَلإِيمَانُ وَالْعَمَلُ شَرِيكَانِ فِي قَرْنٍ ، لاَ يَقْبَلُ اللهُ تَعَالَى أَحَدُهُمَا

إلاَّ بِصَاحِبِهِ (ك. في تاريخه ، والديلمي عن علي)

RE. 193/9 (*El-îmânü ve'l-amelü şerîkâni fî karnin, lâ yakbelü'llàhu teàlâ ehadühümâ illâ bi-sàhibihî.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Helâlarda Yüzün Kıbleye Gelmesi

Arkadaş soruyor ki:

"—Helâlarda abdest almak, gusletmek câiz olur mu? Helâlarda otururken ön ve ardın kıbleye gelişi nedir?"

Bizim dinimizde her cihette kolaylık varsa da, caiz ise de efdal olan helâlarla abdest yerlerinin ayrı olması lâzımdır. Abdest sularının helâya dökülmemesi ve oraya gitmemesine dikkat edilmesi lâzım. Ama bu da bugün memleketimizde mümkün olmayan bir şey; çünkü bütün sular aynı lağıma gider.

Onun için evlerde helâlarla abdest alma yerlerinin ayrı olması güzeldir. Bir helâda hem def-i hacet yapıp hem gusül etmek zaruret nisbetinde caizdir. Ama zaruret olmadıkça olmaması daha âlâdır. Çünkü orada birtakım duaların okunması da lazım. Sonra orası mesela meleklerin girmediği, bulunamayacağı bir yerdir. Onun için, helalarla gusülhanenin ayrı olması daha iyidir ama, olmadığı takdirde zarureten caizdir.

Helalarda yüzün kıbleye veya önün ardın kıbleye gelişi mekruhtur. Evler yapılırken helâların o şekilde yapılması lazım ki önü veya arkası kıbleye gelmesin. Memleketimizde, oturduğu vakitte insanın ya yüzü ya arkası şark ve garp cihetine gelmesi uygun olur. Kıbleye karşı ön ve ardın gelmesi doğru olmayan bir şeydir ama zaruretse olur o başka.

b. İman ve Amel Kardeştir

Hàkim ve Deylemî, Hz. Ali RA'dan ivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[214]

---

[214] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.111, no:375; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.95, no:421; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.64, no:10262.

اَلإِيمَانُ وَالْعَمَلُ شَرِيكَانِ فِي قَرْنٍ ، لاَ يَقْبَلُ اللهُ تَعَالَى أَحَدُهُمَا

إلاَّ بِصَاحِبِهِ (ك. في تاريخه ، والديلمي عن علي)

RE. 193/9 (*El-îmânü ve'l-amelü şerîkâni fî karnin, lâ yakbelü'llàhu teàlâ ehadühümâ illâ bi-sàhibihî.*)

(*El-îmânü ve'l-amelü şerîkâni fî karnin*) "İman ile amel, bir karında şeriklerdir. (*Lâ yakbelü'llàhu teàlâ ehadühümâ illâ bi-sàhibihî*) Allah-u Teàlâ, biri olmayınca diğerini kabul etmez."

Bütün amellerin başı imana bağlıdır. İman olmayınca amelin kıymeti yoktur. Bir insan ne kadar çok amel ederse etsin; geceleri uyumasın, gündüzleri hiç ibadetten ayrılmasın. Melekler kadar ibadet yapsa ind-i ilâhîde zerre kadar kıymeti yoktur. Çünkü ameller imana bağlıdır. İman da herkesin istediği gibi değil de Allah ve Rasûlü'nün istediği gibidir. Onun için itikad mezhepleri 73 fırkaya kadar çoğalmıştır.

İşte o iman ki canlıdır, sağlamdır, kuvvetlidir; o seslenir adama, yapma der, mâni olur, olmaz der.

"—Sen ehli imansın, sana yalan yakışmaz, sana hıyanet yakışmaz, sana günahları işlemek yakışmaz!" der.

Biz bir yerden gelirken bir adresi sormak için bir dükkâna uğradık. Baktık ki dükkânın içerisi şişeyle dolu... O mıntıkada hıristiyanlar da çok. Sorana dedim ki:

"—O dükkândaki adam müslüman mıydı?"

"—Konuşması Türktü ama." dedi. "O dükkana, 'Allah'ın dediği olur.' da yazmış. Ama yazının altı bütün şarap şişesi ile doluydu." dedi.

Bu adama desen ki:

"—Sen gâvur musun?"

Döver adamı.

"—Yok değilim." der, "Müslümanım." der.

Ama bir müslüman nasıl içki satabilir veyahut nasıl bunu kullanabilir?

Şimdi memleketimizde bunu kullananlar pek çok. Hiç birisini de, hatta namaz kılanları da var bunların içerisinde. Namaz da kılıyor, aynı zamanda içki de içiyor. Namaz kılıyor, aynı zamanda

kumar da oynayanı da var. Namaz kılıyor aynı zamanda zina yapanı da var.

E bu iki zıt bir yerde nasıl birleşir yani? Birisi Allah'ın rızası birisi de Allah'ın gazabı… Gazap ile rıza nasıl birleşir bir yerde? Akıl erer mi buna? Ermez.

Bu zafiyet-i imanın neticesi. Ona imanı seslenemiyor, yapma bunu diyemiyor. Yahut kulağı tıkalı duymuyor bunu. İçeriden o dese de kulak tıkalı duymuyor.

c. İman ve İffet

Ebû Nuaym, Muhammed ibn-i Nadr el-Hàrisî'den; Deylemî, Esmâ bint-i Umeys RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[215].

اَلإِيمَانُ عَفِيفٌ عَنِ الْمَحَارِمِ ، عَفِيفٌ عَنِ الْمَطَامِعِ (حل. عن محمد بن النضر الحارثى مرسلاً ، الديلمى عن أسماء بنت عميس)

RE. 193/3 (*El-imânü afîfün ani'l-mehârimi, afîfün ani'l-metamii.*)

(*El-imânü afîfün ani'l-mehârimi*) "İman, haramlardan sakınmak, (*afîfün ani'l-metamii*) tamâ' edilecek şeylerden uzak durmaktır. İmanlı kimse bunlara bulaşmaz."

İman amel ile beraberdir, ameli onu hayırlara sevk eder, günahlara da mâni olur, yaptırmaz günahı. Beşeriyet iktizası bir kerecik yaptıysa bir daha yapmaz, hemen tevbe eder.

"—Müslüman hırsızlık yapabilir mi? Başkasının elinden malını alabilir mi? Önüne geçebilir mi, öldürebilir mi?"

Korkar Allah'tan, der ki:

"—Yahu bunu öldüreceksin ama Allah-u Teàlâ seni de cehennemde ebediyyen yakacak."

---

[215] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.113, no:381; Esmâ bint-i Umeys RA'dan.

Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.X, s.227, no:2084; Muhammed ibn-i Nadr el-Hàrisî'den.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.36, no:58; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.II, no:10256

"—İntihar edip kendini öldürebilir mi?"

Hayır, öldüremez.

"—Niçin?"

Şöyle düşünür:

"—Allah-u Teâlâ'nın takdiri. Zayi ettim malı, iflas ettim. Yahut istediğim gibi şunlar olmadı, bunlar olmadı, canıma niye kıyacağım? Allah-u Teâlâ'nın takdiri neyse o olacaktır. Kadere razı olursun hiçbir şey olmaz." der.

Onun için iman, amel ikisi bir kardeştir, ayrılmaz. Yapamıyorsan imanını desteklemek lazım.

"—İman çok zayıf, nasıl destekleyeceğiz imanımızı? İmanın desteklenmesi nasıl olacak?"

İmanın desteklenmesi Allah-u Teàlâ ve Tekaddes Hazretleri'ne yalvarmak suretiyle olur. Bir de ehl-i ilmin derslerine devam etmek suretiyle, onlardan alacağı feyz ile imanını destekler, imanı` kuvvetlenir.

d. Amelsiz İman Makbul Olmaz!

Onun için diyor ki:

(*Lâ yakbelü'llàhu teàlâ ehadühümâ, illâ bi-sàhibihî*) Allah-u Teàlâ, biri olmayınca diğerini kabul etmez."

Meselâ iman var ameli yok, olmaz. Ameli var iman yok, yine olmaz. Amel imanla beraber olacak, iman da amel ile beraber olacak. Müslüman mısın, namazı kılacaksın muhakkak. O iman o müslümanı yatırmaz uyutmaz ve durdurmaz:

"—Nasıl mü'minsin ki sen Allah'a iman etmişsin de namazı niçin kılmıyorsun?" der.

"—Efendim dünya işleri…"

Biz dünya işlerini becermek için gelen bir mahlûk değiliz ki! Dünya işleri yine olur olacağı kadar. Bize lâzım olan âhiret ve Allah rızasıdır. Allah'ın rızası olmadığı takdirde, dünya altınları ile beraber hepsi senin olsa, her şeyiyle beraber senin olsa ne kıymeti var; Allah senden razı olmadıkça?

Onun için dünyaya, mesela bugün Avrupa âlemine bakıp da,

"—Ooo, onların şöyle apartmanları var, böyle kuvvetleri var, böyle kudretleri var, böyle saltanatları var diye oraya özenmek,

insanı dünyaya bağlamaya vesile olur ki, ahiretten uzak dünyaya bağlanmak demek, ahiretten uzaklaşma ve Allah'tan da uzaklaşmanın alâmetidir.

Onun içindir ki, Peygamberimiz peygamber iken, Allah-u Teàlâ'nın taht-ı himayesinde iken, mâsum iken, günahlarının hepsi evveli âhiri affolunmuşken ve Cenab-ı Hakk'ın yardımı ile daima muhafaza olunduğu halde senede bir kere, hiç olmazsa on gün nâstan, insanlardan ayrılır, Ramazan'ın son on gününde mescidde i'tikâfa çekilirdi.

Niçin? Biz boşuna bir mahlûk değiliz. Allah-u Teàlâ peygamberleri niye yollamış, kitapları niye yollamış, bu kadar evliyayı niye yollamış?

Birtakım mucizeler var ki, bu insan eliyle zuhur ediyor. O mucizelerin bir ufağına, insandan, bizim gibilerden zuhur edene keramet diyorlar ki, bu da bizim gibi insanlardan zuhur ediyor.

"—Bu nasıl oluyor, bu da insanken bundan bu fevkalâdelik nasıl zuhur ediyor?" diye insan düşünürse, biz öyle bir yabani mahlûk değiliz. Kâinattaki bütün mevcudat bizim için yaratılmış. Kainattaki bütün mevcudat, yerde gökte, bildiğimiz bilmediğimiz bütün mahlukat varsa, hepsinin hilkatinin yegâne sebebi insandır.

İnsan öyle ufacık bir adî mahluk değil. Bak bunları düşün de ne kadar büyük bir kıymet vardır ki bizde, Allah-u Teàlâ bizim için Ay'ı yaratmış, Güneş'i yaratmış, yıldızları yaratmış, yeri yaratmış… Yerde enva-i çeşit nebatlar, nimetler hep günden güne doğmakta, yetişmekte, hep bu insanoğlu için.

İnsan olmak çok büyük bir nimet. Binâen aleyh öyle yalnız dünyada hayvanlar gibi yaşayıp karnını doyursun, zevk ü sefa ile ömrünü geçirsin diye yaratılmış bir mahlûk değil. Onun için insanda çok büyük büyüklükler vardır. Bu büyüklüklerin zuhuru için gayret etmek lâzım!

Nasıl altını gümüşü yerden çıkarmak için bugün zorlanmak lazım. Zorlanmayınca altın çıkmıyor, gümüş çıkmıyor, benzin mazot çıkmıyor. Hepsi bunların zorluklarla oluyor. Yeri deleceksin, oyacaksın, eşeceksin, derinlerine ineceksin de bir şeyler bulup çıkaracaksın, ne kadar zorluklar var.

İşte imanın da kemalini bulmak için böyle halvetlere ihtiyaç olduğunu Peygamber SAS Efendimiz bize duyuraraktan:

"—Bak, bakın bana! Ben peygamber iken bile insanlardan ayrıldım. Bir ay köşeyi vahdete çekildim. Allah'ım ile meşgul olmak hissini duyuyorum. Siz ise acizsiniz, garipsiniz. Destekçiniz yok, yardımcınız yok, muininiz yok. Siz daha çok muhtaçsınız. Şu benim yaptığım gibi siz de yapın! Ayrılın şu hayatınızdan, işinizden. Çünkü işin sonu bitmiyor. Ölünceye kadar iş bitmiyor. Bitmeyen tükenmeyen bu işlerin peşinde ölünceye kadar uğraşıp da buradan bir insan kılığından başka bir şeye benzer şekilde gitmek elbette insana yakışmaz."

İnsan kemal sahibi. O kemali elde etmeden yalnız çalışıp paralara, varlıklara sahip olup gidebilmek kadar acı bir şey yoktur. İnsan onun için yaratılmış bir mahluk değil. İnsanda çok büyük kemâlât var, çok büyük üstünlükler var. Eğer öyle olmasaydı, Peygamberimiz dünyaya sahip olurdu.

Peygamber SAS, bu dünyaya ne için kıymet vermemiş? Neden altınların, varlıkların sahibi olmamış, köşklerin konakların sahibi olmamış?

Düşünürsek, Peygamberimizin aklı kadar akıl kimseye verilmemiş. Onun dünyaya iltifat etmeyişinin sebebi var. Bize de diyor ki hâlen:

"—Siz de dünyaya iltifat etmeyiniz. Çünkü dünyanın insanı değilsiniz siz. Sizi Allah kendisi için yaratmış."

Cennetini niçin veriyor Allah sana? Sen de çok büyük bir bahtiyarlık var ki cennetini veriyor, bir de cemalini gösteriyor. O cemâl ki en büyük nimet! Onu hangi mahlûkuna veriyor? Hiçbir mahlûkuna veremiyor. İnsanın iman-ı kamili olanı nail olacak ona… İnsanda iman kimde kâmilse onlara nasip olacak.

Onun için her mü'minin, imanının kuvvetlenmesi için hiç olmazsa 10 gün, veya 20 veya 30 gün —40'ı efdaldir— kendini dünyadan alıp, kûşeii vahdete çekilip, kendini Allah'ına vermesi Lâzım!

Orada "Yâ Rab! Yâ Rab!" diyerekten Allahu Teâlâ'nın bir ismi ile meşgul ol ki, Allah-u Teàlâ bak onun neticesinde sana neler, ne mükâfatlar verecektir. Dünyanın işleri yapılır, hiç korkma, dünyan elinden gitmez. Dünyan elinden gitmediği gibi bir de

ahiret nimetlerine, Cenab-ı Hak'tan gönül alemine gelen füyûzât-ı Rabbaniye ile çok büyük mazhariyetlere nâil olursun.

Onun için büyüklerimiz bu hususta hepimize birer nümune olmuşlardır. Geçen Pakistanlılar geldiler, her zaman da geliyorlar. Demişler ki;

"—Memleketinizde bize gösterecek bir şeyiniz yok mu?"

Bizimkiler de götürmüşler bir fabrikaya, "İşte bak bizim de böyle fabrikalarımız var." demişler.

"—Heyhat!" demişler, "Bu demir parçaları bizde de var yahu. Biz sizde demir parçası görmeye gelmedik. Bize bir insan gösterin ki biz onun ziyaretine gidelim. Biz insanları görmeye geldik." diyor.

E işte çok insan, buyurun, görün!

"—Yok öyle değil, dünyaya bağlanmış insan değil. Ahireti seçmiş insanı gösterin de biz onlarla bir teşerrüf edelim." diyorlar.

Bizimkileri mahcup duruma da düşürmüşler.

Aziz kardeş!

Onun için iman amel ile beraberdir. Amel ile beraber olunca, imanın zıddı olan günahlardan ve kötülüklerden de sıyrılmak lazım!

Günahlardan ve kötülüklerden sıyrılmanın imkânı yoktur, hele bu devirde... Muhakkak kendini şöyle kûşe-i vahdete çeker, karanlık bir odanın içerisine girer, Rabbi ile baş başa kalır. Birkaç lokma gıda ile, oruçlu olmak şarttır. Oruçlu olmak suretiyle, Allah-u Teàlâ'nın sana vereceği lütuflarla, bak ne kadar insan olduğunu anla!

Tabi burada gelişmek herkesin kendi kuvveti nisbetindedir. Kendini Allah'a veriş nisbetinde de gelişme olur. Kazanç nasıl sermaye nisbetinde ise âhiret nimetlerinin gelişi de Allah'a insanların kendilerini verişleri nisbetindedir.

Onun için, bu muhasebenin itikadı, itikad-ı kâmiledir: (*Lâ ilâhe illa'llah*) "Yâ Rabbi, sen birsin, senden başka mâbud tanımam!" diye dil ile ikrar ettim, kalbimle de tasdik ettim!"

"—İyi ama hani amelin?"

Amelsiz olmaz.

Müslüman oldun ama amelsiz müslüman oldun. Müslüman da amel şarttır. Amel şart olunca amelin zıddı olan günahlardan da sıyrılmak şarttır. Hem amel, hem günah bir arada olmaz. Hem zehir hem şifa hiç olmaz. Allah esirgeye…

Dünyadaki maddî kısım, yeriz içeriz güzel güzel besleniriz. Şu ufacık bir kolera mikrobu diyorlar ya, gözümüzle gördüğümüz bir şey değil, ufak bir şey. Ama çok ufacık bir şeymiş. Ufacık bir şey ama insanın nasıl canına okuyor? İnsanlar bugün ondan nasıl korkuyor? Vebası da öyle, kolerası da öyle, tifosu da öyle, çeşitlisi var.

Niçin? İşte o gözle görülmeyen, elle tutulmayan, hiçbir kuvveti olmayan ufacık mahluk bizim canımıza okuyor.

Neden? Allah'ın verdiği bir kudret var onda. O kudret, bizim kudretimizi yeniyor. Bizim kocaman vücudumuz var. Etimiz, yağımız, kuvvetimiz, kanımız, canımız hepsi yerinde ama ufacık, gözle göremediğimiz o mahlûkun hakkından gelemiyoruz. Onun hakkından gelebilmek iktidarına hâiz değiliz.

Onun için bizi uyarıyorlar:

"—Aman şu suyu içmeyin. Aman o sudan kullanmayın. Aman şu sebzeleri yemeyin. Aman bunu yemeyin!"

Niçin? Mikrop olma ihtimali var.

"—Elinizi şöyle yıkayın böyle yıkayın, şöyle yapın böyle yapın."

E hakları da var ama, düşünürsek, bu nedir? Bugün yediklerimizin içinde, giydiklerimizin içinde neler vardır kim bilir? Bunların hepsine vücut mukavemet edemiyor ve insan yuvarlanıp gidiyor.

Demek ki, ne kadar âciz bir mahlûkuz. Bu kadar âciz olduğumuzdan dolayı, bizi yaratan Hazret-i Allah-u Celle ve A'lâ'nın emirlerine boyun bükmekten başka çaremiz yoktur.

Onun için, iman; dil ile ikrar, kalp ile tasdik, *amelün bi'l-erkân*'dır. *Amelün bi'l-erkân* yoksa, yani dilinle dediğini yapamıyorsan, imanın zayıftır ve hastadır. Nasıl ki zayıf ve hasta olan insandan kimse medet ummaz, çünkü yardıma muhtaçtır. Yapabilirsen işte şu doktoru çağırırsın, komşuları çağırırsın, elden geleni yaparlar; çorba verirler, ilaç verirler filan ama neticede Allah'ın dediği olacak. Gidecekse gider.

Binâen aleyh, imanın muhafazasında günahlardan sakınmak çok önemlidir. Ameller ne kadar lazım ise, günahlardan sakınmak daha elzemdir. Çünkü eti yersin, yağı yersin, balı yersin, arkasından ufacık bir zehiri yuttun muydu; ne balın para eder, ne kaymağın para eder, ne yağın para eder, ne etin para eder. Zehiri yutan kimse, "Ay ay ay, karnım karnım!" derken gider gürültüye.

Ne yedin? Zehirlendin. O zehir seni öldürür. Doktor gelecek de, imdada yetişecek de, o zehirden seni kurtaracak. Nadirattandır.

Zehir günahlardır. Şimdi zehirin çeşitleri olduğu gibi, günahların da çeşitleri var. Zehirin kuvvetlisi bir anda insanı mahveder. Ufak zehirler tedrici bir surette öldürürse de kuvvetli zehirler birden öldürür.

Mesela sigaranın zehiri, içkinin zehiri tedricî bir surette insanları öldürür. Evvela ruhunu öldürür, ruhunu öldürdükten sonra cesedi isterse yaşasın isterse yaşamasın, hiç kıymeti yok cesedin… Sürülerle ceset var dünyada, ne kıymeti var?

Ceset ruhuyla yaşarsa kıymeti var. Ruhu olmadıktan sonra kıymeti yok.

Sigaranın ne zararı var?

Sigaranın ne zararı olacak; melekler sokulmaz yanına bir kere… Ağzın kokar pis pis. Para kesene zararı var, vücuduna da zararı var. Tıpta işte burada, ortalıkta söyleyip duruyor doktorlar.

Bundan ne fayda umuyor insan? Hiçbir fayda yok.

Kahve içiyoruz işte şimdi. Kahveler tabii şimdi yeni bir icat. Kahve çıkınca ulemaya sormuşlar:

"—Yahu nedir bu?"

"—Ooo, bu içilmez!" demişler.

Haramı insanlar dinliyor mu ya? İçe içe bugün mübah hâline geldi. O gün haram denilen, Ebussuud Efendi'nin fetva verdiği haram, bugün mübah…

Niçin? Bugün insanlar öyle alışmış ki artık, "İçme kahve." dediğin vakitte, "Aaa, o kadar da ham sofuluk lazım değil!" diyorlar.

Sigara? O da öyle…

E canım işte yarın içki de buna benzeyecek. İçe içe;

"—Aaa, o kadar da sofuluk lazım değil. N'olur, bir kadehten iki

kadehten ne olacak? O kadar da bir kudret kuvvet lazım insana!" diyecekler.

Halbuki biliyorsunuz ki onun damlası haram. Damlasının haram olduğunu bilmeyen müslüman yoktur. Hatta bazı büyüklerimiz daha ileriye giderekten, "İçkinin döküldüğü bir yerde biten otlardan otlayan koyun etini bile yemem!" demiş.

Meselâ, oraya bir cami yapılsa, oraya gidip de namaz kılmam diyenler de olmuş yani. O kadar öyle içkiden uzaklaştırıcı şeyler konuşmuşlar.

Onun için, iman dendiği vakitte o imanın kuvvetli olması lazım. O imanın kuvvetli olması seni günahtan alıkoyacak. Bir polisin, bir jandarmanın varlığı seni nasıl men ediyorsa, öylece içinden o kuvvet sana gelecek;

"—Dur! Yapma bunu!" diyecek. "Çünkü sen Allah'ın rızasını arayan bir insansın. Bu senin yaptığın hareket de Allah-u Teàlâ'nın rızasına muhaliftir. Yakışmaz sana!" diyecek.

Sen ehli imansın. *Lâ ilahe illa'llah*, *Muhammedün rasûlü'llah* diyorsun. Senin Peygamberin böyle yaptı mı? Senin Peygamberinin ümmeti olan ashab-ı kiram böyle yaptı mı?

"—Yok…"

E sen ne için yapıyorsun öyleyse?

"—E canım Allah Afuvdür, Gafûrdur, Kerîm'dir."

Bu hasta adam içindir, bu hasta adamın işidir artık.

Onun için Allah-u Teàlâ hepimizi affetsin de imanı ve ameli beraber yürüyen kullarından etsin…

Şimdi müsbet ve menfî elektrik diyorlar ya. Müsbet ve menfî olmazsa, cereyan da olmuyor. Demek ki imanın da vücudu için amelin şart olduğu muhakkak artık.

Sonra, bakın yine bir büyük, İmam Birgivî Hazretleri diyor ki:

تَرْكُ ذَرَّةٍ مِنْ مَحَارِمِ اللهِ ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ السَّقَلَيْنِ .

(*Terkü zerretin min mehàrimi'llâh, hayrun min ibâdeti's-sekaleyn*) "Zerre kadar bir haramı, ehemmiyet vermediğimiz bir hatayı, bir kusuru, bir kabahati terk edebilmek, yer gök ehlinin

yapacağı nafile ibadetlerden daha hayırlıdır."

Sen o aziz ömrünü günahlarla zâyi ediyorsun da haberin de olmuyor. Demek ki ne kadar hastasın! Ne kadar hastasın ve ne kadar bozuksun! Ruhun o kadar ölmüş ki!

Ruhun ölmesi çok kolay.

"—Niçin?"

Bak, şimdi bizim bazı hastalarımız oluyor, ameliyat yapıyorlar; elini kesiyorlar, ayağını kesiyorlar... Oraya bir morfin yapıyorlar, o morfini yaptıktan sonra oradaki hayat ölüyor. Ölünce, hiç acı duymadan orasını güzelce kesiyorlar.

Bunu biliyoruz değil mi? Kesiyorlar işte.

"—Neden?"

Oradaki hayat iptal edildi. O hayatın iptal edilmesi ile acıyı insan nasıl hissetmiyorsa, ruh da bu hâle geldikten sonra, işte zehirleri yutar hiç haberi olmaz. İman elden gider hiç haberi olmaz. İslâmiyet'in adı kalmıştır kendisinde… İşte eski büyükler çıksalar, bize müslüman diyecek neremiz var yani? Allah affetsin…

Onun için, iman ve amel muhakkak ortaktırlar.

e. İman ve Namaz

İbnü'n-Neccâr, Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[216]

اَلإِيمَانُ الصَّلاَةُ ، فَمَنْ فَرَغَ لَهَا قَلْبَهُ ، وَحَافَظَ عَلَيْهَا بِحَدِّهَا ، وَوَقْتِهَا ،

وَسُنَنِهَا ، فَهُوَ مُؤْمِنٌ (ابن النجار عن أبي سعيد)

RE. 193/10 (*El-îmânü es-salâtü, femen ferağa lehâ kalbehû, ve hafeza aleyhâ bi-haddihâ, ve vaktihâ, ve sünenihâ, fehüve mü'minün.*)

---

[216] Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VIII, s.206, no:1530; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.160, no:863; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.41, no:4102; Ebü'ş-Şeyh, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.II, s.253, no:616; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.95, no:423; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.56, no:10243.

(*El-îmânü es-salâtü*) "İman demek, namaz demektir. (*Femen ferağa lehâ kalbühû*) Kim ki namaz için kalbini boşaltır, (*ve hafeza aleyhâ bi-haddihâ ve vaktihâ ve sünenihâ*) ve o namazı itina ile, vaktine ve sünnetine dikkat ederek muhafaza ederse, (*fehüve mü'minün*) işte o mümindir."

Peygamber SAS Efendimiz imanı bize tavsif ediyor, tabir ediyor, takdim ediyor, öğretiyor. Buyuruyor ki:

"—İman namazdır."

Sen diyorsun ki;

"—Benim imanım var ama namazım yok!"

Kusura bakma sen.

"—Allah affeder, sonra kılarım." diyorsun.

Ne zaman kılacaksın sonra?

"—İhtiyarlıkta…"

İhtiyarlığa kadar yaşayacağına dair elinde bir senedin var mı?

İhtiyarlıkta hangi ameli yapacaksın sen? Bugün ihtiyar olanların kıldığı namazları görüyoruz, daha ayağının nasıl kırılacağını bilmiyor. Böyle dik duruyor ayağı… Gençlikte alışılacak her şeye. Gençlikte alışmamış bir adamın kıldığı namaz muhakkak böyle sakat oluyor.

El bağlamasını çoğu bilmez, safın nasıl düzeleceğini bilmez. Her gün söylenir yahu. Nasıl bu, 10 orada, 10 burada… Tamamı 20 kişi filan cemaati olan ufacık bir cami. 20 kişi bir safı tutamıyor. Mutlaka imam ikaz edecek;

"—Bak sen düzelt azıcık. Sen de bak orası boş, orayı doldur!" diyecek de, uyanacak adam da düzeltirse düzeltecek.

Halbuki bunların olmaması lazım!

Onun için, sen namazı kolay bir şey zannetme arkadaş! Namaz en büyük bir nimet, en büyük ibadet. O büluğa girdiğimiz andan itibaren üzerimize farz olan bir ibadet. Onun için 25 yaşında, 30 yaşında, velev ki 40 yaşında aklına gelmiş de tevbekâr olmuş, namazını kılmaya başlamış. Ama 15'ten 40'a varıncaya kadar kaç sene var arada? Bu kadar senenin ibadetini kaza edeceksin!

E bakalım ömrün vefa edecek mi, etmeyecek mi? İşlerin buna müsaade edecek mi, etmeyecek mi? Sıhhatin buna müsaade edecek mi, etmeyecek mi? Bunları hiç hesaba katmadan insan;

"—Bugün dünyam güzel olsun da bakalım ileride ahireti düşünürüz!" diyor.

Bunlar hep çok yanlış şeylerdir.

Namaz neden iman oluyor?

وَمَا كَانَ اللهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ ، إِنَّ اللهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ

(البقرة:١٤٣)

(*Ve mâ kâne'llàhu li-yudîa îmâneküm, inna'llàhe bi'n-nâsi leraûfün rahîm*.) "Allah sizin imanlarınızı zayi etmez; çünkü Allah insanlara karşı şefkatli ve merhametlidir." (Bakara, 2/143) buyruluyor Sûre-i Bakara'nın 2. cüzün birinci sayfasında.

"—İmanınızı zayi etmez." ne demek?

Şimdi ashab-ı kiramın zamanında biliyorsunuz ki, bir müddet namazlar Kudüs-ü Şerîf'e karşı kılınıyordu. Kıble Kudüs-ü Şerîf idi. Sonra Kâbe-i Muazzama'ya döndürüldü. Bazı tabi o arada âhirete intikal edenler de oldu. O zaman ashab-ı kiram dediler ki;

“—Kıble şimdi Kâbe oldu ama, anlaşıldı. Bu Kudüs’e karşı namaz kılanların namazları ne olacak?”

O zaman Hz. Allah buyuruyor;

“—Sizin o geçmişte kıldığınız namazları Allah zayi etmez.” dedi.

Yani geçmiş namazlarını imanla tabir ediyor Allah. Demek ki namaz imandandır.

“—E namaz nasıl namazdır?”

İşte *Allahu ekber* der, dört rekât iki rekât kılarsın, yatarsın kalkarsın. Bunu insan karşıdan görünce “Ha namaz buymuş.” der. Bir de abdesti var tabi, alır abdestini, gelir o da uyar imama, *Allahu ekber* der yatar kalkar. Bu değildir namaz. Bu namazın merasimi, namazın erkânıdır bu.

Asıl namaz gönülle olacak. Gönlünü Allah’a vereceksin:

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللهِ (البقرة:١١٥)

(*Ve li’llâhi’l-maşriku ve’l-mağribü feeynemâ tüvellû fesemme vechullâh*) [Doğu da, batı da tüm yeryüzü Allah’ındır. Nereye dönerseniz Allah’ın yüzü işte oradadır.] (Bakara, 2/115)

“—Allah’ı nerede bulalım da nereye dönelim?”

Allah her yerde, nereye dönersen orada Allah… Sen yüzünü buraya çeviriyorsun, o bedenin yüzü. Bedeni kıbleye çeviriyorsun, gönlün de Allah’a dönecek. Sen o gönlü Allah’a döndürebiliyor musun namazda; yoksa hâlâ dükkanla, çarşıyla pazarla, evinle mi meşgul bir durumda?

“—*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàh! Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah*!”

Oldu namaz... Evet oldu, borcumuz defterimizden silinmiştir. Bu adam öğle namazının farzını kılmıştır. Silerler, fakat o namazdan hâsıl olan ruh hâsıl olmamıştır. Namazın da ruhu var. Namazın ruhu insanı melekleştiren bir alemdir. İnsanın günahlarına mâni olan bir alemdir. İnsanı evliyâ eden bir alemdir. Namaz insanları göklere uçuran bir alemdir. Namaz kolay bir şey değil.

Onun için, meleklerin namazı ancak kendilerine mahsustur. Her meleğin bir ibadeti var; kimisi rükûda, kimisi secdede, kimisi

kıyamda, kimisi kıraatte, kimisi tesbihte… Ama mü'minin namazı öyle değil. Mü'minin namazı bütün meleklerin namazından efdaldir.

Her meleğin bir vazifesi var:

لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ (التحريم:٦)

(*Lâ ya'sûna'llàhe mâ emerahüm ve yef'alûne mâ yü'merûn.*) [Allah'ın kendilerine emrettiğine isyan etmezler, emredildikleri şeyi yaparlar.] (Tahrîm, 66/6)

Hiç onlar Allah'a isyan bilmezler, öyle yaratılmışlardır. Onlarda şehvet yok, nefis yok, şeytan yok... Onları iğfal edecek kadın yok, bir şey yok.

İnsan müslüman ama öyle değil. Nefsi var, şehveti var, şeytanı var, hasedi var, karısı var, çoluğu çocuğu var, dünya ihtiyaçları var. Bir sürü ihtiyacın karşısında Allah'a dönebilmek ne büyük bahtiyarlık. Bu kadar işi bırakacaksın, "Allah'ım senin divanına geldim." diyerekten namaza duracaksın.

Gönlünü hiç olmazsa bir an için Allah'a verebilmek devleti kadar büyük devlet olur mu dersin?

İnsan tabi bir padişah, bir hükümdar, bir reisicumhur, bir büyük huzuruna çağırdığı vakitte, kendi övüne övüne bir kalır.

"—Ooo... Ben filan zamanın padişahı ile görüştüm, filan zamanın reisicumhuru ile görüştüm, filan devrin kralı ile görüştüm. Şu zamanın sultanı ile görüştüm." diye övüne övüne bir kalır.

Bir büyük adam Mekke-i Mükerreme'de tavaf ediyormuş. Etrafında da birçok avaneleri var, o büyük serbest tavaf yapsın diyerekten insanları tavafa sokmuyorlar. Adamın birisi şöyle bakmış bakmış;

"—Ah ah!" demiş, "Yazık sana! Yazık sana!"

Sonra bir gün onu Bağdat şehrinde köprü üzerinde dilenirken görmüş. Demiş ki:

"—Yahu, sen değil miydin, o filan zamanda tavaf ederken etrafında birçok insanlar seni himaye ediyorlardı, koruyorlardı, başkalarını da sokmuyorlardı. Senin saltanatından çalımından

yanına varılmıyordu. Sen o adam değil misin?"

"—Evet evet... İşte o yaptığımın bugün cezasını çekiyorum." demiş.

Mülkün sahibi Allah…

Aziz kardeş! Onun için sen Allah'a kul olmaya bak. Allah'la şereflen. İnsan için en büyük devlet, insanın Allah-u Teàlâ'yı zikrettiği andır.

"—Niçin?"

Allah-u Teàlâ'yı zikrettiği anda Allah onunla beraberdir.

Bir insan ki Allah'ladır, onun şerefi kadar büyük şeref var mıdır acaba? Onun devleti kadar büyük devlet var mıdır acaba?

"—*Allahu ekber!*" deyip huzur-u Rabbi'l-àlemine el bağlayıp da durduğu vakitte, onun devleti kadar büyük bir devlet var mıdır?"

Huzur-u Rabbi'l-âlemine kabul olunmuş.

Öyle ya, şimdi reisicumhurların kapısına bir sürü insan gidiyor, "Ooo, sen giremezsin, sen giremezsin. Hadi hadi hadi..." diyerekten çoğunu da geri atarlar. Ancak, "Sen gel, sen gel, sen

gel...” diye mümtaz insanları, makbul insanları içeriye alırlar. Öyle benim gibilerini filan kapıdan dışarıya hepsini uzaklaştırırlar.

E Allah-u Teàlâ da buraya bak herkesi alıyor mu?

Sen istersen boynuna zincir tak, kapıya kadar getiremezsin, içeriye de sokamazsın. Allah sevdiğini alıyor içeriye.

Onun için sen çok bahtiyarsın, bu bahtiyarlığının kıymetini bil. Bu bahtiyarlığın senin parayla pulla ölçülmez. Dünya şöhreti ile, şehveti ile, serveti ile hiç ölçülmez.

Allah’ın kulusun! Allah’ın kulu olmak kadar büyük devlet kimde olabilir? Hiç kimsede olamaz. Dünyada da mes’udsun âhirette de mes’udsun.

Onun için namaz imandandır. Namaz imandan olduğu için, imanı olan insan namaz kılar. İmanı onu namaza götürür.

“—E canım namaza gelmeyenlere kâfir mi diyeceğiz şimdi?”

Hayır, kâfir demeyiz ama imanları zayıf.

Hasta adam, gelebilir mi buraya? Yatağında yatıyor işte, verirsen yiyecek. Hasta yatakta yatıyor.

İşte onun imanı hasta, o kadar hasta ki camiye gelip içeriye girmeye kudreti yok. Sağlam diyorsun sen. Onun sağlamlığı para etmez, ruhu yok içinde…

Bir motor, güzel, içine benzini koymamışsın. Şoförü de yok başında, nasıl işletecek o?

Hiç kıymeti yok. Onu işletecek benzin lazım, onu işletecek şoför lazım. E imanı da sevk edecek ruh lazım. Ruh olmayınca bir şey olmaz. Onun için ruhun olursa gider gider, göklere kadar gidersin. Gökler bile kısa gelir.

Şimdi burada bir şart var:

(*Femen ferrağa lehâ kalbehû*) “Kim ki böyle namaza geldiği vakitte havâtırdan kalbini boşaltır, huzû ve huşû ile gelir. (*Ve hâfeza aleyhâ bi-haddihâ*) Sonra namazın erkanına da riayet eder.” Öyle paldır küldür kılınan namaz namaz olmaz. Erkanına uygun olacak.

Boşaltıyor kalbini. Neden? Dünya meşgalelerinden, dünya hatıralarından sıyırıyor onları. “Şimdi ben artık Rabbimin divanına geldim. Artık dükkân, mal, iş, şu, bu hepsini unutmam

lâzım!" diye düşünüyor.

Mesela hacca gittiğimiz zaman da orada bize o Arap imamlarının kıldırdığı namaz daha hoşumuza gidiyor, daha ağır daha teennî ile. Okumaları sade, namazı kılarken rükuları, sücudları daha sade…

Hele bir sefer bizim delil efendi geldi. Çok methediyor, diyor ki:

"—Ramazan'ın yirmisinden sonra, teravihlerden sonra bir de teheccüd namazı kılınır diyor. Ah bir orada olsanız, o teheccüd namazının tadına doyum olmaz! Her rekâtta üç sayfa okunur."

Yani günde üç cüzden 10 günde bir hatim yapacak. Bizde hatimle teravih kılınan camilerde her rekatta bir sayfa okuyorlar ya, orada teheccüdde üçer sayfa okunuyormuş. Üç cüz okumak da kolay değil. Bir cüz okuyunca bak biz burada ne kadar yoruluyoruz. Onu üç yapınca, daha ağırlaşıyor iş.

"—Teravihten sonra teheccüd namazı 3 - 4 saat sürer. Ama İmam Efendi rükûya vardığı vakitte, sen en aşağı 25 defa *'Sübhàne rabbiye'l-azîm'* dersin diyor. Kalkmaz diyor, rükuda o durur, 25 defa sen *'Sübhàne rabbiye'l-azîm'* deyinceye kadar rükûda durur. Kalkar, secdeye gitmez, mutlaka sen de 25 kere sayarsın, *sübhanallah sübhanallah...* O hep ayakta duruyor böyle… Huşû ile Allah'a vermiştir kendisini öyle durur.

Sonra secdeye varır, secdede de böyle 25 defa '*Sübhàne rabbiye'l-a'lâ'* diyecek kadar durur. Muhakkak sayarsın diyor. 30 da sayarsın. Sen bakarsın hâlâ o secdede… Secdeden kalkar, ikinci secdeye gitmez. Yine 25 defa *sübhanallah* diyecek kadar oturur, öyle gider. Bu surette bir teheccüd namazı cemaat ile kılarlarmış. Çok hoşumuza gider. Allah bize de inşaallah nasib ü müyesser eylesin de...

Onun arkasından diyor bir dua eder. Ama o duasında ağlamadan duramaz herkes. Cemaat de ağlar imam da ağlar. Onlar dualara da âşinâ oldukları için, manalara da âşinâ olduğu için "Yâ Rabbi!" dediği vakitte gözlerinden sular böyle şıpır şıpır akar diyor.

Niçin? İmanın iktizası.

Allah-u Teàlâ'nın huzuruna durmuş, o imanın iktizası kalbine bir rikkat, bir yumuşaklık, bir sürur, bir sevinç geliyor.

"—Yâ Rabbi! Sana çok şükür kulluk vazifesini yapabilmeye çalıştım. Sen beni affet, beni mağfiret et… Beni dergâhına kabul ettiğin için sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemem yâ Rabbi! Beni de sen dergâhından ayırma yâ Rabbi!" diyerek çeşitli dualarla, iltifatlar ile, gözyaşları ile camiden ayrılırız diyor.

Onun için; (*Ve hafeza aleyhâ bi-haddihâ ve vaktihâ ve sünenihâ, fehüve mü'minün.*) "Sonra namazın erkanına da riayet eder, vakitlerine ve sünnetlerine riayet eder. İşte bu kimse mü'mindir."

Namazlarında bir vakitleri var değil mi? O vakitlerinde hudutlarına riayet ile, erkânına riayet ile, sünnetlerine de riayetle kılınan, hem de huzù ile huşû ile kılınan namaz.

Bak şimdi bak: "İşte budur mü'min!"

O namazını huzù ile, huşû ile, hududuna erkanına riayet ederek vakti vaktinde kılıyor. Ben bazı kimseleri bilirim ki, öğle namazını ikindiye pek yakın zamana kadar geciktirir ki, öğleye aldığı abdest ile ikindiyi de kılsın, ikisini bir çırpıda çıkarsın.

Bu Ca'ferî denilen bir mezhep de var mesela şimdi. Onlarda da câiz görülüyor bu. Caiz görülüyor, işine engel olmasın diyerekten böyle öğle namazını kılar arkasından da ikindiyi kılar. Halbuki Ehl-i Sünnetin fıkhında bu câiz değildir. Öğlen öğlen vaktinde kılınır, ikindi ikindi vaktinde kılınır.

Sadık mü'min, sözünde sadık mü'min işte bu mü'mindir. Allah cümlemizi bu mü'minlerin zümresine ilhak buyursun…

f. Mü'minlerin Özellikleri

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ . الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ . وَالَّذِينَ

هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ (المؤمنون:١-٣)

(*Kad efleha'l-mü'minûne. Ellezîne hüm fî salâtihim hàşiûne. Ve'llezînehüm ani'l-lağvi mu'ridûne.*) [Mü'minler muhakkak felah bulmuştur; korktuklarından emin, umduklarına nail olmuşlardır. Onlar ki, namazlarında huşû içindedirler. Onlar ki, faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler.] (Mü'minûn, 23/1-3) ayet-i kerîmesini burada delil getirmiş ki, bu âyet-i kerîme Cenab-ı Hak bize bildiriyor:

(*Kad efleha'l-mü'minûn.*) "Muhakkak mü'minler felâh bulmuşlardır."

Felâh, kurtuluş demek; korktuğundan emin olmak, umduğuna ermek demek. Ezanda da, (*Hayye ale'l-felâh… Hayye ale'l-felâh…*) "Haydin felâha… Haydin felâha!" diye bağırıyoruz.

(*Ellezîne hüm fî salâtihim hàşiûne*) "Namazı öyle gelişigüzel değil da huşû ile, huzû ile, titreyerek kılan mü'minler, muhakkak felah bulur." Ellezîne hüm fî salâtihim hâşiûne.

Günahlarını önüne dökmüş. Bu da şarttır. Bir insanın hem iyiliği olur hem kötülüğü olur. İyiliklerini at arkaya! İyiliklerini unut! Yaptığın şuyun var buyun var. Birçok hayrât u hasenât var… Onları unut, arkana at!

Günahları da önüne dik, önüne doldur. Yaptığın bütün günahlarla beraber Hz. Allah'ın divanına geliyorsun;

"—Ooo, yâ Rabbi! Ben bunlarla senin huzuruna nasıl gelirim?

Ben ne kadar günahkârmışım yâ Rabbi!" diyerekten insan teeddüb eder yani.

(*Ve'llezînehüm ani'l-lağvi mu'ridûn*) "Onlar ki, faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler."

Bak burada da bir incelik var; huşû, lağviyatın bırakılmasından sonra hasıl olur insanda… Çenesi bol, zevzek, ahlaksız, terbiyesiz, birçok kusurları olan insanda huzû, huşû denilen şeyin bulunmasına imkân yoktur.

O kötülüklerin başlangıcı lağvdan başlar. Sözüne hakim olamıyor, ağzına geleni konuşuyor.

Halbuki İslâm'ın erkânında üç şey vardır:

1. Yiyeceğini ancak zaruret miktarı yiyeceksin.
2. Uykunu zaruret miktarı uyuyacaksın, yapacaksın.
3. Konuşmanı da, bileceksin ki bu benim konuşmalarım hepsi defteri âmâlime geçiyor. Bunlardan boş olanlarından, fazla olanlarından da mes'ulüm. Bu mes'uliyetini idrak ederek konuşacaksın.

Fazla ve lüzumsuz söz müslümanın ağzından çıkmaz. Müslüman o zaman sükût edecek. Çünkü bir insanın hem Allah-u Teàlâ'yı zikretmesi hem de Allah-u Teâàlâ'nın zikrinin gayrısı ile meşgul olması mümkün değil.

Binâen aleyh, sen ne kadar sükut eder susarsan, gönlün Allah'ı o kadar çok sever. Gönlün Allah'ı çok sevmesi, ağzının kapanmasına bağlı. Ağzı açık olan, mütemadiyen konuşan insan, gönlü gafil bir insandır.

Onun için, evvela sözlere hàkim olmak lâzım!

g. Hayâ İmandandır

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, Neseî, İbn-i Mâce ve İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[217]

---

[217] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.139, no:50; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.199, no:4918; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.420, no:191; Taberânî, *Dua*, c.I, s.437, no:1489; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.532, no:11735; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.20, no:9004; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.18; Ebû Hüreyre RA'dan.

اَلإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً ، أَفْضَلُهَا لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ ؛ وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الإِيمَانِ (حم. م. د. ن. ه. حب. عن أبى هريرة ؛ طس. عن أبى سعيد)

RE. 193/12 (*El-îmânü bid'un ve seb'ûne şu'beten, efdalühâ lâ ilâhe illa'lllàhu, ve ednâhâ imâtatü'l-ezâ ani't-tarîkı; ve'l-hayâü mine'l-îmâni.*)

(*El-îmânü bid'un ve seb'ûne şu'beten*) "İman, yetmiş küsur şubedir. (*Efdalühâ lâ ilâhe illa'lllàhu*) Efdali *Lâ ilâhe illa'llah* sözüdür. (*Ve ednâhâ imâtatü'l-ezâ ani't-tarîkı*) En aşağısı da, eza verecek bir şeyi, yoldan kaldırmaktır. (*Ve'l-hayâü mine'l-îmâni*) Haya da imandan bir şubedir."

Bid', üçten dokuza kadar olan rakamların adıdır. Yetmiş küsür; yâni 73, 74, 75, 76, 77, 78 veya 79 demek. Yani imanın 70 küsur dalı budağı, parçaları vardır. Bu 70 küsur şubenin en eftali, "*Lâ ilâhe illa'llah*" sözüdür. "*Muhammedün rasûlü'llah*" da bunun içine dahildir.

Şimdi iman şubelerinin en ufağı nedir?

En ufağı, yolda giderken insanlara eziyet verecek bir şeyi, hoş görmediğin bir şeyi yoldan bir kaldırmandır.

Çöpçü gelsin kaldırsın demiyorsun, onu kaldırıyor bir kenara koyuveriyor. Ayıklıyor, süpürüyor, ezayı yoldan gideriyor. Ne olursa olsun, halka eza verecek ufaklı büyüklü bir şeyler vardır.

Dün bizim şöfor durdu bir yerde de, çocuklar çivili tahtaları otomobilin önüne koymuşlar ki, geçerken tekerlere batsın da, patlasın da seyredelim diyerekten. Çocuk, bilmez ama ona da öğretmek lazım! Onun mes'ulü yine babası. Ufak çocuğun aklı ermez de…

Ha işte bu en ufak bir zarar verecek şeyi yoldan gidermek de

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.95, no:6962; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.189, no;103; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.35, no:52; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.58, no:10249.

imanın şubelerinden birisidir.

Sonra?

Bakın şimdi: (*Ve'l-hayâü şu'betün mine'l-îmâni*) "Hayâ da imandan bir şubedir."

İmanın birçok şubeleri var, hiç birisini saymadı da "hayâ" dedi. "Hayâ imandan bir şubedir." dedi. Niçin? Çünkü hayâ imanın kardeşidir.

Hayâ imanın kardeşidir de onun için burada "Hayâ imandan bir şubedir." dedi.

h. Hayâ ile İman Kardeştir

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas'tan; İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[218]

اَلْحَيَاءُ وَالإِيْمَانُ مَقْرُونَانِ فِي قَرَنٍ وَاحِدٍ ، فَإِذَا سَلَبَ أَحَدُهُمَا ،

تَبِعَهُ الآخِرِ (طس. عن ابن عباس ؛ كر. عن أنس)

RE. 204/10 (*El-hayâü ve'l-îmânü makrûnâni fi karnin vâhidin, feizâ sülibe ehadühümâ, tebiahü'l-âhiru.*)

(*El-hayâü ve'l-îmânü makrûnâni fi karnin vâhidin*) "Haya ile iman bir karın kardeşidir. İmanın olduğu yerde hayâ vardır, hayânın olduğu yerde iman vardır. (*Feizâ sülibe ehadühümâ, tebiahü'l-âhiru*) Birisi gitti mi, peşinden öbürü de gider."

Hayâ nedir? Utanma duygusu… Asıl utanmanın Allah'tan olması lâzım!

Şimdi böyle şeriata aykırı bir insana;

"—Hayâsız!" desen, kızar.

"—Ben hayâsız mıyım?" der.

---

[218] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.174. no:8313; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.75; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.437; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Allah-u Teâlâ'nın rızasına mugayir ne kadar hareket varsa hepsi hayâsızlığın neticesidir. Hayâ büyük bir nimettir. Nasıl ki iman, insanları haramlardan günahlardan men ederse, hayâ da tıpkı böyledir. İnsanları Allahu Teâlâ'nın yasaklarından men eder. Der ki:

"—Bak seni yaratan, sana envai çeşit nimetleri veren; gözü veren, kulağı veren, kuvveti veren, kudreti veren, hissi veren, tefekkürü veren, ruhu veren kudretin sahibi olan Hz. Allah'ın kulusun sen. Onun kulu olduğun için Onun emirlerini dinlemek mecburiyetindesin kul isen. Kulluğunu inkâr edemezsin, 'Ben kul değilim.' diyemezsin, çünkü kulsun."

Kendine hàkim değilsin. Azrail AS geldiği vakitte kim mâni oluyor? İşte ufacık bir mikrobun hakkından da gelemiyoruz. Gelemiyoruz, apaçık meydanda. Demek ki sen bir acizsin ve kulsun. Kimin kulusun? Allah-u Teâlâ'nın kulusun!

Öyleyse Allah-u Teàlâ'nın emirlerine, ve hangi emiri olursa olsun, muhalefet etmekliğin hayâsızlığın alâmeti. Çünkü ekmeği veren sana o, suyu veren o…

Dün bir kardeş gelmişti de, Allah muhafaza etsin… Hacca gitmişti, hacdan dönüşte Ürdün'e de uğramış, oradan geçmişler. Diyor ki,

"—Ne kadar perişanlık!"

Şimdi onlar birbirleri ile dövüşüyorken, sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş. Sokağa çıkanı vuruyorlar. Yasak. Evde ekmek yok, evde su yok, evde erzak yok. Herkes alışverişi çarşıdan günlük alıyor tabi. E günlük alıyor, yasak da oldu şimdi çıkamıyorsun.

Evde de çoluk çocuk, şu bu var.

Hadi evde birkaç gün su kaynatacaksın, çay kaynatacaksın, bir şeyler yapacaksın ama olmayınca ne yapacaksın?

Şimdi Allah esirgesin, bizim tüplü ocaklarımız olmasa, odun kömür de yok evde. Tüp de gelmedi miydi ne odun bulacaksın, ne kömür bulacaksın işimiz harap! Elektrikler kesilince, sular da akmıyor. Elektrik kesildi su da gelmiyor o zaman. İşlemiyor motorlar… E o zaman halkın hâli çok perişan olmuş.

E bu nimetleri düşün de, Allah-u Teâlâ'nın nimetlerini tefekkür et! Hudutsuz nimetler, sayılmakla bitmez. Bu kadar nimeti veren hep Allahu Celle ve A'lâ...

O Allahu Celle ve A'lâ sana diyor ki:

"—Günde beş defa benim divanıma geleceksin. Temizleneceksin, abdestini alacaksın, el bağlayacaksın!"

Ne kadar hikmetler var o abdest almada aziz kardeş!

Yorulursun çalışa çalışa… Namaz vakti gelince, soyunuyorsun bir abdest alıyorsun, bir namaz kılıyorsun; o yorgunluk senden gidiyor. Taze bir vücut geliyor insana…

Li'llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

25. ZÎNETİN TERK EDİLMESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

الْبَذَاذَةَ مِنَ الإِيمَانِ ، الْبَذَاذَةَ مِنَ الإِيمَانِ ، الْبَذَاذَةَ مِنَ الإِيمَانِ (حم.

ه. طب. ك. هب ، ض. عن عبد الله بن أبي أمامة عن أبيه)

RE. 194/8 (*El-bezâzetü mine'l-îmân, el-bezâzetü mine'l-îmâni, el-bezâzetü mine'l-îmâni.*)

(*El-bezâzetü mine'l-îmân*

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

"—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!"

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

"—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allàhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed…]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin…

a. Zînetin Terki İmandandır

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce, Taberânî, Hâkim, Beyhakî, Ziyâü'l-Makdisî, Abdullah ibn-i Ebû Ümâme Rh.A'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[219]

الْبَذَاذَةَ مِنَ الإِيمَانِ ، الْبَذَاذَةَ مِنَ الإِيمَانِ ، الْبَذَاذَةَ مِنَ الإِيمَانِ (حم.
ه. طب. ك. هب ، ض. عن عبد الله بن أبي أمامة عن أبيه)

RE. 194/8 (*El-bezâzetü mine'l-îmân, el-bezâzetü mine'l-îmâni, el-bezâzetü mine'l-îmâni.*)

(*El-bezâzetü mine'l-îmân*) "Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır. Elbise ve süse ehemmiyet vermemek imandandır."

Bu hadîs-i şerîfi bir kere daha tekrarlamayı arzu ediyorum.

Mâlûm söyleyip geçmek başka, söylenen sözün üzerinde durup onun içeriye işletmek başka. Her gün tabii yeni yeni manâlar belirmektedir.

Bir kere Efendimiz SAS bu sözü burada (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) diye üç defa tekrar ediyor. Bir kere kâfi değil mi? Bunu üç kere söylemesinde bir maksat var tabii. Onu anlatmaya çalışıyoruz yine.

İman, "*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlu'llah*" demekle hasıl olur. Bir insan bu kelimeyi söyledi mi mü'min olur. Bu imanın ilk derecesi… İnsan, bu verdiği söz ile ahkâm-ı ilahiyeye ve ahkâm-ı sünen-i Rasûlullah'a uyarsa, orta iman olur. Lâ ilâhe illallah der iman sahibi olur. İmanıyla amel ederse ortaya geçer. İmanda cihad a'la mertebedir. O da üçüncü üstün mertebedir.

Bu (*El-bezâzetü mine'l-îmân*), nefs ile cihada işaret eder.

Şimdi burada yeni öğrendiklerimizi, bilgileri şimdi size

---

[219] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.211, no:3630; İb-i Mâce, Sünen, c.XII, s.143, no:4118; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XLV, s.285, no:21289; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.51, no:18; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.271, no:788; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.227, no:6470; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.125, no:157; Abdullah ibn-i Ebû Umâme Rh.A'ten, o da babasından.

duyuracağım. Siz de tabii bunları bizden evvel belki duymuş-sunuzdur.

Dünyada İslam'dan başka birçok milletler de var. Peygamber SAS'in hayatı ve ashâb-ı kirâmın hayatı hepimizce malum.

Onlar dünyaya neden iltifat etmediler? Rasûlüllah SAS niçin evini döşemedi? Niçin odasını süslemedi? Niçin kendisine çeşit çeşit esvaplar yapıp da meydana çıkmadı? Bunu hiçbir düşünenimiz var mıdır?

Biz hayat-ı dünyada, hemen şu 30-40-50 senelik bir hayatımızda ancak dünya yaşamasını gaye edinmiş insanlarız. Bu dünyanın içerisinde ahiretin olduğunu hesaba katamıyoruz. Bu dünya bize ahiret için verilmiştir. Bu dünyada biz ahireti kazanacak, o ahiretin saadetine ulaşacak insanlarız. Yoksa bu dünyada çeşitli mahluklar yaşıyor. O çeşitli mahlûkların yaşayışı gibi yaşayıp da ölürsek, tabiatıyla yazık olur bize. Binaen aleyh Rasûlüllah SAS'in hayatını kendimize örnek edinmedikçe, bizim imanımız sağlam bir iman olmaz, hakiki bir iman olmaz. Dilimizde vardır imanımız, içimize işlememiştir.

Ne zaman işler? Ne zaman ki Peygamber SAS'i kendimize örnek ediniriz, onun harekâtını kendimizde tatbik edebilirsek, işte o zaman imanımız kâmil olur, kemale ulaşır.

Onun için Peygamber SAS:

(*El-bezâzetü mine'l-îmân*) "Zînetin terki imandandır." diyor ve bunu üç defa tekrar ediyor.

Zînet nedir şimdi? Zînetin hududu yok, ne kadar gidebilirsen gidersin. *Zînet*, giydiğin, kuşandığın her şey; üstünde, başında, evinde nelerin varsa...

Bir insanın yaşamak için neye ihtiyacı vardır? Yemeye ihtiyacı vardır. Yemeğin ne kadarıyla insan yaşayabilir? Bir gün bir öğün yemek insana yeter.

"—Aa hocaefendi öyle şey mi olur? Bir öğün yemek yeter mi?"

Ramazan'da nasıl yetiyor bize? Ramazan'da bir şey mi oluyoruz, ufalıyor muyuz? Hayır, daha güzel oluyoruz.

Bununla beraber Peygamber SAS'in zamanı ve eshabın hayatını gözümüzün önüne getireceğiz. Getirince bazen doyarlar, bazen de açlığın hissini biraz teskin edebilmek için karınlarına

taş bağlarlardı. Açlıklarının verdiği ızdırabı teskin edebilmek için taş bağlama mecburiyetinde kalırlar, yani kuşaklarını sıkmak mecburiyetini hissederlerdi.

Şimdi gel. Biz üç öğün yiyoruz, evimiz gayet muntazam; kaloriferimiz, sobamız her şeyimiz yerinde, üstümüz de çok kavi. Sabah namazına camiye gel, ancak ihtiyar ve zuafayı görürsün. Parası çok olan, vakti yerinde olan sobasının başından kımıldamaz, rahatını feda etmez.

Camideki fazilet? Onu ölçecek iktidarımız da yok. Ama, "İşte namaz değil mi, ben evde kılıyorum kâfi!" deriz. "Şimdi bu soğukta üşüyüp de hasta olmaktansa, evde kılmak benim için daha evlâdır." der, sabah namazına gelemez.

"—Bu nedendir, neyin zararıdır biliyor musunuz?"

Para para!.. Bu paranın zararıdır bu. Seni camiye getirmeyen şey, parayı sevmenin, yaşamayı sevmenin, hayatı sevmenin neticesi...

Bu hayat nasıl olsa bize muvakkat, nasıl olsa alacaklar elimizden. Saati geldi mi bir dakika bile durdurmuyorlar. Bu hayata bu kadar kıymet vermenin ne manası var yani?

Allah'ın emrini, Peygamber'in sünnetini nasıl feda edebiliyorsun sen hayatına? Hayatını sevdiğinden dolayı.

Allah'ı sevse, hayatını sevdiği kadar Allah'ını sevse, hayatını sevdiği kadar Peygamber'in sünnetini sevse feda edemez onları. İşte bu, dünya hayatının zînetleri…

Kehf Sûresi'nde buyruluyor ki:

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِندَ

رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلاً (الكهف:٤٦)

(*El-mâlü ve'l-benûne zînetü'l-hayâti'd-dünyâ, ve'l-bâkiyâtü's-sâlihâtü hayrun inde rabbike sevâben ve hayrun emelâ.*) [Mallar ve oğullar, dünya hayatının süsüdür. Baki kalacak sàlih ameller ise, Rabbinin katında, sevap olarak da ümit olarak da daha hayırlıdır.] (Kehf, 18/46) buyruluyor.

Peygamber SASA'in hayatı mâlûm. Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk'in

hayatı mâlûm, Hz. Ömerü'l-Fâruk'un hayatı mâlûm, Hz. Osman-ı Zinnûreyn'in hayatı mâlûm, Hz. Ali'nin de hayatı mâlûm. Dört halife... Onlar bu dünyaya kat'iyen iltifat etmediler.

Cenâb-ı Peygamber SAS peygamber iken, evlerinde hasırın üzerinde, başının altına bir şey kor, hasırın üzerinde yatar idiler. O hasırın üzerinde yatar idiler, o mübarek vücutlarına da hazır iz yapmış. Hz. Ömer yanına gittiği vakit de o izleri görmüş de acımış, demiş ki:

"—Yâ Rasûlallah! Bak şu gâvurların hükümdarları nasıl yaşıyorlar. Ne olur, müsaade et de sana da bir yatak yapalım, karyola yapalım; siz de rahat edesiniz. Nedir bu yanınızda böyle hasır izleri? Peygamber olmanızla beraber hasırın üzerinde yatmışsınız da hasır böyle iz yapmış vücudunuza…"

"—Yâ Ömer! Onlara hayat-ı dünya, bize hayat-ı âhiret!" diyen Peygamber SAS'in sözünü duymadık mı biz?

Kaç defa duyduk ama, uyamıyoruz. Neden? Canımızı sevdiğimiz için, yaşamayı sevdiğimizi için.

Şimdi sana bugünü ben söyleyeceğim:

Bugün karşımızda çeşitli milletler var. Bunların arasında bir de Japon denilen bir millet var, hepimiz adını duyuyoruz. Dün bir arkadaşımız oradan geldi. Biz onun tarihte onların hayat şekillerini okuyorduk ama, bil-fiil görüp de gelenin ağzından dinlemek daha başka oluyor.

Japonlar bugün dünya iktisadında hemen dünyaya meydan okur derecede ilerlemiş. Dün yandı idi, yıkıldı idi, mağlup idi fakat bugün yine insanların arasında en mümtaz bir tabaka olarak meydana çıktı.

Bu arkadaşımızı, bir iş adamı olarak, onlarla iş birliği yapmak için, "Gel bizim memleketimize de konuşalım anlaşalım seninle" diyerek davet etmişler.

Buradan gitti. Gayet büyük bir fabrika. Yani bizim Koç'lar filan hiç kalıyormuş onun yanında. Fabrika mümessili ile konuşuyor. Derken bir gün de demiş:

"—Buyurun bizim evimize. Bu akşam bizim evimizi de bir görün, bakın Japon evleri nasıldır?"

Bu fabrikanın sahibi, mümessili olan zât, çok yüksek bir

mevkii var, parası da çok. Gittim diyor, evi gayet basit, ufak, 40 metreyi geçmeyen evler, ufak ufak. Aynı zamanda evinin içerisinde mobilya denilen bir şey yok; birer kilim halı, o kadar.

Demiş ki:

"—-Biz Japonlar, yatakta yatmayız. İşte bizim yatağımız bu halının üzeri… Buraya bir yastık koyarız, üstümüze de yorgan battaniye neyimiz varsa onu çekeriz. Çocuğum da böyle yatar, hanımım da böyle yatar, ben de böyle yatarım. Japon, hakiki Japonların evinde israf denilen bir şey kat'iyyen bulunmaz." demiş. Bu gâvur.

Yemek teşkilatını anlatacağım. Şimdi adam gördüğünü anlatıyor bize, ben de size anlatıyorum. Bu ders ama, ibret diyerekten anlatıyorum, tabii bir hikâye değil.

Ev gayet basit diyor. Evin ortasında bir çukur var, çukurun içine ateş yakılmış, —Aygaz yahut neyse— üzerine bir demir levha konmuş. O alttaki ateşin tesiriyle kızıyor, hanımefendi hazırlanmış etleri, sair sebzeleri getirdi o demirin üzerinde pişirdi. Pişirirken tabii onu çevirmek için şimdi birtakım aletler var ya... Baktım bir tahta parçası, o tahta parçasıyla alıyor işte

koyuyor getirdi önümüze koydu, bir kap yemek; et met hep içinde.

"—Çatal kullanmaz mısınız?" demiş.

Hayır, demiş. Bu kadar Japon çatala bu kadar para verirse, Avrupa'ya bu kadar milyon lira gider demiş. Çatal kullanmayız. Parmaklarımız var ya, çatala ne lüzum var?" demiş.

Çok zengin adamlar, yani bizi toptan satın alırlar.

O adam çatal kullanmıyor. Biliyorsunuz bizim de bazı ziyafetlere rast geliyoruz, ne debdebe, ne saltanat! Tabak tabak üstünde, çatal çatal, kaşık bıçak hepsi ayrı ayrı. Meyvaları şusu busu. Oooh masadaki israf ona göre… Allah affetsin bizi…

Şimdi kendi durumumuzu onların durumu ile bir kıyas etsek, biz bugün ne kadar zayıfız. Yani onlara muhtacız. Para verirlerse yaşayabiliriz, vermezlerse yaşayamayız bugün. Tayyareyi onlardan alacağız, otomobilleri onlardan alacağız, yiyeceğimiz onlardan, giyeceğimiz onlardan, her şeyimiz onlardan…

Aziz kardeş!

Zînet helaldir. Buradaki zînet denilen, helal olan şey. Allah'ın verdiği zîneti kimse haram edemez. Haram değil bu fakat bunun terki mübah, mübahın üstünde müstahsen. Ona biz müstehab diyoruz. Müstehab diyoruz ki haram değil yani. Bunu yersen mes'ul de olmazsın. Fakat imanın ve İslâm'ın icabı olaraktan bu zînetin terki lazım! Bunu Efendimiz'in üç defa söylemesinde hikmet var. Terki lazım bu zînetin…

Şimdi bu lokmamızı, yani helâl olan lokmamızı, on lokmada doyuyorsak dokuz lokma yemek, sekiz lokma yemek. Üç öğün yiyorsak iki defa yemek suretiyle, helalden olandan bu iktisada mecburuz.

Halbuki şimdi bizim bir sigaraya alışkanlığımız var. Sigara!.. Bugün 36 milyon müslümanız diyoruz, Türküz diyoruz. Muhakkak bunu 15 milyonu içiyor mudur? Muhakkak içiyordur değil mi?

On beş milyon insanın yevmiye günlük sigara parası. Yevmiye sigara parası, üçer liradan hesap etseniz, 5-6-7-8 liraya kadar da içiliyormuş.

Bırak bunları, üç liradan hesap ederseniz, sırf sigara parasından 45 milyon lira bir günde havaya gidiyor. Biz bugün 45 kuruşa muhtacız! 45 milyon paraya değil, 45 kuruşa muhtaç olan

bir insanız. Biz bugün 45 milyon lirayı hiçbir faydası olmadığı halde "Püff!.." diye havaya uçuruyoruz. Şu kadarcık bir faydası varsa söyleyin emin olunuz. Hiçbir faydası yok.

İşte bugün Amerika yeni öğrenmiş daha bunun zararını da, propagandalarını yasak ediyor. Halbuki bu Peygamberimiz SAS'in zamanı saadetlerinde tabii yoktu da sonradan icad olunmuş, meydana gelmiş bir şeydir. Fakat haram da dememişler de kerahattir demişler. Çünkü faydasından çok zararı var. Faydası bir kere yok. Bir kere hiç yoktan 45 milyon liramızı uçuruyor.

Biliyor musunuz bu 45, 50 milyon da, iki günde 100 milyon eder. Senede kaç milyar eder?

Ne bu? Zarar.

Şimdi Japon milleti o kadar üstün bir millet iken, çok para kazanıyor, her şeyi yapıyor, beceriyor. O, israfın önüne geçmeye çalışıyor da çatalı bile kullanmıyor, kaşığı kullanmıyor;

"—Elim yeter bana!" diyor.

Biz bu kadar yoksuzluğumuzla, zaruretlerimizle beraber böyle su gibi paralarımızı akıtmaktan kaçınmıyoruz.

b. Zînet ve İsraf

Zînetin terki aynı zamanda ne oluyor? İktisat oluyor.

Zînetin terki iktisada, zînete düşkünlük de israfa giriyor. Zînet insanı israflara sürüklüyor.

E bu da lazım, bu da lazım, bu da lazım. Zamanın birbirlerini göre göre, birbirlerimizi taklit ede ede, icabında altından çıkılmaz bir yükün altına da giriliyor. Bunun sebebi, bu zînete müptela oluşumuzun zararı ve cezasıdır.

Onun için bize en çok dikkat edilecek şey, "Zararın neresinden dönülürse orası kârdır." derler ya! Binâen aleyh bunun önünden dönmenin çaresini bulmamız lazım.

Ne yapalım? El birliği yapmak lazım!

"—Nasıl?"

O Japonken, o kadar parası varken kaşığa çatala para vermiyor da, biz Avrupa mallarına verdiğimiz paraları hesap etsek, hele o kadınlarımızın israflarını hesap etsek ne büyük

muazzam rakamlarla karşı karşıya kalırız. E bu bizim için ne büyük acı! Şimdi en acısı!

Şimdi hacı efendilerimiz hacca gidecekler. Herkeste bir sürü dedikodu:

"—Yahu bu kadar fazla, bir kere gitti, yetmiyor mu? Her sene gidiyor. İşte bir kere gitti, yetmez mi?

Şimdi ben ne diyeyim aziz kardeş?

“—Sen bir kere sinemaya gittin, ertesi gün bir daha niçin gidiyorsun sinemaya? Öğrendin işte, sinemayı gördün, yetmiyor mu sana bir kere gitmek?”

“—Yok, her gün gitmem gerekir.”

“—Bir sigara içiyorsun, yetmiyor mu sana, niçin gün boyuna içiyorsun?”

“—Yok, devamlı içmem gerekir.”

“—E bir namaz kılıyorsun, yetmiyor mu bir namaz? Her gün her gün niçin kılıyorsun bu namazı?”

Ha, demek ki ibadetlerin her günündeki tecelliler, her anındaki tecelliler ayrı ayrıdır. Bu andaki tecelli, bir an sonra

bulunmaz. Bu andaki tecelli bir an sonra bulunmaz, bir an sonraki tecelli bir an sonra yine bulunmaz. Dünyada her anda ayrı ayrı tecelli var. Bu tecellilere mazhariyet o tecellilerin kıymetini bilmekle olur.

Şimdi hacca gideceğiz. Geçen sene gittik, biliyoruz işte, orada Kâbe-i Muazzama var, işte etrafında döneceğiz, sa'yını yapacağız. Bu bildiğimiz bir şey, basit bir şey. Ama iş bundan ibaret değil ki. Bunun canı var, ruhu var. Orada Cenâb-ı Hakk'ın o tecellilerine bir mazhar olabildin miydi, dünya da senin ahiret de senin!

E bunu bulabilmek için de elbette bir çaba harcayacaksın. O tecelliye mazhar olabilmek için paranı harcayacaksın, gideceksin orada meşakkatlere katlanacaksın

Niçin? Tecellinin sana da gelmesi için.

Şimdi su ne kadar çok olursa, faydası da o kadar çok oluyor. Meselâ, şimdi Fırat nehrine baraj yapacaklar, çok su. Suyun çokluğu nisbetinde ne kadar fayda olacak... Az suda oluyor mu bu? Olmuyor.

Binâen aleyh, cemaat ne kadar çok olursa, onun fedâili, sevabı, bereketi de o nisbette çok olur. Şimdi buradaki cemaate benzer mi oradaki cemaat?

Orada milyonla insan cemaat oluyorsun. O Arafat Dağı'nda bir milyon, bir buçuk milyon, iki milyon insan toplanmış hepsi "*Lebbeyk, allàhümme lebbeyk!*" diyor. Orası inler. O inleyiş anında senin ne kadar katı kalbin olsa, elbette yumuşayacak.

Orada sana fadàili ilahiyye, tecelliyâtı ilahiyye, bir şey isabet ediverdi miydi insanın üzerine, aaa, bakarsın ki o sert adam, katı adam, hiç beğenmediğin adam melekiyet sıfatlarını kazanabiliyor an be an…

Onun için sen oraya gidene kat'iyyen dil uzatma!

Bizim imamımız var ya, adına İmâm-ı A'zam diyoruz, mezhebimizin sahibi. O, hiçbir senesini terk etmeden her sene hacca gitmiş.

"—Yâ İmam! Sen imamsın, ne işin var her sene gidiyorsun? Bağdat senin memleketin?"

O zaman otomobil de yok; ya deveyle gidecek, ya merkeple gidecek, ya yayan gidecek. Kim bilir ne kadar zamanda gidiyordu. O kadar meşakkate tahammül ederek yine her sene gitmiş. O

gitmiş iken sana bana ne oluyor?

Şimdi üç saat sonra oradasın. Bir meşakkati de yok. Bu kadar kolaylıkla beraber oraya gidip de, orada tecelliyi ilahiyelere nâil olmasını niçin istemiyorsun?

"—Adam gittin ya bir kere, yazık değil mi? Bu memlekette parayı verecek yer mi yok?"

Şimdi 50 bin hacı gidiyor diyorsun. 50 bin hacı şu kadar para götürür diyorsun. Bu paraları memleketimize versek şöyle olur da böyle olur da….

Hiç sigara içene, içki içene niçin karışmıyorsun?

"—Sen bunu üfüreceğine bu paraları versen ya devlete!" niye demiyorsun? Bu kadar milyar oluyor. Bu kadar milyarla biz nasıl kalkınmayız?"

Senin yalnız sigara parasıyla… İçki parasını da üzerine katarsan, evdeki mobilyaları da katarsan, o kadar israfı kaldır, dünyanın eli tutulmaz bir milleti oluruz biz.

Japon evinde bir koltuk konmuyor da, bizim evlerimizde gözlerimizi kamaştıracak şekilde ne mobilyalar var! Bunlar hep paralarımızı uçurup götürüyor.

İşte bu zînetin terki imandan iken, biz bunu niçin yapamıyoruz? İmansız mıyız?

Hayır, el-hamdü lillâh hepimiz mü'miniz. "*Lâ ilâhe illa'llah Muhammedün rasûlü'llah*" demiş imanı kabul etmişiz, Allah'ın yolunu kabul etmişiz ama tatbikte kusurluyuz. Tatbikte Peygamberi taklit etmiyoruz, Avrupa'yı taklit ediyoruz. Taklitte peygamberi taklit etsek, ashab-ı kiramı taklit etsek, imanımız onların imanı gibi olacak. Fakat Avrupa'yı taklit ettiğimiz için, mobilya düşkünü, zînet düşkünü, yaşama düşkünü, hayat düşkünü... Allah esirgeye bir de bunun içerisinden günahlara düşkünler. Bilmediğimiz içkiler, meşrubatlar, şunlar bunlar Avrupa'dan gelir, onları içmeye de insan çeşitli kıymetli paralarını verir, harcar.

E bunlar müslümana yakışır mı? Yakışmaz.

Ama bugün Müslümanlık davasını yapan biz camiye gelenler, camiye gelmeyenleri demeyeceğiz, camiye gelen müslümanlar bile bugün nefislerine hàkim değil. Soruyoruz;

"—Hepimiz sigara içiyoruz; ben içiyorum, hanım içiyor, çocuk içiyor. Ben 45 milyonluğu içiyorum, ötekisi de, o da, o da, o da, o da..." diyor.

E bu yazık değil mi canım?

"—Ne var bunda? İşte böyle alışılmış bu."

Bu alışkanlığın terki, işte imanın kuvvetinden ileri gelir. İmanın kuvvetliyse onu terk edersin, değilse o alışkanlık üzerinde gidersin.

İnsan da yaşadığı şekil üzerine ölür. İnsanın ölüşü yaşadığı hal üzerinedir. Hangi hal üzerinde yaşıyorsan, o hal üzerine öleceksin, o hal üzerine de kalkacaksın. Öldüğün hal üzerine de kalkacaksın. E yaşayışını Peygamber SAS'e benzeterek yaşayanlar, peygamberlerin ve ashabın ölümü gibi ölürler. Yaşayışını gâvurlara benzeterek, onları taklit ederek yaşarlarsa, onlar da onun gibi tehlikeli bir ölümle ölürler. Allah esirgeye…

Onun için bu zînetin terkiyle ilgili hadis-i şerifi, siz de söyleyin bakalım:

(*El-bezâzetü mine'l-îmân*) "Zînetin terki imandandır."

İki kelimedir; bezâzet ve iman. *Bezâzet* demek, zînetin terki demek. Ezberleyiniz, çok bir şey değil.

Onun için aziz kardeş!

Bunların tabii içinden çıkılmaz, kusura da bakmayın ama, biz hakikaten hepimiz, ben de içinizde, yani ben sizden dışarıda değilim. Ben de içinize dahil olduğum halde bu israfın önüne geçemezsek bizim için selamet zor olur. İsrafın önüne geçemezsek ibadetlerimizi layıkı vechile yapamayız. Çünkü paralarımız hazır geliyor, kazançlarımız yollarında, maaşlarımız yollarında, Allah'a ihtiyacımız yok!..

"—Yâ Rab! Bana benim rızkımı geniş et. Bana biraz rahatlık ver!" demeye ihtiyaç yok çünkü rahatlık içerisindeyiz.

Bu rahatlık içerisinde olduğumuz için, namaza gelmeye de zorlanıyoruz. Sabah namazına gelmekte külfet var, ağırlık var, o ağırlığa tahammül edemiyoruz. Uyku hoşumuza gidiyor, geceleri sabahlara kadar çene çalması hoşumuza gidiyor, sabah namazında camiye gelmekten mahrum kalıyoruz.

Bu acı yetmez mi bize aziz kardeş, bu ceza yetmez mi bize?

En büyük ceza, sabah namazına camiye gelememe cezası yeter

de artar insana! Ama bunu bir türlü kafalarımıza da sokamıyoruz, zihnimize de...

"—Adam hoca ya, söyler de söyler bunu! Neyine lazım, ne derse desin? Herkese bir şey der."

Ama bunun içinde hakikat var, bunun içinde saadet var, bunun içinde selâmet var. Binâen aleyh hacca gidene sakın darılma! Hacca giden, keşke elimizden gelse de hepimiz her gün gitsek. Niçin?

Sigara parasına acımıyorsun aziz kardeş! Senede şu kadar para tutar, hacca vereceğin parayı kıyamıyorsun. Halbuki senin sigara paran, seni her sene hacca götürür. Senin sigara paran, hiç tasarruf etmesen bile seni her sene hacca götürür, dünya kadar da sevap alır gelirsin.

c. Amellerin Hayırlısı

Sonra bu sözler, gâvurların bizi şaşırtmak için attığı bir tohumdur bu. Bu bizim aramıza girmiş de bazen işte bunu hep söyleriz ama kökü nerden gelmiştir bu sözün?

Kökü, gâvur bize bunu fışkırıyor:

"—Canım bir kere hacca gittin mi yeter!" diyor, bir şüphe koyuyor.

Canım benim burada yapacağım ufacık bir sevapla haccın sevabı bir olur mu?

Mesela şurada bir inşaat yapıyoruz. Bu inşaata da tabii bir yardım lazım. Ben bu seneki hac paralarımı tutsam da bu inşaata versem de hacca gitmesem? Buradan alacağın sevap ile hacdaki vazifeleri yaparken alacağın sevabı bir mi tutarsın sen?

Hatta bunun on mislini de versen, Allah'ın rızasının kazanılacağı o yerdeki sevapla buradaki sevap bir olur mu?

Yani hac o kadar ufak bir şey mi ki, buraya yapacağın bir hayır ona muadil olsun?

أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ أَحْمَزُهَا

(*Efdalü'l-a'mâli ahmezühâ*) "Amellerin en faziletlisi,

ibadetlerin en sevaplısı en zahmetli olanıdır."[220]

En efdal amel hangisi zorsa odur. Şimdi burada parayı verip de oturmak mı iyidir, yoksa oradaki meşakkati çekmek mi iyidir?

Elbette ki oradaki meşakkatte sevap daha çok. Hele bu sene de. Şimdi hastalık da var diyorlar, karantinada tutacağız sizi diyorlar. Gelirseniz bak ananızı nasıl ağlatırız sizin. Herkesi korkutuyorlar, "Vay!.. Karantina da varmış be. Canım bu sene dursun öyleyse." deyip korkanlar da kaçanlar da olacak bu işin içinden. Ama imanı sahih olan insan;

"—Allah insanın canını ne zaman alacaksa ve nerede alacaksa orada o saatte, o dakikada alır. O dakikadan sonra insan bir dakika daha yaşayamaz, bir şey de yapamaz." diye düşünür, iman sahibi böyle inanır.

Onun için eski dedelerimizin muharebelerdeki galibiyetlerinin sebebi, ölümden korkmadıklarındandır. Ölümden korkmaz, "Allah-u Teàlâ'nın verdiği can onun dediği dakikadan bir an evvel çıkmaz." der. Onun için düşmanın karşısına fedakârca atılır.

Niçin? Yüz bin kişinin içerisinde de olsa Allah canımı alacaksa alır, almayacaksa hiçbir şey olmaz. Nümunesi de pek çoktur.

Atom varmış. Atom da para etmez. Allah-u Teàlâ canınızı alacaksa, o an mukadderse ne a'lâ, değilse:

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللهُ بِضُرٍّ فَلاَ كَاشِفَ لَهُ إِلاَّ هُوَ ، وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ

فَلاَ رَادَّ لِفَضْلِهِ ، يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

(*Ve in yemseske'llàhu bi-durrin felâ kâşife lehû illâ hû, ve in yüridke bi-hayrin felâ râdde li-fadlihî, yusîbü bihî men yeşâü min ibâdihî.*) [Eğer Allah sana bir zarar dokundurursa, onu ondan başka giderecek yoktur. Eğer sana bir hayır dilerse, onun keremini geri çevirecek de yoktur. O, hayrı kullarından dilediğine eriştirir.] (Yunus, 10/107)

Ne kötüsüne ne iyisine kimse mâni olamaz, gelecek gelir gelmeyecek gelmez. Hepsi Allah-u Teàlâ'nın elindedir. Allah

---

[220] *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.155, no:459.

kusurlarımızı affetsin…

Onun için, (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) "Zînetin terki imandandır."

Şimdi aziz kardeş! Dert çok...

Eskiden bizim hanım bir çarşaf giyerdi. Çarşafın kumaşının metresi işte 5 lira 10 lira… Alırsın 3-5 metre, onu her hanım kendisi dikebilir. Çarşafı dikmek her hanımın elinden gelir, terzi lazım değil.

Fakat şimdi manto... Bir manto yaptıracaksın, bir terzi var 100 liraya dikiyor, bir terzi var 500 liraya dikiyor, bir terzi var 1000 liraya dikiyor. Şimdi zîneti seven insan onu diktirmek için 100 liralık terziye vermez de gider 1000 liralık terziye daha pahalı diktirmeye çalışır.

Canım bu da insaf mı, bu da Allah'tan reva mı? Sen o zaman hacı efendinin parasını harcayacağına senin de fakirin yok mu. Sen de 100 liraya diktireydin o mantonu, o zînete vereceğin parayı sen de vereydin bir hayra!

Ona hiç kimse dilini uzattırmıyor. Hele zenginler arasında bu budalalık çok yaygın. Onun için diyorlar ki:

"—Zenginlik şaşkınlıktan ibarettir."

Sana birkaç tane nümunesini de söyleyeceğim şimdi.

Bizim bu zîneti terke delalet eden kabahatlerimizden birisi de biz emlake çok para veririz. Paramız oldu muydu han alalım, dükkân alalım, ev alalım… Bunların îradlarıyla rahat rahat geçiniriz der, alırız. Paramız var ya, kimse buna mani de olamaz, günah da değil. Ama ihtiyacımızın fazlası olan bu paraları biz evlerimize bağlayıp da, dükkanlarımıza bağlayıp da kendi menfaatlerimize bir îrad getirirken, bunu menfaati âmme namına toplanıp da, şirket kurup da fabrika kursak…

Ben Almanya'ya gidip de yalnız yaşayacağıma burada çalışırım. Memleketin çocukları da burada çalışır. Ne lüzum var yabancı memlekete gitmeye, işte memlekette fabrika dolu... Orada çalışır, gitmez ecnebi memlekette; oranın ahlakını da öğrenmez, terbiyesi de bozulmaz. Memlekette güzel güzel herkes de rahat eder.

Neden?

Şimdi ben, "Acaba Türkiye'de kiralık ne kadar ev vardır?" diyerek hesapladım. Kira... Kendi oturduğun başka, ona pekâla... Fakat bir de fazladan alıyoruz, ki bana kira getirsin diyerekten. İhtiyarlık devremizde çalışamayız, buradan aldığımız kiralarla işte geçinmemize medar olur diyoruz.

Bunları şöyle asgari bir şeyle kiralık 700 bin ev ve dükkanın olduğunu öğrendik. Bunun asgari olarak da [aylık kirası] 100'er bin liradan kaç milyon ediyor Mahmut Bey?

700 milyar ediyor arkadaş! Bu kadar parayı biz öldürüyoruz. Ölüyor, bu para ölmüş paradır, menfaat-ı şahsidir.

İkinci zararı:

"—Benim babamın o kadar hanı var, bu kadar da hamamı var, bu kadar da dükkânı var. Ölürse ah yaşadım ben! Ne yapacağım mektepte okumayı, ne yapacağım bir sanata gitmeyi, ne yapacağım bir işi, ticareti! Ben bununla çok yaşarım!" diyor.

Bak sana bir tane gözümün gördüğü vakayı anlatacağım. Bursa'da Çekirge denilen bir yer var ya. Kaplıcalar var orada. Bir gün geçerken, bir hafız efendi kardeşimiz;

“—Hafız abi, hafız abi!” diye seslendi.

“—Buyurun.” dedim.

"—Gel benim hamamda da bir banyo yap." dedi.

Kendisi de, camisinin adı aklıma gelmedi [Timurtaşpaşa Camii], o caminin müezzinidir. Camisi de şöyle şöhret almıştır. Altı şadırvan, üstü minaredir. Şadırvanın üzerine minareyi oturtturmuşlar, Bursa'da meşhur bir şeydir. O minareli caminin müezzini.

Aynı zamanda da bu zât, testere Bursa'da meşhurdur ya, o testereyi de yapar. Testerecilik sanatı da var. Eh belki 5-10 kuruşu oradan biriktirebilmiş.

Hafız, dedim. Sen bu hamamı nasıl aldın be?

Orada o hamamı alabilmek için, milyonlar lazım şimdi.

“—Ah hafız abi sorma! Burası, bu mıntıka filan beyefendinindi. O efendi çok müslümandı. Sabah namazına evinden kalkar, arabasına biner Cami-i Kebir'e namaz kılmaya gelirdi. Çoluk çocuk yetiştirdi. Sonra da vefat etti.

Şimdi bu kadar han hamam varken çoluk çocuk çalışır mı?

Çok gelir var, miras çok… E o tembel çocuklar, alışmışlar rahat yaşamaya. Derken arada da kumara da alışmışlar. Kumar bir belâ, Allah esirgeye.

Derken, haydi bunu satalım, ertesi gün de bunu satalım, ama yok fiyatına... Çünkü çalışıp da kazanmamış. Çalışıp da kazanmadığı için yok fiyatına satıyor. O sırada da bu da benim elime düştü, bu da bana nasip oldu dedi.

Yani o adama da faydası olmadı, çocuklarına da faydası olmadı. Hayatındayken ne kadar geçindiyse geçindi. Ama bu menfaat-i âmme namına, hiç olmazsa bunun bir tanesi yapamazsa, üç beşi araya gelirler bu paralarla kocaman kocaman fabrikalar kurarlar. Bu memleket de bu günkü ızdırabın içine düşüp de, çocuklar da sokaklarda bağırmazlardı. Bu bizi bağırttıran israflardır. Fakat bunları zenginlerimize duyurmanın imkânı yok. Allah affetsin kusurlarımızı…

d. Okumanın Amacı

Sonra ikinci bir hatamız daha var bizim aziz kardeş! Ders buradayken onu da söyleyeyim:

Biz hep okuruz değil mi? Niçin okuruz? İşte bir şey olalım, memur olalım da, bir maaş sahibi oluruz garanti... Hayatımızı bu suretle kurtarırız.

Sonra, ihtiyarlık devrimiz gelince tekaüd (emekli) de ederler bizi, hazır bir para da verirler bize. Biz de o hazır paraları tıkır tıkır yeriz, Allah'a da dua ederiz, devlete de dua ederiz. Allah razı olsun deriz gideriz bu dünyadan.

Hayat bu mudur?

Allah'ı unutturan şey, insanın kendisini taht-ı emniyete almasıdır. Emniyete girmiş, aylık gelecek. Ondan sonra benim korkacağım bir taraf yok. Kaç yaş yaşarsam yaşayayım. Geliyor aylık.

"—Aman yâ Rabbi!" diye yürekten dua etmeyeceğin bir durum.

Sonra bilirsin ki alnının teriyle kazanılan parayla, kolay kazanılan para bir olmaz. Ama diyeceksin ki:

"—Ben de bu kadar okudum. Şimdi masanın başında oturuyorum ama, bu kadar çalıştım."

"—Ama o demircinin demiri dövmesiyle senin orada imza

atman bir olur mu?

Şimdi bir hikaye anlatayım da dinle:

Bayezid-i Bestâmi diyerekten büyük bir evliyayı duyarsınız. Bu zât sormuş Cenâb-ı Hakk'a;

"—Yâ Rabbi! Bana bu zamandaki kutup kimdir şunu göster de göreyim." demiş.

Zamanın kutbu, yani evliyaların başı.

"—Filan mahallede, filan çarşıda, filan adam." denilmiş.

Aramış bulmuş, bakmış ki bir demirci. İşte sanatı neyse, ateşte demiri kızdırıp dövüyor, şekil veriyor. Konuşmuş, bilgisi de yok. Dünyaya ait bilgisi de yok.

Şimdi bilgi deyince biz hepimiz diyoruz ki profesörün bilgisi en büyük bilgi… Çünkü profesör olmuş, yüksek bilgiye sahip, mevki almış, derece almış profesör olmuş.

O değildir bilgi. Bilgi denince Allah-u Teàlâ'yı bilmektir iş. Allah-u Teàlâ'yı bilemeyen insan dünyanın profesörü olsa on para etmez. İş Allah'ı bilmektedir. Allah'ı bilmek de gönül işidir. Gönlün Allah'ı tanıdıysa, hacda, o Arafat'taki vakfede o zevkleri alabiliyorsan sen, o Kâbe'yi tavaf ederken o zevki alabiliyorsan sen, gönlün varsa senin; ne âlâsın, ne mutlu sana!

İbadette de öyle…

Onun için demin, biraz evvel bir efendi geldi. İçeride halini anlatırken;

"—Ben her gün 200 rekât namaz kılmadan işe başlamam." dedi.

Adam, tanımadığım birisi. Bir rüya görmüş de rüyasından korkmuş, halini anlatmaya gelmiş. Anlatırken;

"—Ne yapıyorsun sen, ne işler yapıyorsun da böyle bu rüyaları görüyorsun?" dedim.

Saydı işte;

"—Şu kadar Allah derim, bu kadar *Lâ ilâhe illa'llah* derim, bu kadar da namaz kılarım." dedi.

"—Okumak yazmak biliyor musun?" dedim.

"—Eski yazıyı bilmem. Kur'an yazısını bilmem fakat yeni yazıları okurum. Bu kadar da namaz kılarım." dedi.

Yani bilgisi yok ama Allah'a olan aşkı muhabbeti, Allah'a karşı

bir sevgisi var. O sevgisinden dolayı, “Gecenin on ikisinden sonra üçe kadar Allah'a namaz kılarım!” diyor.

Bu başka iş… Bu parayı alan, rahatı alan bu işi yapabilir mi? Yapamaz.

Sonra memuriyetteki ikinci bir şey, insan okumalı da, devlete köle olmamalı! Sen çık son mektepten, çık da devlete köle olma! Devlete köle olma, işinin başına geç de öyle iş gör.

Tabii bilmeyen insanın yapacağı işle bilen adamın yapacağı iş arasında fark vardır. Sen de işine mahir olursun, iyi bilgilere sahip olursun, yapacağın işi daha ucuza mal edersin, daha temize mal edersin, daha iyi yaparsın.

Memur olacaksın da ne olacak? Karnını doyuracaksın başka bir iş yok. Memur olacaksın karnını doyuracaksın, başkasına faydan olur mu?

Birisi senden yardım istese;

“—Bizim aylığımız malum, ne istiyorsun benden? İşte bize ayda şu kadar veriyorlar, ancak bize yetiyor. Bir de sen gelmişsin bizden bir şey istiyorsun. Ayıp, haydi defol git!” dersin.

Fakat çalışırsan kazanırsan, isteyene yardım edebilirsin. İşte kazananları görüyoruz. Rast gelince bakıyorsun az zamanda çok paranın sahibi oluyor insan. O zaman maiyetinde birçok insanları çalıştırabilirsin. Onlar da nafakalanır, kazanır, geçinir.

Belki bunlar dünyaya ait şeyler ama dersin iktizasıdır. Müslümanlar böyle çalışmaya meyletmeli, kanaate meyletmeli! Bizi kurtaracak kanaatla çalışmadır.

Memurlukta ne çalışacaksın, memuriyette bir iş yok ki? Devletin sana verdiği vazife neyse vazifeni yapacaksın. Ay gelince de aylığını alırsın. Rahatsın, düşünmeye bile lüzum kalmaz. Çünkü istikbalinin temini için bir mecburiyet yok sende…

Ama kendi işinde olsan, çalışmak için etrafında bir çok rakiplerin var. Onlardan daha iyi iş yapmak mecburiyetindesin. Gece düşüneceksin, "Yahu daha nasıl yapabileyim de bundan daha iyisini, daha ucuzunu çıkarayım da daha çok satayım?" diyerekten bir düşünme mecburiyeti olacak.

Bu düşünce mecburiyetinin arasında, bir de Allah'ı düşünürsün:

"—Yâ Rabbi! Sen bana kolaylıklar ver de ben bu işi iyi becereyim." filan diyerekten ibadet sahasına da böyle geçivereceksin. Allah kusurlarımızı affetsin…

Kusura bakmayın, bu dünyaya ait bir şeyler ama bizim bu, kaç tane çocuğumuz var kim bilir okuyan. Bu kadar çocuk iş sahasına atılsa... İş sahasına atılsa, memlekette ne büyük terakkiler olur. Fakat bu yavrularımız hep masabaşı oturmakla, kendilerini emniyete almak istiyorlar ki, bu da memlekete bir zarardan ibarettir.

"—E hocaefendi o zaman bu işleri kim görecek?"

Canım o işleri görecek adamlar yine bulunur. Fakat açıkta kalanları ne yapalım, orasını bilmem!

e. Bereket Büyüklerimizdedir

Taberânî, Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[221]

---

[221] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.227, no:7895; Ebû Ümâme RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.165, no:5982; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.171, no:10498.

اَلْبَرَكَةُ فِي أَكَابِرِنَا ، فَمَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا ، وَيُجِلَّ كَبِيرَنَا ،

فَلَيْسَ مِنَّا (طب. عن أبي أمامة)

RE. 195/1 (*El-bereketü fî ekâbirinâ, femen lem yerham sagîranâ, ve vücille kebîranâ, feleyse minnâ.*)

(*El-bereketü fî ekâbirinâ*) "Bereket büyüklerimizdedir. (*Femen lem yerham sagîranâ*) Kim ki küçüklerimize merhamet etmezse, (*ve vücille kebîranâ*) büyüklerimize hürmet etmezse, (*feleyse minnâ*) o bizden değildir."

Bak şimdi yine zaman icabı evde bir sofra kurulur, bir yemek yapılır. Oğlan çocuk gelir tabağını doldurur, yer gider. Öteden öteki gelin gelir, o da karnını doyurur gider. Öteden efendi gelir, o da karnını doyurur gider. Hanım doyurur, oturup da şöyle evin büyüğü, *"Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm."* dedikten sonra, küçükler de arkasından birer *"Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm."* diye başlarlarsa, o sofradaki o azıcık yemek hepsine yeter. Hepsine yeter, ama herkes ayrı ayrı yerse, nasıl olur bilmem.

Onun için, "Bereket büyüklerinizle beraberdir." buyrulmuş. Yani şimdi büyük denince; yaşta büyük olur, ilimde büyük olur, tecrübe sahibi olur. Bunlara iktidânın lüzumunu beyan etmiştir.

Peygamber SAS Hazretleri dişlerini misvaklamış. İşini bitirdikten sonra, yanında da bekleyenler varmış. Misvakını birisine vermek istemiş. Bizim gibi öyle asılacak koyacak yerlerde yok o zaman. Cebrail AS gelmiş:

(*Kebîran, kebîrehüm*) "Büyüğüne ver büyüğüne." demiş.

Tabii etrafında bulunan insanlardan belki bir genç vardı ona vermek istiyordu ama Cenâb-ı Cebrail "Büyüğe!" demiş. Bel kebîr kebîr taâta'u'l-ekber. Onun üzerine Cenâb-ı Peygamber de en büyük kimse, "Al tut diyerekten." ona vermiş.

(*Feyükaddime alâ men hüve esenne minhü*) Kim sin [yaş] itibariyle daha yüksekse onun eline vermiş ki, bunu böyle yapmamızın lazım olduğunu burada bize bildirir.

f. Bereket, İlim Ehlinden Büyüklerinizle Beraberdir.

Râfiî. Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[222]

البَرَكَةُ مَعَ أَكَابِرِكُمْ أَهْلِ الْعِلْمِ (الرافعي عن ابن عباس)

RE. 195/3 (*El-bereketü mea ekâbiriküm ehli'l-ilmi*) "Bereket sizin ehli ilimden olan büyüklerinizle beraberdir."

Büyükleri dışlamamak lâzım, onların etrafında toplanmak lâzım! Bunda çok hayır var. Bir de burada ehl-i ilmi söylüyor, (*ve*) yok arada. Yâni, "O yaşlılar, ehl-i ilimdir." diyor.

---

[222] *Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.31, no:2193; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İlk kısmı: İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.319, no:559; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.131, no:210; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.16, no:8991; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.463, no:11004; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.172; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.57, no:36; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.165, no:5862; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.279; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.311, no:28905; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.335, no:903.

“Çünkü yaşamışlardır, tecrübeler geçirmişlerdir. Çok şeyler duymuşlardır, çok vaazlar dinlemişlerdir, çok alimlerle tanışmışlardır, ilim ehlidirler. Küçükler tecrübe sahibi değildir, onlardan istifade etsinler!” diyor.

Ehl-i ilim hakkında şunu demiş:

“—Muhakkak ki ilim, dünya ve ahirette şerefli olmaya sebep olur.”

Dünyaya ait dünya bilgisinin de faydası var, fakat asıl ahiret bilgisi… Allah bilgisinin kıymetini ölçecek ölçümüz yok. Dünya bilgisine sahip olursan en nihayet bir vekil olursun, başvekil olursun, reisicumhur olursun, son makam o. Dünyaya ait ondan üstünü yok fakat o âhirete taalluk etmez. Onun selameti ancak dünyadadır.

Ama ilmi ahiret ilmi olan, ilm-i Kur'an, ilm-i hadis... Bunların saadeti, saadet-i dareyn; hem dünyaya aittir hem ahirete aittir. ahiretteki en büyük saadeti temin eden bu ilimdir. Onun için diyor ki;

“—Dünya ve ahiretin şerefi ve saadeti, bütün izzet ve dereceler

ilim sayesinde olur. Onunla da sahibi teberrük eder."

Muaz ibn-i Cebel RA var, onun kıssası uzun. Yalnız onun ilim hakkında söylediği sözleri nakledeceğim. Muaz ibn-i Cebel RA diyor ki:

"—Siz istediğiniz ilmi öğreniniz, çok çeşitli ilim var ya, öğreniniz; fakat âmil olmayınca faydası olmaz."

İlmiyle âmil olmadıkça, bildiğin ilim sana fayda vermez. Bildiğin ilmin sana fayda verebilmesi için, o ilmi tatbik edebilmek lazım.

İkinci sözü:

"—Siz ilmi öğreniniz. İlmi öğreniniz, Allah için olursa size haşyet verir, size Allah korkusunu içinize verir, namazınızda hudû ve huşû bulursunuz."

Üçüncü sözü;

"—İlim müzakeresi müstehabtır."

İlmi arkadaşlar arasında konuşuyoruz, şöyledir böyledir diyoruz, bu konuşma sevap oluyor. Bu ilmin hakkındaki bu mubâhaseler, konuşmalar sevap olarak defterimize geçiyor.

Nasıl kurban alırken de öyle değil mi?

Kurban alırken, “Beşe ver, ona ver… Beşe ver, ona ver…” diye bir konuşma yapar insan. Bu pazarlık da insanın defterine sevap olarak geçiyor.

Sebebi? Orada o konuşmalar Allah'ın rızası içindir.

Binâen aleyh, ilim hakkındaki görüşler, mubâhaseler, onlar da sevap defterine geçer.

Li’llâhi'l-fâtihah!

İskenderpaşa Camii

26. ZÎNETİN TERKİ

El-hamdü li'llâh, sümme el-hamdü li'llâh…

El-hamdü li'llâhi'llezî hedânâ li-hâzâ vemâ künnâ li-nehtediye levlâ en hedâna'llàh… Ve mâ tevfîkî illâ bi'llâh, aleyhi tevekkeltü ve ileyhi ünîb… Neşhedü en lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerike leh. Ve neşhedü enne muhammeden abdühû ve habîbuhû ve rasûlüh…

Allàhümme salli ve sellim ve bârik alâ hâze'n-nebiyyi'l-kerîm, ve'r-rasûli seyyidü's-senedi'l-azim, li'l-kalbi'r-rahîm, seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Emmâ ba'du feyâ ibâda'llàh… Ûsiküm ve nefsi'l-âsiyeti bi-takva'llàhi ve tàatih… İnna'llàhe meallezîne'ttekav ve'llezînehüm muhsinûn… Kàle'llàhu tebàreke ve teàlâ fî kelâmihi'l-hakîm:

Estaizü bi'llâh:

كُلُواْ وَاشْرَبُواْ وَلاَ تُسْرِفُواْ إِنَّهُ لاَ يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ (الأعراف:٣١)

(*Külû ve'şrebû ve lâ tüsrifû innehû lâ yuhibbü'l-müsrifîn.*) [Yiyin, için, ama israf etmeyin! Muhakkak ki Allah israf edenleri sevmez.] (A'raf, 7/31)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Size bugün üzülerek israftan bahsetmek isteyeceğim. Bizim şahıslarımız mevzubahis değildir. Mevzubahis olan memleket ve millettir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[223]

الْبَذَاذَةَ مِنَ الإِيمَانِ ، الْبَذَاذَةَ مِنَ الإِيمَانِ ، الْبَذَاذَةَ مِنَ الإِيمَانِ (حم.

[223] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.211, no:3630; İb-i Mâce, Sünen, c.XII, s.143, no:4118; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XLV, s.285, no:21289; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.51, no:18; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.271, no:788; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.227, no:6470; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.125, no:157; Abdullah ibn-i Ebû Umâme Rh.A'ten, o da babasından.

ه. طب. ك. هب ، ض. عن عبد الله بن أبي أمامة عن أبيه)

RE. 194/8 (*El-bezâzetü mine'l-îmân, el-bezâzetü mine'l-îmâni, el-bezâzetü mine'l-îmâni.*)

(*El-bezâzetü mine'l-îmân*) "Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır. (*El-bezâzetü mine'l-îmân*) Zînetin terki imandandır."

İmanlı insanlar zînete kıymet vermezler.

Zînetin terkinin imandan oluşu, imanı kâmil olan insanlar zînete kıymet vermezler, içlerini zînetlendirirler. Dış ziyneti dünyaya aittir, iç ziyneti Allah'a aittir. Binâenaleyh dışının zînetiyle değil de içinin zînetiyle uğraşır. Onun için dış zînetlere kat'iyen kıymet ve paha vermez. Bu hususta çok uzundur ders, yalnız şu kadarını okuyayım.

Estaîzü bi'llâh:

اِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ ... (التوبة:٦٠)

(*İnneme's-sadakàtü li'l-fukarâi ve'lmesâkîni...*) [Zekâtlar ancak fakirlere, miskinlere... verilebilir.] (Tevbe, 9/60) ayet-i kerîmesinde sadakaların taksimi hususunda Cenâb-ı Hak listeyi hazırlamış, sekiz kişiye verilmesini tavsiye etmiş. Birisi kayboldu yedisi bâkî.,,

Bunlardan birisi *âmil*, sadakayı toplayan, bizim tabirimizce tahsildar idi. Vaktini sadaka toplamakla zâyi ettiğinden buna topladığı zekâttan geçineceği kadar, ihtiyâcât-ı zaruriyyesi kadar bir maaş, bir zekât verilir derler. Fakat oraya şöyle bir kayıt koymuş ki, diyor ki:

"—Bu ihtiyâcât-ı zaruriyesinin dışında, 'Yetmiyor efendim bana, biraz daha veriniz.' gibilerden istenirse para verilir mi?"

"—Bu israftır, israf da haramdır." diyor.

Buna fazla verilen maaş israftır, israf da haramdır.

Ben incelemeyeceğim, incelemesini size bırakıyorum.

Hazret-i Allah-u Celle ve A'lâ da bize diyor ki:

كُلُواْ وَاشْرَبُواْ وَلاَ تُسْرِفُوا (الأعراف:٣١)

(*Külû ve'şrebû ve lâ tüsrifû*) "Yiyin, için, ama israf etmeyin!" (A'raf, 7/31) diyor.

Onların yine inceliğini size bırakacağım.

İntibah denilen uyanıklık, cemiyet nâmına toptan olur. Benim uyanışım, senin uyanışın para etmez. Toptan uyanıklık olur, toptan bir işe karar verirsek, toptan o işi yapmaya çalışırsak, onda muvaffak oluruz. Yoksa şu yapmış, bu yapmış, o olmaz.

Şimdi sana ufacık kısa bir misal söyleyeyim:

Şurada bildiğiniz bir Japon milleti var, hepiniz biliyorsunuz. Bu Japon milletinin bir yaşama tarzları, bir de kazanç tarzları var. Ben oradan gelenlerden aldığım mâlumat üzerine, onların yaşama tarzlarında iktisada son derece riayet ettiklerini öğrendim de şaşırdım.

Biz bugün birbirimizle zînet yarışına düştük:

"—Onun apartmanı benimkinden daha üstün, ben ondan daha üstün olayım… Benim yaşayış tarzım ondan aşağı, ondan yukarı olayım…" diye bir yarışma halindeyiz.

Bu yarışma bize yakışır mı yakışmaz mı? Bu yarışmaya biz yakışır mıyız yakışmaz mıyız? Bize doğru mudur değil midir?

Bunu da size bırakıyorum.

Bizim bugün birçok ihtiyâcât-ı zarûriyelerimizi dışarıdan tedarik etmek mecburiyetinde olduğumuzu kimse inkâr edemez. Bu kadar zarûret halinde olan bir milletin, bu kadar böyle zînet yarışına gidişi doğru mudur, değil midir?

Bu zînet yarışından bize ne fayda var? Evlerimizi istersek altınla süsleyelim, ne kıymeti var? Âleme el açtıktan sonra, âleme boyun büktükten sonra, bunun ne kıymeti olabilir?

Şu Peygamber SAS'in o kadar mübarek sözleri vardır ki bu hususta, saymakla tükenmez. Şu en kısası iki kelimeden ibaret:

(*El-bezâzetü mine'l-îmân*) "Zînetin terki imandandır." sözünü mübarek SAS hazretleri üç defa tekrar ediyor. Her sözü bir kere söylerken, bu sözünü üç defa söylüyor ki:

“—Dikkat edin, iyi belleyin, üzerinde durun bunun!” demek istiyor.

Sen de Peygamber SAS’in hayatını okursan göreceksin:

“—Peygamber SAS fakir miydi, bir şeye muhtaç mıydı?”

Hâşâ! Her şey elinde idi. Her şey elinde olduğu halde onun ve onun ashâbının hayatını şöyle bir göz önünden geçirir, bir de bizim bugünki hayatımızı göz önüne alırsak, arada aşılmaz ayrılıklar, farklar var. Bu biz müslümanlar için doğrusu çok çirkin bir şey!

Şimdi bir hac mevsimidir. Hep müslümanlar bu hac vazifelerini yapmak için gayret gösterdiler. Bu, bugün azâmi bir fiyatla 6000-7000 TL arasında bir paradır.

Ben çok üzülerek söyleyim ki. bugün bizim zenginlerimizin yaz mevsiminde yazlıkları için harcadıkları paranın sayısı bunun çok üstündedir. En aşağı bir yazlığı 5000 liraya tutuyor. Oradaki masraf ayrıca kim bilir kaça mal olur. Bunu anlatırken de hiç sıkılmıyorlar.

Fakat, çok da yine üzülerek söylüyorum, insan kazanır ve bu paralarını harcamakta serbesttir. Kimsenin hukukuna tecavüz etmeye hakkımız yok. Fakat bugün Allah-u Teâlâ'nın o güzel beldesi olan Mekke-i Mükerreme ve Rasûlüllah'ın yattığı;

يَا خَيْرَ مَنْ دُفِنَتْ بِالْقَاعِ أَعْظُمُهُ

فَطَابَ مِنْ طِيْبِهِنَّ القَاعُ وَالأَكَمُ

نَفْسِي الْفِدَاءُ لِقَبْرٍ أَنْتَ سَاكِنُهُ

فِيهِ الْعَفَافُ وَفِيهِ الجُوْدُ وَالكَرَمُ

Ya hayra men düfinet bi’lkai a’zamuhû
Fetàbe min tıybihinne’lkàu ve’l-ekemü
Nefsi’l fidâu li-kabrin ente sâkinühû
Fîhi’l-afâfü ve fîhil-cûdü ve’l-keremü

[Ey toprağa defnedilenlerin en hayırlısı ve en büyüğü!
Güzel kokularınla yeryüzünün alçak ve yüksek yerleri hep güzelleşti.
Senin bulunduğun kabre canım feda olsun!
İffet, cömertlik ve kerem oradadır.]

diyerek meth olunan Peygamber SAS'in ziyaretleri ne on bin liraya, ne yüz bin liraya değişilmez arkadaş! Bir keyfi için, yazın on binlerce lirayı harcayabiliyor, fakat bu mevsimde şu hacca gidemiyor.

"—Nafiledir."

Zararı yok nafile olsun, senin yazlık mevsimine gidişin farz mı? Ne farz ne bir şey… Zevk işi o. Hayatını seven insan yapıyor bunu.

Fakat burada manevî lezzet var, manevî sevap var, manevî yükseklik var. İman kuvveti var. İman kuvvetinin desteklenmesi içinse beş on bin lirayı harcaması bu sefer zor geliyor;

"—Ben gittiydim efendim hacca..." diyor.

"—Sen de niçin gidiyorsun, bir kere yetmedi mi?" diyor.

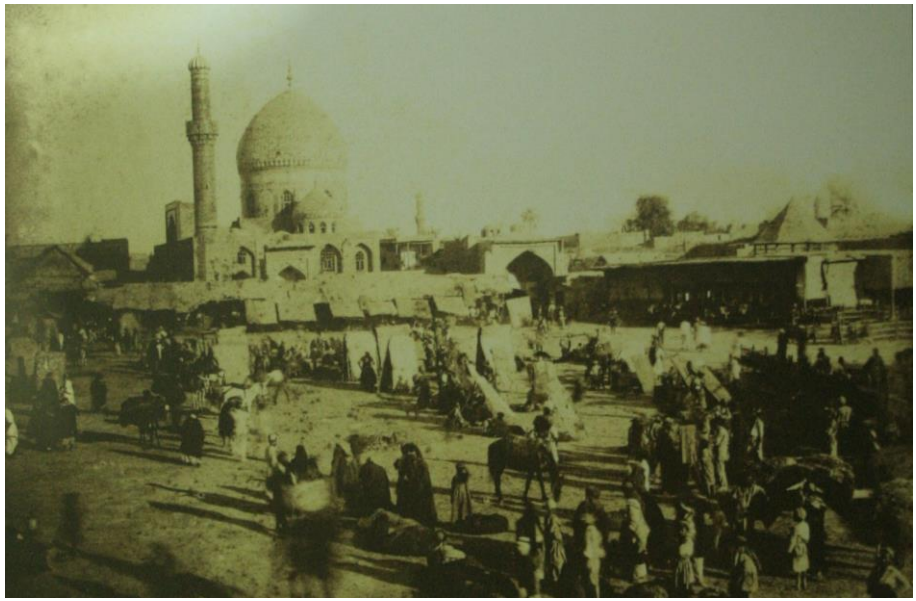

Ben de ona diyorum ki:

"—Bizim imamımız İmam Âzam Hazretleri'ne sor."

İmam Âzam Hazretleri o zaman Bağdat'ta oturuyordu. Bağdat'tan Mekke'ye kadar 3000 kilometre bir mesafe var. O zaman otomobil yok, tayyare de yok… Zavallı at üzerinde mi, deve üzerinde mi, neyle gidiyorsa aylarca yol gidiyordu. Bu kadar meşakkati çekip de ömrü boyunca neden her sene hacca gitti, ona sor, bana sorma!

Aziz kardeş! Cenâb-ı Hak;

كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ (الرحمان:٢٩)

(*Külle yevmin hüve fî şe'nin.*) [O, her an yeni bir ilâhî tasarruftadır.] (Rahman, 55/29) buyuruyor.

Her günün tecellisi ayrı, her saatin tecellisi ayrı, her dakikanın tecellisi ayrı, her nefesin tecellisi ayrıdır. Bir nefes içerisinde ikinci nefese kadar onlarca tecelli olur.

Bütün müslümanların kıblesi Kâbe'dir. O Arafat da, malumunuz milyonlarca insanların toplandığı bir yerdir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[224]

الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ (القضاعي عن النعمان بن بشير)

(*El-cemâatü rahmetün*) "Cemaatte rahmet vardır."

Bundan daha büyük bir cemaat bulabilir misin?

Milyonların toplandığı bir yer, bir mekân… O mekânda bütün insanlar el birliğiyle, "*Lebbeyk, allàhümme lebbeyk!*" sedâlarıyla gökleri inletirler. Cenâb-ı Hakk'ın rızasını gönüllerine matlub

---

[224] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.278, no:18472; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.516, no:9119; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.43, no:15; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.149, no:111; İbn-i Ebî Àsım, *es-Sünneh*, c.I, s.104, no:81; Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.429, no:2058; Hz. Aişe RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.628, no:5962; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.392, no:9097; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.934, no:20242; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.57, no:1074; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XII, s.66, no:11451.

yapmışlar, feryad u figân ederler. Herkes kendi halinden acınır, Allah'a dua ve niyaz eder.

Öteden birisi der ki:

"—Hocaefendi bana bedava bir hac bulsan da ben de gitsem."

"—İyi sana da bulalım bir bedel, sen de git! Pekiyi, senin paralarını ne yapacaksın sen? Mezara mı götüreceksin o paraları? Bir hayra mı harcayacaksın?

Sen kendi paranla gitsen hacca daha iyi olmaz mı? Âlemin parasını alıp da hacca gideceğine, onu düşüneceğine kendi tasarrufunda oraya gidersen elbette daha makbul!"

Senin tasarrufunun en kısası… Bizim tasarrufumuz boğazımızdan kesmek sureti ile olur.

Haram olan sigara, haramlığında kerahat-i tahrimiyedir, harama yakın demek. Bunun hiçbir faydası yokken, her gün buna üç beş lira vermekten hiç kimse çekinmiyor. Çocuğu içiyor, hanımı içiyor, kendisi içiyor; günde beş on, on beş lira böylelikle hiç yoktan havaya gidiyor. Buna insan acıyamıyor, bundan tasarruf edemiyor da, bir insan Allah rızası için buradan kalkıp hacca giderken;

"—Aaaa! Sen ne yapıyorsun yahu! Niçin bu kadar paralarını harcıyorsun?" diyor.

Yahu kim kalıyor bu dünyada, bu dünya kime kalacak? Herkes buradan ömrünü tüketip gidecek. Sen bu mallarını, bu mülklerini mirasçılarına bırakacaksın da ondan hayır mı göreceksin?

Bu çok büyük hata ve yanlış bir düşüncedir ki insan vâridatı çoğaltır. Çoğalan vâridatıyla da çocuklarıma da miraslarım kalsın diyerekten özenir; "Filan adam çocuklarına şu kadar mal mülk bırakmıştır." diyerekten iftihar da eder.

Bu âdetin ne kadar hatalı olduğunu bilmem anlatabilir miyim?

Benim görüşüme göre, zengin kardeşlerin çocukları ne çalışmaya ne okumaya gayretli değildirler. Bunu istatistikler gösteriyor. Mekteplerde muvaffak olan çocuklar hep fukara çocuklarıdır. Birinci derecede muvaffak olanlar fukara çocuklarıdır. Çünkü onda acı var, yokluğun da acısını görmüştür. Bir istikbalimi temin edeyim diyerek güzel bir gayretle çalışır.

Öteki zengin çocuğu:

"—Babamın bu kadar vâridat vardır. Yarın gözlerini yumdu

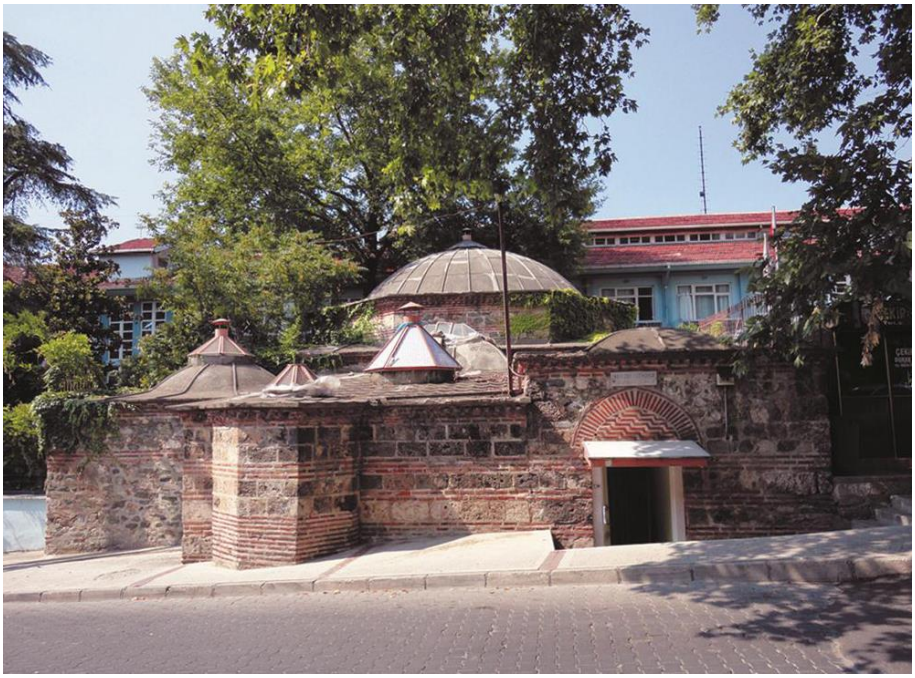

muydu bunlar bana kalacak! Binâen aleyh, ne okumaya lüzum var, ne de çalışmaya!" der.

Bunun size gözümle gördüğüm bir misalini arz edeyim, kusura bakmazsanız:

Bizim Bursa'mızda kaplıcalar mevki denilen Çekirge'de büyük bir mevkide güzel bir hamama sahip olan bir kardeş;

"—Buyurun hocaefendi, bugün bizim hamamımızda bir banyo yapın!" dedi.

"—Pekiyi…" dedik.

Ama baktım ki hamam muhteşem, o adam da fakir, biliyorum; destereci bir adamdır, bir caminin de müezzinidir.

"—Kardeş!" dedim, "Sen bu hamamı nasıl ele geçirdin, bu milyonluk bir hamam?"

"—Ah hafız ağabey, sorma!" dedi.

Dikkat edin ama!

"—Burası filan zâtın idi, sadece bu değil bu mıntıka o zâtın idi. Bu zât çok müslüman idi, sabahleyin arabasına biner Camii

Kebir'e namaza gelirdi. Fakat bıraktığı çocuklar mirasyedi oldular ve kumara da alıştılar. Binâen aleyh bunları birer birer yok fiyatına sattılar, yaşadılar, öldüler gittiler. Bu da o arada benim elime düştü." dedi.

Mirasın acılığını gösteriyorum. Herkes alnının teriyle kazanıp da adam olmanın yoluna bakmalı! Hazıra konmaya bakmamalı!

"—Hazıra dağ dayanmaz." derler.

Binâen aleyh, mirasçıyı düşüneceğine kendini düşün, istikbalini temin et! İmanını kuvvetlendir, Allah senden razı olduğu halde Allah'a dön!

Şunu da arz edeyim ki; sevaplar pek çoktur, hududu da yoktur sevapların. Bir fukaranın karnını doyurmak, ona bir elbise alıvermek, onu bir yerde barındırıvermek, bunlar büyük sevaplardandır. Fakat haccın sevabına muâdil olacak bir sevap yoktur; ister farz ister nafile…

Böyle olmakla beraber, Allah nasip ettikçe her sene gideceğiz. Oraya gitmekle sevap alıp gelmek, günahları da döküp gelmek değil hüner. Oraya gidince, insanda kemal denilen bir yüksek mertebe var, insanlığın yüksek noktası… Bu yüksek noktasına

ulaşabilmenin çarelerini arayıp ona ulaşabilmektir hüner.

Ama bu da tabii birden olmuyor. Tedrici bir surette gide gide, gide gide alışacak, bir gün de bakacaksın ki o kemâl mertebesine ulaşmış insanlar arasına, elbette sen de sokulmuş olacaksın.

Allah cümlemizi gaflet uykusundan uyandırsın da dinimize tam mânâsıyla sarılan, dinimizin emirlerine riayet edip de ziynetlere iltifat etmeyen, hakkın rızasını daima gözetleyen kullarının arasına bizleri de kabul eylesin…

Elâ inne ahsene'l-kelâm ve ebleğa'l-nizam, kelâmu'llàhi'l-meliki'l-azîzi'l-allâm... Kemâ kàle'llàhu tebâreke ve teàlâ fi'l-kelâm:

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

(الأعراف: ٢٠٤)

(*Ve izâ kurie'l-kur'âni festemiù lehû ve ensitû lealleküm türhamûn.*) "Kur'an okunduğu zaman, onu dinleyin ve susun, umulur ki merhamet edilirsiniz." (A'raf, 7/204)

İskenderpaşa Camii